بسم الله الرحمن الرحيم

Kur'ânî Meseleler Çevresinde

YÛSUF SURESİ

1. Cilt

Prof. Magy Dawoud

BU ESERİN BÜTÜN HAKLARI SAKLIDIR.

YAYIN HAKKI SAHİBİNİN YAZILI ONAYI OLMAKSIZIN KISMEN VEYA TAMAMEN ALINTI YAPILAMAZ, HİÇBİR ŞEKİLDE KOPYA EDİLEMEZ, ÇOĞALTILAMAZ VE YAYIMLANAMAZ.

KUR'ÂNÎ MESELELER ÇEVRESİNDE YÛSUF SURESİ | 1. CİLT
ISBN 978-605-81759-1-4
MAYIS 2018

YAZAR
PROF. MAGDY DAWOUD

WWW.QURAN-TAFSİR.COM / WWW.MAGDYDAWOUD.NET

ÇEVİRİ
ERCAN TOPAK

HUKUKİ DANIŞMAN / VEKİL
AV. YUSUF DALMAZ

VEFA HUKUK
ÖRNEKEVLER MH. İSTASYON CD. ÇİÇEK SK. NO:2 TUNA APT. KAT:4/4
KOCASİNAN/KAYSERİ

WWW.YUSUFDALMAZ.NET / WWW.VEFAHUKUK.COM
TEL: 0 352 221 33 94
FAKS: 0 352 221 33 95
GSM: 0 533 639 77 95

TASARIM
ÖMER FARUK SELMAN

WWW.OMERFS.COM

YAYIN EVİ
ERVAKİTAP
HİKMET YARIZ

KOCATEPE MAH. 9. SOK. NO:12 A
BAYRAMPAŞA/İSTANBUL

TELEFON: 0 544 533 07 17
E-POSTA: ERVAKİTAP@GMAİL.COM
SERTİFİKA NO: 40341

BASKI VE CİLT
RAVZA YAYINCILIK VE MATBAACILIK

KALE İŞ MERKEZİ NO: 51-52
DAVUTPAŞA/İSTANBUL

TELEFON: 0 212 481 94 11

YENİ İLİM

ASRIN İDRAKINA HİTAB EDEN YENİ KUR´AN TEFSİRİ
KUR'ANÎ BEYANIN SIRLI BİLGİLERİNE DAİR AYDINLATILMIŞ DÜŞÜNCELER

Kur'ânî Meseleler Çevresinde

YÛSUF SURESİ

BİRİNCİ CİLT

Prof. Magdy Dawoud

İçindekiler

Biyografi 10

İthaf 13

Giriş 15

Kur'anî meseleler çevresinde 21

Tenzil tertibi ve tilavet tertibi 25

Allah Subhanehu ve Teala'nın arşa istiva etmesinin anlamı nedir? 30

Arza yerleştirilen dağlar ve atılan balans ağırlıkları 34

Kaza ve Kader 41

Allahu Teala her şeyi iki kere yaratmıştır 45

Musa (as) hakkında 48

Önsöz 51

YÛSUF SURESİ (12) 57

Surenin Nüzul Sebebi 57

Birinci Âyet 63

Allah'tan gelen Çıkar Yol 72

Bazı surelerin başında gelen tek harflerin anlamı 72

KUN FE YEKÛN'UN sırrı: OL! DER VE OLUVERİR. 76

El-Bâkiyâtu-l-Sâlihât = Kalıcı İyilikler tesbihatı 86

Ledunnî Zikir 87

"Hâ, Mîm" ve 7 mesani açıklaması 94

Fatiha Suresi'ndeki 7 mesânî 98

Rasulullah (sas)'ın şefaati olmadan Cennete girilemiyor 103
Birinci Âyet'in devamı 115
İlmî Nâsih ve Mensûh 129
Birinci Âyet'in tamamı 141
İkinci Âyet 153
Anlamak (kavrayış) ve anlamanın emanetle bağlantısı 155
Üçüncü Âyet 169
Üçüncü Ayetin nüzul sebebi 171
Peygamberlerin (as) gafletini nasıl anlamalıyız? 177
Dördüncü Âyet 201
"Kalbî, ruhî ve doğal ihtiyaç noktaları" 209
Ya'kub ailesinin (as) Mısır'a ya da Yûsuf (as)'a geliş durumları 212
Ruhların gıdası 228
Bedenlerin Gıdası 228
SÂCİDÎN ile SÜCCEDEN sözcüklerinin farklı anlamları 237
Yusûf (as)'un ru'yâ'sının farklı zaviyeden yorumu 242
İlahî zorunlu kaza kulluğu 296
Aklî serbest iradî kulluğu 297
Beşinci Âyet 301
Bu mübarek Ayete dair 301
Şeytanî düşmanlığın aslı nedir 306
Beşinci Ayetin işaret ettiği hikmet noktaları 308
Allah'a tedbir ve tevekkül 311
Ru'yâ ve ru'yâ tevili ilmi hakkında açıklama ve düzeltme 329
İnsanların uyku ru'yâlarının iki türü hakkında 331
Ru'yâ Adabı 342

Şeytan üzerine apaçık bir bölüm 345
Şeytan evrensel bozgunculuğun aslıdır 349
Şeytanın insana giriş yolları 354
Şeytanın insana düşmanlığı 356
Şeytanın düşmanlığının sonu 359
Şeytanın Büyük Mahkeme'de savunması 363
Altıncı Âyet 375
İptal aklî mecaz 377
"Seçmek" kelimesinin belagat yönü 384
Mubarek "Rabbuke = Terbiyecin" kelimesi hakkında üç haber 384
Vesilenin aslı 393
Yusuf (as)'un kardeşlerinin (as) peygamber olduklarının delilleri 420
İlahî tecelli kanununa göre karşılığın cinsi amelin cinsindendir 425
Yedinci Âyet 431
Yusuf (as) ve kardeşleri (as) hakkında 432
Sekizinci Âyet 439
Allah'ın kaza, kader ve muradını gerçekleştirmek için şeytanı kendi yönünde sevkeden Rahmanî metot ve vesile 445
Allah Subhanehu ve Teâlâ'nın konuşmasındaki belagat 446
Dokuzuncu Âyet 451
"Salihîn" sözcüğü hakkında bir açıklama 455
Hiçkimsenin emeli hedefine ulaşamaz ancak Allah'ın muradı ve O'nun izin verdiği muradlar hedeflerine ulaşırlar. Sonuç ne olursa olsun herkes niyetinin karşılığını alacaktır 460

Biyografi

Prof. Magdy Dawoud

27 Ocak 1961 de Mısır´ın Santapast köyünde dünyaya gelmiştir. 1985 yılında Kahire Ünivesitesi arkeoloji bölümünden mezun olduktan sonra İslam bilimlerinde de ihtisas yapmış ve 1987 yılında mezun olmuştur.

1988 yılında ihtisas amacıyla Viyana´ya giden Sayyid Magdy Dawoud, orada Oryantalistik Enstitüsü'nde Arabistik ve İslâm Bilimleri ihtisasına devam etmiştir. Buna paralel olarak Yüksek Enstitüde Almanca ve Latince lisan öğrenmiştir. Daha sonra Profesör olarak Avusturya'nın resmî okullarında (bütün sınıf kademelerinde) İslâm üzere ders vermiştir.

Bunun yanında bazı meslektaşları ile birlikte zorunlu İslâm ders kitaplarına da içerik yazmıştır. Bu kitaplarin ismi ***"Islam in meinem Leben"*** ve ***"Mein Leben für den Islam."*** dır.

Viyana Hukuk Fakültesinde İslâm Hukuku üzerine zaman zaman açıklamalarda bulunmuş ve bazı gazetelerde makaleler yazmıştır. O tarihlerde uluslararası Barış Örgütüne de üye olup onların gazetelerinde de makaleler yazmıştır.

Birkaç yıldır kendisini tamamen İslam ilimlerinin doğru-düzgün ve özüne uygun aktarılması için adayan üstadımız günümüzde yoğun olarak Kur'an-ı Kerîm meseleleri mesela tefsir, fıkıh ve hikmetler gibi mevzularla meşguldür. Eserlerini Arapça, Almanca, Türkçe ve Fransızca olarak yayınlamaktadır. Bu çalışmaları www.quran-tafsir.com internet sitesinden de okuyabilirsiniz.

Hocamız şimdiye kadar çeşitli dillerde 29 tane eser yazmıştır.

Bazıları şunlardır:

1. İman'a Götüren Yol
2. Kur'an'daki aydınlatılmış evler
3. 3 Risale 2 Anahtar
4. İhlas Risalesi
5. Magdaviyya Hikmetler 1. Cilt
6. Magdaviyya Hikmetler 2. Cilt (seri devam edecek)
7. Hakikat-i Muhammediyye'nin aslı ve Peygamberin Biyografisi (sas)
8. Kur'ânî Meseleler Çevresinde YÛSUF SURESİ / 3 Ciltten 1'i tamamlandı.

Bu çalışmaların yanı sıra Müslümanlara sürekli hizmet etmektedir. Almanya, Avusturya ve Türkiye'deki Müslümanlara müftü sıfatında fıkıh konusunda zaman ve şahsa uygun fetvalar verir, fıkıh sorunlarını çözer ve müfessir sıfatıyla da Kur'an Ayetlerini ve Peygamberimizin (sas) Hadis-i Şeriflerini izah, tercüme ve tefsir eder. İslam İlmine atfedilmiş bir hayatın sahibi. Allah kendisini keremiyle mükafatlandırsın.

Diğer taraftan ise Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed Aleyhissalatu Vesselam´ın evladı olup, ehl-i beyt silsilesine aittir. Babasının babası ve annesi, annesinin babası ve annesi bu mübarek seyyidler ve şerifler sülalesine mensupturlar. Adeta ehl-i beytlikle kuşatılmıştır.

Kahire'de bulunan

"Seyyidler ve Şerifler Cemiyeti"

diye bilinen kurumdaki soy ağacı kayıt numarası:

49346 (9) 38 m / 77

İthaf

Her kimin ki aklı, kalbi ve ruhu şu gelecek satırlardaki mevzuların özlemi içerisinde ise kendisini bu kitabın muhatabı sayabilir!

Yeni bir anlayış, tecdid, değişim yani ilmi inkılâp ve yüce Kur'ân hakkında yeni bakış açıları. ***"Zorlaştırmayınız, kolaylaştırınız..."*** hadisine mutabık tefsir ve zamane şartlarına uygun mantık destekli izahat.

Kur'ân harflerinin, kelimelerinin, âyet ve surelerinin ruhu ve sırrından, daimi olan ışığından her zaman ve mekâna akıp giden bereketli ve evrensel ırmağından kana kana içmek isteyenlere arz olunur.

Geçmiş ve şimdiki Kur'ân mülahazaları etrafında ve semavî dinlerin ortak hikayesi olan ve Kur'ân-ı Kerîm'in: "KISSALARIN EN GÜZELİ" ünvanını verdiği YÛSUF Suresinde geçen hikaye...

O'nda bize ve tüm insanlığa işaretler ve alametler vardır.
O'nda Ru'yâ tevilleri vardır.

Arap ve acemde, her dilde ve kültürde bütün literatürde bu hikâye hakkında ciddî hatalar yapılmıştır. Bizim görüş ve fikirlerimiz de bu kitapta yer almıştır.

Evet, biz bu defa yeni bir anlayış ile gördük. Belki de bu hikâyenin günümüzde tekrar edeceğini görmüşüzdür.

(Dikkat!)

Giriş

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Eûzu billahi mineşşeytânirracîm
Bismillahi-r Rahmâni-r Rahîm

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

﴿النحل - ٩٨﴾

"Öyleyse Kur'an okuduğun zaman, kovulmuş şeytandan Allah'a sığın."

(NAHL, 16/98)

Allah Subhanehu ve Teâlâ'nın âyet-i celilede ifade ettiği emri mucibince, İstiaze ile başladık. Allahu Teâlâ'dan fetih, rahmet ve daimi hidâyet dileriz. Bize gayb olan ilminden öğretmesini isteriz. Hakk Subhanehu ve Teâlâ bir Kur'ân âyetinde şöyle buyurmaktadır:

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ

﴿الأنعام - ٥٩﴾

"Gaybın anahtarları O'nun katındadır, O'ndan başka hiç kimse gaybı bilmez. Karada ve denizde olanların tümünü O bilir, O, bilmeksizin bir yaprak dahi düşmez; yerin karanlıklarındaki bir tane, yaş ve kuru dışta olmamak üzere hepsi (ve her şey) apaçık bir kitaptadır."

(EN'ÂM, 6/59)

O (CC)'dur Kerim Yaradan ve dilediğine dilediği kadar verip saçan ve gizli kapıları dilediği kadar açan. O nimetleri isteme yolunu da yine kendi öğretmiştir:

وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا

﴿طه - ١١٤﴾

"De ki: Rabbim, ilmimi artır."

(Tâ-Hâ, 20/114)

O'nun (CC) emriyle yine O'ndan ilim istiyoruz. Hem bize hem de bütün insanlığa faydalı olmasını diliyoruz.

O'ndan aldığımız ilimle sadece O'nun (Subhanehu ve Teâlâ) rızasına ve yüzüne talibiz. Ta ki cennetimiz O'nun rızası ve hedefimiz O'nun (CC) Kerim yüzü olsun.

Rabbimizden dünyayı ayaklarımızın altına sermesini, kalbimizi de kendisinden ayırmamasını dileriz. Bize emrettikleri konularda yardımcımız olmasını, yasakları konusunda bizi korumasını keremi bol Rabbimizden dileriz.

Gafur-u Rahim Allah'ımızdan bildiğimiz ve unuttuğumuz bütün günahlarımızı bağışlamasını dileriz.

İslam nimeti için Rabbimize hamd ederiz, kendisinden henüz istemeden bizi doğru îmana ve dine hidâyet eden Allah'a, isim ve sıfatlarına yakışır biçimde hamd-u sena ederiz.

Rabbimizin Ulûhiyetine ve Rububiyetine yaraşır biçimde hamd ederiz. Allah Subhan İlah'tır ve O'ndan başka ibadete layık kimse yoktur.

Allahu Teâlâ, mahlûkatının kendisini hakkıyla tanımadığı ve dolayısıyla kendisine hakkıyla hamd edemeyeceğini bildiği için Fatiha Suresi'nde Kendisine hamd etmiştir. Fatiha'daki hamd hamdlerin en üstünü olan

Allah'ın hamdidir.

Biz O'nu kendi hamdiyle hamd ederiz, yani Kitabındaki hamd ile:

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

﴿الفاتحة - ٢﴾

"Hamd, Âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur."

(Fâtiha, 1/2)

إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتِي الرَّحْمَنِ عَبْدًا ﴿٩٣﴾ لَقَدْ أَحْصَاهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا ﴿٩٤﴾

﴿مريم : ٩٤ - ٩٣﴾

"Göklerde ve yerde olan (herkesin ve her şeyin) tümü Rahmân (olan Allah)a, yalnızca kul olarak gelecektir.(93) Andolsun, onların tümünü kuşatmış ve onları sayı olarak saymış bulunmaktadır."(94)

(Meryem, 19/93-94)

ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ

﴿فصلت - ١١﴾

"Sonra, duman halinde olan göğe yöneldi; böylece ona ve yere dedi ki: «İsteyerek veya istemeyerek gelin.» İkisi de: «İsteyerek (itaat ederek) geldik» dediler."

(Fussilet, 41/11)

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا

﴿الإسراء - ٤٤﴾

"Yedi gök, yer ve bunların içindekiler O'nu tesbih eder; O'nu övgü ile tesbih etmeyen hiç bir şey yoktur, ancak siz onların tesbihlerini kavramıyorsunuz. Şüphesiz O, halim olandır, bağışlayandır."

(İsrâ, 17/44)

Kendisine itaat edeni de isyan edeni de terbiye eden Rabb ve dünya hayatında bütün insanların tüm ihtiyaçlarını karşılayan RAHMÂN, fadlı çok olandır. Vermediğinde vermeyişi ise adalet ve hikmetindendir. O'nu hamd ile tesbih ederiz ve verdiği sayılamayacak kadar nimetleri için şükrederiz.

Ey Rabbimiz! Senin nimetlerini saymaya güç yetiremeyiz. Sana şükrederiz, ancak hakkıyla şükredemediğimizi kabul ederiz. Sana hakkıyla şükredemediğimiz için bizi bağışla ve Sen yine Kendin Kendine şükret bizim adımıza. Sen muhakkak Kâdir ve Rahîm'sin.

Sana sığınıyoruz ya Rabbi! Hamd-u tesbihimiz sana layık olması için Senin hamd-u tesbihinle senden medet umuyoruz.

Ya Rabbi! Bizi bağışla. Mazeretimiz ise Senin Ganî ve Azîz oluşun. Sen ki hak etmediğimiz halde bize verirsin ve hak etmediğimiz halde bizi (kötülüklerden) engellersin.

Peygamberine salat-u selam eyle ve O'nun bereketini ve kutsiyetini artırdıkça artır. O ki bizim göz ışığımız ve O ki bizim gönül aydınlığımız. Mübarek elçin Muhammed'e, istisnasız bütün âlemlere rahmet olarak gönderilen Nebi'ye salât-u selam eyle.

Salâvat ve selamatın bütün peygamberlere, ailelerine, sahabilerine ve kıyamete kadar tabilerine olsun. Ebeveynimize ve bize de ta kıyamete

kadar olsun.

Ya Rabbi! Habibinin hakikatini; kadr-u kıymetini hakkıyla sadece Sen bilirsin. Her kapalılığı açan Fatih, nübüvvet halkasının son zinciri, peygamberlik evinin son tuğlası, Hatem-un Nebî Ahmed, Mahmud, Muhammed, Mustafa'ya Senin indindeki kadr-u kıymetince salât-u selam eyle.

Şu andan itibaren ta sonsuz sonsuzluğa kadar Ulûhiyetince ve Rububiyetince yaratılmışların en hayırlısına, ilk kulun ve kâinat aşırı ışık olan elçin Muhammed'e salât-u selam eyle.

Ey Hannan, Ey Mennan, Ey RAHMÂN! Bizi, ebeveynimizi, ailemizi ve kardeşlerimizi bu hamd-u sena ve salâvat ile hamd edenler derecesine ulaştır.

❁

Bu eseri Türkçe'ye tercüme eden Ercan Topak kardeşime teşekkürlerimi arz ederim. Allahu Teala o'ndan, ana – babası ve ailesinden razı olsun, dünya ve ahiret saadetine kavuştursun.

Kur'anî meseleler çevresinde

Aradan asırlar geçmesine rağmen asra hitabeden bir Kur'an tefsiri bulunmamaktadır. Gayr-i Müslimlerin bilim adına söyledikleri herşey - Kur'an-ı Kerîme uysun veya uymasın - kayıtsız şartsız kabul edilir olmuş. Allahu Teala bir Ayet-i Celilesinde: "O HERGÜN BİR İŞTEDİR." (RAHMÂN, 55/29)..buyurduğu halde Müslümanlar İslam'ın ağzını kapadı ve dilini susturdular. Oysaki Allahu Teala kelamı vasıtasıyla her zamana ayrı ve değişik; zamanın ruhuna uygun olarak hitabeder. Ey ehli ilim! Artık iki de bir size alışık gelmeyen Kur'an yorumlarını susturma çabasından vazgeçin ve müsaade edin de Allah'ın lutfettiği yeni tefsirler alemde konuşsun ve insanlarla buluşsunlar.

Hamd âlemlerin Rabbi olan Allah´a mahsustur. Allah'ın kendisini hamdu sena ettiği hamd ile hamd ederiz. Herkesin hamd ve övgüsünden yüce bir hamd ile hamd ederiz. Ve hamd edenlerin sayısınca hamd ederiz.

Ey Allah'ımız! Seni hamd ile tesbih edenlerin en iyisi, yaratılmışların ve bütün mahlukatın hamdi, tüm mahlukatın Efendisi ve Rasullerin İmamı´nın hamdi ve geçmişten bu ana kadar yapılagelen ve şu anda yapılmakta olan hatta gelecekte yapılacak olan tüm hamdlerle sonsuzluğa kadar hamd ederiz. Öyle bir hamd ki Allah´ın Uluhiyyetine yaraşır biçimde…

Allah, Subhan İlah'tır. Allah´tan başka ibadete layık olan yoktur ve âlemlerde Allah´ın Rububiyyetinden başka Rububiyyet (terbiye) yoktur ve Allah âlemlerin terbiyecisidir, Allah´ın celâline ve azametine yaraşır biçimde… Allah, cömerttir verdiği zaman. Hikmet ve adaleti gereği mani olur, mani olması gerektiği an.

Salat-u selam Rasullerin Efendisi, Abdullah´ın oğlu seyyidina Muhammed´in üzerine olsun. Allah´ın salatu selamı ve tüm meleklerin salatu selamı ve tüm yaratılmışların salatu selamı ve kendisinin salatu selamı kendi üzerine olsun. Onun Makamına layık biçimde ve Rabbi indindeki kadri ve mikdarınca olsun ve tüm peygamber ve rasullerin de üzerine olsun ve temiz ehli beytine ve hayırlı ashâbına ve tâbi olanların üzerine de, ta Din Günü'ne kadar.

Ey Rabbimiz, bizimle kavmimiz arasındaki durumu hakk ile aç (aydınlat), sen muammaları açanların en hayırlısısın.

Ey Rabbimiz! Bize katından bir rahmet ver ve içinde bulunduğumuz şu durumda bize kurtuluş ve doğruluğa ulaşmayı kolaylaştır.

Ey Rabbimiz, bize katından rahmet ver ve bizim her halimizi hidayet ve sevkiyat eyle.

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ﴿٢٥﴾ وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ﴿٢٦﴾ وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي ﴿٢٧﴾ يَفْقَهُوا قَوْلِي ﴿٢٨﴾ وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي ﴿٢٩﴾

﴿طه : ٢٩ - ٢٥﴾

"Ey Rabbimiz, sadrımı genişlet ve işlerimi kolaylaştır, dilimin bağını çöz ki beni anlasınlar."

(TAHA, 20/25-29)

Ey bize cömertçe veren, bizi henüz istemeden (doğuştan) İslam nimetiyle şereflendiren ve üzerimize nimetini iman nimetiyle tamamlayan Rabbimiz;

Sana kul olma şerefiyle bizi şereflendirdin; zira bizi yoktan varlığa getirip varlığından ve birliğinden haberdar ettin. Elçinle de (sas) bize sayısız nimetler gönderdin.

Ey Rabbimiz, bizi yokluktan varlığa getirdin ve sana kul eyledin. Tevhid´in hakkında bizi ilim ve hikmetinle bezedin. Sadece bu dahi sayılamayacak kadar büyük bir nimet. Gerçek kulların sana senin dilediğin gibi kulluk ettiler ve nefslerinin istekleri doğrultusunda gidenler ise dalalete saptılar. Doğru yolda gidenler dediler ki:

وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا

﴿البقرة - ٢٨٥﴾

"İşittik ve itaat ediyoruz."

(Bakara, 2/285)

Ve sen dilediğin kullarına hususi ilminden verdin.

Senin muradın elbette yerini bulur ve senin kaza ve kaderin hedefine ulaşır. Vuku bulan her şey adalet ve hikmetinle gerçekleşir. Çatının altında senden başka bir yaratıcı ve rızık verici yoktur. Ve senden gayrı yaşatıcı ve öldürücü de yoktur.

Sen bizi yaptıklarımızdan sorguya çekersin, fakat sen, yaptıklarından asla sual olunmazsın. Biz senden bir şeyler isterken "senden başka İlah yoktur" sırrı ile istiyoruz ve bize öğrettiğin gibi: "Rabbim ilmimi artır" diyerek istiyoruz. Bu nedenle daha çok ve daha da çok istiyoruz, zira sen bütün ilimlerin açıcısısın. Bize bütün ilim kapılarını aç!

Bize, senden seninle sana olan ilimleri öğret ve Peygamberinin (sas) rifkatini (beraberliğini) yine senden seninle sana olarak bize ihsan et.

Ey bütün şerlilerin kötülüklerinden kendisine sığınılan Rabbimiz! Biz de sana sığınırız. Ey yönelinebilinecek tek istikamet, her iyilik senin elinde

ve sen her şeye kâdirsin.

Sen verdiğinde kudret ve kereminle verirsin ve engellediğinde ise kudret ve zenginliğinle engellersin. Hamd sana mahsus, nimetlerinden dolayı yine hamd sana mahsus, engellemenden dolayı. Zira sen fazl-u kereminle verirsin, hikmet ve adaletinle engellersin.

Noksanlardan münezzeh olan Allah´ın tevfîk ve inayetiyle eserlerimizi şu başlık altında yazacağız inşaallah.

"Havatır mine-l havatır, havle-l maarif es- sırriyye fi-l-beyanâti-l Kur´âniyye."

"Kur'ânî beyanın sırlı bilgilerine dair aydınlatılmış düşünceler."

Biz kendimizi ne müfessir, ne müçtehid, ne müceddid, ne de âlim olarak takdim ediyoruz; ancak kendimizi câhillerden de kabul etmiyoruz. Biz Allah´a, basîret sonucu elde ettiğimiz maarifet ve gerçek bilgilerle kulluk yapıyoruz. Bizim ifadeye dökebildiğimiz gerçekler hatırımıza gelen hakikatlerin sadece bir kısmı ve bu beyanlar Kur'ân âyetleriyle her bakımdan uyumludurlar. Karmaşık değil aksine açık seçiktir. Bu nedenle "maarifet sırları" diyoruz, yani hafif örtülü sırların beyanı.

Kur'ân-ı Kerîm´e baktığımızda şöyle bir hususiyet görürüz: Kur'ân´daki bütün sûreler, âyetler hatta harfler nurani-net (nurani, parlayan ağ) özelliği ile birbirlerine bağlıdırlar.
Görüldüğü gibi bizim (tefsir) metodumuz olsun, kullandığımız terimler olsun, geleneksel tefsirlere benzememektedir. Zaten müfessirlik gibi bir iddiamız yok demiştik.

Bu çalışmayı diğer tefsirlerden ayırt etmek için "Asrın idrakine hitap eden yeni Kur'an tefsiri" olarak isimlendirdik. Anlaşılması kolay kelimeler ve güçlü Kur'an-î deliller seçtik.

Yeni olarak ifade ettiğimiz metot zaruretten dolayı olmuştur. Mesela

İslâm'ın evrensellik ve zamanla birlikte yürüyen tazeliği gerçeğini göstermek adına ve her zaman ve mekânda kolay anlaşılır olduğunu göstermek amacıyla bu metot tercih edilmiştir. Diğer yönüyle bu yazılara Allah'ın feyzi ve fethi de diyebiliriz.

Bu zamanda görüldüğü üzere her alanda inkılâplar ve yenilikler baş göstermektedir. Elbette İslam İlimleri sahasında da bu tazeliğe ihtiyaç vardır. Müslim ve gayr-i Müslim
insanlara açık bir dille İslam'ın anlaşılmasını sağlamak elzemdir. Hedefimiz sadece Allah'ın yüzü ve rızasına kavuşmaktır.

Zamanla metotlar değişebilir. Mesela bu yazıları okurlarına ulaştırma işlevini zamanın teknolojik iletişim araçlarıyla gerçekleştiriyoruz. Metodumuzu biraz anlatma adına birkaç noktaya temas edeceğiz.

Tenzil tertibi ve tilavet tertibi

Kur'ân-ı Kerîm´in bir nüzul (iniş) düzeni bir de tilavet (okuma) düzeni vardır. Rasulullah (sas) her iki sistemi de onaylamıştır. Bizim tefsir sistemimiz okunuş tertibi sistemine göre değil vahyediliş sistemine göre yapılmaktadır. Bu ne demektir?

Kur'ân-ı Kerim´in Fatiha Suresi´nden başlayarak Bakara, Al-i İmran vs... Kitap diziliş sistemine göre değil de Kur'ân-ı Kerîm´in çeşitli âyet ve sûrelerini çeşitli zamanlarda tefsir etmektir. Hangi sûre ya da âyet sırasına göre olacağını biz de bilmemekteyiz, ancak Rabbimizin (CC) yönlendirmesine tâbiyiz.

Kur'ân-ı Kerîm´in herhangi bir harfini alıp incelesek, o harfin diğer bütün harf, âyet ve sûreler ile bağlantılı olduğunu görürüz. Buna ne bir başlangıç ne de bir son vardır, zira i'cazdır, mu'cizedir.

Mesela: Bir insan bir tefsir yapmaya kalkıştığında o tefsirin başlangıcı o insanın kabiliyet ve yeteneğine bağlı olarak başlamaktadır, ancak Kur'ân'nın manasını tamamlayıp bitirmek insanın yüz binlerce yıl ömrü dahi olsa hiç kimse için mümkün değildir. Nitekim O'nun da ömrü son

bulur ama Allah kelamının manaları yine de tükenmez.

Allahu Teala şöyle buyurmaktadır:

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا

﴿الكهف - ١٠٩﴾

"De ki: Rabbimin sözleri için derya mürekkep olsa ve bir o kadar da ilave getirsek dahi, Rabbimin sözleri bitmeden önce deniz tükenecektir."

(KEHF, 18/109)

Diğer bir ayet:

وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

﴿لقمان - ٢٧﴾

"Şayet yerdeki ağaçlar kalem, deniz de arkasından yedi deniz katılarak (mürekkep olsa) yine Allah'ın sözleri tükenmez. Şüphe yok ki Allah mutlak galip ve hikmet sahibidir."

(LOKMAN, 31/27)

Evet… Kur'ân, her zaman ve mekâna hitap edebilirliği yanı sıra bir de Son Peygamber (sas)'e vahyedilen Son Kitap oluşuyla da i'cazdır, mu'cizedir.

Yeri geldikçe "BESMELE" nin B´ si (ب) ve "Nun vel kalem ve ma yasturun" diye başlayan ayetin de N' si (ن). Bu iki harfin birbirleriyle bağlantısını ve mânâ itibariyle bütün yaratılmışlara öz ve kaynak oluşlarını anlatmaya çalıştık. B (ب) aşağı nokta ve N (ن) ise yukarı noktadır. Bütün bunların mânâları anlatıldı. Bu noktalarla bütün mahlûkatın Allah ile alâkasını ve de birbirleriyle alakalarını izah ettik. Hatta Uluhiyyet

ve ubudiyyet mükâfat ve azap, bütün sûrelerin ve âyetlerin birbirleriyle alakaları ve daha nice gerçekler bu noktalarda mevcutturlar. Bu konular uzun uzadıya izah edilecektir.

İnşallah bu çalışmalar insanların Kur'ân´ı daha iyi anlamalarına katkı sağlar. Allah´ın izni ile bu ve diğer konuları kendimize mahsus bir üslup ve açık Kur'ân delilleriyle izah edeceğiz. Farklı bakış açılarının ve açıklamaların hatalı kısımlarını da düzeltmeye çalışacağız. Mesela, peygamberlerin masumiyetleri konusu vs.

Bahsedeceğimiz diğer bir konu ise her şeyin aslı olan üç hakîkat:

1. Uluhiyyet (İlahlık) hakikati.
2. Hz. Muhammed (sas)´in hakikati.
3. Kâinatın hakikati.

Bu üç hakikati ve birbirleriyle bağlantılarını izah edeceğiz. (Bu bahsettiğimiz üç hakikat Hıristiyanlığın üçlemesiyle uzaktan yakından alakalı değildir).

1. Hakikata tecelli eden ayet:

سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ

﴿الصافات - ١٥٩﴾

"Allah, onların isnat edegeldiklerinden münezzehdir."

(SAFFAT, 37/159)

2. Hakikata tecelli eden ayet:

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ

﴿الأنبياء - ١٠٧﴾

"Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik."

(Enbiya, 21/107)

3. Hakikata tecelli eden ayet:

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا

﴿الإسراء - ٤٤﴾

"Yedi gök, yer ve bunlarda bulunan herkes O'nu tesbih eder. O'nu hamd ile tesbih etmeyen hiç bir şey yoktur. Ne var ki siz, onların tesbihini anlamazsınız. O halîmdir, bağışlayıcıdır."

(Isra, 17/44)

Allahu Teala ilk önce Hz. Muhammed (sas)'in hakikatini yarattı, yani Nûr'unu. Onun hakikatinden ise tüm Kainatı yani yaratık diyebileceğimiz her şeyi yarattı.

Tefsir metodumuza bir başka örnek: Allahu Teala Kur'ân'da:

إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً

﴿البقرة - ٣٠﴾

"Muhakkak ben, yeriçinde bir halife yapacağım."

(Bakara, 2/30)

Bu âyet çevrildiği tüm dillere ***"Biz yeryüzünde bir halife yaratacağız"*** olarak çevrilmiştir. Oysaki Arapça'sında alel-ard değil, fil-ard olarak yazılmaktadır; yani, 'yeryüzü'nde değil de 'yeriçi'nde. Bu âyetin böyle tercüme edilmesinin nedeni; 'yeriçi'nde olarak tercüme edildiği takdirde

izahının yapılamamasıdır diye düşünüyoruz.

Biz aslına sadık kalarak tercüme edip aynı zamanda gerekli izahatını da yapacağız:
Biz insanlar sürekli yer içinde yaşarız ve yer içinden çıkmamıza ise imkân yoktur. İstesek de istemesek de bu gerçek değişmez.

Biz maddeleri yerden elde edilmiş evlerde yaşarız; yiyeceklerimiz ve giysilerimiz de yerden elde edilir; Dünyadan çıkıp fezaya da gidecek olsak yine yerden üretilmiş (özel) elbiseler ve yine yer unsurlarından kazanılmış maddelerle yapılacak olan Uzay Mekikleriyle gidebiliriz. Dolayısıyla yine değişik formlarda yer içinde sayılırız.

Yerde kalabilmemizin sebebi Newton teorisinin ifade ettiği gibi yer çekimi değil, ancak Allahu Teala´nın emriyledir. Zira yukarıdaki ayette de belirttiğimiz gibi Allah **"Biz 'yeriçi'nde halife yapacağız"** buyuruyor. Burada kast olunan halife insanların aklıdır; çünkü akıl insanın tüm organ ve duyularına rehber, kılavuz, sultandır ve aynı zamanda bunların hepsinden sorumludur. Allah´tan emanet akla gelmiştir ve dolayısıyla muhataptır, yani halifedir. Burada ifade edilen insanın halifeliği Allah´a halifelik değil, halife akıldır ve insanın bütün cüzlerine halifelik yapar.

Hz. Muhammed'de (sas) durum farklıdır. O (sas) yer içinde değil yeryüzünde yürüyen Kur'ân´dır.

Bu konuyla alakalı bir âyet-i kerime:

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا

﴿الفرقان - ٦٣﴾

"Rahman´ın (has) kulları onlardır ki, yeryüzünde tevazu ile yürürler ve kendini bilmez kimseler onlara laf attığında "Selam!" derler (geçerler)."

(FURKAN, 25/63)

Peygamber varisleri olarak onlar da yeryüzünde yürüyenler olarak tarif edilmişlerdir; çünkü Peygamber varisleri aynı zamanda Kuran taşıyıcılarıdırlar. Dolayısıyla durumları yüksek olduğundan onların nurlarını 'yeriçi' kuşatamaz fakat onların nuru 'yerküre'yi kuşatır. Allah onları bu şekilde onurlandırır.

Yaratıkların yaratılması ve varlığını idame ettirebilmesi için üç İlahi kanun vardır:

1. Kanun-u halk (yaratma kanunu)
2. Kanun-u ceal (yapmak kanunu)
3. Kanun-u inşâ' (inşa kanunu)

Mesela:

Allahu Teala, Adem (as)´i önce yaratma kanunu ile yaratmıştır, sonra yapma kanunu ile halife yapmıştır ve daha sonra da inşa kanunu çerçevesinde hayatının idamesi için gerekli olan oksijen, gıda maddeleri vs. ile de hayatının idamesini mümkün kılmıştır.

Bu üç kanuna sebep ise inata vel istihlaf´tır. (Görevlendirme ve temsil).

Asırlarca izahı tam olarak yapılamayan meselelerden biri de aşağıdaki meseledir:

Allah Subhanehu ve Teala'nın arşa istiva etmesinin anlamı nedir?

الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى

﴿طه - ٥﴾

"Rahmân, Arş'ın üzerine istiva etmiştir."
(TAHA, 20/5)

Tefsir ve akîde (îtikat) alimleri şimdiye kadar, "istiva" kelimesinin anlam ve niteliği hakkında daima Allahu Teala'nın "Allah, Arş'ın üzerine istiva etmiştir" Ayeti üzerinde durmuşlardır. Bazı gruplar, medreseler ve topluluklar ise, bunun aksine, bu kelimeyi, nitelikler açısından her birinin diğerinden ayrılan anlamlara geldiğini ifade etmiştir. Bu konu günümüze kadar tam olarak izah edilmemiştir. Allah'ın fadlı ve keremiyle basit ve kolay bir şekilde Kur'an-ı Kerîm'in kendi terimleri ve delilleriyle aşağıdaki gibi açıklamak istiyorum:

"Üzerine istiva etti", "-e/-a istiva etti", "Düzenledi", "Aynı hizaya getirdi", "Gelişimini tamamladı"

Bu kelimeler arasında farklar var.

Bu kelimelerin tümü Kur'an-ı Kerim'de, yukarıda bahsedilen anlamlarıyla zikredilmiştir.

Allahu Teala'nın şu sözündeki gibi: "Rahmân, Arş'ın üzeri istivâ etmiştir." (TAHA, 20/5)

ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ

﴿فصلت - ١١﴾

"Sonra semaya yöneldi..."
(FUSSILET, 41/11)

ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ

﴿البقرة - ٢٩﴾

"Onu yedi gök olarak düzenledi (tanzim etti)"

(BAKARA, 2/29)

حَتَّى إِذَا سَاوَى بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ انْفُخُوا

﴿الكهف - ٩٦﴾

"İki dağın arası aynı seviye olunca üfleyin (körükleyin)" dedi."

(KEHF,18/96)

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَى آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا

﴿القصص - ١٤﴾

"Musa, olgunluk çağına ulaşıp gelişimini tamamlayınca, biz ona ilim ve hikmet verdik."

(KASAS, 28/14)

Kelimelerin kökü tek olmasına rağmen, her kelimenin kendine has ve bir diğerinden ayrılan manaları var.

Yukarıda zikrettiğimiz ayetleri alt alta yazalım:

"Rahmân, Arş'ın üzeri istivâ etmiştir."
"Sonra göğe istivâ etti (yöneldi)"
"Onu yedi gök olarak istivâ (düzenledi/tanzim) etti"
"İki dağın arası aynı sâvâ (seviye) olunca üfleyin (körükleyin)" dedi."
"Musa, vestevâ (olgunluk) çağına ulaşıp gelişimini tamamlayınca,"

Görüldüğü gibi istivâ kelimesi yerine göre farklı anlamlar ifade etmektedir.

Iki dağın arasını doldurmak ne demek? Elbette dağın ortasını dağın tepeleriyle **aynı seviyeye** getirmektir.

Zeyd olgunlaştı demek onun olgunlaşma ve erillik faktörlerinin tümü tamamlandı ve **ulaşması gereken yere ulaştı** anlamına gelir.

Yemeğin hazır olması. Yani yemeğin yemek için **kıvamını bulması** ve yeme seviyesine ulaşması.

"Muhammed dağın üzerine çıktı (**istivâ** etti)." Yani dağın zirvesindeki en uç noktaya ulaştı. Ve artık sınırı tırmandıktan sonra, ötesinde başka bir mekan yok. Ulaşılması gereken yere ulaştı."

Buradaki anlam şudur;

"Allahu Teala gökleri ve yeri altı günde yaratti."

(HUD, 11/7)

"O, dört gün içinde arzda yükselen sabit dağlar yaratti, orada bolluk ve bereket meydana getirdi ve orada rızık arayanların ihtiyaçlarına uygun olarak rızıklar takdir etti."

(FUSSİLET, 41/10)

Sonra semaya yöneldi ve iki günde gökleri inşa etti ve bu durumda altı güne tamamlandı ve sonra da arş'ın üzerine istiva etti. Yani Arş'ı yaratma işlemi tamamlandı. Ve arş'ın yaratılmasında bundan sonra başka yapılacak bir durum ve bir adım kalmadı, yani Arş'ın yaratılışı tamamlandı.

Sonuç: "Rahmân, Arş'ın üzerine istiva etmiştir."..Ayetinin anlamı: Allahu Teala Arş-u âlâyı olması gereken seviyeye tamamlamak için yönelmiş yani murad etmiştir.

Allahu Teala en yücedir ve en iyi bilendir. O, kemal sahibidir. O'nun eşi ve benzeri yoktur.

Korunmuş Selam, O'nun Nebilerinin üzerine olsun.

Allah ile ilgili olarak 'nasıl' orusu sorulamaz. Zira 'nasıl'ı o yarattı. Bu

nedenle Allah ile ilgili 'nasıl' denilemez. Demek ki Allah, keyfiyyetten yani nelik ve nitelikten münezzeh 'nasıl' ve 'nerede'nin içinde değil bilakis onların Yaratıcısı olan Subhan Allah'tır.

"O, Subhan'dır. Onların ortak koştukları şeylerden yücedir, münezzehtir."

(TUR, 52/43)

"Senin izzet sahibi Rabbin, onların isnat etmekte oldukları vasıflardan yücedir, münezzehtir."

(SÂFFÂT, 37/180)

Gönderilen bütün peygamberlere selam olsun.

Hamd, âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur.

Arza yerleştirilen dağlar ve atılan balans ağırlıkları

Allahu Teâla Nahl Suresi'nin 15. Ayetinde şöyle buyurmaktadır: "Arzda, sizi sarsmasın diye sabit ağırlıklar koyup yerleştirdi; ırmaklar meydana getirdi ve şaşırmayasınız diye yollar ve alâmetler koydu ve onlar yıldızlarla da yollarını, yönlerini bulurlar." (NAHL, 16/15)

Enbiya Suresi'nin 31. Ayetinde Allahu Teâla şöyle buyurmaktadır: "Ve Onları sarsmasın diye yere de sabit ağırlıklar yerleştirdik ve (varacakları yere) yol bulabilsinler diye ondan geçitler, yollar meydana getirdik." (ENBİYA, 21/31)

Allahu Teâla Lokman Suresi'nin 10. ayetinde şöyle bir buyurdu: "O, gökleri dayanak olmaksızın yaratmıştır, bunu görmektesiniz. Arzda da, sizi sarsıntıya uğratır diye sarsılmaz (balans) ağırlıklar(ı) bırakıtı ve orada her canlıdan türetip yayıverdi. Biz gökten su indirdik, böylelikle orada her güzel olan çiftten bir bitki bitirdik." (LOKMAN, 31/10)

Bu ağırlıklar alimlerin anladığı gibi "dağlar" değildir. Nebe Suresi'nin 7. Ayetinde: "Dağları da birer kazık yapmadık mı?".. buyurulmaktadır. Dağlar Arapça "Cebel"dir. O halde "ravasiye" yani "ağırlıklar" ne olabilir? O ağırlıklardan maksat, arza konulan oksijen, hidrojen ve arzın doğasında bulunan çeşitli gazlar ve çeşitli unsurlar olabilir.

Çünkü Allahu Teâla Neml Suresi'nde şöyle buyurmuştur: "Sûr'a üfürüleceği ve Allah'ın dilediği kimselerden başka göklerdeki herkesin, yerdeki herkesin korkuya kapılacağı günü hatırla. Hepsi de boyunlarını bükerek O'na gelirler. Ve dağları görürsün, onları hareketsiz sanırsın. Hâlbuki onlar bulutların geçişi gibi hareket ederler. Bunu, her şeyi sağlam ve yerli yerince yapan Allah yapmıştır. Şüphesiz O, yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır." (Neml, 87-88]

İslam alimlerinin ekserisi Neml Suresi'nin 88. Ayetini yanlış anlamışlardır: "Ve dağları görürsün, onları hareketsiz sanırsın. Hâlbuki onlar bulutların geçişi gibi hareket ederler."

Buradaki "ve dağları görürsün"deki **ve** harfi hali hazır zamanı değil istikbali (geleceği) ifade eder. 88. Ayetin başındaki vav harfi, atıf vav'ıdır. Vav'ı haliye değildir. (ki atıf vav'ı art arda gelen sıralamalar için kelime veya cümleleri birbirine bağlamak için kullanılan vav (و)'dır. Demek ki dağların yürüme olayı ileride yani kıyamette gerçekleşecektir. Dağlar değildir dünyayı sabit tutan Allah Azze ve Celle'nin yeri sabit tutmaları için yaratmış olduğu Rabbanî güç olan ağırlıklardır, Arapçası "revasiye".

Allahu Teala Enbiya suresinin 30. Ayetinde şöyle buyurmaktadır: "Inkar edenler, semaların ve arzın (ratkan) bitişik olduğunu görmediler mi? Sonra biz o ikisini (birbirinden) ayırdık. Ve her canlı şeyi sudan yarattık. Halâ inanmazlar mı?" (Enbiya, 21/30)

Allahu Teâla Talâk suresinin 12. Ayetinde buyurdu ki: "Allah, yedi göğü ve yerden de (aynısını) misli kadarını yaratandır. Allah'ın emri bunlar arasından inip durmaktadır ki, Allah'ın her şeye kadir olduğunu ve Allah'ın her şeyi ilmiyle kuşattığını bilesiniz." (Talak, 65/12)

Demek ki yedi kat gök ve yer aynı ölçüdedir. Gökler kat kattır ve yer de öyle ve hatta milimetresine kadar aynıdır. El Beytu-l Ma'mur göğün merkezidir. El Beytu-l Haram ise yerin merkezidir. Yedi kat gökleri yerlerin üstüne koyarsak ikiye ayrılmış bir fasulye tanesinin tekrar birleşmesi gibi olur. Ayette geçen "Ratkan" kelimesi "Bitişik" anlamındadır. El Beytu-l Ma'mur ile El Beytu-l Haram gökler ve yerlerin merkezinde bağlayıcı bir vida gibi olurlar.

Yerin birinci katı bizim yaşadığımız yerdir. Ikinci katı Ye'cûc ve Me'cûc kaldığı yerdir, yedinci katı siccîn'dir, onda ise gayri Müslimlerin kitabları ve ruhları bulunur.

Ibni Abbas (ra)'ın dediği gibi: ***"Sapmış olanların kitabı siccîn'dedir, Siccîn ise yerin yedinci katıdır."***

Dünya yumurta şeklindedir. Naziât Suresi'nin, 30. Ayetinde şöyle buyurulmaktadır: "Ve arzı ardından bir (dahâhâ) yumurta gibi yaptı."

Arapça'da Yumurta: baydah ya da dahâhâ, demektir. "Dahâhâ gibi yaptı demek" Yumurta gibi yaptı demektir.

Ve ikisinin de, gök ve yerde, aynı ölçü vardır. Bir fasulyenin iki parçası gibi. Ve Allah bunları birbirinden ayırdı ve üstüne Arşu Alâ'yı (taht) koydu. Ve aşağıda dünya var ve yukarıda gök. Aynı ölçü ve çapta.

Newton sarhoşken bir ağacın altında otururken yukarıdan üstüne bir elma düştü. Sonra o elmanın yer çekimi yüzünden düştüğünü söyledi. Gravidasyondur, manyetik alandır, öyle düşündü, böyle dedi diye o günden bu güne o sözü mutlak gerçekmiş gibi kabul edildi. Müslümanlar bilimde geride kaldıkları için farklı fikirler ortaya atamadılar, ancak mevcut fikirleri teyit ederek ve hatta Kur'an'ı o teorilere uygun yorumlayarak bilimsel görünme çabalarından ileriye gidemediler.

Evet o elma düştü, çünkü o insan için yaratılmış ve insana musahhardı. O elma yer çekiminden dolayı değil insan için yaratıldığı için, kimse

indirmese de kendiliğinden inecekti. Aslî sebebinin Allah'ın hikmeti ve yaratması olarak belirttikten sonra fiziki izahı da elbette yapılmalıdır.

A'raf Suresi'nin 24. Ayetiyle devam edelim: "Allah, dedi ki: "Birbirinizin düşmanı olarak inin (oradan). Size arzda bir zamana kadar yerleşme ve yararlanma vardır." (A'RAF, 6/24)

Gökler (semalar) melekler içindir. Rasulullah (sas) bu bağlamda buyurdu ki: ***"Sema ağırlığından düşecek ve düşmekte de haklı. Zira bir ayaklık yer yok ki orada Allah'ı hamd ile tesbih eden bir melek kıyamda, rukuda ve secdede bulunmasın."*** (HADİS)

Allahu Teâla Zâriyât Suresi'nin 47. ve 48. ayetinde şöyle buyurmaktadır: "Semayı, gücümüzle biz kurduk; şüphesiz biz onu genişleticiyiz. Arzı da biz döşedik. (Biz) ne güzel döşeyiciyiz." (ZÂRIYÂT, 51/47-48)

Gökler meleklerin ağırlığından düşecekken arz ne olacak? Yer yani arz insanlar için yaratılmış ve döşenmiştir. Gökte Allah'a isyan yok iken arzda günah işleyen iki ağırlık dünahlarından dolayı arzı ağırlaştırmışlardır. Bu nedenle Rasulullah (sas) için **"Rasulu as-sakalayni"** denir, yani **"çift ağırlık peygamberi"**. Hangi ağırlık? Cinlerden ve insanlardan neşet eden ağırlıklar. Onlar dünyayı günahlarından dolayı ağırlaştılar. İnsanlar ve cinler için arzda olan herşey hizmetçi kılınmıştır. O halde göklerin ağırlıkları farklı yerlerin ağırlıkları farklıdır ve onların hazırlanışları yani dizaynları da farklıdır.

Daha iyi anlaşılması için şöyle bir örnek vereyim: "Ali için iki katlı ev aldım ve aynısını Zeyd için de yaptım."..diyorsun. Demek ki evin bütün ölçümleri tıpa tıp aynı. Fakat Ali evinin içinde başka dekor yaptı ve Zeyd başka ve Ali'den farklı birşeyler yaptı. Herbiri kendine uyanı ve yakışanı yaptı. Demek ki çerçeve aynı ama içeriği fafrklı. Değişiklikler kişisel ihtiyaçları karşılasın diye farklılıklar arzeder. Yerlerin ve göklerin sakinlerinin durumları da bunun gibi.

Ayete tekrar bu bağlamda bakalım: "Semayı, gücümüzle biz kurduk; şüphesiz biz onu genişleticiyiz. Arzı da biz döşedik. (Biz) ne güzel

döşeyiciyiz." (zâriyât, 51/47-48)

Birinci gökle ikinci gök arası geniştir, ikinci ile üçüncü arasındaki gök daha da geniş ve bu genişleme ta yedinci kat göğe kadar devam eder gider. Mesela bekarken sana küçücük bir tencere yeterken evlenince daha genişini yemek yapmaya kullanıyorsun ve çocuklarınızın olduğunda tencereyi daha da genişletiyorsun. Gökler de işte yukarı doğru bu şekilde genişletilmektedir.

Göklerin melekler için ve arzın (dünya) insanlar ve cinler için hazırlandığı anlatılmaktadır: Enbiya Suresi'nin 31. Ayetinde Allahu Teâla şöyle buyurmaktadır: "Ve Onları sarsmasın diye yere de sabit ağırlıklar yerleştirdik ve (varacakları yere) yol bulabilsinler diye ondan geçitler, yollar meydana getirdik." (enbiya, 21/31)

"Yeri yaydık, oraya sabit dağlar yerleştirdik, orada
her şeyi bir ölçüye göre bitirdik."
(hicr, 15/19)

Tekrar arzın ağırlıkları konusuna dönelim ve tekrar bakalım: Dünyaya verilen ağırlıklar eğer dağlar olsaydı son asırda ne dağları yerlerinden oynattılar. Mesela madencilikte ve yol yapımı ve tunel yapımlarında sürekli dağların hacmini değiştirdiler. Mesela Mekke dağlarını yerlerinden sökerek başka yerlere taşışalar dünya sallanmaya mı başlayacak, elbette değil. Eğer dünyayı sabit tutan dengeleri oluşturan cisimler dağlar olsaydı o halde denge bozulmuş olacak ve dolayısıyla arz sallanacak ve sakinlerini sarsacaktı.

Dağlar arza atılan ağırlıklar değil ama arzın katmanlarını tutan vidaları durumundadırlar. Mesela kum, çakıl, su tabakaları ve yer katmanları ve daha niceleri vesaire…"Dağları da birer kazık yapmadık mı?" (nebe, 578/7)

O ağırlıklardan maksat yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, arzın dengesini sağlamak için arza konulan oksijen, hidrojen ve arzın doğasında bulunan çeşitli gazlar ve çeşitli unsurlar olabilir. Zira insan yaşamı için yaratılmayan

ay gezegeninde su ve oksijen yok. Eğer dünyada var ise ve var. O halde Allahu Teala'nın dediği ağırlıklar bu gazlar olabilir. Bu fikrimiz doğru olunca durum şöyle olabilir:

"Ve arzı da yaydık ve oraya (denge) ağırlıklar attık (biraktık)."

(KAF, 50/7)

Buradaki ağırlıklar havadaki kuşların ve uçakların uçmasını sağlayan güçtür. Bir bardağı ağzına kadar su doldurursan ve onun üzerine kağıt koyup ters çevirirsen, o su ağırlığın verdiği basınçtan dolayı yere akmayacak ve dökülmeyecektir. Bu fiziki bir tesbittir. Demek ki arzımızda da basınç gücüyle arzı sarsılmaktan koruyan bir ağırlık mevcuttur.

Mimarlar tek bir ev yapmaktansa birbirine dayalı birkaç evi bir arada yapmayı yapının sağlamlığı bakımından tercih ederler. Zira hava basıncı gücünden bu şekilde daha bağımsız olurlar.

Yukarılara doğru ne kadar yükselinirse o derece soğuklar artar. Havadaki o soğuk buhar oluşturur ve Allah'ın arza attığı o ağırlıklar (güç) bulutları havada tutar ve rüzgarlarla da bulutlar bir yerden bir yere nakledilirler. Daha yükselerde hava azaldığı için güç de azalır ve hava basıncından kurtulunur. Nitekim dünya atmosferini çıkınca hava basıncı (gücü) olmayan noktayı geçince artık bizi aşağıya bastıracak güç olmadığı için serbest kalırız. Uzay mekiklerinin ve satelitlerin durumları da işte böyledir. Hava gücü kullanılarak uzaya fırlatılırlar ve hava gücünü aştıktan sonra bir yerde kalakalırlar. Veya artı bir direnç olmaksızın son hareket hızlarıyla hareket eder dururlar. Demek ki arzın bir parçası sayılan o hava gücü veya Kur'an deyimiyle "ravasiye" "(balans) ağırlıkları" her yerinden bastırarak dünyayı balansta tutarlar. O halde arz manyetik gravidayson (yer çekimi) ile mi ağaçtaki elmayı yere çekiyor, yoksa elma Allahu Teala'nın arza koyduğu ağırlıklarla; yani hava gücüyle mi yere düşüyor ?!!! Lütfen tekrar araştırılsın.

Önemine binaen sözümüzü yineliyoruz: Bu atılan ağırlıklar dağlar değildir. Çünkü dağlar dediğinde Allahu Teala "Cebel" sözcüğünü

kullanmaktadır "Ravâsiye" sözcüğünü değil. Dağların fonksiyonuna gelince, bir kısmına değindik ama biraz daha dikkat çekmek isteriz: Allahu Teala dağlar için arzın vidaları demektedir. Zira arzın yüzde 70'i su. Dağlar vesilesiyle sahillerdeki yer tabakaları hem denizlerin ve göllerin onları yutmasından korunmakta hem de yer birbirlerine karışarak dağılmaktan korunmaktadırlar.

"O, gökleri dayanak olmaksızın yaratmıştır, bunu görmektesiniz. Arzda da, sizi sarsıntıya uğratır diye sarsılmaz ağırlıklar bırakmıştır."

(Lokman, 31/10)

Bu görüşümzü Kur'an'dan aldık ve delillerimizi de Kur'an'dan verdik. İlginç olan ise bu konuda bütün mütercimlerin aynı yanlışı yapmalarıdır. Nedir o yanlış? Ravasiye sözcüğünü dağlar olarak tercüme etmeleridir. Bu konuda hepsinin de sözbirliği yapmaları mümkün olmayacağına göre demek ki birbirinden yanlış tercümeleri kopyalamış olmalılar. Bu sözümüzle kimseyi kınamıyoruz, sadece hakkın nasıl örtüldüğüne taacüp ederek Kur'an adına ve hakikat adına hayretimizi ifade ediyoruz. Kur'an-ı Kerim'i tercüme konusunda üç kısım ilim ehli tesbit ettik. Birincisi doğru metotlarla çalıştıkları halde doğruya isabet edemeyenler, bu isabetsizliktir. İkincisi, ehli olmayanların Kur'an'ı tercüme etmeleridir, bu ise cehalettir. Üçüncüsü kötü niyetli münafıkların kasıtlı olarak Kur'an'ı Kerim'i yanlış tercüme etmeleri, bu ise hıyanettir. İslam karşıtlarını zaten hiç anmıyoruz.

Hem İslam alimleri hem fizik, kimya, astronomi bilginleri bütün teorilerin altını üstüne getirerek yerçekimi kanununu, arzın durumunu; sabit mi dönmekte mi, gece ve gündüzün, güneş ve ayın durum ve konumlarını, dağlar ve arza atılan ağırlıkların görevlerini ve daha nice konuları ezberlerden kurtularak, tekrar inceleyerek ve kapsamlı saha çalışmaları yaparak gün yüzüne çıkartmak günümüzde ilmî hakikatler adına oldukça mühim bir meseledir. Zira son yıllarda o kadar çok kesin sanılan bilimsel konulara şüphe gölgeleri düştü ki haddi hesabı yok. Hatta bazılarının yanlışlığı tesbit edilirken bazılarının da zıtlarının doğruluğu iddia edilmektedir. O halde Kur'an-ı Kerim ışığında bilimsel olguları tekrar gözden geçirmeli.

Vallahu Teâla 'âlâ ve 'alem.

Kaza ve Kader

Kaza dairesi:

Kaza dairesiyle ilgili insanlara ne mükâfat ne de azap vardır. O halde insanın bu kaza dairesiyle ne alakası var?
Birinci daireyi iki iç daireye bölüyoruz.

1. **Kainatın Kaza Dairesi (Daire kadaiyye kevniyye)**
2. **Şahısların Kaza Dairesi (Daire kadaiyye şahsiyye)**

Kevnî (kainat) Kaza Dairesi: Bu daireyle ilgili mesela, güneşin doğudan doğması ve batıdan batması; gece ve gündüzün birbirini takibi; yıldızların, ayın ve galaksilerin durumlarını sayabiliriz. İnsanların kesinlikle hiçbir türlü müdahil olamadıkları alandır. Bütün bunlar Allah'ın önceden murad ederek belirli hikmetlerle yarattığı şeylerdir. Her ne kadar insanlarla alakaları olsa da bu nedenle kaza ile ilgili olarak insana ne azap ne de mükâfat vardır. Hesap sorulmayacaktır. Zira o alan insanın etki alanının dışındadır.

Şahsî Kaza Dairesi: Bu daireyle ilgili de birkaç örnek: Mesela, bağırsakların, kalbin, ciğerin, böbreğin; kısacası bütün azaların fonksiyonları bu daireye ait yazgıdır (program). Ten, göz rengi; doğum ve ölüm günleri ve anne-baba seçimi de bu şahsî kaza dairesine ait konulardandır. Bu konularla ilgili de hesap sorulmayacaktır.
İnsanın bu iki daire ile bağlantısı nedir? İki nokta da anlatalım:

Birinci Nokta: Kâinat fakültelerini tefekkür ve teemmül etmek yani görülen sanatta sanatkârı düşünerek bağlantı kurmak; Yaratan ile yaratılanı bağlantılı düşünerek hikmeti anlamağa çalışmak.
Burada saydığımız ve saymadığımız tüm mahlûkat biz insanlara hizmet için yaratılmıştır. Mesela, gece ve gündüz; birinde uyuyarak dinlenelim

diğerinde çalışalım, üretelim diye. Bütün bunlar Allah'ın bize işaret ve delillerindendir. Kainata, galaksilere, güneşe, aya yıldızlara, dağ rüzgar, volkan ve tufanlara, ırmak ve denizlere; bütün bu güç yetmezlere güç yetiren ancak her şeyi yaratan, her şeyi bilen ve gözeten, her şeye güç yetiren Allah Subhanehu ve Teala olabilir. Evet, bu tefekkür ve teemül imanımızı parlatır ve kemale erdirir bu suretle biz insanlara hizmetini yapmış olur.

İkinci Nokta: Birinci nokta da bahsettiğimiz kâinat ve aksamlarının işlevinden; mesela havanın sıcak-soğukluğundan, güneş-ay tutulmasından, yağmurundan- şimşeğinden, denizinden- dağından hesap sorulmayacağız. Hesap sorulacak husus bütün bunları gerçek sahibi; Halıkı, Maliki, Razıkı, Rabbi... Allah ile mi ilişkilendireceğiz yoksa bunları başıboş varlıklar olarak mı göreceğiz? Çünkü bu noktada bizim tavrımız; aklımızı ve seçimimizi ne yönde kullanacağımız kaza değil kader kısmına aittir.

Kader oluşu bakış açılarının değişkenliğindendir. Bazıları yüzeysel düşünür, bazıları derin, yine bazıları bu konulara hiç kafa yormaz.

Güneşin ısı ve ışık verici oluşu imtihan konusu değildir, varoluş teorisi imtihan konusudur ve kader kısmına aittir. Kimileri yaratılış gerçeğini kabul etmeyerek eşyanın varoluş yolunu tesadüfe, tabiat evrimine ve daha nelere nelere mal eder müşrik ya da kafir olur. Yaratılanı Yaratana mal eden ve Yaratanın gösterdiği yoldan giden mümin ve Müslüman olur. Her iki tarafın da kaderleri kendileri tarafından etkilenmiş, Allah tarafından takdir edilerek yazılmış olur. (**Takdir** sözcüğünü Türkçe **Kesin Değerlendirme** ya da **Kesin Değer Biçilme** olarak anlıyoruz.)
Kevnî kaza dairesini iki noktada anlattıktan sonra şimdi de **şahşi kaza dairesini** iki noktada anlatacağız.

Birinci Nokta: İçimizdeki organları istediğimiz gibi etkileyemiyoruz. Yine bunlar da kaza kısmına ait olduğu için hesaba tabi değildir. Bağırsaklarımızın kalbimizin ve diğer organlarımızın fonksiyonları, ten ve göz rengimiz, doğum - ölüm günleri, rızık ve ebeveyn seçimi vs. Bu konuların tümü kaza kapsamına dâhildir ve bu konulardan hesaba

çekilmeyeceğiz.

İkinci Nokta: Kaza olarak verilen organların sıfat ve işlevleri kazadır ama onları doğru yolda kullanmak için insana verilen emanet (seçim yapma özelliği) insanın fakültelerini hemen kaderle alakalandırır. Akıl bize "sadece helaline bakabilirsin, haramdan gözlerini sakındır" der. Ellerimiz, ayaklarımız ve bütün işlerimiz helal olmalıdır, yanlış yolda kullanırsak Allah korusun emanete hıyanet etmiş oluruz. Bütün bunlar ise değişkendir, niyete göre değişir ve bu yüzden kader kısmındandır.

Mesela iki kişi birlikte ata binmeyi ve silah atmayı öğrenme kursuna gitse, birinin niyeti bu becerileri çiftliğini korumak için öğrense diğerinin de niyeti bu becerilerle eşkıyalık yapmak olsa, ve nihayet ikisi de talim meydanında ölse durumları aynı mıdır? Elbette değildir. Birisi iyi niyetiyle şehid mertebesini kazanırken diğeri eşkıyalık niyetiyle ölür ve hesap günü muamele niyetlere göredir.

Hz. Ömer (ra) Rasulullah'ın şöyle buyurduğunu nakleder: ***"Ameller ancak niyetlere göredir; herkesin niyeti ne ise eline geçecek odur. Kimin hicreti, Allah ve Resûlü (rızası ve hoşnutlukları) için ise, onun hicreti Allah ve Resûlü'ne müteveccih sayılır. Kim de nâil olacağı bir dünya veya nikâhlanacağı bir kadından ötürü hicret etmişse, onun hicreti de hedeflediği şeye göredir."*** (BUHÂRÎ, BEDÜ'L-VAHY, 1; MÜSLIM, İMARE, 155; EBU DAVUD, TALAK, 11)

Yemek yerken niyeti Allah'a ibadet için güçlenmek, kimseden bir şey dilenmemek için çalışmak, aile efradıyla ilgilenmek vs. için ise o yediği yemek ona sevap kazandırır ve ibadet hükmünü alır. Ancak hırsızlık yapmak, insanlara zulüm yapmak, zinaya gitmek için yemek yedi ise onun yemek yemesi günahtır. Yemek aynı yemek de olsa muamele niyete tabidir.

Her şeyi bu örnekle ölçer isek markete gittiğimizde şarabı değil sütü alırız. Bütün hayatımızı bu ölçülerle tanzim edersek Rabbimizin huzuruna yüz akıyla çıkarız. Kim hangi amelle yetişirse o amelle gelişir, hangi amelle gelişirse o amelle yaşlanır, hangi amelle yaşlanırsa o amelle ölür, hangi

amelle ölürse o amelle diriltilir...
Allah'a ihlâs ve takva ile kulluk yaparsan ve O'nun (CC) Peygamberinin (sas) sevgisini kalbinde taşırsan, Rabbinin karşısına hakiki Allah kulu (Abdullah) olarak çıkarsın ve sevgili Peygamberinin (sas) şefaatine erersin.

Kader Dairesi:

Kader yaratıkların sıfatlarıdır. Konuyla ilgili bir ayet-i kerime:

وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ

﴿الرعد - ٨﴾

"O'nun katında her şey bir miktar (ölçü) iledir."

(RA'D, 13/8)

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ

﴿القمر - ٤٩﴾

"Muhakkak ki Biz her şeyi kaderle, (bir ölçü ve sıfatla) yarattık."

(KAMER, 54/49)

وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَقْدُورًا

﴿الأحزاب - ٣٨﴾

"Allah'ın emri, takdir edilmiş bir kaderdir."

(AHZAB, 33/38)

Mikdar (Miktar) ne demektir? Mikdar ölçüdür. Bir şeyin o şey olabilmesi için belirli bir ölçüye muhtaçtır ve o ölçüyü aşmamalıdır. Odunun odun olması, peynirin peynir olması bileşim mikdarına bağlıdır. Ateşe tuğla

demiyoruz. Herşeyi kendi ölçüleri ile biliyor ve tanımlıyoruz.

Kumu belirli ısı derecesinde eriterek cam yapıyorlar. Kum halindeyken sıfatı başka idi eritilince bileşimi, sıfatı ve ölçüsü değiştiğinden cismi gibi ismi de değişir, cam olur. Her yaratık belirli bir ölçüde yaratılmıştır. Ölçüler kesinlikle sınırlarını aşmamıştır.
Mesela suyu ele alacak olursak: Suyun bileşimi = H2O. Bu moleküllerin bileşimiyle malum bir şey meydana gelir ve biz ona su deriz. Susuzluğu gidermek, temizlemek, ateşi söndürmek, sel/tahribat suyun özelliklerinden bazılarıdır. Su kaynatılınca buharlaşır ve buharda yüzmek mümkün olmaz. Suyu bu ölçülerde yaratan ve yapan, özelliklerini ve fonksiyonlarını veren ancak Subhan Allah'tır ve O her şeye Kadir'dir. "MUHAKKAK Kİ BİZ HER ŞEYİ KADERLE, (BİR ÖLÇÜ VE SIFATLA) YARATTIK." (KAMER, 54/49)..ayeti bu hakikati ifade etmektedir.

Arapça'da kader sözcüğünün manası: **kaddera, yukaddiru, takdîran** sözcükleri **'kader'** sözcüğünden türemedir. Bir de **'kadr'** sözcüğü vardır ki **mikdar** sözcüğünün kaynağıdır ve **'hesaplanmış ölçü'** anlamına gelir.

Kader: mükemmel ilim ve hikmetle takdir edilmiş **'kesin değer biçilmiş'** sıfat veya sıfatlardır. Yaratılan her şey **'hesaplanmış ölçü'** ve **'kesin değer biçilmiş'** sıfatla yaratılmışlardır.

Allahu Teala her şeyi iki kere yaratmıştır

Allah her şeyi önce Kendi ilminde yartatmıştır. **'İLMULLAH'** ise bize gaybîdir.

İkinci yaratılış şehadet âleminde vuku bulmuştur.

Allahu Teala yaratmak istediğinden ne kadarını ne zaman, nerede, nasıl isterse kaza ve kaderiyle, takdir ve mikdariyle tam istediği gibi yaratır. Bu yaratmayı hiç kimse değiştiremez ve mani olamaz.

Gayb âleminden şehadet âlemine gelenler tam bir uyum içinde gelirler.

Öncekiyle sonraki aynı olur. **Eşya İlmullah'ta nasılsa mülkullah'a da aynı vaziyette gelir.** O'nun ilmi muradıyla örtüşmüş olur. Meydana gelenler Rabbimizin isteği, ilmi, ölçüsü, kaza ve kaderiyle ortaya çıkar. Fakat ne zaman ortaya çıkar? Allah izin verince ortaya çıkar!

Alimler bu konuda bir kural tesbit etmişlerdir: *"Allah'ın izni olmadan Kainatta hiçbir şey olmaz."*

"İnnâ kulle şey'in halaknâhu bi kader."..sözündekideki **bi** sözcüğü yapışık, beraber ve refakat manalarına gelir. Yani yaratılan her şey kaza ve kader, ölçü ve hesap beraberliğinde yaratılıyor. Ne Âlem-i Gayb'da ne de Âlem-i Şehadette bunlarsız yaratılan hiçbir şey yoktur. Bu **B**'ye refakat **B**'si de denilir.

İkinci daireyi de iki iç daireye bölüyoruz:

1. **Kâinatın Kader Dairesi (Daire kaderiyye kevniyye)**
2. **Şahısların Kader Dairesi (Daire kaderiyye şahsiyye)**

Kâinatın Kader Dairesi: Bu daireye ait olan göklerin, arzın, denizlerin, ırmakların, dağların, bitkilerin, yıldızların bütün özellikleri kaderdir ve her şey kaderle yaratılmıştır.

Bu özellikler (sıfatlar) Allah tarafından yaratıklara verilmiştir. İnsan bu özellikleri Kur'an ve Sünnet vesilesiyle bilir ve tanır ve kavrarsa bütün yaratıkları Yüce Yaradanla alakalandırır ve kainat ve içindekilerle doğru bir iletişim kurar. Her şeye yerli yerince muamele eder; suyu doğru kullanır, ateşi tahribat için değil faydalı işlerde kullanır. Meyvelerden meyve suyu yapar, şarap ya da alkollü içecek değil vs.
Bu bağlamda insana düşen görev, kendisine hizmet için yaratılan bütün eşyanın özelliklerini ve hükmünü kavrayarak, Rabbi'yle bağlantılı olarak değerlendirecektir.

Kaza kısmında 'yedi göğün bize ne gibi hizmeti olabilir' sorusuna cevap vermiştik. O cevabı burada biraz daha genişletelim: Yedi kat göğün azametini düşünerek her birimizin ortak Rabbi Allah'a karşı acziyetimizi

idrak etmemize hizmet ettiği gibi o göklerde bulunan meleklerin müminler için Allah'tan mağfiret dileyerek dua ettiklerini de fayda olarak algılamamız gerekir.

Şahısların Kader Dairesi: Bu daire aklımızı, kalbimizi, irademizi, hisslerimizi... iç ve dış organlarımızı ne yönde kullandığımızla alakalı şahsî kader dairesidir.

Kaza olarak belirlenen ölüm vakti sabittir. İntihar etmek isteyen "benim zaten ecelim gelmese ölemem" diyerek canına kıysa sorumluluktan kurtulmuş olmaz. Evet gerçekten de o vakitte ölecek idiyse zaten intihar yapmasa da Allah onun canını alacaktı, ancak kendini katletme günahını yüklenmemiş olacaktı. Ecel gelmemiş ise istediği kadar intihar etse ölemez. Allah sonuçtan değil, bizi niyetimizden hesaba çekecektir.

Şu söz durumu güzel özetler: "Katilin sabrı olsaydı, maktul zaten ölecekti."

Demek ki **ölüm vakti kaza** ile sabittir, **ölüm şekli** ise **kaderdir**. Yani sarhoş mu ölündü secde ederken mi; hırsızlık yaparken mi birisine yardım ederken mi? Ölüm vakti kazadır ve hesabı gerektirmez, hangi evsafta ölündüğü kaderdir ve hesabı, belki azabı gerektirir.

O halde ey insan! Madem ki sen ve her şey hem kaza hem kader dairesinin içindesiniz ve kainatın bir parçasısın, o halde sana verilen aklı ve organları, doğru kullan ve sorumluluğunu yerine getir. Mesela, üzüm suyu iç ama o değerli aklını ve organlarını üzümü şaraba yapmaya kullanma.

Şunu aklından kesin kes çıkarma ki: Allah sana kazadan sormayacak fakat kaderden hesap vereceksin. Süt ile şarap karşında senin sütü ya da şarabı içeceğini kapsamlı ilmiyle bilerek önceden yazmıştır. O an geldiğinde sütü ya da şarabı içtiğinde sana Allah yazdı diye içmeyeceksin. Allah önceden sana senin isteğin dışı ne yapacağını zorlamış olsa neden seni o iş hakkında hesaba çeksin? Yoksa bu haksızlık olurdu. O halde Allah senin üzerine değil senin hakkında yazmıştır.

Allah yazdı diye yapmadın, yapacaksın diye Allah yazdı.

Özet:

Yaratılan her şey iki daire ile kuşatılmıştır. Birisi kaza diğeri kader dairesi. Üçüncü bir daire yoktur mahlûkat için.

Her şeyde hamd ile tesbih ediş kaza olarak her şey üzerine Allah Subhanehu ve Teâlâ tarafından yazılmıştır. Bütün yaratıkların ışığı o tesbihtir. Tesbih ise âlemlere rahmet olarak gönderilen Muhammed (sas)'in rahmetidir. Bu tesbih konusunda insanın hiçbir etkisi ve müdahalesi yoktur. İnsan kazadan sorumlu değildir ve hesap vermez. Kaza konularıyla alakalı ne sevap ne de günah vardır insana.

Kader ise her şeyin sıfatıdır ve değişkendir. Allah'ın **mutlak değer biçmesidir**. Mahlûkat tüm özellikleriyle birlikte Allah tarafından teklife muhatab olan insanların ve cinlerin hizmetine rahmet Peygamberinin (sas) vesilesiyle verilmiştir. Bütün bu nimetler sana Allah'ın fazlı ve keremidir. Bütün eşya'yı doğru anlayıp doğru kullanman için sana emanet verildi. İnsan Suresinde Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır.

Musa (as) hakkında

Yusuf (as)'un kardeşlerinin masum birer peygamber olduklarının isbatından sonra inşaallah Musa (as)'nın da Mısır'lı adamı öldürmediğini, ,ecelinin gelmesiyle şeytanın öldürdüğünü, Musa (as)'nın sadece asasıyla dokunduğunu ve daha nice yanlış anlaşılmış konuları anlaşılması için izaha çalışacağız inşaallah.

Önsöz

Bismillahi-r Rahmâni-r Rahîm

Allahu Teâlâ'ya sığındıktan sonra YÛSUF Suresi'ndeki Kur'ânî maarifet sırlarının beyanını yansıtabilmek için Allah'tan inâyet diler ve kerem sahibi Rabbimizden aydınlık düşünceler vermesini isteriz.

Bu eserde Kerim (cömert) sure etrafında beyanda bulunacağız. Surenin konusu isminden de anlaşıldığı gibi kerim oğlu, kerim oğlu, kerim hakkındadır.

Allah'ın selamı İbrahim'in oğlu Yakub'un oğlu YÛSUF'a ve sevgili peygamberimiz Muhammed'e olsun.

Bu sure Kur'ân'da baştan sona bir hikâyeyi anlatan tek suredir ve birinci âyetinden yüzüncü âyetine kadar YÛSUF (as) ve ailesiyle ilgili hikâyeyi bir bütünlük içerisinde anlatmaktadır.

Bu hikâye Allahu Teâlâ'nın ifadesiyle Kur'ân'da geçen hikayelerin en güzelidir ve Kur'ânî mucizelerin bolca yer aldığı bir suredir.

Ruhları besleyen, kalpleri sükûnete kavuşturan ve aydınlatan hikâye.

Allahu Teâlâ'ya güzel kulluk yapmak isteyenlerin başvuracağı bir hikâye.

Farklı noktalardan etkilenerek bu sureyi açıklama ihtiyacı duyduk. Burada hepsini zikredemesek de iki noktayı ifade etmeden geçemeyeceğiz:

1. Her an sürekli halden hale çevrilen ve doğasında değişim olan bu fani dünya hayatının malum sıkıntısı ve gamı; derdi ve hicranı çoktur. Bunların sonucu olarak insanları pençesine alan stres, depresyon ve çeşitli felaketler insanların: ruh, kalp, akıl ve hissiyatını zedelemektedir. Sevindirmek, (tedavi etmek) ve teselli vermek gibi özellikleri olan bu hikâyeyi hakikatine mutabık yorumlamak istedik.

2. Kur'ân-ı Kerîmin mârifet sırlarını beyan etmek ve mevzularını, örneğin peygamberlerin (as) masumiyetini açımızdan ve farklı müfessirlerin bakış açılarından vuzuha kavuşturmak istedik.

Âlimlerin birbirinden farklı görüşlerine bir göz atalım:

- Peygamberlerin masumiyeti sadece nübüvvet aldıktan itibaren geçerli, hayatlarının öncesini kapsamaz.
- Peygamberler bazen günah işlerler.
- Peygamberler her zaman ve zeminde günahsız yani masumdurlar.

Farklı konularda görüşlerimizi hem mantık hem de Kur'ân âyetleri ışığında delillendirmeye çalıştık. Mesela:

- Surenin girişi.
- Rüya (ru'yâ) tevili.
- Şeytanın hasedi.
- Kaza ve Kader.
- Kur'ân Halık mı, mahlûk mu?
- Halık ile mahlûk arasında vesile olabilir mi?

Hem yukarıda sıralanan hem de daha farklı konuları YÛSUF Suresi tefsirinin birinci cildinde işledik.

Kur'ân harfleri, âyet ve sureleri hem müstakil birimler olarak hem de bütünlük içinde Nûranî, parıldayan/ışıldayan bir ağ gibidir. Her biri hem kendilerini hem de karşılıklı birbirlerini aydınlatan, tanımlayan, tefsir ve tevil eden birimlerdir.

Kur'ân tefsir metodları içinde bir tanesi vardır ki **'Tefsir el- Masûr'** diye bilinir. Bu tefsirin özelliği ise Kur'ân-ı Kerîm Kur'ân'la tefsir etmektir.

3. Bu hikâye diğer semavi dinlere mensup insanların kutsal kitaplarında geçmektedir. Kur'ân'da ise hem teferruatlı hem de biraz farklı anlatılmaktadır. Bu hikâye maalesef zaman içerisinde defaatle yanlış yorumlanmış. Bu nedenle hikâyenin kahramanları oldukça yanlış anlaşılmışlar.

Tabii ki konu peygamberler (as) olunca konunun hassasiyeti kendiliğinden zahir oluyor ve dolayısıyla dikkat istiyor. Üzerinde ulu orta konuşulacak mevzu değil bunlar. Peygamberler (as) hakkında gereken hüsn-ü zan maksimum uygulanmalıdır.

Bu hikâyede zikredilen peygamberler (as) dışındaki insanlar hakkında daha da muhakemesiz yorumlar yapılmış. Biz hatta o insanların da hakkını sonuna kadar savunmaya çalıştık. Mesela Mısır Azizinin hanımı hakkında çok sert hükümler verilmiş.

Bu nedenle sure önce birinci âyetten yüzüncü âyete kadar okunmalı, düşünülmeli, olayları bağlantılı değerlendirerek konu bütünlüğü yakalanmalıdır. Mesela Mısır Azizinin hanımı hakkında çok yönlü bakmak ve değerlendirmek gerekir.

Hanımın çevresi, YÛSUF (as) 'un sıra dışı yakışıklılığı vs. Adeta benzin ile ateş yan yana konulmuş ve yangın çıkması anlaşılamıyor gibi bir şey bu. Hüküm verirken bütün bunlar da göz önünde bulundurulmalıdır, yoksa eksik yorum olur.

Allahu Teâlâ ikisini de o günahtan korudu. Onları temize çıkaracak delilleri bu eserde sunacağız. Hatta kurtlara dahi iftirada bulunuldu ve

üzerine şiirler yazıldı. Oysaki kurt'un da bir suçu yoktu.

Bazı Müslümanlar, YÛSUF Suresi'nde adı geçen şahıslar hakkında hem iftiralarda bulundular hem de Yakub (as), oğulları ve azizin hanımı hakkında ileri geri konuşmaktan sakınmadılar.

Dünya çapında yazar- çizerler, Film sektörleri ve Kur'ân yorumcuları (müfessirler) maalesef Yakub (as) ve ailesinin hikâyesinde yanlış muhakeme ve isabetsiz yorumlarda bulunmuşlardır.

Müslümanlar, kitaplarına isrâiliyat cümlesinden yazılar karıştırdıklarında maalesef bu gibi yanlışlar kaçınılmaz olmaktadır. Biz ise kendimizi bu hikâyeyi doğru anlayıp doğru aktarmakla görevli görüyoruz.

4. Rabbimizden, Yakub ailesini (as) savunabilecek bu ahir zaman mahkemesinde, bize doğru bir metot ve güçlü deliller vermesini dileriz.

İnsanların idrakleri bu evrensel ve tarihi mahkemede adil hâkimler olsunlar. Bizim savunmalarımızı işiten ya da okuyan insanlar ciddi ciddi kendi fakültelerinde mesela: akıl, vicdan, kalp, duyu ve hisleriyle topyekûn mahkeme sürecini takip ederek sonuçta akıl hâkiminin kararına bütün fakülteleriyle şahitlik etsin ve Mahkeme-i Kübra'ya o kararıyla gelsinler.

Nerede ve ne zaman bir peygamber hakkında bir söz işitsek, hemen onların beş nübüvvet sıfatıyla değerlendirerek öyle hüküm vermeliyiz. Aksi takdirde onları (as) kendi hakikatlerinde tanımamış ve anlamamış oluruz.

Peygamberlerin beş sıfatı:

1. Sıdk (doğruluk)
2. Fetanet (zeki olmaları)
3. İsmet (masumiyet-günahsızlık)
4. Emanet (emin-güvenilirlik)
5. Tebliğ (mesaj aktarımı)

Bu kitabın resmen basılması aynı zamanda Yahudi, Hristiyan ve Müslümanlara dava dosyasının açılması anlamına gelmektedir. Kim hakkında? Elbette bu hikâyede zikrolunan şahıslar hakkında! Hikayede anılan şahıslara ağır iftiralar yapılagelmiştir. Bu kitap resmen bir dava dosyasıdır.

Sonuçta ne olursa olsun, Allah Subhanehu ve Teâlâ herkesi Hesap Günü'nde mutlak hükmüyle yargılayacaktır.

Önemli bir Not:

Gördüğümüz kadarıyla farklı dillerdeki Kur'ân çevirilerinde ciddi yanlışlar yer almaktadır. Bu nedenle, eserlerimizde, orijinal metinlere sadık kalarak çevirmeye azami gayret sarf ettik.

YÛSUF SURESİ (12)

Bu sure Mekkî surelerdendir ve 111 âyetten oluşmaktadır.

Surenin Nüzul Sebebi:

Mekkeli müşrikler sahabîlere: ***"Biz, önceki kitaplardan enteresan hikayelere alışığız, sizden ancak emir ve yasak; yap ve yapma sözleri işitmekteyiz"***..gibi sözler sarf ederlerdi.

Sahabîler (ra) bu sözlerden dolayı çok üzülüyorlardı, ancak Peygamber (sas)'e de konuyla ilgili hiçbir şey demiyorlardı. Bu olayı, her şeye âlim olan Allahu Teâlâ Elçisine bildirmişti. Bunun üzerine Peygamber (sas) de çok üzülmüştü. Efendimizin (sas) ve Ashab'ın (ra) üzüntüleri bu sure yani YÛSUF Suresi vahyolunana kadar devam etmişti.

Ibn-i Abbas (ra) dedi ki: ***"Her kim ki: "En güzel hikayeyi dinlemek için geliniz"***..dese ve YÛSUF Suresini anlatmasa, o kişi yalan söylemiş olur. Zira Allahu Teâlâ bu surede bu hikâye hakkında şöyle buyurmaktadır:

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنَ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ

﴿يوسف - ٣﴾

"Sana bu Kur'ân'ı vahyetmemizle, kissaların en güzelini anlatıyoruz. Hâlbuki daha önce bundan gafildin (habersizdin)."

(YÛSUF, 12/3)

YÛSUF (as) hikâyesinin tamamı bu surede anlatılmaktadır. Peygamber (sas)'e, sahabîlerine (ra) ve tüm ümmete teselli ve sevinç kaynağı olması için Allah tarafından indirilmiştir. Buna delil YÛSUF Suresi'nin yedinci âyet-i kerimesidir.

لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٌ لِلسَّائِلِينَ

﴿يوسف - ٧﴾

"Andolsun, Yûsuf ve kardeşlerinde soranlar için âyetler (ibretler) vardır."

(YÛSUF, 12/7)

İmtihan anlarında ve çeşitli problemlerle karşılaşıldığında bu ümmete teselli ve mutluluk verecek, kalplerini rahatlatacak bir hikâye.

Bu sure aynı zamanda sözleriyle sahabeyi (ra) üzen Mekke müşriklerine verilen muazzam bir cevaptı.

Rivâyetler arasında şu da vardır: O günlerde Yahudiler, müşriklere Yakub (as) ve ailesinin, Şam (Mezopotamya)'dan Mısır'a niçin göç ettiklerini ve Yûsuf Hikayesi hakkında sormalarını telkin ediyorlardı.

İbn-i Cerîr (ra)'in İbn-i Abbas (ra)'dan rivâyet ettiğine göre sahabîler (ra) Efendimize (sas) şöyle demişlerdir: ***"Ey Allah'ın elçisi! Bize bir şeyler anlatır mısın?..dediklerinde Efendimiz (sas) anlatmaya başlamıştır."***

İşaret:

Bu surede derinleşmeden önce Nisa Suresi, âyet 82'yi hatırlatmak isteriz.

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا

﴿النساء - ٨٢﴾

"Onlar hâlâ Kur'an'ı tedebbur etmezler mi? (bağlantılı düşünmezler mi?) Eğer o, Allah'tan başkasının katından olsaydı, kuşkusuz içinde birçok aykırılıklar (çelişkiler, ihtilaflar) bulacaklardı."

(NİSA, 4/82)

Âyette geçen **'tedebbür'** sözcüğü anahtar sözcük. Tedebbürün manası: Başlangıçların sonlarla bağlantılı değerlendirilmesi, tabir-i diğerle: Bir şeyi baştan sona ve sonu bir sonraki başlangıçla alakalı yorumlamak, mesela, bir surenin sonunu başka bir surenin başıyla bağlantılı değerlendirmektir. Genel anlamda harf, kelime, cümle ve konuları konteks içerisinde değermendirmektir.

Önemli Not:

Rastladığımız Kur'ân tercümelerinde **tedebbür** kavramının **tefekkür** (düşünme) olarak tercüme edilmesine üzüldük.

Biz tedebbür'ü bağlantı olarak tercüme ettik. Zaten âyetin sonu yorumumuzu teyit etmektedir. Zira çelişki bulabilmek ancak sure ya da âyetleri bağlantılı okumakla tespit edilebilir!

1. **Tenzil (iniş) Tertibi**
2. **Tilavet (okuma) Tertibi**

Kur'ân'la ilgili bu iki tertip de bizzat Rasulullah (sas) tarafından onaylanmıştır. Sureleri ve âyetleri Tilavet tertibine göre okurken bir surenin başını önceki surenin sonu ile bağlantılı okumamız işte tedebbür olur. Âyeti tekrar bu anlayışla okuyalım:

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا

﴿النساء - ٨٢﴾

"Onlar hâlâ Kur'an'ı bağlantılı düşünmüyorlar mı? Eğer o, Allah'tan başkasının katından olsaydı, kuşkusuz içinde birçok aykırılıklar (çelişkiler, ihtilaflar) bulacaklardı."

(Nisa, 4/82)

Kur'ân'ı tedebbürle okumak **"taleb-i emr'dir"** bir emr-i İlahi'dir.

Delil Gücü Yüksek Kur'ân Tefsiri

Kur'ân âyetleri ve sureleri birbirini tefsir ederler. En güçlü tefsir metodunun Arapça ismi: **"Tefsir el-Masûr"** dur. Bu tefsir türü direkt Kur'ân-ı Kerîmin Kur'ân'la tefsiri olduğu için doğası gereği eleştiri kabul etmez. Mesela: "De ki: O Allah tektir." (İhlâs, 112/1) bu âyet tek manalıdır ve farklı mana verilemez ve itiraz edilemez.

Biz eserlerimizi bu metotla yazacağız.

Şimdi de YÛSUF Suresi'ni tedebbür yaparak bir önceki sure ile bağlantılı değerlendireceğiz.

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأَمْرُ كُلُّهُ فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ

﴿هود - ١٢٣﴾

"Göklerin ve yerin gaybı Allah'ındır, bütün işler O'na döndürülür; öyleyse O'na kulluk edin ve O'na tevekkül edin. Senin Rabbin yaptıklarınızdan habersiz değildir."

(HUD, 11/123)

ذَلِكَ مِنْ أَنبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ

﴿يوسف - ١٠٢﴾

"Bu, sana (ey Muhammed) vahyettiğimiz gayb haberlerindendir. Yoksa onlar, (Yûsuf'un kardeşleri) o hileli düzeni kurarlarken, yapacakları işe topluca karar verdikleri zaman sen yanlarında

değildin."

(YÛSUF, 12/102)

YÛSUF Suresi'nden önceki surenin son âyetini okuyup bir de YÛSUF Suresi'nin yüz ikinci âyetini okuduğumuzda bağlantıyı açık seçik göreceğiz. Hud Suresi'nin son âyeti YÛSUF Suresi'nde geçen âyeti işaret eder.

Gaybın anahtarları Allahu Teâlâ'dadır. Allah kullarından dilediklerine dilediği kadar kilit açar. Gaybın bilgisinden ne zaman, nasıl, nerede ve ne kadar açacağına sadece O Kerim Rabbimiz karar verir. Gelecek âyet bu hakikati gâyet açık ifade etmektedir:

وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ

﴿البقرة - ٢٥٥﴾

"(Onlar ise) Dilediği kadarının dışında, O'nun ilminden hiçbir şeyi kavrayıp kuşatamazlar."

(BAKARA, 2/255)

Mutlak Gayb sadece Allah'ın ilmi dâhilindedir. Ancak Allah Subhanehu ve Teâlâ dilediğine dilediği kadarını bildirir.

Bismillahi-r Rahmâni-r Rahîm
Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle

Birinci Âyet

الر تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

﴿يوسف - ١﴾

"Elif, Lâm, Râ. Onlar, apaçık Kitab'ın âyetleridir."

(YÛSUF, 12/1)

Elif, Lâm, Râ (üzerine)

Müfessirlerin, o harflerle ilgili farklı düşünceleri olagelmiştir, bazı görüşleri aşağıda sıraladık:

- O harfler surelerin açarıdır (anahtarı-açıcısı).
- O harfler nûranî harflerdir.
- O harflerle Allahu Teâlâ güya Araplara: "Ey Arap lisanına hâkim olanlar! Sizin dilinizde vahyedilen Kur'ân surelerine, ayetlerine ya da sözlerine denk düşecek sözler getire biliyorsanız getiriniz!." der gibi, Allah (CC) adeta Araplarla iddialaşıyormuş gibi yorumlanmış.
- Bunlar yalın ya da ayrılmış harflerdir.
- Bu harflerin manasını sadece Allah bilir.
- Meşhur ve büyük İslam âlimlerinin ve müfessirlerin fikir ve yorumlarından farklı olan görüşlerimizi delilleriyle ortaya koymaya çalışacağız.

1. O harfler surelerin açarıdır yorumuna karşı bizim fikrimiz şöyle ki: her surenin açarı ve sonu vardır. Her surenin ilk ayeti açarı yani sure girişidir. Hatta o ayet bir, iki ya da fazla ayetten, bir veya birkaç kelimeden oluşsun fark etmez hepsine ayet denir.

Allahu Teâlâ'nın şu ayeti zaten bu konuda hiçbir delil gerektirmeyecek kadar açık ifade edilmiştir.

الر تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

﴿يوسف - ١﴾

"Elif, Lâm, Râ. Onlar, apaçık Kitab'ın âyetleridir."

(YÛSUF, 12/1)

Allahu Teâlâ 'onlara' ayet demektedir. Kur'ân-ı Kerîm ayetlerden tertip edilmiş bir kitaptır.

Demek ki bir harf de olsa ayettir, çünkü Allah öyle buyurmaktadır. Bundan dolayı bu harflere sure açarı ya da girişi dememiz; bununla sınırlamamız doğru olmaz.

Rabbimiz bu harfler için apaçık kitabın ayetleridir diyorsa genel hüküm budur ve doğrudan doğruya Allah'ın hükmüyle konuyu bağlıyoruz. Yani o harfler için Allah'ımız ayet demektedir. Bu delile dayanarak biz de ayet diyoruz.

2. "Nûrani harflerdir!" görüşüne karşı: "Sadece o harfler mi? Bütün ayet ve sureleriyle Kur'ân nûrani bir ağdır!" diyoruz.

Allahu Teâlâ Kur'ân-ı Kerîmn muhtelif yerlerinde Kur'ân-ı Kerîm nûr (ışık-aydınlık) olarak nitelemektedir. Birkaç örnek:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا

﴿النساء - ١٧٤﴾

"Ey insanlar! Rabbinizden size kesin bir kanıt (burhan) geldi ve size apaçık bir Nûr (Kur'an) indirdik."

(NİSA, 4/174)

فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

﴿التغابن - ٨﴾

"Şu halde Allah'a, O'nun Rasûlü'ne ve indirdiğimiz Nûr (Kur'an)'a îman edin. Allah yaptıklarınızdan haberdârdır."

(TEĞÂBUN, 64/8)

3. Bu harfler Allahu Teâlâ'ın Araplara karşı müsabakası ya da iddiasıdır görüşüne karşın bizim fikrimiz şöyledir:

Allah Subhanehu ve Teâlâ'nın kullarına karşı iddialaşması olamaz. Bu yorumu maalesef medya karşısına çıkan ulema tarafından çokça dile getirilmektedir. Tabii ki bir art niyet söz konusu değildir ama yanlış bir yorumdur.

Allah, mahlûkatına karşı iddialaşmaz. Allahu Teâlâ o âyetlerle Kur'ân-ı Kerîmn mucizevî olduğunu ve insanlar tarafından uydurulamayacağını icaz olarak göstermektedir.

Müsabaka ya da iddialarda iki tarafın da kazanma olasılığı mevcuttur. Allah'a karşı kim kazanma imkânına sahiptir? Hiç kimse. O halde bu bir iddia değil ancak icazdır. Allah Subhanehu ve Teâlâ'yı kullarıyla iddialaşmaktan tenzih ederiz.

قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا

﴿الإسراء - ٨٨﴾

"De ki: "Eğer bütün ins ve cin (toplulukları), bu Kur'an'ın bir benzerini getirmek üzere toplansa, -onların bir kısmı bir kısmına destekçi olsa bile-

ONUN BİR BENZERİNİ GETİREMEZLER."

(İSRÂ, 17/88)

Bu âyetin ifadesi de bir iddialaşmak değil bir icaz'dır, Halık'ın mahlûkatıyla müsabakası değil Halık'tan mahlûkuna bir mucizedir.

4. Kur'ân-ı Kerim Arapça nazil olmuştur ve Arapça ise insani lisanlardandır. İnsanların kendi dillerinde gelen Kur'ân sözlerine benzer sözler söyleyememiş olmaları ve hala söylenemezliği Kur'ân-ı Kerîm' in mucize bir kitap olduğunun en güçlü kanıtlarındandır. Bu icaz ve mucize insan ve cinleri muhatap almaktadır.

Kur'ân-ı Kerîmn mucizesi sadece hitabet ve belagatıyla da sınırlı değildir. Hayatın bütün katmanları ve yine bütün ilim ve bilim sahlarını kuşatıcıdır.

ZUHRÛF Suresi 1-4. âyetlerinden örnek verelim:

حم ﴿١﴾ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾ إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٣﴾
وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلِيٌّ حَكِيمٌ ﴿٤﴾

﴿الزخرف : ٤ - ١﴾

"HÂ-MÎM"(1) "APAÇIK KİTAB'A ANDOLSUN!"(2) "GERÇEKTEN BİZ ONU, BELKİ AKLINIZI KULLANIRSINIZ DİYE ARAPÇA BİR KUR'AN YAPTIK."(3) "MUHAKKAK O, BİZİM KATIMIZDA OLAN ANA KİTAP'TADIR; ÇOK YÜCEDİR, HÜKÜM VE HİKMET DOLUDUR."(4)

(ZUHRÛF, 43/1-4)

Kur'ân-ı Kerîm'in aslı başka bir şeydir. Allahu Teâlâ sonradan Arapça yapmıştır. İlk etapta Arapça'ya hâkim olanların karşısına çıkan Kur'ân birçok yönden mucizedir. Mesela: hem belagatı hem içeriği hem de evrenselliği ile mucize bir kitaptır.

Bu mucize kıtabın Allah tarafından gönderildiğine şüphesi olanlar ya bu

kitabın sure ve âyetleri gibisini ortaya koymalılar ya da Kur'ân-ı Kerîm'in mucize bir kitap olduğunu kabul ederek Rabblerine îman ile teslim ve salih amel ile Müslim olmalılar.

İzah:

Kutsal Kitap Kur'ân-ı Kerîm Hâkim asli halinden "İlahi Yapmak Kanunu" ile Arapça bir Kur'ân yapılmıştır.

"Muhakkak o, Bizim katımızda olan Ana Kitap'tadır;
çok yücedir, hüküm ve hikmet doludur."

(ZUHRÛF, 43/4)

Yukarıdaki âyetten anlaşılan o ki Kur'ân-ı Kerîmn aslı insanların anlayabileceği beşeri lisanda değildir. İnsanların kavrayabilmesi için Arapça bir Kur'ân yapılmıştır.

Mesela sütten peynir, hamurdan ekmek yapılır ya aynen onun gibi İlahi Yapma Kanunu (KANUN UL-CEAL UL-İLAHÎ) ile aslından Arapça bir Kur'ân yapılmıştır.

"Gerçekten Biz onu, belki aklınızı kullanırsınız diye
Arapça bir Kur'an yaptık."

(ZUHRÛF, 43/3)

"Muhakkak o, Bizim katımızda olan Ana Kitap'tadır;
çok yücedir, hüküm ve hikmet doludur."

(ZUHRÛF, 43/4)

Kur'ân-ı Kerîmn aslı Allah katında Levh-i Mahfuz'dadır. Aslının lisanı çok yüksek. İnsanların anlamaları mümkün değil. Bu nedenle Allahu Teâlâ Yapmak Kanunu ile apaçık bir Kitap yapmıştır.

Emir ve yasakları açık ve nettir. İnsanların ve cinlerin anlayıp uygulamaları için mükemmel bir din kitabıdır, yoksa hâşâ bir şifre ve bulmaca kitabı değildir.

Kur'ân hakkında eskiden beri süregelen bir tartışma:

Kur'ân halık mı mahlûk mu?

Bazı ulema Kur'ân için halık bazıları ise mahlûk demişlerdir. Bu tartışma zaman zaman fitnelere yol açmıştır.

Bizim görüşümüz:

Kur'ân-ı Kerîm Mecid sadece Allah'a ait meselelerdendir ve sadece O'nu ve muradını ilgilendirir. Allah'a ait olan yani İlahi meselelerdendir ve dolayısıyla icaz'dır; insanları aşan konulardandır. Bu nedenle insan her şeyden önce haddini bilmeli ve aklın sınırlarını aşmamalıdır ve kendisini aşan meselelerde ahmak merakıyla araştırmamalıdır.

Dini konularda araştırılabilir konular olduğu gibi araştırılması caiz olmayan konular da vardır. Allah'ın varlığı konusu aklen mümkün mü değil mi? Muhammed (sas) Hakk Peygamber mi değil mi? Kur'ân Hakk Kitap mı değil mi?..konuları araştırılarak aklın ve mantığın ikna edilmesiyle inanılacak konulardandır, ancak Allah'ın zatına ait bilgiler konusunda sadece Allah tarafından bize bildirilen kadarıyla yetinilmesi gerekir.

Zaten gereği gibi bilinemeyecek konular hakkında "İşittik ve itaat ediyoruz." (Bakara, 2/285)..demeliyiz. Kur'ân da Allah'a ait meselelerden olunca halık mı mahluk mu?.. Sorusunun peşine düşülmemelidir, **"Kur'ân Allah Kelamı'dır"** ifadesiyle yetinilmelidir.

Allah nasıl isterse, ne isterse muradı gerçekleşir: "Bir şeyi dilediği zaman, O'nun emri yalnızca: "Ol" demesidir; O da hemen oluverir." (Yâsîn, 36/82)

Allah bir şeyin olmasını dilerse hemen oluverir. O (CC) bir şeyi yaparsa üzerinde çalışması gerekmez. O'nun eylemi sadece istemesidir.

فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ

﴿البروج - ١٦﴾

"Her dilediğini yapıp gerçekleştirendir."

(BURUC, 85/16)

Sonuç itibariyle konuyu şu cümlelerle tamamlaya biliriz. Allah Kur'ân-ı Kerîmn olmasını istedi ve Kur'ân aynen Rabbimizin istediği gibi oluverdi.

وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ

﴿آل عمران - ٧﴾

"İlimde derinleşenler ise:"Biz ona inandık, tümü Rabbimizin katındandır" derler. Temiz akıl sahiplerinden başkası öğüt alıp düşünmez."

(AL-İMRÂN, 3/7)

Bakara Suresinde ise şöyle buyrulmaktadır:

آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ

﴿البقرة - ٢٨٥﴾

"Elçi, kendisine Rabbinden indirilene îman etti, mü'minler de. Tümü, Allah'a, meleklerine, Kitaplarına ve elçilerine inandı. "O'nun elçileri arasında hiç birini (diğerinden) ayırdetmeyiz. İşittik ve itaat ediyoruz. Rabbimiz bağışlamanı (dileriz). Varış ancak Sana'dır" dediler."

(BAKARA, 2/ 285)

Evet! Bizim diyeceğimiz sadece: "İşittik ve itaat ediyoruz." (BAKARA, 2/285)

Al-i İmran Suresi'nin yedinci âyeti hakkında kısa bir açıklama yapacağız:

Bazıları **İlmu-l tevil el Kur'ân** (Kur'ân-ı Kerîmin tevil ilmi) sadece Allah'a aittir, mahlûkat ile alakası yoktur- dediler. Bizim açımızdan ise konu şöyledir:

Kur'ân-ı Kerîmn hakikat ve sırlarını sadece Allah bilir, zira Allah'a ait meselelerdendir. Ancak Kur'ân'daki şeri meseleler bize açık seçiktir.

وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ

﴿آل عمران - ٧﴾

"İlimde derinleşenler ise:"Biz ona inandık, tümü Rabbimizin katındandır" derler. Temiz akıl sahiplerinden başkası öğüt alıp düşünmez."

(AL-İMRÂN, 3/7)

Biz de bu âyetlerin açıklamalarını sadece Allah'ın bildiğini söylüyoruz. Evet…"İşittik ve itaat ediyoruz."..ama Kur'ân-ı Kerîm tedebbürle okuduğumuzda bu ayeti anlayabiliriz. En sağlam tefsir metodu da bu zaten.

Bu ilme ulaşabilmeye dair bir örnek verelim. Kur'ân-ı Kerîmn en uzun âyetinden konumuza delil olacak kısmı alalım:

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

﴿البقرة - ٢٨٢﴾

"Allah'a karşı takva sahibi olun. Allah size öğretiyor. Ve Allah, her şeyi en iyi bilendir."

(BAKARA, 2/ 282)

وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا

﴿الطلاق - ٢﴾

"Kim Allah'tan korkup sakınırsa, (Allah) ona bir çıkış yolu gösterir."

(TALÂK, 65/2)

وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ

﴿الطلاق - ٣﴾

"Ve onu hesaba katmadığı bir yönden rızıklandırır."

(TALÂK, 65/3)

Bu âyet kısımlarına göre âyetlerde geçen şartlar yerine getirildiğinde Allah bizi çaresiz bırakmayacaktır, bilakis bize çözüm yolları açacaktır.

Örnek verdiğimiz son âyetlerden ilk ikisi bize öğretmektedir ki: Allah'a karşı takvalı olana Allah öğretiyor ve Allahu Teâlâ tarafından öğretilen kimseye çok nimet verilmiş demektir. Zira diğer nimetler yanında O'nun Allah'tan aldığı büyük nimet **İlm-i Ledunni'dir**, yani değer biçilemez İlmullah'tan alınan ilimdir.

Sözümüze şahit ve kanıt olarak Kur'ân'da geçen Musa (as) ve Hızır (as) hikâyesidir. Peygamberlik makamı en üstün makam olmasına rağmen Allah'ın ledün ilmi verdiği bir kulu Musa (as) nebiye çok şey öğretmiştir. Allah neyi nasıl dilerse öyle yapar ve Allah yaptığından sorgulanmaz ama buna karşın biz kullar her yaptığımızdan sorulur ve sorgulanırız.

فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا

﴿الكهف - ٦٥﴾

"Derken, katımızdan kendisine bir rahmet verdiğimiz ve tarafımızdan kendisine bir ilim öğrettiğimiz kullarımızdan bir kulu buldular."

(KEHF, 18/65)

Allah'tan gelen Çıkar Yol

Demek ki her halükarda Allah'tan korkar (sakınır) takva sahibi olursak Allahu Teâlâ bize çözüm yolları açacak ve bizi tüm sorunlarımızdan kurtararak sahil-i selamete çıkaracaktır.

Allahu Teâlâ burada çıkış yolunu tanımlamamaktadır. Arapça'da bir kelime tanımlanmamışsa manası geneldir. O halde sadece bir konuda değil Rabbimizin sağlayacağı çıkış yolu çok yönde olabilir.

- Allahu Teâlâ'nın kuluna kendi katından verdiği özel ilim nimet ve rızık mıdır değil midir?
- Allah tarafından rızıklanmaktan daha güzeli var mıdır?
- Allah tarafından eğitilip öğretilmekten daha güzeli var mıdır?
- Elbette yoktur!

İbni Abbas (ra)'dan gelen bir rivâyette Rasulullah (sas) Efendimiz şöyle buyurmaktadır: ***"Ben ilmin şehriyim Ali de kapısıdır. Kim şehre girmek isterse kapıdan girmelidir."*** (HAKİM/MÜSTEDREK)

Bazıları bu hadis'e zayıf deseler de Kur'ân ifadeleriyle çelişmemektedir. Hatta bu hadis, bazı Kur'ân âyetleri ve diğer hadislerle mana bakımından örtüşmektedir.

Allahu Teâlâ takva sahibi kullarına diğer nimetler yanında **Kur'ân Tevil İlmi'ni** de verir. İşte Allah takva sahibi kullarını böylece İlahî rızıklandırmasıyla rızıklandırır.

Bazı surelerin başında gelen tek harflerin anlamı

Sonuç:

Bazı surelerin başlarında geçen 1, 2 ya da daha fazla harflerin mutlaka manaları var. Zira onlar da birer âyet konumundadırlar. Sureler âyetlerden, âyetler kelimelerden ya da harflerden oluşmaktadır. O halde bir harf de bir âyet hükmündedir. Mesela: GÂF- SÂD-HÂ-MÎM / ELİF-LÂM-RÂ / KÂF, HÂ, YÂ, AYN, SÂD vs. Bunlar ya âyet ya da âyetlerin birer parçasıdırlar.

Allah onlara âyet demişse âyettirler. Ne müstakil harflerdir, ne sadece Nûranî harflerdir ne de surelerin açıcısı olan harflerdir. Onlar düpedüz Kur'ân âyetleridir.

Biz onları tasnif edebilmek için şöyle isimlendirdik:

EL - AYAT ZATE-L HARFİ-L VÂHİD AV-MÂ-ZÂDA-AN-HARF

Bir ya da birden fazla harflerden oluşan âyetler. Onların kendilerine özgü manaları vardır.

الم

﴿البقرة - ١﴾

"ELİF, LÂM, MÎM"

(BAKARA, 2/1)

Örnek:

ELİF	=	İlahi
LÂM	=	(Li anlamında) O'na demektir. (Kime?)
MÎM	=	Muhammad (sas)'e

İlahî – den - Muhammed'e (sas).

ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ

﴿البقرة - ٢﴾

"O kitap (Kur'an); onda asla şüphe yoktur. O, müttakîler (sakınanlar) için bir yol gösterici̇dir."

(BAKARA, 2/2)

O Kitabın özelliği nedir? O Kitap (Kur'ân) Allah'tan korkanlar – sakınanlar - için hidâyet edici (doğru yola sevk edici) özelliğe sahiptir.

Allah'tan sakınanlar yani takva sahipleri kimlerdir?

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ

﴿البقرة - ٣﴾

"Onlar gayba inanırlar, namaz kılarlar, kendilerine verdiğimiz mallardan Allah yolunda harcarlar."

(BAKARA, 2/3)

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

﴿البقرة - ٤﴾

"Ve onlar, sana indirilene, senden önce indirilenlere îman ederler ve ahirete de kesin bir bilgiyle inanırlar."

(BAKARA, 2/4)

Sonuç:

أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

﴿البقرة - ٥﴾

"İşte onlar, Rablerinden gelen bir hidâyet üzeredirler ve kurtuluşa erenler de ancak

ONLARDIR."

(BAKARA, 2/5)

Evet… Bunun manası: onlar hem bu dünya hayatında hem de ahirette başarılı olacaklardır.

ELİF, LÂM, MÎM harflerini şöyle de yorumlamak mümkündür:

ELİF = İlahî

LÂM = insanların ve cinlerin yaradılış sebebi!

Yaradılış sebebi nedir? Allah'a kulluk yapmak!

Delil:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

﴿الذاريات - ٥٦﴾

"Ben, cinleri ve insanları yalnızca bana ibadet etsinler diye yarattım."

(ZÂRİYÂT, 51/56)

Eğer bir İlah var ise O İlah'a kulluk da var demektir, dolayısıyla kullar var demektir. İlah ve O'na kulluk yapan kullar olunca o kulluğu düzenleyip tertip eden bir nizam var demektir. O düzen manzumesini kullara kim getirmiş olabilir? Elbette sevgili Peygamberimiz Muhammed (sas).

MÎM = Muhammed (sas), O (sas) bize doğru kulluk yapmasını öğretti.

Daha fazla derinleşmek mümkün, ancak biz şimdilik bu kadarla yetinelim. Şimdi de konunun başka bir yönüyle meşgul olalım. Bu noktada Kur'ân-ı Kerîmn tedebbür metodunu işletmek durumundayız!

كهيعص

﴿مريم - ١﴾

"Kâf, Hâ, Yâ, Ayn, Sâd"

(MERYEM, 19/1)

Bu âyet beş harften oluşmaktadır. Surenin adı **Meryem Suresidir**. Zira bu surede Meryem (as)'in İsa (as)'ya mucize hamileliği ve doğumu anlatıldığı gibi Zekeriyya (as) ve ailesi hakkında da mucize hamilelik ve doğum olayı anlatılır.

Zekeriyya (as) ve hanımı çok ileri yaşlarda oldukları için tabiatıyla hamilelik olayı imkânsızdı, ancak Allahu Teâlâ isterse her şey olur! Zekeriyye (as)'ın Yahya (as) ismini verdikleri bir oğulları doğmuştur.

Bu nasıl olur?..sorusunun cevabı gelecek âyettedir.

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

﴿يس - ٨٢﴾

"Bir şeyi dilediği zaman, O'nun emri yalnızca: "Ol" demesidir; O da hemen oluverir."

(YÂSÎN, 36/82)

Hemen sonra İbrahim (as)'ın Azer'i sadece Allah'a kulluk etmeye çağırışı anlatılmaktadır. Daha sonra İbrahim (as)'ın başına neler gelmişti?

Evet, İbrahim (as) ateşe atılmıştı da ateş O'nu (as) yakmamıştı.

İbrahim (as)'in hikâyesinin bir kısmı Meryem (as) suresinde diğer kısımları ise farklı surelerde anlatılmaktadır. Bu da Kur'ân-ı Kerîm tedebbürle okumanın gerekliliğini anlatan bir başka faktör.

KUN FE YEKÛN'UN sırrı: OL! DER VE OLUVERİR.

Meryem Suresi'nde Allahu Teâlâ İbrahim (as) hakkında şunları anlatır:

فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا

﴿مريم - ٤٩﴾

"Böylece onlardan ve Allah'tan başka taptıklarından ayrılınca biz ona İshak ve Yakub'u bahşettik ve her birini peygamber yaptık."

(Meryem, 19/49)

Kur'ân-ı Kerîmn başka bir yerinde İbrahim (as)'ın hanımı Sarah ihtiyar bir kadın olduğu halde İbrahim (as) melekler tarafından çocuklarının olacağı müjdesini almıştır. Bu olay da mucize olarak gerçekleşmiş olaylardandır.

Aynı surede;

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَى إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا

﴿مريم - ٥١﴾

"Kitap'ta Musa'yı da zikret. Çünkü o muhakkak, İhlâsa erdirilmiş ve gönderilmiş rasul bir peygamberdi."

(Meryem, 19/51)

Musa ve Harun (as)'ın mucizevî olaylarını hatırlarsınız. Bunların hepsi Kun fe yekûn sırrıyla gerçekleşmiştir.

Bu konuda da tedebbür sistemini kullanarak daha fazla bilgi elde edebiliriz.

El-Hakk Subhanehu ve Teâlâ Meryem Suresi'nin devamında,

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا

﴿مريم - ٥٤﴾

"Kitap'ta İsmail'i de zikret. Çünkü o, va'dinde doğruydu ve gönderilmiş rasul bir peygamberdi."

(MERYEM, 19/54)

..buyurmaktadır.

İsmail (as)'in kurban olayını hatırlarsınız.

وَفَدَيْنَاهُ بِذِبْحٍ عَظِيمٍ

﴿الصافات - ١٠٧﴾

"Ve ona büyük bir kurbanı fidye olarak verdik."

(SÂFFÂT, 37/107)

Bıçağın taşa çalındığında taşı kestiğini ama İsmail (as)'i kesmediği rivâyet edilmektedir.

Bu nasıl mümkün olabilir? Elbette **„KUN FE YEKÛN"** ile. Allahu Teâlâ bıçağın özelliğini değiştirmiştir.

أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَّةِ آدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَائِيلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا إِذَا تُتْلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُ الرَّحْمَنِ خَرُّوا سُجَّدًا وَبُكِيًّا

﴿مريم - ٥٨﴾

"İşte bunlar; kendilerine Allah'ın nimet verdiği peygamberlerdendir; Âdem'in soyundan, Nuh ile birlikte taşıdıklarımız (insan nesillerin)den, İbrahim ve İsrâil (Yakub)'in soyundan, doğru yola eriştirdiklerimizden ve seçtiklerimizdendirler.

Onlara RAHMÂN (olan Allah')ın âyetleri
okunduğunda, ağlayarak secdeye kapanırlar."

(MERYEM, 19/58)

Bu âyet Kur'ân da ismi geçen ve geçmeyen bütün peygamberleri kapsamaktadır. Her peygamber dava ve davetini kanıtlamak için mucize göstermesi gerekmekteydi. Muhammed (sas)'in en büyük mucizesi Kur'ân-ı Kerim'dir.

Bu ifadelerimizin tümünü teyit eden bir âyet:

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا

﴿مريم - ٩﴾

"(Ona gelen melek:) "İşte böyle" dedi. "Rabbin dedi ki:
- Bu benim için kolaydır, daha önce sen hiç bir şey
değil iken, seni yaratmıştım."

(MERYEM, 19/9

Meryem Suresi'nde ise Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

مَا كَانَ لِلَّهِ أَنْ يَتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ سُبْحَانَهُ إِذَا قَضَى أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

﴿مريم - ٣٥﴾

"Allah'ın oğul edinmesi olacak şey değil. O yücedir.
Bir işin olmasına karar verirse, ancak ona: "Ol" der,
o da hemen oluverir."

(MERYEM, 19/35)

Allah bir işin olmasını murad ederse diyeceği sadece 'OL'.. dur, ve o şey hemen oluverir.

Sonuç olarak anladığımız o ki: Surenin hemen hemen bütün âyetleri İlahi umura ait olguları ifade etmektedir; surenin merkezini mucize ve keramet gibi sıra dışı olaylar oluşturmaktadır. Başka bir deyimle: Meryem Suresi'nin merkezinde **'Kun fe yekûn'** (Ol dedi ve oluverdi) hakikati var.

KUN	=	OL
HÂKAZÂ	=	ÖYLE
YA	=	EY
ABDİ	=	KUL
SAİRAN	=	OLUVERMEK / DÖNÜŞMEK

Ol öyle ey kulum (istediğim hale dönüş-çevril)!..hitabı karşısında her şey Allah'ın istediği hale dönüşecektir.

Meryem Suresi'nin birinci âyetinin tevilini böylece yapmış olduk. Başka hiçbir sureye müracaat etmeksizin sureyi henüz kendi âyetleri çerçevesinde değerlendirdik.

Bu KEF, HÂ, YÂ, AYN, SÂD harflerini şöyle izah edebiliriz:

KÂF	=	Kun	=	OL
HÂ	=	Hâkazâ	=	ÖYLE
YÂ	=	EY		
AYN	=	ABDÎ	=	(kulum)
SÂD	=	SÂİRAN	=	OLUVERDİ

Meryem Suresinin başındaki âyeti: KÂF, HÂ, YÂ, AYN, SÂD = **KUN FE YEKUN** = **OL DEDİ OLUVERDİ**..olarak tercüme ve izah ettik. Aynı zamanda şu şekilde anlamak da mümkün:

Ey Kulum! Rabbini yücelt (tekbir getir) ve O'nun peygamberine (sas) salâvat et. Arapça: **KEBBİRİ- ALLAHA YA ABDÎ VE SALLÎ**.

KÂF	=	**KEBBİR** / Allah en büyük.
HÂ	=	**Allah**

Allahu Teâlâ'nın özel isminin aslı ve kaynağı **H** harfidir. Zira baştan sona doğru hangi harfi silseniz kalan harflerden yine **Allah** anlaşılır, hatta sadece **H** harfi kalsa bile.

Lafza-i celal (Allah)'den Elif harfini silerseniz kalan sözcük **LİLLAH** olarak okunur

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

﴿البقرة - ١٥٦﴾

"Onlara bir musibet isabet ettiğinde, derler ki: "Biz Allah'a ait (kullar)ız ve şüphesiz O'na dönücüleriz."

(BAKARA, 2/156)

Eğer birinci LÂM harfini siler ve ikinci LÂM harfinin şeddesini kaldırır isek **LEHU** okunur ve yine Allah'ı ifade eder:

لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ

﴿البقرة - ٢٥٥﴾

"Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nundur."

(BAKARA, 2/255)

Nihâyet ikinci Lâm harfini de sildiğimizde geriye sadece **HÂ** kalır.

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ

﴿البقرة - ٢٥٥﴾

"Allah... O'ndan başka İlah yoktur."

(BAKARA, 2/255)

Hatta **HÂ**'nın Allah'ın en büyük ismi olduğu söylenmiştir yani İSM-İ

ÂZAM olduğu.

Hâ (Dâmme(li) **Hû** okunur.

Hâ'yı anlattık şimdi sıra YÂ nidasında.

YÂ	=	EY		
AYN	=	ABDÎ	=	Kulum.
SÂD	=	SALLÎ	=	Peygambere Salâvat getirmek.

Mana bütünlüğü şöyle: **KABBİRALLAHİ YA ABDÎ VE SALLÎ LEHU VE ALA RASÛLİH**.

Allah'ı yücelt (tekbir getir) ve Rasulüne (sas) salât-u selam getir.

Şimdi de MERYEM Suresi'ni tilavet tertibine göre önündeki ve arkasındaki surelerle tedebbür yaparak değerlendireceğiz.

İSRÂ ve KEHF sureleri Meryem Suresi'nin önündeki iki sure ve TAHA Suresi MERYEM Suresi'nden sonra gelen sure. Tedebbür teorimize göre nasıl bağlantılar bulduk?

İSRÂ Suresi'nin ilk âyetini okuyalım:

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

﴿الإسراء - ١﴾

"Bir kısım âyetlerimizi kendisine göstermek için, kulunu bir gece Mescid-i Haram'dan, çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksa'ya götüren O (Allah) yücedir. Gerçekten O, işitendir, görendir."

(İSRÂ, 17/1)

İSRÂ bilindiği gibi Allahu Teâlâ'nın ev sahipliği yaptığı Miraç gecesinde

Efendimizin (sas) göklere çıkmadan önceki Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksa'ya kadar olan yolculuğunun adıdır, **İSRÂ**.

Bu, İSRÂ ve Miraç olayının vuku bulduğu zaman Rasulullah'ın çok hüzünlü günlerine rastlar. Bu rastlantı tabii ki tesadüf değil, Kerim ve Hâkim Rabbi tarafından belirlenmiştir. Ne vahiy meleği Cebrail (as)'i görüyordu ne de direkt vahiy alıyordu, bir de üstelik müşrikler her fırsatta Efendimizi (sas) üzmeyi maharet sayıyorlardı. Üstelik o günlerde Efendimiz (sas) hem içerideki hem de dışarıdaki teselli kaynaklarını kaybetmişti. İçerideki teselli merhemi sevgili hanımı Hz. Hatice ve dışarıdaki teselli merhemi ise en çok sevdiği amcasını kaybetmişti.

Hz. Hatice (ra) Peygamberimizin (sas) müşriklere karşı en yoğun mücadele ettiği zamanlarda sürekli yanında yer aldı ve kesinlikle Efendimizi (sas) bir an olsun yalnız bırakmadı. Diğer taraftan amcası Ebu Talip de vefatına kadar yeğenine sahip çıktı. Ama peygamberlerin (as) en cefakârı, çilekeşi ve ibtilalara maruz kalanı en sıkıntılı zamanında o iki yakını birden kaybetmişti. Yukarıda bahsettiğimiz vahyin gelmeyişi de o zaman dilimine rastlar. Âlimler bu durumun kırk gün sürdüğünü söylerler. Peygamberimizin (sas) yoğun hüznünden dolayı o yıl İslam tarihine Hüzün Yılı olarak geçti.

Efendimiz (sas) Tâif'e gitti ve oranın halkına İslam'ı tebliğ etti. Tâif halkı Allah'ın sevgilisinin çağırısına maalesef kötü karşılık verdiler. Efendimizi (sas)'in ayakları yaralanana kadar çocuklara taşlattılar.

Sadece bu değil ki. Kâfirler üstelik ortalığa çeşitli dedikodular yaydılar. Rabbi Muhammed (sas)'e darılmış, terk etmiş ve hatta O'ndan nefret ediyor dediler. Bunların üzerine Allahu Teâlâ Cebrail (as)'i yedi kat gökten indirerek vahiy gönderdi, gönderdiği sure Duhâ Suresi'ydi.

وَالضُّحَى ﴿١﴾ وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى ﴿٢﴾ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى ﴿٣﴾
وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَكَ مِنَ الْأُولَى ﴿٤﴾ وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى ﴿٥﴾

﴿الضحى - ١-٥﴾

"Kuşluk vaktine andolsun"(1) "Karanlığı iyice çöktüğü zaman geceye"(2) "Rabbin seni terk etmedi ve darılmadı."(3) "Muhakkak ki ahiret, senin için dünyadan daha hayırlıdır."(4) "Elbette Rabbin sana verecek, böylece sen hoşnut kalacaksın."(5)

(DUHÂ, 93/1-5)

Bu nedenlerle Allahu Teâlâ Habibini (sas) sevindirmek ve teselli vermek için davet etti. Ev sahibi Allah misafir ise Rasulullah (sas)'tı.

Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksa'ya gece yolculuğu yapan Rasulullah (sas) oradan da yedi kat göğü geçerek miracını tamamlamıştır.

Allahu Teâlâ O'na (sas) kendi katındaki hakikatini ve değerini gösterdi. Rabbi O'na (sas) Levh-i Mahfuz'u ve orada bulunan kaza ve kader bilgilerini de gösterdi.

Nitekim İSRÂ Suresi'nin başını sonuyla tedebbür metoduyla okuduğumuzda neyle karşılaşırız?

سُبْحَانَ الَّذِي

﴿الإسراء - ١﴾

"Her türlü noksanlıktan münezzeh olan O Allah'dır ki..."

(İSRÂ, 17/1)

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا

﴿الإسراء - ١١١﴾

"Ve de ki: "Övgü (hamd), oğul edinmeyen, mülkte ortağı olmayan ve düşkünlükten dolayı yardımcıya da (ihtiyacı) bulunmayan Allah'adır." Ve O'nu tekbir

edebildikçe tekbir et (Allah en büyüktür de)."
(İsrâ, 17/111)

Bu âyete dikkatli baktığımızda Peygamber (sas) 'e direkt ve ümmetine ise dolaylı bir emir vardır.

"Ve O'nu tekbir edebildikçe tekbir et (Allah en büyüktür de)."

Surenin başında Allah:

"Her türlü noksanlıktan münezzeh olan O Allah'dır ki..." buyurmaktadır ve sonunda "Hamd Allah'a mahsustur" / " Ve O'nu tekbir edebildikçe tekbir et"..buyurmaktadır.

Yani: **Subhanallah, Elhamdulillah, Allahu Ekber** zikir ve tesbihlerini içermektedir.

Surenin başında SUBHANALLAH sonunda ise ELHAMDULİLLAH ve ALLAHU EKBER vardır.

Namazlardan sonra Müslümanlar 33 defa Subhanallah 33 defa Elhamdulillah ve 33 defa da Allahu Ekber tesbihatını söylemektedirler. Toplam 99 eder ve bu tesbihat sevgili Peygamberimizin (sas) sünnetidir.

Namaz İslam'ın temelidir. Kim namazı eda ederse İslam Evi'ni bina etmiştir ve namazını kılmayan ise İslam Evi'nin temelini yıkmıştır.

Rasulullah Efendimiz (sas) bir hadis-i şerifinde şöyle buyurmaktadır: ***"Kul ile şirk veya küfür arasında namazın terki vardır."*** (Tirmizî, İman 9)

Allah Subhanehu ve Teâlâ önemine binaen İSRÂ Suresi'nde Allah ile kulları arasında namazın bir muazzam bağ olduğunu göstermek için Rasulüne (sas) namazı kılmasını ve tesbihat yapmasını emretmiştir.

Namaz, Allah ile direkt bir bağdır. Kim Allah ile buluşmak isterse namaz

kılsın ve Allah ile konuşmak istersen Kur'ân okusun buyrulmuştur.

Evet, yukarıda ifade ettiğimiz gibi namazların sonu 33 Subhanallah 33 Elhamdulillah ve 33 Allahu Ekber tesbihatıyla tamamlanmaktadır.

El-Bâkiyâtu-l-Sâlihât = Kalıcı İyilikler tesbihatı

Bu konunun fıkhi ifadesi şöyledir: Namazın hitamı yani sonu namazın kemalidir. Allah'ın Elçisi bu namaz sonrası tesbihatını hiç terk etmemiştir. Büyük İslam Âlimleri buna **EL-BÂKİYÂTU-L SÂLİHÂT = KALICI İYİLİKLER** demişlerdir.

Bu görüşümüzü teyid edecek ifadeleri Kur'ân'da da bulmak mümkün. Yine tedebbür metoduyla Kur'ân-ı Kerim'e baktığımızda iki yerde bu ifadenin geçtiğini görmekteyiz. Birisi Kehf Suresi'nde diğeri de bir sonraki Meryem Suresi'nde geçmektedir. Bu iki sure-i şerife İSRÂ suresinin hemen peşinden gelen surelerdir.

الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا

﴿الكهف - ٤٦﴾

"Mal ve çocuklar, dünya hayatının çekici süsüdür; sürekli olan 'salih davranışlar' ise, Rabbinin katında sevap bakımından daha hayırlıdır, umut etmek bakımından da daha hayırlıdır."

(KEHF, 18/46)

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَرَدًّا

﴿مريم - ٧٦﴾

"Allah, hidâyet bulanlara hidâyeti arttırır.

Sürekli olan salih davranışlar, Rabbinin katında sevap bakımından daha hayırlı, varılacak sonuç bakımından da daha hayırlıdır."

(MERYEM, 19/76)

Bu sistemle devam ettiğimizde Meryem Suresi'nden sonra gelen Tâ-Hâ Suresi'nde ne varmış görelim. Tâ-Hâ, sevgili Peygamberimizin (sas) isimlerinden birisidir.

كَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ وَقَدْ آتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا

﴿طه - ٩٩﴾

"Sana geçmişlerin haberlerinden bir bölümünü böylece aktarıyoruz. Gerçekten, sana katımızdan bir zikir verdik."

(TÂ-HÂ, 20/99)

Ledunnî Zikir

Bu âyette geçen **LEDUNNÎ ZİKİR** Allahu Teâlâ'dan özelde Muhammed (sas)'e ve genelde ümmetine verilen **EL-BÂKİYÂTU-L-SÂLİHÂT = KALICI İYİLİKLER** cümlesindendir.

SUBHANALLAH / EL-HAMDULİLLAH / ALLAHU EKBER.. tesbih, tahmid ve tekbirleridir.

Vurgu yapmak istediğimiz nokta şu: namazlardan sonra çekilen Ledünnî Zikir 99 tesbih, tahmid ve tekbir Tâ-hâ Suresi'nin 99. âyetinde zikredilmektedir. Tedebbürle baktığımızda İSRÂ Suresi'nin başında Subhanallah, sonra El-hamdulillah ve surenin sonunda ise Allahu Ekber geçmektedir.

Gelelim İSRÂ Suresi'nden sonra gelen Kehf Suresine. Birinci âyet hemen El-hamdulillah ile başlamaktadır. Buradaki hamd Muhammed (sas)'in hamdi'dir. Nereden anlıyoruz? Zira İSRÂ Suresi'nin son âyeti Peygamber

(sas)'e hamd etmesini emretmektedir ve Kehf Suresi'nin ilk ayeti ise hemen hamd ile başlamaktadır. Anlaşılan o ki buradaki hamd Rasulullah (sas)'a emredilen hamddir. Devamında Kehf Suresi'nin 46. ayetinde ve Meryem Suresi'nin 76. ayetinde **EL-BÂKİYÂTU-L SÂLİHÂT = KALICI İYİLİKLER** zikredilmektedir.

Meryem Suresi'nden sonra Tâ-hâ Suresi'nde ise direkt olarak Peygamber(sas)'e dolayısıyla da bütün Müslümanlara verilen Ledünni Zikir 99. âyette ifade edilmektedir.

Kehf Suresi'nin başında geçen hamd'in Allah'ın ettiği hamd değil de Rasulullah'ın ettiği hamd olduğunu ileriki sayfalarda başka delillerle teyit edeceğiz inşaallah.

El-Hakk Subhanehu ve Teâlâ kuluna gece yolculuğu (İSRÂ) ve Miracı gerçekleştirdi ve Kitabını vahyetti. Kuluna karşı çok cömertlikte bulundu Kerim Rabbimiz. Bunun neticesinde tabii ki kulu da kendisine hamd edecekti.

Rasulullah Rabbi tarafından kendi hakikatine vakıf edilince ve daha nice mucizelere şahit olunca sonuç olarak Rabbine güzel bir hamd ile hamd etti.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا

﴿الكهف - ١﴾

"Hamd, Kitabı kulu üzerine indiren ve onda hiç bir çarpıklık kılmayan Allah'a aittir."

(KEHF, 18/1)

Bu nedenle Kehf Suresi'nin başlangıcın İslam fıkhında olsun literatüründe olsun çok ağırlığı ve sırrı vardır.

Bu sureyi her cuma okumak Rasulullah (sas)'ın sünnetidir. Hatta bir hadisinde Efendimiz (sas) Kehf Suresi'nin ilk on âyetinin Deccalin

fitnesine, kabrin fitnesine ve dünyanın bütün sorunlarına karşı zırh olduğunu bildirmişlerdir.

Burada kast olunan fitne hidâyetten dalalete kaymadır.
Bu sure neden bu kadar mühim ve zırh hükmündedir?

Surenin başında Rasulullah (sas)'tan Allahu Teâlâ'ya hamd var. Rabbiyle buluşmak isteyen namaz kılsın. Zira namaz Yaradanla kulun arasındaki bir sağlam bağdır. Her kim ki Peygamber (sas)'inden mirasını almak isterse Rabbinin huzurunda takva ve huşu ile durmalıdır. Allah ve Rasulü'nün (sas) emrettikleri gibi hem ihlâslı hem de Allah'tan başka kimseye kulluk yapmamalıdır. Böyle insanlar tabii ki Peygamberlerinin namazına da varis olurlar ve namazlarında ruhen uruc ederek, miraç ederek yükselirler.

Allah Rasulü'nün ruh ve bedenen yaptığı miracı böyle takvalı kullar ruhen yaparak beden mağarasından azad olurlar.

Rasulullah (sas) bir hadislerinde: ***"Namaz müminin miracıdır"***.. buyurmuştur.

Herkim ki bunun tadına varırsa kendisini çok rahat ve huzurlu hisseder. Bu nedenle Rasulullah (sas): ***"Bizi ferahlandır ya Bilal"***.. buyurmuştur.

İSRÂ Suresi'yle miraca çıkıldı ve ardından Kehf Suresi geldi ve **kehf** Arapça **'mağara'** demektir, yani miraç'tan sonra beden mağarasından kurtulunulur ve Kehf Suresi'nden sonra ise gelen Meryem Suresi'yle namaza başlanır, yani Allahu Ekber ile! **Allahu Ekber** ise Meryem Suresi'nin başında yer almaktadır.

Takva sahipleri namaza durur durmaz ruhları hemen yükselmeye başlar. Bunun Meryem Suresi'yle alakası nedir?

كهيعص

﴿مريم - ١﴾

"KÂF, HÂ, YÂ, AYN, SÂD"

(MARYAM,19/1)

Şimdi bu harfleri Te'vil edeceğiz:

KEF = **Kebîr:** Tekbir "Allahu Ekber" (Rabbini tekbir et (yücelt))
HÂ = **Hâ:** Allah isminin aslıdır ve **Hû** olarak okunur.
YA = **Ey**
AYN = **Kulum**
SÂD = **Namaz kıl!** Allahu Ekber dedikten sonra artık namazın içindesin zaten. Ayakta yani kıyamda duruşunda Allahu Teâlâ'nın huzurunda durmaktasın. Namazın sonunda tahiyyatta otururken artık Peygamberine (sas) salâvat getirme zamanıdır: ***Allahümme salli alâ seyyidina Muhammedin ve ala âl-i seyyidina Muhammed…***

Şimdiye kadar "KEF, HÂ, YÂ, AYN, SÂD" harflerini Meryem Suresi'nin kendi âyetleriyle ilişkilendirerek izah ettik, şimdi de Bu harfleri bir önceki sure ve bir sonraki surelerle bağlantılı değerlendireceğiz.

Evet, ikinci bağlantı (tedebbür): Meryem Suresi'nden sonra Tâ-Hâ Suresi gelmektedir. Bu sure-i şerifede Allahu Teâlâ **Ledünnî Zikir (EL-BÂKİYÂT- UL- SÂLİHÂT = KALICI İYİLİKLER)'**den bahsetmektedir. **Subhanallah / El-hamdulillah / Allahu Ekber,** tesbih, tahmid ve tekbirlerdir.

كَذَٰلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ وَقَدْ آتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا

﴿طه - ٩٩﴾

"SANA GEÇMİŞLERİN HABERLERİNDEN BİR BÖLÜMÜNÜ BÖYLECE AKTARIYORUZ. GERÇEKTEN, SANA KATIMIZDAN BİR ZİKİR (LEDÜNNÎ ZİKİR) VERDİK."

(TÂ-HÂ, 20/99)

TÂ-HÂ (Muhammed) SURESİ'İNİN 99. âyetinde geçen Ledünnî Zikir 3 x 33 = 99 defa söylenen kelimelerden ibarettir.

Rasulullah (sas) şöyle buyurmuştur: ***"Kelimetânî, hafifetânî alel lisânî, sakiletânî fil mizânî, habibetânî, iler-Rahmânî."*** Yaklaşık manası: **İki Kelime, dilde hafif, mizanda ağır, RAHMÂN'a sevimli.** Bu kelimeler: **Subhanallahi ve bihamdihi Subhane Rabbiyel-Azim.**

Subhanallahi ve bihamdihi Subhane Rabbiyel-Azîm. Namazların ruku'sunda, secde'sinde, tesbihatında zaten bu kelimeler farklı okunuş biçimleriyle okunmaktalar.

Ruku'da: Subhane Rabbiye-l azîm
Secde'de: Subhane Rabbiye-l â'la.

Namazlarını aksatmadan kılanlar öldükten sonra kabirlerinde de **(EL-BÂKİYÂTU-L SÂLİHÂT = KALICI İYİLİKLER)** olarak onlar adına devam edecek hayırlardır.

> "Kıyâmet günü, kişi amelleri arasında önce namazın hesabını verecek. Bu hesap güzel olursa kurtuluşa erdi demektir. Bu hesap bozuk çıkarsa hüsrana düştü demektir. Farzda eksik çıkarsa Allah "Bakın, kulumun nafilesi var mı?" buyurur. Böylece farzın eksikleri nafile (namazları) ile tamamlanır. Sonra bu tarzda olmak üzere diğer amelleri hesaptan geçirilir."
>
> (Tirmizî, Salât 305)

Öldükten sonra dahi Allah katında daima süregiden kalıcı hayır ve hasenat sahibi olmak ne büyük bahtiyarlıktır.

Allahu Teâlâ bu hayırları Cennet Bahçeleri'nde böyle kimseler için büyütecek ve bu hayırlar mizanda şüphesiz yoğun ağırlık sağlayacaklardır.

Bu namaz sonlarında okunan tesbihatlar Son Peygamber (sas)'e verilmiştir.

قُلْ كُلٌّ مُتَرَبِّصٌ فَتَرَبَّصُوا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ أَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ

اهْتَدَى

﴿طه - ١٣٥﴾

"De ki: "Herkes gözetlemektedir; siz de gözleyip durun. Sonunda, dümdüz (dosdoğru) yolun sahipleri kimlermiş ve doğru yola ulaşan kimlermiş, pek yakında öğreneceksiniz."

(TÂ-HÂ, 20/135)

Yukarıdaki âyet TÂHÂ Suresi'nin son âyeti.

Bu nedenle Tâhâ Muhammed (sas) doğru yola hidâyet eden sıfatına sahiptir. Tedebbür teorisine göre TÂHÂ Suresi'nin 135. ayetiyle, surenin sonuncu ayeti ve bir sonraki ENBIYA Suresi'nin 1. ayetinin bağlantısına dikkat kurmaya çalışalım.

اقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُعْرِضُونَ

﴿الأنبياء - ١﴾

"İnsanları sorgulama (zamanı) yaklaştı, kendileri ise gaflet içinde yüz çeviriyorlar."

(ENBİYA, 21/1)

Bu şu anlama gelmektedir: peygamberlerin sonuncusu Tâ-hâ (sas) zaman olarak insanların (ahiretteki) hesab vermesine çok yakın zamanda gelmiştir.

Yukarıdaki açıklamamıza delil olarak Enes bin Malik'in rivâyet ettiği şu hadisi gösterebiliriz. Efendimiz (sas): ***"Ben ve kıyamet günü şu iki parmak gibi yaratıldık"*** (MÜSLİM, FITEN/135) buyurmuş ve işaret parmağı ile orta parmağını birbirine bitiştirmiştir.

Allah'ın emri mûcibince tedebbür metoduyla birbirinden farklı örnekler zikrederek her bahçeden birer gül dermiş olduk.

Burada örnek olarak HÂ-MÎM'leri de konu edebiliriz. Bu HÂ-MÎM'ler hangileridir.

ĞÂFİR (MÜ'MİN), **FUSSİLET, ŞURÂ, ZUHRÛF, DUHÂN, ĞÂŞİYE, AHKÂF** sureleri yukarıda bahsettiğimiz HÂ-MÎM'lerle başlarlar. Bu surelerin ikinci ayetlerinde ya doğrudan doğruya Kur'ân ya da vahy sözcüğüyle yine Kur'ân'a atıf vardır.

Mesela ĞÂFIR Suresi'nde Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

حم ﴿١﴾ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٢﴾

﴿غافر : ٢ - ١﴾

"HÂ, MÎM"[1] "Bu Kitabın İndirilmesi, Aziz, Alim olan Allah'tandır."[2]

(ĞÂFİR, 40/1-2)

حم ﴿١﴾ تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٢﴾ كِتَابٌ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣﴾

﴿فصلت : ٣ - ١﴾

"HÂ, MÎM."[1] "(Bu Kur'ân,) RAHMÂN ve Rahim'den indirilmiştir."[2] "Bilen bir kavim için, âyetleri (çeşitli biçimlerde, birer birer) 'fasıllar halinde açıklanmış' Arapça Kur'ân (veya okunan) kitaptır."[3]

(FUSSİLET, 41/1-3)

حم ﴿١﴾ عسق ﴿٢﴾ كَذَلِكَ يُوحِي إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣﴾

﴿الشورى : ٣ - ١﴾

"HÂ, MÎM."(1) "AYN, SÎN, KÂF."(2) "O, AZİZ VE HÂKİM OLAN ALLAH, SANA VE SENDEN ÖNCEKİLERE BÖYLE VAHYETMEKTEDİR."(3)

(ŞURÂ, 42/1-3)

حم ﴿١﴾ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾ إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٣﴾ وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلِيٌّ حَكِيمٌ ﴿٤﴾

﴿الزخرف : ٤ - ١﴾

"HÂ, MÎM."(1) "APAÇIK KİTAB'A ANDOLSUN."(2) "GERÇEKTEN BİZ ONU, BELKİ AKLINIZI KULLANIRSINIZ DİYE ARAPÇA BİR KUR'ÂN YAPTIK (KILDIK)."(3) "MUHAKKAK Kİ, O BİZİM KATIMIZDA ANA KİTAB'DA (YAZILI) KADRİ YÜCEDİR VE HİKMET DOLUDUR."(4)

(ZUHRÛF, 43/1-4)

"Hâ, Mîm" ve 7 mesani açıklaması

Yedi HÂ, MÎM'leri şöylece tevil ettik.

HÂ, MÎM = EL HAMDULİLLAH demektir yani Hamd etmektir. Neden? Kur'ân vahyedildiği için.

Malum yedi suredeki HÂ, MÎM'ler yani Hamd'ler birbirinin tekrarı değil, her biri farklı anlaşılmalıdır. Zira Allahu Teâlâ kesinlikle bir âyeti aynı manada iki yerde vahyetmez. Zahiren aynı harflerden oluşsa da mana bakımından farkı mutlaka vardır.

Delil:

Fussilet Suresi'ndeki HÂ, MÎM'ler: "El-hamdulillahi Rabbil Alemîn = Hamd âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur." İkinci âyette ise: "(BU

Kur'ân,) RAHMÂN ve Rahim'den indirilmiştir." (FUSSİLET, 41/2)

Buradaki Allah'a hamd Kur'ân-ı Kerîmn nüzulü için. Üçüncü ayette ise "Bilen bir kavim için, âyetleri (çeşitli biçimlerde, birer birer) 'fasillar halinde açıklanmış' Arapça Kur'ân (veya okunan) kitaptır." (FUSSİLET, 41/3)

Allah'ın bu ihsânı için hamd edilmez mi, teşekkür edilmez mi?

ŞURA Suresi'nin birinci ayetindeki sadece 2 harften oluşan HÂ, MÎM'lerden sonra ikinci ayeti de sadece 3 harften oluşan bir âyettir. "Ayn, Sîn, Kâf." (ŞURÂ, 42/2)

Peki, **Ayn, Sîn, Kâf** harflerinin manaları nedir? Bunun cevabını MA'İDE Suresi'nin 99. ayetinden alıyoruz:

مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ

﴿المائدة - ٩٩﴾

"Elçiye tebliğden başka (yükümlülük) yoktur. Allah açığa vurduklarınızı da, gizli tuttuklarınızı da bilir."

(MA'İDE, 5/99)

Ayn, Sîn, Kâf harfleri bu âyet-i kerimeyle nasıl alâkalandırıla bilir?

Ayn	= Aleyke	= üzerine (vahyedildi Kur'ân)
Sîn	= Semaa	= işitmek (vahyedilen Kur'ân-ı Kerîm)
Kaf	= Kavle	= demek (aktarmak vahyedilen Kur'ân-ı Kerîm)

ŞURA Suresi'nin birinci ve ikinci âyetlerinin manası:

O Allah'a hamd et ki Kur'ân-ı Kerîm mahlûkatının hiçbir katkısı bulunmaksızın sadece kendisine mahsus olarak vahyetmiştir. Allah'ın elçisi Muhammed (sas) ise sadece o mesajı işitip tebliğ etmek için

görevlendirilmiştir. O Kur'ân öyle bir mucize ki o mucizeyi ellerimizle tutuyor ve gözlerimizle okuyoruz. Bu durum övgüye (hamd) değmez mi?

ŞURA Suresi'nin üçüncü âyeti ise bu yorumumuzu teyit etmektedir:

كَذَلِكَ يُوحِي إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

﴿الشورى - ٣﴾

"O, Azîz ve Hâkîm olan Allah, sana ve senden öncekilere böyle vahyetmektedir."

(ŞURÂ, 42/3)

HÂ, MÎM'lerle başlayan yedi sureyle ilgili daha fazla örnek verilebilir, ancak biz burada başka bağlantılarla devam etmek istiyoruz.

HİCR Suresi'nde Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ

﴿الحجر - ٨٧﴾

"Andolsun, sana tekrarlanan yedi âyeti ve yüce Kur'ân-ı Kerîm verdik."

(HİCR, 15/87)

Yukarıdaki âyeti izah etmek için yedi âyetle yani HÂ-MÎM'lerle bağlantılı anlatmamız gerekmektedir. Bu aynı zamanda yukarıdaki yorumumuzu da destekleyecektir inşaallah.

Mesani: Mesne sözcüğünün çoğuludur. Esna Mesna fiil kökünden türemedir. Esna ise övmektir yani **'sena etmek'**.

Arap Lisanında şu cümle geçer: **"Esna aleyhi senaen."** Türkçesi: **"O'nu büyük bir övgüyle övdü"**..işte o övgü el-hamd'dir. Hor ve hakir görmenin zıttıdır.

Bu **'esna'** fiil sözcüğünden başka bir fiil sözcüğü türemiştir **'Yusanna'** bu sözcük 'tekrarlanan' anlamına gelir. Âyette **"tekrarlanan övgü âyetleri"** olarak geçmektedir.

Namazların her rekâtında FATİHA Suresi okunuyor ve FATİHA Suresi'nde ise hamd ediliyor. Bu nedenle FATİHA Suresi'nin farklı isimleri vardır üç tanesini burada ifade edelim:

ÜMMÜL-KİTAP	=	KİTAPLARIN ANASI.
EL-VÂKİYA	=	KORUYAN
EŞ-ŞÂFİYA	=	ŞİFA VEREN

Rasulullah (sas) buyurdu ki: ***"O'nda Yedi Mesâni vardır."***
El-Mualla'nın oğlu Rafi'ye Allah'ın elçisi şöyle demiştir:

> "Sen mescidden çıkmadan önce sana öyle bir sûre öğreteceğim ki bu, Kur'an'daki sûrelerin en büyüğüdür." Sonra elimi tuttu. Dışarı çıkmak istediği zaman ona dedim ki: "Kur'an'daki sûrelerin en büyüğünü sana öğreteceğim dememişmiydin?" Bunun üzerine Rasûlullah (s.a) şöyle buyurdu; o 'Elhamdulillahi Rabbil-âlemîn'dir'. O, Seb'ul-Mesâni'dir ve bana verilen yüce Kur'ân'dır.
>
> (BUHÂRÎ)

Sena: övgü, hamd anlamındadır. 'ESNA ALEYHİ HAYRAN' = 'O'NUN HAKKINDA İYİ ÖVGÜDE BULUNDU'. FATİHA Suresi'nin bir ismi de **'Yedi Mesâni'**dir. Zira bu surede **Mutlak Hamd** mevcuttur. Bu surede bizzat Allahu Teâlâ'nın kendi hamd'i var.

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

﴿الفاتحة - ٢﴾

"Hamd, âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur."

(FATİHA, 1/2)

Hiçbir yaratık Allahu Teâlâ'yı hakkıyla tanıyamaz. Dolayısıyla tam tanıyamadığı Rabbine tam ve mutlak övgüde bulunamaz yani hakkıyla hamd edemez. Bu nedene Allahu Teâlâ FATİHA Suresi'nde bu mutlak hamd'i yapmıştır. El-Aziz olan Rabbimizin bu mutlak ve İlahi hamd'i bizim için bir zikirdir. O'nun hamdini okuyabilmemiz bizim için büyük şereftir.

Şimdi bu mutlak hamd'i tekrarlanan yedi biçimde okumaya çalışacağız:

1. Allahu Teâlâ kendisine hamd etmekte, zira bu Kur'ân O'nun adıyla vahyedilmeye başladı: İlk vahiy ALAK Suresi'yle gerçekleşti.

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

﴿العلق - ١﴾

"Yaratan Rabbinin adıyla oku!"

(ALAK, 96/1)

FATİHA Suresi'ndeki 7 mesânî

Bu Peygambere (sas) vahyedilen ilk hamd'di. FATİHA Suresi'nin ilk âyeti **Bismillahirrahmânirahîm**'dir. *Bundan dolayı Allah'a hamd (övgü) gerekmez mi?*

2. "Hamd, âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur." (FATİHA, 1/2) Zira Allah, âlemlerin tek Rabbidir. *Bundan dolayı Allah'a hamd gerekmez mi?*

3. Hamd O Allah'a mahsustur ki O "Rahmân ve Rahîmdîr." (FATİHA, 1/3) Bu iki sıfat: RAHMÂNiyet ve Rahimiyet bütün mahlûkatın ihtiyaçlarını karşılamıştır. Allah'tan başka da bunu hiç kimsenin yapabilmesi mümkün değildir. *Bundan dolayı Allah'a hamd gerekmez mi?*

4. Hamd O Allah'a mahsustur ki O "Din gününün (tek sahibi, Hâkimi) Mâlikidir." (FATİHA, 1/4) O büyük mahkeme günü Allah'tan başka hiçbir Hâkim olmayacaktır. Zira O mutlak adâlet sahibi ve hatadan

münezzeh olandır. *Bundan dolayı Allah'a hamd gerekmez mi?*

5. Hamd O Allah'a mahsustur ki "Biz yalnızca Sana ibadet eder ve yalnızca Sen'den yardım dileriz."..diyerek sadece Kendisine kulluk yapmak şerefine ve yine ancak Kendisinden yardım dileme ve yardım görme şerefiyle şereflenmiş olduğumuz Allah'ımıza. *Bundan dolayı Allah'a hamd gerekmez mi?*

6. Hamd O Allah'a mahsustur ki "Bizi doğru yola hidâyet et." (Fatiha, 1/4)..diye kendisine sürekli dua ederiz ve O bizi doğru yola iletir. *Bundan dolayı Allah'a hamd gerekmez mi?*

7. Hamd O Allah'a mahsustur ki: "Bizi doğru yola hidâyet et." "Kendilerine nimet verdiklerinin yoluna, gazaba uğrayanların ve sapmışlarınkine değil." (Fatiha, 1/4)..diyerek kendisine niyaz ederiz. *Bundan dolayı Allah'a hamd gerekmez mi?*

Bunlar FATİHA Suresi'ndeki **'Yedi Mesâni'**dir. Bu Allah'ın bizzat kendi hamdi'dir ve bize de her rekât namazımızda Kendisini bu yüce hamd ile zikredebileceğimiz bir nimetidir.

Bunlar kapsamlı İlahî hamdlerdir. FATİHA Suresi'ni hem yukarıdaki zikrettiğimiz hadis-i şerif ışığında hem de bu izahımıza göre Yedi Mesâni olarak yorumlaya biliriz.

Şimdi gelelim peş peşe sıralanan ve ilk âyetleri HÂ, MÎM ile başlayan yedi suredeki Yedi Hâ-Mîm'lere. Biz bu Hâ, Mîm'leri ***"El-hamdulillahi Rabbil âlemin"*** olarak yorumladık. Hâ-Mim'lerin FATİHA Suresi'yle olan bağlantısı nedir?..sorusuna cevap aramaya çalışacağız.

Öncelikle bilmemiz gereken şudur: Rasulullah Muhammed (sas)'e Yedi Mesâni ve Kur'ân-ı Kerîm verildi. Burada dikkat çeken husus önce Yedi Mesâni ve sonra Kur'ân-ı Azîm'in verilmiş olması!

Allahu Teâlâ'nın mutlak hamd'i Yedi Mesâni **(tekrarlanan yedi övgü)** anlamında FATİHA Suresi'ndedir, ancak Rasulünün (sas) Yedi Mesâni'si

yani tekrarlanan hamdleri şu âyetle ifade edilmektedir.

وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ

﴿الحجر - ٨٧﴾

"Andolsun, sana tekrarlanan yedi âyeti ve yüce Kur'ân-ı Kerîm verdik."

(Hicr, 15/87)

Allahu Teâlâ Efendimiz Muhammed (sas)'e hamd vermiştir de bu nedenle çok öven yani hamd eden manasında Ahmed ismini vermiştir. Muhammed (sas) hem ilk yaratılan hem ilk kul ve dolayısıyla Rabbine ilk hamd eden. Konuyla ilgili daha fazla bilgi için "EV'DEN KÂİNAT EVİNE KADAR KUR'ÂN'DAKİ AYDINLATILMIŞ EVLER" kitabımızın Hakikat-i Muhammediye (sas) bölümüne bakabilirsiniz.

Konuyu özetleyecek olursak: FATİHA Suresi'ndeki hamd Allah'ın mutlak hamd'i. Allah'ın Rasulullah (sas)'a verdiği hamd Yedi Mesâni Hâ, Mîm'ler ve yüce Kur'ân'dır. Allahu Teâlâ miraçta Rasulüne (sas) Hakikat-i Muhammediye'yi gösterdikten sonra hamd etmesini söyledi. Bu delilimiz İSRÂ Suresi'nin sonuncu âyetiyle peşinden gelen KEHF Suresi'nin birinci âyetidir.

Allahu Teâlâ Habibine (sas) Hakikat-i Muhammediye'yi gösterdi ve bütün Kur'ân-ı Kerîm âyet âyet ve sure sure verdi, bazen Cibrîl (as) ile bazen de direkt olarak doğrudan vahyetti.

İSRÂ Suresi'nin son âyetinde Allahu Teâlâ Muhammed (sas)'e hamd etmesini emretti. Muhammed (sas) de Allahu Teâlâ'yı (Seb'ul Mesâni = Yedi Mesâni) tekrarlanan yedi âyetle hamdetti. Neden mi hamd etti! Şunun için ki:

1. Peygamber (sas) Allahu Teâlâ'dan sadece kendisine mahsus, hükmü ve mucizesi ta kıyamete kadar devam edecek olan Kur'ân-ı Hâkim'in ve peygamberler (as) arasında sadece kendisine verilen kemale erdirilmiş

bir nizam Kitabının tebliğcisi olması hasebiyle seçkin bir hamd çeşidiyle hamd etmesi gerekti.

2. Gönderilen her peygamber sadece kendi kavmine gönderildi, ancak Muhammed (sas) ise bütün insanlara ve cinlere gönderildi. Enbiya Suresi'nin 21. âyetinde ifade edildiği gibi Efendimiz (sas) bütün âlemlere rahmet olarak gönderilmiştir:

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ

﴿الأنبياء - ١٠٧﴾

"Ve biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik."

(Enbiya, 21/107)

Rasulullah (sas): ***"Ben bütün insanlara gönderildim.*** (Buhârî) ..buyurmaktadır.

3. Rasulullah (sas) insanları azarlaması ya da zarar vermesi için değil, bilakis bütün âlemlere rahmet olarak gönderildi. Taif'liler O kâinatın Efendisini (sas) çocuklarına taşlattıklarında onlara beddua etmedi: *"Allah'ım! Kavmimi hidâyet eyle, onlar ne yaptıklarını bilmiyorlar!"*..demişti Bu vakanın üzerine derhal Cebrail (as) yanına gelerek eğer Rasulullah (sas) emrederse dağı Taif'lilerin başlarına geçireceklerini söylemişti. Allah Rasulü (sas) ise buna kesinlikle onay vermemiş. Zira O'nun (sas) için o topluluktan ya da onların neslinden **La ilahe ilallah** diyen bir kişi dahi çıksa büyük kazanımdı. Nitekim Allah'ın Kılıcı ünvanını alan Halid bin Velid o topluluktan çıkmıştır. İşte bu derece merhamet Rasulullah Muhammed (sas)'in sıfatıdır.

Allahu Teâlâ Tevbe Suresi'nde şöyle buyurmaktadır:

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ
بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ

﴿التوبة - ١٢٨﴾

"Andolsun size, içinizden sıkıntıya düşmeniz O'nun gücüne giden, size pek düşkün, mü'minlere şefkatli ve esirgeyici olan bir elçi gelmiştir."

(TEVBE, 9/128)

Rasulallah (sas) sürekli: ***"Ve Muhakkak ben size hediye edilmiş bir rahmetim."*** (DÂRİMÎ/SÜNEN)

4. Rasulullah (sas)'a şefaat yetkisi verilmiştir ve sadece kendisine verilmiştir. Mahşerde O'nun vesilesiyle tabii ki belirli kişilere de verilecektir. Efendimiz (sas) bir hadis-i şeriflerinde: ***"Bana şefaat verildi"*** (BUHÂRÎ)..buyurmaktadır.

Allahu Teâlâ O'na (sas) ilk kul olma özelliğini de vermiştir.

ZUHRÛF Suresi'nde Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ

﴿الزخرف - ٨١﴾

"De ki: Eğer Rahmân'ın bir oğlu olsaydı, ilk kul benim (benim o oğul olmam gerekirdi)!"

(ZUHRÛF, 43/81)

5. Rasulullah'sız (sas) ne Allah'a sevgi ne de itaat mümkün olur. Bu gerçeği Allahu Teâlâ ÂL'İ İMRAN Suresi'nde ifade etmektedir.

قُلْ إِنْ كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

﴿آل عمران - ٣١﴾

"De ki: Eğer siz Allah'ı seviyorsanız bana uyun; Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah

BAĞIŞLAYANDIR, ESİRGEYENDİR."

(ÂL'İ İMRAN, 3/31)

Rasulullah (sas)'ın şefaati olmadan Cennete girilemiyor.

6. Allahu Teâlâ Muhammed (sas)'i doğru yola hidâyet edici olarak gönderdi. MÜ'MİNÛN Suresi'nde ifade edildiği gibi:

وَإِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

﴿المؤمنون - ٧٣﴾

"GERÇEKTEN SEN ONLARI DOSDOĞRU OLAN BİR YOLA ÇAĞIRIYORSUN."

(MÜ'MİNÛN, 23/73)

ŞURA Suresi'nde ise:

وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

﴿الشورى - ٥٢﴾

"VE MUHAKKAK Kİ SEN, DOĞRU BİR YOLA (HİDÂYET EDİYOR) İLETİYORSUN."

(ŞURA, 42/52)

buyrulmaktadır.

Allahu Teâlâ'nın Rasulüne (sas) verdiği nimetlerden yukarıda zikrettiğimiz yedi büyük nimet var ki bunlar için yedi çeşit hamd etmesi gerekiyordu ve Yedi Mesâni ile bu hamdleri yapmış oldu. Bu özellikler, peygamberleri (as) arasında sadece Habibine (sas) mahsus özelliklerdir ve karşısında da verilen yedi hamd vardır. Bunlar yaratıkların hem dünya hayatını hem de ahiret hayatını ilgilendirmektedir. Üzerine bir de **Yüce Kur'ân** verilmiştir. HİCR Suresi'nin 87. âyetinde ifade edildiği gibi:

وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ

﴿الحجر - ٨٧﴾

"Andolsun, sana tekrarlanan yedi âyeti ve yüce Kur'ân-ı Kerîm verdik."

(Hicr, 15/87)

Rasulullah (sas)'ın hamdi Allah'ın hamdinin altındadır. Allah'ın hamdi mutlaktır ve Rasulullah'ın hamdi ise Allah'ın, Rasulüne kendisini hamd etmesi için verdiği yedi hamddir. Bu yedi hamd ve yüce Kur'ân, Efendimize (sas) İSRÂ ve miraç gecesinde verilmiştir.

Bu Allahu Teâlâ'nın Rasulüne (sas) fazlı ve keremidir. Peygamber (sas) şöyle buyurmuştur. ***"Bana muhakkak ki Kitap (Kur'ân ve benzeri verilmiştir."*** (İmam-ı Ahmed, Müsned)

Peygamber (sas)'e verilen Kur'ân ve benzeri'ndeki **'benzeri'** sözcüğünden maksadın "Yedi Mesâni" olduğu anlaşılmaktadır. Hicr Suresi'nin 87. âyetini hatırladığımızda: "Andolsun, sana tekrarlanan yedi âyeti ve yüce Kur'ân-ı Kerîm verdik." (Hicr, 15/87)..ifadesi bu kanaatimizi teyit etmektedir. Rasulullah (sas) Yedi Mesâni ile benzeri verildi sözcüğünü alakalandırmıştır.

Yedi Mesani olayını bu şekilde çözdükten sonra ulemanın konuyla ilgili iki yorumuna yer veriyoruz.

Bazı âlimler Kur'ân-ı Kerîmn ilk yedi suresi dediler, diğer bazıları ise Bakara Suresi'nin ilk yedi âyeti dediler. Konuyla ilgili birçok yorum mevcut, ancak Allah'ın fazl-ı keremiyle isabetli yorumu yaptık diye düşünüyoruz. Allahu Teâlâ ve Subhanul Hakk:

وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا

﴿النساء - ١١٣﴾

"Allah'ın senin üzerindeki fazlı çok büyüktür."
(Nisa, 4/113)

..buyurmaktadır.

Bu nedenle Muhammed (sas) Allahu Teâlâ'yı en çok ve kapsamlı öven yani hamdedendir. O'nun (sas) övgüsü bütün yaratıkların övgülerinden üstündür. Zaten Allahu Teâlâ da O'nu bütün mahlûkatının içerisinden seçmiştir. Allah, Peygamberinin övgüsünü övmüş ve O'na övülen anlamında Mahmud demiştir.

O (sas) Allah tarafından ve bütün mahlûkat tarafından övülmüştür, zira Ahmed, Muhammed ve Mahmud isimlerinin hepsi de HAMADA (övmek) fiil kökünün türevleridir. Mustafa ise 'seçilmiş' demektir. Çünkü O (sas) Allah'ı en iyi ve en kâmil manada övendir. O (sas) mahşerde Liva-ül Hamd sancağının taşıyıcısı olacaktır.

Yedi Mesani'ye örnek olarak sonuç itibariyle şunları ifade edelim: Âlemlerin Rabbi olarak Allah'a hamd Fatiha Suresi'ndeki Allah'ın bizzat kendi hamdidir, zira kendi hakikatini hakkıyla ancak yine kendisi bilmektedir. Yaratıklar hiçbir zaman O'nun (CC) hakikatini tanıyıp kuşatamayacaklardır. Bu nedenle Kitapların Anası tabiriyle ifade edilen 'ÜMMÜL KİTAP'TA yani Fatiha Suresi'nde kendi kendisine hamd etmiştir.

O'nun (CC) övgüsü mutlak hamd'dir, bunu "EL-HAMDU-LİLLAHİ RABBİL-ALEMÎN" cümlesiyle ifade etmiştir. O Subhanehu ve Teâlâ bütün yaratıklara Rahmân'dır ve ahirette ise mü'minlere Rahîm'dir. Övgü, kendisine ortaksız ibadet edilen ve hidâyet eden Allah'a mahsustur.

Yedi HÂ, MÎM ise Kur'ân vahyi için Rasulullah'tan Allahu Teâlâ'ya yapılan hamdlerdir. Kur'ân-ı Kerim kutsal bir Kitap olarak kutsal bir gecede kutsal bir peygambere indirilmiştir.

Sure başlarında gelen harflerden diğer örnekler: **N** harfi Arapça okunuşuyla NÛN' da kendi başına bir âyettir. Kalem Suresi'nde Allahu

Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ﴿١﴾ مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ ﴿٢﴾ وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ﴿٣﴾

﴿القلم : ٣ - ١﴾

"Nûn, andolsun kâleme ve satırlara yazdıklarına."(1)
"Sen, Rabbinin nimetiyle bir mecnun değilsin."(2)
"Muhakkak ki senin için kesintisiz bir mükâfat vardır."(3)

(KALEM, 68/1-3)

Nun hakkındaki en yaygın ve yoğun görüş 'köpek balığı' ya da sadece 'balıktır'. Bunu izah ederek ispatlanmış bir sonuç haline getirmek için şunları ifade ederiz: Öncelikle şunu bilmek lazım ki, bizler Allah'ın emirlerine itaatle emrolunduk. O (CC) madem Kur'ân-ı Kerîm tedebbürle okuyun buyurmakta, bizler de o emre uyarak tedebbürle okumalıyız. Ancak bu suretle Kur'ân-ı Kerîm'in sözlerini birbiriyle alakalandırabilir, anlar ve anlatabiliriz. Yani Kur'ân-ı Kerîm'i en iyi yine Kur'ân'la izah edebiliriz.

NÛN harfinin manasını anlayabilmek için NÛN harfinin başka yerlerdeki bağlantılarını görmemiz lazım, gördükten sonra da bağlantıyı kurmamız gerekir.

Kalem Suresi'ndeki NÛN'u Enbiya Suresi'ndeki NÛN ile karşılaştıralım:

وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ

﴿الأنبياء - ٨٧﴾

"Ve Zen-Nûn'u (Balık sahibini = Yûnus'u) da hatırla. Hani o, (dininî kabul etmeyen kavmine)

Öfkelenerek gitmişti de, kendisini hiç bir zaman sıkıştırmayacağımızı sanmıştı. Derken (yutulduğu balığın karnındaki) karanlıklar içinde: "- Senden başka hiç bir ilâh yoktur, seni bütün noksanlıklardan tenzih ederim. Gerçekten ben, zalimlerden oldum." diye dua etmişti."

(Enbiya, 21/87)

Allahu Teâlâ VE ZEN-NÛN..buyurmaktadır. Manası: VE NÛN SAHİBİ. NÛN sözcüğü maalesef yanlış yorumlanmış ve balık olarak anlaşılmış ve başka dillere de bu yanlış manasıyla tercüme edile gelmiştir. Biz kendi yorumumuzu izah etmeye çalışacağız.

Allahu Teâlâ için ZÜL-FADLİ deriz. Yani: Fazl-Sahibi, yani fazlın tek sahibi anlamında. Rahmân Suresi'nde Rabbimizin buyurduğu gibi:

تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

﴿الرحمن - ٧٨﴾

"Celal ve İkram sahibi olan Rabbinin adı ne yücedir."

(Rahmân, 55/78)

Buradaki ZÎ = ZA manasınadır ve belirteçtir. ZU = mücerret halidir. ZA = akuzatif halidir.

Mesela Zel-İlmi = İlim Sahibi demektir ve Zen-Nûni ise Nûn-Sahibi demektir. Her nerede ZE, Zİ ya da ZU geçerse SAHİBİ manası esas alınmalıdır.

Nûn sözcüğünü anlamak için Kalem Suresi'nin 1.ve 48.âyetlerini bağlantılı değerlendirmek ve Enbiya Suresi'nin 87. âyetini ise ayrı bir zeminde değerlendirmek gerekmektedir. Birinci zemini irtibatlandırdıktan sonra tabii ki iki farklı zemini de birbiriyle bağlantılı değerlendireceğiz. Birinci zemini yani Kalem Suresi'nin 1. ve 48. Âyetlerini irtibatlandıralım inşaallah.

Kalem Suresi 48'de ne buyrulmaktadır?:

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ إِذْ نَادَى وَهُوَ مَكْظُومٌ

﴿القلم - ٤٨﴾

"Sen, Rabbinin hükmüne sabret. Balık sahibi (Yûnus) gibi olma. Hani o kederli bir hâlde Rabbine yakarmıştı."

(KALEM, 68/48)

Burada kimin kast olunduğunu 49. âyet bize haber vermektedir:

لَوْلَا أَنْ تَدَارَكَهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ

﴿القلم - ٤٩﴾

"Eğer Rabbinden ona bir nimet erişmemiş olsaydı mutlaka çırılçıplak bir alana kınanmış bir halde bırakılırdı."

(KALEM, 68/49)

Sonra olanları ise Allah 50. âyette bildirmektedir:

فَاجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ

﴿القلم - ٥٠﴾

"Fakat ardından, Rabbi onu seçti ve onu sâlihlerden kıldı."

(KALEM, 68/50)

Bu hitap kime yöneliktir? Bu hitap Muhammed (sas)'e yöneliktir. Bir sonraki âyet-i kerime bakın ne diyor:

وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ

لَمَجْنُونٌ

﴿القلم - ٥١﴾

"İnkâr edenler Zikr'i (Kur'ân-ı Kerîm) duydukları zaman muhakkak neredeyse seni gözleriyle devirecekler. (Senin için,) "Hiç şüphe yok o bir delidir" diyorlar."

(KALEM, 68/51)

Burada Allahu Teâlâ neden Nûn Sahibi demiyor? Enbiya Suresi'ndeki Zen-Nûni = Nûn-Sahibi ile Kalem Suresi'ndeki Balık Sahibi arasındaki farkı görmek gerekir.

İki farklı sıfatın bir tek zât'a ait olması manidardır. Biz ancak isimlerden ya da sıfatlardan her birini ayrı değerlendirmeliyiz. Kalem Suresi'ndeki Sure ismi olan KALEM ile Sure başındaki ilk harf ve sözcük olan NÛN sözcüğünü irtibatlandırmamız gerekiyor.

Surenin ismi 'Kalem' ve Enbiya Suresi'ndeki Nûn Sahibindeki NÛN'un aralarında güçlü bağlantı var. İki Suredeki Nûn da aynı manada ve **Nûr** anlamındadır. Nûr ise hem ışık hem de ilim anlamındadır ilim ise Kalem ile satırlara yazılmaktadır. Bu nedenle Allahu Teâlâ: "Nûn, andolsun kâleme ve satırlara yazdıklarına." (KALEM, 68/1)..buyurmaktadır.

Işık, karanlıkları siler, yok eder ve aydınlatır. Allah Subhanehu ve Teâlâ karanlık sulardaki karanlık balığın karnında bulunan YÛNUS (as)'u Nûr'uyla aydınlatmıştır.

Allahu Teâlâ iç içe girmiş karanlıklara düçar olan YÛNUS (as)'a şu zikri ilham etmiştir: LA İLAHE İLLA ENTE SUBHANEKE İNNİ KUNTU MİNEZ- ZÂLİMÎN.

"Senden başka hiç bir İlâh yoktur, seni bütün noksanlıklardan tenzih ederim. Gerçekten ben, zalimlerden oldum."

(ENBİYA, 21/87)

Evet... Allahu Teâlâ YÛNUS (as)'a bir fazl-ı kerem ve bir nimet olarak bu zikri vahyetmiştir. Bu zikir ise YÛNUS (as) ile alakalı bütün karanlıkları aydınlatmıştır. Bununla beraber YÛNUS (as)'da peygamberlik ilmi de vardı.

Allahu Teâlâ'dan aldığı bu özel zikir ise Muhammed (sas)'in ümmetine de çok değerli bir hazine olarak miras kalmıştır.
Sual: Muhammed (sas) ile Kalem Suresi'ndeki Nûn arasındaki alaka nedir?

Cevap: Mekke de kâfirler Muhammed (sas) için deli dediler. Kalem Suresi'nin 2. âyetinde ifade edildiği gibi Muhammed (sas) için orijinal ifadesiyle mecnûn dediler, yani idrakı örtük ya da algısı anormal anlamında.

Arapça'da Mecnûn kavrayışı örtülü olan veya hazır bulunmayan anlamındadır. Mesela sarhoşluk, hastalık ya da büyü kavrayışı örttüğü için muhatabına mecnûn derler.

Sarhoşların mecnunlukları sınırlıdır, ayıkınca geçer, ancak akıl hastalıklarına ya da benzeri hastalıklara düçar olanların mecnûnlukları devamlıdır. Allahu Teâlâ hepimizi korusun.

Mekkeli müşrikler Efendimiz (sas)'i mecnûnlukla suçladıktan sonra üstelik bir de büyüye çarpılmış iftirasında bulundular, kendisine doğrudan doğruya: *"Eğer sana büyü yapılmışsa en güçlü keşişleri ya da büyücüleri getirerek seni büyüden kurtaralım, yok eğer hasta isen sana en iyi hekimleri bulup getirelim ve tedavi ettirelim."*..dediler

Burada büyüye çarptırılarak mecnûn ya da hasta olan kim? Nebi Muhammed (sas) mi yoksa O'nu (sas) yaratan, yetiştiren ve seçilmişlerden kılan Halık mı? Yetim olarak yetişen Muhammed (sas)'in tek yetiştireni ve yaratılmışların tümü içinden seçeni Rabbi olduğunu göre, bütün bu ithamlar O'nun (sas) Rabbine yönelikti.

Peygamber (sas): ***"Beni Rabbim terbiye etti ve terbiyemi ne güzel kıldı."***

(SÜYÛTÎ, CÂMIU'S-SAĞÎR)

Evet… Buradaki şikâyet terbiye edilene değil terbiye edene yöneliktir. Zira bir çocuğun eleştirilmesi o çocuktan ziyade ebeveynini yaralar.

Yetiştirilip terbiye görenin hataları yetiştireni derinden üzer, mesela öğrencilerin kötü not almaları öğretmenlerin doğru öğretememelerinin göstergesi olarak onları üzdüğü gibi.

Biz bu örnekleri sadece anlayışlara yaklaştırmak için veriyoruz, yoksa Allah Subhanehu ve Teâlâ bütün hatalardan ve noksanlardan münezzehtir. Allah onların suçlamalarından ve kınamalarından uzaktır ve Subhandır. Allahu Teâlâ, en iyi biçimde yetiştirdiği sevgilisi Muhammed (sas)'i yine bizzat kendisi müdafaa etmiştir.

Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ﴿٣﴾ وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾

﴿القلم : ٤ - ٣﴾

"MUHAKKAK Kİ SENİN İÇİN KESİNTİSİZ BİR MÜKÂFAT VARDIR."(3) "ŞÜPHESİZ SEN BÜYÜK BİR AHLAK ÜZERESİN."(4)

(KALEM, 68/3-4)

Allah Subhanehu ve Teâlâ en üstün ahlak üzere yetiştirdiği peygamberini bizzat kendisi müdafaa etmiştir. Müşriklerin Peygamberimiz (sas) hakkındaki yalan-yanlış sözlerini Hakk Teâlâ Kalem Suresi'nde reddetmiş ve habibini övmüştür.

Allah (CC) burada kendi eğitmesini müdafaa etmiştir. NÛR anlamına gelen NÛN ile yemin etmiştir. Maide Suresi'nde buyrulduğu gibi:

قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ

﴿المائدة - ١٥﴾

"Size Allah'tan bir Nûr ve apaçık bir Kitap geldi."

(MÂİDE, 5/15)

Nisa Suresi'nde ise Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا

﴿النساء - ١١٣﴾

"Allah, sana Kitabı ve hikmeti indirdi ve sana bilmediklerini öğretti. Allah'ın üzerinizdeki fazlı çok büyüktür."

(NISA, 4/113)

O (sas) Muhammed'dir, İlahî ışığın sahibidir, Allah terbiyesinin en zirvesidir. RAHMÂN'ın rahmetinden almış ve âlemlere rahmet olarak yollanmıştır.

Enbiya Suresi'nin 107. âyetinde şöyle buyrulmaktadır:

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ

﴿الأنبياء - ١٠٧﴾

"Biz seni âlemler için yalnızca bir rahmet olarak gönderdik."

(ENBİYA, 21/107)

Allahu Teâlâ Kalem Suresi'ndeki Nûn anlamına gelen Nûr'a yeminden sonra satırlara o ilmi yazan kaleme de yemin etmiştir.

Yani ilimler satırlara ayan beyan yazılacaktır. Bütün bu yemin ve açıklamalar Muhammed (sas) nebi'nin mecnun olmadığını teyit içindir. Yani İlahî teyittir.

Efendimiz (sas) için ise bu durum durmaksızın devam ede gidecek olan mükafattır.

"Muhakkak sen büyük bir ahlak üzeresin."
(Kalem, 68/4)

Evet, Rasulullah (sas) büyük bir ahlak üzere ve bütün ahlakın üzerinde.

Evet, burada da görüldüğü gibi Kur'ân'da geçen çok harfli ya da tek harfli de olsa her harfin ayrı bir manası vardır. NÛN harfinin burada balık değil NÛR (ışık) ve İLİM manalarına geldiği anlaşılmıştır.

Kur'ân-ı Kerîm'de sure başlarında geçen bütün harfler bu izaha kıyas edilebilir. Allahu Teâlâ'nın buyurduğu gibi o harflerin her biri bir âyettir ve o harflere Allah'ın baktığı ve bize anlattığı gibi bakıp anlamamız gerekmektedir.

Birinci Âyet'in devamı

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الر تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

﴿يوسف - ١﴾

"Elif, Lâm, Râ. Onlar, apaçık Kitab'ın âyetleridir."

(YÛSUF, 12/1)

Bu surenin adı YÛSUF SURESİ'dir. Yûsuf (as)'un gördüğü kısa bir rüyanın hayata yansıyan hikâyesidir. Yûsuf (as)'un gördüğü rüya surenin 4. âyetinde ifade edilmektedir. 101. âyete kadar olan bölüm ise yaşanmış bu hikâyenin teferruatıyla ilgilidir.

Evet, sure, Yûsuf (as)'un rüyasıyla alakalı olduğu için ismi de Yûsuf Suresi olmuştur. Surenin merkezini Elif, Lâm, Râ'nın **Râ**'sı oluşturur. **Râ** harfini **Rüya** olarak tefsir ettik.

Arapça okunuşu RU'YAH ya da Türk Diline geçen haliyle RÜ'YET değil RUYÂ olarak okunmalıdır:

RU'YAH (rü'yet) sözcüğünün manası gözle görmek veya akılla görmek yani görüş belirtmek manalarına gelir. RU'YÂ sözcüğünün manası ise rüyada ruh ile görmektir, yani uykuda görülendir.

Kur'ân-ı Kerîm'in bilindiği gibi farklı okuma çeşitleri vardır. Burada da bir okuma şekline göre **Elif, Lâm, Râ** okunur ve diğer okuma tarzına göre ise **Elif, Lâm, Rî** olarak okunur. İki okuma çeşidi de doğrudur. İkinci okunuş tarzına göre Allah (CC) emir hitabı olan **Rîh** yani **gör** sözcüğü ile ru'yâ'ya YÛSUF'a gitmesini emreder ve yine buradaki **Rîh** (gör) emriyle YÛSUF'a ru'ya'yı görmesini emreder.

Arap dil kurallarına göre bir **lazım fiil** bir de **muteaddi fiil** vardır.

Lazım fiil: fiilin sadece faile gerekliliğidir.
Muteaddi fiil: fiilin etkisi faille sınırlı kalmayıp mef'ulde de görülmesidir. Muteaddi fiil için en az bir mef'ul gerekir fakat daha fazla mef'uller de olabilir.

Bir başka örnek: *"Ben, iki odası bir salonu ve bir de terası olan bir ev kiralamalıyım,"* veya *"Ben çok şehir gördüm, İstanbul'u Ankara'yı, Kayseri'yi vs."* Burada **vs**, yani vesairenin kısaltılması olan vs. ile **bunun gibi daha neler neler** demekteyim.

Evet, **Elif, Lâm, Râ** daki **Râ** harfi hikâyenin merkezi hükmündedir. Zira bütün hikâye YÛSUF (as)'a ru'yâda gelmiştir. Bu nedenle **Râ** harfini **Ru'yâ** olarak yorumladık.

Bu ru'ya Kur'ân-ı Kerim'in YÛSUF Suresi'nde **"hikâyelerin en güzeli"** olarak anlatılmıştır.

Allahu Teâlâ KASSAH buyurmaktadır. Arap dilinde bir de KISSAH sözcüğü vardır. Kıssah ise roman, ya da tam gerçekliği olmayan edebî anlatım ve hikâyeler için kullanılan bir terimdir.

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi Kasah gerçek hikâyeler için kullanılan bir terimdir ve Allah (CC) burada hikâyenin doğruluğunu vurgulayarak **Kassah** buyurmaktadır. YÛSUF Suresi'nin 3. âyetinde anlatacağı hikâye için **"hikâyelerin en güzeli"** demektedir.

Bu hikâye neden hikayelerin en güzelidir?
Cevap olarak bir kaç neden sayalım:

- Muhammed (sas)'e, O'nun ashabına (ra) ve kıyamete kadar gelmiş-geçmiş ümmetine kalp sururu olsun diye enteresan bir hikâye olarak anlatılmıştır.
- Ümmete hayatlarında karşılaştıkları ve karşılaşacakları imtihanlara karşı bir vaaz-ı nasihat, ders ve teselli olarak anlatılmıştır.
- Bir kerim (cömert) peygamber olan YÛSUF (as)'un yine kerim bir peygamber olan babası Yakub (as)'an anlatacağı bir ru'yâdır. İçerisinde

çok enformasyonlar barındırmaktadır. Mesela: Nizam, geçim maişeti, ekonomi, farklı kültürler, ticaret, tarım ve daha birçok hayat alanlarıyla alakalı o zaman diliminde yaşayan insanlar hakkındaki bilgileri içermektedir. YÛSUF (as)'un gördüğü birkaç cümleyle anlatılacak rü'yâ bütün dünya insanlarının hayatlarını değişime uğratmıştır. 14-15 yıl gibi kısa bir zamanda dünya düzeni değişmiş, yukarıda zikredilen alanların tümünde yenilikler gerçekleşmiştir.

الر

"Elif, Lâm, Râ"

ELİF: ULÛHİYET
LÂM: LI (A) yani YÛSUF'A
RÂ: RU'YÂ (uykuda görülen)

O halde cümlenin okunuşu şöyle: **Ulûhiyet YÛSUF (as)'a bir Ru'yâ göstermiştir**. Sure'de anlatılan bütün hikâye RÂ Harfinin teferruatıdır. RÂ hakkında biraz daha izahat gerektiğini düşünüyoruz:

İptal akli mecaz (mecaz akli mahsuf) ne anlama gelir. Bu suredeki hikâyede geçen **RÂ** ve YÛSUF (as)'un ru'yâsıyla bağlantılı olarak iptal akli mecazı izah etmeye çalışacağız. Bu izahla birlikte Kur'ân hikâyelerindeki belagatın da anlaşılmasına katkı sağlar inşaallah. Allah (CC) bizim Kur'ân okurken aklımızı kullanarak âyetleri birbiriyle bağlantılı ve alakalı değerlendirmemizi istemektedir. Bu nedenle Allahu Teâlâ bazı âyetlerde, olması gereken kısımları **"İptal aklî mecaz"** olarak silmiştir ve bazı yerlerde ise mecazen başka bir sözcük kullanmıştır.

Burada iki tür mecazdan bahsedeceğiz. Birisi **'aklî mecaz'** buna örnek olarak aşağıdaki âyeti verebiliriz:

وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَى فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَى وَأَضَلُّ سَبِيلًا

﴿الإسراء - ٧٢﴾

"Kim bunda (dünyada) kör ise, O, ahirette de kördür ve yol bakımından daha şaşkın bir sapıktır."

(ISRÂ, 17/72)

Bu âyetteki **'kör'** sözcüğü **'dalalete'** mecazdır. Akıl burada kastedilen manayı takdir ederek anlar.

Diğeri de **'iptal aklî mecaz'**dır. Bu ne demektir? Silinmiş; iptal edilmiş akli mecazdır. Akıl buradaki geçmesi gereken ama geçmeyen sözcüğü, deliller ışığında takdir yoluyla akleder. Nesh olmuş yani silinmiş âyet ya da ifadeler hakkında bir âyet-i kerime şöyledir:

مَا نَنْسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنْسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ مِثْلِهَا أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

﴿البقرة - ١٠٦﴾

"Biz bir âyeti siler veya unutturursak ondan daha iyisini veya onun bir benzerini getiririz. Allah'ın her şeye gücü yeter olduğunu bilmedin mi?"

(BAKARA, 2/106)

Kur'ân-ı Kerim'i iyi anlamak için bu İlahî sistemi tanımak, bilmek elzemdir. Mesela: Bir kelimenin ya da cümlenin önünde veya arkasında olması gereken bir harf ya da kelime Allah'ın muradı gereği iptal edilmiştir. Nedeni ise insanların Allah'ın verdiği aklı, zekayı, feraset ve basireti, ihlas ve keşfi, ilim ve hikmeti hep birlikte en iyi biçimde işleterek bahsettiğimiz olması gerekipte olmayan harf ya da sözcüğün yerini tayin etmeleri içindir.

Sarf ilmi açısından bazı teknik bilgiler:

1. Bu surenin merkezi içerisindeki hikayedir. Hikayenin merkezi Ru'yâdır. Ru'yâ sözcüğündeki - ر - **„R"** harfi ise Ru'yâ sözcüğünün aslıdır. Ru'yâ kelimesi Arapça dil kurallarına göre FU'LA ile kıyaslanabilir. Oryantalistler buna BUSTÂ diyorlar. Arapça FAİL yerine FAİL BÂSİT

yazıyorlar. Arapça FAİL kelimesinin telafuzu Arap olmayanlara zor olduğu için yerini latince bir kelimeyle doldurmaya çalışıyor ve ölçü olarak BÂSİT yazıyorlar.

Sonuç itibariyle şöyle diyebiliriz: Ru'yâ, Fu'lâ ile kıyaslanmaktadır. Ru'yâ dört harfli bir kelimedir. Zaten surenin de 4. âyetidir. Yani surenin 4. âyeti bütün sureyi ihata etmektedir. Dördüncü âyetten sonra gelen âyetler 4. âyetin tefferuatıdır.

Aslında bu surede iki tane hikaye var. Birisi kısa diğeri uzun versiyonu. Dördüncü âyette kısaca değinilen olaylar beşinci âyetten yüzüncü âyete kadar enine boyuına anlatılmaktadır.

2. Yukarıda bahsedilen iki hikayenin de aslı, surenin başında ifade edilen **Elif, Lâm, Râ'daki** -ر- **„R"** harfidir. Râ burada şu manaya da gelmektedir: YÛSUF (as) babasına " İNNÎ RA'AYTU" "MUHAKKAK GÖRDÜM!" demişti. Buradaki **Râ** harfi mecaz olarak **"Muhakkak gördüm"** ü ifade etmektedir ve tâ Kral'ın ru'yâ'sına kadar genişleyecektir. YÛSUF (as)'un gördüğü ru'yâ 15 yıl kadar güncelliğini korudu. Ru'yâ'nın yorumları bir bir çıktı. O olaylar genelde bütün insanlık için özel de Yakub (as) ailesi için mutlak bir inkılap niteliği taşırlar.

Râ harfi hatta YÛSUF (as)'un, ru'yâlarını yorumladığı iki maphusane arkadaşının ru'yâlarına kadar uzanmakta ve onları dahi kapsamaktadır. O ikisi YÛSUF (as)'un işlerinde büyük rol oynamışlardır. Mesela, YÛSUF (as)'un hayatındaki değişim ve dönüm noktalarında o iki ru'yâ'nın yorumları etkili olmuştur. Öyleki hem hapisten çıkması hem de bütün insanlığın geçiminin planlanması ve o plan doğrultusunda yaşam alanlarının hemen hemen bütün kısımlarında bir dönüm noktasını oluşturmuş ve sağlıklı yaşam şartlarının teminat altına alınmasına vesile olmuştur.

3. RÂ harfini emir kipi olarak da tevil edebiliriz. Bu defa Arapça: RA'Â yani **"O gördü"** anlamında da anlayabiliriz. Arapça'da Amr Zeyd'e: "Şu ağaca bak" demek isterse "RÎ" der. RÎ Arapça'da sadece bir kesreli - R - harfinden ibaret ve "bak" anlamındadır.

Arapça'da tek harften oluşan emir fiili ya da kipi şunlardır:

RÎ = Bak
KÎ = Koru
A'Î = Anla
FÎ = Sözünü tut.
RÎ = O'nu gör. Bu arap dil grameri kurallarına göre giderek "O'nu" sözcüğünü çekersek geriye sadece **"gör"** emri kalacak.

Bu zikrettiğimiz örneklerden de anlaşıldığı gibi **Elif, Lâm, Râ** daki **Râ** harfi Allah'tan iki akuzatifli bir emir hitabıdır.

Birinci akuzatif ru'yâ'dır. Allahu Teâlâ ru'yâ'ya YÛSUF (as)'a gelmesini emretmiştir. İkinci akuzatif ise YÛSUF'tur. Zira YÛSUF (as)'a da ru'yâ'yı görmesini emretmiştir.

Allah'ın dediği oldu. Ru'ya ile zaten Muradullah gerçekleşmiş oldu. Ru'ya'nın neticesi 4. âyette ifade edilen ru'ya'yı YÛSUF babasına (as) anlattı.

4. Râ'yı kıraat çeşitleri açısından da izah etmek istiyoruz: Bilindiği üzere 7 meşhur kıraat vardır. Yedi tane de pek meşhur olmayan ama doğru olan kıraat çeşiti vardır. Rasulullah (sas) bu mezkur kıraat türlerinin tümünü onaylamıştır. Onlar Allah'tan Cibrîl (as)'e Cebrail'den ise Rasulullah (sas)'a Rasulullah'tan ise bize kadar ulaşmıştır. Onların hepsi de doğrudur ve Kur'ân ilimleri bağlamında malumdurlar.

Mısır, Suudi Arabistan, Sudan ve Türkiye ve Avrupa da meşhur olan kıraat **Asım**'ın **Hafs**'ıdır.

Kuzey Afrika ülkelerinde **Mâlik**'in **Varş** kıraatıdır. Bu kıraat türü Mısır ve Suudi Arabistan'da da okunmaktadır.

Bunlar dışında Ebu Amr, İbnu Âmir, Hamza, El-Kisâî, Şuba, İbni Kesîr ve Kâlûn gibi isimlerinde kıraatleri vardır.

Dördüncü noktada anlattıklarımıza doğrultusunda bakacak olursak **Elif, Lâm, Râ'daki** -ر- R = **Varş** Kıraatı ile okunması gerektiği anlaşılıyor. Zira RE olarak yumuşak okunuyor.

Bu okuma haline Arapça: "IMÂLA-SUĠRÂ"..da denir, yani Re derken harfi hafif kırarak aşağı doğru çekerek okumak. Ama Ebu Amr, İbnu Âmir, Hamza, El-Kisâî, Şuba R harfini derin kırarak yani Ri olarak okurlar. Buna da IMÂLA-KUBRÂ denir: Büyük ya da derin aşağıya çekerek okuma biçimi.

Sadece İbni Kesîr, Hafs ve Kâlûn **Elif, Lâm, Râ'daki** "R" harfini Ra olarak okumuşlar. **R** harfini "IMÂLA- SUĠRÂ ve IMÂLA- KUBRÂ" kurallarına göre Ebu Amr, İbnu Âmir, Hamza, El-Kisâî, Şuba ve bazıları gibi okursak Re olarak okuruz bu da **Gör** anlamında emir kipi olur. Burada emreden ALLAH'TIR.

Yukarıda izah etmiştik: Allahu Teâlâ iki objeye de emretti. Ru'yâya YÛSUF (as)'a gelmesini ve YÛSUF (as)'a da Ru'yâyı görmesini emretti.

Evet Kur'ân-ı Kerîm'de bu teferruatla geçmez, çünkü bunlar yalıtılmış silinmiş ya da manası orada bulunmakla beraber Maddî harflerle yerlerinde bulunmayan cümlelerdir. Arapça'da buna **"Mecâzun-akliyyun-mahzûf"**..yani: **iptal aklî mecaz**.

Bunun hikmeti şu ki: Kur'ân-ı Kerîm gayretle okunsun ve eksik olan yerler tesbit edilerek tamamlansın. Kur'ân-ı Kerîmn çok yüce bir belagatla konuşması bu işin böyle olmasını gerektirir. Kur'ân-ı Kerîm âyetlerini bağlantılı ve bütüncül okumamız durumunda âyetlerde derinleşir isek amacına uygun manalarını kavramamız mümkün olur. YÛSUF Suresi'nin 2. âyetinde Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

﴿يوسف - ٢﴾

"Biz onu, anlayasınız diye, Arapça bir Kuran olarak indirdik."

(YÛSUF, 12/2)

Sonuç olarak şunu diyebiliriz: **iptal aklî mecaz** prensibinin hikmeti insandaki kavrayış mekanizmasını tetiklemesidir.

İnsanoğlunun diğer varlıklardan açık farkı akıl sahibi olmalarıdır. Zira insan bir konu veya olayı kavrar diğer mahlukat kavrayamaz.

Allahu Teâlâ sadece **R** harfiyle bize yukarıda bahsettiğimiz, cümle içinde iki obje olan YÛSUF ve ru'yâyı anlatmış ve teferruat verme gereği duymamıştır. Zira konu bütünlüğü içerisinde o detay kendiliğinden ortaya çıkacaktır. Buna günümüzde satır aralarını okumak da derler. Bu kadarıda işte kuldan beklenir.

Allahu Teâlâ bazen bir konuda en ince ayrıntıları verir ve bazen de sadece ip uçlarını verip teferruatı kullarına bırakır.

Hikaye ve roman yazarları da kitaplarında her sorunun cevabını yazmazlar. Bir taraftan okurlarını meraklandırırlar ve diğer taraftan ise olayı okurlarının hayal güçleri ve fikir alemlerine havale ederler. Yazar ve çizerler dahi bu kadarını düşünürken alemlerin Rabbi'nin anlattığı hikayeler için ne demeli! Onlar hiç monoton olur mu? Tabii ki Allah Subhanehu ve Teâlâ bir hikaye anlatırken en kemal derecede anlatacaktır.

Evet...hikayeye bu zaviyeden baktığımızda YÛSUF (as)'un 4 – 6 yaşları arasında olduğunu tahmin ediyoruz. Küçük yaşta olmasına rağmen YÛSUF (as) ru'yâsını unutmadan babasına anlatmıştır. Allah'ın muradı öyle iken YÛSUF ru'yâyı nasıl unutabilirdi ki!

İptal aklî mecaz hitabetteki belagatle alakalı demiştik. ***Kur'ân hikayelerinde Kur'ân mucizeleri.***

Allahu Teâlâ YÛSUF Suresi'nin 3. âyetinde: ***"Hikayelerin en güzeli"***.. buyurmaktadır. **R** harfiyle Hakk Teâlâ iki akuzatifi isole etmiştir. Yalıtılan

o akuzatifleri, yani YÛSUF ve ru'yâyı bu şekilde ortaya çıkarmış olduk. Hamd O Allah'a mahsustur ki, bize buna güç verdi yoksa biz buna güç yetirip ortaya çıkartamazdık. Evet, Rabbimiz Subhanehu ve Teâlâ sadece ***R*** harfiyle bize emir kipi olan **gör** sözcüğünü **gör** kelimesiyle de bu kadar teferruatı anlatmıştır.

Şunu da bilmek faydalıdır: Her kıraat tabii ki kelimelerin manalarını kendi okuma istikameti doğrultusunda yorumlamaktalar. Her kıraatin kendine mahsus yorumu ve her yorumun da doğruluğu var, zira bu da Kur'ân-ı Kerîmn mucizelerinden bir mucize. Bu bağlamda her kıraat ayrı bir mucize diyebiliriz. Mesela şu gelecek örnekte olduğu gibi:

أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ

"EL-HÂKUMUT-TAKÂSUR"

﴿التكاثر - ١﴾

"Çokluğa özlem sizi oyaladı"

(TAKÂSUR, 102/1)

Bu âyet bir haber cümlesidir. Arap gramerinde buna Cümle-Haberiye yani **Haber Cümlesi** denir. Bu Hafs kıraatıdır. İbni Abbas (ra) ise bu âyeti soru tarzında okumuştur:

"EL-HÂKUMUT-TAKÂSUR" yani: "Çokluğa özlem sizi oyaladı mı?"

Bu Allah'tan kullarına bir İlahî itap (serzeniş) tarzıdır. Yani, utanmamızı gerektirecek bir hitaptır. Çokluğa özlem bizi niçin oyaladı? Mesela: Hasta bir adam yakınlarına: **Beni niçin ziyaret etmediniz, keyfiniz sizi bana gelmekten alıkoydu mu?** Bu soru tarzıyla serzeniş ve sitem direkt eleştirilmekten daha ağır.

İbni Abbas (ra)'ın yorumunu böyle anlamak gerekir.
Başka bir örnek Fatiha Suresi'nde:

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

﴿الفاتحة - ٤﴾

"Mâliki yevmid-dîn"

(Fatiha, 1/4)

Yukarıdaki verziyon Hafs Kıraati. Başka bir kıraata göre ise Mâliki sözcüğündeki -a- harfi uzatılmayarak okunur. Evet, Malik ve bazılarının okumaları şöyle:

"Melik-yevmid-dîn" manası = "Din gününün Kralı." (Fatiha, 1/4)

Melik uzun - a - ile yazılırsa Hükümdar manasına gelir normal - e - ile yazıldığında ise Kral manasına gelir.

Bu okuma tarzlarının ikiside Allah'tan Cebrail'e ve Cebrail'den Muhammed (sas)'e aktarılmıştır. Efendimiz (sas) de bu kıraatleri ashabına (ra) öğretmiştir. Bu kıraat sistemi böylelikle ta günümüze kadar gelmiştir. Bu ilim Kur'ân ilimlerinden bir ilimdir.

İptal aklî mecaz Kur'ân dilinin mucizelerinden olarak aklımızı ve anlayışlarımızı zenginleştirmek ister. Kur'ân-ı Kerîm okuma çeşitleri de mana ve yorum zenginliği açısından önemlidir. Mesela burada bu zengin mana sahasına çıkabilmek için, **Elif, Lâm, Râ**'daki **Râ** harfi **Re** ya da **Ri** olarak okunmalıdır.

1. **İptal aklî mecaz:**
2.

Biz bu hikayede olmuş, yaşanmış birçok şeyin bu surede iptal edildiğini (silindiğini) düşünüyoruz. O iptal edilmiş bölümleri bu ilmin kuralına uygun olarak **İptal aklî mecaz** adı altında işleyeceğiz inşaallah.

Mesela, Arapça'da VAV - و - harfi Türkçe'de de **"ve"** olarak ifade edilir. Bu harfe Arapça'da **Vav-ul-atfi** yani Koordinasyon **ve**'si denir.

Ve bağlacı cümleleri koordine eder. İnsan bir olay anlatır ve bağlacıyla cümleye devam eder: *"Yemeği yedim ve uyudum."*..gibi.

YÛSUF Suresi'nin çok yerinde - ve bağlacından önceki- cümleler yalıtılmış ve izole edilmiştir. Koordinasyon öncesi olması gereken cümle ya da cümleler silinmiş, izole edilmiştir. Kur'ân-ı Kerîmn belagatindendir ki o silinmiş, yalıtılmış, iptal edilmiş cümleler mecaz olarak akledilecek, kavranacak ve idrak edilecek yani anlaşılacaktır. İnsana düşen sadece tefekkür etmektir.

Bu surede bu formatta cok yerler vardır. Metin olarak yoktur ancak mana olarak ve öncesinde mevcuttur. Bir örnek verelim:

وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ

﴿يوسف - ٦﴾

"Ve Rabbin seni seçecek, olayların yorumunu sana öğretecek. Daha önce ataların İbrahim ve İshak'a tamamladığı gibi sana ve Yakub ailesine nimetini tamamlayacak. Şüphesiz Rabbin bilendir, hikmet sahibidir."

(YÛSUF, 12/6)

Bu âyette VE'den önceki ve sonraki cümleler birbirleriyle doğrudan bağlantılı değildir.

YÛSUF (as) babasına ru'yâsını anlattığında babası YÛSUF'a (as) ru'yâyı kardeşlerine anlatmamasını tembih etti. Neden tembih etti? Kıskanmamaları için.

Bu ve buna benzer çok yerler var. Anlatılan ru'yâ sonrasında baba ile oğul diyaloğu ve çeşitli baba tavsiyeleri burada zikredilmiyor. Babası YÛSUF (as)'a ibretli dersler ve sevindirici müjdeler de vermiştir. Ru'yâ'daki müjde beraberinde çetin ibtilalar da getirecektir. Zira YÛSUF (as) üstün peygamberlik derecesi alacaktır. Bu konuda gerçekleşen bütün konuşmalar burada silinmiş yani söz olarak vahyedilmemiş ve yazı olarak Kur'ân'da

yer almamıştır. O ifade edilmeyen kısımdan sonra hemen altıncı ayet ile devam eder:

"Ve Rabbin seni seçecek..."

(YÛSUF, 12/6)

..diye

Koorinasyon Ve'si için başka bir misal: 14. âyet ile 15. âyet arasında gerçekleşen vakalar da anlatılmaz. Kardeşlerin kuyuya gittiği zamana kadar ki bölümler anılmazlar. Onikinci âyette babalarına dediler ki:

أَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا يَرْتَعْ وَيَلْعَبْ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

﴿يوسف - ١٢﴾

"Yarın onu bizimle beraber (kıra) gönder de bol bol yesin (içsin), oynasın. Biz onu muhakkak koruruz."

(YÛSUF, 12/12)

Buradaki diyalog normal, bunun üzerine babaları dedi ki:

قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَنْ تَذْهَبُوا بِهِ وَأَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ ﴿١٣﴾ قَالُوا لَئِنْ أَكَلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّا إِذًا لَخَاسِرُونَ ﴿١٤﴾

﴿يوسف : ١٤ - ١٣﴾

"Dedi ki: "Sizin onu götürmeniz gerçekten beni üzer ve siz ondan habersiz iken onu kurdun yemesinden korkuyorum."[13] "Dediler ki: "Andolsun, biz, birbirini kollayan bir topluluk iken, kurt onu yerse, bu durumda şüphesiz kayba uğrayan (aciz) kimseler oluruz."[14]

(YÛSUF, 12/13-14)

Evet, buraya kadar konu bütünlüğü ile devam eden bir tema mevcut.

Sonra 15. ayeti okuyunca 14 ile 15. ayetler arasında bir çok hadisenin anlatılmadığı göze çarpıyor.

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَأَجْمَعُوا أَنْ يَجْعَلُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ

﴿يوسف - ١٥﴾

"Nitekim onu götürdükleri ve kuyunun derinliklerine atmaya topluca davrandıkları zaman, biz ona (şöyle) vahyettik: "Andolsun, sen onlara kendileri, farkında değilken bu yaptıklarını haber vereceksin."

(Yûsuf, 12/15)

14 ile 15. ayet arasında anlatılmayan çok kısım var. Evet o kısımlar vahyolunmamış. İşte tam da yerleri olup da ayet olarak vahyolunmayan kısımlara **iptal aklî mecaz** deniyor. Biz okuyuculara düşen ise o kısımları kavrayıp birbirleriyle bağlamak ve satır aralarını anlamaktır.

Bu ayetleri okuyanlar bilmeliler ki Yakub (as)'ın oğulları akşamdan azık çantalarını hazırladılar. Sabah erken evden çıkarken anne ve babalarıyla vedalaştılar, yolculuk vb. yaşadılar. Evet, dakika dakika yaşananlar tabii ki Kur'ân'da geçmiyor. Geceden ta kuyuya kadar olan bölümü Allahu Teâlâ anlatmıyor.

Allah Subhanehu ve Teâlâ ne fazla ne de eksik anlatıyor. Tam en ideal ölçekte ve en uygun harf, kelime ve cümlelerle anlatıyor. Yukarıda da dediğimiz gibi işin bize düşen tarafı âyetleri tedebbürle (bağlantılı) okuyarak manen mevcut olup da maddeten Kur'ân'da yer almayan yerleri anlamak ve kavramaktır. Allah bazı kısa cümleler söyler, insan onlardan çok zengin bilgiler elde eder. İşte bu da Kur'ân dilinin ve hitabının mucizesidir.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

﴿يوسف - ٢﴾

"Biz onu, anlayasınız diye, Arapça bir Kur'ân olarak indirdik."

(YÛSUF, 12/2)

Allah bizim kavramamızı, anlamamızı istemekte.

Dikkat çekmek istediğimiz önemli bir husus daha: Bu konuyla alakalı Bakara Suresi'nin 106. âyetine bir göz atalım:

مَا نَنْسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنْسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ مِثْلِهَا أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

﴿البقرة - ١٠٦﴾

"Biz bir âyet nesheder, yürürlükten kaldırırsak veya unutturursak, ondan daha hayırlısını veya benzerini vahy ile getiririz. Allah'ın gücünün kudretinin her şeye yettiğini bilmiyor musun?"

(BAKARA, 2/106)

Bu ne anlama gelir? Bu gerçekten de çok enteresan bir olaydır. Kur'ân'ı Kerim'de yer almadığı halde âyet olarak isimlendirilen metinlerden bahsediliyor. Rabbimizin buyurduğu gibi bir hikmete binaen unutturulmuş âyetler. Allahu Teâlâ hatta bu âyetleri henüz Cebrail (as)'dayken unutturmuştur. Nasıl mı? Allah'ın bildiği gibi. Yukarıdaki âyet açık ve net anlatıyor.

Kitabın anası olan Kur'ân-ı Kerîm yüce ve müthiş bir Kitaptır. O aslıyla bizim idrakimizin çok fevkindedir ancak Allah (CC) O'nu anlayalım diye **Yapma-Kanunu** ile Arapça yapmıştır. Bazı yerler Arapça'ya hiç çevrilmemiş ve bazı yerler ise çevrilip de silinmiş olabilir, ancak bize faydası olmayacağından abes hiçbir şey yapmayan Subhan-Allah'ımız o kısımları sonradan silmiştir.

Böyle durumlar karşısında olayı anlayalım ya da anlamayalım işi İlm-ullaha havale ederek teslim olmamız lazım gelmektedir. Zira O (CC) bizi sorgular ancak biz Kendisini (CC) hiçbir işinden dolayı sorgulayamayız.

Bazı âyetler ise Kur'ân'da mevcut olamakla beraber hükümleri yürürlükten kaldırılmışlardır. Bundan sonraki konumuzun başlığı da Nasih ve Mensuh ilmi.

İlmî Nâsih ve Mensûh

İlmî Nasih ve Mensuh = Kur'ân ve hadislerde iptal eden ve iptal edilen hükümler ilmidir.

Nâsih = hükmü iptal eden (Kur'ân âyetlerinin ve peygamber hadislerinin hükmünü kaldıran iptal eden manasındadır).

Mensûh = hükmü iptal olunan (Kur'ân âyetlerinin ve hadislerin hükmü kaldırılan ve iptal edilen manasındadır).

Mesela, bir âyet diğer âyeti kaldırır ya da hükmünü iptal eder. Böyle olmasına rağmen hem iptal eden hem iptal olunan âyetlerin ikisi de Kur'ân'da âyet olarak mevcuttur. İptal olunan sadece âyetin hükmüdür kendisi değil. Âyetler mevcuttur ancak yeni gelen âyetle yeni hüküm gelmiştir, önceki hüküm yürürlükten kalkmıştır.

Şarapla ilgili gelen ilk âyet şarabı tamamen değil sadece namaz önceleri içilmesini yasaklamıştı, konuyla ilgili sonradan gelen âyet ise şarabı büsbütün yasaklamıştır. Bu durumda konuyla ilgili ilk gelen âyetin hükmü sonradan gelen âyetin hükmüyle yürürlükten kaldırılmıştır. Sonra gelen âyetin hükmü kıyamete kadar bakidir.

İslam'ın ilk döneminde yasaklar hep birden gelmemişti. Adım adım ve insanları alıştıra alıştıra gelmişti. İşte bu Alîm-ul Hakîm olan Allah'ın hikmetidir.

Başka bir örnek: Önceleri zina eden kadını boşamak caiz değildi, onu

sadece evde tutmak dışarı çıkartmamak gerekirdi. Sonradan gelen hüküm gereğince o kadını boşamak suretiyle cezalandır caiz oldu.

Evet, önce ne cezalandırılıyor ne de boşanılabiliniyordu, ancak yeni gelen hüküm hem ceza hem de boşanmaya izin veriyordu.

Başka bir örnek: Tefsir alimlerinin üzerinde ittifak ettikleri bir konu şöyle: **"Yaşlı adam ve yaşlı kadın zina ederlerse ölene kadar taşlayınız."**.. âyeti vardı ama (Allah'ın izniyle) Kur'ân'a dahil edilmedi. Hükmü halen yürürlükte ama metin olarak Kur'ân'da mevcut değil. Demek oluyor ki bu âyet Bakara Suresi'nin 106. âyetinde de ifade edildiği gibi Kur'ân'dan Allah'ın dilemesiyle ya silindi ya da unutturuldu.

Evet, bu kanun İslam'da mevcuttur ve Rasulullah (sas) kendisi bizzat bu âyetin hükmünü icra etmiştir. Evet, âyet olarak Peygamberimize (sas) vahyedilmiş ancak Mushaf'ta yer almamıştır.

Bu hassas konuyu izah etme gereği duyduk: *Bazı İslam içi veya dışı akımlar Kur'ân-ı Kerîmn zamanla değiştiğini söylerler. Bazı âyetlerin birileri tarafından Kur'ân'dan çıkarıldığını iddia ederler. Bizim yukarıda bahsettiğimiz meselenin bu iddialarla uzaktan yakından alakası yoktur. Silinen ya da unutturulan âyetler Muhammed (sas) zamanında gerçekleşmiştir. Efendimiz (sas) vefatından önce Bütün Kur'ân-ı Kerîm kontol etmiş ve onaylamıştır. O zamandan beri Kur'ân'da asla hiçbir değişiklik olmamıştır ve olmayacaktır. Zira Allahu Teâlâ'nın himayesi altındadır.*

Kur'ânda örnek gösterebileceğimiz başka yerler de var. Allau Teâlâ madem bunu Bakara Suresi'nin 106. âyetinde bildiriyor, o halde Kur'ân-ı Kerîm doğru anlamamız lazım. Kur'ân hakkında dalalete düşmemek için Kur'ân ilimlerini iyi anlamak gerekir.

Evet, Bakara Suresi'nin 106. âyeti YÛSUF Suresi'nde de tecelli etmekte. Yukarıda da bahsettiğimiz gibi 14 ile 15. âyetler arasında yaşanan birçok bölüm yer almamaktadır. Demek ki bilmemiz gerekmiyor onları. Allah Subhanehu ve Teâlâ mutlak Alîm ve Hakîm'dir.

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

﴿يوسف - ٢﴾

"Biz onu, anlayasınız diye, Arapça bir Kuran olarak indirdik."

(YÛSUF, 12/2)

Konunun hassasiyeti tekrar hatırlatmamızı gerektiriyor ki, yukarıdaki âyetin tecellisini Bakara Suresi 106. ayetiyle bağlantılı değerlendirmek gerekir.

Bu narin İlahî hitap bize anlamamızı söylüyor. İnsanları hayvanlardan ve diğer yaratıklardan ayıran özellik akıl ve idraklerimizdir. Allahu Teâlâ bize her şeyin teferruatını anlatmıyor ki aklımızı kullanarak işin bütününü kendimiz idrak edelim diye.

Kur'ân-ı Kerim kendi dilinde bir mucize. Mucizelerinden biri de bu surede tecelli eden şekliyle bahsettiğimiz **iptal aklî mecaz'dır**. Bakara 106'daki ayeti anlamak için YÛSUF Suresi'nin 2. ayetini anlamak gerekiyor. Tabii ki tedebbür teorisine göre değerlendirirsek.

Biz ayetleri ayetlerle, sureleri surelerle hatta âyet başlarını ayet sonlarıyla bağlantılı olarak değerlendiriyoruz. İşte bu tedebbür sistemiyle parçaya bakıldığında bütün, tüme bakıldığında detay görülebiliyor. Evet, resmin tümü görüldüğünde bağlantılar da daha iyi anlaşılıyor.

1. Allahaloji kamerası 100 ayet içinde bize YÛSUF (as) hikayesinin sahnelerini, aktlerini yansıtıyor. O 100 âyet de sıkıştırılarak 4. ayette tecelli ediyor.

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ

﴿يوسف - ٤﴾

"Hani Yûsuf babasına: "Babacığım, gerçekten ben (rüyamda) onbir yıldız, güneşi ve ayı gördüm; bana secde etmektelerken gördüm" demişti."

(YÛSUF, 12/4)

Almanca Kur'ân tercümesinde **kevkeb, yıldız** olarak tercüme edilmiş oysaki **kevkeb yıldız** değil **gezegen** olarak çevirilmesi gerekirdi.

Yeri geldiğinde niçin yıldız değil de gezegen olduğunu anlatacağız. Zira yıldızlarla gezegenler arasında fark vardır. Yıldızlar kendiliğinden aydındırlar tıpkı güneş gibi, gezegenler ise aydınlıklarını (ışıklarını) yıldızlardan alırlar. Dünya bir gezegendir güneş ise hem kendisini hemde başkalarını ışıklandıran bir yıldızdır.

Allahaloji kamerası YÛSUF (as) hikayesini okurken bize olayları aynen yaşatıyor, hikayenin bir parçası haline getiriyor bizi. Hikaye, adeta fikir alemimizin kimyasını değiştiriyor ve ibret bahşediyor. Dolayısıyla hayatın farklı sahnelerini müşahede ediyoruz. En önemlisi de sadece bir okur olarak değil, sanki hikayenin içinden biri olarak. Hatta hikayenin bizzat içinde rol alan insanlardan daha kapsamlı bir bilgi ve bakış açısıyla konuya vakıf olabiliyoruz. Zira o zamanda bu hikayenin içinde bizzat yer alan insanlar birbirlerini sadece yüzeysel değerlendirebiliyorlardı.

İnsanlar bir hikaye ya da olay anlattıklarında bir taraftan yanlış nakiller, haberler ve yorumlar, diğer taraftan hatalı anlamalar vs. kaçınılmaz oluyor. Çünkü insan bilgisi sınırlı ve yüzeysel. Fakat Allah El-Hakk Subhanehu ve Teâlâ bir olayı mutlak ilmi ve Allahaloji kamerasıyla yansıtır, kapsamlı hikmetiyle yorumlar ise bütün sahneleri orijinal ve hakikatine uygun seyrettirir.

Hikayede rol alan bütün şahıslar niyetleriyle ve kapalı kalmış taraflar sadece görünen kısmıyla değil bütün açıklığı ile Allah tarafından yansıtılmakta. Hiç birşey üstü kapalı ya da yanlışa sevkedici değil. Allahaloji kamerası bizi tabii ki hayal ve abartılardan uzak tutar.

Bugünkü teknik imkanlarla medyadan okuduğumuz, izlediğimiz, ve

işittiğimiz bilgiler Allahaloji kamerasının tam zıttı diyebiliriz. Evet, insan icraatleri nerede Allah'ın kusursuz icraatleri nerede!

İnsan ürünleri olan literatür; makale, roman vb. kaynaklar gerçekleri bütünüyle yansıtmazlar. Rabbimizin bize anlattıkları ise zaten başlı başına bir mucize. Biz çok rahat bir şekilde bu Rabbani sunumları hiçbir mahlukun yapamayacağını hatta yakınına bile varamayacağını rahatlıkla söyleyebiliriz.

İnsanlar tarafından anlatılan bütün hikaye ve olaylar abartı, hayal ve tuzaklardan hali değildir. İnsanların niyetlerini bilemediğimiz için yüzde yüz güvenemeyiz, ancak bir hikaye Allah tarafından anlatılıyorsa tam güvenle okur ve dinleriz.

2. Allahu Teâlâ bu hikayede yer alan bütün insanları (ta niyetlerinin özüne kadar) bize anlatmasa biz bu hikayeyi başka türlü anlarız yani yüzeysel ve içsiz.

Dediğimiz gibi: bu hikayede bizzat rol alan insanlar bile bize olayları bu kadar hakikatli anlatamazlar. Yine izole edilen (yalıtılan) **iptal aklî mecaz** yönüne vurgu yapmak isteriz. Zira Kur'ân bu sistemle okunduğunda çok ihatalı ve ilginç renkli ve gerçekci olarak karşımıza çıkar. Bazen Allah'ımızın bir kelimesiyle bir çok cümleler, sahneler ve tarifler anlamaktayız. Surenin 4. âyetinde YÛSUF (as)'un ru'yâsından neler anlaşıldığını gözler önüne serdik.

Başka bir örnek:

وَجَاءُوا عَلَى قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ

﴿يوسف - ١٨﴾

"Gömleğinin üzerinde de yalancı bir kan getirdiler..."

(YÛSUF, 12/18)

YÛSUF Suresi 18. âyetinden bir kısım.

Bu bölümden çok şeyler anlıyoruz. Bu cümleden sadece kâzib yani yalancı sözcüğü. Kâzib = Yalan, yalancı, sahte anlamlarında yani cümle içinde *"yalan söyleyen (kan)."* Gömleğin üzerinde yalan söyleyen kan.

Kâzib sözcüğü bir eylem sıfatı ve kelimenin yoğun halidir. Buradan yola çıkarak o kanın bizzat kendisinin bir yalan olduğu ifadesi çıkıyor. Mesela: "sen yalanın kendisisin".. denir ya, aynen onun gibi.

Anlatılana göre gömleğe yeni doğmuş bir kuzunun üzerinde olan kandan sürülmüş. Ama gömleği parçalamayı unutmuşlar. Yakub (as) olayı duyar duymaz hemen YÛSUF (as)'un gömleğini sormuş.

Gömlek Yakub (as)'un elinde ulaştığında hemen yüzüne sürer ve mübarek yüzü kana boyanır. Sonra Yakub (as) yemin eder **"Tallahi, ömrümde hiç böyle bir kurt görmedim. Oğlumu yesinde gömleğini parçalamasın."** Bu rivayetler arasında anlatılagelmiştir. Bu haberin doğru olup olmadığı pek önemli değil.

YÛSUF (as)'un gömleğinde üç işaret buluyoruz:

- **Birinci İşaret:** Gömlek Yakub (as)'a oğullarının hilelerini farke ettirir ve onların dediklerine inanmasını önler.

- **İkinci İşaret:** Hikayenin sonlarına doğru YÛSUF (as)'un gömleğini babası Yakub (as) âmâ gözlerine sürdüğünde gözleri açılır.

- **Üçüncü İşaret:** Azizin hanımı YÛSUF (as)'ın gömleğini arkadan yırtınca bu durum YÛSUF (as) için lehine bir delil teşkil eder.

Bu işaretleri, hikayedeki bütünlüğü kavrayınca ve Kur'ân-ı Kerîm hedefine uygun okuyup yorumlayınca görmek mümkün oluyor.

Bazen kısa bir Ayette ya da surede çok manalar, uzun uzun olaylar görüyoruz. Bu Kur'ân-ı Kerîmn belagat mucizelerindendir. Bu durum

genelde bütün Kur'ân'da ve özelde ise bu hikayede görülmektedir.

Evet, bu da bir hikaye ama hayallerden ve abartılardan uzak gerçek bir hikaye. Madem öyle, bu hikayeden çok istifade ederek hem ilim hem hikmet kazanmalıyız. Mesela:

- Semboller üzerinden ru'yâ yorumu, zira semboller ru'yâları yorumlayabilmemiz ve anlayabilmemiz için verilmişlerdir.

- Kur'ân'daki Arapça mecâzî sembollerin bütün dünya bilimleriyle alakasına gelince: Tarım Bilimi, Siyaset Bilimi, Ekonomi Bilimi, İstatistik, Plan ve Bütçe Bilimi, Tabiat ve Jeoloji Bilimi, Organize ve Nizam Bilimi, Yönetim ve İşletme Bilimi, Ekonomi Dağılım, Erzak Dağılım ve Eğitim Bilimi, Sosyal Bilimler, Din Bilimi ve Çevre, Zaman, Biyografi, Demografi ve Toplum Bilimleriyle bağlantıları.

Bu surenin teferruatı anlaşılsa, yukarıda zikredilen bütün bilimler onda bulunur ve üzerlerine binler Kitaplar yazılabilir.

3. Bu suredeki bazı kelimeler, Ayetler ve iptal aklî mecaz kelimeleri ve sembolleri, yorumları, gayet basit sözcüklerin çok zengin ve geniş mana ihtiva ettikleri görülüyor. Onların telaffuzu ve ifadesi çok kolay ama anlaşılmaları zor. Okurlardan aldığımız tepkilere göre "insan kendi kendisine bazen soruyor, bunlar tefsir edilmeden önce neden anlamadım" diye.

Acaba bu durum neden böyle? Bu bir yerde hem bizi hem okurları imtihan için olsa gerek! Özellikle îmanımızın ve muhakememizin bu sureyi okurken imtihanı. Aynı zamanda inançlı kalplere bir teskin ve artı ders ve ibret dolu ilginç bir hikaye.

Diğer taraftan kalplerinde hastalık olanlar. Onlar için ise bu bir çeşit istidraçtır. Evet, onlar için de bir imtihan yani Allah Elçileri hakkında nasıl düşündükleri imtihan ediliyor. Nitekim içlerindeki gerçek su yüzüne çıkar da kendi irade ve düşünceleriyle tuzağa düşüverirler.

İstidraç: Allah'ın tuzaklarından bir tuzaktır. Peki neler olur? Allahu Teâlâ insana imkan ve başarılar verir. İnsan bakar ki işleri tıkırında gidiyor, hemen kendisine mâl eder ve herşeyi doğru ve uygun yaptığından bu kazanımları elde ettiğini düşünür. Yanlış yolda ilerlediği halde doğru yolda olduğunu sanır. Bu işlem ile o kişinin durumu aydınlanır ve somutlaşır. Bu kalplerinde hastalık olanlar içindir.

Mesela, Musa (as) firavun'un yanında yetişmişti. Firavun Musa (as)'yı büyüttüğü halde firavun'un sonunu getiren de sonuçta Musa (as) oldu. İşte istidraç tam da bu. Bu durum firavun için bir istidraçtı. İstidraç gerçekten de sadece kibirli, kötü niyetli ve peygamberler (as) hakkında uygun olmayan sözler sarf eden kişiler için geçerlidir.

Mesela, Yakub ve YÛSUF (as)'un günah ya da hata işlediklerini ve kardeşlerinin yalan söylediklerini iddia etmek vs. YÛSUF (as) için Aziz'in karısıyla bir günah işleyeceği ve son anda o günahtan kurtulduğu iddiası. İşte bu da kalplerinde hastalık olanlar ve tam îmanla dolmamışlar için bir istidraçtır. İstidraç çeşitlerini yerleri geldikçe Kur'ân delilleriyle anlataçağız inşaallahu Teâlâ. Ama şu kadarını söyleyelim ki: **"Peygamberlerin bir sıfatı da masumiyet yani günahsızlıktır."**

4. İptal aklî mecaz başlığı altında devam etsek birçok cilt kitap yazarız da yine de bu Ayetlerin değerini sayfalara yansıtamayız. Şimdiye kadar bahsettiğimiz ise sadece hikayeyle 4. Ayette zikredilen ru'yâ arasındaki bağlantının izahından ibaret.

Evet, bir de „ر" RA üzerinde durduk ve **Elif, Lâm, Râ**'daki RA harfinin RE olarak okunacağını ve bir Kur'ân mucizesi olarak **R** harfinin bütün hikayenin anahtarı olduğunu anlattık.

Kur'ân-ı Kerîmn mucizevi lisanı, hitabeti ve belâgati, yine **İptal aklî mecaz** diye isimlendirdiğimiz Kur'ân-ı Kerîm anlama metot ve tekniğini işleten bir sistemden sürekli bahsettik. İlk bakışta birbirleriyle alakasız gibi görünen bu sözcükleri neden yan yana getirdik vs. sorularını cevaplamaya çalışalım:

İptal = mana olarak o yerde olması icap ettiği halde yazı olarak orada bulunmayan, iptal olan, silinen, manasında.

Aklî mecaz = satır aralarını akılla kavrayarak - gereken manayı kelime kalıplarına dökerek ve sembolleri iyi yorumlayarak resmin bütününü görmek - anlamak ve anlatmak manasında.

Evet...3. Ayette Allahu Teâlâ'nın hikaye hakkındaki ifadesini yansıtmak için bu detaylara girmek durumundayız. Zira Allahu Teâlâ bu hikaye için **"hikayelerin en güzeli"**.. buyurmaktadır. İbn Abbas (ra): "Sana biri gelir de "en güzel hikayeyi anlatacağım" der ve YÛSUF Suresi'ni anlatmazsa yalan söylemiştir"..der.

Buraya kadar bahsettiğimiz dokuz nokta hem 3. Ayetin tecellisini anlatmak ve öğretmek için hem YÛSUF hikayesinin insanlık tarihinin - ta kıyamete kadar - en güzel hikayesi olduğunun nedenlerini göstermek için.

Özet: Bütün hikaye **R** harfiyle kuşatılmış ve **R** harfi de YÛSUF (as)'un 4. Ayette ifade edilen ru'yâsı manasında. Mekkî Ayet ve sureler, tevhid ve şirk arasındaki mücadeleleri işler.

Tevhid: Birlemek demektir: yani Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığına, Allah'ın ortağı, benzeri ve yardımcısı olmadığına inanmak ve bunu **LA İLAHE İLLALLAH** sözüyle ifade etmektir.

Şirk: Allah yanında başkalarını ilah kabul etmek ve kulluk yapmak ya da başka herhangi birşeyi Allah'a ortak koşmak, putlara tapmak vs.

Evet, Mekkî Ayetler bu iki anlayışı ya da bakış açısını ve onların karşılaşmasını ve mücadelesini kendisine konu eder. Bu karşılaşma tevhidin de şirkin önderleri tarafından gerçekleşir. Yani Işık ve karanlık, Hakk ve batıl, hakikat ve yalan arasında. Bir tarafta tevhidin imamı diğer tarafta şirkin lideri yani putperestlerin önderi vardı.

Bu nedenle Mekkî Ayetler çokca bu konular hakkında geldi ve bazen de

sert bir üslup ile bu konuları işledi. İman hakikatlerini; yaratılış gerçeğini: görmezler mi, anlamazlar mı tarzında beyan etti. Bu mücadelelerdeki hitaplar sert ve ikaz içerikli idiler.

İnkarlarından dolayı hem bu dünya hayatlarında hem de ahirette başlarına gelecek olan felaketler, cehennem azabı vs. bir bir anlatıldı. Bu mevzuları Hud, Kehf, Kasas, Yasin, Naziat, Zariat, Vakia, Mülk, Kalem, Müddessir, Kıyame ve daha başka surelerde görmek mümkün. Bunlar Mekkî aytelerden bazıları. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi bu surelerde tevhid ile şirk arasındaki mücadele ve yaratılış gerçeği konuları ifade edilmiştir.

Ğâşiye Suresi Ayet 17-20.

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿١٧﴾ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿١٨﴾ وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾

﴿الغاشية : ٢٠ - ١٧﴾

"Bakmıyorlar mı o deveye; nasıl yaratıldı?"(17) "Göğün nasıl yükseltildiğine?"(18) "Dağların nasıl dikildiğine?"(19) "Yere, nasıl döşendiğine?"(20)

(Ğâşiye, 88/17-20)

Birinci Âyet'in tamamı

Bismillahi-r Rahmâni-r Rahîm
Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الر تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

﴿يوسف - ١﴾

"Elif, Lâm, Râ. Onlar, apaçık Kitab'ın âyetleridir."

(YÛSUF, 12/1)

Elif, Lâm, Râ'ları izah ettikten sonra şimdi de gelelim Ayetin ikinci kısmına. Arapça **TİLKE** olarak ifade edilen sözcüğü Türkçeye **ONLAR** olarak çevirebiliriz. "Onlar, apaçık Kitab'ın âyetleridir."

Tilke = "Onlar" sözcüğü Gösteri Tanımlığı olarak uzağı gösterir, hemde tekil olarak değil çoğul ifade eder. Burada bu Gösteri Tanımlığı Kur'ân Ayetleriyle alakalı. Uzaklığı ifade eden bu terim insanların anlaması ve anladıklarını uygulamaları bakımından yakın, Araplara lisan bakımından ikna edici bir mucize ve dolayısıyla yine yakın, ancak ulaşılması ve kuşatılması açısından çok uzak. Evet. Tilke kelimesi uzakları ifade eder yakınları değil.

El-Hakk Subahanehu ve Teâlâ ne vakit Kitabullah'tan bahsetse **O Kitap** (ZÂLİK-EL-KİTÂB) veya Kur'ân-ı Kerîm Ayetlerini kast etse **Onlar**; yani **O Ayetler** (TİLKE-ÂYÂT) buyurmaktadır. Bakara Suresi'nde buyurduğu gibi:

ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ

﴿البقرة - ٢﴾

"O kitap (Kur'an); onda asla şüphe yoktur.
O, müttakîler (takva sahipleri) için bir yol
gösterici(dir."

(BAKARA, 2/2)

Ayetinde olduğu gibi YÛSUF Suresi'nin birinci Ayetinde de aynen öyle ifade edilmiştir.

Kur'ân-ı Kerîm'in **"Apaçık kitap"** sıfatıyla bir yakınlık yönü var. Ellerimizle tutar ve okuruz. Allahu Teâlâ'ya kulluk (ibadet) tarifemizi ondan alırız, ilim nuru olarak kafa ve kalplerimizde de yakınca yer tutar ve yazı olarak bir mushafta kayıtlıdır.

Bu anlatılanlar ışığında baktığımızda bir yakınlık söz konusudur, ancak Allahu Teâlâ Ayetleri ve Kitabı için uzaklığı ifade eden O ve ONLAR kelimelerini kullanır.

Tilke (dişil)	=	**O** (ya da Onlar)
Zâlike (eril)	=	**O**
Hâzâ (eril)	=	**Bu**
Hâzihî (dişil)	=	**Bu**

Belki birileri çıkar: Kur'an'ın başka bir yerinde **(Hâzel Kur'an) bu Kur'an** ifadesi de yer almaktadır buna ne dersiniz diyebilir. Kehf Suresi'nin 54. Ayetinde şöyle geçmektedir.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا

﴿الكهف - ٥٤﴾

"Andolsun, bu Kur'an'da insanlar için biz her
örnekten çeşitli açıklamalarda bulunduk. İnsan,
her şeyden çok tartışmacıdır."

(AL-KAHF, 18/54)

Yukarıdaki Ayette Allah Subhanehu ve Teâlâ, yakınlık ifade eden **bu** işaret zamiriyle Kur'an'da buyurmaktadır. Bu konuda iki nokta görmekteyiz:

Birinci Nokta:

Eğer Kur'anî konular ve manalar, Allah Subhanehu ve Teâlâ, O'nun Kitabı Kur'an-ı Kerim ve elçisi Muhammed (sas) ile ilgili iseler yakınlık ifadesi olan **"Bu"** işaret zamiriyle geçiyor, yoksa uzaklık ifadesi olan **"O"** ya da **onlar** işaret zamiriyle ifade ediliyor. Yukarıdaki Kehf Suresi 54. Ayette olduğu gibi.

Kur'an'da insanlara her misali sergileyen El-Hakk Subhanehu Kur'an'ın sahibidir. Kur'an hem Allah kelamı olsun hem de O'na uzak olsun, hiç mümkün mü? Peygamber (sas)'e ise hiç kimsenin; ne kendisinin ne de başkasının katkısı olmadan vahyedilmiş olan Kitap.

Rasulullah (sas) kendisi zaten bir **"Yürüyen Kur'an."** İmam-ı Ahmed'de geçen Hz. Aişe (ra)'ın sözü şöyle: **Onun ahlakı Kur'an'dır**.

Rasulullah (sas) Kur'an'a, Kur'an da Rasulullah'a uzak değildir. Bilakis birbirlerine çok yakındırlar. Bu noktadan anlaşılıyor ki Kur'an ve sözleri Allah ve O'nun rasulü (sas) ile ilgili iseler yakınlık ifadesi olarak bu yani Gösteri Tanımlığı bu sözcüğü ile ifade ediliyor bazen de Gösteri Tanımlığı olmadan Bakara Suresi'nin 176. Ayetinde olduğu gibi Kur'an sözcüğünü direkt kullanıyor.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ

﴿البقرة - ١٧٦﴾

"Bu da, Allah'ın, Kitab'ı doğru olarak indirmesinden ileri geliyor. Kitap hakkında ayrılığa düşenler doğrusu derin bir çıkmazdadırlar."

(BAKARA, 2/176)

Burada ne **BU KİTAP** ne de **O KİTAP** olarak, sadece **Kitap** olarak geçiyor.

İkinci Nokta:

Eğer Kur'anî konular insanlar ve cinler hakkında ise Bakara Suresi'nde olduğu gibi O Kitap olarak ifade olunur.

Evet, bu insanlar ve cinler şüphelerden uzak tahkiki îman ile îman etmiş olsalar, ihlas, takva ve vera sahibi kimselerde olsalar değişmez. Kur'an her zaman ve her yerde Allah ve rasulü (sas) hariç herkese uzaktır. Ne olarak uzaktır? Kuşatıp sarmalama olarak, bütününü kavrama olarak vs.

Aynı gerçek Ayetler için de geçerli. YÛSUF Suresi'nin 1. Ayetinde olduğu gibi: "...Onlar, apaçık Kitab'ın âyetleridir." (YÛSUF, 12/1)

Bununla Allahu Teâlâ insanlara ve cinlere, ilimde ne kadar ileri gidilirse gidilsin Kur'an'ın manaları, sırları, hitabeti, belagati, ve sözlerindeki mucizenin asla kuşatılamayacağı mesajını vermekte. Kur'an ilimlerinde ne kadar derinleşilirse derinleşilsin manalarının sonuna ulaşmak mümkün değil.

Kur'an hiçbir zaman değişmemiş değiştirilememiştir. Kur'an ilmi bütün ilimleri kuşatan özelliğe sahiptir. Bütün ilimleri ve o ilimlerin bulgularını Kur'an ilmiyle ölçmeliyiz, eğer Kur'an onaylarsa tamam yoksa itibar etmemeliyiz. Eğer böyle yapmazsak birgün Kur'an'ın doğru olduğu ve o Kur'an tarfından onaylatmadığımız ilim ya da bilginin yanlışlığı ayan beyan ortaya çıkar da bize de pişmanlık düşer.

Mesela: positif bilimlerin hükümferma olmaya başladığı zamanlar dünya için yuvarlak denilde ve önceleri düz tepsi sanılıyordu diyerek de alaylar edildi. Ancak Kur'an dünyayı tarifine bilim çok sonraları ulaşabildi. Zira Kur'an dünya için YUMURTAMSI der.

İnsanın ta meni (sperm) halinden doğumuna kadar olan evrelerini Müslümanlar 1432 yıldır Kur'an sayesinde bilmekteler.

Darwinistler insanın maymundan geldiğini iddia ettiler. Bu saçma görüş gerçi geniş ilmi kitleler tarafından değersiz iddialar derekesini indirilmiştir. Hatta bir Alman dergisi bu konuyu: "Darvinizm – asrın yanılgısı" başlığı ile işlemiştir.

Kur'an'ın sırlarını, nurunu ve işlediği çeşitli ilim dallarını kuşatamasak da yeterince fayadalanacak kadar istifade edebiliyoruz. Bu yönüyle Kur'an apaçık Ayetleri olan bir Kitap sıfatında.

Biz mü'minler hayatımızı ta kıyamete kadar Kur'an'ı Kerim'e göre uyarlamaya çalışırız. Bunu yapabilmemiz için Kur'an'ın kanun ve kurallarını, helal ve haramlarını açık ve net anlamamız gerekir ve gayet de açık ve net anlaşılmaktadır.

Kur'an, doğumumuzdan ta ölümümüze kadar bütün ihtiyaç ve isteklerimizi karşılar, açık seçik beyan eder.

الر تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

﴿يوسف - ١﴾

"Elif, Lâm, Râ. Onlar, apaçık Kitab'ın âyetleridir."

(Yûsuf, 12/1)

Ayetler sözcüğünden ne anlamamız gerekir? Bunun iki manası vardır. Biri lügati diğeri dinî. Fıkıh'ta bu ikisi ayrı değerlendirilir.

Önce lügati manasıyla başlayalım:

Ayet / ibret	=	ders
Mev'ize	=	vaaz ve nasihat
Alamet	=	işaret

Kur'an'da Meryem Suresi'nin 10. Ayetinde Allahu Teâlâ şöyle

buyurmaktadır:

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً

﴿مريم - ١٠﴾

"Dedi ki: "Rabbim, bana bir alamet (Ayet) ver." Dedi ki: "Senin alametin, sapasağlam iken, üç tam gece insanlarla konuşmamandır."

(MERYEM, 19/10)

Burada **Ayetten** maksat alâmet yani işarettir.

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةٌ

﴿سبإ - ١٥﴾

"Andolsun, Sebe' (halkı)nın oturduğu yerlerde de bir Ayet vardır."

(SEBE, 34/15)

Burada **Ayetten** maksat ise ders, yani vaz-u nasihattir.

Lügati olarak bir de Ayetin bize Kudretullah'ı gösteren mucizât manası vardır. Rum Suresi'nin 20. Ayetinde olduğu gibi:

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ﴿٢٠﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَانِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِلْعَالِمِينَ ﴿٢٢﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٢٣﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا

وَطَمَعًا وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُحْيِي بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٤﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿٢٥﴾

﴿الروم : ٢٥ - ٢٠﴾

"Sizi topraktan yaratmış bulunması, O'nun Ayetlerindendir; sonra siz, (her yana) yayılmakta olan bir beşer oldunuz."(20) "Onda 'sükun bulup durulmanız' için, size kendi nefislerinizden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet kılması da, O'nun Ayetlerindendir. Şüphesiz bunda, düşünebilen bir kavim için gerçekten Ayetler vardır." (21) "Göklerin ve yerin yaratılması ile dillerinizin ve renklerinizin ayrı olması, O'nun Ayetlerindendir. Şüphesiz bunda, alimler için gerçekten Ayetler vardır." (22) "Geceleyin ve gündüzün uyumanız ile O'nun fazlından (geçiminizi temin için rızkınızı) aramanız, O'nun Ayetlerindendir. Şüphesiz işitebilen bir kavim için gerçekten Ayetler vardır." (23) "Size bir korku ve umut (unsuru) olarak şimşeği göstermesi ile gökten su indirmek suretiyle ölümünden sonra yeri onunla diriltmesi de, O'nun Ayetlerindendir. Şüphesiz bunda, aklını kullanabilecek bir kavim için gerçekten Ayetler vardır." (24) "Göğün ve yerin O'nun emriyle (hareketten kesilip olduğu yerde veya bu düzen içinde) durması da, O'nun Ayetlerindendir. Sonra sizi yerden (toprağın altından) bir (kere) çağırma ile çağırdığı zaman, hemencecik siz (bir de bakarsınız ki) çıkarılmışsınız." (25)

(RUM, 30/20-25)

Burada Ayet = mucize manasında ve Allah'ın kudret ve kuvvetine delil niteliği taşımaktadır.

Bütün bu zikredilen Kur'ân örneklerinden anlaşılan o ki, âyetten maksat: İbret, ders, vaaz-u nasihat alâmet (işaret) ya da Allahu Teâlâ'nın kudretine delil olarak mucize anlamlarına gelmektedir.

Gelelim âyet kelimesinin dinî manasına:

Âyetler surelerin parçalarıdır. Yani sureler âyetlerden oluşur. Kur'an, surelerden oluşur. Bir şeyin parçaları o şeyin bütünüyle de isimlendirilebilir. O halde âyetler için de Kur'an denilir.

Âyetin mucizevî yönüne gelince sadece bir harften ibaret de olsalar yine de onları kuşatabilmemiz, bütünüyle kavramamız ve derin sırlarına tümüyle vâkıf olmamız mümkün olmaz. Evet, mucizeye karşı âciz kalırız.

Allahu Teâlâ: "...Onlar, apaçık Kitab'ın âyetleridir." (Yûsuf, 12/1).. buyurmaktadır. Evet... **Bunlar** değil **Onlar**, uzaktakiler. Zaten öyle olmasaydı mucize olmazlardı. Oysaki Kur'an'ın herbir harfinde mucize özelliği bulunmaktadır.

Şöyle formüle edelim: Bu bitmez tükenmez, bereketli Kur'an kaynağından herkes kapasitesi miktarınca içebilir. Herkes Kur'an'ın nurundan, sırlarından, ilminden kendi kapasitesi kadarını anlayabilir. Buna paralell olarak Kur'an'ın kanunları, helal ve haramları açık ve nettir. Konu uzmanları gerekli hükümleri tarih içerisinde çıkara gelmişlerdir. Zira Allahu Teâlâ: "...apaçık Kitab'ın âyetleridir." (Yûsuf, 12/1).. buyurmaktadır. Allah'ın insanları mükellef kıldığı konular eğer apaçık olmasalardı, insanlar bu durumu bahane edebilirlerdi: *"Biz anlayamakık, çünkü anlaşılması mümkün değil, bizi aşar"*.. derlerdi. Allah Subhanehu ve Teâlâ kullarının kendisine karşı bahane getirebilmelerinden münezzehtir.

Kur'an-ı Kerim Muhammed (sas)'e, öğretilmesi, anlaşılması ve yaşanması için gönderilmiştir. Yoksa şifrelenmesi, işlemeli çantalarda duvara asılması ya da kütüphaneleri süslemesi için gönderilmemiştir.

Kur'an'ın zamana uymadığı iddiası en dayanaksız iddialardan birisidir. Tam tersine Kur'an hem evrensel hem de zaman aşırıdır. Tabii ki insan nerede ve ne zaman yaşarsa yaşasın, Kur'an'ı kendisine uydurmaya değil, kendisini Kur'an'a uydurmaya çaba sarfetmelidir.

Allahu Teâlâ hiç kimseye taşıyamayacağı yükü yüklemez. O halde Kur'an'ın dilini, kanunlarını ve hükümlerini amacına uygun olarak anlamaya çalışmalıyız.

Kendisine bir son olmayan Kur'an ırmağından her ortamda bol bol istifade etmek için zamanın değişmesiyle gelişen ortam ve yenilikleri de Kur'an kıstaslarıyla ölçmeli, üzerinde fikir kapasitemizin çoğunu sarfetmeliyiz.

Mesela, Araplar İslam'dan önce yada İslam'ın başlangıç döneminde **zerre (atom)** sözcüğünü karınca için kullanıyorlardı. Zira onlar için o vakit görünen en küçük varlık karınca idi. Malum, Kur'an'da karınca adında bir de sure vardır. O sureden konuyla ilgili bir Ayet-i kerime şöyle:

حَتَّى إِذَا أَتَوْا عَلَى وَادِ النَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسَاكِنَكُمْ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ

﴿النمل - ١٨﴾

"Nihayet Karınca vâdisine geldikleri zaman, bir karınca: Ey karıncalar! Yuvalarınıza girin; Süleyman ve ordusu farkına varmadan sizi ezmesin! dedi."

(NEML, 27/18)

Evet, o zamandaki Araplar en küçük yaratığın karınca olduğunu düşünüyorlar ve bu nedenle karıncaya zerre diyorlardı. Ancak bilimin gelişmesiyle bugün atom dediğimiz şey için zerre sözcüğünü kullanıyoruz. Hatta atom altı varlıklardan da bahsedildiğine göre zerre kelimesini yeni bulgular için kullanmamız gerekecek.

Bilimin sonuna gelinmediğine göre belki ileride gelecek olan Bilim İnsanları daha küçük parçaları keşfedecek ve zerre kelimesini bu defa da onun için kullanacaklar. Hiç bir harfi değişmeden sürekli değişen zamanlarda tazeliğini koruyan Kur'an mucizesi denildiğinde, bu örnek akla gelebilir. Bu durum kıyamete kadar böyle gidecektir.

Kur'an'ı çok okuyup üzerinde kafa yormak lazımdır. Kur'an'ı kainattaki her şeyle hatta aktüel olaylar ve yeni bilimsel buluşlarla da bağlantılı değerlendirmenin ne kadar tatlı bir meşgale olduğu malumdur. Kur'an ile o derece samimiyet kurduktan sonra Kur'an da okuruna kendi sırlarını ve cömert ilmini açıp saçacaktır. İnsan nihayet Kur'an'da her şeyin yazılmış olduğunu görecektir.

Kur'an, insanın mutlak ölçüsü olduktan sonra, hiçbir yanıltmaca ve yanlış bilgiler o şahsı yanıltamayacaktır. Hakikatli bir ölçüyle hakikat üzere bir hayat yaşanması mümkün olacaktır. Eşya ve olayların doğruluklarını Kur'an-ı Hakîm belirleyecektir.

Aşağıda yer alan Ayet-i kerimenin kıraati hakkında farklı görüşler vardır:

الر ۚ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

﴿يوسف - ١﴾

"Elif, Lâm, Râ. Onlar, apaçık Kitab'ın âyetleridir."

(Yûsuf, 12/1)

"Elif, Lâm, Râ"dan sonra **tilke**'ye geçmeden önce **Vakfı caiz** ۚ var. Bu, bir tam cümle sonrası duraklama iznidir. Demek ki "Elif, Lâm, Râ" başlı başına müstakil ve manası tastamam bir cümledir.

İkinci Âyet

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

﴿يوسف - ٢﴾

"Muhakkak Biz, anlayasınız diye, Onu Arapça bir Kur'an olarak indirdik."

(YÛSUF, 12/2)

إِنَّا

"İNNÂ": Yani. "Muhakkak Biz" Muhakkak sözcüğü ile ne kast olunmaktadır?:

Arap dilinde kesinleştirici tanımlık ya da kesinleştirici harfler vardır. Arapça'da ona "HARF-TAVKÎD" denir ve kendisinden sonra gelecek olan cümlenin kesinliğini ifade eder.

İN sözcüğü HARF-TAVKÎD'dir ve birinci şahıs çoğul ifade eder ve cümlede kesinliği vurgular. Onun üzerine NÂ sözcüğü gelir. Birinci şahıs çoğul ifadesi Allah Subhanehu ve Teâlâ'yı ifade eder ve buradaki çoğul şekli Yaradan için büyüklüğü ve yüceliği ifade eder.

أَنزَلْنَاهُ

"ENZELNÂHÛ": yani "Biz O'nu indirdik."..cümlesi YÛSUF hikayesinin de içinde bulunduğu Kur'an'ı kast eder. **'İndirdik'** ifadesinden **'indirilenin'** haşa düşük bir şey olduğu zannedilmemeli, bilakis, ancak şu var ki yukarıdan gelen her şey için tabiyatiyle **'indi'** tabiri kullanılır.

Burada inene ve kendisine indirilene hürmet ifadesi var. İndiren ise en büyük ve en yüce. Demek ki hem Kur'an'ı indiren, hem Kur'an'ın kendisi

hem de kendisine indirilen Zat (sas) için bu bu cümle de hürmet ifade ediliyor. Peygambere (sas) Kur'an formatında gelen vahiy insanlar ve cinlere Allahu Teâlâ'nın adaletini gösterir. Bize öyle bir nizam ve düzen tahsis etti ki Mevla Teâlâ, ta kıyamete kadar işlerimizi tanzim edecek mahiyette.

مَنِ اهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّى نَبْعَثَ رَسُولًا

﴿الإسراء - ١٥﴾

"Kim hidayete ererse, kendi nefsi için hidayete erer; kim de saparsa kendi aleyhine sapar. Hiç bir günahkar, bir başkasının günah yükünü yüklenmez. Biz, bir elçi göndermeye kadar (hiç bir topluma) azab edecek değiliz."

(ISRÂ, 17/15)

İşte Allah'ın adaleti!

Arap dilinde denilir ki: "Zeyd, Amr'a misafir olarak indi." Bu durum Zeyd için bir hürmet ifadesidir. Bundan misafirliğin ne kadar değerli ve ehemmiyetli olduğu da anlaşılmaktadır.

Ev sahibi, cömertliği ile misafirin bereketinden istifade ettiriliyor, zira misafir geldi mi Allah ile ve O'nun bereketiyle gelir.

Elhamdullillah; hamd ederiz Allah'a indirdiği, nazil ettiği vahiy için. Zira O sadece Allah'a ait, her hangi birilerinin katkılarından temiz, pak. Cebrail (as) ise sadece vahiy getiren melek. Her hangi birşey karıştırmadan Allah vahyini getiren Cibrîl-i emîn. Muhammed (sas) Efendimiz ise kendisine vahiy indirilen ya da getirilen Zat-ı Muhterem (sas).

Bilindiği üzere Cebrail (as) bir melek ve melekler ise nurani varlıklardır. Onlar sadece Rablerinin emirlerini yerine getirirler ve dolayısıyla günahsızdırlar. Meleklerin seçme imkanları da yoktur, yani iradesiz ve

ihtiyarsız varlıklardır. Onların her biri Allah tarafından görevlerini alır ve kesinlikle yerine getirirler. Meleklerin yeme içme ve uyuma gibi özellikleri yoktur.

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

﴿يوسف - ٢﴾

"Muhakkak Biz, anlayasınız diye, Onu Arapça bir Kur'an olarak indirdik."

(YÛSUF, 12/2)

Yukarıdaki Ayetten anlaşılan o ki yüce Kur'an beşeri lisanlardan bir lisan olan Arapça olarak indirilmiştir. İnsanların konuştuğu ve anladığı bir dilde. Kur'an'ın hedef ve maksadı ne şifrelenmek ne de kodlanmak veya şifre ve kodlarını çözdürmek. Bilakis Kur'an'ın hedef ve maksadı **anlaşılmaktır.**

Kur'an anlaşılmayan bir dilde gelmedi, çünkü Kur'an-ı Kerim'i vahyeden Allah insanların Onu anlayıp hayatlarının her alanına uyarlamaları ve uygulamaları için vahyetmiştir. Dolayısıyla Allahu Teâlâ'ya güzel kulluk yapmaları ancak O'nun Subhanehu ve Teâlâ öğretmesiyle mümkün olabilir.

Anlamak (kavrayış) ve anlamanın emanetle bağlantısı

تَعْقِلُون

TA'KILÛN = Anlayış / kavrayış.
Akıl ile emanet arasındaki bağlantı nedir?
TA'KİLÛN = anlayasınız. Ne anlar? Akıl anlar.
FAQIHA = Akıl ya da anlayış. Fıkıh terimi oradan gelmektedir.

Kur'an'ın muhtelif yerlerinde 200'den fazla Ayet-i Kerime bizden aklımızı kullanmamızı, anlayarak ve kavrayarak hem Allah'ın kevnî yani

hem kainattaki Ayetlerini hem Kitabullah'daki Ayetlerini incelememizi, tedebbürle okumamızı ister. Mesela:

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١٩٠﴾ الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَى جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٩١﴾

﴿آل عمران : ١٩١ - ١٩٠﴾

"Muhakkak göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün ard arda gelişinde selim akıl sahipleri için gerçekten Ayetler vardır."(190) "Onlar, ayakta iken, otururken, yan yatarken Allah'ı zikrederler ve göklerin ve yerin yaratılışı konusunda düşünürler. (Ve derler ki:) "Rabbimiz, sen bunu boşuna yaratmadın. Sen pek yücesin, bizi ateşin azabından koru."(191)

(Al-İmrân, 3/190-191)

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

﴿البقرة - ١٦٤﴾

"Muhakkak, göklerin ve yerin yaratılmasında, gece ile gündüzün ard arda gelişinde, insanlara yararlı şeyler ile denizde yüzen gemilerde, Allah'ın yağdırdığı ve kendisiyle yeryüzünü ölümünden sonra diriltttiği suda, her canlıyı orada üretip yaymasında, rüzgarları estirmesinde, gökle yer arasında boyun eğdirilmiş bulutları evirip

çevirmesinde düşünen bir topluluk için gerçekten Ayetler vardır."

(BAKARA, 2/164)

وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ

﴿الذاريات - ٢١﴾

"Ve kendi nefislerinizde de. Yine de görmüyor musunuz?"

(ZÂRİYÂT, 51/21)

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿١٧﴾ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿١٨﴾

﴿الغاشية : ١٨ - ١٧﴾

"Bakmıyorlar mı o deveye; nasıl yaratıldı?"(17) "Ve göğe bakmazlar mı, nasıl yükseltilmiş?"(18)

(ĞÂŞİYE, 88/17-18)

Yukarıda zikredilen bütün Ayetlerin ortak özellikleri bize, Allah Subhanehu ve Teâlâ'nın mucizevi olarak yarattığı mahlukatına işaret etmeleridir. Allahu Teâlâ tedebbür metoduyla tabiat kitabı ile yazılı kitabını ahenk içinde karşılaştırıp anlamamızı istemektedir.

Hem kendimize hem etrafımıza ibretle bakıp hikmetle düşünüp nihayet Yaradanla bağladığımızda gördüğümüz, işittiğimiz ve anladığımız her şeyin Allah'ın evrensel alamet ve işaretlerinden Kudretullah'a işaretler olduğunu tesbit edeceğiz. Öyle ki organ ve duyularımız Kur'an'ın beyan ettiklerini teyit edecek derecede olmalı. Sonuç olarak bu konuma gelen bir şahıs bütün varlığı ile -her şeye Kâdir olan Allah'a -hamd ile tesbih edecektir.

İnsanlar ve cinler akıl sahibi oldukları için bu özellikleriyle bütün yaratıklardan istisna konumda bulunuyorlar. Diğer yaratıkların aklı ve seçme yükümlülükleri olmadığı gibi hesap verme durumları da yok. Zira hesap vermek akıl ve seçme yeteneğiyle bağlantılı. Onların sadece doğal ihtiyaç ve istekleri vardır ve Rableri tarafından zaten karşılanır, ama akıl, irade, ihtiyar (seçim) gibi özellikleri yoktur. Kur'an'da insana hitap edildiğinde cinlere de hitap edilmektedir, çünkü cinler insanlardan bir parçadır, aynen erkeklere hitap edildiğinde otomatik olarak kadınların da muhatap olduğu gibi.

Allah Subhanehu ve Teâlâ insanları sudan yarattı. Gelecek Ayet konuyla ilgili:

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ﴿٥﴾ خُلِقَ مِنْ مَاءٍ دَافِقٍ ﴿٦﴾ يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ﴿٧﴾

﴿الطارق : ٧ - ٥﴾

"Artık İnsan bir baksın, hangi şeyden yaratıldı!"(5) "Kuvvetle atılan bir sudan yaratıldı."(6) "(Bu su,) bel kemiği ile kaburgalar arasından çıkar."(7)

(TÂRIK, 86/5-7)

Allah Subhanehu ve Teâlâ Târık Suresi'nin 5–7 Ayetlerinde insanın sudan yaratıldığını ifade etmektedir. Sad Suresi'nde ise söyle buyurmaktadır:

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ طِينٍ

﴿ص - ٧١﴾

"Hani Rabbin meleklere: "Gerçekten ben, çamurdan bir beşer yaratacağım" demişti."

(SÂD, 38/71)

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَيَّ أَسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ ﴿٧٥﴾ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿٧٦﴾

﴿ص : ٧٦ - ٧٥﴾

"(Allah) Dedi ki: "Ey İblîs, iki elimle yarattığıma seni secde etmekten alıkoyan neydi? Büyüklendin mi, yoksa yüksekte olanlardan mı oldun?"(75) "Dedi ki: "Ben ondan daha hayırlıyım; sen beni ateşten yarattın, onu ise çamurdan yarattın."(76)

(SÂD, 38/75-76)

Önceki Ayetlerde insanın sudan yaratıldığı ifade edilirken sonraki Ayetlerde insanın çamurdan yaratıldığı anlatılmaktadır. İlk bakışta bir çelişki gibi görünse de bu bir çelişki değil. Sonra ki sayfalarda bunu isbat edeceğiz inşaallah.

EL-HALKUL-EVVEL = İlk yaratış. (İnsanla alakalı yaratış)

İlk yaratış, Âdem (as)'ın dünyaya geldiği şekli üzeredir.Allahu Teâlâ Kâf Suresi'nde şöyle buyurmaktadır:

أَفَعَيِينَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ

﴿ق - ١٥﴾

"Biz ilk yaratışta aciz mi düştük? Hayır, onlar yeni bir yaratmadan şüphe içindedirler."

(KÂF, 50/15)

Âdem (as) babasız ve annesiz yaratılan ilk varlık. O (as) topraktan yaratıldı. Toprak ise toz ve sudan ibaret. Topraktan yaratılan Âdem (as) direkt son haliyle yaratıldı. Bebeklik, çocukluk, gençlik, olgun yaş ve

ihtiyarlık safhalarını adım adım geçmedi. Çünkü bu safhaların başlangıcı ana rahmine düşen meni ile olur, oysa ki Âdem (as) bu evreleri yaşamadı.

Âdem'den de Havva yaratıldı. Bu nedenle onlar evlatlarından farklı bir yaratılış tattılar. Zira diğer insanların yaşadığı süreçleri onlar yaşamadı. Âdem ile Havva'nın (as) evlatları sperm halinden bebekliğe, çocukluğa, gençliğe ve nihayetinde ta ölüme kadar olan süreci yaşamak zorundadırlar.

İlk yaratış Âdem ile Havva'nın yaratılışı ve sonraki yaratış ise Âdemoğlunun yaratılışıdır. Bu hakikati Rabbimiz Hacc Suresi'nde anlatmaktadır:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِنَ الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ تُرَابٍ
ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُضْغَةٍ مُخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ لِنُبَيِّنَ لَكُمْ
وَنُقِرُّ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا
أَشُدَّكُمْ وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّى وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ
مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ
وَرَبَتْ وَأَنْبَتَتْ مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ

﴿الحج - ٥﴾

"Ey insanlar, eğer dirilişten yana bir kuşku içindeyseniz, gerçek şu ki, biz sizi topraktan yarattık, sonra bir damla sudan, sonra bir alak'tan (embriyo), sonra yaratılış biçimi belli belirsiz bir çiğnem et parçasından; size (kudretimizi) açıkca göstermek için. Dilediğimizi, adı konulmuş bir süreye kadar rahimlerde tutuyoruz. Sonra sizi bebek olarak çıkarıyoruz, sonra da erginlik çağına erişmeniz için (sizi büyütüyoruz). Sizden kiminizin hayatına son verilmekte, kiminiz de, bildikten sonra hiç bir şey bilmeme durumuna gelmesi için ömrün en aşağı ucuna (yaşlılığa) geri çevrilmektedir. Yeryüzünü kupkuru ölü gibi görürsün, fakat biz onun üzerine suyu indirdiğimiz zaman titreşir, kabarır ve her güzel çiftten (ürünler) bitirir."

(HACC, 22/5)

Mü'minûn Suresinde ise şöyle ifade edilmektedir:

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ ﴿١٢﴾ ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ﴿١٣﴾ ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ﴿١٤﴾ ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَمَيِّتُونَ ﴿١٥﴾

﴿المؤمنون : ١٥ - ١٢﴾

"Andolsun, biz insanı, süzme bir çamurdan yarattık."(12) "Sonra onu nutfe (su ya da sperm-damlası)halinde saglam bir yere yerlestirdik."(13)"Sonra nutfeyi bir alaka (embriyo) olarak yarattık, alakayı da bir çiğnem et şeklinde yarattık, ardından bu bir çiğnem eti kemikler olarak yarattık, ardından da kemiklere et giydirdik. Sonra onu bir başka yaratılışla oluşturduk. Yaratıcıların en güzeli olan Allah'ın şanı ne yücedir!"(14) "Sonra siz bunun ardından mutlaka öleceksiniz."(15)

(Mü'minûn, 23/12-15)

Mü'minûn ve Hacc Suresi'ndeki bu Ayetler Âdem ile Havva'dan ta kıyamete kadar geçerli olan yaratılış şekil ve merhalelerini konu etmektedirler.

Bu yaratış sudan olmaktadır ve hepimiz sudan yaratıldık. Bu yaratışa **EL-HALKUL-ÂHAR = Başka yaratış** diyoruz.

İlk yaratış Âdem ve Havva (as)'nın topraktan yaratılışı. Başka yaratış Âdem ve Havva'nın ta kıyamete kadar bütün çocuklarının yaratılışlarıyla ilgili. Allahu Teâlâ Âdem (as)'ı topraktan evlatlarını (neslini) ise sudan yarattı.
Üçüncü terim ise: **EL-HALKUL-CEDÎD = Yeni yaratış**.

Bütün insanlar mahşerde (ahiret) diriltilecekler.

Âdem (as) kıyamete kadar gelecek olan bütün neslini (insanlığı) sulbünde taşımıştır. Topraktan yaratılan Âdem (as)'in menisi su idi. Su + toprak = çamur eder. Allahu Teâlâ'nın bir Ayetinde insanın sudan yaratıldığını diğer bir Ayette ise topraktan yaratıldığını söylemesinin haşa çelişkili olmadığı, gerçeğin ta kendisi olduğu bu beyan ışığında isbatlanmıştır.

Şimdi de başka önemli bir konuya geçelim inşaallahu Teâlâ:

Su, iki unsurdan meydana gelmektedir: Oksijen ve hidrojen. Hidrojen ateşin en şiddetlisidir. Hidrojen oksijenden yalıtılıp sıkıştırılarak en tehlikeli bombaya dönüştürülebiliyor. Hidrojen bombasına karşı hiçbir şey direnç sağlayamıyor.

Ateşin en tehlikelisi demek ki sudan (hidrojen) gelmektedir. Kur'an bize cinlerin ateşten yaratıldığını söylemektedir. Ateş suyun bir parçası ve su tarafından söndürülebiliyor.

Demek ki cin yaratılışta insanın altında bulunmaktadır yani insan cini de kapsamaktadır. Çünkü ateşte sudan sadece bir parçadır. Aynen kadın da erkeğin kapsamında bulunmaktadır, erkekten yaratılmış onun bir parçasıdır. Ancak yükümlülük, sorumluluk ve hesap konularında ise ins ve cin, erkek ve kadın aynıdırlar.

İns ve cin Allah tarafından mükellef kılınmış yaratıklardır. Ya mükafat ya da azap göreceklerdir.

İblîs'in, Rabbimizin emrine karşı çıkma izahı neydi bir hatırlayalım:

"(Allah) Dedi: "Sana emrettiğimde, seni secde etmekten alıkoyan neydi?" (İblîs) Dedi ki: "Ben ondan hayırlıyım; beni ateşten yarattın, onu ise çamurdan yarattın." (A'râf, 7/12)..diyerek üstünlük taslıyordu değil mi? Bu yanlış bilgi, isabetsiz kıyas, haksız gurur (kibir) ve kahredici inat İblîs'i mahvetti.

Mükellefiyet, insanlara ve cinlere verilen seçme, dileme, karar verme

özellikleriyle bağlantılı bulunmaktadır. Bu da ancak anlamak veya kavramakla mümkündür.

Bu nedenle iki cins de Allah'ın nizamı doğrultusunda tedebbür yapmalı, bütün mahlukat ile muamele yaparken alemlerin Rabbi'nin gönderdiği kataloğuna (Kullanım Kılavuzu) uyum içinde davranmalıdır.

Mükellefiyet, görevlendirme hesap vs. hepsi de akılla bağlantılıdır. Akıl olmazsa bunların hiçbirisi olmaz.

Yaratıkların çoğu mükellef değil, çünkü akılları yok. Onların Allah'a kullukları üzerlerine yazılan kazadır. O kaza ise Allah'ı hamd ile tesbih edişleridir. İstisnasız bütün mahlukat Allah'ı hamd ile tesbih eder. Mahlukatın sıfatları (özellikler) ise Allah'ın kesin değerlendirmesiyle takdir edilmiş kaderleridir.

Akıl ve anlayış Allah'tan bir emanettir. Aklımızı doğru yönde kullanmak, tercihimizi doğru yapmak ve kararlarımızı hakikat eksenli vermek, Allah'ın emirlerini yerine getirmek ve yasaklarından kaçınmak bu verilen emanete en iyi şekilde karşılık vermektir ve sonucu Allah'ımızın rızasını kazanmaktır.

Bu emanet göklere yere ve dağlara teklif edilmişti de onlar bunu yüklenmeyi kabul etmemişlerdi. Emaneti ancak insan yüklenmişti. Bu **emanet** işte aklın **seçme / seçebilme** özelliğidir.

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا

﴿الأحزاب - ٧٢﴾

"Gerçek şu ki, biz emanetleri göklere, yere ve dağlara sunduk da onlar bunu yüklenmekten kaçındılar ve ondan korkuya kapıldılar; onu insan yüklendi. Çünkü o, çok zalim, çok cahildir."

(AHZÂB, 33/72)

Aklın, Yaradanın mucizelerini görüp, her şeyin Yaratıcısı ve Rabbi ile bağlantısını kurup, seçim yapabilme kabiliyetiyle doğru seçimini yapması yani îmandan ve İslam'dan yana seçimini kullanması lazım gelir. Kendi veya başkasının istediği gibi değil Allahu Teâlâ'nın Kullanım Kılavuzuna yönelip O'nun dilediği ve emrettiği gibi bir kulluk yapmalıdır.

Allah (CC), aklı, arzda bütün organlara halîfe yapmıştır. Bütün organ ve duyular aklın taht-ı tasarrufundadır. Mesela: Halîfenin (aklın) canı bir yere gitmek ister ayaklar anında o yöne hareket eder. Akıl plan yapar ve organize eder duyu ve organlar itaat ederler.

Allah Subhanehu ve Teâlâ Nur Suresi'nde bakın ne buyurmaktadır:

يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

﴿النور - ٢٤﴾

"O GÜN, KENDİ DİLLERİ, ELLERİ VE AYAKLARI ALEYHLERİNDE YAPTIKLARINA DAİR ŞAHİTLİKTE BULUNACAKLARDIR."

(NÛR, 24/24)

Evet, organlar o gün konuşur da ya lehte ya da alehte şahitlik yaparlar. Akıl, organları doğru idare ettiyse lehte onları yanlış yolda kullandıysa alehte tanıklık ederler.

Rasulullah (sas) buyurdu ki: "***O gün vücut azaları: "Sen bizi nasıl ziyana uğrattıysan Allah da seni ziyana uyratsın"*** derler."

Mecnuna yani aklı örtülene emanet verilmiyor. Mecnun seçme yükümlülüğüne sahip değil ve dolayısıyla hesap verme durumu da söz konusu değil. Demek ki EMANET ancak AKILLA birlikte veriliyor.

- **Karar verme durumunda olmayanlar**
- **Çocuklar**
- **Aklı örtülenler**, yaptıkları işlerden Maddî ve manevi hesap

vermekten muaftırlar, hem insanların düzenlediği yasalara göre hem İlahî kanunlar gereği sorumluluk taşımazlar.

Akıl genel anlamda emanet için reşittir. İslam kanunları olsun farklı dünyevi görevler olsun (para, mal, iktidar vs.) emante liyakatlidir. Aklı olmayanlar, örtülenler ya da gelişmemişler bütün emanet sorumluluğundan muaftırlar.

Bazılarının dediği gibi, EMANET, İslam kanunları veya başka birtakım vazifeler değil bizim görüşümüze göre EMANET doğrudan doğruya akıl ve idraktir. Daha doğrusu aklın seçim yapabilme özelliğidir.

إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً

﴿البقرة - ٣٠﴾

"Muhakkak ben, yeriçinde bir halîfe yapacağım."

(Bakara, 2/30)

Yanlış yorumlanmış olarak bulduğumuz diğer bir konu ise halîfe meselesidir. Bakara Suresi'nde geçen HALİFE'yi insanların birbirine halef yani halîfe olarak ta kıyamete kadar süregideceklerini söylemiş ve söylüyorlar. Bazıları ise **'insan Allah'ın halîfesidir'** demiş ve diyorlar. Bu yanlıştır. Zira insan Allah'a halîfe olamaz.

إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً

﴿البقرة - ٣٠﴾

"Muhakkak ben, yeriçinde bir halîfe yapacağım."

(Bakara, 2/30)

Buradaki halîfe yukarıda izahını yapageldiğimiz **AKIL**'dır ve akıl bütün beden devletine halîfedir.

Bu konuyu kapatmak üzere bir özet çıkarmaya çalışalım:

Kur'anî ve mantıkî delillerden anladık ki Akılla emanet arasında bir bağlantı var. Aklın görevi düşünüp anlamak.YÛSUF Suresi'nde ziyadesiyle işaret, ibret ve ders mevcut. Akıl bu işaretleri anlamalı, kavramalı ve idrak etmelidir.

İşte, insanın diğer yaratıklardan pozitif farkı bu durumudur. Allah'a îman insanlarda ancak akılla mümkündür. Bu nedenle aklı yaratan akla hitaben yüce Kitabında ikiyüzden fazla Ayet:

- Siz hiç düşünmüyor musunuz?
- Hâlâ aklınızı başınıza almayacak mısınız?
- Belki aklınızı başınıza toplarsınız.
- Ey akıl sahipleri! Benden korkun!
- İşte akıllarınız ersin diye, Allah size âyetlerini böylece açıklıyor.
- Düşünürseniz, biz size âyetleri açıkladık.
- Aklınızı kullanmaz mısınız?
- Düşünesiniz diye Allah size bunları emretti.
- Aklı eren bir kavim için bunda muhakkak ibretler vardır… vb. şeklinde Ayet-i celileler akıllarımıza hitap etmektedirler.

Bu Ayetler bizden düşünmemizi, anlamamızı ve mahlukatı **Halık-ı Kerîm** ile bağlantılı görmemizi istemektedirler.

Bu durumun neticesinde akıl rahata kavuşacak ve kalp de tatmin olmuş bir halde çarpacaktır. Aklın ve kalbin sükuneti sonucu îman parlayarak hem sahibini hem etrafı ışıtacaktır.

Bu sentez sonrası zuhur eden bir îman sapasağlam olacaktır. Bu senteze Akîde de denilebilir ya da Akadah fiil sözcüğünden türeme Ukde yani bağ da denmektedir. Akıl ile kalbin mantıkî delillerle birbirine bağlanmasıdır. Bu işte sapasağlam ve sarsılmaz bir îmandır.

Üçüncü Âyet

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنَ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ

﴿يوسف - ٣﴾

"Biz, bu Kur'an'ı sana vahyetmekle kıssaların en güzelini sana anlatıyoruz. Oysa sen ondan önce gafillerden idin."

(YÛSUF, 12/3)

Bu Ayette El-Hakk Subhanehu ve Teâlâ sevgili Peygamberine kıssaların (hikayelerin) en güzelini anlattığını ifade etmektedir. Bu hikayeye **'hikayelerin en güzeli'** diyen Zat hikayeyi bizzat anlatacak olan Zat'ın ta kendisi.

KASSAH = Hikaye. Kassah'ın çoğul hali Kassas.

Kassah'ın manasını hakkında: Kelimenin yalın hali KASSAH fiil hali ise KASSA olarak yazılır. Arap dilinde şöyle denir: O izini KASSA yaptı yani takip etti anlamında. KASSAH ASARAHU = İZLERİ TAKİP ETMEK. Mesela Çölde ayak izlerini takip etmek. Allahu Teâlâ Kehf Suresi'nde şöyle buyurmaktadır.

فَارْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا

﴿الكهف - ٦٤﴾

"(Musa) dedi ki: "Bizim de aradığımız buydu." Böylelikle ikisi izleri üzerinde geriye doğru gittiler."

(KEHF, 18/64)

Demek ki gittikleri yoldan geriye döndüler.

Arapça'da şöyle denir:

İKTASSAH-ASARAHU = İZİNİ SÜRDÜ ya da TAKİP ETTİ. Veya şöyle denir: TAKASSASAH-ASARAHU.

Arapça iki söz daha var:

1. İKTASSAL-HADÎSA	=	BÜTÜN HİKAYEYİ ANLATTI.
2. KASSA-ALEYHİL-HABER	=	BÜTÜN HABERİ ANLATTI.

Kelimenin yalın hali "KASSAH" ve çoğul hali KASSAS. Allahu Teâlâ bu bu Ayette: "KISSALARIN EN GÜZELİ"..buyurmaktadır. Burada çoğul olarak ifade ediliyor.

Uzun ya da kısa hikayeler olması fark etmez, mühim olan, hikayelerin kahramanlarının izlerinin sürülmesi ve gerçeklerin sahnelenmesi meselesidir. Burada dikkat çeken ifade Allah (CC) tarafından KASSAH teriminin kullanılmasıdır. Zira Kassah sözcüğü bütün hikayeleri, haberleri ve olayları kapsamaktadır.

"El-Kıssah" yazarların edebî (literatür) ya da romanımsı yazıları ve hikayeleri için kullandıkları yazı türü için kullanılır. YÛSUF (as)'un hikayesinin kıssah ile bir alakası yoktur. Zira YÛSUF (as) hikayesi bizzat Allah tarafından anlatılan gerçek bir hikayedir. Hikayenin sahneleri ve kahramanlarının durumları Rabbimiz tarafından aktarılıyor o halde bize "İŞİTTİK VE İTAAT EDİYORUZ." (BAKARA, 2/285)..demek düşer.

Allahu Teâlâ "...SANA ANLATIYORUZ."..buyurmaktadır. Arapça NAKUSSU = ANLATMAK manasında. Allahu Teâlâ bu cümlede nakkussu demekle **'hikayenin bütün izleri sürülerek anlatılıyor'** demektedir. Demek ki bu hikayede hayalden yana hiç bir sahne yok bütün gerçekten ibaret.

Ya'kub (as) oğlu YÛSUF (as)'a YÛSUF Suresi'nin 5. Ayetinde şöyle diyor:

قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ عَلَى إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا

﴿يوسف - ٥﴾

"(Babası) dedi ki: 'Ey oğulcağızım! Rüyanı kardeşlerine anlatma sonra sana bir tuzak kurarlar. Şüphesiz şeytan insan için apaçık bir düşmandır."

(YÛSUF, 12/5)

Burada Ya'kub (as): "LA-TAKSUS diyor LA-TAKUS demiyor.

Nakus	=	(hikayenin) bütünü
Taksus	=	(ru'yânın) bir kısmı
Takus	=	(hikayenin) bütünü

Bir terziye taksus sözcüğünün geçtiği bir cümle söyleseniz terzi kumaştan hiçbir parça kesmemesi gerektiğini anlayacaktır.

Evet…yukarıdaki Ayette Ya'kub (as) oğlu YÛSUF (as)'a ru'yânın hiçbir parçasını anlatmamasını tembih etmektedir. Zira Taksus sözcüğünü kullanmaktadır.

Niçin o sözcüğü kullanmıştır? Bizim bundan ne anlamamız isteniyor?

Ya'kub (as) ru'yâyı dinler dinlemez ehemmiyetini anladı ve elim sonuçlarını sezdi. Zira ru'yâdaki haber sadece YÛSUF'la ilgili değil bütün aile hatta bütün dünya insanlarıyla alakalıydı.

İşte, bu peygaber diliyle Kur'an hitabetinin belâgatıdır. Bu suretle hikayelerin en güzelinin hitabet kısmını da Rabbimiz bizimle paylaşmaktadır. Kur'an'ın hiçbir kelimesi hatta harfi yüzeysel geçilmemeli, bilakis derin buudlarına dikkat kesilmelidir.

Üçüncü Ayetin nüzul sebebi

Kaynak: İmam-ı Suyuti'nin TEFSİR-VE BEYAN-MUFRÂDÂT-İL-

KUR'AN isimli tefsirinin 276 sayfasında:

Hâkim ve diğerlerinden rivayet edilmiştir onlarda Sâd bin Ebu Vakkas (ra)'dan rivayet etmişlerdir:

Kur'an Muhammed (sas)'e vahyolunmuştur. O (sas) da belirli bir zaman Ayetleri tilavet edegelmiştir ve sonra kendisine şöyle bir sual yönetilmiştir: **"Ya Rasulallah (sas)! Bize bir hikaye anlatman mümkün mü?"** Bunun üzerine: Şu mealdeki Ayet-i kerime vahyedilmiştir: "Allah haberlerin en iyisini vahyetmiştir." Ebu Hâtim daha fazlasını istemiştir. Bunun üzerine Peygambere (sas) sormaya devam etmişlerdir: **"Ya Rasulallah (sas)! Bize nasihat etmen mümkün müdür?"** Bunun üzerine Allah şu Ayet-i celileyi vahyetmiştir: "İman edenlerin kalplerinin Allah'tan korkma zamanı daha gelmedi mi?"

İbni Cerîr'in İbni Abbas (ra)'dan rivayeti ise Rasulullah'a (sas) sual devam etmekte, şöyle ki: Ey Allah'ın Elçisi (sas) bize bir hikaye anlatman mümkün mü? Bunun üzerine Yüce Allah, YÛSUF Suresi'nin 3. Ayetini indirmiştir.

"...kıssaların en güzelini sana anlatıyoruz."
(YÛSUF, 12/3)

İbni Mesud (ra)'da aynısını rivayet etmiştir.

Şimdi de 3. Ayetin diğer kısmına geçelim:

بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنَ

﴿يوسف - ٣﴾

"Biz, bu Kur'an'ı sana vahyetmekle..."
(YÛSUF, 12/3)

Allahu Teâlâ Habibine hitabında bazen **"senin üzerine"** bazen de **"sana"**

vayhyettik buyurmaktadır. Mesela:

Evet, birincisi **senin üzerine** ve ikincisi **sana** vahyettik hitap şekli. Bu, belâgat çeşitlerinden biridir ve ince manaları anlamaya imkan verir.

Allahu Teâlâ: **"Biz senin üzerine vahyettik"** derken aracısız direkt vahyettiğini vurgulamaktadır. Mesela Rasulullah (sas) bu vahyi ya ru'yâsında görmüş olabilir ya da aniden kalbine gelmiş ve Efendimiz (sas)'de ilham olarak ifade etmiş olabilir. **"Sana vahyettik"** derken Cibrîl (as) aracılığı ile vahyedildiği anlamına gelmektedir.

Bu nedenle Kur'an Ayetlerini birebir çevirmeliyiz, anlasak da anlamasak da aslına sadık tercüme etmeliyiz. Biz anlamasak da bir başkası anlayabilir.

Allah Subhanehu ve Teâlâ Rasulüne (sas) hitab ederken **BU** KUR'AN'I buyurmaktadır. Bu hitap şekli yakınlığı ifade etmektedir. Bu hitap tarzıyla Allah (CC), Habibinin Kendisine yakınlığını vurguluyor.

Ancak Rasulünün (sas) dışında herkese uzaklığı ifade eden O KİTAP tarzında hitap etmektedir.

Üçüncü Ayetteki:

وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ

﴿يوسف - ٣﴾

"...OYSA SEN ONDAN ÖNCE..."

(YÛSUF, 12/3)

cümlesi hakkında da birkaç cümle sarf edelim.

Buradaki **'ondan'** sözcüğü vahye atıftır. Ayetin tamamı şöyle:

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنَ وَإِنْ

كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ

﴿يوسف - ٣﴾

"Biz, bu Kur'an'ı sana vahyetmekle kıssaların en güzelini sana anlatıyoruz. Oysa sen ondan önce gafillerden idin."

(YÛSUF, 12/3)

Şimdi de gelelim:

لَمِنَ الْغَافِلِينَ

﴿يوسف - ٣﴾

"...gafillerden idin"

(YÛSUF, 12/3)

..sözüne.

"En-Nesefî" tefsîrinde bu Ayeti: "Sen bu vahiyden önce bunu bilmeyenlerden (câhil)idin."..olarak yorumlar. Müfessirlerin çoğu bu konuda Nesefî gibi düşünür.

Biz ise câhil ile gâfil sözcükleri arasında çok fark görürüz. Her iki sözcüğün de ayrı manaları vardır.

CÂHİL = bilgisiz
GÂFİL = dikkatsiz.

Bu terimlerin ikisi de kendisine mahsus özel yerlerinde farklı manalarla Kur'an'da geçmektedir. Mesela EN'ÂM Suresi'nin 35. Ayetinin son kısmında:

فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ

﴿الأنعام - ٣٥﴾

"Öyleyse sakın cahillerden olma."

(En'âm, 6/35)

Burada "cahillerden olma" buyurulmaktadır.

Kur'an'ı Kerim hakkında konuşurken önce kimin kime hitap ettiğini doğru anlamamız lazım gelir. Burada konuşan hatip Allahu Teâlâ ve muhatap O'nun sevgili peygamberi Muhammed (sas). Allahu Teâlâ ile kıyaslandığında Rabbimiz, Muhammed (sas)'e cahil diyebilir, der. Ancak Efendimiz (sas) muhlukata kıyasen cahil değildir. Allahu Teâlâ ise Habibini diğer yaratıklara kıyasen cahil olarak nitelemez, sadece kendi ilmine kıyas ederek cahil der.

Bu söz Yaradan ile yaratılan arasında, Allah ile kul arasında geçerlidir. Kul ile kul arasındaki münasebet ve mukayase için geçerli değildir. Peygambere gelen bütün nimetler zaten Allah'tan ve Allah Peygamberine kendi ilminden öğretmiştir. BAKARA Suresi 67. Ayetinde şöyle buyurmaktadır:

قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ

﴿البقرة - ٦٧﴾

"(Musa) "Cahillerden olmaktan Allah'a sığınırım" dedi."

(Bakara, 2/67)

Musa (as) bu sözü kavmine söylemişti.

HUD Suresi 46. Ayette Allahu Teâlâ Nuh (as)'a şöyle buyurmaktadır:

إِنِّي أَعِظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ

﴿هود - ٤٦﴾

"Gerçekten ben, cahillerden olmayasın diye sana öğüt veriyorum."

(HUD, 11/46)

Ve YÛSUF Suresi'nin 33. Ayetinde YÛSUF (as) diyor ki:

وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنْ مِنَ الْجَاهِلِينَ

﴿يوسف - ٣٣﴾

"Kurdukları düzeni benden uzaklaştırmazsan, onlara (korkarım) eğilim gösterir, (böylece) cahillerden olurum."

(YÛSUF, 12/33)

Cahil sözcüğünün geçtiği birkaç Ayeti burada zikrettikten sonra şimdi de gafil sözcüğünün geçtiği bir kaç Ayeti hatırlayalım:

KEHF Suresi'nin 28. Ayetinde Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا

﴿الكهف - ٢٨﴾

"Kalbini bizi zikretmekten gaflete düşürdüğümüz, kendi 'istek ve tutkularına (hevasına)' uyan ve işinde aşırılığa gidene itaat etme."

(KEHF, 18/28)

Evet, iki sözcük de **'câhil ve gâfil'** Kur'an'da kendilerine mahsus manalarla geçmektedir.

Allahu Teâlâ YÛSUF Suresi'nin 3. Ayetinde şöyle buyurmaktadır:

وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ

﴿يوسف - ٣﴾

"Oysa sen ondan (Kur'an'dan) önce gafillerden idin."
(Yûsuf, 12/3)

Gaflet tam ne anlama gelir? Gaflet sözcüğü Arapça'da şu anlama gelir: Dikkatsiz olmak, unutmak yada agah olmamak, farkında olmamak vb. Arap lügatinde "bırakmak" herhangi birşeyi terk etmek, zikretmemek (anmamak) olarak tarif edilir.

Bu açıklamalardan sonra iki kavram arasındaki fark bariz olarak fark edilmiştir inşaallah.

Allahu Teâlâ Rasulüne (sas): "(Muhakkak) Oysa sen ondan (Kur'an'dan) önce gafillerden idin." (Yûsuf, 12/3)

Rasullullah (sas) gerçekten de gafillerden idi. Çünkü Allahu Teâlâ öyle diyor ve Allah şüphesiz doğruyu söyler. Alimlerin çoğu bu gafleti şöyle yorumlarlar:

"Peygamber (sas) ondan önce tanımıyor ve bilmiyordu" demişler. Ulema bu açıklamayı çıkış yolu olarak seçmiş, ancak bunun mantıkla fazla bir alakasının olduğunu da söylemek zor. Bu nedenle bu Ayetin başka dillere tercümesi de yanlış yapılagelmiştir. Bu yanlışlığın nedeni **gaflet** sözcüğüne doğru bir izah bulamayışlarıdır.

Bu konuyu ayrıntılı izah edebilmek için bir altbaşlık kullanacağız:

Peygamberlerin (as) gafletini nasıl anlamalıyız?

- Peygamberlerin masumiyeti (günahsızlığı), günah ve hata yaptıklarına reddiye.
- YÛSUF Suresi'nin 3. Ayetinde ifade edilen Efendimizin (sas) gafletini hakkında açıklama.

Bu geniş konuyu kısaca özetlemeye çalışacağız.

Bilindiği üzere peygamberlerin (as) 5 özelliği (sıfatı) vardır.

1. **SIDK** **= Doğruluk.**
2. **EMANET** **= Emin olmaları.**
3. **İSMET** **= Günahsızlık.**
4. **TEBLİĞ** **= Allah'tan aldıkları vahyi insanlara iletmek.**
5. **FETANET** **= Zeki olmak.**

Peygamberler (as) için geçerli olan bu sıfatlar peygamberlerin imamı Muhammed (sas) için de elbette geçerlidir. Muhammed (sas) de hem günahtan hem gafletten korunmuştur.

Ama her şeye rağmen Allahu Teâlâ YÛSUF Suresi'nin 3. Ayetinde "(Muhakkak) Oysa sen ondan (Kur'an'dan) önce gafillerden idin." (YÛSUF, 12/3)..buyurmaktadır.

Evet, gelelim şimdi izahımıza:

Sevgili Peygamberimiz Seyyidimiz Muhammed (sas)'in gafleti bir nevi AŞIRI KULLUKTUR. Kendisini zaman zaman yorgun düşüren aşırı ibadetleridir. Bazen mübarek ayakları şişene kadar namaz kılardı. **İşte Rasulullah'ın gafleti buydu**.

Rasulullah'ın kısa bir zaman diliminde unutkanlığı ve hatta yanılgısı şeriattir ve aynı zamanda ümmetine rahmettir.

Demek ki Rasulullah'ın gafleti aşırı kulluktur ve (kısa bir zaman dilimi için) unutması ya da yanılması ise şeriat ve rahmettir.

YÛSUF Suresi'nde zikredilen gaflete gelince…Efendimiz (sas) vahyin tebliği konusunda endişeleniyor, insanlara en iyi şekilde ulaştırabilmenin tasasını çekiyordu.

Yorumumuzu destekleyecek birkaç örnek:

Rasulullah (sas)'ın yoğun hüzünlendiği bir zaman dilimi vardı. Bazıları o müdetti 40 gün olarak bazıları ise daha fazla olarak ifade ederler. O

dönemde Cebrail (as) vasıtasıyla Allahu Teâlâ'dan ne bir selam ne bir vahiy almaktaydı.

Mekkeli müşrikler ve kafirler O'na (sas) ve ashabına (ra) sürekli eziyet ediyorlardı. Bunlardan bazıları Bilâl-i Habeşî ve Yâsir ailesidir (ra).

Kendisine çok az insan iman ederken çoğu O'na karşı geliyor, tehditler savuruyor, hatta öldürmeye teşebbüs ediyorlardı. Sevgili hanımı Hz. Hatice (ra) validemiz ve kendisini himaye eden amcası Ebu Talib'de tam o günlerde vefat etmişlerdi.

İkisi de Efendimizi (sas) sürekli her tehlike ve üzüntü karşısında destekliyorlardı. Hz. Hatice (ra) evde Ebu Talib ise dışarıda. Peygamber (sas) dava adına endişeleniyor ve ümmetinin üzerine adeta titriyordu. O'nun muradı bütün insanların İlahî vahye ilgi duyup kulak açmalarıydı.

Bütün bu sorunların yanısıra kafirler, sahabelere yaklaşarak daha öncekilerden güzel güzel hikayeler işittiklerini, Müslümanlardan ise sadece emir ve yasakları işittiklerini "Sizden sadece haram ve helal işitiyoruz"..sözleriyle ifade ediyorlardı.

Sahabe-i Kiram (ra) sevgili Peygamberimiz Muhammed (sas) Efendimizi üzmemek için bu durumdan hiç bahsetmiyorlardı. Onlar ne kadar bildirmeseler de her şeyi bilen kapsamlı ilim sahibi olan Allah Subhanehu ve Teâlâ durumu Habibine (sas) bildirmişti bile.

Tabii ki bu durum karşısında Rasulullah (sas) derin üzüntü yaşamıştı. Allahu Teâlâ bunun üzerine hikayelerin en güzelini anlatmakla daha doğrusu Ayetler halinde vahyetmekle hem Elçisini hem elçisinin sahabîlerini hem de kıyamete kadar gelmiş geçmiş tüm ümmeti mesrur edecekti.

Gaflet sözcüğü Allah tarafından Peygambere yöneltilmiş bir azarlama ya da bir peygamber için daha uygun düşen daha yumuşak tabirle bir **itab** idi. Bu itap ise Efendimizin herhangi bir hatasından dolayı değil, bilakis haddinden fazla titizlik gösterdiği içindi. Zira kulluktaki zerafeti onu

hastalandırmıştı bile. Allahu Teâlâ'nın bu itabı Elçisine olan kaygısından dolayı idi.

Allahu Teâlâ'nın Habibine (sas) olan bu kaygı ve sevgi kaynaklı itabını şu örnekle resmetmeye çalışalım:

"O kafirler inansalar da inanmasalar da endişe etme üzüntü çekme ve onlara artık gitme. Bırak bu görevi sahabîlerin yapsınlar".. olarak anlaya biliriz. Bunun üzerine Allah Rasulü (sas) İslam'ı tebliğ etmeleri için Mus'âb bin Umeyr (ra)'i Medineye amcasının oğlu Cafer-i Tayyar'ı da Habeşistana yollamıştır.

Evet…açıkça anlaşılıyor ki Allahu Teâlâ, Rasulünü hata sonucu değil sadece Rasulü için kaygılandığı için itab etmiştir. Zira Allahu Teâlâ Habibi'nin (sas) ibadette yorulmasını istemiyordu.

Konuyu biraz daha berraklaştırmak için başka bir örnek:

Bir dostumuzdan bir istekte bulunsak ve ona: ***"Benim acil havaalanına gitmem gerekecek ve evde hiçbir hazırlık yok, misafirlerim için evi kaba taslak toparlayıp biraz da yemek yaparmısın."***..desek.

Havaalanından misafirlerimizi alarak eve geri döndüğümüzde bir de ne görelim? Ev dipten köşeden temizlenmiş ve türlü türlü yemekler hazırlanmış. Arkadaşımızın yorgunluğu hem yaptığı işlerden hem görünümünden belli.

Bu durumda duyarlı bir kişi nasıl davranır? Tabii ki arkadaşına itabda bulunur, kızar.

"Ya arkadaşım! Canımı iyice sıktın ha. Ben bu kadar abartasın diye mi sana bu işi verdim. Böyle titizliğe ve teferruata ne gerek vardı"...gibi sözler sarfederdi değil mi!

Arkadaşımızın bizi çok sevdiği ve saydığı için bu hizmetleri samimiyetle yapıp ancak daha da tam yapamadığını ifade etmesi onun bu konuda işi

abartmasıdır.

Ne söylemeli bilmem ki,
Sevene söz mü geçer ki.

Kızan da zaten memnuniyetsizliğinden değil, yapılan iş çok hoşa gitmekle beraber yapanı yorduğu için kaygı duyulmuştur da bu yüzden kızılmış, itab edilmiştir.

İşte Allahu Teâlâ'nın Rasulünü (sas) itabını da böyle anlamalı. Rasulünün yorulmasını ve üzülmesini istemediği için itab etmiştir.

Rasulullah'ın (sas) Sehv'i yani kısa bir süre birşeyi unutması ya da yanılması ümmet-i Muhammed'e (sas) RAHMETTİR. Eğer O (sas) namazında yanılmayıp da sehv-secdesi yapmış olmasaydı, içerisinde hata yaptığımız namazlarımızı tekrar etmemiz gerekecekti.

Hangimiz namazında yanılmıyor ki? Bazen kafa dalıyor, başka yerlere gezmeye gidiyor, ama sehv secdesi ile durum kurtarılabiliyor. Ya da insan namazın bir şartını yerine getirmeyi unutuyor veya yanlış birşey yapıyor. Bu durumda iki secde (sehv-secdesi) bütün hataları, unutmaları, yanılmaları tamir ediyor.

Sehv-secdesini kimden öğrendik tabii ki her şeyi olduğu gibi onu da Rasulullah'dan (sas) öğrendik.

Bu **sehv** yani **yanılma-secdesi** bu ümmete rahmet değil de nedir?

ENBİYÂ Suresi'nin 87. Ayeti-i celilesinde Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ

﴿الأنبياء - ٨٧﴾

"Senden başka İlah yoktur. Seni tenzih ederim. Ben

ZALİMLERDEN OLDUM."
(ENBİYÂ, 21/87)

YÛNUS (as) bu zikri balığın karnındayken söylemişti. Allah'ı tesbih ve tenzih etmişti. Bu ne anlama gelmektedir?

YÛNUS (as) zalimlerden miydi? O (as) bir peygamber, yani masum (günahsız). O halde bu Ayeti peygamberlik sıfatlarıyla nasıl bağdaştıra biliriz?

Burada hitab eden bir Allah peygamberi (as). Hitap yani tesbih yaradanına. Buradaki mukayese UBUDİYYET ile RUBUBİYYET arasında yani kul ile Rabbi arasında.
YÛNUS (as) bir peygamber olmasına rağmen, Rabbiyle kıyas edildiğinde o zalimlerden biri olmaktadır.

Rabbine ta kıyamete kadar kusursuz kulluk da yapsa yine zalimlikten çıkamaz. Kendisine peygamberlik verilmesi bile başlı başına öyle büyük bir nimet ki, onu ödemeye kalksa ödeyemez.

YÛNUS (as)'u kavmiyle kıyas ettiğimizde ise kendisini kavminin imamı ve en hayırlısı olarak görürüz. O günahtan korunmuş bir nebi (as) ve insanlar arasında örnek bir insan.

Demek ki her peygamber masumdur ve ümmetine örnektir. O halde bizim dikkate almamız gereken nokta şudur: Kur'an'daki hitapları ayırt etmemiz gerekir. Kimden kime hitap ediliyor? Hitap Allah ile peygamberi arasında mı yoksa peygamber ile ümmeti arasında mı?

Mukayesenin doğru yapılabilmesi için yukarıda ifade edilen **fark** çok önemli; *kimden kime* farkı. Eğer bütün peygamberleri Allahu Teâlâ ile kıyas etsek, hepsi de zalimlerden sayılacak. Burada ki zulüm, herhangi bir günah işlemeleriyle alakalı değil, ancak Rablerinin onlara olan nimetleriyle orantılı olarak anlaşılmalıdır. Rablerine ne gibi ve ne kadar ibadet-u taat ederlerse etsinler Rablerine karşı hiçbir zaman borçtan kurtulamayacaklardır. Kavimleriyle kıyas edildiklerinde ise masum, yani,

günahsız insanlar ve örnek imamlar statüsünde görüleceklerdir.

Peygamberler (as) insanların seçkinleri ve yol rehberidirler, ama Allah ile kıyas edildiklerinde gâfil, zâlim ve câhildirler. Yukarıda da dediğimiz gibi sadece peygamberlik nimeti bile geri ödenmesi mümkün olmayan borç cümlesindendir. Allah'a karşı peygamberler dahil hiçbir yaratığın borcu bitmez.

Dikkat:

Peygamberler (as) peygamberlik öncesi mi? Peygamberlik sürecinde mi? Yoksa sadece tebliğlerinde mi masumdurlar yani günahsız ve hatasızdırlar?

Bu konuda ulema arasında farklı görüşler vardır. Bazı alimler peygamberlerin sadece peygamberlik görevleri ile alakalı durumlarda masumdurlar demişlerdir. Alimlerin çoğu bu görüştedir. Tebliğleri hatasızdır, ancak nübüvvet öncesi hata hatta günah işlemeleri muhtemeldir demişlerdir. Henüz peygamberlikle vazifeli olmadıkları için hata ya da günahlarında herhangi bir sakınca görmemişlerdir.

Bazı alimler ise "peygamberler paygamber olduktan sonra da hata yapmışlardır, sadece aldıkları vahyin tebliği anında masumdurlar" demişlerdir. Bu görüşlerini İslam literatürünün çeşitli yerlerinden tesbit etmişler ama maalesef doğru anlayamamışlar ve de anlatamamışlardır. Herkes kendi anlayışına göre yorumlamış ama isabet edememişlerdir.

Mesela Musa (as)'ın Tur Dağı'ndan inişindeki emirlerin yazılı olduğu levhayı atışı olsun, YÛNUS (as)'ın kavmine öfkelenip onları terkedişi olsun vb.

Bazıları YÛSUF (as)'u kardeşlerini hırsızlıkla suçladığını öne sürerler. Hani o bir çağırıcıya şöyle çağırtmıştı ya "Ey kafile, sizler gerçekten hırsızsınız." Bu olayı doğru tercüme etmek için YÛSUF Suresi'nin 70. Ayetine bakmalıyız:

فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِي رَحْلِ أَخِيهِ ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَيَّتُهَا الْعِيرُ إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ

﴿يوسف - ٧٠﴾

"Erzak yüklerini kendilerine hazırlayınca da, su kabını kardeşinin yükü içine bıraktı, sonra bir münadi (şöyle) seslendi: "Ey kafile, sizler gerçekten hırsızsınız."

(YÛNUS, 12/70)

Peygamberleri peygamberlik öncesi hataları Allah tarafında yazılmış kesin hüküm yani kazadır. Onlar (as) o hataları yapmamak gibi bir seçeneğe sahip değildirler. Onlar Allahu Teâlâ'nın hükmü gereği adeta rüzgarın önündeki yaprak gibidirler. Bu nedenle kaza hükmü olarak yaptıklarından hesaba çekilmezler.

Bu durum onlar için MURADULLAH'tır ve nübüvvet öncesi yapılması ve yaşanması gereken olaylardır. Hikmeti ise peygamberliğe ön hazırlıktır. Peygamberlik anında hata gibi görünen olaylar çok kapsamlı hikmetlerle bezenmiş – peygamberliklerine - destek ve yardımcı unsurlardır. Vahyin tebliği ile alakalı ise asla ve asla en küçük bir hata yapılması düşünülemez. Bu nedenle bizim İSRÂrla vurgulamaya çalıştığımız nokta peygamlerlerin peygamberlik öncesi, peygamberlik dönemi ve tebliğ anında masum oldukları. Onlar bütünüyle masumdurlar. Onlar (as) Allah'ın muradıdır ve ta ebediyete kadar seçilmişler zümresindendirler.

Onların nübüvvetine ne dışarıdan ne de içeriden Allah dışında bir müdahale olmamıştır. Onlar istese de istemese de durum değişmez. Ta ezelden beri Allah'ın muradı böyledir. Perygamberlerin peygamberlik öncesi hata imiş gibi değerlendirilen durumları gerçeğinde hata değildir. Gelecek örnekler bu bağlamda anlamı:

Ayetler doğru anlaşılmalı: Musa (as) Mısırlı'yı asasıyla itince adam anında ölüverdi. Musa (as) adamı öldürdü. Bu konunun geçtiği Ayetinin önünden ve sonundan okuduğumuzda durum ve yorum hemen değişmekte ve

başka bir çehre almaktadır.

Hakk Subhanehu ve Teâlâ Musa (as)'ın Mısır'a dönüp yerleşmesini istemiyordu. Medyen'e giderek orada evlenerek uzun yıllar kalmasını, aile kurup çoluk çoçuk sahibi olmasını istiyordu.

Durum şöyle cereyan etmişti: Birisi Musa (as) kavminden diğeri ise Mısır halkından iki kişi kavga ediyorlardı. Musa (as)'nın kavminden olan adam Musa'yı görünce hemen O'ndan yardım istedi. Başka bir Mısırlı ise saklandığı yerden olayı izliyordu. Musa (as) kavminden biriyle kavga eden Mısırlıya yaklaşarak asayını uzattı ve hafifçe değdirdi. Adam hemen oracıkda öldü. Adeta gizli kamera vazifesi gören diğer Mısırlı bütün olayı seyretmişti.

Allah'ın izni dışında hiçbir şey olur mu! Elbette olmaz. O adamın birçok hikmete binaen o olayı seyretmesini Allah istedi. KASAS Suresi'nin 19. Ayetinde şu konuşma geçmektedir:

قَالَ يَا مُوسَى أَتُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ

﴿القصص - ١٩﴾

" ...dedi ki: "Ey Musa dün birini öldürdüğün gibi, bugün de beni mi öldürmek istiyorsun?"

(KASAS, 28/19)

Bu Ayetin verdiği haberden anlıyoruz ki adamın biri bütün olup bitenleri saklandığı yerden izlemiş. Musa(as)'ın öteki Mısır'lıyı öldürdüğünü görmüş.

Musa(as) da adamı kendisinin öldürdüğünü sanmıştı, ancak gerçek başkaydı. Yeri geldiğinde konuyu enine boyuna anlatırız İnşaallah. Allahu Teâlâ Musa (as)'nın Mısır'ı terk etmesini dilemiş ve kaza babından olarak kesin hükmetmişti ve dilediği gibi de oldu.

Ölen Mısırlının eceli gelmişti. Musa (as) asasıyla adama dokunur

dokunmaz Allah adamın canını aldı ve Musa (as) ise adamı öldürdü sandı, dolayısıyla şehri terk etmek zorunda kaldı.

Bu kazadan sonra Musa (as) hicret etmek zorunda kalmıştı. Nereye gidecekti? Tabii ki Rabbinin götürdüğü yere gidecekti. Nihayet nübüvvete hazırlıklar başlamıştı. Gidilecek yer Medyen'di. Allah öyle diledi ve Allah'ın dilediği gibi oldu. TÂ-HÂ Suresi'nde şöyle buyurulmaktadır:

وَقَتَلْتَ نَفْسًا فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ وَفَتَنَّاكَ فُتُونًا فَلَبِثْتَ سِنِينَ فِي أَهْلِ
مَدْيَنَ ثُمَّ جِئْتَ عَلَى قَدَرٍ يَا مُوسَى

"Sen bir insan öldürmüştün de, biz seni tasadan kurtarmış ve seni 'esaslı bir denemeden geçirip denemiştik.' Medyen halkı arasında da yıllarca kalmıştın, sonra bir kader üzerine (buraya) geldin ey Musa."

(TÂ-HÂ, 20/40)

Allahu Teâlâ bu Ayette: "...biz seni tasadan kurtardık..." buyuruyor, katillikten demiyor. Çünkü Allah Biliyor Mısırlı'yı Musa (as)'nın öldürmediğini.

İSRÂil oğullarının kanunlarında olsun eski Mısırlı'ların kanunlarında olsun Kuran'da da geçtiği gibi göze göz ve dişi diş cana can, insana insan yazılıydı. Zira birisini öldüren öldürülür ve birisinin dişini kıranın dişi kırılır vs.

Evet, Mısırlı adamı eğer Musa (as) öldürmüş olsaydı Allahu Teâlâ "sen adamı öldürdün ama biz seni öldürülmekten kurtardık"..derdi. Allah (CC) ne dedi: "Biz seni tasadan kurtardık"..buyurdu.

Yukarıda zikrettiğimiz TÂ-HÂ Suresi'ndeki Ayet Musa (as)'ın adamı öldürmediğinin kanıtı. O Ayette Allahu Azimuş-şan devamla şöyle buyuruyor: "...ve seni 'esaslı bir denemeden geçirip denemiştik. "

Bununla ne söylenmek isteniyor? "Medyen halkı arasında da yıllarca kalmıştın, sonra bir kader üzerine (buraya) geldin ey Musa." (Tâ-Hâ, 20/40)

Burada Allahu Teâlâ Musa (as)'ya her şeyin önceden planlanarak yazıldığını ifade ediyor. Mısır'ı belirli bir zaman için terk edecek ve sonra tekrar geri gelecek.

Yûsuf (as)'un kardeşlerinin durumlarını mercek altına aldığımızda suçsuz olduklarını görürüz. Allahu Teâlâ bu olayı bütün insanlar için tebliğ ve davet adına diledi ve gerçekleşti.

Yûsuf (as)'un kardeşlerinin Yûsuf'u kuyuya bırakmaları vakit bütün insanları için elzemdi. Bu olay hem Yûsuf'un hem kendilerinin peygamberliklerine bir hazırlık, yardım ve destekti.

Kardeşlerin asla yalan söylemediklerini yeri gelince isbatlayacağız.

Yûnus (as)'ın öfkelenerek kavmini bırakıp gidişi de tebliğine büyük destek sağladı. O durum Yûnus (as)'un kavmine bir terbiye idi ve aynı anda YÛNUS (as) için bir ibtila idi. Zira en fazla ve çetin ibtilalar peygamberlerin (as) ibtilalarıdır.

Yûnus (as) üzerinden bir de Müslümanlara Allah'ın keremi ve nimeti olmuştur. Zira zikirlerin sultanı namıyla, yüce Kur'an'da yerini alan istisna bir tesbih ve istiğfar verilmiştir. O zikir Allahu Teâlâ'nın Yûnus (as) üzerinden bu ümmete bir hediye ve nimetidir.

ENBİYA Suresi'nin 87. Ayetidir:

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ

﴿الأنبياء - ٨٧﴾

"Senden başka İlah yoktur, sen yücesin, gerçekten ben zalimlerden oldum."

(ENBİYA, 21/87)

Yûnus (as)'un bu duası hakkında Imam-Ahmed, Tirmizi ve Nesai'de geçen hadisde Muhammed (sas): ***"Nur sahibinin (YÛNUS)'un balığın karnında ettiği dua ne güzeldir."***..buyurmuştur.
Evet, o dua:

لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ

﴿الأنبياء - ٨٧﴾

"Senden başka İlah yoktur, sen yücesin, gerçekten ben zalimlerden oldum."

(ENBİYA, 21/87)

..duasıdır.

Bir Müslüman bu dua ile dua ettiğinde her ne için olursa olsun Allahu Teâlâ'dan yardıma mazhar olacaktır. İşte Allah'ın İslam ümmetine ikram ve ihsanı.

Eyyub (as) da şöyle demişti:

وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

﴿الأنبياء - ٨٣﴾

"Eyyûb de; hani o Rabbine çağrıda bulunmuştu: "Şüphesiz bu dert (ve hastalık) beni sarıverdi. Sen merhametlilerin en merhametli olanısın."

(ENBİYA, 21/83)

Bu da Müslümanların Kur'an'dan öğrendikleri ve sürekli yaptıkları dualarından biri.

Musa (as), üzerinde 10 Emir bulunan levhayı yere atması ve kardeşi

peygamber Harun (as)'un sakalından tutarak hesap sorması onun öfkesi ve celalinden ileri gelmekteydi. Ancak Musa'nın öfkesi nefsani değil, bilakis Rabbi adına idi. Musa (as) dağda iken samiri isminde birisi halkı saptırmıştı. Halk da sapıtmaya müsait oldukları için, bir buzağa yapıp ona tapınmaya başladılar.

Musa (as)'nın yukarıda anlatılan öfkesiyle Allah (CC) bize peygamberlerin beşeri sıfatlarından dolayı diğer insanlar gibi öfkelenebileceğini ancak kimsenin ve kendi hesabına değil, Allah adına sevinir, Allah adına öfkelenirler.

Peygamberimiz Efendimiz Muhammed (sas)'in masumiyeti ve -hata yaptı- iddialarına reddiye.

Evet...Rasulullah'ın (sas) gafleti, Rabbine kullukta aşırı duyarlılık, ümmeti hakkında fazla üzüntü ve endişe duyması, tebliğdeki sorumluluk duygusunda aşırı titizliği.

Bir defasında değerli validemiz Hz. Aişe (ra) anlatıyor: Peygamberimiz (sas) geceleri mübarek ayakları şişinceye kadar ibadet ederdi. Ben kendisine,***"Ey Allah'ın Rasûlü, geçmişte işlenmiş ve gelecekte işlenmesi muhtemel bulunan günahlarını Allah Teâlâ bağışladığı halde niçin bu kadar yoruluyorsunuz?"*** dedim. Rasulullah (sas): ***"Ya Aişe, Allah'a şükreden bir kul olmayayım mı?"*** (TİRMİZİ) buyurdu.

Şimdi de ABESE Suresi'nde Hz. Muhammed (sas) ile alakalı enteresan bir konuyu vuzuha kavuşturacağız İnşaallahu Teâlâ. Alimlerin çoğu Rasulullah'ın bir hatasından dolayı bu surede Allah tarafından itab (azar) olunduğunu söylemişlerdir.

Rasulullah (sas) bütün yaratılmışların efendisidir. O'nu (sas) Allah yetiştirmiş, eğitmiş ve öğretmiştir. NİSA Suresi'nde şöyle buyurulur:

وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا

﴿النساء - ١١٣﴾

"...ve sana bilmediklerini öğretti. Allah'ın üzerinizdeki fazlı çok büyüktür."

(Nisâ, 4/113)

Bu sureden, Allah'ın Muhammed (sas)'i eğittiğini anlıyoruz. Rasulullah (sas) doğduğunda zaten öksüzdü 6 yaşında annesini de kaybetti. Dolayısıyla onu Allah yetiştirdi.

Bazı alimler ABASE Suresi'ni Rasulullah'ın da hata yapabileceğine delil gösterirler. Abdullah ibnu Ummu Mektûm'a karşı hata yaptığı için peygamberini sevgi ile itab etmiştir demişlerdir.

Hani ama olan Abdullah ibnu Ummu Mektûm Efendimizin (sas) yanına gelerek bir soru sormuştu, Rasulullah o an kabile reislerine İslam'ı Tebliğ ediyordu ve Abdullah ibnu Ummu Mektûm ile ilgilenmemiş tebliğine devam etmişti. Bu nedenle Allahu Teâlâ Ayetlerin Rasulünü itab etmişti.

Biz ise bu olayı tamamen farklı anlıyoruz ve anladığımızı izah etmeye çalışacağız:

El-Hakk Subhanehu ve Teâlâ'nın sevgilisi Ahmed, Mahmud, Muhammed, Mustafa, Nebîallah, Rasulallah, Habîballah Sallallahu Teâlâ aleyhi ve sellem Efendimiz, Seyyidimiz, ins-u cin peygamberi, yaratılmışların en hayırlısı, velilerin rehberi, nebi ve rasullerin imamı, alemlerin rahmeti, günah ve hatalarımıza şefaatçi Hz. MUHAMMED MUSTAFA SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM **günah ve hatalardan korunmuştur, hatasızdır.** O'na (sas) yapılan ABESE Suresi'ndeki İTAB, hatasından dolayı değil kendisini fazla yorduğundan dolayıdır. Sevgi azarıdır. Sofraya oturması için zorlanan ve oturmazsa azarlanan kişi hiç azarlanmış mı sayılır. O azar iltifatın ta kendisi değil midir!

ABESE Suresi'nin iniş sebebi şöyle açıklanır:

Tirmizi (ra) ve Hakim (ra) Hz. Aişe (ra) annemizden şöyle rivayet etmişlerdir: "Allah Elçisine Arap yarımadasının kabile reisleri gelmişlerdi.

Rasulullah (sas)'ın onlarla buluşmasının nedeni onlara İSLAM dinini tebliğ etmek içindi. Tam tebliğ görevini ifa ederken sahabilerden olan âmâ Abdullah ibnu Ummu Mektûm çıkageldi. Rasulullah'a hitab ederek sürekli "beni hidayet et, benim için karar ver bana şunu veya bunu öğret vs." diyordu. Allah'ın Elçisi ise tepki vermiyor kabile reisleriyle ilgileniyordu. Bunun üzerine Abdullah ibnu Ummu Mektûm (ra) sordu: "Ey Allah'ın Elçisi! Sana yanlış bir ifade de mi bulundum, yanlış birşey mi dedim?".. diyor. Rasulullah (sas) ise: "Hayır"..diyor. Bunun üzerine bu ABESE Suresi nazil oluyor.

Yukarıdaki hadisi Ebu Ya'la (ra) ve Enes (ra) de rivayet etmişlerdir.

Bu hadis-i şerifi analiz ettiğimzde ve Abese Suresi'nin iniş sebebi olarak değerlendirdiğimizde Rasulullah sas)'ın kabile reisleriyle kendi evinde görüştüğünü ve onları İslam'a davet ettiğini anlarız.

O kabile reisleri uzak yollardan gelmişlerdi ve Son Peygamberin (sas) davetini dinliyorlardı. İşte tam bu esnada âmâ olan Abdullah ibnu Ummu Mektûm gelerek çeşitli sorularını Rasulullah'a soruyordu.

Peygamber (sas) cevap vermemişti. Bunun üzerine ibnu Ummu Mektûm Rasulullah'ı incittiğini düşünerek: "Ey Allah'ın Elçisi! Yoksa bana kırıldın mı?"..dedi. Rasulullah (sas) bu defa: "Hayır"..diye karşılık verince Abdullah ibnu Ummu Mektûm rahatlayarak oradan ayrıldı. Bu olayla alakalı olarak ABESE Suresi vahyedildi.

Bu sure bir Kur'an haberidir.

Bu Kur'an haberini anlatabilmek için farklı bakış noktalarından analiz etmemiz lazım:

1. **Nokta: KADİYYATUT-TAFWÎD-WAT-TAKYÎD = Görevlendirme ve sınırlandırma meselesi**

El-Hakk Subhanehu ve Teâlâ ABESE Suresi'nin 1. kelimesi

عَبَسَ - ABESE = YÜZÜNÜ BURUŞTURDU (YA DA DEĞİŞTİRDİ).

İkinci kelime:

وَتَوَلَّىٰ - VE-TEVELLÂ = VE (SIRT) DÖNDÜ.

Peygamber (sas) âmâya sırt çevirerek nereye döndü, ne tarafa gitti ki? O (sas) yemek, içmek, uyumak için mi? Yoksa özel hayatına dair bir takım menfaatler için mi âmâ ile ilgilenmedi? Yoksa kabile reislerine İslam dinini anlatmak için mi?

Rasulullah (sas) tabii ki kabile reislerine İslam'ı tebliğ etmek için âmâya ilgisiz kaldı.

Rasulullah bu tavrıyla Allahu Teâlâ'ya gitmiş oldu. O'nun emrine koştu. Zaten öyle yapması için görevlendirilmişti. Seyyidimiz Muhammed (sas) görevine ne kadar da titizdi. İstiyordu ki Bütün kabile reisleri İslam dinine girsinler ve kurtuluşa ersinler.

O (sas) bütün insanların durumunu kendisine dert etmişti, hepsi için hayır, rahmet ve kurtuluş istiyordu. Bu nedenle reisleri ikna etmek için titizlikle çabalıyordu. Çünkü bir kabile reisinin kurtuluşu demek bütün kabilenin kurtuluşu demekti.

Peygamber (sas) ibnu Ummu Mektûm'a tebliğini yapmış ve Abdullah ibnu Ummu Mektûm (ra) sahabi olma şerefine ermiştir. Böylelikle Rasulullah'ın (sas) asli görevi İbnu Ummu Mektûm (ra) için tamamlanmıştı.

Bu durumda Rasulullah iki seçenek arasında kalınca Abullah ibnu Ummu Mektûm (ra) ile mi yoksa henüz tebliğini tamamylayamadığı, karşısında duran gayri Müslim topluma mı tebliğ yapmalıydı, ne dersiniz?

Unutmamak lazım ki Rasulullah (sas)'ın son peygamber olarak kıyamete kadar gelecek olan bütün ins ve cin için tebliğ sorumluluğu vardı. Bu ne büyük sorumluluk ve ne azim bir Emanetti.

Allahu Teâlâ bakın MUZZEMMİL Suresi'nde ne buyurur:

إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا

﴿المزمل - ٥﴾

"Muhakkak ki, biz senin üzerine 'oldukça ağır' bir söz (vahy) bırakacağız."

(Muzzemmil, 73/5)

- Rasulullah (sas) Allah'ın emriyle sınırlıdır.
- Rasulullah (sas) insanlara Allah'ın dinini tebliğde de Allah'ın emrine sıkı sıkıya bağlıdır.
- Rasulullah (sas) Emrullah doğrultusunda dosdoğru yolda gitmektedir.

O'nun hali tam da:

KADİYYATUT-TAFWÎD-WAT-TAKYÎD = Görevlendirme ve sınırlandırma meselesiyle uyum içindedir.

Seyyidimiz Muhammed (sas) Allah (CC) tarafından insanlara belirli sınırlar içinde vahyi tebliğ etmekle görevlendirilmiştir. Allah Rasulü, (sas) şahsen, fakir ve zayıf insanları sevdiği ve onlarla ilgilenmeyi tercih ettiği halde o gün fakir ve güçsüz olan İbnu Ummu Mektûm ile değil emr-i İlahi'ye uyma hassasiyeti O'nu (sas) misafirlerle ilgilenmeye sevk etmiştir. Tebliğ görevi O'nda (sas) ağır basmıştır.

Rasulullah (sas) görevi icabı âmâya sırt cevirmiş ve kabile reislerine tebliğe devam etmiştir. Demek ki Rasulullah (sas) yapılması gerekennin en iyisini yapmıştır.

Bu sırt çevirme ne öfkeden ne de ihmaldendi, ancak görev hassasiyetindendi. Rasulullah bu hassasiyetle görevini ifa ederken o kadar titiz davranıyordu ki abartıdan dolayı kendisini fazlasıyla yoruyordu.

Peygamber (sas) için şahsen fakirler ve zayıflar daha önemliydi. Abdullah İbnu Ummu Maktûm (ra) ile beraber oturup sohbet etmek O'nun (sas) da isteğiydi, ancak Allah emrini kendi isteğine tercih etmekteydi. Bu bakımdan Rasulullah (sas) görev titizliği dolayısıyla hizmette aşırı davranabiliyordu.

2. **Nokta: FETANET = Zeka**

Burada peygamberlik özelliklerinden olan fetanet yani keskin zeka sıfatı Efendimizde (sas) bariz olarak yansımaktadır. Zira önceki peygamberleri inkar edenlerin en fazla öne sürdükleri iddia şuydu: "Size ancak toplumun körleri, fakirleri ve güçsüzleri vs. tabi oluyorlar." Efendimizin (sas) tebasını da sadece fukara, köle -yani onlara göre- aşağı tabaka insanların oluşturduğunu düşünme potansiyeli vardı. Gerçekten de kabile reisleri sonradan öyle dediler:

قَالُوا أَنُؤْمِنُ لَكَ وَاتَّبَعَكَ الْأَرْذَلُونَ

﴿الشعراء - ١١١﴾

"Dediler ki: Sana aşağılık insanlar uymuşken biz sana iman eder miyiz?"

(ŞUARÂ, 26/111)

HUD Suresi'nde de şöyle buyurulmaktadır:

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا نَرَاكَ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَا نَرَاكَ اتَّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَاذِلُنَا بَادِيَ الرَّأْيِ وَمَا نَرَى لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ

﴿هود - ٢٧﴾

"Kavminin inkar eden ileri gelenleri: 'Biz seni ancak bizim gibi bir insan olarak görüyoruz ve ilk anda, düşünmeden sana uyan aşağılarımız dışında kimsenin sana uyduğunu görmüyoruz. Sizin bize

karşı bir üstünlüğünüzü de görmüyoruz, aksine sizin yalancı olduğunuzu sanıyoruz' dediler."

(HUD, 11/27)

Allah Elçisi Muhammed (sas) ile Abdullah İbnu Ummu Mektûm arasında gerçekleşen hadisede her peygamberin sahip olduğu fetanet özelliği apaçık görülüyor. Seyyidina Muhammed *Sallallahu Teâlâ Aleyhi Ve Sellem* hata, kusur yapmamıştır. O (sas) sadece Allah'ın emrini yerine getirmede abartılı davranmış ve dolayısıyla tebliğ konusunda kendisini hayli yormuştur.

3. **Nokta: âmâ**

ABESE Suresi'nin 2. Ayeti

أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَى

﴿عبس - ٢﴾

"Kendisine âmâ geldi, diye."

(ABESE, 80/2)

Allah Subhanehu ve Teâlâ burada "âmâ" sözcüğünü rastgele kullanmıyor. Şahsın ismi malum olduğu halde âmâ kelimesini neden tercih etmiş olabilir?

Evet, Allah (CC) âmâ sözcüğü ile bize müthiş bir mesaj veriyor. Rasulullah (sas)'ın yüzünü değiştirmesini ve sırt dönmesini âmâ olan İbnu Ummu Mektûm zaten görmedi ki incinsin. Abdullah (ra)'ın kaygısı Peygamber'i (sas) üzdüğü yönündeydi. Bu konuda mü'minlerin annesi Hz. Aişe (ra)'nin rivayetini yukarıda zikretmiştik.

El-Hakk Subhanehu ve Teâlâ burada bize Rasulullah'ın (sas) iki hareketini anlatıyor, ikisi de işitsel değil görsel hareket, âmânın fark edemeyeceği tavırlar. Bu suretle Allah bize Peygamberin (sas) âmâyı asla kırmadığını vurguluyor. Dolayısıyla Peygamberimiz (sas) hakkında yanlış

anlama olanaklarını engelliyor.

Allahu Teâlâ, Rasulünün (sas) âmâ olan Abdullah İbnu Ummu Mektûm ile sohbet etmek arzusunda olduğunu bilmekteydi ancak tebliğ telaşından dolayı onunla ilgilenemediğini en iyi bilen de Rabbi idi. Çünkü Rasulullah (sas)'ın fukaralara, zayıflara ve âmâlara karşı olan merhametini Allahu Teâlâ kadar kim bilebilirdi. TEVBE Suresi'nden bir örnek verebiliriz:

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ

﴿التوبة - ١٢٨﴾

"Andolsun size, içinizden, sıkıntıya düşmeniz O'nun gücüne giden, size pek düşkün, mü'minlere şefkatli ve esirgeyici olan bir elçi gelmiştir."

(TEVBE, 9/128)

Allah (CC) yukarıdaki Ayette Rasulünü (sas) Raûf ve Rahîm olarak takdim ediyor. Bu Ayet buraya kadar anlattıklarımızı teyit etmektedir. Rasulullah (sas) âmâyı bırakarak kabile reislerine yönelmekle hata yapmamıştır. Elbette O'nun (sas) için en sevimli uğraşı fakir ve zayıflarla meşguliyetti, ama neylersin, görev hassasiyeti O'nu (sas) âmâya sırt döndürüp kabile reisleriyle meşgul etmiştir.

Konuyu akla biraz daha yaklaştırmak maksadıyla bir örnek daha verelim:

Düşün ki sabah işe gitmek üzere hazırlanıyorsun. Tam o esnada yıllarca görmediğin, özlemini çektiğin bir arkadaşın kapını çalıyor. Kapıyı açıyorsun ve şaşkına dönüyorsun. Kapıyı çalan şahış özlediğin arkadaşınmış. Bu durumda ne yaparsın?

O anda saat bakıyorsun ve topu topuna 5 dakika vaktin var. Çünkü biraz sonra trenin hareket edecek. Bu durum karşısında mimiklerin nasıl olur ve yüzünüzü buruşturmaz mısın? Belki de dersin ki *"kardeşim böyle zamansız gelinir mi? Ben seninle uzun uzadıya oturup muhabbet etmek*

isterdim. Niçin böyle yaptın?"

O arkaşınla oturup saatlerce eski yeni günleri yad etmeyi ne kadar da istersin değil mi. Ama ne fayda görevini yerine getirmek üzere hemen yola koyulman gerekli. Ne kadar da üzülsen yapacak birşey yok.

Bu durumda senin o arkadaşına kızman gerçek kızmak değil ki, sevgi kızması. Aslında bu kızma şekli iltifat etmenin ve karşındakine çok değer vermenin ta kendisi. Yüzünü buruşturup arkadaşına sırtını dönüp gitmen hakir görmek değil görev hassasiyetine ehemmiyet vermenin bir tezahürü. Rasulullah (sas)'ın da Abdullah İbnu Ummu Mektûm ile arasında geçen olay budur işte.

Allahu Teâlâ'nın bu durumun akabinde Rasulünü (sas) itabı bu örnekte olduğu gibi anlaşılmalıdır. **"Evet, sana tebliğ görevini Ben verdim, ancak bu kadar da kendini yıpratma"** anlamındadır.

4. **Nokta: Nübüvvetin cömertlik ve fedakarlığı**

Hz. Aişe annemizin yukarıdaki rivayetinden anlıyoruz ki kabile reisleri Allah Rasulünün (sas) evinde misafir idiler. Muhammed (sas) ise hem bir Peygamber olarak hem de bir Arap olarak misafirperverlikte ve cömertlikte zirve idi.

Efendimiz (sas) saraylarda yaşamıyordu ve bahçeli evlere de sahip değildi. Hal bu iken o kısıtlı ve dar imkan çerçevesi içerisinde misafirlerine herkesten daha fazla cömertlik gösteriyordu ve onları razı ediyordu.

Evet, misafirlerini ağırlarken Efendimiz Muhammed (sas) kendisini fazla yormuştu. Allahu Teâlâ ise bu durumu kabul etmeyerek: **"Neden evine misafir kabul etmekle kendini yorarsın. Sen insanlara ve cinlere gönderilmiş bir Peygambersin. Misafirlerini evinde ağırlaman hem kendine hem ailene vakit ayırman mümkün olmaz."**

Rasulullah (sas)'ın vaktini dörde böldüğünü biliyoruz:

- Bir bölümünü Rabbine.
- Bir bölümünü ashabına.
- Bir bölümünü ailesine.
- Bir bölümünü kendisine. Kendisine ait olan bölümü de ashabına vererek kendi için hiç zaman ayırmamıştı.

"Abese ve tevella = yüzünü buruşturdu ve sırt döndü"..İlahî hitabıyla Rasulullah (sas) hata yaptı diye itab olunmadı kendisini fazla yıpratıyor diye itab olundu.

Başka bir delil ise Rasulullah'ın sahabîlerini tebliğ amacıyla gruplar halinde çeşitli beldelere (Mısır, Habeşistan, Medine vs.) göndermesidir.

Rasulullah (sas) hatta yakın akrabalarından Cafer bin Ebu Tâlib'i (ra) Habeşistana gönderdi. Hz. Cafer (ra) ile birlikte Amr bin Umeyye, Ed-damriyi ve bazı Müslümanları (ra) Habeşistan Kralı'na bir mektup vererek İslam'a davet etmelerini tembihledi. Mus'âb bin Umeyr (ra)'i ise Medine-i Münevvere'ye yolladı.

Allah'ın Son Elçisi (sas) doğu Roma İmparatoru Herakl'a ve Fars kralı Kisrâ'ya sahabîlerini (ra) elçi olarak gönderdi. Rasulullah (sas) yukarıdaki krallara Abdullah bin Huzafe el-Suhamiy (ra) ile İslam'ı tebliğ ve davet mektupları gönderdi.

Dördüncü Âyet

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ

﴿يوسف - ٤﴾

"Hani Yûsuf babasına: "Babacığım, gerçekten ben (rüyamda) onbir gezegen, güneşi ve ayı gördüm; bana secde etmektelerken gördüm" demişti."

(Yûsuf, 12/4)

YÛSUF Suresi'nin 4. Ayetinde gezegenler, güneş, ay ve Ya'kub (as)'un, oğlu YÛSUF (as)'un ru'yâsının yorumu etrafında dolaşacağız:

Bu Ayetten güneşin anne, ayın baba ve gezegenler ise Yûsuf'un kardeşleri olduğu anlaşılıyor. Kur'an'daki gezegen, güneş ve ay'ın ne anlama geldiğini anlatmaya çalışacağız. Manalarını, yorumlarını ve Ya'kub'un yorumu ile kıyas ederek mecaz manaları üzerinde duracağız.

Gezegenler sadece Kur'an'da değil Sünnette de geçmektedir. Gezegenler Kur'an'da ve hadislerde mecaz olarak insan manasındadır ve yıldız ise peygamber anlamındadır. Aynen öyle de güneşin ve ayın da Ya'kub (as)'un te'vil ettiği gibi manaları vardır.

Ibnu Ömer (ra)'in rivayet ettiği bir hadis-i şerifte Rasulullah (sas) şöyle demiştir: Ashabım gökte: ***"Ashabım yıldızlar gibidir Hangisine uyarsanız hidayeti bulursunuz."***

Bu hadis zayıf sınıfına alınmasına rağmen Kur'an Ayetleri tarafından kuvvetlendirilmektedir. Elbani de bu hadisi zayıf saymıştır ama hadis hiçbir yönüyle Kur'an'la ve Sünnetle çelişmez, bilakis uyum içindedir.

Bu hadisde Rasulullah (sas) ashabını yıldızlara benzetmiştir. Yıldızlardır demeyiş "yıldızlar gibidir" demiştir. Sünnet-i Rasulullah'tan ve İslam

literatüründen anladığımıza göre "alimler peygamberlerin varisleridir."

Rasulullah (sas) bazı sahabîlerine belirli sorular sordu ve sahabiler Allah Rasulünün (sas) suallerini yanıtlanyınca Rasulullah (sas): ***"Siz hemem hemen peygamber olamaya yaklaştınız"*** buyurdu. Ancak ne var ki Muhammed (sas)'den sonra peygamber gelmeyecektir.

Hadis-i şerifte geçtiğine göre ümmetin alimleri ve Ashab-ı Kiram (ra) beni İSRÂil peygamberleri gibidirler.

Yine hadisde gelmiştir: ***"Bir âlimin ölümü, bir şehir halkının ölümünden daha büyük ziyandır."*** (TABERANİ)

Yukarıda zikredilenlerden anladığımıza göre büyük alimler beni İSRÂil peygamberleri gibidirler. İSRÂil oğulları demek Ya'kub oğulları (as) demektir. Çünkü Ya'kub (as)'un bir ismi de İSRÂil'di.

AL-İ İMRAN Suresi'nin 93. Ayetinde Ya'kub (as) İSRÂil ismiyle anılmaktadır.Çünkü Kur'an'dan önceki kitaplarda Ya'kub (as) İSRÂil olarak anılmaktaydı, ancak Kur'an'da Ya'kub olarak geçmektedir:

كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلًّا لِبَنِي إِسْرَائِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَائِيلُ عَلَى نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرَاةُ

﴿آل عمران - ٩٣﴾

"Tevrat indirilmeden evvel, İSRÂİL'in kendine haram kıldıklarından başka, İSRÂİLoğullarına bütün yiyecekler helal idi."

(AL-İ İMRAN, 3/93)

İsrâil'den maksat Ya'kub (as) ve İsrâil oğullarından maksat ise Ya'kub (as)'un oğullarıdır. YÛSUF (as)'un ru'yâsında onbir gezegen olarak gördüğü Ya'kub oğullarıdır. YÛSUF Suresi'nin 6. Ayetinde ise Allah Subhanehu ve Teâlâ'nın İsrâil (Ya'kub) oğullarına nimetini tamamlayacağından bahsedilir.

Ya'kub (as)'un oğulları 4. Ayette de ifade edildiği gibi önce gezegendiler sonra yıldıza dönüştüler yani peygamber oldular. Kur'an'da geçen yıldız mecaz olarak peygamber manasındadır.

Yûsuf (as)'un ru'yasını anlatırken bu konuya değineceğiz. Kevkeb yıldız değil gezegen demektir. Ayette YÛSUF (as) **"11 kevkeb gördüm"** diyor. Hadis-i şeriflerde de insana mecaz anlamda gezegen denilmektedir. Her insanın unsuru arzın (yer-toprak) unsuruyla aynıdır. Yerküre ya da arz dediğimiz bir gezegendir ve insan ise küçük bir gezegendir. İnsan topraktan yaratıldı, tekrar toprağa dönecek ve mahşerde tekrar topraktan diriltilecektir. Allahu Teâlâ TÂ-HÂ Suresi'nde şöyle buyurmaktadır:

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى

﴿طه - ٥٥﴾

"Sizi ondan yarattık, ona geri vereceğiz ve sizi bir kere daha ondan çıkaracağız."

(TÂ-HÂ, 20/55)

Yerküre iki kısımdan oluşmaktadır. Biri su diğeri ise toprak. Ya da başka bir değimle yaklaşık 70% su ve 30% toprak.

İnsan vücudunun da toprak / su miktarı hemen hemen yerküre ile aynı orantıda. Bu nedenle insan için küçük bir arz yani gezegendir dedik.

Demek ki insan gezegen yıldız da peygamberdir. Yıldızlar gezegenlere ışık verirler. O ışık gezegenler için bir hidayettir. Peygamberler de nübüvvet öncesi gezegendiler ancak nübüvvetten sonra yıldıza dönüştüler.

Yûsuf (as)'un kardeşleri Mısır'a, Yûsuf'un yanına ailece geldikten sonra gezegenden yıldıza dönüştüler.

Ru'yâ'da kardeşler henüz gezegen olarak görüldüler ve öyle de ifade edildiler. Ya'kub ise ru'yâ'yı şöyle yorumladı.

Allahu Teâlâ Ya'kub ailesine nimetini tamamlayacaktır. Bu mecaz anlamda yıldıza döneştürecektir anlamındadır.

Ya'kub (as) kendisini ay olarak tevil etti. Belki bazılarının aklına *"yıldızlar aydan büyük olduğu halde ve herbir yıldız belki dünyadan da binlerce ve milyonlarca kez büyük olduğu halde nasıl olur da* ***Ya'kub (as) ay ve evlatları yıldız olabilirler****."*..sorusu takılabilir.

Cevap olarak deriz ki: Göze zahiren ay yıldızlardan daha büyük görünür. Ya'kub için de öyle idi. Ya'kub (as) bu tevili gözün gördüğü duruma ve evsafa göre yapmıştır.

Bu açıdan bakınca Ya'kub (as) ay olarak Ru'yâ'da en büyük fert (as), anne güneş ve evlatlar gezegen. Gözün algısına göre en büyükleri ay (bedir).

Madem Kur'an'da peygamberler yıldız olarak zikredilmişler o halde Ya'kub (as) neden yıldız olarak değil de ay olarak geçmektedir.

Ya'kub (as), peygamberlerin babası olduğu için evlatlarından farklı olması anlamında ay olarak görünmüştür. Babalık sıfatı Ya'kub'u bir derece yükseltmiştir, yoksa peygamber olarak hepsi de müsavidir.

Allah Subhanehu va Teâlâ Kur'an'da şöyle buyurmaktadır:

لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ

﴿البقرة - ٢٨٥﴾

"O'NUN ELÇİLERİ ARASINDA HİÇ BİRİNİ (DİĞERİNDEN) AYIRDETMEYİZ."

(BAKARA, 2/285)

Anne ise aile içinde güneş misali. O çocukların doğum sancısını çeken, onları doğuran emziren, giydiren ve her ihtiyaçlarına yetişmeye çabalayan insan.

Oniki tane peygamberin anası ve bir peygamberin de hanımı olmak, acaba güneş olarak zikredilmeyi gerektirmez mi? Bütün insanlığa karada ve denizde ışık tutacak ve yol gösterecek peygamberlerin ilk öğretmen ve eğitmeni o mübarek anne elbette güneş olarak zikredilecekti.

Evet, böylece insanlar yıldızların aracılığıyla karanlıklarda hidayet edilir aydınlatılırlar. Vakti geldiğinde her peygamber gezegenden yıldıza dönüşür ve ışık saçmaya başlar.

Annenin yeri baba ile evlatlar arasındadır, aynen güneşin de ay ve yıldızlar arasında olduğu gibi. Güneş aya ve gezegenlere Allah'ın yarattığı ışıkları ve aydınlığı yansıtır. Yani gezegen ve ay ışıklarını güneşten alırlar. Bu ışık Allah tarafından enerji olarak yapılır ve bahşedilir.

Ay tıpkı yerküre gibi bir gezegen ve güneş ise bir yıldızdır. Güneş başkalarını aydınlatmak ve ısıtmak için kendisini yakar. Aynen başkalarını ışıtmak için kendisini yakan bir mum gibi.

Bir anne de hamilelik dönemi, doğum, evlatlarının terbiye ve eğitimi derken kendisini adeta ailesine kurban eder, feda kılar da aileyi aydınlatır. Annelerde güneşi gibi fedakardırlar.

Evet...anneler olmasa çocuklar olmaz ve insanlık tükenirdi. Bu bakımdan anneler sadece kendi ailelerine değil tüm insanlığa ışık tutmaktadırlar.

Allahu Teâlâ'nın muradıyla annelerden insanlar (gezegenler) ve peygamberler (yıldızlar) doğmaktadırlar. O peygamberlerde de yıldızlar gibi ışık yansıtıcılar. Bu ışık insanları doğru yola ileten **"Nübüvvet Işığıdır."**

Bu nedenle İslam dini anneler konusunda çok hassastır. Rasulullah (sas) bir hadis-i şerifinde: ***"Cennet annelerin ayakları altındadır."*** (NESÂÎ, CİHAD, 6)..buyurmaktadır.

Bu hadis-i şerif annelerin (kadınların) toplumdaki yerlerinin önemini

yeterince anlatmaktadır.

Allahu Teâlâ LUKMAN Suresi'nde şöyle buyurmaktadır:

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَى وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنِ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ

﴿لقمان - ١٤﴾

"Biz insana anne ve babasını (onlara iyilikle davranmayı) tavsiye ettik. Annesi onu, zorluk üstüne zorlukla (karnında) taşımıştır. Onun (sütten) ayrılması, iki yıl içindedir. "Hem bana, hem anne ve babana şükret, dönüş yalnız banadır."

(LOKMAN, 31/14)

Kime iyilik edeyim?" diye sorana Peygamberimiz (sas) "Annene" buyurdular. "Sonra? Yine anneme. Sonra? Yine anneme. Sonra? Babana, sonra en yakınına, daha sonra ondan sonra gelen yakınına iyilik et" buyurdular. Bu hadisi bütün raviler (rivayet edenler) onaylamışlardır.

Yukarıdaki hadis-i şerifte anne üç defa baba ise bir defa anılmaktadır. Bu nedenle Yûsuf (as)'ın ru'yâsında da güneş önce gelmektedir. Hem hakkını öne çıkarmak, hem ehemmiyet ve kıymetini ifade etmek hem de ailedeki konumunu gözler önüne sermek için. Bunlar birçok sebepden bazıları. Anne sadece aileye değil bütün topluma bir büyük nimettir.

Evet, güneşin nimetini (ısı ve ışık) gezegenlerin ve ayın üzerine yansıttığı gibi anne de Ya'kub (as)'a ve oğullarına yansıtmıştır. Annelik ailenin ve toplumun temelidir.

Evet, ev ve toplumun sükûneti annedir. Anne, içindeki sükuneti ve şefkati hem ailesine hem topluma hem de dünyaya yansıtmaktadır.

Allahu Teâlâ'nın bu anneler hakkındaki emir ve tavsiyeleri konunun ehemmiyetini yeterince vurgulamaktadır. Anne babadan önce

gelmektedir. İslam'da anne hem zevcedir hem anne hem de korunması gereken şereftir. Bu koruma işi eğer bir erkeğin hayatına mal olursa o erkeği şehid derecesine erdirir.

İslam'da anne / kadın hiç bir parayla ölçülemeyeck değerli mücevher gibidir. Bu şeref ise o kadının kocasına, çocuklarına ve topluma himaye olmalıdır.

Toplumum şerefi terazinin bir kefesine ve bir kadının şerefi terazinin öteki kefesine konsa terazi dengelenmiş olmalı. Baba / koca, çocuklar, amcalar ve dayılar, aile, sülale, ülke ve tüm dünya o kadının şeref ve onurunu korumak üzere her mücadeleyi göğüslemelidirler.

Evet, bu bir **Farz-ı Kifaye**'dir. Bu farzı birilerinin yapması toplumun diğerleri üzerindeki sorumluluğunu ancak kaldırır, aksi halde bütün toplumun üzerine farz borcu olarak kalır ve toplum topyekun günahkar olur. Yine birilerinin bu görevi ifa etmesiyle toplum üzerinden yükümlülük düşer.

İslam tarihinden bir örnek verelim: Bir Yahudi adam bir Müslüman kadının elbisesini yukarı doğru kaldırır ve dolayısıyla onun şerefini rencide eder. Bunun üzerine kadın "İmdat! Ey Mu'tasım"..der. Bunu duyan Halife Mu'tasım hemen ordusunu Şam'dan Bağdat'a sürer ve oracıkda kadının intikamını alarak hakkını iade eder.

Diğer taraftan tabiiki baba hakkını da unutmamamız ve ihmal etmememiz gerekir. Anne hakkında zikrettiklerimiz onun toplumdaki değer ve önemini ifade etmek içindi. Anne ve baba birbirlerini tamamlayan iki şahsiyetdirler. Her ikisinin de hem ailede hem de toplumda kendilerine mahsus görev ve mevkileri vardır. Anne hakkında fazla bahsetmemizin bir nedeni de toplumun bu konuyu bilmemesindendir.

Yine bazıları annelerin toplumdaki yerlerini, rollerini ve önemlerini anlayamamış, görevlerinin önemini kavrayamamışlardır. Allahu Teâlâ anne / baba önemini göstermek için evlatlara hem onların hayatlarında davranışlarıyla hem de vefatlarından sonra dualarıyla iyi davranmalarını,

onlara hürmet etmelerini emretmiştir ki evlatlar bu vesileyle merhamet olunsunlar.

Allah Subhanehu ve Teâlâ İSRÂ Suresi'nin 23. Ayetinde şöyle buyurmaktadır:

وَقَضَى رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٢٣﴾ وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا ﴿٢٤﴾

﴿الإسراء : ٢٤ - ٢٣﴾

"Rabbin, O'ndan başkasına kulluk etmemenizi ve anne babaya iyilikle davranmayı emretti. Şayet onlardan biri veya ikisi senin yanında yaşlılığa ulaşırsa, onlara: "Öf" bile deme ve onları azarlama; onlara güzel söz söyle."(23) "Onlara acıyarak alçakgönüllülük kanadını ger ve de ki: "Rabbim, onlar beni küçükken nasıl terbiye ettilerse Sen de onlara merhamet et."(24)

(İSRÂ, 17/23-24)

Maalesef günümüzde bazıları anne ve babalarına sövüyor, dövüyor ve hiç ilgilenmiyorlar. Nihayet günün birinde öldüklerinde evlatlar tarafından unutuluyorlar. Ne var ki unutanlar vakti geldiğinde unutulacaklardır.

Allah korusun! Ben bugün ana babamı unutursam yarın da evlatlatım beni unutur. Bu mesele kardeşlerimiz, bacılarımız ve çocuklarımız için ciddi bir uyarı ve hatırlatmadır.

Dördüncü Ayette ifade edilen Yûsuf (as)'un ru'yâsındaki sıralamaya göre gezegenlerin güneşten de aydan da önce anılması tamamen zamanlamayla alakalı bir mesele. Nitekim Yûsuf (as)'un kardeşleri erzak almak üzere anne ve babalarından önce Mısır'a gittiler. Ru'yâ da o sıralamaya göre

görülüyor ve Kur'an o sıralamaya göre naklediyor.

O vakitler kuraklık had safhadaydı, yağmur nağmına yere damla düşmüyordu. Bitkiler kuruyor ve sular çekildikçe çekiliyor inekler süt veremiyordu. Canlılar için cidden zor bir zaman dilimiydi. İnsanlar yeterince yiyip içemedikleri için güçsüz kalmışlardı.

Evet, işte tam böyle bir zamanda Mısır'da her nimetten bol bol vardı. Çünkü daha önceden tedbir alınmış ve o kıtlık dönemi için hazırlıklar yapılmıştı. Buğday, arpa, su vs. depolanmışlardı. Tam da öyle bir zamanda Bunyamin (as) hariç kardeşlerin (as) tümü çeşitli nimetlerden istifade etmek için Mısır'a gittiler.

Kardeşler (as) Mısır'dan erzak satın aldılar ya da mal karşılığı takas ettiler. Mısır'a ikinci gidişlerinde ise küçük kardeşleri Bünyamin'i de götürdüler. Bünyamin iki taraftan da gerçek kardeş. Ebeveynlerine geri gittiklerinde Bünyamin'siz gittiler.

Büyük abileri, Bünyamin olmadan eve dönmeye utandığı için Bünyamin'le birlikte Mısır'da kaldı. Zira o Bünyamin'i asla yalnız bırakmayacağına dair söz vermişti.

Mısır'a üçüncü kez gitmek üzere hazırlandıklarında Ya'kub (as), oğullarına kardeşleri Bünyamin (as) ve Yûsuf'u (as) aramalarını tembih etti. Üçüncü gidişlerinde gerçekten de Yûsuf (as)'u tanıdılar. YÛSUF (as) ise abilerini anne ve babalarını Şam'dan Mısır'a getirmeleri için geri gönderdi.

Evet, 4. Ayetteki sıralama ailenin Mısır'a geliş sıralamasıyla alakalı.

Güneşin aydan önce zikredilmesi yukarıda da ifade ettiğimiz gibi annenin toplum ve aile içindeki ehemmiyeti ve rolünün önemi içindir.

Annenin babadan önce anılması meselesinde dikkatimizi çeken bir başka nokta ise şöyle:

"Kalbî, ruhî ve doğal ihtiyaç noktaları":

Annelerin yoğun sevgi, şefkat ve merhamet hissleri vardır. Özellikle çocuklarına karşı. Bu özellikler onların Kalplerine ve kanlarına Yaradan tarafından verilmiştir. Bu nedenle anneler çocuklarının ayrılıklarına tahammül edemezler. Baba ise anneye kıyasla hislerine daha fazla hakim olabilir.

YÛSUF Suresi'nin 84. Ayetinde şöyle buyurulmaktadır.

وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا أَسَفَى عَلَى يُوسُفَ وَابْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ

﴿يوسف - ٨٤﴾

"Ve onlardan yüz(ünü) çevirdi ve: "Ey Yûsuf'a karşı (artan dayanılmaz) tasam" dedi ve gözleri üzüntüsünden (ağardıkça) ağardı. Ki yutkundukça yutkunuyordu."

(YÛSUF, 12/84)

Bilmemiz gerekir ki o bir erkek ve aynı zamanda insanların en sabırlıları olan bir peygamberdi. Ya'kub (as)'u bu özelliklerini de hesaba katarak değerlendirmeliyiz, ancak zayıf ve biçare anne için ne demeli? O'nun hali nasıl değerlendirilmeli?

Ya'kub (as) o mezkur sabrı ve metanetine rağmen yine de neler çektiyse anne acaba neler çekti? Bu durumu herkes kendince takdir etsin.

Anneler / kadınlar kocalarının ya da babalarının himayeleri altında anılırlar, doğrudan doğruya anılmazlar genelde. Bu durum onları koruma amaçlıdır. Zira onlar her durumda ve zamanda titizlikle himaye edilmesi gereken paha biçilmez incilerdir. Bu nedenle İslam'da anne babanın himaye örtüsü altında bulunmaktadır.

Kadın erkeğin eğe kemiğinden yaratılmıştır. Dinde, eğitimde, nafakada ve himayede erkeğin sorumluluğu altındadır. Bu nedenle Yûsuf Suresi'nde

Allahu Teâlâ anneden doğrudan doğruya bahsetmemiştir.
Halbuki bu Sure'de tüm bir hikaye anlatılmasına rağmen anneden ancak güneş olarak bahsedilmekle yetinilmiş, bunun dışında bir şey anlatılmamış. Oysaki hikayede en çok üzüntü çeken anne olmasına rağmen.

Bu hikayenin sonunda Ayet 100'de Allah Subhanehu ve Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا

"Ebeveynini taht üzerine çıkardı."
(Yûsuf, 12/100)

Allahu Teâlâ bu burada **"Ebeveynini"**..buyurmaktadır, yani anne ve babasını. Çünkü bazıları o vakitte sadece babasının hayatta olduğunu söylüyorlar. Ayet anne ve babası diyorsa o annenin gerçek annesi ya da analığı olmasında bir beis yoktur.

İSRÂiliyatta Yûsuf (as)'un annesinin ta önceleri öldüğünden bahsedilir, maalesef bu yalan çeşitli İslam eserlerine de girmiştir. Oysa ki bu haberi doğrulayacak ne bir Ayet ne de herhangi bir hadis vardır.

Bu hikaye eski akit ve yeni akitte de yer almaktadır. Bazı bölümler Kur'an'dakilerle örtüşürken yine bazı yerler tamamen farklı ve hatta Kur'an'daki anlatımlara zıt yerler bile mevcuttur. Yani İSRÂil oğullarının tezleridir.

Kalbi, ve hissi özellikler noktasından bir sonuç zikredelim: Annenin, oğlu YÛSUF (as)'tan yaklaşık 40 yıl, bir de oğlu Bünyaminden (as) belirli bir zaman ayrı kalışı onun durumunu anlatmaya kafi gelir. Annelik sıfatıyla durumunun Ya'kub (as)'un durumundan daha vahim olduğu malum.

Baba bu ayrılık acısından ötürü gözlerinin ışığını kaybettiyse annenin neler çektiğini ancak Rabbi bilir.

Kardeşleri Yûsuf (as)'u tanıdıklarında ve anne ve babalarını da Mısır'a getirmek için Şam'a gittiklerinde ve Mısır'a gelince (arkeolojik bulgulara göre) kilometrelerce uzunlukta olan sarayı gezerlerken acaba neler hissettiler? Hiçbir zaman görmedikleri zenginlik ve ihtişam karşısında neler düşündüler? Askeri ve sosyal yapılar karşısında neler hissettiler? Bütün aile saraya girdiğinde kardeşler anne ve babaya taht'ta oturanın oğulları olduğunu söylediklerinde nasıl duygular yaşandı acaba?

Evet...yıllarca hasretini çektiği oğlunu taht'ta gören anne ellerini, ayaklarını, gözlerini ve dilini hissedebildi mi sanırsınız. Yoksa irade dışı kuş gibi çırpınarak 'oğlum' diye feryat mı etti dersiniz, ne dersiniz?

Anne'deki Allah tarafından kalbe ekilen tabi ve fıtri duygular başına buyruk kontrol dışı işlevini yürütmüş ve bu nedenle babadan önce YÛSUF ve Bünyamin (as)'e koşarak sarılmıştır. Evlatlarını şefkatle bağrına basarak koklamıştır.

Surenin 4. Ayetindeki sıralama yani güneşin aydan önce zikredilmesi bu sahnedeki sıralamayla da örtüşmektedir.

Bir yeni mesele:

Ya'kub ailesinin (as) Mısır'a ya da Yûsuf (as)'a geliş durumları:

Bu bölümde inşaallahu Teâlâ Yûsuf (as)'un kardeşleri ve evbeveyninin Mısır'a gelerek Yûsuf (as) ile olan muameleleri işlenecektir.

"SÂCİDÎN" sözcüğünden yola çıkarak ne selamlama secdesi ne de şükür secdesi olarak yorumlamak bir peygamber ailesi için kesinlikle düşünülemeyecek açıklıktadır. O halde **"SÂCİDÎN"** sözcüğünü secde değil **"MUHTAÇ"** olarak anlamak lazımdır.

Evet, "SÂCİDÎN" sözcüğünü hem lügat hem ıstılahi manada irdelediğimizde yer aldığı cümle içerisinde sadece "MUHTAÇ" manasında

yorumlayabiliriz. Ebeveyni ve kardeşleri YÛSUF (as)'a muhtaç bir halde geldiler. **"SÂCİDÎN = secde eder halde"** burada mecazdır.

Yûsuf (as)'un ailesi tam da dünyayı her türlü kıtlığın sardığı bir zamanda YÛSUF'a geldiler. Yiyecek ve içecek namına birşeyleri kalmadığı bir zamanda. Bu nedenle **"SÂCİDÎN= secde eder halde"** sözcüğünü bu doğrultuda işleyeceğiz. Bunu hem Kur'an'dan hem dil bilgisi açısından kanıtlamaya çalışacağız. Şöyle ki: O dönemde sadece Yûsuf (as)'un ailesi değil bilakis dünyanın çeşitli yerlerinden yedi kıtlık yılında Mısır'a insanların erzak temini için akın ettiğini biliyoruz.

Herkesle alakalı olan bu duruma **"Genel Ihtiyaç"** diyoruz. Bu bütün dünya insanlarını ilgilendiren **"Maddî Ihtiyaç"** yada **"Maddî Muhtaçlık"** halidir. O muhtaç insanlar içinde Ya'kub (as) ailesi de vardı.

Burada bizi yakından ilgilendiren Yûsuf (as) ailesidir. Bu nedenle onların halini Mısır'a ulaştıklarındaki **"muhtaçlık hali"** olarak izah ediyoruz. Ailenin maddî ihtiyaç durumunu ise iki kısma ayırabiliriz: **Maddî ihtiyaç hali ve manevî ihtiyaç hali.**

a) **Maddî ihtiyaçlar = "EL HÂCETUL-MADDÎYYE"** kıtlık yıllarında süregiden ihtiyaçlardandır. Bu maddî ihtiyaç durumunu da iki kısma ayırabiliriz:

1. **Jeolojik, demografik ve çevrevî açlık ve sefalet**

Bunun delili Allah Suhanehu ve Teâlâ'nın Yûsuf Suresi'nin 100. Ayetinde buyurduğu Yûsuf (as)'un sözünün yorumudur ve hikayenin sonunda yer alır ve şöyle der:

وَقَالَ يَا أَبَتِ هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ مِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

﴿يوسف - ١٠٠﴾

"Ey babacığım! İşte bu, önceden gördüğüm rüyanın tâbiridir. Doğrusu Rabbim onu tahakkuk ettirdi, hakikaten bana ihsan buyurdu. Çünkü beni zindandan çıkardı, şeytan benimle kardeşlerimin arasını bozduktan sonra sizi, (bedevî) çöl yaşantısından (bana) getirdi. Muhakkak ki Rabbim, dilediğine lütfedicidir; çünkü O Alîm'dir, Hakîm'dir."

(YÛSUF, 12/100)

Bu ne demektir?

"... sonra sizi, (bedevî) çöl yaşantısından (bana) getirdi..."

Bu cümleden sadece "çöl yaşantısı" ifadesini alıyoruz. Bedevi yaşantısından ne beklenebilir ki? Ne yeterli ağaç, ne başka bir bitki ne de yeterli su bulunur. Doğru bir yaşam alanı olmayan yer. Belki birkaç tane ağaç ve kısıtlı su veren bir pınar vardı. Fakirliğin dorukta yaşandığı bir hayat. Meşguliyet ise sınırlı yani koyun ve keçi gütmek.

Evet, Ya'kub (as) ailesi yoğun yokluk içerisindeydi. Allahu Teâlâ haşa boşuna **"bedevi yaşantısından getirdi"** demiyor. Bu kelimeyi kullanması manidar. Bir kelimeyle ailenin yaşam seviyesini anlatıyor. Bedevi sözcüğü mecaz olarak açlık ve fakirlik demektir. Jeolojik, demografik ve çevrecilik ihtiyaçlarına vurgu yapmaktadır.

2. **Zamanî açlık süreci. "MACÂTUN-ZAMANİYYE"**

Evet, zaman olarak zor geçen yedi kıtlık yılı. Yusûf (as) Kralın ru'yâsını öyle yorumlamıştı ya: o yedi yıl ki onda bitkiler yağmursuzluktan kupkuru, tarlalar harap ve dünya insanlarının durum ise vahim olur.

Ya'kub (as) ailesinin durumu ise iki kat zor idi. Zira çölde bedevi hayatını kıtlık daha da çok etkileyecekti. Çölde hayat zaten normal dönemlerde zor iken bir de üstelik kıtlık olunca izaha gerek kalmaz. Evet, kıtlık süresi

yedi sene idi.

Ya'qub (as) bir nebî ve evi ise bir nübüvvet eviydi. Malumdur ki peygamberler insanların en cömertleridir. Onlar herkese yardım ederler, zira yardım etmek onların en bariz özelliklerindendir.

"Seyyidina Muhammed (sas) Yusûf (as) hakkında şöyle demister: ***Cömert oğlu cömert oğlu cömert oğlu cömerttir.***"

Rasulullah (sas) Yusûf (as)'u işte böyle tarif etmiştir. Böylesine cömert bir aile, ellerinde avuçlarında olanları da fakirlere dağıttıklarını anlatmaya gerek yoktur herhalde. Onlar diğer insanların rahat ve sıhhatini kendi rahat ve sıhhatlerine tercih ederler. Efendimiz Muhammed Mustafa (sas) ise bütün mahlukat için cömertliğin ta kendisidir.

Ya'kubî evin cömertliğinin sonucu nereye varmıştır? Onlar kıtlık ve sefaleti büsbütün yaşamışlardır. Buna rağmen ellerindeki nimetleri bütün bütün başkalarına vermedikleri zaman dahi en azından diğer insanlarla paylaşmışlardır.

Bu nedenle onların ihtiyaç durumları başkalarını geçmiştir. Bunun akabinde muhtaç halde Mısır'a Yusûf (as)'un yanına gitmişlerdir.

Evet, bunlar Yusûf (as)'un ailesinin maddî ihtiyaclarıdır.

Ebeveyn tabi ki Mısır'a gitmeyecek oğullarını göndereceklerdir. Zira kendileri hem gelinlerine hem de küçük Bünyamin'e bakacaklardır.

Maddî ihtiyaçları böylelikle ifade etmiş olduk. Şimdi de manevî ihtiyaçları izah etmeye geçelim.

b) **Manevî ihtiyaçlar = "EL HÂCETUL-MANEVÎYYE"** Bu çeşit ihtiyaçları anne-baba ve kardeşlerin bakış açısından değerlendirmeye çalışacağız. Konuya Yusûf (as)'un kardeşleriyle başlayacağız.

Yusûf (as)'un kardeşlerinin manevî ihtiyaçları: Yusûf'un kardeşlerinin

manevi ihtiyaçları tevbenin dördüncü direğidir. Kardeşler aslında, Yusûf'a tevbelerinin sonuncu şartını yerine getirmek için gittiler.

Bir insana yapılan haksızlıktan sonra insan pişman olur da Rabbine dönmek isterse tevbesinin kabulü için dört tane şartı yerine getirmesi gerekmektedir. O dört şart şunlardır:

1. O günaha tekrar dönmemek
2. Günahı yaptığına pişmanlık duymak
3. O günaha bir daha asla dönmemeye ciddi niyet etmek
4. Hakkı hak sahibine geri vermek. Birisine yapılan haksızlıktan dolayı o kişiden özür dilemek ve açılan zararı telafi etmek.

Kardeşler tevbenin üç şartını yerine getirmişlerdi sadece dördüncü şart kalmıştı. Dördüncü şartı da yerine getirmek üzere Mısır'a yani Yusûf (as)'a gittiler.

Bu iş nasıl gerçekleşti? İzah etmeye çalışacağız:

Yusûf (as)'un kardeşleri yaptıkları işten dolayı pişman olmuş ve o hatayı bir daha işlememiş ve işlememeye de ciddi bir kararla niyet etmişlerdi. Yani Allahu Teâlâ'ya geri dönmüşlerdi.

Nitekim ailenin Yusûf'tan ayrı yaşamasına sebebiyet vermişlerdi, ama kendilerini suçlu hissederek tevbe ettiler. Bunu nereden biliyoruz? Allahu Teâlâ Yusûf Suresi'nin 16. Ayetinde bunu bize söylemektedir.

وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ

﴿يوسف - ١٦﴾

"Akşamleyin ağlayarak babalarına geldiler."

(Yusûf, 12/16)

Yabkûn (ağlıyorlar). Gramer bakımından yabkûn sözcüğünü **"ağlıyorlar"**

veya **"ağlayarak"** olarak çevirebiliriz.

Bu Ayet-i kerime kardeşlerin durumunu gerçek olarak yansıtıyor. Onlar akşamleyin gerçekten aylayarak babalarına gelmişler. Onların hallerini Allahu Teâlâ böyle tanımlıyor.

Bu olayı bize hangi kamera gösteriyor ve hangi konuşma aktarıyor? EL HAKK SUBHANEHU VE Teâlâ bu sahneyi bize Allahaloji kamerasıyla gösteriyor ve bizzat kendi hükmü ve konuşması olarak naklediyor.

Eğer kardeşlerin hali ağlamak hali olmasaydı Allahu Teâlâ **"ağlayarak geldiler"** demezdi belki **"ağlıyor gibi yaparak geldiler"** derdi. Öyle bir durumda Allahu Teâlâ "yabkûn" değil "yatabâkûn" olarak ifade ederdi. Maaselef birçok tefsirde bu konu yanlış yorumlanmıştır. Sanki adeta ağlama şovu yapmışlar gibi yorumlamışlardır. Kardeşler eğer ağlama rolü yapmış olsalardı Allah (CC) bunu bize gerçek haliyle haber verirdi. Madem **"ağlayarak geldiler"** buyuruyor o halde gözyaşları dökmüş olmasalar dahi özlerinde derin pişmanlık duymuşlardır, zira ağlamaktan maksat zaten pişmanlık değil mi?

Onlar eve şayet gülerek dahi gelmiş olsalar biz onların hallerinin dış görünüşüne değil onların içlerini de gören Allahu Teâlâ'nın dediğine inanmalıyız. Bu ise imanın bir gereği. Evet, onların ağlaması pişman olmalarının ve asla bir daha bu hataya düşmemeye ciddi niyet ettiklerinin delilidir.

Başka müfessirlerin, kardeşlerin babalarını kandırmak için ağlıyor rolü yaptıkları görüşünü kesinlikle paylaşmıyoruz. Bilakis onları pişmanlıklarından dolayı ağlayarak babalarının yanına geldiler kabul ediyoruz.

Madem Allahu Teâlâ ve Subhanul Hakk "YABKÛN" = "AĞLAYARAK" diyor o halde bize "SEMİĞNA VE ATAĞNA" = "İŞİTTİK VE İTAAT EDİYORUZ" demek düşüyor.

El Hakk Subhanehu ve Teâlâ kalplerinde olanı bize yorumlayarak haber

veriyor ve Allahaloji kamerasıyla hakikati bize yansıtıyor. Allah, her şeyin içyüzünü hakkıyla bilen Alîm'dir.

Belki bazıları? Madem pişman oldular o halde geri dönerek Yusûf'u geri getirselerdi ya gibi düşüncelere kapılabilirler. Hayır işte onu yapamazlardı çünkü o olay kaza idi yani Allahu Teâlâ'dan kesin bir hükme bağlanmış yazgı idi. Takdir-i İlahî emredince takdir-i beşer ister veya istemez mecburen itaat eder. Bu olay isteselerde istemeselerde gerçekleşecekti. Allahu Teâlâ bunu bir metot olarak İlahî plan ve proğramının gerçekleşmesi için dilemiştir.

Bu kazaullah o vakit Ya'kub (as)'a, ailesine ve tüm insanlığa fayda sağlamıştı. Herkese olumlu yansımıştı. Kardeşler için de bir ibtila ve dolayısıyla yükselme sebebi ve kıyamete kadar gelecek insanlara da bir Vahy-i İlahî, bir hikmet-i Rabbanî ve ibret-i alemdir.

Bu durum Ya'kub ailesine (as) fayda sağlayan bir hizmetti, zira ailenin bütün erkeklerinin peygamber olmasını sonuç verdi ve dolayısıyla bütün insanlığa Allah'ın mesajlarının ulaşmasını sağladı. Allahu Teâlâ olacakların tümünü bilir, tabii ki kıtlık dönemini de vs. Bu konuyu teferruatlı izah edeceğiz

Allahu Teâlâ Yusûf (as)'un Mısır'a gitmesini dilemiştir. Peygamberlerin bütün durumları MURADULLAH'TIR. Onlar (as) istese de istemese de onlar hakkında karar veren Allah'tır. Yusûf konusunda da Allahu Teâlâ Yusûf (as)'un peygamber ve hüküm sahibi olmasını dilemiştir.

Yusûf (as) nerede peygamber olacak ve nerede peygamberlik vazifesini icra edecekti? Tabii ki en uygun yer Mısır'dı. O halde bir türlü Mısır'a gitmesi gerekirdi. O'nu oraya kim götürecekti? Hırsızlar mı yoksa kardeşleri mi? Allahu Teâlâ bütün süreci planlamıştı, her şey hükmullah kapsamındaydı.

Evet, her şey Allah'ın isteği doğrultusunda gerçekleşecekti. Sonuçta bütün olaylar Allah'ın fazlı keremiyle Yusûf (as)'a, Ya'kub (as)'a, bütün aileye ve dünya insanlarına fayda sağlayacak biçimde geleşecekti ve de

gerçekleşti.

Allahu Teâlâ ve Subhan-ul Hakk, Yusûf (as)'un Mısır'a gitmesini, orada yetişmesini ve orada hayatını sürdürmesini istemişti. Çünkü Yusûf (as), ileride Mısır'ın yönetimini eline alacak ve dolayısıyla kıtlık yıllarını sistemli bir biçimde yönetecek ve insanlığın ihtiyaçlarını karşılayacaktı.

Bu meyanda başka bir delil:

Peygamberlerin (as) görevlerinden birisi de insanlara Allah'ın vahyini ulaştırmak yani tebliğdir. Oysa Ya'kub ailesi (as) nerede yaşıyor? Çölde bedevi halinde yaşayan aile sayısı ancak iki elin parmakları kadardı. Ya'kub (as) ve Yusûf (as) zaten peygamberdiler ve ileride Ya'kub (as)'un bütün oğulları da peygamberlik vazifesiyle görevlendirileceklerdi.

Ailenin bütün erkeklerinin paygamber olduklarını kanıtlayacağız. Ya'kub (as), Yusûf (as) ve onbir gezegen olarak ru'yâ'da görülen onbir kardeş peygamber idiler. Bir ailede onüç peygamber.

Onüç peygamberin tebliğ yapacağı topluluk nerede? Çölde birkaç kişi için bir tek peygamber yeterli gelirdi. Demek ki insanların çok olduğu bir beldeye gitmeleri gerekirdi, göç kaçınılmazdı. Gidecekleri yere de ancak Allah'ın muradıyla gidebileceklerdi. Nihayetinde Muradullah gerçekleşti.

Eğer böyle bir plan doğrultusunda değil de çölde kalsalar, kendilerine peygamberlik verildiğinde kardeşlerden her birisi ayrı ve uzak beldelere giderek tebliğ görevlerini ifa etmeleri gerekecek ve dolayısıyla aile dağılacaktı.

Allahu Teâlâ Ya'kub ailesine nimetlerini cömertçe serpecek ve dolayısıyla aileyi birbirlerine destek olmaları için bir merkeze yerleştirecek ve insanları kıtlık vesilesiyle onlara getirterek hem maddi hem de manevi rızıklarını verdirecekti.

Allahu Teâlâ kuşatıcı ilmiyle her şeyi önceden bilir. Allah Subhanehu ve Teâlâ dünyayı ve sonradan içerisinde yaşayacak olan insanların rızıklarını

zamanında ve yerinde gelecek mahlukat için tayin etmiş ve yaratmıştır. Yani insanlardan önce rızıkları bölüştürülüp depolanmıştır. Bu, her şeyin her yönünü tamamen bilen Rabbimizin işlerindendir.

Allahu Teâlâ tabii ki yedi senelik kıtlık yıllarını biliyor ve o dönemin hazırlığı için seçtiği peygamberlerini sevk ve istihdam ediyor ve dolayısıyla kurtuluş için gerekli sistem ve konseptini hazırlatıyor. Çünkü kerem sahibi Allah hem peygamberlerine hem de onların (as) elleriyle insanlığa nimetlerini bol bol vermek istiyor.

İnsanların hem maddi hem manevi ihtiyaçlarını karşılamaları için peygamberlerini her türlü nimetle bezeyen Allah sayısız nimet veren, çok acıyan ve bağışlayan değil midir? Bu Allah'ın hem Ya'kub ailesi hem dünya insanları için gerçekten de büyük nimetiydi.

Evet, bütün bu olup bitecekler bir plan ve proje kapsamında olacaktı, hem de hiç kimsenin müdahelesi olmadan sırf Allahu Teâlâ'ya ait bir plan. Bu planda rol alan bütün şahışlar Allah'ın muradı dışına çıkmaya muktedir olamazlardı. İsteseler de istemeseler de Muradullah hükmünü icra edecekti.

Bu planın içerisinde şeytan da ancak bir beli kemerli hizmetkârdı. İsteyerek ya da istemeyerek Allah'ın planına hizmet etti. Bunu anlamak için sadece Ya'kub ailesinin durumuna bakmak yeterli.

Allahu Teâlâ Yusûf (as)'a iktidar vererek muktedir kılmayı murad etti. Bütün aile sonunda Mısır'a gelerek Allah'ın vahyini insanlara tebliğ edecek, dolayısıyla hem bedenin maddi ihtiyaçlarını hem manevi gıdalarını halka dağıtarak teskin edeceklerdi.

Yusûf (as)'un ailesiyle ayrılığına sebeb kardeşleriydi, müsebbib ise bir metot olarak Allah'ın kazasıydı. Onlar (as) belirli görevler için seçilmiş insanlardı. Kardeşler nasıl ki önce ayrılığa sebeb oldular bunun gibi sonra da kavuşmaya vesile oldular. Allahu Teâlâ yüce Kitabında şöyle buyurmaktadır:

وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

﴿البقرة - ٢١٦﴾

"Olur ki hoşunuza gitmeyen bir şey, sizin için hayırlıdır ve olur ki, sevdiğiniz şey de sizin için bir şerdir. Allah bilir de siz bilmezsiniz."

(BAKARA, 2/216)

Rabbimizin yukarıdaki sözü bu hikayede de tecellî etmektedir. Allah'ın ilmi her şeyi kuşatmıştır.

Sen istersin, ben isterim ama Allah'ın istediği olur.

Kardeşler, hikayenin başlangıcında gerçi hasretin ve üzüntünün metodu ve sebebi idiler ama sonunda da kavuşmanın, sevincin ve refahın metodu ve sebebi oldular. Neden mi? Allahu Teâlâ tevbenin son şartını onların için gerçekleştirtti. Son şart ise hakkı yerine koymalarıydı.

Burada bizim için önemli olan bilgi, bütün olup bitenlerin Allah'ın kazasıyla (hükmüyle) gerçekleştiğini bilmektir. Bu hikayede geçen peygamberler için ibtila diğer insanlar için ise imtihandı ve bu metodu Bizzat Allahu Teâlâ planlamış ve tercih etmişti. Sonunda her metot kendi istikametine seyrettiği gibi O'nun metodu da kendi istikameti doğrultusunda gitti. Her şey O'nun istediği gibi sonuçlandı.

Imtihan ve ibtila sözcüklerini kısaca izah edelim: Allah'ın nebileri (as) ve velileri (ra) için "imtihan" yoktur "ibtila" vardır. İmtihan ya keybetmeyi yahut kazanmayı gerektirir. Bu sıradan insanlar içindir ama enbiya ve evliya bunun dışında olduklarından dolayı onların durumu kazanmak ya da kaybetmek değil, kaybetme olanakları yok ancak bütün potansiyel özellikleri ve güzelliklerinin ortaya çıkması için onlara ibtila yani bela, musibet ve felaketler verilir. Bu vesileyle de dereceleri yükseltilir. Nebi ve veli dışındaki insanların içlerindeki saklı bulunanlar ve akıllarının seçimleri, ve nefislerinin terbiye durumları imtihan vesilesiyle ortaya

çıkar. Ortaya çıkan sonuca göre de insan ya kazanır veya kaybeder. Bu süreç insanın akıl-baliğ olduğu andan ta ölümüne kadar devam eden bir süreçtir. Şahıs ancak velayet (Allah dostu) derecesine ulaşırsa imtihan kalkar sadece ibtilaya maruz kalabilir.

Şeytanın da metodu malum. RAHMÂN'nın da metodu, istikameti ve sonucu belli. Her taraf kendi metodu doğrultusunda seyretmekte, ancak sonuç Allah'ın muradına hizmet etmektedir. Evet, sonunda görüyoruz ki peygamberlere karşı olan şeytanî hased, nefret vs. Allah'ın muradına hizmet etmiştir. Şeytan hem Allah'ın muradına hem de Ya'kub (as) ailesinin peygamberliklerine hizmet etmiştir. Dolayısıyla şeytan bütün insanlara hizmet etmiştir.

Yûsuf (as)'un Mısır'a götürülerek orada kıtlık yılları için plan ve proje üretmesi ve aynı zamanda Allah'ın vahyini insanlara tebliğ etmesi ne harika bir metot. Bu sahnelerde şeytanın peygamberlere (as) karşı olan metotlarını da anlıyoruz.

Bu ifademizi açıklamak üzere bir hikaye aktarmak istiyoruz:

Diğer peygamberlere (as) karşı hangi metodu kullandı ise şeytan, Ya'kub ailesi için de aynı metodu kullanmıştır. Delilimiz ise şeytanın Muhammed (sas)'e karşı sergilediği tutumudur. Mekkeli müşrikler ve kafirler bir evde toplanarak çeşitli planlar ve hileler kurdular ve Rasulullah (sas)'ı nasıl öldürebileceklerini ve tebliğini nasıl söndürebileceklerini tasarladılar.

Mekkeli zalimler Darun-Nedve denilen o evde (Konferans ya da Kulup Evi) toplanıp Rasulullah (sas)'ı nasıl bertaraf edeceklerini görüşürlerken ansızın yanlarına yaşlı bir adam çıkageldi. Tipi Necd kavminin adamlarına benziyordu.

Toptantı sonunda kararlarını verdiler. Rasulullah (sas) mutlaka öldürülülecekti. Ancak öldürme şekli karara bağlanamamıştı. Tam bu esnada ihtiyar kılığında gelen taşlanmış İblis geldi ve söz aldı. Her kabileden güçlü genç adamların seçilmesini ve Muhammed (sas)'in evine girerek ve herbiri kılıçlarını aynı anda üzerine indirmelerini tavsiye

etti. Muhammed (sas) bu şekilde öldürülecek ve kanı bütün kabilelerin kılıçlarında bulunacaktı.

Böyle olunca Peygamber (sas)'in kabilesi bütün kabilelere karşı savaş açamayacakları için davadan vaz geçeceklerdi. Peygamber (sas) Kureyş kabilesindendi. Kureyş kabilesi savaş yerine diyet ücretine razı geleceklerdi.

Onlara bu fikri veren kim di? Bizzat İblis. Evet, bütün diğer peygamberlerle (as) de durum böyleydi. Daha sonra bu konuyu teferruatlı işleyeceğiz İnşaallah.

YUSÛF suresi'nin 5. Ayetine baktığımızda şunu görürüz: Yusûf (as) ru'yâ'sını babasına anlatınca baba Ya'kub (as) hem nübüvvet zekası hem de vahyin ışığıyla ne olup biteceğini anladı ve te'vil etti.

Ya'kub (as) bir peygamber olarak elbette bu süreçteki şeytanın rol ve planını hem vahyin ışığıyla hem peygamberlik nuru ve zekasıyla bilmiş olmalı. Oğlu Yusûf (as) ru'yâyı anlatır anlatmaz 5. Ayetteki ifadeleri kullandı:

قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ عَلَى إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ

﴿يوسف - ٥﴾

"(Babası) Demişti ki: "Oğlum, ru'yânı kardeşlerine anlatma, yoksa sana bir tuzak kurarlar. Şüphesiz şeytan, insan için apaçık bir düşmandır."

(YUSÛF, 12/5)

Yukarıdaki Ayet-i celileyi okuduğumuzda senaryo tanıdık gelmiyor mu? Zira Mekke müşriklerinin kainatın Efendisine (sas) kurmak istedikleri tuzak konusunda şeytan nasıl ki fikir verici olarak sahnedeki yerini aldıysa bu hikayede de fikir verici olarak apaçık düşmanlığını yaptı.

İşte bu Ya'kub ailesi ve bütün peygamberler (as) hakkında Allahu

Teâlâ'nın kazasıdır, yani kesin hükmü. Apaçık ortada olan o ki herkes bir hedef peşinde ama bütün hedeflerde olaylarda sonuçta ALLAH'IN HEDEFİNE hizmet etmekte.

Bu hikayede görünüşte Yusûf'un kardeşleri (as) suçlu konumundalar, ancak hakikatte, fikir verici ya da azmettirici olarak şeytanı görürüz.

Gerçi olaylar yaşanırken zordur, Ya'kub ailesi içinde zordu ama sonunda bütün olaylar lehlerine dönüştü. Şeytanın çabası ise öncelikle Muradullah'a sonra Ya'kub ailesine ve dahası bütün dünya insanlarına hizmet olmuştur. Kendisine ise sadece aşağılanmışlık ve taşlanmışlık kalmıştır. Hasedi ve hilesi kendi başını yemiştir.

Darun-Nedve'de nasıl müşriklerin yanına giderek onlara Rasulullah (sas) hakkında şeytani fikirlerini verdiyse bu hikayede de Yusûf (as)'un kardeşlerine fikir vermiştir. Bunu ise Ya'kub (as) ru'yâ'yı dinleyince hemen anlamıştı.

Zira Ya'kub (as) ru'yâ'yı 4. Ayette dinledikten sonra 5. Ayette hemen oğlunu ikaz etmiş ru'yâ'nın bir kısmını dahi kardeşlerine anlatmamasını tembihlemiştir:

إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ

﴿يوسف - ٥﴾

"Muhakkak şeytan, insan için apaçık bir düşmandır."

(YUSÛF, 12/5)

Ya'kub (as) bu cümleyi hemen söyledi. Demek ki ru'yâ'yı dinler dinlemez te'vilini hemen anladı. O (as) şeytanın teorilerini, metotlarını tanıyordu. Ya'kub (as) burada genelleme yaparak "insan için apaçık düşmandır".. diyor. O insanlar bir de peygamber olursa şeytanın düşmanklığını düşünmek lazım. Peygamberler (as) de şeytanları herkesten iyi tanırlar.

"Muhakkak şeytan, insan için apaçık bir düşmandır." Yüklemli

cümle "MUHAKKAK" sözcüğü ile başlıyor. Yani cümlenin devamı kesin kes doğruyu ifade etmektedir. Şüpheye kesinlikle yer bırakmıyor.

Şeytanın, Mekkeli müşriklere geldiği metotla Yusûf'un kardeşlerine (as) de geldiğini delillerle isbat edeceğiz. Bir kısmını yukarıda izah ettiğimiz gibi yine bazı mantıklı delillerle; Quran ve sünnet yorumlarıyla izah edeceğiz:

YUSÛF Suresi'nin 8. Ayetine baktığımızda kardeşlerin toplanarak Yusûf (as) hakkında konuştuklarını görürüz:

إِذْ قَالُوا لَيُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَى أَبِينَا مِنَّا وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

﴿يوسف - ٨﴾

"Onlar şöyle demişti: "Yusûf ve kardeşi babamıza bizden daha sevgilidir. Oysa ki biz, kuvvetli bir topluluğuz. Muhakkak babamız, apaçık bir şaşkınlık içindedir."

(YUSÛF, 12/8)

Bu Ayetten sonraki Ayete baktığımızda Ayetin doğrudan emir kipiyle başladığını görürüz. Emir ise kardeşlerden hiç birisine ait değildir, bilakis kardeşlerin tümünü kapsamaktadır.

اقْتُلُوا يُوسُفَ أَوِ اطْرَحُوهُ أَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ أَبِيكُمْ وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ

﴿يوسف - ٩﴾

"Öldürün Yusûf'u veya onu bir yere atıp bırakın ki babanızın yüzü yalnızca size (dönük) kalsın. Ondan sonra da salih bir topluluk olursunuz."

(YUSÛF, 12/9)

Buradaki delil bu emir cümlesinin kardeşlere ait olmadığıdır. 10. Ayet bu gerçeği teyit etmektedir:

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَأَلْقُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ يَلْتَقِطْهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ إِنْ كُنتُمْ فَاعِلِينَ

﴿يوسف - ١٠﴾

"İçlerinden bir sözcü dedi ki: "Eğer (mutlaka bir şey) yapacaksanız, öldürmeyin Yusûf'u, onu kuyunun derinliklerine bırakıverin de bir yolcu kafilesi alsın."

(Yusûf, 12/10)

Yukarıdaki 10. Ayette konuşan kardeşlerden birisi. 9. Ayette konuşan ise şeytanın ta kendisi. Yukarıda bahsettiğimiz gibi, Allah rasulünün Mekkeli düşmanlarına gelerek fikir veren şeytan, Yusûf (as)'un kardeşlerine de gelerek fikir sunmuştur.

El-Hakk Subhanehu ve Teâlâ, 10. Ayette: "İçlerinden bir sözcü dedi ki..." sözüyle 9. Ayette konuşanın onlardan biri olmayıp, ancak şeytan olduğunu ifade etmektedir.

Şeytan öncelikle öldürmelerini emretti. Sonra onların şoka dönüşen yüz ifadelerini görünce kardeşlerini asla öldüremeyeceklerini anladı ve ardından hemen başka bir tavsiyede bulundu: "veya onu bir yere atıp bırakın..".dedi. Şeytan baktı ki kardeşlerini öldürme fikri kabul görmedi, o halde uygulanabilir bir fikir verdi.

O'nu (as) uzak bir yere göndermekle babalarından ayırarak, babalarının ilgisini kendilerine çekebilirler, daha sonra da Allah'a dönüp pişmanlık duyarak salih kimselerden olduklarında, olan bitenler de unutulup gidecekti.

Görünen o ki: şeytan, kardeşlerin yanına, Mekke'deki Darun-Nedve'ye geldiği gibi bir bedevi kılığında gelerek fikirlerini takdim etti. En azından vesvese verdi.

Kardeşler o vakit henüz peygamber olmadıklarından bu durum normal. Şeytanın çeşitli hile ve desiseleri olmasına rağmen karakteristik özelliği aynı olduğu için apaçık görünmekte. Şeytanı gözümüzle görmediğimiz halde Allah'ın Kitab'ı ve Rasulullah (sas)'ın sünnetiyle, hile ve desiselerinden koruna bilmekteyiz.

إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ

﴿يوسف - ٥﴾

"Muhakkak şeytan, insan için apaçık bir düşmandır."

(YUSÛF, 12/5)

Allahu Teâlâ "apaçık düşman"..buyurmakta. Allahu Teâlâ onun bütün hile ve planlarını, onun giriş kapılarını nasıl kapata bileceğimizi ve ona karşı nasıl galip gelebileceğimizi Kur'an'da anlatmıştır ve açıklamıştır.

Biz onu baş gözümüzle göremesek de Allah'ımızın bize göstermesiyle açık ve net görürüz. Allah Subhanehu ve Teâlâ NİSA Suresi'nin 76. Ayetinde şöyle buyurmaktadır:

الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا

﴿النساء - ٧٦﴾

"İmân eder, Allah yolunda savaşırlar; inkâr edenler, tâğût (azgın kâfirler, lanetli İblîs ve Allah'tan başka ilâh edinilen bâtıl tanrı) yolunda savaşırlar. O halde siz şeytanın dostlarıyla savaşın. Şüphesiz ki, şeytanın hilesi pek zayıftır."

(NISÂ, 4/76)

Yukarıdan beri anlata geldiğimiz konulardan açık ve net ortayan çıkan

mesele, peygamberliğin bütün aileyi kuşatması için Ya'kub ve Yusûf (as)'un ayrılıkları Allah'ın yazgısı yani kazasıyla gerçekleştiği meselesidir. Hem Yusûf (as)'u peygamberliğe hazırlamak hem de Allah'ın Ya'kub ailesine nimetini tamamlamasıdır.

Allahu Teâlâ onları (as) sonunda Mısır'da birleştirecek ve bedenlerin ve ruhların gıdalarını onların elleriyle mahlukatına ulaştıracaktır.

Ruhların gıdası:

Hepsi Mısır'da peygamberlik aldıktan sonra Allah'tan aldıkları vahiy doğrultusunda insanlara tebliğ ve irşad görevlerini yerine getirdiler.

Bedenlerin Gıdası:

Tahıl çeşitlerini kıtlık yılları için Mısır'da depolarda muhafaza ettiler. Bunları baştan Yusûf (as) organize etti daha sonra ailesi de Mısır'a gelince hep birlikte Hakka ve halka hizmet ettiler.

Baştan da söylediğimiz gibi Allahu Teâlâ mahlukatın rızkını, dünyayı yarattıktan sonra arza yerleştirdi. Allahu Teâlâ hiç şüphesiz global kıtlık yıllarının geleceğini de biliyordu. Bunun delili FUSSILET Suresi 9. Ve 10. Ayet-i kerimelerdir:

قُلْ أَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَنْدَادًا ذَٰلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٩﴾ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبَارَكَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً لِلسَّائِلِينَ ﴿١٠﴾

﴿فصلت : ١٠ - ٩﴾

"De ki: "Gerçekten siz mi yeri iki günde yaratanı inkâr ediyor ve O'na birtakım eşler kılıyorsunuz? O, alemlerin Rabbidir."(9) "Orda (yerde) onun üstünde sarsılmaz dağlar var etti, onda bereketler yaratti ve isteyip arayanlar için eşit olmak üzere ordaki rızıkları dört günde takdir etti."(10)

(FUSSİLET, 41/9-10)

Kıtlığın geleceği malum olduğu için arzın iyi kullanılması; ekim biçim işlerinin düzenli ve planlı yapılması lazımdı. Sadece düzenli ekim biçim yapmak da yeterli değil üstelik doğru düzgün depolama yapılması da gerekiyordu. İşte tam da bu olayların başına Yusûf (as) ve ardından da ailesinin gelmesi Allah'ın kazasıdır.

Yusûf (as) İlahî sevkle Mısır'a sevk edilerek kıtlık yıllarının tedbiri aldırılmış ve bütün insanlığın hayrı ve faydası için kendisine hem iktidar hem de arzın hazineleri verilmiştir.

Ya'kub (as) evi peygamber evidir. Allahu Teâlâ insanlar içinden onları (as) seçerek rahmet, selamet ve bereketle şerefyâp etmiştir. Rabbimiz onları (as) ruhî ve bedenî gida dağıtıcıları kılmıştır.

Hikayenin sonunda ve bu nimetlerin neticesinde hepsi birden Allahu Teâlâ'ya secde ettiler, bu secde ise şükür secdesiydi:

وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا

﴿يوسف - ١٠٠﴾

"Ana babasını tahtın üzerine oturttu, hepsi birlikte Allah'a secde ettiler"

(YUSÛF, 12/100)

İki tür taht (arş) var:

1. Arş-ur-Rahmân yani Allah'ın tahtı:

Namaz mü'minin miracıdır hadisine göre mü'minin ruhu namazda Rabbinden bir saygı ürperişiyle ürperir. Peygamberler ise sadece namazlarında değil sair zamanlarında da bu bağlantı halindedirler.

Evet, nebilerin (as) ruhları her zaman ve mekanda Allah ile daima beraberdirler. Onlar hem Allah ile hem Allah içinler. Onların (as) konuşması, yürümesi, oturup kalkması her söz, hal, fiil ve fikirleri Allahu

Teâlâ'nın vahyi ve hidayetiyledir.

Sıradan mü'minler bile namazlarında Allah ile bağlantı halindeler ise artık peygamberler için ne demeli? Demek ki onlar sürekli Allah iledirler. Bu durum tabii ki Ya'qub ve hanımı (as) için de geçerlidir. Yaklaşık 40 yılı aşan ayrılık ve çetin ibtilalarlardan sonra Allahu Teâlâ'ya olan yakınlıklarını düşünmek lazım.

Onların çile yıllarını sabırla karşılamalarını Rabbleri hiç mükafatsız bırakır mı? Elbette bırakmaz. Onları yükselterek Cennetteki derecelerini gösterecektir. Allahu Teâlâ dostlarına her türlü nimeti vereceğini ve müjdeleneceklerini bildirmektedir.

Onlar bu hayatta da muhakkak müjde alacaklardı. Allahu Teâlâ sonra onlara miraç yaptırdı. Nereye kadar? Ta RAHMÂN'IN ARŞINA kadar. Oradan da Rabbimiz Cenneteki yerlerini gösterdi.

Arş yani **taht** kelimesi Kur'an'da üç bağlamda geçmektedir.

1. RAHMÂN'IN TAHTI = "Rahmân, Arş'a istivâ etmiştir." (Tâ-Hâ, 20/5)
2. Belkis'in tahtı = "Böylece (Belkis) geldiği zaman ona: "Senin tahtın böyle mi?" denildi. Dedi ki: "Tıpkı kendisi." (Neml, 27/42)
3. Yusûf (as)'un anne ve babasının çıkarıldıkları taht =

وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ

﴿يوسف - ١٠٠﴾

"Babasını ve annesini tahta çıkarıp oturttu."

(YUSÛF, 12/100)

Allahu Teâlâ bu Ayette herhangi bir tahttan bahsetmiyor, genel anlamda TAHT diyor. Madem bu kelime bir yönde ve manada sınırlandırılmıyor o halde ARŞ = TAHT kelimelerinin bütün manalarını kapsıyor.

Bununla Rahmân'ın tahtı ve saltanat tahtı kasdedilmektedir. Saltanat tahtına çıkarılış saltanat yetkisinin verilmesidir, zira ekmeğe sahip olan iktidar, karar ve kanun sahibidir. Ekmeğe sahip olan, kanaat, yönetim ve destek gücüne de sahip olandır.

Dünyanın çeşitli yerlerinden Mısır'a gelerek saltanat tahtında oturan Ya'kub ve ailesinden yiyecek, içecek ve bunlarla beraber ruhlarının gıdaları olan Allah'ın vahyini almaları saltanat tahtına sahip olduklarını göstermez mi? Tabii ki gösterir. İşte bu nübüvvet vesilesiyledir.

Sonuç:

Bütün bu anlatılanlardan Yusûf (as)'un kardeşlerinin ruhani ihtiyaçları olan tevbelerinin son rüknünü yerine getirdikleri anlaşılmaktadır. Ne ile yerine getirdiler? Elbette anne ve babalarını Mısır'a götürerek oğullarına kavuşturmalarıyla. Kardeşlerin bu ihtiyaçları ru'yâda bahsedilen SACİDÎN sözüyle ifade ediliyor.

Yusûf (as)'un kardeşlerinin manevi (ruhanî) ihtiçları konusunu bitirirken tevbelerinin son şartlarının yanı sıra bir mühim meseleyi de birlikte ifade etmek istiyoruz:

Yusûf kardeşleri Yusûf (as)'a ruhanî ihtiyaç halinde geldiler. Bu olay onların gezegen halinden yıldız haline terfi ettikleri anlamını taşır. Evet onlar (as) normal herhangi bir insan gibile iken şimdi peygamber kılındılar.

Bu da onlar için manevi derece manası taşımaktadır. Çünkü 6. Ayet sonunda hepsinin peygamber olacaklarını ima etmektedir. Allahu Teâlâ bu durumu onların için yazdı; hükme bağladı ve Ya'kub (as) da vahiy nuruyla bunu anladı ve 6. Ayette ifade etti.
Allahu Teâlâ'nın muradının yerine gelmesi için peygamber olmaları gerekti. Yusûf (as)'un yanına geldiklerinde kendileri için vadedilen nimet tamamlandı.

Şimdi de ikinci ruhanî hacete gelelim:

Ebeveynin (anne – baba / güneş – ay) ruhanî ihtiyaçları. Anne ve babanın, oğulları Yusûf (as)'un yanına geldiklerindeki manevî (ruhanî) hacetleri yani Sacidîn hallerini iki noktada mütaala edeceğiz:

1. **Nokta:**

Yusûf (as)'un ebeveyni manevî hacetleri olarak annelik ve babalık duygularını yatıştırmak için Mısır'a SÂCİDÎN yani muhtaç olarak geldiler. Garîzeh yani fıtrî ihtiyaçları, 40 yıl boyunca sesini işitemedikleri ve yüzünü göremedikleri oğullarını görmekti yani kalplerine Yaradan tarafından ekilmiş duyguların çığlıklarını dindirmekti.

Onların (as) 40 yıl süren hasretleri o kadar hazindi ki hatta Ya'kub (as)'un gözlerine ağlamaktan boz indi ve âmâ oldu ama yine de üzüntüsünü kalbine gömdü. O (as) cidden güzel sabırlı bir peygamberdi.

Ya'kub (as), peygamber sabrına sahip olduğu halde o kadar muzdarip olduysa, hanımı bir anne olarak neler çekti kim bilir. Evet, Rabbinden başka kim bilir? Anne kalbi baba kalbinden çok daha biçare iken neler çekti? Baştan da izah ettiğimiz gibi Kur'an'ın metodu kadını hem korumak hem şereflendirmek amacıyla doğrudan doğruya ve teferruat vererek anlatmaz. Kur'an Ya'kub (as)'un çektiklerinden bahseder bir anne olarak hanımının çektikleri zaten kendiliğinden anlaşılır.

Bir Hadis-i kudsî'nin konuyla alakalı bölümünü zikredelim: ***"Ve sevgiyi ve merhameti ebeveyninin kalplerine diktim ki, doymasınlar seni doyurmadan ve uyumasınlar sen uyumadan."***

Burada "diktik" sözcüğü sevgi ve merhametin kalplere konulduğunu haber veriyor. İş böyle olunca insana verilen o duygular kendiliğinden harekete geçiyor ve görevlerini yerine getirmek için gayret serfediyorlar. Hamile hanımlar çektikleri bütün sıkıntılara rağmen kendilerinin acı çekmelerine sebep olan evlatları için adeta çırpınıyor ve kendilerini feda edebiliyorlar. Bütün amaç çocukları rahat, mutlu ve sağlıklı olsunlar.

Hamile kalamayan bazı kadınlar hamileliğin bütün sıkıntılarını bildikleri

halde doktor doktor dolaşarak tedavî yollarını araştırıyorlar. Neden acaba? Elbette kalplere dercedilmiş annelik duygusunun etkileriyle.

Hamile kadınlar iki zıt duygunun zirvesini yaşarlar. Hem acının zirvesini hem de anne olma mutluluğunun zirvesini bir arada yaşarlar. İşte İlahî sanat ve Rabbanî tasarım.

2. **Nokta:**

Manevî ihtiyaç gerçeğinden anne ve babalık duygularının insan kalbine yerleştirildiği anlaşılmaktadır. Ayrılık gibi bir keder ise bir anne-baba için en hazin çiledir.

Bu nedenle Yusûf (as)'un anne ve babasının manevî ihtiyaçlarının karşılanması oğullarına kavuşarak hasret gidermeleriydi.

İkinci manevî ihtiyaçları ise sabırlarına hem de güzel sabırlarına karşı Rabblerinden alacakları mükafattı.

Allahu Teâlâ'dan üzerlerine gelen bu ibtilayı sabırla karşıladı ve hayırlı sonuca ulaştırdılar. Mükafat olarak ise Rabblerinden hediye aldılar.

Allahu Teâlâ İNŞİRAH Suresi'nde şöyle buyurmaktadır:

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٥﴾ إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ﴿٦﴾

﴿الشرح : ٦ - ٥﴾

"Böylece muhakkak ki zorlukla beraber bir kolaylık vardır."(5) "Muhakkak ki zorlukla beraber bir kolaylık vardır."(6)

(İNŞİRAH, 94/5-6)

Demek ki Ayetin ifade ettiği Allah'ın kanunu Ya'kub (as) ve hanımında tecellî etmektedir. Böylelikle Hükmullah'ın tecellîsine manevî ihtiyaç hallerinden dolayı mazhar olmuşlardır.

Onlar (as) bilmeyerek de olsa Mısır'a mükafatlarını almaya geldiler. Allahu Teâlâ mükafatlandıranların en hayırlısıdır. Allah, onlara (as) da maddî ve manevî mukafatların en hayırlısını vermiştir. Bunun delili ise YUSÛF Suresi'nde şöyle ifade edilmektedir:

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ آوَى إِلَيْهِ أَبَوَيْهِ وَقَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ

﴿يوسف - ٩٩﴾

"Böylece onlar (gelip) Yusûf'un yanına girdikleri zaman, anne ve babasını bağrına bastı ve dedi ki: "Allah'ın dilemesiyle Mısır'a güvenlik içinde giriniz."

(YUSÛF, 12/99)

Burada ebeveyn sözcüğü geçmektedir, yani anne ve baba birlikte. Bundan sonra artık ne açlık, ne matem ne de ayrılık var! Bundan böyle sadece Allah'ın fazlını ve nimetlerini tatmak var. YUSÛF Suresi'nin 100. Ayeti şöyle:

وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ

﴿يوسف - ١٠٠﴾

"Ve ebeveynini taht üzerine çıkardı."

(YUSÛF, 12/100)

EL-RÂFÎ = Yükselten / Yukarı çıkartan manasında Allahu Teâlâ'nın isimlerinden bir isimdir.

Allahu Teâlâ bu sıfatıyla Yusûf (as)'un ebeveynine tecellî etti ve ruhlarını **Rahmân'ın tahtına (Arş-ur-Rahmân)** çıkardı ve öylece mükafat olarak Cennet'teki yerlerini gördüler.

Maddî olarak ise Mısır'da saltanat tahtına çıkarıldılar. Yusûf ve Ya'kub

(as) baba ve oğul olarak aynı yerde bulunduklarında tahta kim çıkar dersiniz? İkisi de peygamber ama Ya'kub (as)'un ayrıyeten babalık sıfatı var. Bir peygamber olan Yusûf (as) babasına karşı nasıl edepli olunacağını gayet iyi bilir ve bu nedenle tahta babasını çıkartır. Peygamber sıfatlarıyla her ikisi de Allah'ın vahyini insanlara tebliğ ederler.

Yukarıda tahtlardan bahsetmiştik. Kur'an'ın farklı yerlerinden konumuza delil getireceğiz. Şimdi de **Rahmân'ın tahtı** ifadesine TÂ-HÂ Suresi'nin 5. Ayetinde bakalım:

الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى

﴿طه - ٥﴾

"O Rahmân, Arş'ı kuşatmıştır."

(TÂ-HÂ, 20/5)

Arş-u Âla'ya çıkış ruhla olmuştur ve burada yükselten (bazılarının yanlış anladığı gibi) Yusûf (as) değil Allahu Teâlâ'dır. Bu, Arş-u-Rahmân'a yükseltme işi Allah'ın onlara (as) bir ikramıdır.

İkinci taht ise Arş-us-Sultan = Saltanat Tahtı. Bu taht'a delil ise NEML Suresi'nin 42. Ayetinde ifade edilmektedir:

فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَرْشُكِ قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ

﴿النمل - ٤٢﴾

"Böylece (Belkîs) geldiği zaman ona: "Senin tahtın böyle mi?" denildi. Dedi ki: "Tıpkı kendisi. Bize ondan önce ilim verilmişti ve biz müslüman olmuştuk."

(NAML, 27/42)

Yukarıdaki Ayet malum olduğu üzere kraliçe Belkîs ve Süleyman (as)'ın hikayesiyle alâkalı bir kısım.

Allahu Teâlâ Ya'kub ve hanımını (as) ruhlarıyla **Rahmân'ın tahtına** ve bedenleriyle de **saltanat tahtına** çıkardı.

YUSÛF Suresi'nde Allahu Teâlâ **TAHT** sözcüğünü bir manayla sınırlamadığı için genel manasıyla bakılabilir ve böylelikle Kur'an'da zikredilen bütün taht kavramlarını kapsar. O halde hem ruhanî hem bedenî çıkılan taht kast olunmaktadır.

Allahu Teâlâ İSRÂ Suresi'nin 23. ve 24. Ayetlerinde şöyle buyurmaktadır:

وَقَضَى رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٢٣﴾ وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا ﴿٢٤﴾

﴿الإسراء : ٢٤ - ٢٣﴾

"Rabbin, O'ndan başkasına kulluk etmemenizi ve anne babaya iyilikle davranmayı emretti. Şayet onlardan biri veya ikisi senin yanında yaşlılığa ulaşırsa, onlara: "Öf" bile deme ve onları azarlama; onlara güzel söz söyle."(23) "Onlara acıyarak alçakgönüllük kanadını indir ve: 'Ey Rabbim! Onlar beni küçükken eğittikleri gibi sen de onlara merhamet et' de."(24)

(İSRÂ, 17/23-24)

Ayetin içeriği ebeveyn ve evlat muamelesiyle alakalı.

Ubâdah ibnu-s Sâmit dedi ki Rasulullah (sas) şöyle buyurdu: ***"İhtiyarlarımıza saygı göstermeyen, küçüklerimize merhamet etmeyen ve alimlerimizin hakkını vermeyen (hürmet etmeyen) bizden değildir."***

Yukarıdaki hadis-i şerîf İmam-ı Suyûtî'nin Sahîh-i Câmî'inde mevcuttur ve Şeyh Albanî ise hadis için hasen demiştir.

Allah'ımızın ve sevgili Peygamberimizin (sas) sözlerinden anlaşılan o ki çocuklar için anne ve babaları kutsaldır ve sürekli iyilik görmeye layıkdırlar. Elbette bir hükümdar olan Yusûf (as) devlet yönetimine dair hizmetleri yürütmüş, ancak ebeveynini saygısından ötürü taht'a oturtmuştur.
Sıradan insanlar için ebeveyn hakkındaki hüküm bu ise bir peygamber ve bir örnek insan olan Yusûf (as) için nasıldır! Anne ve babasını tabii ki taht'a çıkartıp oturtacaktır. Zira peygamberler (as) önder ve örnek insanlar olarak anne ve babalarına en çok hürmet eden insanlardır.

Sonuç:
El-Hakk Subhanehu ve Teâlâ Yusûf (as)'un ailesinden ayrılmasını kazası olarak yazmıştır, yani aileye hayır murad ettiği için bunu istemiştir. Bu olay sadece Yusûf (as) ve ailesi için değil, bütün arzın sakinleri için büyük bir nimetti. Yusûf ve kardeşleri (as) arasında önceden olup bitenler sonraki güzel günlere ve nübüvvete hazırlıktı.

Peygamberlerin nübüvvetten önce bize hata gibi görünen fiilleri hata değil, sonraki dönem, yani peygamberlik dönemleri için bir hazırlıktır. Bu nedenle Ya'kub (as) ve ailesi Allah huzurunda secdeye kapandılar. Evet o secde ŞÜKÜR SECDESİ idi. Buradaki secde Allahu Teâlâ'ya ibadet niyetiyle yapılan secdedir ama 4. Ayetteki secde alnı yere koyarak yapılan secde değil, ihtiyaç halinde olmanın ifadesidir.

Önemli bir not:

SÂCİDÎN ile SÜCCEDEN sözcüklerinin farklı anlamları

Allahu Teâlâ YUSÛF Suresi'nin 100. Ayetinin bir kısmında şöyle buyurmaktadır:

وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا

﴿يوسف - ١٠٠﴾

"...VE HEP BİRLİKTE ONUN İÇİN SECDEYE KAPANDILAR."

(YUSÛF, 12/100)

Allahu Teâlâ ve Subhanul Hakk FETİH Suresi'nin 29. Ayetinde de aynı sözcüğü ifade etmektedir:

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ

﴿الفتح - ٢٩﴾

"Muhammed Allah'ın elçisidir. Beraberinde bulunanlar da kâfirlere karşı çetin, kendi aralarında merhametlidirler. Onları rükûya varırken, secde ederken görürsün. Allah'tan lütuf ve rıza isterler. Onların nişanları yüzlerindeki secde izidir."

(FETİH, 48/29)

FETİH Suresi'ndeki **SÜCCEDEN** sözcüğü ibadetle alakalı, zira ondan önce de zaten **RÜKÛ** sözcüğü geçmektedir. Rükû ve sücûd sıralaması namaz ibadetindeki sıralamadır. Sücceden kelimesi çoğul ve yoğunluk ifade eden bir sözcük ve aynı zamanda ibadetle yani ya **NAMAZ SECDESİ** yahut **ŞÜKÜR SEDCESİYLE** bağlantılı bir sözcüktür. Ve 4. Ayetteki **SÂCİDÎN** ise Arap gramer kuralına göre hal anlatan bir terimdir.

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ

﴿يوسف - ٤﴾

"Hani Yûsuf babasına: "Babacığım, gerçekten ben (rüyamda) onbir yıldız, güneşi ve ayı gördüm; bana secde etmektelerken gördüm" demişti."

(YÛSUF, 12/4)

Bu Ayetteki secde **sücceden** olarak değil **sâcidîn** olarak ifade ediliyor. **"Sâcidîn olarak geldiler" = "İhtiyaç halinde geldikler"** demektir. Arapça'da meşhurdur: Onu bana bırak, onu sana (sâcidîn) muhtaç olarak getireceğim.

Hem resmi Arapça'da hem halk dilinde bu söz meşhurdur. Burada tabii ki bendensel bir secdeden söz etmek mümkün değildir, ifade edilmek istenen muhtaçlık halidir. Maalesef 4. Ayetteki bu sözcük çoğu zaman yanlış anlaşılmış.

Yusûf (as)'un ailesi de Yusûf'a bedensel secde etmediler ancak maddî ve manevî ihtiyaç duydular.

Sâcidîn kelimesi 4. Ayete aittir ve nitekim mazide kalmıştır. Bu nedenle 100. Ayette Yusûf (as) babasına:

وَقَالَ يَا أَبَتِ هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا

﴿يوسف - ١٠٠﴾

"Dedi ki: "Ey Babam, bu, daha önceki rüyamın yorumudur. Doğrusu Rabbim onu gerçek kıldı."

(YUSÛF, 12/100)

Sonunda hem Yusûf (as)'un kendi ailesi hem bütün insanlık alemi Yusûf'a gelerek onun hazinelerinden istifade ettiler.

Bir haber:

Ya'kub (as) oğlu Yusûf'un ru'yâ'sını nasıl yorumladı?

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ

﴿يوسف - ٤﴾

"Hani Yûsuf babasına: "Babacığım, gerçekten ben

(RÜYAMDA) ONBİR YILDIZ, GÜNEŞİ VE AYI GÖRDÜM; BANA SECDE ETMEKTELERKEN GÖRDÜM" DEMİŞTİ."

(YÛSUF, 12/4)

11 Gezegen: **أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا**

Yusûf'un kartdeşleridir.İnsan küçük gezegendir ve küçük bir dünyadır, çünkü arzdaki kara ve su orantısı ve unsurlar insanda da aynı.

Ve güneş: **وَالشَّمْسَ**

Yusûf (as)'un annesine mecaz. Yukarıda teferruatlı anlatmıştık.

Ve ay: **وَالْقَمَرَ**

Yusûf (as)'un babasına mecaz. Yukarıda bunları teferruatlı anlatmıştık.

SÂCİDÎN: Evet, Bu kelimenin de izahını uzun uzadıya işledik. Bu sözcük hem lügat hem dinî anlamda ibadet sedcesiyle alakalı değildir, sadece ihtiyaç halini ifade eden bir kelimedir yoksa hiç bir insan diğer bir insana ibadet sedcesiyle secde edemez, etmesi caiz değildir.

Not:
Allahu Teâlâ NÛH Suresi'nin 15 ve 16. Ayetlerinde şöyle buyurmaktadır:

أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا ﴿١٥﴾ وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا ﴿١٦﴾

﴿نوح : ١٦ - ١٥﴾

"Görmüyor musunuz; Allah, yedi göğü birbirleriyle bir uyum içinde yaratmıştır?"(15) "Ve ayı bunlar içinde bir nur kılmış, güneşi de (aydınlatıcı ve yakıcı) bir kandil yapmıştır."(16)

(NÛH, 71,15-16)

Okuyanların çoğu bu Ayeti fark etmiyorlar. Neden mi etmiyorlar?

Bu nasıl izah edilebilir? Ay, yakın göğün bir gezegenidir. Dünya'dan baktığımızda gökyüzünde görürüz. O halde ay yedi kat göğü nasıl aydınlatsın. Yedi Gök ise bizim için görünmez ve ulaşılmazdır. Allah ve Rasulü (sas) anlattıkları için varlıklarından haberdar olduk.

Kur'an'ın ifadesine göre arz da yedi tane olarak anlatılır ve biz sadece birini bilir ve içinde yaşarız. O halde diğer altısı nerede? Biz ne yedi gökle ilgili geniş bir bilgiye sahibiz ne yedi yerle ilgili bilgilere. Bizim içinde yaşadığımız dünya'nın bir tavanı (gök) var ve o tavanda yıldızlar var, bildiğimiz o kadar.

Hal bu iken ay nasıl olur da yedi kat göğü aydınlata bilir.

Allahu Teâlâ eğer böyle demişse mutlaka doğrudur ve bir manası vardır. Buradaki ay'dan maksat gezegen olan ay değil başka bir gerçeğe mecaz anlamda hamledilmektedir.

Buradaki ay mecaz olarak Peygamberimiz Muhammed (sas)'dir. O (sas) bütün peygamberler içinde ay gibidir. Bütün yıldızlar parlak ve güzeldir ancak ay hepsinden farklı bir aydınlık sergiler.

Ay mecaz anlamda yedi göğü aydınlatan Muhammed (sas)'dir. Bunu nereden biliyoruz?

Bir peygamber olan Ya'kub (as) da mecaz olarak kendisini ay ve peygamber olan oğullarını ise yıldızlar olarak yorumlamıştır. O halde Muhammed (sas) neden ay olarak yorumlanmasın ki! Ya'kub oğullarına ay idi. Oğullar önce gezegen idiler sonra yıldıza dönüştüler.

Muhammed (sas) Allah'ın nur'u olarak bütün peygamberlere nur'dur.

Allahu Teâlâ MÂİDE Suresi'nin 15. Ayetinde şöyle buyurmaktadır:

قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ

﴿المائدة - ١٥﴾

"Size Allah'tan bir nur ve apaçık bir Kitap geldi."

(MÂİDE, 5/15)

Aralarında İbn Abbas (ra)'ın da bulunduğu İslam uleması Kitap'tan maksadın Kur'an ve Nur'dan maksadın ise Muhammed (sas) olduğunu beyan ederler.

Muhammed (sas)'in bir diğer özelliği de **İlk Kul** olmasıdır. İlk kul olunca tabiyatiyle ilk yaratılan ünvanına da sahip oluyor. Bunun delili ZUHRÛF Suresi'nin 81. Ayetidir.

قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ

﴿الزخرف - ٨١﴾

"De ki: "Eğer RAHMÂN (olan Allah)'ın oğlu olsaydı, İlk kul benim (o oğul benin olmam gerekirdi)."

(ZUHRÛF, 43/81)

Demek ki Allahu Teâlâ'nin bir oğlu olacak olsa idi o oğul Muhammed (sas) olurdu. Zira O (sas) ilk kul. Bu konuda Internet sayfamızda ki "Ev'den kainat evine kadar Kur'an'daki aydınlatılmış evler" isimli eserimize bakılabilir.

Yusûf (as)'un ru'yâ'sının farklı zaviyeden yorumu

Bu kısımda güneş, ay, gezegenler ve yıldızların Kur'an'ı Kerim'deki evrensel bağlantılarını haber vermeye çalışacağız. Hepsinin de Ya'kub (as)'un, Yusûf (as)'un ru'yâ'sının yorumuyla alakasını beyan edeceğiz inşaallah.

1) Gezegenlerin, güneşin, ayın ve yıldızların yorumunu evrenle

alakalandırırsak
bütün peygamberler ve diğer insanlarla bağlantılarını görebilirirz.

Kur'an'ı Kerim'in muhtelif yerlerinde öyle terim ve sözcükler geçiyor ki o sözlerin mana derinliklerine indiğimizde Yusûf (as)'un ru'yâsının da derinlerine inecek ve Ya'kub (as)'un te'vilini daha iyi kavraya bileceğiz.

Kur'an'ı Kur'an ile tefsir ederek Ayet ve sureleri, konu ve kelimeleri tedebbürle okuduğumuzda insanın kainatla (evren) bağlantısına daha bir vakıf olacağız.

Allah Subhanehu ve Teâlâ gece ve gündüzü yarattığında geceyi giyinilmiş bir elbise ve gündüzü ise yaşama ortamı yapmıştır. NEBE Suresi'nde Hakk Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا ﴿١٠﴾ وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ﴿١١﴾

﴿النبإ: ١١ - ١٠﴾

"Ve geceyi bir örtü yaptık."[10] "Ve gündüzü geçim zamanı kıldık."[11]

(NEBE, 78/10-11)

Gecenin bir elbise ya da örtü ve gündüzün de geçim zamanı oluşu insana hizmettir. Bir erkek tek başına aile kuramaz. Aile kurup çocuk sahibi olabilmesi için karşı parçası yahut cinsi dediğimiz kadın olması lazım. Aile hayatı ise çeşitli sorumluluklarla bağlantılı olduğu için tabiyatiyle insanda yorgunluklar meydana geliyor ve dinlenmek için ise gece rahatı gerekiyor.

Gece ve gündüz insan hayatı için bir bütünlük arz ediyor. Aile reisi gündüz olunca calışıp çabalıyarak ailesinin nafakasını temin ediyor. Bu uğraşılar toplumu uyuşukluktan kurtararak aktif hale getiriyor ve dolayısıyla tazelik bahşediyor.

Bugünün ve istikbalin ekonomik tekamülü de bu yolla sağlanmaktadır.

Allahu Teâlâ MÜLK Suresi'nin 15. Ayetinde şöyle buyurmaktadır:

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذَلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ

﴿الملك - ١٥﴾

"Sizin için, arzı boyun eğdiren O'dur. O halde O'nun omuzlarında yürüyün ve O'nun rızkından yiyin. Sonunda gidiş O'nadır."

(MÜLK, 67/15)

Allah Subhanehu ve Teâlâ bu ihtiyaçları insanın içine yerleştirmiş yani insan bu özelliklerle yaratılmıştır.

İnsanın ihtiyacı gece ile gündüzle de alakalıdır. İnsanın organlarını dinlendirmesi için gece mühimdir. Zira geceleri her şeyin rahatı zuhur eder ve insanlar güne dinlenmiş bir vaziyette başlar ve görevlerini yerine getirirler.

Güneşin özelliği vakti gündüz eylemek, ışık ve ısısıyla hizmet vermektir. Ay ve yıldızların da doğrudan geceyle bağlantıları var. Zira gece olunca aşikar olurlar.

Demek ki gündüzün güneşle ve gecenin ay ve yıldızlarla bir bağlantısı var. Bu durumlar içerisinde bitkiler ve ağaçlar büyür gelişir ve meyve verirler. Güneş hem ışık verir hem gölge bahşeder. Bitki ve ağaçların gıdası güneş ışığıyla üretilir. Hem bitki ve ağaçların yeşil renkleri daha bir canlı ve parlak görünür. Evet, bu suretle insanların gıdaları temin edilmiş olur.

Peki! Bütün bunları kim yarattı? Tabii ki fazl-u kerem sahibi Allah Subhanehu ve Teâlâ yarattı.

Yusûf (as)'un ru'yâsına baktığımızda Yakub (as) ve ailesi Yusûf (as)'a muhtaç halde gelmişlerdir. Ru'yâ'da mecaz anlamda kardeşler gezegenler,

anne güneş baba ise ay olarak görülmüşlerdir.

Bütün bu gezegenler, güneş ve ay Yusûf (as)'a muhtaç halde geldiler. Buradaki ihtiyaç hali apaçık anlatıldı ve anlaşıldı. Hatta sadece Ya'kub (as) ailesi değil tüm insanlık o dönemde ihtiyaç halindelerdi.

Doğrudan ihtiyaç

Doğrudan ihtiyaç olduğu gibi dolayısıyla olan ihtiyaç da var.

Doğrudan olan ihtiyaç asıldır. Bu ihtiyaç Allah Subhanehu ve Teâlâ'ya olan ihtiyaçtır. Yusûf (as) ise Allah'ın doğrudan görevlendirdiği bir peygamberdir. Bütün gezegenler, güneş, ay ve yıldızların Yusûf (as)'a bu nedenle ihtiyaçları var. Zira O (as) vahyini Allah'tan almakta ve ihtiyaç sahiplerine gerekenleri dağıtmaktadır.

Gezenlerin, güneş ve ayın ihtiyaçları direkt Allah'adır. Bu yorumla baktığımızda mahlukatın ihtiyaçları doğrudan Allahu Teâlâ'yadır.

Burada gerçi gezegen, güneş ve aydan bahsediliyor ama yorumlarına baktığımızda insana hamledilmektedirler. Ya'kub (as)'un, oğlu Yusûf (as)'un ru'yâsının yorumuna baktığımızda Kur'an'ın onayını aldığını görmekteyiz.

Peygamberler, insanlara karada ve denizde karanlıkları; fesadı, zulmü def etmek, en azından kötülükleri minimuma (en aza) indirmek için gelmişlerdir.

Demek ki peygamberlerin yani nebi ve rasullerin (as) gönderiliş nedenleri insanların elleriyle yaptıkları kötülükleri def etmek, engellemek, en azından azaltmak içindir.

Bunun delili RÛM Suresi'nin 41. Ayetidir.

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ

الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

﴿الروم - ٤١﴾

"İnsanların kendi ellerinin kazandığı dolayısıyla, karada ve denizde fesad ortaya çıktı. Umulur ki, dönerler diye (Allah) onlara yaptıklarının bir kısmını kendilerine taddırmaktadır."

(RÛM, 30/41)

EN'ÂM Suresi'nin 97. Ayetinde ise:

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

﴿الأنعام - ٩٧﴾

"Ve O, karanın ve denizin karanlıklarında yolunuzu bulabilesiniz diye sizin için yıldızları yaptı. Bilen bir topluluk için Ayetleri etraflıca açıkladık."

(EN'ÂM , 6/97)

Burada yıldızlardan maksat Allah'ın gönderdiği elçileridir. Niçin gönderilmişlerdir? Karada ve denizde insanların çıkardıkları fesadı onarmak, düzeltmek sonlandırmak ve zulmün yerine nuru ikame etmek için. Onlar (as) Bu dünyanın yıldızları ve aydınlatan kandilleridir.

Onlar (as) olmasa bu dünya karanlıklar içinde kalır, fesat ve zulüm diyarı olurdu. RAHMÂN ve Rahim Rabbimiz gönderdiği peygamberlerle hayatımızı hayatlandırdı ve ışıttı. İnsanlar kendi elleriyle bozgunculuk yaptılar, peygamberler ise tamir yani islah ettiler.

Demek ki peygamberler (as) insanlara karada ve denizdeki karanlıklara karşı bir ışık ve hidayet rehberleridir (as). Peygamberler (as) insanların karanlıklardan kurtularak aydınlıklara kavuşmaları için Allah'tan Kataloglar ya da Kullanım Kılavuzları getirmişlerdir. O Kataloglar değil

sadece dünyamız hatta bütün kainat için geçerlidir.

Değerli alimlerimiz şöyle derler:

Yıldızlar gökyüzünün süsüdür. Yıldızlar Çölde yolculuk yapan insanlara hidayet yani yol göstericidirler. Ve yıldızlar şeytanlar için taşlamadır.

İslam kitaplarında konuyla ilgili bilgiler bu yöndedir. Ancak bu görüşü kabul edilemez buluyoruz. Yanlış demiyoruz, ancak farklı görüyoruz. Yıldızlardan maksadın farklı yönlere baktığını görmekteyiz ve bu yönde dellillerimzi sıralayacağız inşaallahu Teâlâ.

1. **Nokta:**

Bazı görüşler: "yıldızlar insanlar için yol göstericidir" derler. Delil olarak ise 7 ya da 9 yıldızdan oluşan gökyüzünde kaşık gibi görüntü arz eden yıldızları gösterirler.

Bu yıldızlar için **'Kutub Yıldızı'** derler. Bu yıldızlar insanlara yol göstericidir derler. Bu yıldızlar kuzeyi gösterdiklerinden kuzeyi bildikten sonra zaten bütün yönler bilinir.

Bu görüşü reddetmemizin nedeni şudur: Bu yorum Kur'an'ın evrenselliği ile çelişor. Zira Kur'an Ayetleri sadece sevgili peygamberimiz Muhammed (sas)'e ve muasırlarına değil kıyamete kadar gelecek olan bütün insanlığa gelmişlerdir.

Kuzeyde yaşayan insanları ve güneyde yaşayan insanları düşündüğümüzde hangileri için Kutup Yıldızı kuzeydedir ki? Kuzeyde yaşayan insanlar için o yıldız kuzeyde değildir.

2. **Nokta:**

Pusula bulunduktan sonra insanlar yollarını karada ve denizde pusula aracılığı ile buluyorlar. Bu durumda o Ayetin yani EN'ÂM Suresi 97'nin hükmü pusulanın icadıyla birlikte iptal olmuştur mu diyeceğiz?

Pusula ile karada ve denizde yönleri bulmamız daha kolay olduğuna göre EN'ÂM 97'yi yukarıda naklettiğimiz gibi yorumlayanlar için Ayetin geçerliliği kalmamıştır. Pusulalar günümüzde yıldızların yerlerini almış hatta yön tayininde daha da isabetlidirler.

"Ve O, karanın ve denizin karanlıklarında yolunuzu bulabilesiniz diye sizin için yıldızları yaptı. Bilen bir topluluk için Ayetleri etraflıca açıkladık."

(EN'ÂM , 6/97)

Hangi hava şartlarında olursa olsun pusulalar doğru gösterir ama yıldızlar sadece açık havalarda yol gösterici olabilirler. Bu nedenler bu görüşleri kesin kes reddediyoruz.

3. **Nokta:**

Öyle ülkeler var ki gündüzü de gecesi de karanlıktır yani gündüzsüz geceye sahiptirler adeta. Güneş nadir görülür, hemen hemen yılın bütünü karanlık geçer oralarda. Üstelik bulutlardan yıldızlarda görünmez. Bu durumda o Ayetin hükmü ne olur?

Uçaklar otomatik-Pilot'a bağlarlar. O esnada Pilotlar pasiftirler. Bo durumda uçaklar yıldızlarla değil pusulalarla yönlerini bulurlar.

4. **Nokta:**

"Yıldızlar, şeytanlar için taşlanma ve ateşdir" diyenlerin iddiaları şu Ayete dayanır.

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ

﴿الملك - ٥﴾

"Andolsun, Biz en yakın olan göğü (dünya göğünü)

kandillerle süsleyip donattık ve bunları, şeytanlar için taşlama birimleri (rücum) kıldık. Onlar için çılgınca yanan ateşin azabını hazırladık."

(MÜLK, 67/5)

Kur'an'da **"Aydınlatan Lamba" = "SİRÂCİN MÜNİR"**.. olarak geçer. Muhammed (sas) Kur'an'da bu sıfatla anılmaktadır:

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٤٥﴾ وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ﴿٤٦﴾

﴿الأحزاب : ٤٦ - ٤٥﴾

"Ey peygamber! Biz seni şahit, müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik."(45) "Ve O'nun izniyle Allah'a çağıran ve aydınlatıcı bir kandil olarak."(46)

(AHZÂB, 33/45-46)

Peygamber (sas), aynı zamanda NUR Suresi'nde konu edilen kainat evini aydınlatan niş içerisindeki kandildir. NUR Suresi'nin 35. Ayetini "Ev'den Kainat evine kadar Kur'an'daki aydınlatılmış evler.".. isimli eserimizde ayrıntılı olarak anlattık.

اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

﴿النور - ٣٥﴾

"Allah, göklerin ve yerin nurudur. O'nun nurunun misali, içinde kandil bulunan bir niş (duvar hücresi) gibidir; kandil bir sırça içerisindedir; sırça, sanki

İncimsi bir yıldızdır ki, doğuya da, batıya da ait olmayan kutlu bir zeytin ağacından yakılır; (bu öyle bir ağaç ki) neredeyse ateş ona dokunmasa da yağı ışık verir. (Bu,) Nur üstüne nurdur. Allah, kim dilerse onu kendi nuruna yöneltip iletir. Allah insanlar için örnekler verir. Allah, her şeyi bilendir."

(NUR, 24/35)

Evet, bu nedenlerden dolayı bu dünya hayatında karanlıkları aydınlatan lambaların Peygamberler (as) olduklarını söyleriz. Allah'ın selamı hepsinin üzerine olsun.

Âdemoğluna karşı kin ve düşmanlık İblisin içerisinde yerleşmiştir. Sadece kendisinin değil evlatlarının da içlerinde ve hatta insandan ve cinden olan şeytanların da içlerinde Âdemoğulları karşı kin, nefret ve düşmanlıklar vardır.

Bunlar hem ferden hem de topluca anlaşarak insanlara zarar vermeye çalışırlar. İnsanları sürekli olumsuz yönde etkilemeye gayret sarf ederler. Bu etkilerle insanlar haksızlık ve fesad yaparlar. Bu haksızlıklar ise hangi yönden ve cinsten olursa olsun karanlıktır.

Fesad ve haksızlıkları önlemek ve insanları hidayet etmek için; karada ve denizde karanlıklardan aydınlıklara çıkarmak ve rehberlik etmek için kimler gelmiştir?

Tabii ki Allah'ın elçileri gelmiştir. Bu nedenle peygamberler bu dünyanın aydınlatan lambalarıdırlar. Onlarsız bir dünya şeytanın etkisiyle zulüm, zorbalık ve kirliliklerle dolardı.

Onların insî ya da cinnî şeytan olmaları pek de fark eden bir faktör değildir. Mühim olan insanların onların vesveselerinden ve telkinlerinden etkilenerek yanlışa düşmeleridir. Peygamberler (as) ise şeytanların şer yöndeki etkilemelerini durdurmak ve taşlamak için gönderilmişlerdir.

Peygamberler Allahu Teâlâ'nın vahyi doğrultusunda kötülüklere ve bozgunculuğa karşı mücadele etmiş ve insanlara İlahî mesajları

iletmişlerdir.

Demek ki peygamberler (as) karanlıklardan kurtuluş için bu dünya semasının (yakın semanın) yıldızlarıdırlar. SÂFFÂT Suresi'nin 10. Ayetini delil gösterebiliriz.

إِلَّا مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ

﴿الصافات - ١٠﴾

"Ancak (sözü hırsızlama) çalıp kapan olursa, artık onu da delip geçen 'yakıcı bir alev' izler (ve yok eder)."

(SÂFFÂT, 37/10)

Yukarıdaki Ayette ifade edilen **delip deçen 'yakıcı alev'** ya da **parlak bir ateş** yıldız anlamında değildir, ancak şeytanları takip ederek yakalayan, taşlayan ve yakıp-yandıran ışıklı cisimlerdir.

Mesela SÂFFÂT Suresi'nin 6. Ayetinde şöyle buyurulur:

إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزِينَةٍ الْكَوَاكِبِ

﴿الصافات - ٦﴾

"Muhakkak biz en yakın göğü bir süsle, kevkeb'le süsledik."

(SÂFFÂT, 37/6)

Yukarıdaki Ayette **KEVKEB** sözcüğü geçmektedir. Kevkeb sözcüğünü gezegen olarak çevirdik.

Dünya bir gezegendir ve insanı da küçük bir gezegen olarak yorumlamıştık. Yukarıdaki Ayette kast olunan gezegenler insanlardır.

وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ

﴿الصافات - ٧﴾

"Ve her azgın şeytandan koruduk."

(SÂFFÂT, 37/7)

Bu özelliği kimler taşır, korunanlar kimlerdir? Umum manada insanlar (hususi manada ise birer yıldız olan peygamberler).

لَا يَسَّمَّعُونَ إِلَى الْمَلَإِ الْأَعْلَى وَيُقْذَفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ

﴿الصافات - ٨﴾

"Onlar yüce topluluğu (mele-i a'layı) dinleyemezler ve her yandan atılırlar."

(SÂFFÂT, 37/8)

Gökyüzünde gördüğümüz yıldızlar şeytanları taşlayan yıldızlar değillerdir. Şeytanları taşlayan yıldızlar Allah tarafından insanlara gönderilen peygamberlerdir (as).

دُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ ﴿٩﴾ إِلَّا مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ ﴿١٠﴾

﴿الصافات : ١٠ - ٩﴾

"Kovulurlar. Onlar için ayrıca kesintisiz bir azap vardır."(9) "Ancak bir (söz) çalıp kapan olursa onu da parlak bir ateş izler."(10)

(SÂFFÂT, 37/9-10)

Bu Ayetler yukarıda ifade ettiğimiz yorumumuzu teyit etmektedirler. Yani bu Ayetlerde geçen yıldızlardan maksat astronomik yıldızlar değil peygamberlerdir (as). Allahu Teâlâ, dünya semasını aydınlatan kandillerle süslemiş ve onları şeytanlara taşlanma kılmıştır.

Allahu Teâlâ MÜLK Suresi'nin 5. Ayetinde şöyle buyurmaktadır:

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ

﴿الملك - ٥﴾

"Andolsun ki biz en yakın göğü kandillerle (lambalarla) süsledik, onları şeytanlar için taşlama araçları kıldık ve onlar için alevli ateş azabı hazırladık."

(MÜLK, 67/5)

Şeytanlar artık her hangi bir şey (haber) carpıp kaçacak olsalar hemen peşlerinden bir ŞİHÂB = IŞIKLI GÖKCİSMİ (ATEŞ YALIMI) DELİP DEÇEN 'YAKICI ALEV' ya da PARLAK BİR ATEŞ tarafından takip edilir ve yakılırlar. Bazı gecelerde bu tür görüntülere rastlanır.

MÜLK Suresi'nin 10. Ayetinde ifade edilen pratik:

"Ancak bir (söz) çalıp kapan olursa onu da parlak bir ateş izler."

(SÂFFÂT, 37/10)

Muhammed Rasulullah (sas)'ın doğumundan sonra uygulanmaya başlamıştır. Önceleri meleklerin insanlar hakkında kendi aralarında konuştukları sözlerden bazılarını şeytanlar dinliyorlar, yani kulak hırsızlığı yapıyorlardı.

Şeytanlar bu bilgileri büyücülere götürür ve büyücülerde kehanet olarak insanlara bilgiçlik taslarlardı. Ancak Efendimizin (sas) doğumundan sonra yukarıdan bilgi çalamamışlardır. Her şeye rağmen yine de şeytanlardan biri yukarı çıkarda bir bilgi çalacak olursa Allah askerlerinden bir asker olan şihâb tarafından yakılır ve helak edilir.

Bizim kanaatimize göre yıldızlar ne çölde ya da denizde yol göstermek için, ne göklerin süsü, ne de şeytanların kendileriyle taşlandıkları gök cisimleridir. Bize göre bu yorumları destekleyen her hangi bir delil

de yoktur. Bilakis Kur'an'da aksi deliller vardır. Ayetler tedebbürle okunduğunda yıldızların peygamberler (as) olarak yorumlanmasını zaruri kılan durumlar çıkmaktadır.

NİSA Suresi'nin 82. Ayetinde Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ

﴿النساء - ٨٢﴾

"Onlar hâlâ Kur'an'ı iyice düşünmüyorlar mı (tedebbürle okumuyorlar mı? Eğer O, Allah'tan başkasının katından olsaydı, kuşkusuz içinde birçok aykırılıklar (çelişkiler, ihtilaflar) bulacaklardı."

(NİSA, 4/82)

Kitabın ilk sayfalarında TEDEBBÜR'ü yeterince anlatmıştık. Tedebbür yaparak Ayet ve sureleri birbirleriyle alakalandırarak **"YILDIZLARDAN MAKSAT PEYGAMBERLERDİR."**.. yorumunda bulunuyoruz.

Ya'kub (as)'un, oğlu Yusûf (as)'un ru'yâsını tevil metodu bizim delilimizdir. Zira bir peygamber teviline ve metoduna inanıp güvenmeliyiz ve ölçü olarak almalıyız. Zira O (as) yıldızları, ay'ı, güneşi ve gezegenleri insanlar olarak tevil etti. Ya'kub (as)'un te'vili vahiyle de desteklenmektedir.

Tâ Âdem (as)'den beri şeytanın içinde insana karşı düşmanlık vardır. Hani Allahu Teâlâ meleklerle birlikte şeytana da Âdem (as)'e secde etmesini emretmişti. Ancak şeytan kibir yaparak secde etmemişti. O gün bu gündür şeytanın işi gücü Âdem (as)'in çocuklarına düşmanca davranmak, çeşitli hileleriyle tuzaklar kurmaktır.

Âdem ile hanımı Havva (as) Cennetten çıkarılıp da dünyaya indirildiklerinde şeytan ve eşi de birlikte indirildiler. İnsan ve şeytanların o günden tâ kıyamete kadar düşmanlıkları süregidecektir.

Allahu Teâlâ BAKARA 36'da şöyle buyurmaktadır:

فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ

﴿البقرة - ٣٦﴾

"Derken şeytan, oradan ikisinin ayağını kaydırdı ve böylece onları içinde bulundukları durumdan çıkardı. Biz de: "Kiminiz kiminize düşman olarak inin, sizin için yeryüzünde belli bir vakte kadar bir yerleşim ve meta vardır" dedik."

(Bakara, 2/36)

O günden beri bütün karanlıkların, haksızlıkların, fesadların vs. kaynağı şeytan ve takipçileridir. Bu nedenle onlar bu dünya hayatının karanlıklarıdırlar.

Tam da bu sebepten ötürü Allah Subhanehu ve Teâlâ peygamberlerini (as) göndermiştir. Bütün zulüm, fesad, şerr hayasızlık ve kötülüklerin yani karanlıkların tümüne karşı birer aydınlatıcı lamba olarak gelmişlerdir. Allahu Teâlâ'nın selamı hepsinin üzerine olsun.

Bazı Ayetlerde güneş, ay ve gezegenler mecaz anlamda insanlar için kullanılmış ve bazı yerlerde ise astronomik manada geçmektedirler.

Astronomik manada ifade edilen Ayetlerden bir örnek verelim:

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

﴿الأعراف - ٥٤﴾

"Muhakkak Rabbiniz, O Allah'dır ki, gökleri ve yeri altı günde yaratti. Sonra ARŞI (kürsüyü ve dolayısıyla bütün varlıkları) istilâ etti (hükmü altına aldı). Allah, gündüzü gece ile örter ve sür'atle

gece gündüzü, gündüz de geceyi kovalar. Güneşi, ay'ı ve yıldızları, Allah, emrine bağlı kıldı. Dikkat ediniz ki, hem yaratmak, hem de emretmek O'na mahsustur. Âlemlerin Rabbi olan Allah, ne kadar yücedir!"

(A'RÂF, 7/54)

Burada ifade edilen güneş, ay ve yıldızlar apaçık astronomik gök cisimleridir. Burada mecaz ifade görünmüyor.

TÂRIK Suresi ve NECM Suresi'nde mecaz ifadeler var.

TÂRIK Suresiyle başlayalım:

وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ﴿١﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ﴿٢﴾ النَّجْمُ الثَّاقِبُ ﴿٣﴾

﴿الطارق : ٣ - ١﴾

"Göğe ve Tarık'a andolsun,"(1) "Tarık'ın ne olduğunu sana bildiren nedir?"(2) "(Karanlığı) delen yıldızdır."(3)

(TÂRIK, 86/1-3)

Buradaki **DELENYILDIZ = TÂRIK = KAPIYAVURAN** anlamındadır.

NECM Suresi'nde ise şöyle buyurulmaktadır:

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَى ﴿١﴾ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَى ﴿٢﴾ وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَى ﴿٣﴾ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَى ﴿٤﴾ عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَى ﴿٥﴾ ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَى ﴿٦﴾ وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَى ﴿٧﴾ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى ﴿٨﴾ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى ﴿٩﴾ فَأَوْحَى إِلَى عَبْدِهِ مَا أَوْحَى ﴿١٠﴾ مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى ﴿١١﴾ أَفَتُمَارُونَهُ عَلَى مَا يَرَى ﴿١٢﴾ وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَى ﴿١٣﴾ عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى ﴿١٤﴾ عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَى ﴿١٥﴾

﴿النجم : ١٥ - ١﴾

"Battığı zaman yıldıza andolsun."(1) "Arkadaşınız sapmadı da, azmadı da."(2) "O, hevadan (kendi istek, düşünce ve tutkularına göre) konuşmaz."(3) "O, ancak kendisine vahyolunan bir vahiydir."(4) "Onu, büyük güce sahip olan öğretmiştir."(5) "Ki O, görünümüyle çarpıcı bir güzelliğe sahiptir. Hemen (doğruldu) kapladı."(6) "O, en yüksek bir ufuktaydı."(7) "Sonra yaklaştı, derken sarkıverdi."(8) "Böylece mesafe iki yay kadar yahut daha yakın oldu."(9) "Böylece kuluna vahyettiğini vahyetti."(10) "Kalp, (gözün) gördüğünü yalanlamadı."(11) "Şimdi siz onun gördüğü üzerinde kendisiyle tartışıyor musunuz?"(12) "Andolsun ki, o onu bir başka kez daha inişte gördü."(13) "Sidretü'l-Münteha'nın yanında."(14) "Ki Cennetü'l-Me'va onun yanındadır."(15)

(NECM, 53/1-15)

Yukarıdaki NECM Suresi'nin Ayetleri neler anlatıyor?

Bu Ayetler Efendimiz Muhammed (sas)'in miracından bahsediyorlar. Ulema (Alimler) NECM Suresi'nin bu Ayetlerini mirac'a delil saymışlardır.

Dördüncü noktada zikredilen Ayetleri değerlendirdiğimizde şunları anlamaktayız:

İnsan gözüyle bakıldığında ay, yıldızlardan büyük görünüyor, ancak gerçek tam da zıddı. Teknolojik aygıtlarla tesbit edildiğine göre en küçük yıldızın dahi aydan büyük olduğu saptanmıştır. Yıldızlar çok uzaklarda oldukları için aydan küçük görünüyorlar.

İnsan gözüne göre ise ay hem yıldızlardan hem güneşten çok daha güzel, ferah ve cazibelidir. Yusûf (as) ru'yâsında yıldız görmemiş, gezegenleri, güneşi ve ayı görmüştü.

Ya'kub (as)'un yorumuna göre ay kendisi(as), güneş hanımı ve gezegenler ise oğulları idi. Bu ru'yâ ayrıca çok önemli bir ayrıntı vermektedir. Zira Yusûf (as)'un ru'yâyı gördüğü hali anlatmaktadır.

O vakitler Yusûf (as) onları uzaktan nasıl görmüş olabilirdi. Yusûf (as) Mısır'da, ailesi ise Şam'da idi. Yani onları uzaktan görmekteydi. Yani ru'yâ'daki görme hali Yusûf (as)'un uzaktan gördüğünü ifade etmekteydi. Demek ki Yusûf (as) ileride o ru'yâ'nın gerçekleşeceği zaman ailesinden uzakta olacaktı.

Yusûf (as) Mısır'da iken bir peygamber, yani yıldız idi. Aynı zamanda tabii ki Ya'kub (as)'da bir yıldız yani peygamberdi. Ay, gerçeğinde bir yıldızdır, Rasulullah (sas)'ın NECM Suresi'nde tanımlandığı gibi. NECM Suresi Rasulullah'ın miracından; Allah Subhanehu ve Teâlâ'nın davetine icabet olarak, misafir yolculuğundan bahseder.

Evet, Allah'ın sevgilisi (sas) İSRÂ ve miraç gecesinde TÂRIK = KAPIYI VURAN olarak yedi göğün herbirinin kapısını vurarak o semaların sakinleri olan meleklerden izin almış ve onları selamlamıştır.

Bu yolculukta Cebrail (as) da Allah Rasulüne (sas) refâgat etmişti. Evet, birlikte bütün gök sakinlerini selamladılar. TÂRIK Cennetin kapısına varacak ve kapıyı vuracak. İçerden biri (melek) seslenecek: "AT-TÂRIK = KAPIYI VURAN kimdir?" Bunun üzerine Rasulullah (sas): "Benim, Muhammed!" Bunun üzerine seslenen dedi ki: " Senden önce Cennetin kapısını kimseye açmamakla emrolundum."

Demekk ki Sevgili Peygamberimiz (sas) NECM Suresi'nde ifade edilen, İSRÂ ve miraç gecesinde yedi göğü delip geçen yıdızdır. Ama A'RÂF Suresi'nin 54. Ayetinde geçen yıldızların mecaz manası yoktur. Onlar astronomik yıldızlardır ve dolayısıyla peygamber olarak yorumlanamazlar.

NECM Suresi'ndeki **YILDIZ** ise **'DELIP GEÇEN'** ve **'KAPIYI VURAN'** özellikleriyle Rasulullah Muhammed (sas)'ın hakikatinden bahsetmektedir.

Diğer peygamberler yıldız ve Muhammed (sas) ise ay'dır. Ama dünyadan bakınca görünüşlerine göredir bu mana. Bizim gözümüze göre ay, yıldızlardan daha büyük ve heybetli görünüyor. Kendi hakîkatinde ise Muhammed (sas) delip geçen ve kapıyı vuran parlak bir yıldızdır. Kendi zatında parlayan ve kâinatı aydınlatan bir yıldız.

Bunu ifade eden ise AT-TÂRIK ve EN-NECM Sureleri'nde: O, bilinen ya da malum tanımlıklarıyla EL-Târik ve El-Necm olarak ifade edilmekteler.

النَّجْمُ الثَّاقِبُ

﴿الطارق - ٣﴾

"(Karanlığı) Delen yıldızdır."

(TÂRIK, 86/3)

Burada tam olarak şu cümle geçmektedir: "DELİCİ AYDIN-YILDIZ." (TÂRIK, 86/3)

Bu cümlede belirleyici sözcük tanım eki olan EL yani cümlede Vet-Tarik olarak ifade edilen sözcüktür. Arab dil kurallarına göre herhangi bir Tarik değil el-Tarik yani o Tarık belirli Tarik.

وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ

﴿الطارق - ١﴾

"Göğe ve Tarık'a andolsun,"

(TÂRIK, 86/1)

TÂRIK Suresi'nin 3. Ayetinde O'nun delip geçen yıldız olduğu ifade edilmekte. Ama Târik'ın 2. Ayette kim olduğu henüz meçhul.

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ

﴿الطارق - ٢﴾

"Tarık'ın ne olduğunu sana bildiren nedir?"
(TÂRIK, 86/2)

İkinci Ayetteki sorunun cevabı hemen üçüncü Ayette verilmektedir.

TÂRIK Suresi'deki ve NECM Suresi'ndeki yıldız Muhammed (sas)'dir. Hadis-i şerifteki ifade Kur'an Ayetiyle çelişmez, bilakis birbiriyle uyum içindedirler. Konuyla ilgili hadis şöyle: ***"Benim ashabım gökteki yıldızlar gibidir, hangisine uyarsanız hidayeti bulursunuz."*** (BEYHAKİ VE DEYLEMİ)

Sahabeler (ra) "yıldızdır denilmemekte".. "yıldızlar gibidir" denilmektedir. Hangisine uyulursa karada ve denizdeki karanlıklardan aydınlığa çıkılır.

Yusûf (as)'un kardeşlerinin Mısır'a giderek normal beşeriyetten beşer peygamberliğe tebdil ettiklerinden bahsetmiştik.

Sonuç:

İnsanın güneşe, aya ve yıldızlara olan ihtiyacı önceden Allah tarafından üzerlerine yazılmış Kazaullah'tır. Allah Subhanehu ve Teâlâ güneş, ay ve yıldızların yaratıcısı olduğu için onların kaza ve kaderi de Allah'a aittir.

Eşyaya verilen kader ve kaza insana hizmet için verilmiştir. Zira her şey insana hizmet etmesi, insanın da beden ve gönül rahatlığı içinde Rabbine kulluk etmesi için.

Ya'kub (as)'un ruyâ'yı ne kadar da derin ve teferruatlı yorumladığı anlaşılmaktadır. Bu yorum ya vahiyle, ya nübüvvet fetanetiyle (peygamberlik zekası) ya da ikisinin karışımıyla meydana gelmiştir.

İnsanların astrononik varlıklar olan güneş, ay ve yıldızlara ihtiyaçları vardır, hatta onlar olmadan hayatta olmazdı. Yani insanlarla bu astronomik yapılar olan güneş, ay ve yıldız/gezegenlerin bağlantıları vardır. Bunlar sayesinde en azından günleri, yılın günlerini ve yıl sayılarını hesaplaya biliyoruz.

Güneş, ay ve yıldızlar/gezegenler sayesinde insanoğlu sistemini bulmuş ve geliştirmiştir. Gündüz kendisini güneş ve gece ise kendisini ay ve yıldızlar ile ifade etmekteler. Hepsinin kendilerini ifade edecek özellikleri mevcuttur.

Allahu Teâlâ İSRÂ Suresi'nde şöyle buyurmaktadır:

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِتَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا

﴿الإسراء - ١٢﴾

"Gece ile gündüzü iki ayet kıldık. Gecenin ayetini sildik; Rabbinizden lütuf aramanız ve yılların sayısını ve hesabı bilmeniz için gündüz ayetini aydınlatıcı kıldık. Biz her şeyi genişçe anlattık."

(İSRÂ, 17/12)

Güneş, ay ve yıldızlar/gezegenler vesilesiyle günleri, haftaları, ayları ve yılları tayin edebiliyoruz. Evet, bunlarsız bir sistem ve düzenli bir hayat düşünülebilir mi? Bunlar düzenli bir hayatın ihtiyaçları ve bu ihtiyaçları ise mahlukatı Yaradan ve her şeyi bilen Allah bilmekte ve gereği gibi tanzim etmektedir.

Bu konularda insanoğlunun keşfederek tesbit edebildiği çok az bir kısım. Büyük bir kısmından bizler habersiziz. Bu bildiğimiz ve bilmediğimiz gerçekler bizlere Allah'ın fazlı ve nimetidir.

İnsan bütün yaratıkların kaderinden yani özelliklerinden istifade etmektedir. Mesela gece ve gündüzün özelliklerinden sürekli faydalanmaktayız. Bunun gibi güneş ve ay'ın da sıfatlarından istifade etmekteyiz. Sadece gece yahut sadece gündüz olsa idi bu günkü yaşam sistemi düşünülebilir miydi?

Ne insanlar, ne hayvanlar ne de bitkiler için hayat şimdki gibi güzel ve sistemli olmazdı. Pekiyi insanoğlu bu sistemi eliyle değiştirebilir mi? Hayır, burada insanın çizilmiş sınırları aşikar olmaktadır.

O halde güneş, ay ve yıldızlar gibi astronomik varlıkların birçok yaratılış hikmetleri ve sebebleri var. Onlar insana hem faydalı hem de vazgeçilmezdirler. Hikayenin sonu Ru'yâ'nın bu derin yorumu teyit etmektedir.

1. **Nokta:**

RAHMÂN Suresi'nin 5. Ayetine baktığımızda şunu görürüz:

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ

﴿الرحمن - ٥﴾

"Güneş ve ay (belli) bir hesap iledir."

(RAHMÂN, 55/5)

RAHMÂN Suresi aynı zamanda **'Kur'an'ın Gelini'** olarak da isimlendirilir. Bu surenin 5. Ayetini önündeki ve ardındaki Ayetlerle bağlantılı değerlendirdiğimizde 5. Ayetteki ifadenin yukarıdan beri anlattıklarımızı teyit ettiğini göreceğiz. Bu Ayet hatta delil olarak dahi alınabilir.

الرَّحْمَنُ

﴿الرحمن - ١﴾

"Er-Rahmân."

(RAHMÂN, 55/1)

Er-Rahmân Allahu Teâlâ'nın isimlerinden bir isim.

عَلَّمَ الْقُرْآنَ ﴿٢﴾ خَلَقَ الْإِنْسَانَ ﴿٣﴾ عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ﴿٤﴾ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ
بِحُسْبَانٍ ﴿٥﴾ وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ﴿٦﴾ وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ
الْمِيزَانَ ﴿٧﴾ أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ﴿٨﴾

﴿الرحمن : ٨ - ٢﴾

"Kur'an'ı öğretti."(2) "İnsanı yaratti."(3) "Ona açiklamayi öğretti."(4) "Güneş ve ay (belli) bir hesap iledir."(5) "Bitkiler ve ağaçlar (Allah'a) secde etmektedirler."(6) "Göğü de yükseltti ve mizani (ölçüyü) koydu."(7) "Sakin mizanda taşkinlik yapmayin."(8)

(RAHMÂN, 55/2-8)

RAHMÂN Suresi'nin 2. Ayettindeki **'alleme'** sözüğünü **'öğretti'** olarak yorumlar ve çevirirsek Ayetler sıralama bakımından sorunlu olur. Çünki sıralama şöyle:

"Er-Rahmân."

(RAHMÂN, 55/1)

"Kur'an'ı öğretti."

(RAHMÂN, 55/2)

"İnsanı yaratti."

(RAHMÂN, 55/3)

Önce **Yaratmak** sonra **Öğretmek** gelir. Ama Ayetlerin sıralanmasında önce **Öğretmek** sonra **Yaratmak** ifade edilmektedir.

Demek ki **'alleme'** terimini diğerleri gibi **öğretmek** olarak değil **belirlemek; işaretlemek, nişanlamak** anlamında yorumlamamız ve tercüme etmemiz lazım.

Er-Rahmân önce işretledi, sonra insanı yarattı, sonra beyanı yani emir ve yasakları öğretti. Konuyu biraz açıklayalım:

A) **'Alleme'** عَلَّم hem işaretlemek hem de öğretmek olarak anlaşılabilir. Alleme sözcüğü şeddeli lam ile yani Türkçe'deki çift **L** ile yazılmaktadır. Ancak bu şeddeli lam, kelimenin yoğun halini göstermez sadece kelimenin iki sıfat yahut iki obje içerdiğini ifade eder.

Mesela: "Öğretmen öğrenciye Kur'an öğretti" cümlesinde iki sıfat mevcuttur. Bu cümlede **alleme** sözcüğü öğretti anlamındadır, zira buradaki alleme ilm sözcüğünden türemedir. Arap dilinde şöyle bir ifade vardır: "CEMELUN A'LAM" yani "İŞARETLENMİŞ DEVE" yahut "CEMELUN AŞRAM" yani (Üst) DUDAĞI KESİLMİŞ DEVE (kime ait olduğu belli olsun diye).

Arap gramerinde ölçek kuralı vardır. EF'ÂL Fiiler belirli kurallarla ölçülür. Mesela A'LAM sözcüğü EF'ÂL ile ölçülür. Avrupalı oryantalistler (şarkiyatçılar) ve Arap Dili ve edebiyatı uzmanları EF'ÂL ölçeği yerine latince bir kelime icad etmiş ve ABSAD ölçeği demişlerdir. ABSAD ölçeği EF'ÂL ölçeğinin latince versiyonudur. Konu uzmanları ne kast ettiğimizi anlamışlardır.

Başka develerden ayırt etmek için işaretlenen deve için "CEMELUN A'LAM" denildiğini tekrar ifade etmiş olalım.

Hatta عَلَّمَ Türkçe yazılışıyla alleme sözcüğü her iki manada dahi kullanılabilir. Hem nişan vermek (işaretlemek) yada öğretmek olarak. Bir örnek: "RACULUN MUTAA'LLİM" ya da "RACULUN MUA'LLIM" iki cümlede de "ÖĞRETMEN ADAM" iki cümlede de adamın öğretmen olduğu vurgulanmaktadır.

Bu cümledeki adam işaretlidir yani alamet-i farikası vardır o da öğretmen oluşudur. Bu sıfatla diğer insanlardan ayrılmaktadır. Buradaki işaret, nişan ya da alamet ilme'dir, yani ilim kast olunmaktadır. Adam diğer adamlardan öğretmenlik (ilim) sıfatıyla fark edilmekte yahut ayrılmaktadır.

Pekiyi insanı diğer varlıklardan ayıran en belirgin özellik nedir?

İnsanı diğer varlıklardan ayıran nişan hiç şüphesiz akıl özelliğidir. İnsanlar öğrenme işlemini ancak akıl özelliği ile gerçekleştirebilirler. Bu sıfat sadece insanlarda vardır.

B) Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ

﴿المائدة - ١٥﴾

"Size Allah'tan bir Nûr ve apaçık bir Kitap geldi."

(Mâide, 5/15)

İbni Abbas (ra) "apaçık Kitap Kur'an ve Nur ise Muhammed (sas)'dir".. demiştir. Burada dikkat çeken Nur sözcüğünün Kitap sözcüğünden önce gelmektedir. Bu Ayetteki koordinasyon bağlacına dikkat etmeliyiz. Önce **Nur** sonra **Kitap** ifade edilirken aralarında ve koordinasyon bağlacı olarak görev yapar.

Arap dil kurallarına ve gramerine göre buradaki **ve** bağlacı **koordinasyon bağlacı** olarak görülebildiği gibi **refâgat bağlacı** olarak da görülebilir, yani buradaki vav harfi durum anlatan ve olarak da yorumlanabilir.

Burada sayılan ihtimallerin hepsi de mevcut. Neden mi? Durum anlatan **ve**'ye gelince: Rasulullah (sas) Kur'an'la geldi yani birlikte geldiler. Bu anlamda refaget ve'si olarak görülebilir.

Hal **ve**'si de diyebileceğimiz durum ve'si aynı zamanda refagat ve'sidir. Bu ise Muhammed (sas)'in durumu ve halidir. O'nun (sas) hali ve ahlakı Kur'an'îdir.

İmam-ı Ahmed MÜSNED'inde şu haberi nakleder: **"Hz Aişe (ra)'ye kendisine Rasulullah'ın ahlakı sorulduğunda: "O'nun ahlâkı Kur'an idi."**..demiştir.

Muhammed (sas) Allah'ın Nur'udur. O'nu başkalarından hatta bütün mahlukattan ayıran sıfatı Kur'an'dır. Evet, Kur'an apaçık bir mucize olduğu için Efendimiz (sas) bütün peygamberler ve yaratılmışlar içinden Kur'an'la seçilmiş ve belirtilmiştir. Bu işaret, alamet ve belirti ise Allah'ın muradı olarak Allahu Teâlâ'nın ta O'nu O'nda yarattığından beridir.

Muhammed (sas) ilk yaratılmış olarak NUR'du ve Kur'an ise kendi işareti olarak O'ndaki alametti. ZUHRÛF Suresi'nin 81. Ayetinde ifade edildiği gibi:

قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ

﴿الزخرف - ٨١﴾

"De ki: Eğer Rahmân'ın bir oğlu olsaydı, ilk kul benim (benim o oğul olmam gerekirdi)!"

(ZUHRÛF, 43/81)

Evet, Rasulullah (sas) yaratılan ilk kul ve Yaradanın eğer bir oğlu olsaydı o oğul elbette Muhammed (sas) olurdu. Bu konuyu enine boyuna **"Evden kainat evine kadar Kur'an'daki evler"** kitabımızdan okuyabilirsiniz.

Bu A ve B bölümlerinden elde ettiğimiz sonucu yine A ve B noktalarıyla izah etmeye çalışacağız.

A) "Er-Rahmân", allemel Kur'an" yani Er-Rahmân Ku'an'ı Nur'u olan Muhammed (sas)'de işaretledi ve sonra da insanı yarattı. Bu, aynı zamanda Nur-u Muhammed'in insanın yaratılışından önce gerçekleştiğine bir delildir.

O (sas) ilk yaratık olarak ilk kul idi. Muhammed (sas) kendisinde Kur'an'ın nişanı bulunan ilk Nur'du. O Kur'an ise Kerîm ve Hakîm olan Allah katında Ana Kitap'ta muhafaza ediliyordu. Sonradan bizim için Arapça bir Kur'an yapıldı. Hem anlamamız; kavramamız hem de hayatımızın her alanında uygulamamız için O, insanların lisanında vahyedildi.

ZUHRÛF Suresi'nde Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٣﴾ وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلِيٌّ حَكِيمٌ ﴿٤﴾

﴿الزخرف : ٤ - ٣﴾

"Biz onu, anlayasınız diye, Arabça bir Kur'an yaptık."(3)
"Şüphesiz o katımızda ana kitapta (Levhi Mahfuz'da kayıtlı)dır; pek yüce ve hikmet doludur."(4)

(ZUHRÛF, 43/3-4)

B) Sevgili Peygamberimiz Muhammed (sas) İlk Kul ve İlk Nur (Işık) ve Kur'an ile alametlenen zat. Sonra Allahu Teâlâ Âdem(as)'ı yarattı ve O'ndan kıyamete kadar gelecek tüm insan ırkını yarattı.

Hatta tüm peygamber ve rasulleri de Âdem (as)'den yarattı. Âdem (as) ile başlayan Peygamberlik Müessesesi Muhammed (sas) ile tamamlanmış ve sonlanmıştır.

Bir açıklama:

Burada biraz kalarak konuyu izah etmek istiyoruz. Allahu Teâlâ Âdem (as)'i yarattıktan sonra şöyle bir soru akla gelebilir:

Muhammed (sas) insan olarak ne zaman ve niçin yaratılmıştır? İlahî Işık (nur) ve İlk Kul'un beşeriyeti ne vakit gerçekleşmiştir?

Cevap:

Rasulullah (sas)'ın alemlere rahmet olarak gönderildiği malum:

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ

﴿الأنبياء - ١٠٧﴾

"Ve seni Biz, sadece âlemlere rahmet olarak gönderdik."

(Enbiya, 21/107)

Ebu Hureyre (ra)'den Rasulullah (sas) buyurmuştur ki: ***"Ey insanlar! Muhakkak ben gönderilmiş merhametim."*** (Sünen-i Darimi)

Yukarıdaki Ayetten Rasulullah (sas)'ın, istisnasız bütün alemlere rahmet olduğunu anlıyoruz. O'nun değerini, kadrini ve kıymetini ancak Rabbi biliyor. Muhammed (sas) kıyamete kadar bütün yaratılmışlara rahmettir. O rahmet insan ırkına Âdem (as) yaratılmadan önce ulaştı.

Bütün mahlukat Rahmet-i Muhammed (sas)'in yansımasıyla aydınlanmıştır. Evet, yaratılmışların herbiri kendi varlıklarında Nur-u Muhammedî'nin hamd ve tesbihi dolayısıyla Rablerine kul olma imkanı bulabilmişlerdir.

İrade sahibi varlıklar olan insanlar ve cinler hariç bütün yaratıklar Rablerine günahsız olarak kulluk yapabilme imkanına sahiptirler. Bu gerçek FUSSİLET Suresi'nde ifade edilmektedir:

قُلْ أَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَنْدَادًا ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٩﴾ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبَارَكَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً لِلسَّائِلِينَ ﴿١٠﴾ ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ ﴿١١﴾

﴿فصلت : ١١ - ٩﴾

"De ki: Gerçekten siz, yeri iki günde yaratanı inkâr edip O'na ortaklar mı koşuyorsunuz? O, âlemlerin Rabbidir."(9) "O, o'nda sabit dağlar yerleştirdi. Orada bereketler yaratti ve orada tam dört günde isteyenler için fark gözetmeden gıdalar takdir

ETTİ."(10) "SONRA DUMAN HALİNDE OLAN GÖĞE YÖNELDİ,
ONA VE YERKÜREYE: İSTEYEREK VEYA İSTEMEYEREK, GELİN!
DEDİ. İKİSİ DE "İSTEYEREK GELDİK" DEDİLER."(11)

(FUSSİLET, 41/9-11)

Allahu Teâlâ peygamberini (sas) alemlere rahmet olarak gönderdi. Yukarıdaki Ayetlerde geçen yaratıkların tümü hamdlerini, tesbihlerini ve tamamiyle kulluklarını Rahmet-i Rasululah'tan almışlardır ve Rablerine günahsız olarak itaat etmişlerdir. Bu nedenle onların Allah'a kullukları kaza olarak yazılmıştır.Onlar isteseler de istemeseler de günahtan uzak masum varlıklardır.

Allahu Teâlâ Âdem (as)'i yarattı, O'ndan da hanımını yarattı ve sulbünde de bütün insan ırkı mevcuttu. Âdem (as)'dan önce ise melekler yaratılmışlardı. Onlardan önce de Alem-i Zerr (Ruhlar Alemi) yaratılmıştı, yani insanların ve cinlerin ruhları.

Sonra Allah emaneti göklere, yere ve dağlara teklif etti. Hepsi de emaneti yüklenmekten kaçındılar. Ama insan o emaneti üstlendi. Bu konu bu eserin önceki bölümlerinde etraflıca anlatılmıştı.

Evet, YUSÛF Suresi'nin 2. Ayetinde anlatılmıştı bu konu. İnsan emaneti üstlenerek cehaletinden kendi kendisine zulüm etmiştir. Buradaki emanet yani seçim iradesi emirler ve yasakların anlaşılması ve birinden birinin seçilip uygulanmasıdır.

Bu durum ise akıl ve kavramakla alakalıdır. Melekler, arz, dağlar ve göklerin aklı yoktur, bu nedenle günah işleyemezler.

İnsanın bu emaneti taşımasıyla birlikte yukarıda sorulan sualin cevabı da belirmektedir.

Sual şu idi: Muhammed (sas) neden ve ne zaman beşer olarak yaratılacaktı? İlahî ışığın ve ilk kulun beşer olarak gelmesi ne zaman gerçekleşecekti?

Cevap AHZAB Suresi'nin 72. Ayetinde:

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا

﴿الأحزاب - ٧٢﴾

"Muhakkak ki Biz, emaneti göklere, arza ve dağlara arz ettik (sunduk, teklif ettik). Onu yüklenmekten çekindiler ve ondan korktular. Ve insan onu yüklendi. Muhakkak ki o, çok zâlimdir, çok câhildir."

(Ahzab, 33/72)

Bu noktadan itibaren helaller ve haramlar konusu devreye giriyor. Peygamberlerle (as) gönderilen tebliğ, davet ve İlahî düzeni akıl seçer ya da seçmez. İşte bu Allahu Teâlâ'nın adaletidir. Hamd, peygamberleriyle (as) gerçeği gönderen Allah'a aittir.

Yaratıkların içinde seçim yapabilme yeteneği sadece insanlara ve cinlere verilmiştir. Bu nedenle peygamberler (as) tabiatiyle akıl sahibi dolayısıyla seçim sahibi insanlara ve cinlere gönderilmiştir. Elçiler aynı tür varlıklardan olmalıydılar ve öyle de oldu.

Evet, peygamberler insanlara Allah'tan nizam getirdiler. Muhammed (sas) alemlere rahmet olarak gönderildi. Allahu Teâlâ emaneti göklere, yere ve dağlara teklif ettiğinde hiçbiri kabul etmedi ancak insan o emaneti kabul etti. O emanet seçim yapabilme özelliği. İnsan emaneti kabullenmekle kendisine, cehaletinden dolayı zulüm yaptı.

O emanet ise görev yüklüdür. Mükafat ve mücazat ile bağlantılıdır. Bu durum tabiatiyle örnek teşkil edecek peygamberlerin gönderilmelerini netice veriyor ve dolayısıyla insanlara bahane kapısını da kapatıyor.

Peygamberler insan cinsinden olmalıydı ki bire bir örnek alınabilsinler. Mesela Peygamberimiz (sas) de Âdem (as)'in sulbünden olarak bir erkek ve bir kadından yani Abdullah ile Âmine'den meydana gelmiştir.

Muhammed (sas)'in peygamberliği Âdem (as)'in peygamberliğinden önce yazılmıştı. Zira Âdem henüz ruhu ile balçığı arasında idi.

Beşeri elçilik ya da peygamberlik insanın emaneti yüklenmesiyle beraber geldi. Efendimiz (sas) Âdem (as)'ın yaratılışından önce alemlere rahmet kılınmıştı ve O (sas) ruhular alemine de rahmetti. Ruhu bedenine duhul ettikten sonra artık Muhammed (sas) kıyamete kadar gelecek bütün insanlığa peygamber ve elçi kılındı. Nebiler ve rasuller (as) dahil bütün insanlar Âdem (as)'in sulbünden gelmiştir.

Bütün peygamberler Muhammed (sas)'e hazırlık olarak gönderilmişlerdir. İnsanlar arası komunikasyon gelişince son Peygamber (sas) son din ile gönderilmiştir.

Muhammed (sas)Âdem'den de önce ilk gönderilen peygamber olsa idi en son ve kamil dinin tebliğcisi olamayacağından mantıksız olacaktı ve sadece birkaç kisiye hitab edecek ve sonradan ise isminden başka birşey hatırlanmayacaktı. Oysa ki Efendimiz (sas) Allahu Teâlâ tarafından İstafa yani seçilmiştir. Bu nedenle isimlerinden birisi de Mustafa'dır (sas).

Rasulullah Efendimiz (sas) Âdem (as)'in yaratılışından önce gönderilmiştir, ancak peygamber olarak değil alemlere rahmet olarak gönderilmiştir.

Nihayet Abdullah ile Âmine'den dünyaya gelmiş ve kırk yaşına ulaştığında kendisine peygamberlik verilmiştir. Artık beşir ve nezir yani müjdeci ve uyarıcı sıfatlarıyla muttasıftır. Efendimiz (sas) Allahu Teâlâ'nın kuludur, elçisidir ve insanlar içinden çıkarılmış en hayırlı ümmetin de peygamberidir Sallallahu Teâlâ aleyhi ve sellem.

O (sas) gönderilmiş, bahşedilmiş rahmet değerini ancak Allahu Teâlâ'nın hakkıyla bildiği, bizim için ise beşer peygamber ve nübüvvet zincirinin son halkası, sevgili Efendimiz (sas).

Maysaratül Fecrî'den İmam-ı Ahmed ibnu Hanbel ve İmam-ı Buharî'nin rivayetine göre: ***"Rasulullah (sas)'a ne zaman peygamber kılındığı***

sorulduğunda: "Âdem ruhu ile toprağı arasındayken ben peygamberdim.".. buyurmuştur.

Tirmizî, Ebu Hureyre (ra) ve bazılarının rivayetinde ise: ***"Rasulullah (sas)'a peygamberliğinin ne zaman verildiği sorulduğunda: "Âdem ruhu ile bedeni arasındayken ben peygamberdim."***..buyurmuştur.

Tirmizî ve Hâkim bu hadisin sahih ve hasen olduğunu bildirmişlerdir. İbnu Abbas (ra) ve bazılarının rivayetleri de yukarıdakilerle örtüşür ancak Hz. Ömer (ra)'in rivayetinde şöyle geçer: ***"Rasulullah (sas)'a ne zamandan itibaren peygamber olduğu sorulduğunda: "Âdem balçığı arasındayken"*** buyurmuştur.

Bu hadis Ebu Naîm (ra)'den de nakledilmiştir. Bu hadis-i şerifler izahımızı teyitetmektedirler.

Rasulullah (sas) bütün alemlere (melekler alemi, ruhlar alemi, hayvanlar ve bitkiler alemi vs.) gönderilmiş rahmettir. Bildiğimiz ve bilmediğimiz hakikatlerini ancak alemlerin Rabbinin bildiği alemlere rahmettir. Bizim için hem rahmet hem de beşer bir peygamberdir (sas).

Tekrar RAHMÂN Suresi'ndeki **"alleme"** عَلَّمَ yani işaretlemek sözcüğüne dönelim.

RAHMÂN Suresi'nin 5. Ayetinde şöyle buyurulmaktadır:

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ

﴿الرحمن - ٥﴾

"Güneş ve ay (belli) bir hesap iledir."

(RAHMÂN, 55/5)

Buradaki mana şöyledir: RAHMÂN Subhanehu ve Teâlâ aslı çok yüce ve şerefli ana Kitap'da olan Kur'an'ın hakikatini Rasulullah Muhammed (sas)'e işaret, alamet ve nişan olarak vermiştir. Bu gerçeğe ZUHRUF

Suresi'nin 3 ve 4. Ayetlerinde işaret edilmektedir.

إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٣﴾ وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلِيٌّ حَكِيمٌ ﴿٤﴾

﴿الزخرف : ٤ - ٣﴾

"Biz onu, anlayasınız diye, Arabça bir Kur'an yaptık."(3)
"Şüphesiz o katımızda ana kitapta (Levh-i Mahfuz'da kayıtlı) dır; pek yüce ve hikmet doludur."(4)

(ZUHRÛF, 43/3-4)

Allahu Teâlâ Kur'an'ı İslam ümmeti ve Arap olarak dünyaya gelen beşer Muhammed (sas) için Arapça yapmıştır. Evet, Muhammed (sas) Araplara onların lisanında bir Kitapla ve icaz dolu hitapla geldi. Kur'an lisan yönüyle Araplara bir mucizedir ve O'nu bütün insanlığa tebliğ eden Rasulullah (sas) uyarıcı ve müjdeleyicidir.

Rasulullah (sas) Âdem (as)'in yaratılışından önce peygamberdi. O (sas) ilk kul ve alemlere gönderilmiş rahmettir. Dolayısıyla O (sas) bize bir insan, bir uyarıcı ve bir müjdeci olarak geldi.

Muhammed (sas) de birer insan olan anne ve babadan dünyaya geldi, yani güneş ve aydan. Bu yorum Ya'kub (as)'un oğlu Yusûf (as)'un ru'yâsının tevili bağlamındadır.

Bu yorum zaten ya vahiyle ya da peygamberlik fetaneti yani zekasıyla ortaya çıkmıştır. Balçıktan yaratılmış insan (Âdem) olmalıydı. Balçık arzdan alınmıştır ve insan da zaten küçük bir arzdır (gezegen). Balçık, (toprak – su) arz, ru'yâ ve tevili birlikte değerlendirildiğinde konu bütünlüğü ortaya çıkmaktadır.

Karısının yaratılışı kendisinden olmalıydı. Güneş anne olarak yorumlanmıştı. Kadın ateşimsidir, o halde bu bağlantıları nasıl kurabiliriz. Bunun izahı çok basit. Dini öğretilerden bildiğimize göre kadın şeytan için

büyük bir müdahele kapısı ve fitnedir. Tarihin akışı içerisinde şeytanlar kadınlar vesilesiyle çok sorunlar ve fitneler yapmışlardır. Bu nedenle Rasulullah (sas) kadınların fitnesinden sakınılmasını tavsiye etmiştir.

Efendimiz (sas): ***"Bir erkekle bir kadın tenhalaştıklarında üçüncüleri şeytandır."*** İnsanlar içinde fitne olarak yaratılanlar kadınlardır. İnsanlar için bir çok fitne vardır ama bunlardan ilki kadın fitnesidir.

Allahu Teâlâ AL-İ İMRAN Suresi'ni 14. Ayetinde şöyle ifade edilmektedir:

زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَآبِ

﴿آل عمران - ١٤﴾

"Kadınlara, oğullara, tartılarca yığılmış altın ve gümüşe, nişanlı atlara, hayvanlara ve ekinlere yönelik tutkudan ileri gelen sevgi insanlara çekici gösterilmiştir. Bunlar dünya hayatının geçimlikleridir. Varılacak yerlerin güzel olanı ise Allah katındadır."

(AL-İ İMRAN, 3/14)

Yukarıdaki Ya'kubî yorumu tevil metodu olarak alırsak güneşten anneyi ve aydan babayı anlamaktayız. Bu durumda Âdem (as) ve Havva yaratılmaları lazımdı.

Âdem ile Havva'nın bir araya gelerek evlenmeleri ve insan ırkının devamı için erkek ve kadın cinsiyetinin devamı gerekliydi aynen gündüzden sonra gecenin gelişi gibi. Gece de ayın sıfatı zahir olur görünür ve kaplar ufukları, gündüzde ise güneşin ışık ve ısısı sarar dünyamızı. Bu suretle takvim hesabını yani günleri, haftaları, ayları ve yılları hesaplar ve tesbit ederiz.

Allahu Teâlâ'nın İSRÂ Suresi'nin 12. Ayetinde ifade ettiği gibi:

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِتَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا

﴿الإسراء - ١٢﴾

"Gece ile gündüzü iki Ayet kıldık. Gecenin Ayetini sildik; Rabbinizden lütuf aramanız ve yılların sayısını ve hesabı bilmeniz için gündüz Ayetini aydınlatıcı kıldık. Biz her şeyi genişçe anlattık."

(İSRÂ, 17/12)

Demek ki gündüzlerin ve gecelerin bir nizama göre peş peşe gelmeleri güneş ve ayın bir sonucudur hem de mecaz değil astronomik anlamda.

Bunları yorumlarken ayı erkek güneşi de dişi insanlar olarak yorumladık. Gündüzlerin ve gecelerin sıralanmasına göre ise yılların hesabını tesbit ederiz ve buna paralel olarak da insan ırkının sürecini ve sıralanmasını tesbit ve takip edebiliriz, (mesela soy takibi).

Birinci ve ikinci manalar hem kendilerini hem birbirlerini açıklamaktalar ve ikisi de doğrudur. Allah'ın peygamberi Ya'kub (as)'un tevilinden insanla kainatın derin bağlantıları da apaçık anlaşılmaktadır.

Bu nedenle RAHMÂN Suresi'nin 3. Ayetinde şöyle buyurulmaktadır:

خَلَقَ الْإِنْسَانَ

﴿الرحمن - ٣﴾

"İnsanı yarattı."

(RAHMÂN, 55/3)

Allah Âdem (as)'i yarattı buyurulmakta ve akabinde 4. Ayette ise:

عَلَّمَهُ الْبَيَانَ

﴿الرحمن - ٤﴾

"Ona açıklamayı öğretti."

(Rahmân, 55/4)

Buyurulmaktadır.
Bu şu demektir: Allahu Teâlâ O'na **helalleri ve haramları** öğretti. İkisi de insanlara peygamberlerle açık ve net öğretilmiştir. Sonra 5. Ayette şöyle buyurulur:

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ

﴿الرحمن - ٥﴾

"Güneş ve ay (belli) bir hesap iledir."

(Rahmân, 55/5)

Burada güneş ve ay astronomik anlamda ifade edilir ancak paralel olarak erkek ve dişi olarak da yorumlanabilirler. Bunlardan herbiri Kerîm Yaratıcımızın tam ve noksansız hesaplarındandır. Evet, güneş olan Âmine (ra)'e ve ay olan Abdullah (ra)'ın evliliklerinden meydana gelen yaratılanların en hayırlısı Muhammed (sas)'ın doğumu da bu hesaba bir örnektir.

O (sas) İlk Kul ve kainat evinin nişinde bulunan aydınlatan lambası. O'nsuz Allahu Teâlâ kainatı yaratmazdı.

Allahu Teâlâ O'nu bizzat kendisi yetiştirdi ve şöyle buyurdu:

"Secde edenler arasında dolaşmanı da (görüyor)."

(Şuara, 26/219)

O (sas) Âdem (as)'den Havva'ya ve sonra temiz insanlardan temiz insanlara geçe geçe ta Abdullah (ra)'a ve O'ndan da Âmine (ra)'ye geçmiş

ve nihayet beşer Muhammed olarak doğmuştur. Ancak O (sas) yetim olarak dünyaya gelmiştir. Zira babası O (sas) henüz doğmadan ölmüştü. Bunun üzerine Muhammed (sas)'i Allahu Teâlâ yetiştirmişti. Medine-i Münevvere yani aydınlık Medine ismini **Efendimizin nurundan aydınlanmış bir şehir** olarak almıştır.

Allahu Teâlâ, Rasulü'nün (sas) Medine'ye hicretinden sonra Habibini hoşnut ve razı etmek için namaz kıblesini Kabe'ye çevirmiştir. Konuyla ilgili Ayet meali şöyledir:

قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ

﴿البقرة - ١٤٤﴾

"Biz, senin yüzünü çok defa göğe doğru çevirip durduğunu görüyoruz. Şimdi elbette seni hoşnud olacağın kibleye çevireceğiz. Artık yüzünü Mescid-i Haram yönüne çevir. Her nerede bulunursanız, yüzünüzü onun yönüne çevirin. Şüphesiz, kendilerine kitap verilenler, tartışmasız bunun Rablerinden bir gerçek (hak) olduğunu elbette bilirler. Allah, yaptıklarınızdan gafil değildir."

(BAKARA, 2/144)

Bütün bu anlatılanlardan sonra RAHMÂN Suresi'nin niçin Kur'an'ın Gelini ünvanına sahip olduğu anlaşılmaktadır. Zira bu sure'de hem Kur'an'ın hem de sevgili Peygamberimiz (sas)'in hakikatleri tecellî etmektedir.

Kitapların anasında bulunan Kerîm ve Hakîm Kur'an Allah'ın Sevgilisinde (sas) bir nişan olarak Allah tarafından verilmişti. Evet, bu düğünden dolayı bu hakîkat RAHMÂN Suresi'nde Kur'an'ın gelini olarak ifade edilmiştir. Peki, ne zamandan beri? Allah'ın Nûr'u olduktan beri. O (sas) Allah'ın ilk kulu ve ilk yarattığıdır.

O andan beri o nişan (alâmet) kendisindedir ve nübüvvetinden sonra ise

o nişan mucize olarak ta kıyamete kadar devam edecektir, daha sonra O Kur'an anlamamız ve kavramamız için Arapça yapıldı.

Erkek ile dişi türü arasındaki İlk düğün Adem (as) ile Havva annemizin düğünü idi. Yani ay ile güneşin. Bu suretle astronomik hesapla insan soyu paralellik içerisinde süregiderken nihayet yaratılmışların en hayırlısı doğdu.

Bunlar mükemmel bir hesap sonucu gerçekleşir. Bu nedenle RAHMÂN Suresi hemen ilk Ayeti olan Er-Rahmân ile başlamaktadır. Ayetleri sırasına göre okuduğumuzda ve değerlendirdiğimizde bir mükemmelliği görmemek mümkün değil:

"Kur'an'ı işaret (nişan) olarak verildi."
(RAHMÂN, 55/2)

"İnsanı yaratti."
(RAHMÂN, 55/3)

"Ona açıklamayı öğretti."
(RAHMÂN, 55/4)

"Güneş ve ay (belli) bir hesap iledir."
(RAHMÂN, 55/5)

Burada şunu görürüz:

A: Önce Rahmân gelir nasıl, ne zaman ve nerede soruları sorulmadan. Çünki Allah bu sorularla tarif edilmekten münezzehtir.

B: Maide Suresin'in 15. Ayetinde ifade edildiği gibi Allah'tan Nûr geldi:

قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ

﴿المائدة - ١٥﴾

"Size Allah'tan bir nur ve apaçık bir Kitap geldi."
(Mâide, 5/15)

Önce Nûr sonra Kitap zikredilmektedir, yani Ayette Rasulullah (sas) Kitap'tan önce anılmaktadır.

C: Kerîm ve hakîm Kîtap Allah'ın Nur'u olan Peygambere (sas) bir nişan, işaret ve emare olarak geldi. Bu nedenle RAHMANÎ Suresine Kur'an'ın gelini denildi, çünkü Allah'ın Sevgilisi Muhammad (sas)'e nişan olarak verildi. Evet bu nişan ve işaret Kur'an'ın düğünüydü.

D: ER-RAHMANÎ sonra insanı yarattı. Önce Adem (as)'i O'ndan da Havva'yı yarattı. O düğün ise insanların çoğalması için ilk düğün ve ilk birleşmeydi.

E: O insanlara emirler ve yasaklar / helaller ve haramlar öğretildi, yani İlahî emirler **'yap ve yapma'** ilmi verildi. Allahu Teâlâ adeta Adem (as) ve hanımı Havva'ya meyvelerinden yemeyi yasakladığı ağaç ile Cennette antrenman yaptırdı.

Adem (as) ile hanımı Havva Allah'ın emrini unutarak o ağacın meyvesinden yedikten sonra tevbe ettiler Allahu Teâlâ da onları affederek iblis'le beraber dünyaya gönderdi. Sonra Adem (as) ile Havva'dan nesilleri süregeldi.

Günler ve gecelerin (astronomik anlamda güneş ve ay) sıralaması gibi paralel olarak eril (ay) ve dişil (güneş) insanlarda nesilden nesile süregelmişlerdir. Hepsi de El-Halık Subhanehu ve Teâlâ tarafından kusursuz ve fütursuz olarak hesaplanarak yaratılmışlardır.

Nihayet Muhammed Mustafa (sas)'nın annesi güneş olan Âmine ve babası ay olan Abdullah evlenmiş ve o evlilik yaratılmışların en hayırlısı Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in dünyaya teşrif etmesine vesile olmuştur.

F: Astronomik hesaplar olsun insan neslinin hesapları olsun hepsi

de Allah tarafından bir kaderle hesaplanmış ve o hesap kusursuz mükemmel bir hesap ve sıralamaya göre yapılmıştır. Mesela sürekli geceden sonra gündüz ve gündüzden sonra gece gelmiştir, bu hesap hiç şaşmamıştır. Yahut mesela insanlar evlenegelmiş ve nesilden nesile ta nihayet Muhammed (sas) gelene kadar bu süreç devam etmiş.

5. **<u>Noktanın neticesi:</u>**

Bu bölümde güneşin, ayın, gezegenlerin, yıldızların astronomik bağlamda açıklamasını ve Kur'an ile ve Yusûf (as)'ın ru'yâ'sı ile bağlantısı yorumlamaya çalıştık.

Bütün bunlara Ya'kub (as)'un, oğlu Yusûf (as)'un ru'yâ'sının tevilini de ekleyebiliriz. Dolayısıyla o ru'yâ'nın Ya'kub (as)'un güneşi (anne), ayı (baba) olarak tevilinin o suredeki olayların bütün bu anlatılanlarla alakalı olduğunu da gözler önüne sermiş olduk elhamdulillah.

RAHMANÎ Suresi'nin 5. Ayetiyle yukarıdaki anlatılanlarında bir bağlantısı var.

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ

﴿الرحمن - ٥﴾

"Güneş ve ay (belli) bir hesap iledir."

(RAHMÂN, 55/5)

Ya'kub (as)'un tevili ile Rahmanî Suresi'nin 5. Ayeti arasında da güçlü bir bağlantı var. Şöyle ki: Muhammed (sas)'in doğumuyla bir bağlantı var. Bununla Rahmanî Suresi'nin niçin Kur'anı'ın gelini olarak zikredildiğini anlıyoruz.

Güneşi ve ayı astronomik yorumuyla anlamak izaha ihtiyaç bırakmayacak şekilde bariz. Ancak mecaz anlamda değerlendirecek olursak güneş kadına ve ay ise erkeğe mecaz teşkil etmektedir.

Tam da burası bir Kur'an mucizesi. Neden? Zira gündüz ve gecenin ritimlerinin bozulmaması için güneş de ay da mükemmel bir fonksiyonla kendi yörüngelerinde kusursuz hesapla gitmektedirler.

Böylelikle ayları günler ve yılları aylar takip ederek giderler ve bu vesileyle biz insanlar yılların hesaplarını kolaylıkla yaparız, tarfihsel akışı kronolojik anlamda takip edebiliriz. Bunun yanında insanların yaşları ve soyları hesaplanmayı mümkün kılar. İnsanlar ise bu bağlamda evlenir ve nesillerinin devamını sağlamış olurlar. Bütün bunlar Yaradan ve Yöneten Rabbul alemin tarafından kusursuz ve fütursuz hesaplanmış, yaratılmış, yapılmıştır ve organize edilmiştir.

Bu nedenle astronomlar doğru hesap yapabilmektedirler. Mesela ay ve güneş tutulmaları önceden tam olarak hesaplanıyor, hangi asteorit dünyaya hangi mesafeden ve ne zaman geçeceği hesaplanabilmektedir vs.

Bütün bunlar ancak mükemmel bir hesap sonucu realize edilebilir. Zira bütün gezegenler Allah'ın kusursuz ve fütursuz hesaplamasıyla yörüngelerinde seyredebilirler. Her şey yaratılışından kıyamete kadar tam ve noksansız işlev ve vazifesni icra etmektedir, doğrudan Yaradan ve Yöneten Allah tarafından sevkedildikleri için kelimenin tam manasıyla kusursuz işlemektedirler.

Allah insanlara ihtiyaçları olan her şeyi vermiştir, insana düşen sadece doğru metot ve aygıtlarla ölçüp biçerek hesaplamaktır. Bugün insanoğlu bu hesaplama yöntemleriyle çok konuda öngörüde ve güçlü tahminlerde bulunabilmektedirler. Allahu Teâlâ'nın mükemmel yaratması neticesinde mesela ay takvimi önceden hesaplanabilmektedir. Bu bir mucize değil sağlam bir hesap işidir. Zira Allahu Teâlâ zaten bütün bunları insanın hizmetine sunmuştur.

Biz insanların bazı olayları önceden bilmesi bir mucize değil, sadece tesbit etmektir, yani var olanı keşfetmek ve bulmak, üstünü ve örtüsünü kaldırmaktır.

1. **Nokta:**

SÂCIDÎN (ihtiyaç) konusunda başka bir nokta.

Buradaki ihtiyaç ise Yusûf (as)'un rû'yâsının onayı ve hayata geçiş gerçeğini ifade etmektedir. O rû'yâ ki Allahu Teâlâ uykusunda peygamberi Yusûf (as)'a göstermiş ve diğer peygamberi Ya'kub (as)'a da tevil ettirmiştir.

Bu rû'yâ'nın yorumu Allahu Teâlâ'nın Ya'kub ailesine nimetinin onayıdır. O nimet ki Allahu Teâlâ'nın daha önce ataları İbrahîm (as) ve İshâk (as)'a tamamladığı nimet cinsindendir. O nimet ise nübüvvet yani peygamberlik nimetidir. Önce Yusûf (as)'a peygamberlik verildi sonra da Mısıra geldiklerinde kardeşlerine (as). Ya'kub (as) ise zaten rû'yâdan önce de peygamberdi.

Bu gerçek 6. Ayette ifade edilmektedir:

وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَى آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَى أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

﴿يوسف - ٦﴾

"Böylece Rabbin seni seçkin kılacak, sözlerin yorumundan (kaynaklanan bir bilgiyi) sana öğretecek ve daha önce ataların İbrahim ve İshak'a (nimetini) tamamladığı gibi senin ve Yakub ailesinin üzerindeki nimetini tamamlayacaktır. Elbette Rabbin, bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir."

(YÛSUF, 12/6)

Bu Ayetin sonunda Allahu Teâlâ: "Elbette Rabbin, bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir." Buyurmaktadır. Demek ki Allahu Teâlâ her ne olduysa ve olacaksa kesin bilmektedir çünkü O Subhanehu ve Teâlâ Alîm ve Hakîm'dir. Kaza olarak önceden yazdıklarında hikmet sahibidir ve

mahlukatının hiç müdahalesi ve etkisi olmaksızın sadece kendi muradıyla yazdığı ve yarattıklarıdır. Bu nedenle Allahu Teâlâ Ya'kub ailesi (as) ve diğerleri hakkında muradını yazmış ve yaşatmıştır. Allahu Teâlâ'nın ne muradına ne de güç ve kuvvetine karşı durulamaz.

Hepsi de O'na ihtiyaç halinde geldiler. O gelmeleriyle de rû'yâ'nın yorumunu teyit etmiş oldular. O ihtiyaç halini Allahu Teâlâ O'nların üzerine yazmıştır. Hikayenin sonunda bize apaçık gösterilen durum Kazaullah'tır. 100. Ayette Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا وَقَالَ يَا أَبَتِ هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ مِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

﴿يوسف - ١٠٠﴾

"Babasını ve annesini tahta çıkarıp oturttu; onun için secdeye kapandılar. Dedi ki: "Ey Babam, bu, daha önceki rüyamın yorumudur. Doğrusu Rabbim onu gerçek kıldı. Bana iyilik etti, çünkü beni zindandan çıkardı. Şeytan benimle kardeşlerimin arasını açtıktan sonra, (O,) çölden sizi getirdi. Şüphesiz benim Rabbim, dilediğini pek ince düzenleyip tedbir edendi. Gerçekten bilen, hüküm ve hikmet sahibi O'dur."

(YÛSUF, 12/100)

Bütün peygamberler (as) Allahu Teâlâ'nın muradıdırlar, isteseler de istemeseler de bu gerçek değişmez. Hiçbir yaratılmışın Onların (as) nübüvveti üzerinde bir etkisi yoktur. Ama evliya (Allah dostları) hakkında değinmek istediğimiz iki nokta var:

Bazı velilerin velayeti doğrudan doğruya Allah'ın hikmeti gereği Muradullah'tır ve yine hiçbir yaratılmışın etkisi dahilinde değildir. Mesela onlardan biri Bişr-i Hafî'dir. O hem yanılgı içerisinde hem günahkar hem

de zorbalardan biriydi. Her yerde sorun çıkaran ve günah işleyen biriydi. Allah'ın dosdoğru yolundan çok uzaklarda yaşardı. Bir gün Bağdatın pazarında gezerken yolda üzerinde Allah'ın ismi yazılmış bir kağıt buldu. Yerde görür görmez aldı ve kirlenmiş olan kağıdı temizlemeye başladı. Cebinde sadece bir dinar vardı, o dinarla hemen misk kokusu satın aldı ve temizlediği kağıta kokuyu iyice sürdü. Daha sonra güzel kokulu kağıdı yüksek bir yere, duvar üzerine astı.

Bu olayın akabinde gece yarısı odanın her yerinde yankılanan bir ses işitti. O ses diyordu ki: Izzetime ve celalime yemin ederim ki Ben de senin ismini göklerde ve yerde güzel kokulu yapacak ve yücelere yazacağım tıpkı senin Benim ismimi yerde (arz'da) güzel kokulu eylediğin gibi.

Bu hikaye İslam literatüründe çok meşhurdur. Bu olay sonrasında Bişr-i Hafî büyük evliyanın büzüklerinden olmuştur. Allah, Bişr'i hidayet etmek istediği için O'na bir yol açtı ve O'nu yolda sevk etti, Bişr istese de istemese de. Zira isteği geçerli olan istemişti bir defa.

Bazı evliya (veliler) ise velayetlerinde irade ve ibadetleriyle etkendirler. Bu taife ise Allahu Teâlâ'ya takva ile Allah'ın istediği gibi kulluk yaparlar ve Allah'ın izni ile de velayet (velilik) kazanırlar.

Gelecek hadis-i kudsî konuya ışık tutar:
Buhârî sahihinde Ebu Hureyre (ra)'den Rasulullah (sas)'ın Allah Subhanehu ve Teâlâ'dan şöyle dediğini rivayet eder:

> "Allah Teâla Hazretleri şöyle ferman buyurdu: "Kim benim veli kuluma düşmanlık ederse ben de ona harp ilan ederim. Kulumu bana yaklaştıran şeyler arasında en çok hoşuma gideni, ona farz kıldığım (aynî veya kifaye) şeyleri eda etmesidir. Kulum bana nafile ibadetlerle yaklaşmaya devam eder, sonunda sevgime erer. Onu bir sevdim mi artık ben onun işittiği kulağı, gördüğü gözü, tuttuğu eli, yürüdüğü ayağı (aklettiği kalbi, konuştuğu dili) olurum. Benden bir şey isteyince onu veririm, benden sığınma talep etti mi onu himayeme alır, korurum. Ben yapacağım bir şeyde, mü'min kulumun ruhunu

KABZETMEDEKİ TEREDDÜDÜM KADAR HİÇ TEREDDÜTE DÜŞMEDİM: O ÖLÜMÜ SEVMEZ, BEN DE ONUN SEVMEDİĞİ ŞEYİ SEVMEM."

(BUHÂRÎ, RİKAK 38.)

Bu sahih hadis-i kudsî'yi Buhârî yanında Bayhakî ve Munâin de rivayet etmişlerdi.

Her kim hidayet dilerse Allahu Teâlâ dileyene fadlından hidayet verir. Her kim de dalâlete gitmek ister Allah da onu engellerse bu da yine Allah'ın fadlıdır, Bişr-i Hafî'de olduğugu gibi.

Ancak Allahu Teâlâ doğru yolu gösterdikten sonra kişi hâlâ dalaleti isterse, Allah Subhanehu ve Teâlâ da izin verirse bu da Allah'ın adâletidir. KASAS Suresi 56 da Allahu Subhanehu ve Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

﴿القصص - ٥٦﴾

"Gerçek şu ki, sen, sevdiğini hidayete erdiremezsin, ancak Allah, dileyeni hidayete erdirir; O, hidayete erecek olanları daha iyi bilendir."

(KASAS, 28/56)

Bu noktadan anlaşılan o ki Ya'kub (as)n ve aliesi (as) insanların ihtiyaçlarını karşılamak üzere Yusûf (as)'a geldiler. Karşılanacak olan insanların ihtiyaçları zaraurî-dinî ihtiyaçlardı.

(ĞARÎZETUT-TEDEYYUN) = zaruri dinî ihtiyaç. Bu ihtiyaç insanlarda doğal olarak mevcuttur. İnsanların bu tabii ihtiyaçlarını karşılayacak bir düzen ve peygamber gönderilmezse o halde insanlar ibadet edecekleri ilahlarını kendileri icat edeceklerdir.

Yukarıda bahsedilen zaruri dinî ihtiyaç hali Allah'tan kullarına kada olarak

yazılmıştır. O yazılan kadanın bir düzen içiresinde icra edilebilmesi için Allah kullarına peygamberler (as) göndermiştir. Malum olduğu üzere Ya'kub ve oğulları da peygamberdi (as).

O halde o peygamber ailesi Mısır'a giderek insanların bu zikredilen ihtiyaçlarını karşalayacaklardı. Ya'kubî güneş orada doğacak ve bu suretle insanlara vahy-i İlahî tebliğ edilecekti. Yusuf (as) ise önceden gidecek, o ortamda büyüyecek ve nübüvvetini bekleyecekti.

Ya'kub (as) ailesinin peygamberlik icraatı Mısır'da gerçekleşti. Hepsi bir sarayda olacak ve Mısır'a kıtlık nedeniyle dünyanın herbir yanından gelen insanlara Allahu Teâlâ'nın vahyini ulaştıracaklardı.

İnsanlar iki temel ihtiyaçları nedeniyle kendilerine geleceklerdi. Bu ihtiyaçların baskısı altında Mısır'a gelen insanların apaçık olan kıtlık altında manevî ya da dinî ihtiyaçları karşılanacaktı.

Mısır'a, Ya'kub (as) ailesine gelerek Allah'ın vahyini öğrenmekle beraber bedenî gıda maddeleri de alarak iki ihtiyacını da karşıladılar, bedenî ve ruhî ihtiyaçlarını.

Peki, insanların bu ihtiyaçlarını kimler verecekti? Ya'kub (as) ve oğulları (as). Bu Allahu Teâlâ'nın seçtiği kulları olan Ya'kub ailesine verdiği şeref ve değerdir.

Bundan daha iyi ne verilebilir ki insana! Bu nedenle Rabbimiz peygamberlerini (as) bu dünya hayatının aydınlatan kandilleri ve semada ise yıldız yapmıştır. Bu suretle insanlar karanlıklarda sahillerde (karada) ve denizlerde hidayet olunmuşlardır. Allahu Teâlâ Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ

﴿يوسف - ٤﴾

"Hani Yusuf babasına: "Babacığım, gerçekten ben (rüyamda) onbir yıldız, güneşi ve ayı gördüm; bana secde etmektelerken gördüm" demişti."

(YUSUF, 12/4)

Yukarıdaki Ayet Yusuf (as)'un ru'ya'sıyla alakalı. Gördüğü onbir gezegen onbir kardeşi. Demek ki peygamberler nübüvvetlerinden önce gezegendirler, nihayet peygamber olduklarında aynı zamanda yıldız olmaktadırlar.

Önceden de ifade ettiğimiz gibi sahilde (karada) ve denizdeki karanlıkları aydınlatan, yıldızlardır. Peygamberlerin (as) imamı Muhammed (sas) geldikten sonra Allahu Teâlâ şöyle buyurmuştur:

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا

﴿المائدة - ٣﴾

"Bugün sizin dininizi bütünlüğe (kemale) erdirdim, üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam'ı seçtim."

(MAİDE, 5/3)

Kemale erdirmekle tamamlamak arasındaki fark nedir? Yukarıdaki Ayette iki sözcük de yer almaktadır. Türkçe'deki karşılıkları tamamen ters manalara hamledilmiş durumda; haddi zatında tamamlamak kemale erdirmek ve kemale erdirmek ise tamamlamak manasındadır.

KEMAL = yetişkinlik, erişkinlik.

TAMAM = oluşkunluk, eksiksiz tamamlanmışlık

Mesela, tereyağı yapmak için bir litre yağlı sütü bir tencereye koydunuz ve bir litrede yağsız süt alarak diğer tencereye koydunuz. Bu durumda iki tenceredeki süt mikdarı da kemal miktara yetişti ama tereyağı yapımı

için biri tamam olmadı. Yetişkinlik mevcut ama oluşkunluk nakıs. Ya da bir ev görüyorsunuz ve dışarıdan baktığınızda ev kemal vaziyette ama içine girince görüyorsunuz ki oturum ve mesken itibariyle tamam değil. Çünkü elektriği, suyu bağlanmamış, mobilyası da yok. O halde ev kamil ama tamam değil.

İslam'dan önceki dinler de kemal haldeydi ama tamam değildi. Sadece İslam tamam olan bir **Din**'dir. Çünkü İslam'da tam muntazaman bir nizam vardır. Bu mevcut İslam mizanı hem dünya hem ahiret ve sonsuzlugu kapsayacak yetide ve eksiksiz tamamlanmışlıktadır.

İslam, dini hayatın her alanını, ölümü ve ötesini kapsamlı bir nizamla düzenlemiştir. Hatta tuvalete girme biçimini ve girmeden önce okunacak duaları ve çıktıktan sonra okunacak dualara varasıya hepsini düzenleyen bir dinden bahsediyoruz.

Aile içi ve toplum düzenini, Müslüman ve gayri Müslimlerle muamele biçimini düzenlemiştir. Bu Allahu Teâlâ'nın İslam Ümmeti'ne verdiği en büyük nimettir.

Bir Not:

Peygamberin (sas) ashabı (ra) Muhammed (sas)'i görmek ve O'nun (sas) ışığıyla yürümek şerefine erdiler ve hidayetinden kana kana içtiler.

Efendimizin (sas) nuru onlara (ra) öylesine yansıdı ki herbirini birer yıldız gibi yaptı. Burada bir hadis zikretmek istiyoruz. Gerçi Hadisi alimleri tarafından ne kadar da zayıf kategorisine alınmış olsa da bize göre bu hadis İslam Kanunları yani Kur'an ve Sünnetle çelişmemektedir.

Bir sonra ki hadis Gosayn oğlu Haris'den O da Amaş'dan O da Ebu Şaban'dan O da Cabir'den (ra) rivayet etti:

"Ashabım gökteki yıldızlar gibidir hangisine uysanız hidayet olunursunuz."

Eşşeyh Ebu Hamid el-Gazâli'nin (EL-MUSTAFA Fİ İLMUL-USUL)

kitabının 198. sayfasında şöyle geçmektedir:

Bu cümle Rasulullah'ın (sas) ashabı (ra) hakkında övgüsüdür. Ve onlar hakkında suizan değil hüsnüz-zan ile düşünmemizi sağlar. Onların dindarlığı, Allah Subhanehu ve Teâlâ katındaki değerleri ifade edilir ve hepsinin bizim için aynı ortaya konulur ve herbirine tâbi olabilmemiz ifade edilir.

Bazılarına tâbi olmamız hatta şarttır ve onları eleştiremeyiz de. Mesela onlardan biri Ebu Bekr-i Sıddîk (ra) Rasulullah O'nun (ra) hakkında şöyle dedi:

"Bütün insanların imanı terazinin bir kefesine, Ebubekir'in imanı diğer kefeye konulsa, daha ağır gelir."

Ömer el-Farûk (ra) için ise Allah'ın Rasulü (sas) şöyle dedi: ***"Hakk Ömer'in (ra) dilinden konuşuyor, acı da olsa doğruyu söylüyor."***

Rasulallah (sas) şunu da söyledi:

"Ey Hattab'ın oğlu (Ömer) (ra), nefsimi kudret elinde bulunduran Allah'a yemin ederim ki, şeytan herhangi bir yolda seninle karşılaşsa hemen yolunu değiştirir, senin gittiğin yolun aksi olan başka bir yola sapar."

İmam-ı Gazâli'nin sözü burada bitmiştir. Gazâli'nin sözlerini paylaştıktan sonra bu fikri diğer fikir ve hadislerle güçlendireceğiz.

Sevgili Peygamberimiz (sas) sahih hadis olarak sınıflanmış olan bu hadis'de şunu da söylemiştir: ***"İyi arkadaşla kötü arkadaşın misâli, misk taşıyanla körük çeken insanlar gibidir. Misk sâhibi ya sana kokusundan ikrâm eder veya sen ondan satın alırsın. Körük çekene gelince, o, ya senin bedenini veya elbiseni yakar, yahut da ondan sana pis koku sirâyet eder."*** (BUHÂRÎ,)

Yukarıdaki hadis-i şeriften şu sonucu cıkarabiliriz:

Ashab-ı Kiram'ın en büyük şerefe nail olduklarını anlıyoruz. Zira O'nlar bu üstünlüğü Efendimiz (sas) ile beraber oturup, sohbet ettiklerinden ve birlikte yaşadıklarındandır. Ayrıyeten Rasulullah'ın (sas) NUR'undan doya doya istifade ettiler ve ilminden kana kana içtiler ta yıldız gibi olana kadar. **Yıldız değil yıldız gibi oldular.**

2. **Nokta:**

Bu nokta ise astronomik anlamdaki ihtiyaç durumuyla alakalıdır. Bu nokta zaman ve mekan ile olduğu gibi kada ve kader ile de bağlantılıdır.

Bu olayı izah etmeye çalışalım: **Kader**

Ya'kub'un (as) oğlu Yusuf'un (as) ru'yasını tevilinden bahsetmiştik. Güneşi anne, ay'ı baba ve gezegenleri ise coçukları olarak yorumlamıştı. Bu yorum insan ile evreni bir karede değerlendirmektedir.

Bu bağlantı astronomik bağlantılarla insan hayatının alakalı olduğunu göstermektedir. Hayatı ve varlığı onunla mukayyettir. Astronomi ve özellikleri insan için elzemdir.

Insan astronomik değerlere de muhtaçtır. Mesela güneş hem insanlarla hem de diğer varlıklarla sürekli bir bağlantı içindedir. Ay ve yıldızlar da aynı durumda. Bu yeni bir Nokta ve bu yeni noktanın özelliği zaman ve mekanla kayıtlıdır.

Insanın ihtiyaçları ve zaman-mekan bağlantısı. Bunların tümü de yukarıda bahsettiğimiz gibi astronomik değerlerle bağlantılıdır. Burada yeni olan ise İnsan hacetiyle zaman-mekan bağlantısı.

Bu ihtiyaç durumunun iki temeli vardır.

1. **Genel İhtiyaç Durumu**

2. **Özel İhtiyaç Durumu**

Genel ihtiyaç durumu:

Bu ihtiyaç durumnundan yılların, ayların, günlerin (gece-gündüz) hesabını yapabiliyoruz. Asıl enstrüman nedir hesabı gerçekleitirebilmek için? Güneş ve ay!

Zaman da (gün ve gece / güneş ve ay) bir Kazaullah'tır. Yani Allah Subhanehu ve Teâlâ'nın yazgısıdır ve her şey ile bağlantısında kaderi'dir. Her şey mükemmel bir nizam ile yapılmıştır.

Özel ihtitaç durumu:

Bu Ya'kub (as) ve ailesiyle alakalıdır. O'nlar da belirli zaman dilimlerinde farklı olaylar yaşadılar, demek ki zaman bu hikayede de rolünün büyüklüğünü göstermektedir. Kaza ve kader de zaten olayları zamanlarıyla yansıtan bir levha değil midir! Ne zeman, ne ve nasıl ne kadarı kaza ile ve ne miktar kader dehaletiyle olacağı yazılıdır.

Adam (as)'in yaratılışından ta kıyamete kadar olacak bütün olaylar Allah tarafından yazılmıştı, dolayısıyla Ya'kub ailesinin (as) hikayesi de. Zira O'nlar da kaza ve kader zincirinin bir halkasıdır. Ve hatta Peygamberlik zincirininde birer halkasıdırlar. O zincir Adam (as) ile başlamış ve Muhammed (as) ile tamamlanmıştır.

Burada üç unsur bulunması lazım:

1. Şahıslar (Peygamberler as)
2. Zaman (dönem)
3. Mekan (Şam ve Mısır olmalıydı)

Yukarıda saydığımız unsurlar bir tekerleğin telleri gibidir. Allah'ın kaza ve kaderini gerçekleştirmek için hep beraber seferberdirler. Bu suretle insanların hem dalaletten kurtulup hidayetlerine vesile olurlar hem de maddî rahatlamalarına.

Bu ihtiyaç durumu hem zamanî, hem mekanî, hem nebevî, hem insanî, hem kazaî hem de kaderîdir. Bunların hepsi birbirine muhtaç unsurlardır ve KAZA ve KADER çerçevesinde hep beraber Allahu Teâlâ'nın muradını yerine getirmektedirler.

Konuyu daha da açık anlatmak için birkaç satır daha yazalım inşaallah.

A: Zamanla ilgili ihtiyaç hali ya da durumu nedir? Mesela, günün özelliklerinden ve gecenin özelliklerinden ayrı ayrı istifade eder insan. Günün sayısı ve yılların sayılarını tesbit ederek istifade eder insan vs.

Güneşin ve ayın özellikleri. Bunların hepsi mecaz olsun doğrudan manalar olsun hepsi de mükemmel hesaplamış ve kaza ve kader olarak kayıt edilmiştir. Güneş hiçbir zaman aya erişemez (mevcut sistemleri Allah'ın kanunu olarak Allah'ın dilediği bz zamana kadar değişmez ve değiştirilemez) ve gündüz de geceyi geçemez. Önce gece sonra gündüz kendi yollarında akar giderler.

YASİN Suresi'nde Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

وَآيَةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ ﴿٣٧﴾ وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٨﴾ وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّى عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ ﴿٣٩﴾ لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٤٠﴾

﴿يس : ٤٠ - ٣٧﴾

"Gece de onlar için bir Ayettir (delildir). Gündüzü ondan çıkarırız, bir de bakarsın karanlık içinde kalmışlardır."(37) "Güneş de kendi yörüngesinde akıp gitmektedir. Bu, mutlak güç sahibi, hakkıyla bilen Allah'ın takdiri (düzenlemesi)dir."(38) "Ay için de birtakım menziller (yörüngeler) tayin ettik. Nihayet o, eğri hurma dalı gibi (hilâl) olur da geri döner."(39)

"Ne güneş aya yetişebilir, ne de gece gündüzü geçebilir. Her biri bir yörüngede yüzerler."(40)

(YÂSÎN, 36/37-40)

Allah Subhanehu ve Teâlâ güneşi ve ayı bütün zaman ve mekanlarda ta kıyamete kadar kendilerine mahsus özellikleriyle insanların hizmetine yaratmıştır. Bu hizmet görevi ancak kıyamet güneşin ve ayın bir araya getirilmeleri nedeniyle gerçekleşecektir.

Kıyamette güneş ve ay hem de astronomik manada mahkeme-i kübraya geleceklerdir. Mecaz anlamda ise Ya'kub (as)'un yorumuna göre güneş mecaz manada anne (dişi) ve ay ise baba (eril) anlamındadır.

Güneş ve ayın hususiyetleri astrononik anlamda tatil edilecektir. Ne gündüz kalacak ne de gece. Artık başlayan ve biten bir zamandan ve vakitten de söz etmek mümkün değildir.

Allahu Teâlâ KIYÂME Suresi'nde bakın ne buyurmaktadır:

يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ﴿٦﴾ فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ ﴿٧﴾ وَخَسَفَ الْقَمَرُ ﴿٨﴾
وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ﴿٩﴾ يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ الْمَفَرُّ ﴿١٠﴾ كَلَّا لَا
وَزَرَ ﴿١١﴾ إِلَى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ﴿١٢﴾

﴿القيامة : ١٢ - ٦﴾

"Kıyamet günü ne zamanmış?» diye sorar?"(6) "Ama göz 'kamaşıp da kaydığı."(7) "Ay kararDığı (tutulduğu),"(8) "Güneş ve ay birleştirildiği zaman,"(9) "O gün insan, «Kaçacak yer neresi!» diyecektir."(10) "Hayır, sığınacak herhangi bir yer yok."(11) "O gün varılıp durulacak yer Rabbinin huzurudur."(12)

(KIYÂME, 75/6-12)

B: Güneş ve ay astronomik anlamda insanla alakalıdır. Herbiri birbirini mecaz anlamda temsil eder ve birbirine muhtaçtırlar.

C: Ama zamanın insana ihtiyacı nasıl açıklanabilir? Zira zaman insanın hizmetine verilmek üzere yaratılmıştır. Bu nedenle zaman ta kıyamete kadar görevini ifa ile memur kılınmıştır.

D: İnsanın mekana ihtiyacı vardır. Bu ihtiyaç, insanın Allah'ın kendisine yazdığı zamanda yazdığı mekanda olma gerekliliğidir. Niçin sen Almanya'da doğdun, büyüdün ve belki orada öleceksin ve ben bir Arap ülkesinde doğdum, büyüdüm ve belki de burada öleceğim. Bir diğeri de mesela Alaska'da vs.

İnsanın zaman ve mekan ihtiyacı belirli zamanlarda belirli mekanlarda ikameti, ve dolaşımıdır. Bu ta kıyamete kadar böyle gider.

E: İnsanın mekana ihtiyacı olduğu gibi mekanın da insana ihtiyacı vardır. Zira mekan arzda insana hizmet etmesi için yaratılmıştır.

Nasıl? Allahu Teâlâ BAKARA Suresi'nde şöyle buyurmaktadır:

فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ

﴿البقرة - ٣٦﴾

"Fakat Şeytan, oradan ikisinin ayağını kaydırdı ve böylece onları içinde bulundukları (durum)dan çıkardı. Biz de: "Kiminiz kiminize düşman olarak inin, sizin için yeryüzünde belli bir vakte kadar bir yerleşim ve meta vardır" dedik."

(BAKARA, 2/36)

Bu nedenle dünya insanların yaşamlarını sürdürebilmeleri için uygun bir duruma getirilmişlerdir. Arz insana bu suretle hizmetini icra etmektedir. Ta kıyamete kadar da bu hizmetini sürdürecektir.

Yolda yürürken ya da bir dağa tırmanırken bunların sana "hayır üzerimde

yürüyemezsin" dediklerini hiç işittin mi? Elbette işitmedin!

Sonuç:

Bütün bu toplu değerlerin ve unsurların Ya'kub (as) ve ailesiyle alakası vardır, ancak kısmen alakalıdır. Çünkü Ya'kub ve ailesi (as) nübüvvet (peygamberlik) zincirinin sadece bir kısmıdır nasıl ki o zamanın insanlarının da bütün insanlığın bir kısmı oldukları gibi. O zaman dilimi ve içerisindeki peygamberlerden ve diğer insanlardan müteşekkil diğer aktörler kıyamete kadar gelmiş-geçmiş kaza ve kadar olgusunun sadece bir parçasıdır.

Ahiretdeki ebedi hayat dünya ve ahiret hayatının bütün ecza ve unsurlarıyla bir parçasıdır. Bunların hepsi de kaza ve kadar gerçeği bünyesindedir. O zaman diliminde bütün bu parça unsurların mevcut olmaları gerekmekteydi. Yusuf (as) ru'yasında görmüş ve babası Ya'kub (as) ise o ru'yayı bu yönde tevil etmişti.

3. **Nokta:**

Bu noktada **SACİDÎN** terimi etrafında açıklama yapılacaktır:

Bu noktada yardımcı başlık **"insanın yaradılış nedeni"** Allah, insanı neden yaratmıştır?

İnsanın yaradılış nedeni ve görevini yapabilmesi için **"dini ihtiyaç ve temel insanî ihtiyaç"** olmak üzere ihtiyaçları vardır. Bu yaradılış nedeni ALLAH'A KULLUK YAPMAKTIR. İnsan bu ulvî vazifesini yerine getirebilmesi için Allah'ın adaleti tecellî etmektedir. İnsan Rabbine kulluk yapmayı da yapmamayı da kendi iradesiyle seçer.

A: Bildiğimiz gibi insanın yaradılış sebebi ZÂRİYÂT Suresi'nde de ifade edildiği gibi sadece Allahu Teâlâ'ya kulluk yapmaktır:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

﴿الذاريات - ٥٦﴾

"Ben cinleri ve insanları ancak bana kulluk etmeleri için yarattım."

(ZÂRİYÂT, 51/56)

İnsanların kulluklarını incelediğimizde (cinlerin kullukları da insanların kullukları altında zikredilmektedir) iki kısma ayrıldığını görürüz:

A: Kazaî Kulluk (UBÛDİYE- KAZÂİYE). Bu kulluk türü istisnasız olarak bütün mahlukatın içine isteseler de istemeseler de verilmiştir yani (vehbî) vergidir.

MERYEM Suresi'nde Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتِي الرَّحْمَنِ عَبْدًا

﴿مريم - ٩٣﴾

"Göklerde ve yerde bulunanların hiçbiri müstesna olmaksızın hepsi Rahmanî'a kul olarak gelir."

(MERYEM, 19/93)

Demek ki Ayetin de ifade ettiği gibi semalarda ve yerde her şey Allah'a kul olarak gelir. İstese de istemese de. Bu kulluk İlahî kaza olarak bütün yaratılanlar için yazılmış bir yazgıdır. Allah'a inansa da inanmasa da Allah'a kulluktan hiç kimse müstesna olamaz.

B: Kaderî Kulluk:

Bu kulluk türü ise serbest kulluktur, dileyen özgür iradesiyle seçer. Bu UBÛDİYET türü insan ve cinlere, yani akıl ve dolayısıyla irade sahiplerine mahsustur.
İnsan ve insanlar altında cinler iki tür kullukla muhatap kılınmışlardır:

İlahî zorunlu kaza kulluğu

UBÛDİYE-KAHHARİYE-KAZÂİYE = İLAHÎ ZORUNLU

KAZA KULLUĞU.

Akli serbest iradî kulluğu

UBÛDİYE -İHTİYÂRİYE-AKLİYE = AKLİ SERBEST İRADÎ KULLUĞU.

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi bu ikinci kulluk türünün muhatapları sadece insan ve cin. Madem bu tür kulluk akılla bağlantılı, o halde aklını kaybedenler sorgudan da muaf oldukları için hesaba çekilmeyecek ve dolayısıyla Cennete gireceklerdir. Ancak akılla İlahî emirler ve yasaklar, helaller ve haramlar konusunda tercih yapılabilir.

İnsan zorunlu kaza kulluğu üzere doğar ve aklı henüz reşit değildir. Reşit yaşa geldiğinde doğru yolu seçerek sadece Allah'a kulluk ettiği takdirde iradî kulluğu doğduğundaki fitri kulluğu ile örtüşür ve uyum içinde olur.

Bu suretle insan çift kulluk halinde Allah yolunda seyrini sürdürür. Böyle değil de insanın aklı dalâlet yolunda yürürse o hali doğuştan kendisine verilen fıtratıyla çelişir. Nihayet o duruma düşen için hem dünyasını hem de ahiretini kaybeder. Buna delil olarak Buharî'de geçen bir hadis-i şerîf şöyledir:

Ebu Hureyra (ra) dedi ki, Rasulullah (sas) dedi: ***"Her doğan, İslâm fıtratı üzerine doğar. Sonra, anne-babası onu Hristiyan, Yahudi veya Mecusi yapar."***

Evet, insan velev ki sapık yollara girse ya da kafir olsa bile yine de Allah'a zorunlu kulluk sıfatından sıyrılamaz, istese de istemese de zorunlu kulluk dairesini çıkamaz.

C: Burada Allahu Teâlâ'nın adaleti tecellî etmektedir. O Subhanehu ve Teâlâ hiç kimseyi kendisine doğru yolu gösteren ve Allah'ın düzenini öğreten bir peygamber yollamadan cehennemde yakmıyacak.

O'nun Subhanehu ve Teâlâ adaleti insanı reşit yaşa gelerek doğru ve yanlış

yolu seçebilme yetisine erdikten sonra mesul tutmaktadır. Bunun üzerine insan ya mükafat ya da azaba düçar edilmektedir. Mükafat Allah'ın nimeti olarak azab ise Allah'ın adaleti olarak gerçekleşmektedir. İşte bu noktada insanlara peygamberlerin gönderilmesi anlamını tam olarak bulmaktadır.

Bu süreç Adem (as) ile başladı ve Muhammed (sas) ile sonlandı. Ya'kub (as) ve ailesi de bu uzun peygamberlik zincirinin bir parçasıdır. Bu bakımdan Onlar belirli bir zamanda belirli mekanlarda (Şam ve Mısır) bulunarak görevlerini ifa etmeleri gerekti.

Bu hikayedeki aktörlerin, zaman ve mekanın bu sahnelerin gerçekleşebilmesi için birbirlerini ihtiyacı vardı. Bu buluşma ve kavuşmaların hepsinin ortak adı ise **İhtiyaç Durumudur**. Aynen ru'yâda da görüldüğü gibi Yusuf'a ihtiyaç halinde **'SACİDÎN'** geldiler.

Ya'kub (as) ve oğulları (as) **UBÛDİYE -İHTİYÂRİYE-AKLİYE** = AKLİ SERBEST İRADÎ KULLUK vazifesini insanlara tebliğ etmek için geldiler. Önemine binaen tekrar ifade edelim ki Allahu Teâlâ peygamber göndermediği kavme Cehtennem azabını tattırmaz.

Yusuf (as)'un ru'yâsına tekrar dönecek olursak. Ru'yâyı gören Yusuf (as) aynı zamanda bir insan, ancak peygamber olmak için doğmuş bir insan. O'nun (as) tarafından görülen ise onbir yıldız, güneş ve ay. Astronomik bir görünümle görülmüşlerdi.

D: Bu yönüyle baktığımızda hem doğuştan gelen fitri kulluk hem de aklın serbest seçimiyle gerçekleşen kulluk olmak üzere iki kulluk ihtiyacını ve o ihtiyaçların karşılanmalarını Ya'kub (as) ve oğullarıyla o kendine mahsus zaman ve mekanlarda görmekteyiz.

İki **UBÛDİYET** (kulluk) türü de karşılanmış oldu. Ne ile?
İstem dışı yani kaza ile belirlenmiş kulluk türü astronomik yöne taaluk etmektedir.

1: Yer (mekan)
2: Zaman

Bütün mahlukât o zamanda birinci kulluk türü içinde bulunmaktaydılar ve kulluklarını icra etmekteydiler, ancak insan ve cin bundan müstesna idi. Zira akıl sahipleri için gereken özgür seçimle kabul ya da ret edilecek kaderî kulluk henüz ihtiyaç halinde bulunmaktaydı. O zaman dilimindeki ve mekanındaki insanların malum ihtiyaçları Ya'kub ve oğulları (as) vesîlesiyle karşılanmıştı. Çünkü Onlar (as) insanlara kaderî kullukla ilgili malumatı verdiler. Bu ise İki tür kulluğun paralel olarak icrasıydı ve dolayısıyla yaradılışın gayesi yerini bulmuştu.

Burada konumuzla asıl ilgisi bulunan insanların ve cinlerin karşılanan ihtiyaçlarıdır. Bununla birlikte **4. Ayetin sonuna gelmiş bulunmaktayız.**

Beşinci Âyet

قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ عَلَى إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ

﴿يوسف - ٥﴾

"(Babası) dedi ki: 'Ey oğulcağızım! Ru'yândan kardeşlerine bir parça dahi anlatma, sonra seni bir kıskançlıkla kıskanırlar da sana bir tuzak kurarlar. Şüphesiz şeytan insan için apaçık bir düşmandır."

(YÛSUF, 12/5)

Bu mübarek Ayete dair

Manası:

Ya'kub (as) Yusuf (as)'un ru'yâsını dinlediğinde dedi ki:

"Ey oğulcağızım! Her ne olursa olsun kardeşlerine bu gördüğün ru'yânın bir parçasını ya da bir kelimesini dahi anlatma, bu mesele çok önemli oğlum."

Bu muhteşem bir haber, zira Allah'tan bize ve sana bir nimetin verileceği haberidir. Bu ru'yânın tehlikeli kısmı ise şeytanın kardeşlerinle arana kıskançlık sokacağıdır."

Çünkü şeytan insanın apaçık düşmanıdır ve en büyük düşmanlığı da peygamberleredir (as). Nedeni ise gayet anlaşılır. Zira peygamberler (as) Allah'tan insanlara gönderilen hidayet rehberleridir.

Şeytanın insana bu düşmanlığı açık ve nettir. Allahu Teâlâ peygamberlerinin (as) öğretileriyle biz insanlara şeytanı çırıl çıplak ettirmiştir, hiçbir gizlisi saklısı kalmamıştır. Onların bize gelebilecekleri bütün yolları bize bildirmiş ve nasıl kapatacağımızı da öğretmişlerdir.

Şeytanların bütün metot ve hileleri bize peygamberler (as) tarafından gösterilmiştir. Onların metotlarını akim bırakacak ve dolayısıyla zararlarından kurtaracak vesileleri bize vermişlerdir.

Allahu Teâlâ bize sadece bu metotları vermekle yetinmemiş bilakis bizi şeytana karşı mücadelemizde daha fazla silahlarla teçhiz etmiştir.

Allahu Teâlâ ve Subhanul Hakk bu nedenle burada şeytanın insanın apaçık düşmanı olduğunu ifade etmiştir.

Bir yan bilgi:

Bu Ayette delil teşkil eden bir İşaret:

El Hakk Subhanehu ve Teâlâ burada Ya'kub (as) ile oğlu Yusuf (as)'un aralarında geçen konuşmayı bize yorumlamaktadır. Bir nübüvvet ve bir babalık müessisinden adeta irad olunan bir hutbe gibi konuşması ve tavsiyesi **yasaklama emri** sıgasıylaydı. Yani "sakın ha anlatma" cinsinden bir hitap.

Bu Ayette yasaklama emrinin nedeni de yer almaktadır, yani **yasaklama cevabı** da diyebileceğimiz ifade: "SONRA SENİ BİR KISKANÇLIKLA KISKANIRLAR."

Mesela: Eğer dediğimi yapmaz isen şunlar şunlar olur. Önce **yasaklama emri** geliyor sonra da **CEVABU-NEHİY** yani **yasaklama** ya da **men cevabı**.

"Sen onlara ru'yânın bir kısmını dahi anlatsan seni bir tür kıskançlıkla kıskanırlar" sonra bu Ayetin ikinci kısmı gelir. İNNÂ yani MUHAKKAK sözcüğü yüklemdir ve bu sözcükle kesinlik vurgusu yapılmaktadır. Nedir kesin olan? Şeytanın düşmanlığının kesin olduğu ve her zaman da düşman kalacağı vurgusu.

Bu işaretten sonra surenin burasından sonra ortaya çıkan yeni unsurlarla

meşgul olacağız inşaallah. Hikaye burada başlayacaktır. Hikayenin aktörlerinden Yusuf (as)'un kardeşleri sahnede eylemleriyle görülecekleri gibi hikayenin aslî unsurlarından sayılan şeytanı da buradan itibaren ciddî hesaba katmak durumunda olduğumuzu ifade edelim.

Bu işaret bize hikayede iki aslî unsurun paralel olarak kendi istikametlerinde gideceklerini ispatlamaktadır. Bu unsurlardan birisi rahmânî diğeri ise şeytanîdir.

Buradan itibaren o iki unsur paralel olarak **kaza** ve **kader** çerçevesinde belirli ve değişik yerlerde, belirli ve değişik zamanlarda hikaye boyu izlenecektir.

İki unsur da hedeflerine ulaşmak için kendilerine mahsus araç-gereç ve metotlarıyla yollarında ilerleyeceklerdir. Hedefe ulaşana kadar pek çok olay yaşanacaktır. Nitekim her şey kaza ve kader kapsamında olacaktır.

Mezkur iki unsuru izah etmeye çabalayacağız:

1. Rahmânî Unsuru Ya'kub ve ailesi (as) yani Nübüvvet Evi temsil etmektedir. Bu nedenle El-Hakk Subhanehu ve Teâlâ Ya'kub ailesine (as) hedeflerine varabilmeleri için elzem olan vesileleri kaza ve kader olarak yazmış ve vermiştir.

2. Şeytanî Unsuru şeytan ve insana karşı apaçık düşmanlığı teşkil etmektedir. Sadece kendisi değil insandan ve cinden olan bütün yardımcılarının bu unsura dahil olduğu da bilinmelidir. Şeytan bütün metotları; araç ve gereçleri, hile ve desiseleriyle mesela hasediyle insana karşa mücadelesini sürdürecektir.

Diğer taraftan şeytanî unsurun malzemesi olan hased, hile ve entrikalar peygamberler (as) için bir ibtila olduğu gibi diğer insanlar için de birer imtihandır. Yani rahmânî tarafın peygamberler ve diğer inananların derecelerinin yülseltilmesi içindir, ta ki Allaha aralarından en hayırlılarını ortaya çıkarana kadar. Peygamberlere tabi olanlar da o tebaiyetleri vesilesiyle rahmânî unsur tarafından yükselme vesilesidir.

Diğer taraftan ise bu durum şeytana, insten ve cinden takipçilerine bir taşlama, yakım ve yıkımdır. Şeytana uyan hasta kalbli insanlar için ise bir fitnedir.

İki unsur da bize hak ile batılın mücadelesini apaçık göstermektedir, iyi ile kötü arasındaki farkı belirgin olarak serdetmektedir. Sonuçta ise hak tarafın galibiyetini ve batılın zahiren ne kadar da güçlü görünse hakikatte zayıf olduğunu, tıpkı su üzerindeki köpük gibi olduğunu, az bir rüzgar estiğinde köpüğün suda mahvolduğunu sergilemektedir.

Haklı olan haksız olana sonuçta galip gelir ve siler aynen rüzgarın köpüğü suda erittiği gibi ve suda artık köpükten bir eser kalmaz. Allah Subhanehu ve Teâlâ mübarek kitabında İSRÂ Suresi'nin 81. Ayetinde şöyle buyurmaktadır:

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا

﴿الإسراء - ٨١﴾

"De ki: "Hak geldi, batıl yok oldu. Muhakkak batıl yok olucudur."

(İSRÂ, 17/81)

RA'D Suresi'nin 17. Ayetinde Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَابِيًا وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ أَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِثْلُهُ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي

﴿الرعد - ١٧﴾

"(Allah) gökten su indirdi de dereler kapasitelerine göre çağlayıp aktılar. Sel yüze çıkan bir köpüğü

yüklenip götürdü. Süs veya meta (eşya) edinmek için ateşte yak(ıp erit)tiklerinden de bunun gibi bir köpük çıkar. İşte Allah hak ile batılı böyle örneklendirir. Köpük atılır gider. İnsanlara yarar sağlayan şey ise yerde kalır. Allah böyle örnekler verir."

(RA'D, 13/17)

YUSUF Suresi'nde ise şöyle buyurulmaktadır:

لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٌ لِلسَّائِلِينَ

﴿يوسف - ٧﴾

"Andolsun, Yusuf ve kardeşlerinde soranlar için Ayetler (ibretler) vardır."

(YUSUF, 12/7)

Bu iki unsur bize insana düşmanlığın kökeninin şeytan olduğunu hatırlatır. İşlenen günahlar, bozgunculuk ve fitneler insanlara şeytanî taraftan gelmektedir.

Şeytanın günah ve bozgunculuğunun başlangıcı Adem (as) ile cennette iken başlamıştı, sonu ise Cehennem ateşi olacaktır, oraya takipçi ve yandaşlarını da beraberinde sonsuza kadar kalmak üzere götürecektir.

Eğer şeytan Adem (as) önünde Allahu Teâlâ'nın emrine uyarak secdeye gitseydi o durumda mahlukat tarafından günah işlenmeyecekti. Şeytani tarafın en şiddetli düşmanlığı nebi ve rasulleredir. Allahu Teâlâ'nın salat-u selamı onların tümünün üzerine olsun.

Evet düşmanlığın zirvesi ise yaradılmışların en hayırlısı ve peygamberlik müessesesinin kapanış mührü, nübüvvet zincirinin son halkası sevgili Peygamberimiz (sas)'e karşı olan düşmanlıktır.

3) Muhyiddin-i Arabî ŞECERETÜ-L-KEVNÎ (KAİNAT AĞACI) isimli kitabında şunları nakleder.

İbn Abbas (raa) Muaz ibn Cebel (raa)'den Rasulullah (sas)'ın uzun bir hadis rivayet etmiştir. Rasulullah (sas) Ebu Eyyub el-Ensarî (raa)'ın evinde ashabıyla sohbet ettiği bir anda kapı çaldı. Bunun üzerine Rasulullah (sas) yüzünü ashabına (raa) dönerek: Kapıyı çalanın kim olduğunu biliyormusunuz diye sordu. Sahabîleer (raa): "Allah ve Rasulü bilir", dediler ve sordular: "Kimdir kapıyı vuran ya Rasulallah", dediler. Bunun üzerine Rasulullah (sas): O gelen taşlanmış iblistir."

Tam o sırada Hz. Ömer (ra) ayağa kalktı ve İblîsi öldürmek için Rasulullah'tan (sas) izin istedi, ama Allah'ın Elçisi Hz. Ömer (ra)'e şöyle yanıt verdi: "Ey Ömer, bilmiyor musun Allah İblîse kıyamete kadar mühlet vermiştir."

Bunun üzerine Rasulullah (sas) İblîsin eve girmesine izin vermiş ve bir melek gözetiminde zorla getirildiğini ve gerçekleri anlatmak zorunda bırakıldığını ashabına (ra) ifade etmiş ve şöyle söylemiştir: O'nu Allahu Teâlâ buraya yollamış ve Habibim Muhammed (sas)'e git ve O'nların bütün suallerine doğru cevap ver demiştir. Aksi takdirde seni mahlukatım içinde aşağılık bir hale getiririm hatta öyle ki çocuklara oyuncak olursun. Bunun üzerine İblîs doğru konuşmak zorunda kaldı.

Rasulullah (sas) İblîse sordu: **"En çok nefret ettiğin kimdir ey mel'un?" İblîs soruyu şöyle cevapladı: "O sensin"**, dedi. Demek ki İblîs'in en çok nefret ettiği kişi Efendimiz Muhammed (sas)'dir.

Şeytanî düşmanlığın aslı nedir:

Düşmanlığın aslı ve kaynağı taşlanmış şeytan İblîs'tir. Bu düşmanlığın başlangıcı ise Allahu Teâlâ'nın **'Adem (as)'e secde edin'** emrine İblîs'in isyanıdır, o isyan ile ilk düşmanlık başlamıştır. Allah'ın emrine itaat etmeyince İblîs cennetten kovulmuştur.

Allahu Teâlâ İblîs'e kıyamete kadar mühlet verdi. Adem (as) ve hanımı Havva annemiz cennette idiler. Allah Onlara istediklerinden

yiyebileceklerini ancak bir ağacın yemişlerinden yememelerini hatta yanına yaklaşmamalarını tembihlemişti.

Sonra şeytan onları Allah'ın emrine muhalefet ettirdi ve dolayısıyla emrinden uzaklaştırdı. Nihayet o yasaklanan ağacın yanına hem yaklaştılar hem de ağacın ürünlerinden yediler. Allahu Teâlâ Bakara Suresi'nin 36. Ayetinde şöyle buyurmaktadır:

فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ

﴿البقرة - ٣٦﴾

"Ancak şeytan her ikisinin de ayağını oradan kaydırdı ve kendilerini içinde bulundukları yerden çıkartttı. Biz de: 'Birbirlerinize düşman olarak oradan inin. Yeriçinde sizin için bir yerleşme yeri ve belli süreye kadar geçiminizi sağlayacak varlık verilecektir' dedik."

(BAKARA, 2/36)

O zamandan ta kıyamete kadar şeytanın düşmanlığı devam edecektir. Tabii ki Ya'kub (as) bu durumu en iyi bilenlerdendi ve üstelik oğlu Yusuf (as)'un ru'yâsından da üzerlerine gelecek sıkıntıları ve ibtilaları hem anladı hem de o yönde yorumladı.

O sıkıntıların kaynağı ve aslı ise taşlanmış şeytandır. Bu nedenle Ya'kub (as) bu gerçeği şu sözlerle ifade etmiştir:

"Şüphesiz şeytan, insan için apaçık bir düşmandır."

(YUSÛF, 12/5)

Bu Ayet-i kerîme açıklamalarımızı teyit etmektedir. Ya'kub (as) tam da bu şekilde anladığı için oğluna yasaklama emri ile tembihlemiştir.

"(Babası) dedi ki: 'Ey oğulcağızım! Ru'yândan kardeşlerine bir parça dahi anlatma, sonra seni bir

KISKANÇLIKLA KISKANIRLAR DA SANA BİR TUZAK KURARLAR.
ŞÜPHESİZ ŞEYTAN İNSAN İÇİN APAÇIK BİR DÜŞMANDIR."

(YUSUF, 12/5)

Ya'kub (as)'un sözlerinden özellikle de yasaklama ya da men-emrinden konuyla alakalı, şeytanla alakalı çok şey anlıyoruz. Burada üstünde durulacak çok konu olmasına rağmen biz şu konuyla devam etmek istiyoruz:

Beşinci Ayetin işaret ettiği hikmet noktaları

1. **Nokta:**

Eğer Yusuf (as) hikayesi sadece dördüncü Ayette anlatılmış olsa idi o ru'yâ bütün hikayenin özünü teşkil ederdi. Zira bu hikayenin merkezi 4. Ayettir.

Özellikle "Elif Lâm Râ" harflerindeki Râ harfi çok anlamlıdır ve bunu zaten birinci Ayetin açıklamasında uzun uzadıya anlattık. Burada da yeri geldiği için tekrar ifade edelim ki birinci Ayetteki **'Râ'** harfi dördüncü Ayetteki **RU'YÂ** sözcüğünü ifade etmektedir.

Burada beşinci Ayetin hikayenin anahtarı olduğunu saptayalım. Buradaki hikmet ise beşinci Ayeti doğru kavramaktır. Beşinci Ayeti anahtar olarak alanlar hikayeye doğru giriş yapmış olurlar. Dolayısıyla doğru anahtarla hikayeyi açmak mümkün olacaktır. Bu hikayeye girebilmek için ise ilim, hikmet ve mantık vasıtaları gerekmektedir. Çünkü hikayede Allah'ın peygamberleri (as) mevzu bahistir. Herhangi biri için yakışıksız bir tavır ya da tanım takınmamamız için konuya itinalı yaklaşmamız gerekecektir. Özellikle de Ya'kub (as) evi hakkında. Zira Ya'kub evi Peygamberlik evidir. Mesela o Nübüvvet evi sakinlerinden Yusuf (as)'un kardeşleri hakkında yalan-yanlış hükümler verilmektedir. Onlar 'yalancılıkla' suçlanmaktadırlar. Oysa ki O'nların (as) herbiri peygamber evine mensup Allah peygamberidir (as).

Bazıları da Ya'kub (as)'un Yusuf (as)'u bir kurdun yediğini düşünmekte

olduğuna inanır. Oysa ki Ya'kub (as) yakîn gözüne ve yakîn ilmine sahip birisidir ve dolayısıyla oğlu Yusuf (as)'un peygamber olmadan ölmeyeceğini bilir. Bu bakımdan oğlunun bir kurt tarafından yenildiğini düşündüğüne inanmak abestir.

Ya'kub (as) ru'yâyı asla farklı yönde anlamamıştı onun bir peygamber olduğunu da unutmamak lazım. Diğer yorumlara bakacak olursak ilgili Ayetlerden Yusuf (as)'un Rabbini anmayı unuttuğunu bile anlamışlar. Bu hiç olabilir mi!

Anahtar, bu mübarek Ayetin tam da şu bölümündedir:

إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ

﴿يوسف - ٥﴾

"Şüphesiz şeytan insan için apaçık bir düşmandır."

(Yūsuf, 12/5)

Burada anahtar bizzat şeytanın kendisidir, zira Adem (as) onun yüzünden Allah'ın emrinden uzaklaşarak günahkar olmuş ve dolayısıyla cennetin kapısından dünyaya inmiştir.

Adem (as), hanımı Havva ve İblîs dünyaya indikleri andan itibaren aralarında başlayan düşmanlık ta kıyamete kadar sürecektir. Yani kendilerinden sonra evlatları arasında da bu düşmanlık devam etmiş ve edecektir.

Şeytan ahiretteki ateşin de anahtarıdır. Bu nedenle beşinci Ayette şeytanın bu düşmanlığı apaçık beyan edilmiştir. Bu hikayeye girdiğimizde hikayenin her sahnesinde bu gerçeği göz önünde bulundurmalıyız.

Şeytanların en büyük düşmanlıkları peygamberlere karşıdır. Bir peygamberin (as) olduğu yere illa şeytanlar gelir hatta İblîs şahsen gelir. Peygamberlerin (as) mevcudiyetleri şeytanların mevcudiyetleriyle paraleldir. Birinin bulunduğu yerde ötekini de bulmak kaçınılmazdır

özellikle de peygamberlerin (as) ortamlarında İblîs şahsen bulunur.

Peygamberler (as) Rahmanîî unsur olarak meydana çıkınca paralelinde şeytanî unsur da bulunması gerekmektedir. Kesin bilinmesi gereken gerçek ise peygamberlerin (as) günahsız yani masum oldukları gerçeğidir. Zaten bu hakikati uzun uzadıya anlattık.

Peygamberler (as) hem nübüvvetlerinden önce, hem nübüvvetlerinden sonra, hem de nübüvvetleri esnasında masumdurlar. Bu gerçek bizim için hem bir ideoloji hem de hayatımızın bir fikir tarzıdır, özellikle de bu hikayede öne çıkmaktadır. Hem yanlış yorumlardan sakınmamız, hem de şüphelerden temiz kalmamız için bu elzemdir.

Allah Subhanehu ve Teâlâ beşinci Ayette bize Ya'kub (as)'un oğluna hitabını bir nebevî hitap olarak aktarmaktadır. O konuşma Bir peygamber babadan oğluna tavsiyedir. Allah'ın selamı ikisinin de üzerine olsun.

O hitabın içeriği olan men etmek hali hem bir peygamber hem baba tavsiyesidir. Baba oğula o sözleri tavsiye olarak vermiş ve yasaklamanın sebebini tavsiye olarak açıklamış ve ru'yâsının bir parçasını dahi anlatmamasını tembihlemiştir.

Ya'kub'un maksadı oğlunun verilen tavsiyeleri bir plan ve güvenlik olarak tatbik etmesiydi. Zira insan tedbir ve doğru metot kullanmakla mesuldür. O (as)'da bir peygamber olarak ve de baba olarak bu tedbirin gereklerini oğluna tavsiye etmek zorunda kalmıştır.

Ya'kub (as) tavsiyesiyle kıskançlık anahtarını bertaraf etmek istemiştir. Eğer peygamberliklerinden dolayı başlarına gelecek durum bir kaza ise yani kaçınılmaz bir yazgı ise o sözler o halde en azından bize tedbir yönünden ders niteliği taşımış olurlar. O tavsiye bize hayatımızı belirli bir plan ve proje çerçevesinde şekillendirmemiz ve yönetmemiz gerektiği dersini vermiş olur.

Men etme ya da yasaklama emri mahiyetinde olan babadan oğula tavsiye aynı zamanda bir Kur'an Ayeti olarak İslam Ümmetine de bir tavsiyedir.

Zira o Kur'an Ayeti şu haber cümlesiyle: "ŞÜPHESİZ ŞEYTAN İNSAN İÇİN APAÇIK BİR DÜŞMANDIR." (YŪSUF, 12/5), bize şeytanın, hikayenin başından sonuna kadar oynadığı büyük ve tehlikeli rölü gözler önüne sermektedir.

Şeytanın rolü o günün insanlarının ve dolayısıyla hikayenin aktörlerinin hayatlarını etkilediği gibi o günden bugüne kadar konuyla ilgilenen herkesin fikrini etkilemiştir. Bu hikayeyi duyan ya da okuyan insanların düşünce ve yorumlarını etkilemiş, özellikle de müfessirlerin. Zira ilim ehlinin eserlerini ve yanlış yorumlarını okuyanlar ister-istemez hem peygamberler (as) hem de hikayede adı geçen diğer aktörler hakkında yanlış anlayışlara kapılmışlardır. Bu hikaye sadece Müslümanlara ait olmayıp, Yahudi ve Hristiyan literatüründe de meşhur olduğu için şeytan onları ise bütün bütün yanlış anlayışlara saptırmıştır.

Evet, herkes aynı tuzağa düşmüştür. Peygamberler (as) hakkında yanlış hükümler vermiş ve üstelik eserlerinde bunları yazmışlardır, özellikle de Ya'kub (as) ailesi hakkında.

2. **Nokta:**

Allah'a tedbir ve tevekkül

TEDBIR: Emniyetli bir plan.

TEVEKKÜL: Tedbir aldıktan sonra kendini Allah'a teslim etmek.

Insanın başlıca vazifesi önce helal dairede emniyet için gerekli olan bütün sebepleri imkan nisbetinde yerine getirmek sonra da Allah'a teslim olmak. Bu durumda kul hem tedbir hem de tevekkül şartlarını yerine getirmiş olur.

Enes bin Mâlik (ra)'in rivayetine göre: ***"Birisi "Yâ Resulullah, deveyi bağlayıp da mı tevekkül edeyim, yoksa salıverip de mi tevekkül edeyim?" diye sordu. Peygamberimiz (sas): "Bağla da öyle tevekkül et!" buyurdu."*** (TİRMİZÎ) Şeyh Albânî de bu hadisin sihhatini teyit etmiştir.

İnsan, önce bütün tedbirleri alır ve yapacağı işi bir plan çerçevesinde yaparsa sevap kazanır. Çünkü bu durumda Allah'ın tedbir emri yerine getirilmiştir. Bu emri yerine getirdikten sonra Allah'a tevekkül edilir.

Bir örnek:

Hayvanını ahırda yedirip içirdikten sonra ahırın kapısını emniyetli bir biçimde kilitledikten sonra gece hırsızlar hayvanını çalsalar kalbin müsterih olur, "Elhamdulillah" dersin. Allah'tan gelen herşey hayırdır. Bu durumda başına gelenler bir imtihan niteliği taşır. Şöyle ki

- Başına gelenlerden dolayı sabrettiğin için mükafatlandırılırsın.
- Kendini Allah'a teslim ederek Elhamdulillah diyerek Allah'a teslim olduğun için mükafatlandırılırsın.
- Önceden alınabilecek bütün tedbirberi Allah'ın emri doğrultusunda aldığın için mükafatlandırılırsın.

Senin için gönderilen bir imtihanı kazandığın için mükafatlandırılırsın. Üstelik bir de **"Hasbunallahi ve ni'mel Vekîl"** "Allah ne güzel Vekildir; O Bize Yeter" dersen elinden gidenden daha iyisini verir sana Allahu Teâlâ. Belki de başına bir kötülük gelecekti de o hayvanının çalınmasını Allah sana kurban olarak saymış olabilir.

Bunun tersine, hayvanını orta yerde bırakarak tehlikeye salıverirsen hayvanda ölürse katil olursun. Hayvanın çalınırsa çok yönlü günahkar olursun. Hem tedbir yapmadığın hem de Allah'a tevekkül etmediğin için.

İhmallik bir günah, tedbirsizlik bir ayrı günah, hırsıza hırsızlık günahını icra edebilme imkanını sağlamak çok büyük günah. Bu günahlar ise cezayı gerektirir.

Peygamber Efendimiz: ***"Bir hayrın yapılmasına yol gösteren onu yapan gibidir."*** buyurmuştur. Tabii ki bu durum şer için de geçerli.

Bu durumunla dolayısıyla hırsızı teşvik ve hırsızlığına yardım etmekten Hakk katında yargılanırsın.

Yukarıdaki örneklerden de anlaşılacağı gibi sonuç ne olursa olsun, Rabbimizin emri ve rızası doğrultusunda hareket edersek en azından sevap kazanmış oluruz.
Beşinci Ayet-i kerîme bize Ya'kub (as)'un şahsında tedbir gerçeğini öğretmektedir. Ya'kub (as) oysaki ayrılığın kaçınılmaz olduğunu kesin bilmekteydi.

Ya'kub (as) ibtilanın gelmekte olduğunu biliyordu. Buna rağmen oğluna ru'yâsını kardeşlerine anlatmamasını tedbir olarak tembihledi. Bu şekilde bize de tedbir öğretti ve kendisini ise Allah'a teslim etti.

3. **Nokta:**

Yusuf (as)'un ailesinden ayrılması kardeşlerinden dolayı değil şeytanın amelinden dolayı gerçekleşen Allah'ın kazasıdır (Rabbanî yazgı):

Yusuf (as)'un ailesinden ayrılması önceden belirlenmiş İlahî bir murad yani istektir. Bu Rabbanî murad hem Ya'kub ailesine hem de o zamanın insanlarına bir büyük nimettir. Yusuf (as) bu şekilde Mısır'a gelecek ve dünya insanlarının işlerini organize edecektir.

Allahu Teâlâ arzı yarattığında bu olayların olacağını önceden yazmıştı. Kıtlık olacak ve sonra Allahu Teâlâ Şamdan peygamberlerini (as) Mısır'a hicret ettirecekti. Yusuf (as) ise önceden Mısır'a giderek ailesinin gelmesine ve gelince de ikametlerine zemin hazırlayacaktı.

Allahu Teâlâ FUSSLİLET Suresi'nin 9 ve 10. Ayetlerinde şöyle buyurmaktadır:

قُلْ أَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَنْدَادًا
ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٩﴾ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبَارَكَ فِيهَا وَقَدَّرَ
فِيهَا أَقْوَاتَهَا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً لِلسَّائِلِينَ ﴿١٠﴾

﴿فصلت : ١٠ - ٩﴾

"De ki: "Gerçekten siz mi yeri iki günde yaratanı inkâr ediyor ve O'na birtakım eşler kılıyorsunuz? O, alemlerin Rabbidir."(9) "Orda (yerde) onun üstünde sarsılmaz dağlar var etti, onda bereketler yarattı ve isteyip arayanlar için eşit olmak üzere ordaki rızıkları dört günde takdir etti."(10)

(FUSSİLET, 41/9-10)

Demek ki Allah Subhanehu ve Teâlâ arzı yaratmadan önce kaza ve kader olarak herşeyi yazmıştır. Buraya kadar anlatılanlardan anlaşılan o ki Yusuf (as)'un ailesinden ayrılması olayı da buna göre kazadır ve Allah'ın muradıdır.

Allahu Teâlâ kazasını metodik bir ibtila olarak Yusuf (as)'un, kardeşlerinin ve Ya'kub (as) ailesinin tüm fertlerinin derecelerini yüceltmek için vesile kılmıştır.

Buna paralel olarak Allah metodik olarak şeytanın şeytanî muradına ve ameline de imkan vermiştir. Ta ki sonunda Allah'ın muradı hepsine galebe çalarak hayata geçirilsin diye. Zira bu Rahmanîî metot nihayetinde Ya'kub (as) tarafına yüksek dereceler kazandıracak ve şeytanî tarafa da bütün yandaşlarıyla birlikte taşlanma ve alçalma olarak yansıyacak ve onlar kaybedenlerden olacaklardır.

Aynı zamanda bu kaza (ön yazgı) hikayede rol alan bazı şahısların imtihanı için bir fitneydi. Bunlardan birisi de Mısır Aziz'inin (Maliye Bakanı) hanımı idi. Ancak Allah onu korudu. Zira o kadın Allah'ın peygamberini itinayla ve hayırla yetiştirmişti.

Allahu Teâlâ bazı ismi geçmeyen şahısları ise yine bazı işlere istihdam anlamında kaza olarak yazdı ve o rollerde kullandı, ancak onlar ismen anılmamaktadırlar. Onların, hikaye içerisinde belirli vazifeleri vardı ve görevlerini ifa ettiler ve bilinmeleri bizim bu hikayeden alacağımız dersler bakımından anlamlı olmadıkları için önem arz etmemektedir. Öyle ki hikayenin sonunda ta kıyamete kadar soran Müslümanlara hem alamet

hem de ders çıkacaktır.

Bu noktayı yani Yusuf (as) ile ailesinin ayrılıklarından Yusuf (as)'un kardeşlerinin sorumlu olmadıklarını ısbatlayacağız inşaallah. Buraya kadar anlatılanları da hikayenin sonu olan 100. Ayetle ısbatlayacağız.

وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا وَقَالَ يَا أَبَتِ هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ مِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

﴿يوسف - ١٠٠﴾

"Babasını ve annesini tahta çıkarıp oturttu; Onun (Allah) için secdeye kapandılar. Dedi ki: "Ey Babam, bu, daha önceki ru'yâmın yorumudur. Doğrusu Rabbim onu gerçek kıldı. Bana iyilik etti, çünkü beni zindandan çıkardı. Şeytan benimle kardeşlerimin arasını açtıktan sonra, (O,) çölden sizi getirdi. Şüphesiz benim Rabbim, dilediğini pek ince düzenleyip tedbir edendir. Gerçekten bilen, hüküm ve hikmet sahibi O'dur."

(YÛSUF, 12/100)

Bu bize Allah'ımızın konuşmasıdır. Allahu Teâlâ bize Yusuf (as)'un sözlerini nakletmektedir. Demek ki Yusuf (as)'un ru'yâsı tıpkı Ya'kub (as)'un tevil ettiği şekilde ortaya çıkmış oldu. Bununla beraber Allahu Teâlâ'nın kazası ve muradı da gerçekleşmiş oldu.

Yusuf (as)'un hayatının belirli bir bölümü hapiste geçti, sonra Allahu Teâlâ onu oradan kurtardı. Ya'kub (as) ailesi ise bir çöl köyünde kıtlık dıyarında yaşarken sonra Allah onları Mısır'da ikamet eden Yusuf (as)'a getirdi.

Ayette ifade edilen bedevi **الْبَدْو** sözcüğü mecaz olarak çölü ifade eder. Ayette geçen herşey gerçekleşmiştir. Ayette: "Şeytan benimle

KARDEŞLERİMİN ARASINI AÇTIKTAN SONRA, (O,) ÇÖLDEN SİZİ GETİRDİ," ifade edilmektedir. Şeytan vesvese yöntemiyle tesir etmiştir.

Yusuf (as) kenan beldesi denilen şam (mezopotamya)'dan şeytanın kardeşlerin arasını açmasıyla Mısır'a getirildi. Ne zaman? Şeytan, kardeşlerin aralarını açtıktan **نَزَغَ** sonra. **نَزَغَ** "nezeğa" sözcüğü için Arap lügatı olan **Muhtar-us-sahhah** (Seçkin düzeltme) adlı eserde "çıkarıldı" manası verilmiştir, mesela: Bir ağacı yerinden çıkartmak.

"Nezeğa" sözcüğü bütün olanların Yusuf (as)'un kardeşlerinden değil de şeytandan olduğunu tek başına ısbatlamaktadır. Ayet 100 tam da bunu anlatmaktadır.

Eğer ayrılığın müsebbibi ille de kardeşler der isek o halde Yusuf (as) da o suçun ortağıydı demek zorunda kalırız, zira Ayette: "ŞEYTAN BENİMLE KARDEŞLERİMİN ARASINI AÇTIKTAN SONRA, (O,) ÇÖLDEN SİZİ GETİRDİ," dolayısıyla burada iki taraf mevcut, eğer kardeşler suçlu ise Yusuf (as)'da taraflardan birisidir ve dolayısıyla Yusuf'un da suçlu olması gerekirdi. İşin doğrusu kardeşler bir tarafta Yusuf bir tarafta aralarında ise şeytan vardı, yani aralarına girmişti. Peki, aralarını kim açtı? Elbette şeytan. Ne Yusuf (as) ne de kardeşleri bu ayrılığın etkenleri, Allahu Teâlâ'ya göre etken şeytan. O halde neden başkaları kardeşleri (as) suçlarlar.

Eğer kardeşleri bu yönde yargılar isek Yusuf'u hatta babaları Ya'kub (as)'u da yargılamamız gerekir. Hepsini bu ortama çekmiş oluruz. Niçin? Niçinini ileride izah edeceğiz İnşaallahu Teâlâ.

Bu Ayette Allahu Teâlâ Yusuf (as)'un sözünü bize yorumlamaktadır. Bu nedenle bu söze Allahu Teâlâ'nın sözü olarak inanmak durumundayız. Şimdi tekrar bu anlayışla 100. Ayete baktığımızda şu hakikati görürüz:

إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

﴿يوسف - ١٠٠﴾

"Şüphesiz benim Rabbim, dilediğini pek ince düzenleyip tedbir edendir. Gerçekten bilen, hüküm ve hikmet sahibi O'dur."

(YÛSUF, 12/100)

Demek ki Allahu Teâlâ yaşananları, yaşanancakları ve topyekun herşeyi hakkıyla bilmektedir. Zira O hikmet sahibidir. O her şeyi hikmeti, kaza ve kaderiyle düzenleyip yapmaktadır. Hem biz hem diğer mahlukat bu dairenin içerisinden asla dışarı çıkamayız. İleride bu 100. ayeti teferruatlı izah edeceğiz.

Üçüncü noktanın neticesi:

Yusuf (as)'un ailesinden ayrılığı bir Rahmanî kazadır. Eylem şeytana aittir. İlim, hikmet, düzen ve tertip sahibi Allahu Teâlâ'nın muradıdır.

Ebeveyn hikmetiyle oğullara nasihat ve tavsiyeler, bir yetiştirme/ terbiye vazifesidir.

Bu görevin ifasını YUSUF Suresi'nin 5. ayetinde görmekteyiz:

قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ عَلَى إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ

﴿يوسف - ٥﴾

"(Babası) dedi ki: 'Ey oğulcağızım! Ru'yâ'ndan kardeşlerine bir parça dahi anlatma, sonra seni bir kıskançlıkla kıskanırlar da sana bir tuzak kurarlar. Şüphesiz şeytan insan için apaçık bir düşmandır."

(YUSUF, 12/5)

Bu nasihat sevgi, sükûnet ve rahmetle söylenmiştir. Bunu işaret eden kelime ise: **بُنَيَّ** = "Ey oğulcağızım" kelimesidir. Bu cümle gerçekten sükûnet, rahmet ve yoğun sevgi içermektedir. "Ey Oğul" Arapça'da "Ya

ibni" olarak ifade edilir. Ama Ayette geçtiği şekliyle "Ya Buney" "Ey Oğulcağızım. Burada rahmet ve sevginin yanısıra Ya'kub (as)'un sesindeki hüznü de işitmek mümkündür.

Ya'kub (as) babalık sıfatı ve içine ekilmiş babalık vazifesinin gerektirdiği gereksinimler nedeniyle çok üzülmüştü. Zira o (as) ru'yâ'nın mesajını hemen anlamış ama olacakları durdurmak gibi bir imkânı da yoktu. Sabretmekten ve evladına tedbir nasihati yapmaktan başka elinden birşeycikler gelmiyordu.

Ya'kub hüznünü içinde sabırla sakladı, çünkü bu Allah'ın muradıydı. Bir musibetin geleceğini bilerek yaşamak onun gelmesinden daha zordur.

Beşinci Ayetteki belagat hakkında:
Belagat: Kelimelerin her taraftan yüksek manalarına ulaşarak, hem lügat hem gramer hem edebî tarif ve hem de mecazî tarif bakımından ifade edebilme sanatı. Bütün bunlar belagatin türleridir.

Dördüncü ayette Yusuf (as) babasına ru'yâ'sını anlatır ve beşinci ayet hemen **"Kale" dedi ki** diye cümleye başlar:

قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ عَلَى إِخْوَتِكَ

﴿يوسف - ٥﴾

"(Babası) dedi ki: 'Ey oğulcağızım! Ru'yândan kardeşlerine bir parça dahi anlatma,"

(YUSUF, 12/5)

Burada anlamamız gereken bir husus Ya'kub (as)'un ru'yâ'yı işitir-işitmez hemen tevilini (yorumunu) anlamasıdır. Ayetin kelimelerinden anladığımıza göre Ya'kub (as)'un ru'yâ'yı duymasıyla hemen söze başlaması arasında hiç vakit geçmemiştir yani hemen tevilini anlamış ve de anlatacağı kadarını da oğluna anlatmıştır.

Aslında Ya'kub (as)'un oğlunun sözüne hemen mi yoksa biraz bekledikten

sonra mı cevap verdiği belirli değil Bu durumu zahiren bir ifade şekli mevcut değil . İki Ayet arasında 've' bağlacı da yok, Ayet 4 ile 5 arasında koordinasyon 've'si de yok, sıralama ve bekleme süresi de yok. Zira beşinci Ayet hemen "dedi ki" ile başlıyor.

Evet, beşinci Ayetin başında 've' ya da 'sonra' bağlaçları yoktur. Bunun belagat yönü çok fazladır. Belagatı yine kısaca tarif edelim: Kelimelerin her bakımdan; lisan, gramer, edebiyat ve mecaz bakımından mana olarak yeterli seviyede olmasıdır.

İki Ayet arasında belagat bakımından çok nokta var, şöyle ki:

1. **Nokta:**

Ya'kub (as) oğlunun anlattığı ru'yâ'nın son kelimeleri ağzından dökülür-dökülmez hiç beklemeden nasihatine başlıyor. Burada baba ile oğul diyaloğunda belirli bir sıra takibi ya da koordinasyon düzeni görülmemektedir.

Ya'kub (as) henüz oğlunun ru'yâ anlatımı tamamlanmadan o anlatıma paralel olarak sözüne başlıyor. Bu metot Arap dilinde çok yüksek ve zengin bir konuşma tarzıdır.

Burada nelere dikkat etmemiz gerekiyor? Bu Ayetlerin tefsirine dikkat kesilmemiz gerekiyor. Burada mecazî silinen ya da iptal edilmiş olan nedir? Nedir dikkatimizden kaçan? Göremediğimiz ve okuyamadığımız nedir?

Bu durumu gramer bakımından hâl olarak sayabiliriz, yani Ya'kub (as)'un hâli. Ya'kub (as)'un konuşma yerini onun hâli olarak tanımlıyoruz. Burada **"Aklî mecazî iptal"** Yani açıktan yazılmayan iptal olmuş bir manayı akıl yeteneği ile mecazen tahmin ederek o zahiren eksik ama hakikatte mevcut olanı cümlenin uygun yerinde var saymaktır.

Bu durum (Ya'kub'un durumu) hâl olarak tahmin ediliyor. Yani Ya'kub'un hâlinden yola çıkarak zahiren ifade edilmese de olması gerekeni tahmin

etmek. Burada sıradışı olan hâl Yusuf (as) henüz ru'yâ'sını bitirmeden, yani anlatırken paralel olarak Ya'kub (as)'un nasihatlerine başlamasıdır.

Ya'kub (as)'un hâli olarak tahmin edilen **Aklî mecazî iptal** ru'yâ'nın çok ehemmiyetli ve tehlikeli olduğunu işaret etmektedir.

Ru'yâ, yaşanacak olan zorlukları, şeytanın hikayedeki rolünü ve bize düşmalığını, özellikle Peygamberlik müessesesine ve peygamberlere (as) olan düşmanlığını işaret etmektedir.

Beşinci Ayette bunu açıkca görmekteyiz:

إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ

﴿يوسف - ٥﴾

"Şüphesiz şeytan insan için apaçık bir düşmandır."

(YŪSUF, 12/5)

2. **Nokta:**

Yusuf (as)'un babasına olan ru'yâ anlatımının ve babasının (as) Yusuf'a nasihatinin yani 4. ila 5. Ayetler arasında **Aklî mecazî iptal** dediğimiz bir durum şöyle tahmin edilebilir:

Ya'kub (as) ru'yâ'yı anladıktan sonra ilim ve hikmeti gereği üzerinde tefekkür etmiş ve sonra oğlu Yusuf'un yaşının küçüklüğünü gözönünde bulundurarak yaşına uygun nasihat ve ders vermiştir.

Bir taraftan oğlunun kalbini sevindirmek için ru'yâ'nın müjdeli kısmını önce anlatmış ve ardından da başına gelebilecek sıkıntılara sabır göstermesini ifade etmiştir. Çünkü Kendisiyle anne-babasının ve kardeşlerinin arasına ayrılık girecekti. Bu Allah'tan bir ibtila olarak gelecekti ama bu ru'yâ ile Allah ibtilanın sabırlı ve kolay geçmesi için önbilgi vermiştir. Verilen müjde ve sürur ise ibtilayı tahammül edilebilir kılacaktı.

Müjde o ki sonunda kendisine peygamberlik verilecek ve bütün aile Allah'ın çeşitli nimetlerine erişecekler. Bunu işaret eden ise bizim **Aklî mecazî iptal** olarak tahminimiz olan Ya'kub (as)'un nasihatleridir.

Ayet 6 bunu göstermektedir:

وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَى آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَى أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

﴿يوسف - ٦﴾

"Böylece Rabbin seni seçecek, olayların yorumunu sana öğretecek. Daha önce ataların İbrahim ve İshak'a tamamladığı gibi sana ve Ya'kub ailesine nimetini tamamlayacak. Şüphesiz Rabbin bilendir, hikmet sahibidir."

(YUSUF, 12/6)

Burada Allah'ın nimetini tamamlaması ne anlama gelir? İp ucunu İbrahim ve İshak'a nimetini tamamlamasında bulabiliriz. Allah'ın İbrahim ve İshak'a en büyük nimeti ya da tamamlanan nimeti peygamberliktir. O halde Yusuf ve bütün Ya'kub ailesine tamamlayacak olan nimet verilecek peygamberliktir.

Bu elbette Yusuf (as)'un kalbini, ruhunu, aklını ve nefsini teskin edecek, kolaylaştıracak ve sabırlı olmasını sağlayacak çok büyük bir müjdedir.

Evet buradaki **Aklî mecazî iptal** Yusuf'a bir hazırlıktır. Burada bir hazırlıktan bahsedilmese de bizim bunu anlamamız gerekir. Zira surenin başında Allahu Teâlâ zaten buyurmaktadır:

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

﴿يوسف - ٢﴾

"Biz onu, anlayasınız diye, Arapça bir Kuran olarak indirdik."

(YÛSUF, 12/2)

Bize verilen aklı işte burada devreye sokarak zahiren mevcut olmayan mesajı anlamalıyız. **Aklî mecazî iptal** burada konu bütünlüğü çerçevesinde tahmin ve takdir edilmeli ve bizim tahmin ve takdirimiz ise Ya'kub (as)'un, oğlu Yusuf (as)'u gelecek olaylara hazırlamasıdır. Bu gerçi bu şekilde metin olarak geçmiyor ama sonuç olarak böyle olduğu anlaşılmaktadır.

3. **Nokta:**

Bu iki Ayet 4 ve 5, Yusuf (as) ile babası Ya'kub (as) arasındaki sohbeti konu etmektedir ve burada **"iptal aklî mecaz"** mecazen iptal olmuş silinmiş hâl anlamında da bakılabilir.

Hangi bağlantıda mecazî? Bizim burada yapacağımız tahmin doğrultusunda. Tahmin edilen yalıtılma burada şu demektir:

Mesela, Ya'kub (as) o esnada donup kaldı ve tabiatiyle yüzünü bir hüzün kapladı. Hüznünü Yusuf (as) görmesin diye muhtemel oğlundan biraz uzaklaştı ve yüzünü çevirdi.

Bir müddet sonra ise hemen nasihat etmek ve müjde vermek üzere acele etti. 5. Ayette tavsiyeler/ nasihatler ve 6. Ayette müjde var.

Belki de buradaki **iptal aklî mecaz** Ya'kub (as)'un bir müddet suskunluğudur , ama bunu ifade eden bir cümle mevcut değil. Bu sadece bir tahmin. O esnada sustu, kendi iç alemine döndü ve oradan Rabbine yöneldi ve bağlandı ve Allah'tan yardım diledi.

Evet, Ya'kub (as) o ara Allah'a sığındı ve hem kendi hem ailesinin gelecek ibtilalar karşısında güçlü olmaları için istekte bulundu. Aynı anda Allah'a hamd etti.

Bunlar bize Kur'an mucizelerini gösteren belagat noktalarıdır, özellikle de Kur'an hikayelerinde görülmeleri mümkündür. Buna Kur'an'daki belagat mucizeleri denir.

Buna sebep şu ayettir:

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

﴿يوسف - ٢﴾

"Biz onu, anlayasınız diye, Arapça bir Kuran olarak indirdik."

(YÛSUF, 12/2)

"Biz onu Arapça bir Kur'an olarak indirdik." Niçin ya Rabbî? Anlayasınız diye!

O insanî bir lisandır. Niçin ya Rabbî? Cevap: Anlayasınız diye! Anlaşılan o ki Allahu Teâlâ bizim Kur'an okurken aklımızı kullanmamızı istiyor.

Diğer yaratıklarla bizim aramızdaki en bariz fark tam da burasıdır. Biz insanlar düşünür ve kararlar verebiliriz.

Dördüncü Nokta:

Beşinci ayetteki belagat lisanın zenginliğini sergilemektedir.

Burada (5. Ayette geçen) **لَا تَقْصُصْ** "La taksus" **Bir kısmını dahi anlatma**, manasındadır. İfade "La takus" olsaydı **anlatma manasında** olurdu ama "La taksus" olunca **Bir kısmını dahi anlatma** demektir.

Bu hitap bir mecaz içermektedir. Buradaki mecaz **Bir kısmını dahi anlatma** derken cümlenin bir tehlikeyi işaret etmesindedir.

Babadan oğula 'eğer kardeşlerine ru'yâ'nın bir kısmını dahi anlatırsan tehlikeye yol açmış olursun. O halde kardeşlerine bu ru'yâ'dan hiç

bahsetme' mesajı verilmiştir.

عَلَىٰٓ إِخۡوَتِكَ 'Kardeşlerinine' ne doğrudan ne dolaylı ne mimikle ne de kinaye yollu, hiç bir türlü bilgi aktarımı olmamalıydı.

Burada 'La taksus, alâ' 'anlatma üzerlerine' cümlesindeki 'üzerlerine' sözcüğünden anladığımız nedir? O sözcükten şunu anlarız: Konuşan kim olursa olsun konuştuğu esnada dinleyenden daha önemli ve üstün konumdadır. Niçin? Çünkü konuşan konuşmasıyla dinleyeni dinlemekle görevlendirmiştir.

Dinleyici her kim olursa olsun anlatanı dikkatlice dinler ve takip eder. İstersen bir başbakan ol durum değişmez. Bir görevli gelerek sana bir şey anlattığında onu dikkatle dinlersin, zira anlatmasıyla seni dinlemekle vazifelendirmiştir.
Konuşan dinleyenden önceliklidir. Bu bir görüştür, başka bir görüş ise şöyledir: Konuşmacı konuşmasını dili aracılığı ile tasarruf eder, ne söyleyip ne söylemeyeceğine kendisi karar verir. Ama dinleyici istediği kelimeleri ve cümleleri kendisi seçemez, anlatan ne anşatırsa onu dinler. Bu da konuşanın konuştuğu an için daha yüksekte olduğunun göstergesidir.

Konuşan dinleyenleri dinlemeye memur kılarken olaylara da aktif durumda müdahil ve dolayısıyla hakimdir. Bu Kur'an'nın ve Arapça'nın belagatıdır.

Bu aynı zamanda bir Kur'an mucizesidir. Bu yüzden Kur'an-ı Kerîm'de bu mucizeyle sürekli karşılaşmaktayız. Kur'an'da sürekli işitmek ve bakmak duyularıyla muhatap olururz. Kur'an'da işitmek duyusu her zaman bakmak ya da görmek duyusundan önce gelmektedir.

Kur'an'daki sıralama böyledir. Yeni doğan bir bebek hayat serüvenine önce işitmekle başlar sonra konuşmakla devam eder, sıralama aynıdır.

Ancak YUSUF Suresi'nin 5. Ayetinde geçen فَيَكِيدُوا۟ لَكَ كَيۡدًا **Fe** bağlacı Allah Subhanehu ve Teâlâ'nın konuşmasında neyi ifade

etmektedir. **Fe** harfi burada bir takip harfidir. Yani sıralamayı tayin etmektedir. Bir sıra-takip tanımıdır. Mesela: "Ben geldim, sonra yemek yedim."

Burada, 5. Ayetteki Fe harfi tercüme edilirken gramer ya da Cümle kurumu olarak "BUNUN ÜZERİNE" ya da "SONRA" "SENİ BİR KISKANÇLIKLA KISKANIRLAR..." Bu çeviri gramer tercümesiyle çevirildiği için doğru bir çeviridir.

"SONRA (BUNUN ÜZERİNE) SENİ BİR KISKANÇLIKLA KISKANIRLAR..."

Bu şu demektir: Sen ru'yâ'nın bir kısmını dahi onlara (onların üzerine) anlatırsan seni hemen bir kıskançlıkla kıskanırlar. Şimdi umarız 5. Ayeti neden bu anlatılan metotla Türkçe'ye çevirdiğimiz anlaşılmıştır:

> "(BABASI) DEDİ Kİ: 'EY OĞULCAĞIZIM! RU'YÂ'NDAN KARDEŞLERİNE (ONLARIN ÜZERİNE) BİR PARÇA DAHİ ANLATMA, SONRA (BUNUN ÜZERİNE) SENİ BİR KISKANÇLIKLA KISKANIRLAR DA SANA BİR TUZAK KURARLAR. ŞÜPHESİZ ŞEYTAN İNSAN İÇİN APAÇIK BİR DÜŞMANDIR."
>
> (YUSUF, 12/5)

Bazıları şöyle çevirmiştir: "YOKSA SANA BİR TUZAK KURARLAR."

Burada sıralama tanımı olarak cümle başında yer alan Fe harfi mecaz mana da ifade eder. RU'YÂ'NDAN KARDEŞLERİNE (ONLARIN ÜZERİNE) BİR PARÇA DAHİ ANLATMA, SONRA (BUNUN ÜZERİNE) SENİ BİR KISKANÇLIKLA KISKANIRLAR." Buradaki SONRA bağlacı tedbir ikazıdır.

A: Tedbir
B: İkaz: korkutmak yöntemiyle ikaz etmek
C: Ciddiyet: Ru'yâ'nın ciddiyetine vurgu

Ya'kub (as) konuşmasında Yusuf (as)'un kardeşleri tarafından gelecek kıskançlığa vurgu yaptı. Kıskançlık olayını ifade ederek tedbir yöntemini bizlere öğretmiştir. Ya'kub (as) bu nedenle burada men içerikli cevap vermiştir. "SONRA (BUNUN ÜZERİNE) SENİ BİR KISKANÇLIKLA

KISKANIRLAR..." Fe ile başlamıştır. Cümleye hemen giriş yapılarak kıskançlık sözcüğüne varılmakta ve bu kıskançlığı kim kullanacaktır? Elbette şeytan! Bunu her zaman gözününde bulundurmamız gerekmektedir.

Başka bir örnek: "Eğer gelirsen, (sonra) kitabı alırsın" Burada sana kitabı vermemi senin gelişine bağlamış oldum. Aynı zamanda şu anlama da gelir: "Eğer gelmezsen kitabı alamazsın. Ya'kub (as)'un bu nasihatlerine Yusuf (as) uydu ve dolayısıyla kardeşlerine bu konuda hiçbir şey anlatmadı, anlatmasına ama kıskançlık yine de başgösterdi.

Bu durum kıskançlığın Yusuf (as)'un kardeşlerinden değil de şeytanın etkisi ve amelinden olduğunu göstermektedir. Bunu gösteren 5. Ayetin son cümlesidir:

إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ

﴿يوسف - ٥﴾

"ŞÜPHESİZ ŞEYTAN İNSAN İÇİN APAÇIK BİR DÜŞMANDIR."

(YUSUF, 12/5)

Bu cümle haber cümlesidir ve gramer bakımından yüklemdir. Bu cümleler genelde "Muhakkak" ya da "Şüphesiz" sözcükleriyle kesinliği ifade ederler.

Yukarıdaki Ayetin ifadesi Yusuf (as)'un kardeşlerinin Yusuf'a karşı kıskançlıktan masum olduklarını göstermektedir. Onlarda ancak gıbta vardı. Onlar sadece babalarının kendilerini de Yusuf'u sevdiği gibi sevmesini istiyorlardı.

Bu söylediklerimiz Ya'kub (as)'un sözüne de uyum göstermektedir. Zira Ya'kub (as) kıskançlığı Yusuf'un ru'yâsını anlatmasına bağlamıştı. Zaten bu yorumumuzu Kur'anî delillere dayandırıyoruz.

İfade zaten Allahu Teâlâ'nın ifadesi, peygamberinin dediklerini Allah yorumlamış ve Kur'an Ayeti olarak ifade etmiştir. Yusuf (as) kardeşlerine

hiçbir şey anlatmadığı halde buradaki kıskançlığın mecaz anlamda kardeşlere ait olduğunu var sayarsak birkaç noktada anlatmaya çalışacağız:

1) Onları etkileyen şeytanın kendisidir. Bunu şeytan tabiatinin bir gereği olarak yapmıştır (amelerinin tabiati yani sürekli yaptığı). Önceki sayfalarda anlattığımız şeytanın Dârun-Nedve'de verdiği fikirleri hatırlayalım.

Toplanan müşrik ve kafirlerin yanına ihtiyar bir adam kılığında giderek onlara Muhammed (sas)'i en iyi nasıl öldürüleceğinin fikir ve planını vermişti. Bütün bu olaylar Allah'ın kazası ve kaderi kapsamındadır.

Yusuf (as)'un kardeşlerinin ne katkısı ne de etkisi vardı. Hatta şeytan bile doğrudan etkendi diyemeyiz, çünkü sonuçta o da Allah'ın muradı yolunda sadece bir aletti. Niçin? Ya'kub ailesini (as) ve bütün dünya insanlarını faydalandırmak için. Şeytanî bir amel de olsa Allah'ın isteğini yerine getirmek için istihdam edilmiştir. Bu anlattığımız şeytanı dahi suçun mutlaklığından azad ediyorsa Yusuf (as)'un kardeşleri hakkında ne demeli. Onların savunulması ve hallerine uygun yargılanmaları gerekmez mi? İkisi de Muradullah'ın gerçekleşmesine hizmet etmiştir, ancak biri Rahmanîî diğeri şeytanî tarafı temsil ederek. Rahmanîî tarafın temsilcileri Ya'kub (as) ve ailesi (as) şeytani tarafın temsilcileri ise şeytan ve takipçileridir.

Önemli olan nokta ise herbir taraf mensuplarının niyetlerine göre mükafat ya da azap görecek olmalarıdır. Taşlanmış şeytan hikayenin sonunda da taşlanmış olarak kaybedecektir. Buna karşın Rahmanîî tarafın niyeti iyi olduğu için sonunda mükafatlanarak kazanacaktır.

Bu eylem şeytani bir eylemdir. O bu kıskançlıkla onları kıskanmıştır. Buna işaret eden hikayenin sonunda 100. Ayette ifade edilmiştir. Allahu Teâlâ bize Yusuf'un babasına olan konuşmasını yorumlamaktadır:

مِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي

﴿يوسف - ١٠٠﴾

"Şeytan benimle kardeşlerimin arasını açtıktan sonra."

(YUSUF, 12/100)

Böylelikle bu konudaki görüşümüzü sunmuş olduk.

Bir örnek:

Otobanda arabayla gittiğinizi düşünün. Normalinde otobanda ne yayanın ne de otobana uymayan herhangi birşeyin işi yok. Birden bire otobanın bir tarafından diğer tarafına geçmek isteyen birisi beliriyor ve siz istemeden o şahsa çarpıyorsunuz. Siz aracınızı trafik kanun ve kurallarına uygun kullandınız ve dolayısıyla Allah katında bu konuda hesaba çekilmeyeceğiniz gibi dünya kanunlarına göre de suçsuz sayılacaksınız.

Burada bir öldürme olayı var, ancak kasıt yok, sarhoşluk yok ve kurallara karşı davranış yok.

Mahkemeye çıkılsa bile azmen ve kasten bir öldürme olayı olmadığı için mahkeme tarafından da Allah tarafından da suçsuz görülür.

Diyelim ki çarpmayı önleyebilirdiniz ama önlemediniz kızdınız ve kasten çarptınız. Bu durumda dahi kanunlarca haklı görünürsünüz, zira trafik kurallarını ihlal etmediniz. Mahkeme niyetinizi bilemediği için ancak olayın zahirine göre muamele yapabilir, ama Allah katında azad olmazsınız. Allah katında katil yazılırsınız ve bu durum ahirette cezayı gerektirir.

Bir kişiyi kasten öldürmek Allah katında bütün insanlığı öldürmek gibidir. Bu gerçek Kur'an'da geçmektedir. Allah hem mutlak Alîm'dir ve kapsamlı ilim sahibidir. Bütün niyetlerimizi ve kalbimizden geçenleri Allah bilmektedir.

Allah amellerimizi niyetlerimize göre ya mükafatlandıracak ya da cezalandıracaktır. Bu meyanda Rasulullah (sas) şöyle buyurmuştur: ***"Ameller niyetlere göredir."*** (BUHARI).

Ru'yâ ve ru'yâ tevili ilmi hakkında açıklama ve düzeltme

YUSUF suresinin 5. ayetinde geçen ru'yâ yani uyku-ru'yâsı ruhun hakikat aleminde gördükleridir. O alem-i hakikat ya da asıl-alem bize meçhul. Uykuda vücut hapsinden kurtulan ruh bedenin engellediği hakikat alemine uçar gider. Ruh beden gözleri gibi gözlere sahip olmadığı için bakışı ve görüşü de elbette farklıdır.

Ya'kub (as) oğluna dedi ki: "Kardeşlerine gördüğünü anlatma." Ru'yâ'da görmek ruhun özelliğine bağlı bir görme şeklidir. Ru'yâ'nın Türkçe karşılığı görmektir. Uyku-ru'yâsı ya da uyku-görmesi hakikat alemiyle alakalıdır. Birçok ilim branşı mensupları: Araştırmacı-yazarlar, bilim insanları, özellikle de din bilginleri, psikiyatri tabibleri, sosyologlar, İlahiyatçılar vs. bu sahada çok araştırmış ve farklı fikir ve tezler ortaya koymuşlardır.

Bazıları ru'yâları "İç Akıl" olarak tanımlamış ve yine diğerleri bunu reddederek ru'yâlar hakkında başka tanımlar yapmışlardır.

Biz burada şunu soruyoruz:

Bu nasıl bir iç akıldır ki saniyede hakikat alemine açılarak uzun mesafeler katedecek ve tur atarak geri dönecek? Bu yolculuklar bazen o kadar yüksek ve semavî alemlere oluyor, veya aynı anda birçok yerde bulunabiliyor, oradan oraya uçarak geçiyor vs.

Bir saniyenin altında bütün bunlar nasıl olur? Uyku halinde iç akıl bunu nasıl yapar? Bunlar tabii ki mümkün değildir. Zaman ve mekanın rol oynamadığı bir yerde olup bitiyor bu görme olayı. Bunlar uyanıklık halinde imkansızdır ve Allah'ın kanunlarına zıddır. Çünkü mucize kabilindendir. Mucize ise peygamberlere (as) ve velilere has bir özelliktir. Allah'ın rızası onların üzerine olsun.

Bize göre ru'yâ'da uçan **iç beyin** ya da **iç akıl** değildir. Bizim düşüncemiz şöyle:

Ruhların alemi uzak olduğu gibi çok derin ve aynı zamanda çok da yüksektir. Bu alemi ancak sonsuz ilim sahibi Allah bilir ve kuşatır. Ru'yâ bir İlahî öğretidir. Ru'yâ tevili Allah'ın dilediği kullarına verdiği bir Rabbanî vergidir. Delilimiz, Buhari ve Muslim'in sahih olarak naklettikleri şu hadistir. Rasulullah (sas) şöyle demiştir: ***"Sadık ru'yâ peygamberliğin kırkaltıda biridir."***

Yine Buhari ve Muslim'in naklettiği diğer hadisde ise Rasulullah (sas) şöyle buyurmuştur: ***"Ru'yâ vahyin başlangıcıdır."*** Buhari ve Muslim Ebu Hureyre (ra)'den Rasulullah (sas)'ın şöyle dediğini naklettiler: ***"Biriniz yatağına yatacağı zaman elbisesinin bir ucuyla yatağını silksin. Çünkü yatağından ayrıldıktan sonra oraya şeytanın ne bıraktığını bilemez. Sonra da şöyle desin: (Bismike Rabbî, vaza'tü cenbî ve bike erfauhû, in-emsekte nefsî ferhamhâ ve in erseltehâ fahfazhâ bimâ tahfazu bihî ibâdeke's-sâlihîn) Rabbim senin isminle yatağıma yattım, yine senin isminle yatağımdan kalkarım. Eğer uykuda canımı alacaksan, bana merhamet edip bağışla! Şayet hayatta bırakacaksan, iyi kullarını muhafaza ettiğin gibi beni de fenalıklardan koru!"***

Bütün bu mübarek hadis-i şeriflerden de ruhun uykuda serbest bırakıldığı ve dolayısıyla kendi aleminde uçtuğu ve sonradan gerisin geriye bedene döndürüldüğünü anlıyoruz.

Uykuda ruhlar alınır da insan ölü gibi olur. İnsan uykuda bir ru'yâ görür de sonra uyandığında onu başkalarına anlatırsa o ru'yâ (görmek-görüş) bir söze dönüşür. Söz, konuşmak, söylemek vs.

Söz	=	hadis
Hadis-i şerif	=	Peygamber (sas) sözü.
Çoğul	=	Ehadis.

Uyku ru'yâsı hakikat alemine ait hakikatlerdendir, ama söz ifadesi beden gözümüzle gördüğümüz alemde kulaklarımızla işittiklerimizdir. Ru'yâ ifadeye döküldükten sonra bir yalan katılmasıyla yalanlaşabilir, abartılabilir ya da kısmen unutulabilir.

Anlatırken bu üç ihtimalden birisi ru'yâya dahil edilebilir. İnsan birşey anlatırken bu üçünden birisine meyledebilir ya da insan gördüğü gerçekleri değil de görmek istediklerini anlatabilir, ekleyebilir vs.

Anlatıma, anlatanın nefsi ve hevası karışırsa anlatımına da birtakım değişiklikler karışır. Niyetli ya da niyetsiz kişi yanlış anlatabilir. Mesela unutuğu yerleri fantazisiyle doldurabilir.

İnsanların uyku ru'yâlarının iki türü hakkında:

Birinci tür: Er-Ru'yâ (ruhî görüş). İnsanın uyku esnasında ruhunun hakikat aleminde gördükleridir. Ruhun gerçek görmesi işte bu **Ru'yâ**'dır. Ru'yâlar iki kısımdır. **Ru'yâ** hakikat aleminde ruhun hakikatli görüşüdür.

Yukarıda da izah ettiğimiz gibi iki çeşit görmek vardır. Bunlardan birisi elif harfiyle biter ve uzun **â** olarak okunur. İkincisinin sonu ise **h** ile biter ve doğrudan gözlerle görmeyi ifade eder.

Uykuda ruhun görmesi olan Ru'yâ geçişli-fiil Rû'yah ise geçişsiz-fiil. Geçişli fiillere iki belirtme durumu *(akuzatif)* gerekirken geçişsiz fillere ise sadece bir tane belirtme durumu (akuzatif) kâfidir.

Bu konuyu 1. Ayette uzun uzadıya işlediğimiz için burada şu özeti yaparak yolumuza devam edelim inşaallah: Ru'yâ ruhun uykuda gördüğüdür ve rû'yah ise gözlerin gördüğüdür. Ru'yâ doğrudan ruhla alakalıdır. Ruh bazen hakikat alemine dalar, uçar ve bazen de sevkedilir. Ru'yâ, hadis-i şerife göre nübüvvetin bir parçasıdır. Bu ruhanî ve Rahmanîî manaya sahib olan ru'yâlar mecazî ve semboliktir. O şifreler semboller ve mecaz aracılığı ile açıklanır ve yorumlanırlar. Ru'yâ ve tevili konusu geniş bir bilim dalıdır. Ru'yâ yorumlayanlarda olması gereken bazı şartlar, bilmeleri gereken ilimler nelerdir?:

1) Ru'yâ aynen parmak izi gibi bireyseldir. Herkesin parmak izi ayrı olduğu gibi hatta aynı şahsın on parmağının izleri birbirinden farklı.

Birinci insandan sonuncu insana kadar bir parmak izi iki defa gelmemiştir.

Ru'yâ tevili de zeminden zemine ve zamandan zaman farklılıklar arzeder.

Ru'yâlar birbirleriyle kıyaslanabilirler ama aynı yorumlanmamalıdırlar. İki şahıs aynı ru'yâları görse de yorumları birbirinden farklıdır. Ru'yâlar birbirinin tıpkısı da olsa tevilleri farklıdır. İki ayrı şahsın gördüğü aynı ru'yânın farklığı bir yana hatta aynı kişinin farklı zamanlarda gördüğü aynı ru'yânın dahi yorumu farklıdır.

Tabii ki tevil benzerliği imkansız da değildir. Tevilde Yerlerin, zamanların, şahısların ve ru'yâyı gören asıl aktörün birbirleriyle alakaları da ehemmiyet arzeder.

Bir misal: Birisi haram aylarında (7. ay/ Recep, 11. ay/ Zülkade, ay/ 12. Zülhicce ve 1. ay/ Muharrem) bir ru'yâ görse ve aynı ru'yâyı bu dört ayın dışında görse aynı ru'yânın tevilleri farklı olur.

Ru'yâyı gören aktörle ru'yâ aynı olmasına rağmen zaman farkı yine de yorumu farklı kılmaktadır. Haram ayında iki kişi aynı ru'yâyı görse kişisine göre de yorum farklılığı olacaktır.

Mesela: İmam Câfer-i Sâdık İmam Azam Ebu Hanife'nin hocasıdır. Imam Azam öğrencilik yıllarında bir ru'yâ görmüştü. Ru'yâsında annesi veya kız kardeşlerinden birini uygunsuz bir halde görmüş ve uyandığında çok utanmıştı. Ama İslam'da sual sormakta utanmak olmadığından ve de sorarak öğrenmek esasına dayanarak ru'yâsını hocası ve şeyhi olan İmam Câfer-i Sâdık'a anlattı. Utana sıkıla hocasına ru'yâsını anlattı. Ru'yâyı haram aylarından birinde görmüştü mesela Recep ayında. İmam Câfer (ra) ru'yâya göre Ebu Hanife'nin hacca gideceğini anlattı ve bu yönde yorumladı. Aynen üstadının yorumladığı gibi o yıl İmam Azam hacca gitti.

Aynı şahıs ya da bir başkası o ru'yâyı haram ayları dışında görse gören için bir uyarı anlamı taşır. Günahkar olduğu için görene tehdit mesajı içerir. Şahıs günahlardan ve hatalı tutumundan hemen vaz geçmelidir, korunmalıdır ve hemen doğru yola, Allah'a geri dönmelidir. Bu durumda ru'yâ ile zaman arasında bir bağlantı vardır.

2) Ru'yâ tevili kişisinden kişisine ve durumdan duruma değişiklik arzeder. Mesela iki şahıs aynı ru'yâyı görse, birisi ağır hasta, yatalak, ihtiyar olsa. Bu şahıs kendisini bir uçak yolcusu, tren yolcusu veya otomobil yolcusu olarak görse ya da yavaş iletişim araçlarından olan eşek, deve hatta yaya olarak yolculuk yaptığını ve yanında çokca yol azığı almış olduğunu görse bu ru'yânın tevili genç, güçlü-kuvvetli, birisinin aynı ru'yâyı görse ikisinin ru'yâ yorumları birbirinden farklı olur. Yatalak ihtiyarın gördüğü ru'yânın yolculuk hususu onun yakında öleceğini ifade eder. Ulaşım aracı ise çabuk mu yoksa geç mi öleceğinden haber verir. Kendisini eğer uçak yolcusu olarak gördüyse tez zamanda ölecektir yok eğer tren veya otomobil yolcusu olarak gördüyse ölüm işi biraz geçikecektir

Ölüm olayının vakti, ru'yâda görülen yolculuk vasıtasının hızıyla orantılıdır, yani görecelidir. Eğer salih bir insan ise yanında çokca yol azığının oluşunu hayırlı ve makbul ameller olarak tevil edersiniz. Zira Allahu Teâlâ BAKARA Suresi'nin 197. Ayetinde şöyle buyurmaktadır:

وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى وَاتَّقُونِ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ

﴿البقرة - ١٩٧﴾

"Yanınıza azık alın ve bilin ki, azıkların en hayırlısı takvadır. Ey akıl sahipleri, bana karşı gelmekten sakının!"

(BAKARA, 2/197)

Ama, sağlıklı, temiz, salih amel ve takva sahibi olan genç aynı ru'yâyı gördüğünde ise gencin hayatında yeni bir sayfa açılacağına, azimle yeni bir iş bulacağına, başarılı olabilmek için bütün vasıta ve vesilelere kavuşacağına hamledilir ve bu yönde yorumlanır. Girişimde bulunacağı alanda her türlü başarıya ulaşacağı anlaşılır. Eğer bu ru'yâyı gören genç şehirden şehire ve ülkeden ülkeye seyahat edeceğini söylerse bu yolculuklarının başarılı sonuçlar getireceği, yolculuğunu takvalı olarak yapacağı ve Allah'ın himayesinde olacağı, amel-i salih işleyeceği, eğer evlenmek niyetinde ise saliha bir kadınla evleneceği, nikahın şartlarını yerine getirebilecek maddî

ve manevî imkanları haiz ve evliliğin sorumluluğunu taşıyabilecek kadar reşit olduğu anlaşılır. Hasılı kelam başarılı bir hayat yaşayacağı ru'yâdan anlaşılarak ru'yâ sahibine anlatılabilir.

Ulaşım aracının hızı ise evlilik yapması, iş bulması ve seyahatinin başlaması olaylarının hızını tayin etmektedir. Eğer ru'yâda hızlı bir ulaşım aracı görürse bütün bu olacaklar tez zamanda olacağını ve eğer vasıta yavaş ise bu başarılı dönemin ancak biraz ileride gerçekleşeceğini ifade ve işaret etmektedir denilebilir.

3) Ru'yâ tevilleri görenin amelinin derecelerine göre de değişir. İyi ya da kötü amel bakımından. Hatta görülen mekandan mekana dahi değişir.

Mesela: Allah yolunda yürüyen gerçek bir mü'min ru'yâsında suya daldığını ya da güzel bir bahçede gezdiğini, yemişleri hoş ağaçlardan meyveler toplayarak yediğini, çiçeklerin ve akar suların arasında dolaştığını, ayaklarının altından pınarlardan su çıktığını görse böyle bir ru'yâ o insanın Allah dostu olduğunun Allah ile beraber olduğunun salihlerden olduğunun müjdesidir. Ama aynı ru'yâyı dalalette olan bir günahkar, Allah'a asi bir münafık görse bu ru'yâ onun daha fazla dünyalık elde etme hırsından dolayı Allah'a ibadet-ü taattan engellendiğinin haberi olarak yorumlanır. O özelliklerdeki biri için dünya, kişiyi Allah'a itaattan uzaklaştırarak onun cenneti olmuştur. Bu ru'yâ o şahıs için bir uyarı ve istidractır, yani bir tuzak. Allah ona bir tuzak hazırlamıştır o da o tuzağa adım adım yaklaşarak nihayet içine düşecektir. O düşünür ki Allah ona para, mal, akıl, çocuk, altın vs. vermiş ve dolayısıyla Allah ona bunları sevdiğinden verdi ve ona yardım etmekte ve desteklemektedir diye düşünür. Hayır bu durumlar ona bir tür istidractır ki bilmedikleri yerden o tuzağa ve çukura düşsünler.

4) İslam şeriatine göre yorumlamak hem en doğru yöntem hem de daha iyi ve güvenli olur. Kur'an ve sünnet yani İslam fıkhına göre yorumlamak lazım gelir.

Şöyle ki: Ru'yâyı yorumlayan şahıs açık ve net Kur'an, sünnet ve İslam fıkhı doğrultusunda ilim ve maarifet sahibi olmalıdır ki ru'yâyı İslam

ölceğine göre tevil etmiş olsun. Bir örnek verelim: Ru'yâsında kendisini bir karıncayla konuşuyor gören bir insan eğer gerçek bir Müslüman ise ru'yâ onun akıl ve hikmet sahibi birisi olduğunu maddî ve manevî derecelerinin yükseleceğini ve çok hayırlara ulaşacağını haber vermiş olur. Ama doğru yolda olmayan, Allah'ın emirlerini yerine getirmeyen biri kendisini karınca ile konuşuyor görse bu ru'yâ onun derecesinin karınca gibi küçüklüğünü ve gururla büyüklendiği için ru'yâda ona ne kadar küçücük olduğu hatırlatılmaktadır.
Başka bir misal:

Birisi ru'yâsında arkadaşlarının gökte uçtuklarını ya da gökyüzünde yıldızlar gibi parıldadıklarını görse bu ru'yâ o şahsın takva sahibi olduklarını eğer onlara uyarsa kendisinin de takva sahibi olacağını ifade ettiğinden o arkadaşlarını terk etmemesi sürekli onlarla beraber bulunması tavsiye edilmiş olur.

5) En mükemmel ru'yâ tevili ise maarifet ve ilim ehli insanların tevilleridir. Zira onlar Ariftirler yani Allah'ı bilenlerdir. Bu tür yorumlar ise özeldir, herkese verilmez, hususi insanlar içindir. Onlar ehlullah'tır. Onlar Allahu Teâlâ'yı tanırlar ve bilirler Allah onları kendisine dost olarak seçmiştir. Onlar ehlullah Subhanehu ve Teâlâ olarak anılmışlardır. Bunun delili ise YUSUF Suresi'nin 6. Ayetinde mevcuttur.

وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ

﴿يوسف - ٦﴾

"Böylece Rabbin seni seçecek, olayların (ru'yâların) yorumunu sana öğretecek."

(YUSUF, 12/6)

Bu tür teviller ise peygamber tevilleridir. Peygamberlerin ve evliyaullah'ın ru'yâ yorumlarıdır. Bu peygamberler (as) için bir nevi vahiydir ve onların (as) varisleri olan alimler için de ilhamdır. Bu durum Allah Subhanehu ve Teâlâ'nın Rabbâni vergisidir. Allah bunu salih olan kullarını verir. İlmin bu türü ilham ile gelir ve ilham ise fetih ve keşiftir (açış ve buluş/ tesbit).

Bu insanlara ehl-i keşif ve ehl-i basiret de denir, yani kalp gözü açık olanlar. Bu tür insanlara bir ru'yâ anlattığınızda ru'yânızın henüz dörtte birini anlattığınızda ru'yânızın tamamını görür ve anlar. Hatta ru'yâdan unuttuğunuz kısımları dahi o size hatırlatır. Ru'yâdan bir kısmını gizleseniz ya da unutsanız size ru'yânın tamamının anlatılmadığını eksik yerlerin olduğunu söylerler. Çünkü o insanlar Allah'ın gözüyle, kalp gözüyle bakarlar. Ona ru'yânızı anlatırken ru'yânıza yalan katsanız hemen anlar.

6) Ru'yâ, Rahmanîî olandır. Hilm ise nefisten ya da şeytandan olandır. Karışık bir takım görüntülerdir. Rahmanîî olan ru'yâ ile şeytanî veya nefsî olan hilm arasındaki farkı nasıl seçebiliriz?

Bu farkı ru'yâda görülen sembollerle anlayabiliriz. Mesela ru'yâda Mescid-i Haram ve minareleri gibi, ya da Kabe ve iki haram-ı Şerifler gibi ya da Rasulullah'ın Haramı yani Mescid-i Nebevî gibi İslamî semboller görülürse ve üstelik bunlar bir de şimdiki durumlarıyla değil de eski halleriyle görülürlerse büyük hayırlar ve müjdeler ifade ederler. Haram-ı Şerif ve çevresi, sahabe (ra) evleri kalın duvarlarıyla etrafları ağaçlarıyla o zaman ki halleriyle görülürse çok iyi bir ru'yâdır. Mekke ya da Medine eski durumlarıyla görüldüklerinde, mesela Ravda-i Mutahhara'da otururken ya da Rasulullah'ın (sas) kabri başında demir duvarlar ve parmaklıklar olmaksızın durulursa inşaallah çok iyi ve hayra alamettir. Bu tür ru'yâlar Rahmanîî'dir ve görenin hayrını, Allah'a ve Allah'ın Kitabına ve Rasulünün (sas) sünnetine takva ile bağlılığını ifade ederler.

Hem Haram-ı Şeriflere bağlı bulunduğunu ve o kutsal ve mübarek yerlere özlemini ifade ederler. Oralarda hacc ve umre yapacağını ve namaz kılacağını ya da kılmak isteğinde olduğunu ifade ederler. Bu tür ru'yâlar yüzde yüz Rahmanîî'dir ve şeytanî ve nefsî etkilerle görülmüş ru'yâ yani hulm değildir. Zira Ebu Hureyre (ra) Rasullullah (sas)'ın şöyle buyurduğunu rivayet eder: ***"Zaman yaklaştığında (ahirzaman/kıyamet) mü'minin gördüğü ru'yâ asla yalan söylemez ve mü'minin ru'yâsı peygamberliğin kırkaltıda biridir (46/1)."*** Hadisçiler bu hadisi teyit etmiş ve doğrulamışlardır yani Muttefekun Aleyh (hakkında ehli tarafından birleşilmiş olan). Buhâri ile Müslim'in her ikisinin ittifakla sahih kabul

ederek sahihlerine aldıkları hadîslere denir).

Ru'yâ hakkında söylediklerimizden şu noktalar anlaşılmaktadır:

A) Aslında ru'yâ yorumları için belirli bir şablon ya da ölçüm yoktur. Ancak şeriat kıstastalı ile ölçülebilirse de yukarıda anlattığımız şartlar içerisinde olabilir. İmam Buhârî'nin Ebu Hureyre (ra)'den rivayet ettiği bir hadisde Rasulullah (sas) şöyle demiştir: ***"Ümmete nübüvvetten sadece mübeşşirat (müjde) kalmıştır. Müjde nedir ya Rasulullah? Diye sorulduğunda, Rasulullah: 'Salih ru'yâ' demiştir."*** (BUHÂRÎ, TÂBİR 5; MUSLİM, SALÂT 207-208)

B) Aynı şahısların gördükleri aynı ru'yâlar birer tekrar değildir. Zira her ru'yânın parmak izi gibi kendisine mahsus izi vardır. Herkesin parmak izi nasıl ayrı ayrıysa hatta aynı şahısların her parmağındaki izler ayrı olduğu gibi ru'yâlar da tekrarsızdır. Önceki gördüğünüz bir ru'yâyı tekrar gördüğünüzü sandığınız da dikkat ederseniz ya yer ya da zaman olarak bir farklılık olacaktır. Hatta ve hatta tıpa tıpa aynı ru'yâ defaatle görünse dahi her birinin tevili farklıdır. Zamandan zamana, yerden yere, şahısdan şahısa, ya da aynı şahıs için dahi farklı yer ve zamanlarda değişiklik olacaktır.

C) Ru'yâ tevili (yorumu) Rabbânî bir vergidir, öğrenmekle olmaz. Her alim ru'yâ tevil edemez. Allahu Teâlâ bu ilmi dilediğine verir; peygamber varislerine verir. Ru'yâ yorumlayanların güçlü bir şeriat bilgisi olması çok daha iyi olur. Sadece bilmesi de yetmez bildiklerini yaşaması gerekir. Takvalı kullarına Allah bizzat öğretir. Allahu Teâlâ Kur'an'ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır: "ALLAH'A KARŞI TAKVA SAHİBİ OLUN. ALLAH SİZE ÖĞRETİYOR." (BAKARA, 2/282)

D) Ru'yâ tevili derin ve geniş, uçsuz ve bucaksız bir okyanustur. Çünkü tevil eden şahıs, gayb aleminden bahsetmektedir ve o alemin ise sınırı yoktur. O okyanustan ilmi nisbetinde, Allah'a yakınlığı orantısında ve Allah'ın Subhanehu ve Teâlâ muradı kadarını alabilecektir. Kişi, şeriat ilmini hangi oranda öğrenmekte ve yaşamakta ise o nispette ru'yâ teviline de ulaşacaktır.

Bu nedenle Allahu Teâlâ YUSUF Suresi'nin 6. Ayetinde şöyle buyurmaktadır:

وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ

﴿يوسف - ٦﴾

"Böylece Rabbin seni seçecek, olayların (ru'yâların/ ru'yâlardan bir parça) yorumunu sana öğretecek."

(YUSUF, 12/6)

Bu Ayette Allahu Teâlâ peygamberi Yusuf (as) için (ru'yâlar)'dan sözcüğü ile sadece bir parça ru'yâ tevilini öğrettiğini ifade etmektedir. Arap lisanında "dan" eki bir parça anlamındadır. Peygamber olan Yusuf (as) dahi ru'yâ tevil ilmi hakkında sadece bir parça ilme sahip ise normal insanlar ne kadar bilir düşünmek lazım. Çünkü bu ilmin sonu yoktur. Buradan da anlaşılıyor ki bu ilim sonsuz ve sınırsızdır. Allahu Teâlâ dilediğine bu ilmi öğretir. Peygamberlerin ru'yâları ise tümden vahiydir.
Buna kanıt ise Ebu Hureyre (ra)'nin rivayet ettiği şu hadis-i şerifte görülmektedir. Rasulullah (sas) buyurdu ki: ***"Beni rüyada gören, hakikaten görmüştür, çünkü şeytan benim şeklime giremez."*** (MUSLIM, RU'YÂ, BAB 1, HADIS NO : 10 (2266); MUVATTA, RU'YÂ 1, (2, 956)) Bu hadis herkes tarafından teyit edilmiştir.

Ru'yâ yorumunu anlattık ikinci olarak şimdi de hilm ya da hulm denilen uykuda görme olayını anlatalım:

Bu tür görmeler 2 türdür:

1. **Tür:** ruhî: iç akılda kayıt olmuş olaylar. Bu kayıtlarda mesela çocukluk ve gençlikte yaşanmış bir takım olaylardır ve kişinin hayatına etki yapan bölümlerdir. Ya da kişi kendisini herhangi birşeyden sürekli korumaya çalışır ve o durum da önemli dosyalar olarak akla kayıt edilir. O sahneleri o şahıs zaman zaman görebilir.

Mesela: Bir universitede profesör olarak çalışan elli yaşlarında birisi ru'yâsında kendisine çok zor gelen bir sınava üstelik bir de geç kalarak zar zor yetiştiğini görüyor. Bu ru'yâyı sık sık görüyor. Sınavları başaramazsa koskoca bir yılı boşa gideceğinden başaramama korkusu o insanda etki bırakmış ve dolayısıyla zaman zaman ru'yâsında o sahneleri görüyor ve uyandığında da 'yine bir kabus gördüm' diyor. Bu ve buna benzer olaylar hafızadan silindi, unutuldu veya mazide kaldı zannedilir ama öyle değil o sahneler kayıt ediliyor. Bazen de kırıldığı, üzüldüğü veya hakarete uğradığı sahneleri de insan kolay kolay unutamaz. Ru'yâsında bir köpek tarafından ısırılan ya da kovalanan birisi küçüklüğünde bir köpek tarafından ısırılmış veya kovalanmıştır. O sahne çocukluğunda yaşanmış olmasına rağmen kişiyi ileri yaşlarına kadar ru'yâsında takip edebilir.

Bu tür ru'yâların insanlara olumsuz etkileri vardır ve zarar verirler. İlgili şahsın insanî ilişkilerinde ve davranışlarında sorunlar meydana getirir. Özellikle bu tür ru'yâların çoğalması ve sıklaşmasıyla problem riskleri de artar. Mesela kendisin sürekli takip edildiğini gören ya da birinden korkup kaçan, bir cinayete şahit olan ya da çocukluğunda bir kazanın görgü tanığı olan insanların iç alemlerinde psikolojik engeller baş gösterebilir ve gördüğü ru'yâlar bu durumunu tetikler.

Bu tür ru'yâlarla pisikiyatri ve sosyo-psikoloji tabipleri ilgilenirler. Bu tür rahatsızlıklarda bizim tavsiyemiz kişinin kendisini toparlayıp sakin ve sabırlı bir şekilde durmaya çalışması ve Allah'ı anıp Allah'a yaklaşarak Allah ile ferahlamalıdır. Sabah akşam zikirlerini devamlı yaparak insanlar sükunete ererek şifaya kavuşabilirler. Bu kayıtlar Allah'ın zikriyle unutulabilir ve hatta o kayıtlar silinebilir.

Bu tür ru'yâlar şeytan için birer giriş kapısıdır ve Türkçe'de olduğu gibi Arapça'da da "kâbus" olarak adlandırılır. Allah'ın emirleri yerine getirilir, yasaklarından kaçınılır İslam samimi olarak yaşanır, daima abdestli bulunulur, vakit namazları kılınır, geceleri teheccüd namazı kılınır, çokca salavat-ı şerife getirilir, sabah akşam Kur'an ve sünnetten derlenen zikirler okunur, namazlardan sonra dua ve zikir yapılırsa bu tür komplikasyon ve sorunlar Allah'ın izniyle silinir gider ve kişiyi bir daha rahatsız da etmez. Allahu Teâlâ bunları iç akıldan siler ve bu tür kabuslar inşaallah bir

daha görülmez. Ara sıra bu tür ru'yâlar görülse dahi kişiye olumsuz etki yapmaz. Bu tür kabuslar ara-sıra görülse de kişi uyandığında muhtemel hatırlamayacak ve dolayısıyla etkilenmeyecektir.

Ebu Katade (ra)'nin anlattığına göre Rasulullah (aleyhissalatu vesselam)'ın şöyle söylediğini işitmiştir: ***"(Salih) Ru'yâ Allah'tandır. Hulm (sıkıntılı ru'yâ) şeytandandır. Öyle ise, sizden biri, hoşuna gitmeyen kötü bir ru'yâ (hulm) görecek olursa sol tarafına tükürsün ve ondan Allah'a istiaze etsin (sığınsın). (Böyle yaparsa şeytan) kendisine asla zarar edemiyecektir."*** BUHÂRÎ TIBB 39, BED'U'L-HALK 11, TÂBİR 3, 4, 10,14, 46; MUSLİM, RU'YÂ 5, (2262); MUVATTA 1, (2, 957); TİRMİZÎ, RU'YÂ 4, (2288); EBU DAVÛD, EDEB 96, (5021) Buradaki tükürmek tükürük atarak değil sadece tüh tüh tüh diyerek hafifçe tükürmektir.

2. **Tür: ru'yâ:** Ru'yâların bu türü ise şeytanla alakalı değildir ancak güncel olaylardan etkilenmekledir. İşyerinde yaşananlarla, ders çalışmalarla, yapılan spor ya da benzer faaliyetlerle, Kur'an okumakla vs. alakalı ru'yâlardır. Ya da birşeyin peşinden koşarken ve kazanmaya, ulaşmaya çalışırken, ya da birşeyden korunmaya çalışırken ama kaçarken o tuzağın içine düşmüş olarak kişinin kendisini görmesi, günlük yaşantı kesitlerinin uykuda görülmesi hep bu türdendir.

Mesela bir genç bir kızı sever ve onunla evlenmek ister. Bu aşırı isteğinden dolayı o genç ru'yâsında o kız ile evlendiğini görebilir. Bu bir iç istek ve düşüncedir ve bu isteği ru'yâda gerçekleşmiş olur. Bu ru'yâlar istemedikleri şeyler için de geçerlidir. Sürekli korktuğu ve sakındığı durumun içine ru'yâda düşebilir ve üzülür. Eğer insanın Allah ile bağlantısı zayıf olur ya da Allah'tan uzaklaşmış olursa şeytan bu tür güncel ru'yâlara da etki edebilir ve kâbusa dönüştürebilir ve dolayısıyla göreni depresyona atabilir ve dolayısıyla hem kendisine hem ailesine hem de çevresindekilere etki eder.

Bu tür ru'yâlar, dalâlete girenler, dünyaya dalanlar, nefsine ve hevasına uyanlar, bozgunculuk yapanlar ve Allah'ın kullarına zulum yapanlar içindir. O adam uyuduğunda ruhu bedeninden çok uzaklara hatta Levh-i Mahfuz'a kadar uçar ve kendi sonunu görür. Yaptıklarının sonucu olarak

çekeceği cezayı görür ve cehennemdeki yerini ve azabını dahi görebilir. Bu tür ru'yâlar da kabus cinsindendir.

Bazıları da ru'yâlarında çok paraya ve mevkiye sahip olduklarını, mesleklerinde üstün yerlere geldiklerini, bol rızık sahibi olduklarını görürler de Allah'ın kendilerinden çok razı olduğu ve bu yüzden de kendilerine herşeyi verdiği fikrine kapılırlar. Evet, bazıları Allah'a çok uzak oldukları halde kendilerini yakın zannederler. Belki de ru'yâda gördüklerini gerçek hayatta da elde edebilir. Oysa ki bu tür insanların gördükleri ve yaşadıkları bu nimetler Allah'ın onlara adaletidir. Yani Ahirette elde sıfır olarak cehenneme atılacakları için dünyada Allah onları nimetlere gark edebilir.

Bazıları, yalan konuşur, hırsızlık yapar, cinayet işler, yalan söyler, iftira yapar, başkalarına zarar açar ve başarılı olur ve kazandıkça kazanır. Görünüşte kazanır ama gerçeğinde bu durum o kişi için bir istidraçtır. O kişiye verilen nimetler Allah'ın rızasından ne'şet etmez bilakis Allah onu bu vaziyette yavaş yavaş çukura; tuzağa doğru çeker ki ahirette ona hazırladığı feci azabı tattırsın ve onu cehenneme atsın diye.

Ya'kub (as) oğlu Yusuf (as)'a ne demişti: "(Babası) dedi ki: 'Ey oğulcağızım! Ru'yâ'ndan kardeşlerine bir parça dahi anlatma, sonra seni bir kıskançlıkla kıskanırlar da sana bir tuzak kurarlar."

Bu Ayetten anlaşılan o ki Baba oğula: Peygamber olacağın gerçeğini kardeşlerine anlatma, diyor. Çünki ruhun çok derinlere uçtu, ta Alem-i Hakikate. Nihayet ruhun Levh-i Mahfuz'da peygamber olacağını görmüş ancak şifreyle görmüş. O ru'yâ kodlu yani kilitli bir ru'yâ idi. O kilidi ancak Allah'tan ilgili ilmi alanlar açabilir ve yorumlayabilirler. Ya'kub (as) ise ru'yâ kendisine anlatılır anlatılmaz oğlunun peygamber olacağını hemencecik anladı.

Ya'kub (as)'a bunu kim söyledi? Yusuf (as)! Nerden alarak anlattı? Ru'yâ yoluyla aldıklarını anlattı. Ru'yâsında ne gördü? Belirli şeyler gördü. Onbir yıldız, güneş ve ayı gördü. Onları kendisine gelerek secde

ederlerken gördü. Bu sahne zahiren farklı birşeyler ifade ediyor ama aslı ve hakikati farklıdır ve Yusuf'un peygamber olacağını haber vermektedir. Aslında bütün hikaye ve sure bu Ayet-i kerimededir. Bu nedenle Ya'kub (as) devamla demiştir ki: "Böylece Rabbin seni seçecek, olayların yorumunu sana öğretecek. Daha önce ataların İbrahim ve İshak'a tamamladığı gibi sana ve Ya'kub ailesine nimetini tamamlayacak. Şüphesiz Rabbin bilendir, hikmet sahibidir." (YUSUF, 12/6)

Ya'kub (as) 'bunu kardeşlerine söyleme ki şeytan işitip de bir plan kurmasın' demek istemiştir. Ya'kub (as) büyük bir ibtilanın geleceğini biliyordu zira verilecek peygamberlik en büyük makamdır, cennette en üstün dereceler verilecektir. Diğer peygamberler (as) de benzer ibtilalara maruz kalmışlardır. Peygamberler (as) illa ibtilaya uğratılırlar. Şeytan, peygamberliği önleyemez ancak insanların peygamberlerden istifadesini önleyebilir. İnsanların hayırlarını engeller ya da eksiltebilir ama peygamberleri asla hiçbir yönden etkileyemez.

Şeytan hayırlardan haber alınca diğer insanları kullanarak peygamberlere ve onların varislerine açık savaş açar. Onların karılarıyla, çocuklarıyla vs. aynen Nuh (as)'un karısı ve Lut (as)'un karısı peygamber olan kocalarına hıyanet etmiş ve kocalarını arkalarından düşmanlarına gammazlamış ve çeşitli entrikalar ve hayin dümenler çevirmişlerdir. Nuh (as)'un bir oğlunu şeytan yanına çekmiş ve peygamber olan babasından yolunu ayırmıştır. Bu bir ibtiladır ama onun da aklı vardı, babasınnın hidayet yolunu bırakarak şeytanın dalalet yoluna girmemeliydi ama girdi ve babasına uymadı. Bütün bunlar bu ru'yâdan anlaşılmaktadır.

Ru'yâ Adabı

1) Ru'yâda gördüklerini dosdoğru ve tastamam anlatacaksın.

2) Euzu besmele, hamd ve salavat okuyarak ve hayırdır inşaallah diyerek ru'yâ anlatılır.

3) Ru'yânı ancak ru'yâ ilmine ehil olan birsine anlatmalısın. Eminliğine güvendiğin ve başkalarının da emanete emin, güvenilir ve sadık olduğuna

şahitlik ettiği birisi olmalı. Bu özelliklerdeki insanlara ru'yânı anlatmalısın.

4) Ru'yâyı dinleyen kişi eğer ru'yâdan gören için bir uyarı anlamışsa bunu ru'yâ sahibine hemen anlatmalıdır. Bu ru'yânın o kişi için iyi haber taşımadığını, uyarı mesajı taşıdığını, kendisine çeki düzen vermesi gerektiğini ve hayatını gözden geçirerek yanlışlarını düzeltmesini anlatmalıdır. Şayet ru'yâ iyi haberler taşıyorsa ikisi de; anlatan ve tevil eden ikisi birden 'Elhamdulillah' demelidir. Bu senin için çok hayırlı ve müjdeli bir ru'yâ, Allah'a daha da yaklaşmaya çalış denilmelidir.

Zira Allahu Teâlâ buyurmuştur ki:

> "Hatırlayın ki Rabbiniz size: 'Eğer şükrederseniz, elbette size (nimetimi) artırırım ve eğer nankörlük edersenİz hiç şüphesiz/muhakkak ki benim azabım çok şiddetlidir! diye ilan etmiş/bildirmişti."
>
> (İbrahim, 14/7)

5) Ru'yâ da bir tür rızıktır. Salih ve Rahmanîî bir ru'yâ Allahu Teâlâ'dan büyük bir nimettir. Bu nedenle herkese anlatılmaz çünki güzel bir ru'yâya hased edilebilir ve dolayısıyla nazar değebilir de o hayır ve nimet engellenebilir. Bu yüzden ru'yâ açlığa (fakirliğie) maruz kalmış insanlara, kanaatsizlere ya da kalpleri kararmış emin olmayanlara anlatılmamalı. Zira öyleler güzel ru'yâlara nazar edebilirler. Gören ve yorumlayan ikisi de ru'yânın hayır olduğunu anlayınca hemen "Maşaallah ve la kuvvete illa Billah" ya da "Maşaallah Tebarekallah" veya ru'yâyı gören "Maşaallah la kuvvete illa Billah" demelidir. En azından anlatan ve dinleyen tarafların "hayırdır inşallah" demelidir. Bu şekilde nazardan ve haseddden korunulmuş olur.

6) Ru'yâyı yorumlayan doğru sözlü ve emin olmalı. Müjdeleyici özelliğe sahip bulunmalı karamsar özelliğe değil. Kolaylaştırıcı olmalı zorlaştırıcı değil. Güzel nasihat edici olmalı söven sayan biri değil. Olumsuzluk gördüğünde güzel bir üslup ile muhatabını uyarmalı ve doğru yolu ve yöntemi göstermelidir. Ru'yâdan anladığını birebir anlatmamalı ve korkutup durumu zorlaştırmamalı, bilakis ona onu o durumlardan

kurtaracak zikir, salavat-ı şerife ve diğer faydalı tavsiyelerde bulunmalı. Bak başına şu felaketler bu sıkıntılar gelecek diyerek muhatabın durumu zorlaştırılmamalı. Çünkü Rasulullah (sas) şöyle buyurmaktadır:

"Kolaylaştırınız! Zorlaştırmayınız! Müjdeleyiniz, nefret ettirmeyiniz!"

(Buhârî)

Ebu el Askâ'dan rivayet edilmiştir. Rasulullah (sas) dedi ki:

"En büyük iftiradandır ki kişi kendisini babasından başkasının nesebine ait gösterir, ya da gözlerine görmediklerini gördürür (gördüm der yalan söyler) ya da Rasulullah (sas)'ın demediklerini Rasulullah (sas) dedi ki diye anlatır."

(Buhârî)

7) Ebu Said el Hudrî (ra) Rasulullah (sas)'ın şöyle dediğini işittiğini söyledi:

"Eğer sizden biriniz sevimli bir ru'yâ görürse o Allah'tandır. Allah'a hamd etmeli ve ru'yâ anlatılmalıdır."

Başka bir rivayette şöyle denmiştir:

"Bu rüya kişinin sevdiklerinin dışında kimseye anlatılmamalıdır. Ru'yâda nefret ettiği bir durum görürse o şeytandandır. Onun şerrinden Allah'a sığınmalı, başkalarına anlatmamalı, çünkü (bu şekilde) kişiye zarar vermeyecektir."

(Buhârî Muslim)

Ru'yâ tevil ilmi bölümü tamamlanmıştır.

Şeytan üzerine apaçık bir bölüm

Şeytan ne anlama gelir?

Cevap:

Şeytan sözcüğü Arapça bir kelimedir ve şatana fiilinden türemiştir. Manası: Doğru yoldan eğrildi. Doğru yolda giderken birisi birden bire eğrilirse ona şatana derler. Doğru yoldan eğrilene, bükülene şeytan derler. Falan (herhangi birisi) fiiliyle kıyas edilir (ölçülür). Bu bükülme ve eğrilme fiili ise doğru yoldan eğrilen herkes için söylenir. Mesela bir at için de söylenir. Bir at doğru yolda doğru olarak gitmiyor, eğriliyor ise ata da şeytan denilir ve eşkiya da denilebilir.

Bu şatana fiili ya da şeytan ismi bir sıfat olarak o özelliği taşıyan insanlara, kuşlara, hayvanlara vs. de isim olarak takılabilir. Cin'in başka bir manasına gelince. Cin ne anlama gelir? Cin çoğul ifade eder, tekil olarak ise ceniyu denir ve Arapça Cenne fiilinden türemedir. Cenne, 'örtmek' ve 'içinde saklı' anlamlarına gelir. Buna delil Kur'ân'ı Kerîm'in EN'ÂM Suresi'nin 76. Ayetinde mevcuttur. İbrahim (as) tarif edilirken denilmiştir ki:

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى كَوْكَبًا قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ

﴿الأنعام - ٧٦﴾

"Üzerine gece bastırınca bir yıldız gördü. 'İşte bu benim Rabbimdir' dedi. Ancak o batınca: 'Ben öyle batıp gidenleri sevmem' dedi."

(EN'ÂM, 6/76)

Burada cenne sözcüğü örtmek yani gece onu örtünce, kaplayınca… anlamında geçer.

KEHF Suresi'nin 50. ayetinde şöyle buyurulmaktadır:

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ

﴿الكهف - ٥٠﴾

"Meleklere: 'Adem'e secde edin' dediğimizde İblîs dışında hepsi secde etti. O cinlerdendi, Rabbinin emrinden çıktı. Şimdi siz beni bırakıp da onu ve soyunu dostlar mı ediniyorsunuz? Oysa onlar sizin düşmanlarınızdır. Bu zalimler için ne kötü bir değişmedir."

(KEHF, 18/50)

Bu ayette o cinlerdendi ifadesi melekler arasında saklı/ örtülü idi anlamındadır. Sonra Allah'ın emri dışına çıkmıştır yani Allah'ın emri altından çıkmıştır. İblîs ne anlama gelir? İblîs Arapça balasa ya da ablas fiillerinden türemedir. Yine Arapça'da 'o şahıs Allah'ın rahmetinden ablas' denilir yani Allah'ın rahmetinden çıkmıştır anlamında. İşte bundan iblîs ismi gelmiştir. Allah'ın rahmetinden çıkmadan önceki ismi Azazîl idi. Ablas yine kırılmış kalp ve üzüntülü anlamlarına da gelir. Arapçada üzüntülü biri için ya da kalbi kırık biri için 'o ablastır' denilir. Yani onu Allah'ın rahmeti kuşatmadığı için üzüntü kuşatmıştır. Arapça kitaplar böyle anlatmışlardır. İblîs'in anlamını toparlayacak olursak: Rahmetten kovulmuş, kalbi kırık ve üzüntülü. Allah'ın rahmeti tarafından kuşatılma ümidi kalmamış olan. İblîs'in isminin anlamı budur. Diğer üçüncü kelimenin izahına gelirsek. Fasık ne anlama gelir? Fasık sözcüğü fısktan gelir ve manası: terk etmek. Hurma tanesi hurma dalından fasık oldu yani ayrıldı, terk etti. Ya da portakal kabuğu aslından fasık olur ayrılır özünü terk eder.

Bu izahatlardan anladığımıza göre iblîs (Allah'ın laneti üzerine olsun) meleklerin arasında doğru bir kul olarak saklı bulunuyordu. Allahu Teâlâ meleklere Adem (as)'e secde edin diye emretti. Meleklerin arasında Azazîl de vardı yani iblîs. Buradaki secde emri melekleredir ve meleklere olan emir onların arasında bulunanları da kapsamıştır. Bütün melekler secde ettiklerinde sadece birinin secde etmediği görülmüştür. Aynen bir hurma

çekirdiğinin hurmadan ayrılması, uzaklaşması ve terk etmesi gibidir. Burada iblîs neyi terk etti? Meleklerle birlikte secde yapması gerekirken onları terk etti yani dosdoğru yol orada meleklerle bir Allah'ın emrini tutarak secde etmekti; ama o secde etmeyerek onlardan, dolayısıyla doğru yoldan ayrılmış, o yolu terk etmiş oldu yani fasık oldu. Fasık dalalete düşen anlamında değildir doğru yoldan eğrilen demektir. Melekler Allah'ın emrine uymakla doğru yolda idiler önce ismi Azazîl olan ise emre uymayarak doğru yoldan eğrilmiş ve ismi iblîse dönüşmüştür. Bu nedenle iblîs ve fasık denildi kendisine. Doğru yoldan eğrildiği ve Allah'ın rahmetinden kovulduğu için de şeytan denildi.

Allahu Teâlâ sonra i iblîsin nefsinden yani kendisinden karısını yaratmıştır. Adem (as)'ın karısı Havva'yı Adem (as)'den yarattığı gibi iblîsin karısını da iblîsten yaratmıştır. Nesillerin erkek ve dişiden devam etmesi insanların ve cinlerin ortak özelliklerindendir. RAHMÂN Suresi'nde konuyla ilgili Allah şöyle buyurmaktadır:

سَنَفْرُغُ لَكُمْ أَيُّهَ الثَّقَلَانِ

﴿الرحمن - ٣١﴾

"Ey (yer içinde) ağırlığı olan iki kitle (insanlar ve cinler)! Yakında (hesabınızı görmek için) sizinle ilgileneceğiz."

(RAHMÂN, 55/31)

Buradaki ağırlık nedir? Adem (as) bir günah işledi ve tevbe etti ve iblîs secde etmemekle bir günah işledi ve hepsi birlikte dünyaya indirildiler ve dolayısıyla arzda henüz günah yoktu ve yerküre günah ağırlığını taşımıyordu. Ancak her iki cinsin nesilleri günah işleye işleye arzda günah ağırlığı oluşturdular. Bu Ayetten yaratılanlar içinde sadece bu iki cinsin günah işlediklerini anlamaktayız. Mahlukat içerisinde sadece bu iki ırk ya da tür Allah tarafından teklife mazhar, seçim yapabilecek bir akıl emanetine sahip ve seçimlerinin sonucunda mükafat ya da azaba, cennet ya da cehenneme namzet yaratıklardır. Bu özellikleri haiz taratıklar sadece insan ve cindir. İnsanlardan da cinlerden de salih olanları var günahkar

olanları var, Müslüman olanları var kafir olanları var, Mü'min olanları var dalalette olanları var. Cinlerin evlenmeleri ve çocuk sahibi olmaları da aynen insanlarda olduğu gibidir. Hatta cinler hakkında cin isminde bir sure dahi indirilmiştir.

CİN Suresi'nin 1. ve 2. Ayetlerinde şöyle buyurulur:

قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا ﴿١﴾
يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا ﴿٢﴾

﴿الجن : ٢ - ١﴾

"De ki: 'Bana vahyedildiğine göre cinlerden bir grup (Kur'an'ı) dinledi ve şöyle dediler: 'Doğrusu biz hayret verici bir Kur'an dinledik."(1) "O (Kur'an) doğruluğa iletiyor. Biz de ona iman ettik. Artık Rabbimize hiç kimseyi ortak koşmayacağız."(2)

(CİN, 72/1-2)

Ve 11. Ayette ise şöyle buyurulmaktadır:

"Gerçek şu ki, bizden salih olanlar da var, bunun aşağısında olanlar da. Biz, çeşit çeşit yollara ayrılmış gruplardık."

(CİN, 72/11)

Demek ki cinlerde de aynen insanlarda olduğu gibi doğru yolda gidenler olduğu gibi eğrilenler de var.

Şimdi de cinlerin yaratılışlarını 2 nokta da izah edelim: Allahu Teâlâ cinleri ateşten yaratmıştır ve bu gerçeği RAHMÂN Suresi'nin 15. Ayetinde ifade etmektedir:

وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ

﴿الرحمن - ١٥﴾

"Cinleri de, hâlis, dumansız ateş (alevinden) yarattı."
(Rahmân, 55/15)

Mâric Arapça'da alev demektir.

Cinlerin ateş yalımından yaratılması gerçeği asıllarının ateşten yaratılan iblîs olduğunun kanıtıdır, hem Müslüman cinlerin hem kafir cinlerin atası iblîs'tir. İblîs'in neslinden hem Müslüman hem kafir cinler gelmiştir ve kafir cinlere şeytan denilir. Cinlerin Müslümanlarının imanlarına göre dereceleri olduğu gibi kafir ve şeytan olan cinlerinde cehennemde farklı derekeleri vardır aynen insanlarda olduğu gibi.

Şeytan evrensel bozgunculuğun aslıdır:

Kainattaki bozgunculuk ve günah şeytanla başlamış ve şeytanla biter. İlk bozgunculuğu Adem (as)'e fısıldayarak başlatmıştır. Adem (as) ise yasaklanan ağaçtan kendiliğinden ve günah işlemek kastıyla değil Allah'ın emrini unutarak yemiştir. Kur'an'da da ifade edildiği gibi Adem (as) unutarak hatta yakınlaşmaması gereken ağaçtan unutarak yemiştir. Demek ki ilk günahın aslı ve kaynağı şeytan olduğu gibi o günden bu güne yapılagelen bütün günahların da aslı şeytandır. Sonunda ve sonuçta yapılan günahlara karşılık cehennem azabı vardır ve o ebedî azabın sebebi şeytandır. Cehenneme giden her kim ise o kişi şeytana tabi olmuştur da ondan cehennemlik olmuştur. Günahın, zulmün ve cehennemin başlangıcı ve sonu şeytandır. Ve kıyamete kadar bu evrensel bozgunculuk bazen zayıf ve bazen de güçlü olarak süregidecektir.

Ahirette netice görülecektir. Şeytanı takip etmeyenler cennete takip edenler ise onunla bir cehenneme sürüleceklerdir. Kur'an'ı Kerim'de bu hakikat şöyle ifade edilmektedir:

وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا
وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٥﴾ فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا
فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي

الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ ﴿٣٦﴾ فَتَلَقَّى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٣٧﴾ قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٨﴾

﴿البقرة : ٣٨ - ٣٥﴾

"Ve biz: 'Ey Adem, sen ve eşin cennete yerleşin ve orada, istediğiniz yerde yiyeceklerden bolca yiyin. Ancak şu ağaca yaklaşmayın, sonra kendi kendilerine haksızlık edenlerden olursunuz' dedik."(35) "Ancak şeytan her ikisinin de ayağını oradan kaydırdı ve kendilerini içinde bulundukları yerden çıkarttı. Biz de: 'Birbirlerinize düşman olarak oradan inin. Yeriçinde sizin için bir yerleşme yeri ve belli süreye kadar oradan yararlanma vardır.' dedik."(36) "Adem daha sonra Rabbinden bazı sözler öğrendi (ve onlarla Rabbine tevbe etti), Rabbi de onun tevbesini kabul etti. Şüphesiz O, tevbeleri daima kabul edendir ve çok rahmet sahibidir."(37) "Biz onlara şöyle dedik: 'Hepiniz oradan inin. Benden size bir hidayet geldiğinde, kim benim hidayet yoluma girerse onlar için korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir de." (38)

(BAKARA, 2/38)

Bir başka Ayet-i kerimede ise şöyle denir:

يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْآتِهِمَا إِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ

﴿الأعراف - ٢٧﴾

"Ey Adem oğulları! Şeytan, anne babanızın avret yerlerini kendilerine göstermek için elbiselerini soyarak onları cennetten çıkardığı gibi sizi de yanılgıya düşürmesin. O ve taraftarları,

sizin kendilerini göremediğiniz yerden sizi
görmektedirler. Biz şeytanları iman etmeyenlerin
dostları kıldık."

(A'RAF, 7/27)

Bu Ayetlerden de anlaşıldığı gibi Adem babamıza ilk günahı işleterek cennetten çıkarılmasının sebebi şeytandır. Şeytanın bizi görmesini ama bizim onu görmememizi Allahu Teâlâ üzerimize kaza olarak yazmıştır. Niçin? Fitne olarak, imtihan olarak, ibtila olarak böyle yapmıştır. Bu durumda Allah'a itaat edip etmeyeceğimizi imtihan etmek için. Ancak şu var ki Allah Subhanehu ve Teâlâ şeytanı bizim için çıplak hale getirmiş yani onu ve hile ve desiselerini, giriş yollarını ve kapılarını insanlara apaçık göstermiştir. Lanetli şeytanın bütün tuzak ve metotları bize Kur'an ve sünnetle malum hale getirilmiş ve hatta onlardan korunma yolları da öğretilmiştir. O mel'un şeytanın bütün giriş ve çıkış yolları ve ona karşı koruma duvarları da bize Kur'an'da belletilmiştir. Kur'an bu nedenle şeytandan apaçık düşman olarak bahseder ve ona karşı muzaffer ve başarılı olma yollarını ve metotlarını da bize öğretmiştir. Kur'an'ın rehberliğinde yürürsek onun hile ve tuzakları bize zarar vermez bilakis döner kendi başına çalınır. Şeytana nasıl rahatsızlık verileceği de bütünüyle İslam'da mevcuttur.

Ey İnsan! Hastalığının sebebinin şeytan olduğunu bilmiyor musun?

Gündüz ve geceleri yaşadığın sorunların, acıların ve rahatsızlıkların sebebinin şeytan olduğunu bilmiyormusun!

Erken saatlerde kalkarak rızık aramak için işe gidişine sebep şeytan olduğunu bilmiyormusun!

Kendine ve başkalarına haksızlık yapman şeytandan.

Yorgunluğuna, günahlarına, dünya sıkıntılarına ve ahiret sıkıntılarına ve hatta ölümüne sebep yine şeytan.

Sabah erkenden kalkarak soğukta ve aşırı sıcakta ve doğa felaketleri

olurken bile işe gitme mecburiyetin şeytandandır. İnsanları helak eden savaşlar ve doğa felaketlerine de sebep şeytandır.

Allahu Teâlâ'nın insanlara nebi ve rasul göndermesine de sebep şeytan. Cehennemin varlığına, azabına ve azab meleklerine de sebep şeytandır. Bütün bu saydıklarımıza ve saymadıklarımıza sebep şeytandır. Bildiklerimiz ve bilemediklerimize sebep şeytandır.

Biz sadece birkaç tane örnek saydık. Niçin? Adem (as) ve hanımı eğer cennetten çıkarılmasa ve dünyaya gönderilmeselerdi bütün bunlar başımıza gelmeyecekti. İnsanlar sonsuza kadar ölümsüz olarak cennette yaşayacaklardı. Arzda fesad olmayacaktı. Allahu Teâlâ RUM Suresi 41. Ayette şöyle buyurmaktadır:

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

﴿الروم - ٤١﴾

"İnsanların ellerinin kazandıklarından dolayı karada ve denizde fesat çıktı. Umulur ki dönerler diye, (Allah) yaptıklarının bazılarını böylece onlara tattırmaktadır."

(RUM, 30/41)

Doğrudan olsun dolayısıyla olsun bütün olumsuzlukların kaynağı şeytandır. Şeytan, Adem (as) ve hanımının cennetten çıkmasına sebep olmasaydı ne dünyada yaşanacaktı, ne ölüm tadılacaktı ne de dirilme. Ne hesap ne azab ne de cehennem. Bunların hiçbiri olmayacaktı.

İkinci soruya gelelim: Belki birinin aklına şöyle bir soru gelebilir. Allahu Teâlâ neden şeytana günahkar olmasını kaza olarak yazmıştır.

Cevap: Hayır! Allahu Subhanehu ve Teâlâ şeytanın günahkar olmasını asla yazmamış ve hatta hiçbir olumsuz durum yazmamıştır. Allah'ın mahlukatına yazdıkları tamamen hayır, şer ise insan ve cinlerden gelir

ama kainatta hiçbir şey Allah'ın izni olmadan gerçekleşmez yani varlık sahnesine çıkamaz.

Allahu Teâlâ sana doğruyu-yanlışı, hayrı ve şerri ayırt edebilecek aklı verdikten sonra seçiminde de serbest bırakınca artık ne yaparsan yap Allah'ın adaletidir.

Bir kötülük işleyene Allah ceza ve iyilik işleyene ise mükafat verir. Hayır veya şer işlemek kişisel tercihe tabidir ve Allah kişiyi seçimine göre yargılar, ancak kullarına kaza nevinden yazdıkları konularda kullarının bir müdahelesi olmadığından onları hesaba da çekmez. Allah seni kötülük yapmaktan engellerse bu O'nun fazlındandır, fazladan nimet ve ihsanıdır sana. Eğer günah işlemeni engellemez ise bu da O'nun adaletidir. Çünkü sana haramı helali, caiz olanı yasaklananı gösterdi ve bunları anlayacak aklı da verdi ve sonuçta seçimi sana bıraktı ve kararında seni serbest bıraktı.

Allahu Teâlâ kulunun şer işlemesini engellerse bu O'nun fadlıdır ve kuluna nimetini indirirse bu da O'nun fadlıdır. Ama kulunun kendi kararıyla kuluna zarar indirirse bu da O'nun adaletidir. Allahu Teâlâ mutlak ve kapsamlı ilim sahibi olduğu için kullarının neyi seçeceklerini ve neye karar vereceklerini önceden bildiği için Levh-i Mahfuz'a yazdı. Mesela, iblîs'e secde emri geleceği ve onunda bunu reddedeceğini Allahu Teâlâ Levh-i Mahfuz'a yazdı. İblîs o isyanı Allah bildi ya da yazdı diye yapmadı bilakis Allah onun isyan edeceğini bildiği için yazdı.

Evet, Allahu Teâlâ meleklere secde emrini verdiğinde iblîs'in secde etmeyeceğini bildi ve o bilgiyi yazgı. Zira Allah mutlak ve ihatalı ilme sahiptir. İblîs'in kibirlenerek Adem (as)'e secde etmeyeceğini bildi ve yazdı, kibirlenerek secde etmesin diye yazmadı. Yoksa iblîs'i cehenneme atmak için yaratmış olurdu, dolayısıyla haşa Allah Subhanehu ve Teâlâ adaletsiz olurdu, oysa Allah adil-i mutlaktır.

Bir örnek: Bir baba hurma satın alıp eve getiriyor ve büyük çocuklarına verirken 'hem siz yiyin hem de küçük kardeşinize verin' diyor. Büyük abi hariç diğer kardeşler hem kendileri yiyor hem de küçük kardeşlerine

veriyorlar. Büyük abi hem gurur ve kibirinden hem de hasedinden dolayı kardeşine hurmayı vermiyor, dolayısıyla kadeşinin hakkını kendisi yiyor. O hurmaların kalan kısmıyla da şarap yaparak hem kendisi içiyor hem de küçük kardeşine içiriyor. Baba küçük oğluna şarap içmesini yasakladığı halde çocuk abisinin telkiniyle şaraptan içiyor ve baba hesap sorduğunda küçük çocuk hemen af diliyor babasından ve babası da affediyor. Bu durum karşısında büyük oğul iyiden iyiye bozuluyor, kinleniyor ve kibirleniyor, küçük kardeşine ve kardeşinin nesline nefreti arttıkça artıyor. Baba, tabii ki diğer çocuklarını nefretle ve kıskançlıkla dolu olan çocuktan korumak ve kollamak durumunda. Baba, onların terbiyecisi olduğu için her çocuğun karakterini ve düşünce yapısını bilir. Baba nimet olarak hepsine hurma getirmişti ama büyük oğulun günahı yüzünden senaryo değişti ve babasına itaatsizleşti ve azgınlaştı. Burada ki püf nokta o çocuğun o isyana babası tarafından zorlanmış olmaması bilakis kendi tercihini isyan ve nefret yönünde kullanmasıdır. Baba bütün çocuklarının nimetlerden istifade etmesini, bozgunculuktan uzak, kibirden uzak haramdan ve yanlışlardan uzak bir hayat yaşamalarını ister. Baba çocukları için iyilik istedi ama çocuklardan biri kötülük istedi. Buna rağmen baba o isyankar olan büyük oğluna da yemesini içmesini temin etti ve temel ihtiyaçlarından mahrum bırakmadı ve ölüme terk etmedi, çünkü baba.

Bu örnekten de anlaşıldığı gibi Allah iblîs'in isyan etmesini istememiş ve onun üzerine bu olayı yazmamıştır. Verdiği serbest seçim imkanını iblîs kötüye kullanarak isyan etmiş ve dolayısıyla kendisini cehenneme atmıştır.

Şeytanın insana giriş yolları

Şeytanın insana giriş yolları iki türdür:

1. Direkt (doğrudan doğruya) olan yollar.
2. Endirekt (dolaylı) yollar.

Direkt (doğrudan doğruya) yol:

Şeytan kişiye gelir ve vesvese yoluyla direkt etkiler. Onu tavsiye verme kisvesi altında istidrac olarak tuzağa çeker durur. Hedefi, insanı önce hata

ve haramlara düşürmek sonra da küfür ve şirk bataklığına yuvarlamaktır. Şeytan bazen insan formunda mesela bir bilge ihtiyar kılığında, sakallı ve ciddi kıyafetler giyinmiş olarak çıkıp gelir ve nasihat eder aynen Mekke'de müşriklerin yanına çıkıp geldiği gibi. Yer, Mekke'lilerin konferans evi olarak kullandıkları Dârun-Nedve idi. O zamanda Mekke'li müşrikler Dârun-Nedve'de toplanarak Muhammed (as)'i öldürmenin ve dolayısıyla davasını durdurmanın imkanını görüşüyorlardı. İşte o tam da o vakit şeytan o şer toplantısına Necdli bir ihtiyar (şeyh) kılığında çıkageldi. Onun teklif ve tavsiyesi şu idi. Her kabileden bir güçlü genç seçilecek ve hepsi hep birden Muhammed (sas) uyurken kılıçlarını vuracak ve öldürecekler.

O durumda Efendimiz Muhammed'in (sas) kabilesi olan kureyş kabilesi diğer kabilelerin hepsine savaş açamayacakları için para tazminatıyla iktifa edeceklerdir. Bu olay şeytanın direkt gelişine bir örnektir. Bazen de herhangi bir kılıkta, çölde, yolda, köyde, viranede insanın karşısına çıkabilir. Bazen de görünmez ancak sesi işitilir. Yine bazen köpek, kedi, deve, eşek, tavşan ya da herhangi bir hayvan şeklinde gelebilir. Onu görürsün ama dokunmaya çalışsan dokunamazsın. Bu haller yeni değildir, çokca yaşanmıştır ve halk arasında da sürekli anlatılagelmiştir.
Eğer CİN Suresi'nin nuzul sebebini bilirseniz konu hakkında çok enformasyon elde edebilirsiniz.

A'RAF Suresi'nin 27. ayetini tekrar hatırlayalım:

"O ve taraftarları, sizin kendilerini göremediğiniz yerden sizi görmektedirler."

(A'RAF, 7/27)

Demek ki şeytan toplulukları bizim yaratılış şeklimizi görüyor ama biz onları kendi hakiki şekilleriyle göremiyoruz, ancak kendilerine ait olmayan sonradan girdikleri şekillerde görmemiz mümkün oluyor. Onların görebileceğimiz şekli almaları da durum ve mekanla alakalıdır.

Endirekt (dolaylı) yol:

Bu dolaylı giriş yolları dogru yolda giden salih mü'minlerle alakalıdır.

Salih kullara şeytan direkt gelemediği, kalp ve sadırlarını vesvesesiyle etkileyemediği, onlar üzerine bir hakimiyet kuramadığı için (insanlardan) takipçilerinden birilerini salihlere musallat eder ve bu yolla zarar vermek ister. Bu etki ise komşulardan, kendi aile mensuplarından, akrabalarından, çocuklarından, karısından, işinden ve diğer insanlardan olabilir. Bu tarz sorunlar ise Allah'ın salih kullarına verdiği ibtila nevindendir. Bunu Allah salih kulunu daha yüksek derecelere yüceltmek için yapar. Şeytan hakkında buraya kadar anlattıklarımız Kur'an ve sünnetten. Demek ki Allah bize şeytanı çırılçıplak hale getirmiş bütün gerekli tarif ve bilgileri bize iletmiştir; hile ve desiselerini. Giriş ve çıkış yollarını vs. şeytan hakkındaki bütün ayet ve hadisleri okuduğumuzda onları kendimizden daha iyi tanıyacak bilgiye ulaşabiliriz. Bu nedenle Allah Subhanehu ve Teâlâ YUSUF Suresi'nin 5. ayetinde şöyle buyurmaktadır:

إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ

﴿يوسف - ٥﴾

"Şüphesiz şeytan insan için apaçık bir düşmandır."

(YUSUF, 12/5)

Şeytanın insana düşmanlığı:

Allahu Teâlâ YUSUF Suresi'nin 5. Ayetindeki Ya'kub (as)'un konuşmasını bize yorumluyor, şeytanın, insanın apaçık düşmanı olduğunu ifade ediyor. Zira bu sözü Ya'kub (as) oğluna söylemişti.

Ya'kub (as)'un sözünü Allahu Teâlâ bize niçin teyit ederek muhakkak ya da şüphesiz diyerek naklediyor. Çünkü Allah yarattığı her şeyin hakikatini bütünüyle bildiği için Ya'kub (as)'un sözü de gerçeği ifade ettiğinden Allah o sözü bize onaylayarak aktarıyor.

Bu ayetten şeytanın apaçık düşmanlığını anlamaktayız. Bu düşmanlık Adem (as)'in yaratılmasından itibaren başlayarak ta kıyamete kadar hatta ebediyete kadar süregider. Çünkü şeytanın saptırdığı insanlar; fertler, toplum ve büyük kalabalıklar şeytanla birlikte ebedî cehennemde

kalacaklardır.

Şeytan Allah'ın Adem (as)'e secde emrini yerine getirmemekle de kalmamış, isyanıyla yetinmemiş bilakis kibir ve inadını sürdürmüş, azgınlığını artırmış ve Adem (as)'in evlatlarına düşmanlığını devam ettirmiş ve ettirecektir. Önce Adem (as) ve hanımı Havva'yı takip etmiş, dışarıdan cennette olan Adem ve Havva'ya (as) vesvese vermiş ve nihayetinde onların cennetten çıkmalarını sağlayarak, dünyaya indirtmiştir. Allahu Teâlâ da mel'un şeytana, karısına, Adem (as)'e ve karısı Havva'ya ve onların şahsında nesillerine de hitaben dedi ki:

وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٥﴾ فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ ﴿٣٦﴾

﴿البقرة : ٣٦ - ٣٥﴾

"Ve biz: 'Ey Adem, sen ve eşin cennete yerleşin ve orada, istediğiniz yerde yiyeceklerden bolca yiyin. Ancak şu ağaca yaklaşmayın, sonra kendi kendilerine haksızlık edenlerden olursunuz' dedik."(35) "Ancak şeytan her ikisinin de ayağını oradan kaydırdı ve kendilerini içinde bulundukları yerden çıkartti. Biz de: 'Birbirlerinize düşman olarak oradan inin. Yeriçinde sizin için bir yerleşme yeri ve belli süreye kadar geçiminizi sağlayacak varlık verilecektir' dedik."(36)

(BAKARA, 2/36)

Bu nedenle o zamandan başlayan düşmanlık insanlık tarihi bakımından ta günümüze kadar süregelmiş ve kıyamete kadar devam edecektir. O lanetli şeytan ve takipçileri var oldukları müddetçe bu dünyada kalıcı barış mümkün değildir.

Şeytandan insana ilk fitne olarak insanın insanı öldürmesi olayı Kabil ve Habil ile başlamıştır. Şeytanın tasarladığı bu fitne iki kardeş arasında düşmanlığı doğurdu ve sonucu da katillik oldu. Evet, Kur'an'ın bahsettiği yeriçinde ilk kan dökme, fesad çıkarma olayı Habil ve Kabil arasında yaşandı. Bu olay MAİDE Suresi'nin 27 den 31. Ayetine kadar anlatılmaktadır:

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنَيْ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقُبِّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٧﴾ لَئِنْ بَسَطْتَ إِلَيَّ يَدَكَ لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِبَاسِطٍ يَدِيَ إِلَيْكَ لِأَقْتُلَكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٨﴾ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبُوءَ بِإِثْمِي وَإِثْمِكَ فَتَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ﴿٢٩﴾ فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٣٠﴾ فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُوَارِي سَوْءَةَ أَخِيهِ قَالَ يَا وَيْلَتَا أَعَجَزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَذَا الْغُرَابِ فَأُوَارِيَ سَوْءَةَ أَخِي فَأَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ ﴿٣١﴾

﴿المائدة : ٣١ - ٢٧﴾

"Onlara Adem'in iki oğlunun gerçek olan haberini oku: Onlar (Allah'a) yaklaştıracak birer kurban sunmuşlardı. Onlardan birininki kabul edilmiş, diğerininki kabul edilmemişti. (Kurbanı kabul edilmeyen) demişti ki: "Seni mutlaka öldüreceğim." (Öbürü de:) "Allah, ancak korkup sakınanlardan kabul eder."(27) "Eğer beni öldürmek için elini bana uzatacak olursan, ben seni öldürmek için elimi sana uzatacak değilim. Çünkü ben, alemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım."(28) "Şüphesiz kendi günahını ve benim günahımı yüklenmeni ve böylelikle ateşin halkından olmanı isterim. Zulmedenlerin cezası budur."(29) Bunun üzerine, kardeşini öldürmekte nefsine uydu ve onu öldürerek, zarara ugrayanlardan oldu.(30) Allah,

ona kardeşinin cesedini nasıl gömeceğini göstermek için yeri eşeleyen bir karga gönderdi. Bunun üzerine: 'Yazık bana! Kardeşimin cesedini gömmek için şu karga kadar olmaktan bile aciz mi kaldım!' dedi ve yaptığına pişman olanlardan oldu."(31)

(Mâ'ide, 5/27-31)

Bu nedenle şeytan insanların arasında oldukça barış nasıl olur ki? Bu fitne kıyamete kadar olduğu sürece insanlar arasında sevgi bağı ne kadar sağlam olabilir ki?

Ah ah ah hayat ah, eyledin beni avvah. İnsanın içerisine düştüğü bu hayat ölümüne kadar hüzün ve savaşlarla, elem ve kavgalarla dopdolu hayat. Siz bu hayatta ölüm ötesi için bir hayır yaptınız mı?

Evet, bu kısımda şeytanın düşmanlığının başlangıcını işlemeye çalıştık ve şimdi de şeytanın düşmanlığının sonunu anlatacağız inşaallah.

Şeytanın düşmanlığının sonu

Şeytanın genel düşmanlığı:

Bu noktayı da iki kısımda ele alacağız. "Yukarı Düşmanlığı yani" ve "Aşağı Düşmanlığı" olarak.

İblîs'in yukarı düşmanlığı henüz yukarıdayken Adem (as)'e secde ile emredilişi ve onun da o emre asi oluşuyla başlayan düşmanlık. Aşağı düşmanlığı ise aşağıya yani dünyaya indirildikten sonraki düşmanlığıdır.

Birinci düşmanlığın sonucu olarak Adem (as), hanımı ve zürriyeti dünyaya indirilmiştir. İkinci düşmanlığın etkisi ise sahilde (karada) ve denizde fesad çıkarılması ve kan dökülmesidir vs. ikinci ya da aşagıdaki düşmanlığın tam sonucu ise İblîse tabi olanlar şeytanlarla birlikte cehenneme atılacaklar peygamberlere (as) tabi olanlar ise onlarla (as) beraber cennete gireceklerdir.

Şeytanın düşmanlığının mükafat ya da ceza ile olan bağlantısı ve o düşmanlığın ya olumlu ya da olumsuz sonuçları:

A) Positif (sonuçlu) düşmanlık:

Şeytanın düşmanlığı mü'min için bazı durumlarda pozitif olabiliyor. Mesela imtihan durumlarında mü'min şeytana rağmen şayet o imtihanı kazanırsa şeytanın düşmanlığı mü'min için pozitif (olumlu) sonuçlanabiliyor. Zira Rasulullah (sas) şöyle buyurmaktadır: ***"Mümin, imanı derecesinde imtihan edilir."***

Mü'minler imanları derecesinde ibtila yani imtihana tabi tutulurlar ve Allahu Teâlâ sabırları orantısında onları derecelendirir. Şeytan mü'mini doğrudan etkileyemezse cinni şeytan insi şeytanı etkiler ve o insan o salih mü'mine zarar vermek için işe koyulur. Ya da en yakınlarından başlayarak onun üzerine insanları salar. Annesini, babasını, kardeşlerini, çocuklarını, karısını, işyerindeki iş arkadaşları ve amirlerini vs. o salih insana karşı görevlendirir. Şeytan, salih insanlara zarar veremeyeceğinden fitne yapmaları için insi şeytanları üzerlerine yollar.

Allahu Teâlâ ANKEBUT Suresi'nin 2. Ayetinde şöyle buyurulmaktadır:

أَحَسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ

﴿العنكبوت - ٢﴾

"İnsanlar, (sadece) "İman ettik" diyerek, imtihan edilmeden bırakılacaklarını mı sandılar?"

(ANKEBUT, 29/2)

Rasulullah (sas) şöyle buyurmuştur:

"Mü'min'in işine hayret ederim. Zira onun işinin hepsi kendisi için hayırlıdır. Bu hal ancak mümine mahsustur. Şayet ona sevinecek bir şey isabet etse şükreder. Bu ona hayr olur. Eğer bir zarar dokunsa sabreder bu da ona hayr olur."

(MUSLIM)

Yine Rasulullah (sas)'ın şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir: ***"Sakınan kurtulur ve kurtulan yüksek derecelere ulaşır. Allah'ın gerçeği çok pahalıdır ve Allah'ın gerçeği cennettir."*** Imam Tirmizî bu hadise hasen demiştir ve es-Suyutî ve el-Albanî sahih demişlerdir.

Demek ki başta peygamberler (as) olmak üzere onlara yakın olanlar ve yakın olanlara yakın olanlar derecelerine göre ibtila ve musibetlere maruz kalırlar. Bu ibtila ve imtihanların en önemli unsurları ve maşaları şeytanlardır. İmtihan edilenler, şeytanların bu düşmanlıkları, hile ve desiseleri, hased ve nefretleri karşısında eğer sabırlı davranır ve Allah'a hamd ederlerse dereceleri artar ve bu durum şeytana taşlanma olarak geri döner. Bu tür şeytanî düşmanlıklar şeytanları kahrederken karşıtlarını (imtihan edilenleri) yükseltir. Peygamberler zaten masum oldukları için kaybetmek söz konusu olmasa dahi ibtiladan yani çektikleri belalardan dolayı dereceleri yükseltilir.

Şeytanların positif (olumlu) düşmanlıklarının da iki türü vardır:

Birinci tür: Peygamberlerin ve elçilerin (nebi ve rasullerin) (as) davalarına yardımcı olmaktadır. Mesela, Nuh (as)'un oğlu ve karısı haindiler ve kafirlerle beraber oldular, tufanda boğuldular ve cehenneme de birlikte atılacaklardır. Lut (as)'un karısı da haindi ve kafirlerle beraber işbirliğindeydi ve o da onlarla beraber ateşe atılacaklardandır. Bu konu TAHRİM Suresi'nin 10. Ayetinde anlatılmaktadır.

Eyyûb (as)'un ibtilasını ve hanımının kendisine yaptığı sorunları hatırlayalım, Musa (as)'nın firavunla ve haman'la olan ibtilasına bakalım, Muhammed (sas)'in kavmi eliyle başına gelen ibtilalara bakalım. Bu tür ibtilalar peygamberlere (as) kaza olarak yazılmıştır. Onlar en üstün derecelerde oldukları için bu büyük çapta belalara tabi tutuldular. Yusuf ve kardeşleri konusunda da durum aynıydı yani büyük ibtilalara tabi tutuldular. Bu konuyu yerinde ayrıntılarıyla anlatacağız inşaallahu Teâlâ. Şeytanın Ya'kub ve ailesine (as) neler yaptığını göreceksiniz.

Yine şeytanların istem dışı Ya'kub ailesinin (as) erkeklerinin hepsinin peygamber olmalarına nasıl hizmet ettiklerini ve dolayısıyla arzın bütün insanlarının kıtlık yıllarında Mısır'a gelerek maddî ve manevî gıda almalarına isteklerinin dışında nasıl katkı sağladıklarına şahit olacaksınız. Şeytanların kendilerine yakışır şer planları vardı ama bir de Allah'ın planı vardı ve sonuçta her zaman olduğu gibi yine Allah'ın planının galip geldiğini göreceksiniz.

İkinci tür: Peygamber varisi olan evliyaullah'a, salihlere ve onlara yakın olanlara şeytanın positif (olumlu) düşmanlığı.

Şeytanların bu tür insanlara olan düşmanlıkları fitne ve ibtila yoluyla onların derecelerinin artmasına hizmet eder. Salihlerden çok azı bu tür fitnelere düşer ve kaybederler. Ama günahkarlar ve fesadcılar ibtilaya ve imtihana maruz kalırlarsa bu onlara bir istidractır yani tuzak. Allah onları yavaş yavaş tuzak çukuruna doğru çeker ki ahirette o kötü niyetli ve kötü işleri olanları şiddetli cezalandırsın. A'RÂF Suresi'nin 182. Ayetinde Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ

﴿الأعراف - ١٨٢﴾

"AYETLERİMİZİ YALANLAYANLARI ONLARIN BİLMEDİKLERİ BİR YÖNDEN YAVAŞ YAVAŞ (İSTİDRAC OLARAK) HELAKE YAKLAŞTIRACAĞIZ."

(A'RÂF, 7/182)

Allahu Teâlâ onlardan BAKARA Suresi'nin 11 ve 12. Ayetinde de bahsetmektedir:

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ﴿١١﴾ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِنْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢﴾

﴿البقرة : ١٢ - ١١﴾

"Onlara: "Yeriçinde fesat çıkarmayın" denildiğinde: "Biz sadece ıslah edicileriz" derler.(11) İyi bilinmelidir ki, asıl bozguncular onlardır ama bunun bilincinde değillerdir."(12)

(BAKARA, 2/11-12)

Şeytanların negatif (olumsuz) sonuçlu düşmanlıkları:

Bu ikinci tür düşmanlığın insanlara etkileri negatif yani olumsuzdur. Zira bu düşmanlığın sonucu insanları doğru yoldan saptırarak dalâlete düşürür. İnsanlar doğumlarından itibaren fıtraten dine eğilimli, Müslüman ve muvahhiddir (Allah'ı bir kabul eden). Şeytan, düşmanlığının etkisiyle bu insanların şirk ve küfür bataklığına düşmelerine yardım eder. Allah'ın kullarını Allah'ın yolundan ve Allah'a itaatten alıkoyar, küçük ve büyük günahlara teşvik eder ve zulüm yapmalarını sağlarlar. Bu suretle o insanların bütün amelleri havaya gider ve savrulur. Bu hakikati Allahu Teâlâ FURKÂN Suresi'nin 23. Ayetinde ifade etmektedir:

وَقَدِمْنَا إِلَى مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا

﴿الفرقان - ٢٣﴾

"Onların işlediği her ameli ele alıp savrulmuş toz haline getiririz."

(FURKÂN, 25/23)

Şeytanın bu negatif sonuçlu düşmanlığı insanları zarara uğratıyor ve herşeylerini kaybettiriyor. Dünyada her istediğini elde eden kazanmış olmuyor, çünkü dünya fani. Gerçek kazanan ancak ahiretini kazanandır, zira ahiret ebedîdir.

Şeytanın Büyük Mahkeme'de savunması

Şeytanın Büyük Mahkeme'de mutlak adalet Sahibi karşısındaki savunması:

Mahşerde kurulacak olan o büyük mahkemede şeytanın savunmasını Kur'an'dan aktaralım.

وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدْتُكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي فَلَا تَلُومُونِي وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنْتُمْ بِمُصْرِخِيَّ إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

﴿ابراهيم - ٢٢﴾

"İş hükme bağlanıp bitince, şeytan der ki: "Doğrusu, Allah, size gerçek olan va'di va'detti, ben de size vaadde bulundum, fakat size yalan söyledim. Benim size karşı zorlayıcı bir gücüm yoktu, yalnızca sizi çağırdım, siz de bana icabet ettiniz. Öyleyse beni kınamayın, siz kendinizi kınayın. Ben sizi kurtacak değilim, siz de beni kurtacak değilsiniz. Doğrusu daha önce beni ortak koşmanızı da tanımamıştım. Gerçek şu ki, zalimlere acı bir azab vardır."

(İBRÂHÎM, 14/22)

Şeytana karşı insanî savunmayı ve şeytanın insanları küfre ve dalâlete davet ettiğinde o insanların şeytana uyan atalarının ya da önde gelenlerinin sapık yollarına uyma hallerini ve sözlerini Allahu Teâlâ bize şöyle haber vermektedir:

يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَا ﴿٦٦﴾ وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا ﴿٦٧﴾ رَبَّنَا آتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا ﴿٦٨﴾

﴿الأحزاب : ٦٨ - ٦٦﴾

"Yüzlerinin ateşte evirilip çevrileceği gün: 'Ah! Keşke Allah'a itaat etseydik ve Peygambere itaat etseydik' derler."(66) "Rabbimiz! Biz efendilerimize

ve büyüklerimize uyduk da onlar bizi yoldan saptırdılar, derler."(67) "Rabbimiz, onlara azabtan iki katını ver ve büyük bir lanet ile lanet et."(68)

(AHZÂB, 33/66-68)

Nihayet Allah Subhanehu ve Teâlâ'nın kararına geldik. Mutlak adalet sahibinin sonuç kararı:

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ﴿٦٤﴾ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٦٥﴾

﴿الأحزاب : ٦٥ - ٦٤﴾

"Muhakkak ki Allah kâfirleri lanetlemiş ve onlar için çılgın bir ateş hazırlamıştır."(64) "Orada sonsuza kadar kalıcıdırlar. Onlar, ne bir dost ne de bir yardımcı bulabilirler."(65)

(AHZÂB, 33/64-65)

İşaret:

Allahu Teâlâ bize Ya'kub (as)'un sözünü YUSUF Suresi'nin 5. ayetinde şöylece yorumlamaktadır:

قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ عَلَى إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ

﴿يوسف - ٥﴾

"(Babası) dedi ki: 'Ey oğulcağızım! Ru'yâ'ndan kardeşlerine bir parça dahi anlatma, sonra seni bir kıskançlıkla kıskanırlar da sana bir tuzak kurarlar. Şüphesiz şeytan insan için apaçık bir düşmandır."

(YUSUF, 12/5)

Bu Ayet bize bir ders ve bütün insanlığa bir düzeltme ve bildiri niteliği

taşımaktadır. Zira Allah bütün insanların şeytanın düşmanlığını anlamasını ve bilmesini istemektedir ve bu bu mübarek sure vesilesiyle insanlığı şeytanın hilelerine karşı uyarmaktadır. Çünki bu hikaye bütün semavi dinlerde zikredilmektedir. Bu nedenle Bu surenin besinci Ayetinde Allahu Teâlâ: "ŞÜPHESİZ ŞEYTAN İNSAN İÇİN APAÇIK BİR DÜŞMANDIR." Buyurmaktadır.

Bu hitap sadece inananları değil bilakis insanlık ırkını tümüyle kapsamaktadır. Çünkü şeytanın bu düşmanlığı Adem (as)'in yaratılışından kıyamete kadar süreklidir. Bu nedenle Allah'ın kanunu şeriatla yani vahiyle, Kitaplarla ve peygamberlerle helal ve haramlar açık net ortaya konulmuştur. Zira O Subhanehu ve Teâlâ yarattığı herşeyi hakkıyla bilmektedir. Herşeyi bilen Halık (Yaratan) şeytanın bütün hile ve tuzaklarını, giriş ve çıkış yollarını bize apaçık bildirmiş ve "ŞÜPHESİZ ŞEYTAN İNSAN İÇİN APAÇIK BİR DÜŞMANDIR." Demiştir.

Peygamberlerin (as) görevlerinden birisi de insanlara şeytanın bu düşmanlığını bildirmek olmuştur. Ta ki insanlar kendilerini şeytanın düşmanlığından korusun ve dolayısıyla da cehennemden kurtarsın.

Ya'kub (as)'un bu düşmanlığı oğluna anlatması da bu görevinin bir parçasıydı ve anlattı. Oysaki Ya'kub (as) ve ailesinin Yusuf (as)'tan bir müddet ayrı kalacaklarını İlm-ul Yakîn (kesin bir bilme) ile bilmekteydi. Bu ayrılığın şeytani düşmanlık nedeniyle olacağını da biliyordu. Ya'kub (as) hem ilm-el yakîn (kesin bilme) hem ayn-el-yakin (kesin görme) derecesinde bilmekteydi.

Peygamberler (as) bizim gibi değiller. Bütün peygamberler (as) insanların yönlendiricileri ve hidayet rehberleri olduklarından şeytanlara karşı hem savaş açmakta ve taşlamakta hem de onlara karşı savunma yapmaktadırlar. Bu halleri hem iblîsi'in kendisine hem de o lanetlinin yönettiği tüm topluma geçerlidir. Bu düşmanlık sahasında şeytanların hem saldırılarına hem de savunmalarına karşı Peygamberlerin (as) ve taraflarının hücumları ve savunmaları vardır.

Allahu Teâlâ YUSUF Suresi'nin 68. Ayetinde şöyle buyurmaktadır:

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ مَا كَانَ يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةً فِي نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضَاهَا وَإِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ لِمَا عَلَّمْنَاهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

﴿يوسف - ٦٨﴾

"Nitekim babalarının emrettiği yerden girdiler. Bu, Allah'tan (gelecek) bir şeyi onlardan savamazdı. Yalnız Yakub'un içindeki bir dileği açığa çıkarmış oldu. Gerçekten o, kendisine öğrettiğimizden dolayı ilim sahibi biriydi. Ancak insanların çoğu bilmez."

(YUSUF, 12/68)

Bu Ayetten Ya'kub (as)'un ilm-ul yakîn (kesin bilgi) sahibi olarak Yusuf (as)'un ayrılığını bildiği halde yine de emanet olarak onu uyardı ve "Şüphesiz şeytan insan için apaçık bir düşmandır." Dedi. Bu durumun farklı noktalardan hikmetleri vardır, birkaçını burada zikredelim:

1. **Nokta:** Nübüvvet (peygamberlik) sıfatlarının tecellisi, yani beş sıfat: Sıdk (doğruluk), emanet (güvenilir olmak), ismet (günahsızlık), tebliğ (dini mesajları aktarmak) ve fetanet (zeki olmak).

2. **Nokta:** İnsanlığa şeytanın düşmanlığına karşı uyarı ve tedbir mesajı.

3. **Nokta:** Allahu Teâlâ bize şeytanın düşük ve zayıf olduğunu haber vermektedir. Şeytanın düşmanlığı büyük olduğu halde bize karşı yalın ve apaçık ortada oluşu vurgulanmaktadır. Zira onun giriş kapıları, hile ve desiseleri, plan, tuzak ve hasedi açık ve net meydandadır.

4. **Nokta:** Bize şeytanın düşmanlığı konusunda haber ve ders niteliği taşırken Yusuf (as)'a da bir eğitim ve peygamberliğe hazırlıktır.

5. **Nokta:** Yusuf (as)'a bir teselli ve teserri (sevindirme)'dir. Yusuf (as)'un başına ibtila olarak bununla ilgili bir durum geldiğinde hazırlıklı olması için. Bu ibtila ile Yusuf (as) yüksek derecelere yani peygamber derecesine

çıkarılması ve nübüvvetle görevlendirilmesi için.

6. **Nokta:** Bize bir alamet bir işaret ve haberdir. Bundan sonra Yusuf (as)'un başına gelecek olayların nedeninin ne Ya'kub (as) ne Yusuf (as) ne de Yusuf (as)'un kardeşlerinin (Allah'ın selamı onların üzerine olsun) olmadığına dikkat çekilerek onlara (as) karşı birçoğunun kötü zanna kapılarak düştükleri gibi düşmememiz için uyarılmaktayız. Çünkü kardeşlerin hepsi de ileride peyagamber kılınıyorlar. Bunu YUSUF Suresi'nin 6. ayetinde görmekteyiz:

وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَى آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَى أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

﴿يوسف - ٦﴾

"Böylece Rabbin seni seçecek, ru'yâların yorumunu (olayların yorumunu) sana öğretecek. Daha önce ataların İbrâhîm ve İshâk'a tamamladığı gibi sana ve Yakub ailesine nimetini tamamlayacak. Muhakkak Rabbin (mutlak) bilendir, hikmet sahibidir."

(YUSUF, 12/6)

Buradaki Ya'kub ailesine (as) tamamlanacak olan nimet peygamberliktir. Zira aynı ayette **'İbrâhîm ve İshâk'a tamamladığı gibi'** ifadesi iki peygamberi referans vererek o tamamlanacak olan nimetin ne olduğunu açıklamaktadır. Allah'ın selamı bütün peygamberlerin üzerine olsun.

Bu 6. noktayı teyit etmesi bakımından aynı (Yusuf) surenin 100. ayetini de buraya alalım:

وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا وَقَالَ يَا أَبَتِ هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ مِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي إِنَّ رَبِّي

لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

﴿يوسف - ١٠٠﴾

"Anne ve babasını tahtın üzerine çıkardı ve hep birlikte O'nun (Allah) için secdeye kapandılar. Dedi ki: 'Ey babacığım! İşte bu, daha önceki ru'yâmın yorumudur. Gerçekten Rabbim onu doğru çıkardı. Allah, beni zindandan çıkarmakla ve şeytanın benimle kardeşlerimin arasını açtıktan sonra sizi çölden getirmekle bana iyilik etti. Şüphesiz Rabbim dilediği şeyi çok ince düzenleyendir. Muhakkak O Alîm'dir, Hakîm'dir."

(YUSUF, 12/100)

Beşinci Ayette geçen Ya'kub (as)'un oğlu Yusuf (as)'a tavsiyesi ve şeytanın düşmanlığını haber vermesiyle başlayan hikaye yukarıdaki 100. ayetle sona ermektedir. Bu ayette Yusuf (as) babasının ru'yâ tevilinin bütünüyle gerçekleştiğini anlatmaktadır. Nihayet sonunda rahmanî unsur şeytanî unsuru yenilgiye uğratmıştır.

İkaz, ikaz!

Eğer ayrılıktan Yusuf (as)'un kardeşlerini sorumlu tutacak olursak aynı yargıyla Yusuf (as)'u da yargılamış oluruz ve bu konuda yanlışa düşen alimlerin durumuna biz de düşmüş oluruz, çünkü Yusuf (as)'un sözünü Allahu Teâlâ 100. ayette nakletmektedir: "...şeytanın benimle kardeşlerimin arasını açtıktan sonra..." demektedir. Demek ki bu ayrılığın nedeni şeytandır. Burada 3 unsur dikkat çekmektedir:

1. Unsur: Yusuf (as).
2. Unsur: Yusuf (as)'un kardeşleri.
3. Unsur: Lanetli ve taşlanmış şeytan.

Burada sadece bir eylem mevcuttur o da 'ayırmak' eylemi. Kur'ân'ın ifade ettiği bu ayrılığı kim gerçekleştirdi? Buradaki özne ne Yusuf (as) ne de kardeşleridir, ancak lanetli şeytandır.

7. **Nokta:** Ya'kub ailesinin (as) başına gelenler Rabbanî bir murad (istek) ve Allah'ın kazasıdır (kesin yazgı). Allahu Teâlâ bu yöntemle insanların maruz kalacakları kıtlık yıllarında Ya'kub (as) ve 12 tane peygamber oğullarının vesilesiyle hem maddî hem de manevî gıdalarını tedarik etmiştir. Kerîm Allah hem o mübarek Ya'kub ailesini (as) en tamam nimet olan peygamberlikle nimetlendirmiş hem de onların vesilesiyle dünya toplumlarını maddî ve manevî nimetlerine erdirmiştir. Yusuf' (as) maliye bakanlığına getirilince gelecek olan yedi yıl kıtlığından önceki yedi yılda tasarruf yaparak kıtlık yılları için tedbir almıştı. İnsanlar madden gıda olarak buğday, mısır, pirinç vs. alırken mânen de Tevhidullah'ı (Allah'ın birliğini) öğreniyorlar ve O tanıdıkları Allah'a nasıl ibadet-u taat edilir, zikir yapılır ve rızası kazanılır o mevzuları öğreniyorlardı.

Allahu Teâlâ bu hikayedeki rahmanî ve şeytanî unsur ve karakterleri paralel olarak yürüttürmüştür. Sonunda her zamanki gibi rahmanî taraf şeytanî tarafı ve metodunu hezimete uğratmıştır. Bu suretle rahmanî taraf ibtila yaşamış ve dereceleri yükseltilerek ta peygamberlik makamına çıkartılmışlardır. Şeytan ve metodu ise dünya ve ahirette taşlanmış, yenilmiş ve aşağılanmış olarak sonuçlanmış ve her zaman da öyle sonuçlanacak ve ahirette de cehennem azabıyla tamamlanacaktır.

Bu arada rahmanî ve şeytanî unsurlara yardımcı olanlar ve taraf değiştirenler de vardı. Mesela Yusuf (as)'u günaha düşürmeye çalışan Maliye Bakanı'nın karısı gibi. Hani önce Yusuf (as)'u zinaya davet etmiş sonra da başaramayınca iftira ederek hapse attırmıştı. Sonunda Mısır halkı Yusuf (as)'un masumiyetini topyekûn anlayarak kabul ettiler ve tevbe ederek Rahmanîî tarafa geçtiler.

8. **Nokta:** Önce de ifade ettiğimiz gibi bu hikayeden Yusuf (as) ve ailesine bir 'Rabbani Kaza' ve 'İlahi Murad'dır'. Buna bir delil gösterelim: Ya'kub (as) oğlu Yusuf'un kokusunu evinin yakınında almazken ileride ta Yusuf'un Mısır'dan gelen kokusunu almıştır. Bunu sağlayan bu senaryoyu tasarlayan Allah'ın kazasıdır. Yine Ya'kub (as) oğullarının peygamber olacaklarını ve ama öncesinde ayrılık acısıyla kavrulacaklarını, bir hayvani kurdun Yusuf'u yiyemeyeceğini ancak mecaz anlamdaYusuf'u yiyecek

yani ayıracak olan kurdun şeytan olduğunu bilmekteydi. Bu nedenle de kendisine güzel bir sabır gerektiğini bilmekteydi.

Ya'kub (as) bütün bu bilgilere en geç ru'yâyı duyunca vakıf olmuştur. Çünkü ru'yâyı dinler-dinlemez 5. ayette Yusuf (as)'u bilgilendirmiş ve Yusuf (as) ise 100. ayette babasının yorumunun gerçekleştiğini, yaşandığını ifade etmiştir. Bu nedenle hikayeyi başka türlü yorumlama imkanı yoktur. Zira 5. ve 6. Ayetler Ya'kub (as)'un doğruyu olduğu gibi yüzde yüz anladığı ve anlattığı işaret ve ifade edilmektedir.

"Böylece Rabbin seni seçecek, ru'yâların yorumunu (olayların yorumunu) sana öğretecek."

Allah tarafından kimler seçilir? Elbette peygamberler (as) Allah tarafından seçilirler. Sonra 6. ayette Allah'ın, Yusuf ve ailesine nimetini **'İbrâhîm ve İshâk'a tamamladığı gibi'** tamamlayacağını vurgulamaktadır ve baba-oğula tamamlanan nimet ise hiç şüphesiz peygamberliktir ve o nimet Ya'kub (as)'un oğullarına da tamamlanacaktır. Bu açık deliller ortada iken bunun aksini söylemek ya da bu ayetleri farklı yorumlamak mesela Ya'kub (as)'un Yusuf'u kurdun yemiş olabileceğini düşünmesini kabul etmek ya da bir müddet ayrılıktan sonra bütün oğullarının peygamber olacaklarını ve bütün aile fertlerinin birleşeceğini kabul etmemek gibi düşünce ve yorumlar insanı kafir yapar. Çünkü bu ayetler açık ve net ortadadır.

Şeytanın düşmanlığı bölümünün ve bu sekiz noktanın neticesi:

Sonuçların sonucu rahmanî tarafın şeytanî tarafa galip gelmesidir. Bu galibiyet sadece bir zafer olmakla kalmıyor aynı zamanda şeytan için bir aşağılanma ve taşlanma özelliği de taşıyor.

Burada iblîs ve yandaşları aslında arzın insanlarına, Ya'kub ve ailesine ve Ya'kub oğullarının peygamberlik hazırlıklarına hizmet etmişlerdir. Eğer bu ayrılık olmasaydı ve Yusuf (as) Mısır'a gitmeseydi ailenin bütün erkekleri yine de Allah'tan bir kaza yazgısı olarak peygamber olacaklardı. O halde durum nasıl olurdu? O durumda hepsi bir ayrı kabileye, köye, şehre ve ülkeye tebliğ göreviyle gitmeleri gerekecekti ya da en azından

şam diyarının çöllerindeki bedevilere tebliği ulaştırmakla meşgul olacak ve asıl ayrılık o olacaktı. Allah durumu nasıl yönlendirdi? Önce aileden biri malum nedenle dünyanın en büyük kültür merkezlerinden biri olan Mısır'a sevk edildi ve sonra kıtlık başlangıcı nedeniyle diğer kardeşleri gitti ve sonuçta anne ve baba da Mısır'a giderek bütün aile birleşti. Şam bölgesindeki çöllerde bir kaç kişiye tebliğ etmek yerine Allah'ın fazl-u keremiyle lüks sarayda, rahat ortamlarda kıtlık dolayısıyla dünyanın her yerinden Mısır'a gelen binlerce ve onbinlerce insana hem maddî gıda hem manevî gıdalarını verdiler. Bu durum MÜLK Suresi'nin 5. ayetinde şöyle ifade edilmektedir:

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ

﴿الملك - ٥﴾

"Andolsun ki biz en yakın göğü kandillerle (yıldızlarla) süsledik, onları şeytanlar için taşlama araçları kıldık ve onlar için alevli ateş azabı hazırladık."

(MÜLK, 67/5)

Ya'kub ve ailesi (as)'nin konforlu sarayda oturarak her yandan gelen insanlara tebliğ etmeleri şeytanlar için bir taşlanma değil midir?

Başka bir örnek ise Musa (as)'nın hikayesidir. Allah düşmanı olan şeytan, firavun ve veziri hâmân ve diğer yardımcıları, takipçileri ve taraftarları istidraca uğradılar. Nasıl olmuştu, hatırlayalım: Musa (as)'yı firavun kendi sarayında büyüttü ve sonra Musa (as) bir olaydan Mısır'ı terk ederek Medyen'e gitti ve orada peygamberliğe hazırlanarak nihayet Sina da peygamber kılındı. Şeytan onun Saray'dan gitmesi, Mısır'ı terk etmesi ve yalnız ve etkisiz olarak bir beldede kısıtlı imkanlarla ve az sayıda insanlarla kalması yönünde elinden geleni yapmıştı. Ama şeytanın bu çabaları sonuçta rahmanî tarafın unsuru olan Musa (as)'ya hizmet olmuştur. Şeytanın düşmanlık, hile, tuzak, gayret ve çabaları ise hem kendisine hem taraftarlarına bir istidrac olmuştur.

Firavunun konuşması Kur'an'da şöyle ifade edilmektedir:

قَالَ أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ

﴿الشعراء - ١٨﴾

"(Firavun) dedi ki: 'Biz seni daha küçük çocukken içimizde yetiştirmedik mi? Ömrünün nice yıllarını bizim aramızda geçirmedin mi?"

(Şuarâ, 26/18)

Şeytan, Ya'kub ve ailesi (as) için de aynı şekilde istidraca düştü ve onunla birlikte başkaları da düştü. Onlardan biri Mısır azizinin karısı idi ancak sonradan tevbe etti Allah da onu istidrac tuzağına düşmekten kurtardı.

Firavunun karısı Asiye hanım nasıl ki Musa (as)'yı yetiştirdiyse Mısır'ın Maliye Bakanı'nın karısı da Yusuf (as)'u yetiştirdi.

Yahudi, Hristiyan ve Müslümanlar için kıyamete kadar sürecek olan istidrac ise Ya'kub ailesinin hikayesidir. Çünkü bu hikaye üç semavi dinin de ortak hikayesidir. Azizin karısının Yusuf'a meylettiğinde Yusuf (as)'un da kadına önce meylettiğini sonradan vazgeçtiğini söylerler. Bu durum bir peygamber için mümkün olmayan bir durumdur. Sonradan tevbe ettiği halde o kadına da kötü zanda bulundular. Yusuf (as)'un kardeşleri ise sonradan peygamber olacak insanlardır ve yalan söylememişlerdir. Ama yalancılıkla itham edilirler. Şeytanı anlatan bu bölümün kapağını şu hikmet meyvesini alarak kapatalım:

Ceza amelin cinsindendir ve mükafat amelin cinsindendir. Şeytan bütün gücüyle Yusuf (as)'u ailesinden ayırmaya çalışırken onları çok daha güzel bir ortamda birleştirdi. Bu işten kendisine düşen pay ancak azap oldu. Böylelikle YUSUF Suresi'ndeki şeytan bölümünü bitirmiş olduk.

Altıncı Âyet

وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَى آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَى أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

﴿يوسف - ٦﴾

"Ve böylece Rabbin seni seçecek, olayların yorumunu sana öğretecek. Daha önce ataların İbrahim ve İshak'a tamamladığı gibi sana ve Yakub ailesine nimetini tamamlayacak. Şüphesiz Rabbin ilim, hikmet sahibidir."

(YUSUF, 12/6)

Öncelikle ayette neden **"te'vîli-l ru'yâ değil de te'vîli-l ehadîs"** yani ru'yâların yorumu değil "ifadelerin yorumu" olarak geçmektedir. Bunun nedenini şöyle anlıyoruz: Yusuf (as) bir müstakbel peygamber olarak ru'yâsını bir peygamber olan babasına tamı tamına anlattığı için o'nun anlattığı ru'yâ olarak geçiyor. Ancak diğer insanlar ru'yâ gördüklerinde ruhlarıyla hakikat aleminde gördükleri ru'yâları anlatırken unuttukları, akıllarının yakıştırdıkları, hatta abarttıkları göz önünde bulundurulunca ru'yâ bir anlatıma, söze ve ifadeye dönüşür. Bundan dolayı Ayette **ifadelerin yorumu** denilmektedir.

Yusuf (as)'un ru'yâsını tekrar hatırladığımızda anlatanın küçük oğul, dinleyenin baba olduğunu görüyoruz. Allahu Teâlâ'nın Ya'kub'un oğlu Yusuf'u (as) peygamberlik için seçtiğini de, Allah Subhanehu ve Teâlâ'nın yetiştirici, terbiye edici ve eğitici olduğunu da biliyoruz. Allah Rububiyyet (Rabblik) kanunu gereği hem Kendisine itaat edenleri hem isyan edenleri terbiye eder. Bu kanun bütün yaratılmışların hayati ihtiyaç durumlarını dikkate alarak işler. Allah Subhanehu Teâlâ kulu Yusuf'u da küçüklüğünden itibaren terbiye ederek yetiştirdi ve bu terbiyetin meyvesi Yusuf (as)'un peygamberliği ile hasıl oldu. Diğer insanların terbiyetiyle Allah'ın peygamberlerini terbiyeti tabii ki farklıdır. Bu durumu YUSUF

Suresi'nin 6. Ayetinde görmekteyiz:

> "Ve böylece Rabbin seni seçecek, olayların yorumunu sana öğretecek. Daha önce ataların İbrahim ve İshak'a tamamladığı gibi sana ve Yakub ailesine nimetini tamamlayacak. Şüphesiz Rabbin ilim, hikmet sahibidir."
>
> (YUSUF, 12/6)

Bu Ayetteki **"yeçtebîke"** kelimesi toplamak, devşirmek ya da seçmek değil seçilenler içinden seçmek anlamına gelir. Mesela, meyveler önce gerekli yöntemlerle yetiştirilir ve olgunlaştıklarında toplanarak aralarından en iyileri seçilir ve seçilenlerin suyu sıkılarak taze meyve suyu elde edilir. Bu durumda meyve suyu **"yeçtebîke"** yapıldı yani toplandı, seçildi ve özü çıkarıldı. Allahu Teâlâ da peygamberlerini insanlar arasından bu şekilde seçmektedir. Kur'an'da **"muhlis (ihlas sahibi)"** olarak ifade edilen bir terim vardır, bir de **muhlas** vardır. Muhlas muhlisler arasından seçilenlerdir, değişik bir tabirle muhlislerin en seçkin ve hayırlılarıdır.

"Vav = و" harfi:

Konumuza "vav = و" (ve) harfiyle devam edelim. Bu **"ve"** bağlacının Kur'an'ın belagatı (dil sanatı) bakımından çok bakış noktası vardır. Birkaç tanesinden bahsedelim. "Ve kezâlike" (ve böylece)'deki **V** harfiyle devam edelim:

1. **Bakış Noktası:** Vav-ul Maiyye Beraberlik veya refagat ve'si. Vav Arap lisanında ve o lisanın belagatinde hem "ve" hem "beraberinde ya da birlikte" anlamları taşır. Yusuf (as)'un seçilmesi sert bir ibtila refagatinde ya da beraberinde gerçekleşmiştir. Burada ifade ettiğimiz "sert ibtila" "Mecaz aklî mahzûf". Türkçe'ye "İptal aklî mecaz" olarak tercüme ettik, yani manen cümlede yeri mevcut ama zahiren yer almayan sözdür. Bu cümlede de ibtila kelimesi geçmemektedir ama akıl mana bütünlüğünü kavrayabilmek için o sözcüğü orada görür (görmelidir). Bu, Arap lisanının belagat özelliklerindendir. Zira "Rabbin seni seçecek" sözü geçmektedir.

Rabbin seçtikleri hatta seçilmişler içinden seçtikleri tabiatiyle ibtilaya maruz kalacaklardır. Bunlar paralel yani birlikte gitmektedir. Bunlardan biri ifade edildiğinde diğerini de akıl doğal olarak tahmin etmelidir. Bu meseleyi de iki bakış açısıyla izah etmeye çalışalım:

1. Bakış Noktasının 1. Açısı: kazaî ve kaderîdir. Zira Allah'ın kanununda insanlar arasında en ağır ve sert ibtilalara tabi tutulanlar peygamberlerdir (as). Peygamber Efendimiz'in (sas) de bir hadisinde ifade ettiği gibi:

> "İnsanlar içinde en ağır ibtilaya maruz kalan peygamberlerdir. Sonra sırasıyla (rütbeleri itibariyle) onları takib edenler, sonra onları takip edenlerdir. Kişi dinine göre müptela kılınır Eğer dininde salabetli ise göreceği bela ve musibet ağır olur. Eğer dininde gevşek ise o oranda ibtilaya maruz bırakılır. Bela o kimseyi devamlı takib eder. Nihayet onu bırakıncaya kadar. Böylece kul, arzda hatası olmadığı halde yürür."
>
> (Ahmed b. Hanbel, Buharî, Tirmizî, İbn-i Hibban)

İptal aklî mecaz

"İPTAL AKLÎ MECAZ = Cümlede olması gereken ama belagat bakımından zahiren cümlede yer almayan ancak mecazen aklın gerekli yere bulduğu ve koyduğu uygun bir sözdür.

Altıncı Ayetin başında yer alan **"VE"** bağlacı **"PEYGAMBERLİK"** konusunda iki hakikatle bağlıdır yani iki olguyu birbiriyle bağlar. Bunlardan birisi **"SEÇİLMEK"** diğeri ise **"İBTİLADIR."** Bu nedenle burada ki "VE" **"REFAGAT VE BERABERLİK"** "VE"si özelliğine sahiptir. Belagat bakımından bu iki olgunun da bir cümlede geçmesine gerek yoktur, sadece biri geçerse cümlede geçmeyen sözler **"İPTAL AKLÎ MECAZ"** olarak olması gereken yerde kabul edilerek cümle idrak edilir.

Rasulullah (sas):

> "Ben ve kıyamet aynı saatte gönderildim. Ancak,

ŞUNUN ŞUNU GEÇMESİ GİBİ BEN KIYAMET SAATİNİ GEÇİP BİRAZ EVVEL GELDİM! BUYURDULAR VE ORTA PARMAĞI İLE ŞEHADET PARMAĞINI GÖSTERDİLER.

(TİRMİZÎ, FİTEN 39/2214)

Bu hadisin tefsirinde: "Ben **ve** kıyamet" derken "ve" bağlacı "ben kıyametle **beraber** geldim ya da kıyamet benimle **beraber** geldi" anlamındadır. Bu hadisle de izahımızı teyit etmiş olduk.

1. Bakış Noktasının 2. Açısı: Bir hakikatli hikayeyle karşı karşıyayız. Yani ne abartı karışımı var ne hayal ne de yalan ve yanlış. Bütün yönleriyle gerçek bir kıssa. Allaholoji kamerası bize gerekli dersleri vermek için hikayenin belirli bölümlerini anlatmakta ve izletmektedir.

2. **Bakış Noktası:** Koordinasyon **ve**' si. Buradaki **"vav"** harfine ve anlamında koordinasyon **ve**'si de diyebiliriz yani koordinasyon tanımlığı. Ve'den önce ve sonra hitap olması gerekliliğini bize koordine eden "ve". Arap lisanı belagatinde fuzuli bir cümle yazmamak için aklın zaten tahmin ederek anlayabileceği zahiren mevcut olmayan gizli ve yalıtılmış zahiren yok manen var olan sözdür. Hangi sözü baz alarak zahiren mevcut olmayan sözü tahmin edeceğiz. Yusuf (as)'un babasına (as) ru'yâsını anlattığında baba Ya'kub (as)'un oğulcağızına teselli ve teserri yani müjde mahiyetinde anlattığı sözlerden tahmin etmeliyiz. Söylenen cümleden istifade ederek gizli cümle olan **"Mecaz aklî mahzûf"**u tesbit etmeliyiz. Buradaki derleyici ve toplayıcı VE'dir. Ve'den sonra ki "seçilmekle" Ve'den önceki "sert ibtila" derlenmiş ve toparlanmış ve aralarında mutabakat sağlanmıştır, yani iki cümlenin aralarındaki alaka kurulmuştur koordinasyon VE'siyle. Kur'an neden böyle bir hitap tarzıyla gönderilmiştir? Hikmetlerinden birisi aklın meşru çerçevede aktifleşmesi içindir vs.

3. **Bakış Noktası:** Hal (durum) **ve**'si. Arapça: "Ben oturarak su içmekteydim", ya da: "Ben kalktım insanlar oturmaktaydı." Birinci cümlede "su içmek hali ikinci cümlede ise oturmak durumu anlatılmaktadır. Ayette geçen "Ve böylece" sözü de bir halden bahsetmektedir. O hal ise Allah'ın seçmesinin peygamberlik olduğunu ve peygamberliğin de ibtila **haliyle**

alakalı bulunduğunu ifade etmektedir.

Sonuç: Ayetin başında ifade edilen **"Ve böylece"**deki **ve** harfi:

Vav-ul-maiyye ve vav-ul-musabaha (beraberlik, refagat, kombinasyon ve'si).
Vav-ul-atf (Koordinasyon ve'si).
Vav-ul-hal (Hal (durum) ve'si).

Ve bunun gibi, aynen böye manalarına da gelmektedir. Ve seni de Allah peygamber olarak seçecek müjdesidir.

"İptal Aklî Mecaz"

"İPTAL AKLÎ MECAZ" = Cümlede olması gereken ama belagat bakımından zahiren cümlede yer almayan ancak mecazen aklın gerekli yere bulduğu ve koyduğu uygun bir sözdür.

Sual:

Mesela, altıncı Ayetin başında **"Ve böylece Rabbin seni seçecek"** derken ve'den önce olması lazım gelen cümleyi mecazen aklımızla tahmin etme metodunun hikmeti nedir?

Cevap:

Hikmetleri çok olmakla beraber ancak bir kaçına değineceğiz:

İnsan özelliği olarak akıl vasıtasıyla tefekkür ve tedebbür yapılması için. Zira Allah Subhanehu ve Teâlâ insanın aklına hitap eder ve aklıyla konuşur. Bu surenin 2. Ayetinde Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

﴿يوسف - ٢﴾

"Muhakkak Biz, belki anlarsınız diye, Onu Arapça bir Kur'an olarak indirdik."

(YÛSUF, 12/2)

Allahu Teâlâ'nın "belki" demesi bir dilek hitabıdır. Yani Allah bunu bizim için umuyor ve bekliyor ise biz bunu emir telakki ederek yapmalıyız.

İnsanın diğer yaratıklardan farkı akıl sahibi oluşudur. "Ve böylece"den önce nasıl bir cümle tahmin edebiliriz: Teselli ve sukunet içerikli bir cümle olmalıdır. Baba ru'yâyı dinledikten sonra oğluna nasihatler etmiş olmalı.

Mesela:

Sevgili oğulcağızım! Biz peygamberlik müssesesine dahil olan bir aileyiz. Allah kulları arasından en çok peygamberlerini sever ve bu nedenle seçtiği o insanları da en büyük ibtilalara tabi tutar. Ey oğulcağızım! Belki aramızda ayrılık gerçekleşebilir ama herşeye rağmen sabırlı olmalısın. Çünki bu dünya hayatı geçicidir. Ne kadar da sıkıntı çeksen sonunda saadete ereceksin inşaallah.

"Ve Böylece Rabbin seni seçecek, olayların yorumunu sana öğretecek. Daha önce ataların İbrahim ve İshak'a tamamladığı gibi sana ve Yakub ailesine nimetini tamamlayacak. Şüphesiz Rabbin ilim, hikmet sahibidir."

(YUSUF, 12/6)

Rabbuke Kelimesi etrafında

Burada ربك RABBUKE (Rabbin) mübarek sözcüğü çok anlamlıdır. Birkaçını ifade edelim:

1. Bu kelimeden Yusuf (as)'un ailesinden ayrılacağının işaretini almaktayız. Bu ayrılık kaza olarak yazılan bir ayrılıktır. Zira bu Arapça sözcüğün (Rabb) Türkçe karşılığı Terbiye edici ya da eğiticidir. O vakitler henüz bir çocuk olan Yusuf'u babası terbiye etmeliyken Ya'kub (as) niçin İlah'ın ya da Allah'ın değil de Rabbin yani "Terbiyecin" seni seçecek demektedir? Oysa ki Ya'kub (as) bir peygamberdi ve peygamberler ise

insanları Allah'a (Uluhiyyet'e) kulluk etmeye davet ederler. Ancak Ya'kub (as) Terbiyecin sözcüğünü kullanmaktadır.

2. Bu mübarek sözcük ayrılığın kısa bir ayrılık olmayıp uzun olacağını da işaret etmektedir. Neticede Yusuf (as)'un Şam'dan (Suriye ile Ürdün arası) Mısır'a götürüldüğüne ve ayrılığın takriben otuz sene sürdüğü kanısına varmaktayız.

İfade ettiğimiz iki nokta Kerîm Yaratıcı ve Subhanehu ve Teâlâ'nın Rabbi-l alemîn sıfatıyla nübbüvvet bağı kanununu göstermektedir. Bu kanun odur ki bütün peygamberler Rabbil alemîn'nin kaza olarak yazdığı muradıdırlar. O yazgı ne ise mutlaka gerçekleşecektir. O kaza yazgısının karşısında hiçbir şey duramayacak ve herşeyi delip hedefine ulaşacaktır. Bu konuyu biraz daha açalım istiyoruz:

"Rabbuke" sözcüğünden birebir "Terbiyecin" manasını anlamaktayız. Buna göre Yusuf (as)'un direkt Terbiyecisi babası değil Allah'tır. Ama diğer insanlarda durum farklıdır. Direkt babalarımız bizim terbiyecilerimiz Allah ise dolaylı olarak Terbiyecimizdir. Allah bizi de ebeveynimizi de terbiye eden Terbiyecidir ancak tabir yerindeyse perde arkasından, perde önünde ise karşımızda bulunan baba ve annelerimiz bizi terbiye ederler. Peygamberlerde (as) ise bu terbiye işi direkt Allah'tandır.

Bu nedenle Muhammed (sas)'de Musa (as)'da Yusuf (as)'da olduğu gibi baba eğitici konumundan çekip alınarak bütün terbiye ve eğitim işi Allah'a bırakılır. Bu Allah'ın kanunudur. Ve yine Allah'ın Yusuf (as)'u seçmesi bu terbiyenin gerçekleşeceğini haber vermektedir. Allah'ın seçimine ve terbiyesine dayanan nübüvvet yani peygamberlik insanlara Allah'ın dosdoğru yolunu gösterdiği ve o yola hidayet ettiği için sürekli insî ve cinnî şeytanların taaruzuna uğramıştır. Şeytanlar, insanları hidayet yolundan engelleyerek ve Allah'a doğru kulluk yapmaktan alıkoyarak dünyaya taptırmak ve şirke sürüklemek yönünde çaba sarfetmektedirler.

Bu olgu iki tarafın savaşı olarak imtihan dünyasında daima sahne alagelmiş ve kıyamete kadar da bu tarzda gidecektir. Şeytanların bu düşmanlıklarının zirvesi ise peygamberlere karşıdır. Peygamberler hatta nübüvvet öncesi

çocukluklarında başlıyorlar şeytana karşı mücadele etmeye. Allahu Teâlâ da peygamberlerini ta çocukluktan itibaren hususi eğitimine almıştır. Firavun'un, Haman'ın ve askerlerinin sonları, bebekken saraya getirilen ve orada Allah tarafından yetiştirilen Musa (as) tarafından mucize olarak gerçekleşmiştir. İbrahim (as) ile Nemrud hikayesi ona keza ve şimdi de Yusuf (as) durumu da öyle, yani babadan uzak Allah tarafından verilen terbiye ve eğitim. Böylelikle Allah kafir ve zalimleri kendi silahlarıyla helak etmektedir. Bu konuyu birkaç noktada açalım:

A) Nemrud'un İbrahim (as)'i yakmak için yaktırdığı ateş Allah'ın emriyle bir mucize olarak serin ve selametli olmuştur. Allah, peygamberi için ateşin yakma özelliğini ve kanununu durdurmuştur.

B) İbrahim (as) oğlu İsmail (as)'i yine aynı Rabbanî prensip gereği Rububiyyete yani Allah'ın terbiye ve eğitimine bırakıp annesiyle birlikte oğlunu Kâ'be yanına bırakarak memleketi olan Şam'a döndü. Müstakbel peygamber olan İsmail (as)'i mucize olarak bıçak kesmedi. Zira Allah bıçağın kesme özelliğini tatil etmiş durdurmuştur.

C) Yusuf (as)'un kuyuya bırakılma olayı da öyleydi. Orada ölmedi bilakis Rabbi tarafından korundu. Allahu Teâlâ Ya'kub ailesini (as) ve o zamanın bütün insanlarını faydalandırmak için Kendi metoduyla şeytanı o sahnelerde hizmetçi kılmıştır. (Bu konu teferruatıyla anlatılmıştır)

Şeytan dolaylı olarak kardeşleri birbirinden ayırmakla onlara yardımcı olmuştur. Aile bu vesileyle Mısır'a gitmiş ve orada insanlara maddi ve manevi gıdalar sunmuşlardır.

Ya'kub ailesi (as) çölde yaşayarak sıkıntılı bir ömür geçirme yerine bu vesileyle o zamanın lüks devleti Mısır'a giderek orada rahat ve leziz hayat yaşamışlardır.

D) Yunus (as) denize atıldığında normal şartlarda boğularak ölmesi ve balıklar tarafından yenilmesi gerekirdi ama öyle olmadı. Allahu Teâlâ Yunus peygamberini mucize olarak suda boğulmaktan ve saldırgan balıkların saldırısından korudu. Bir balık tarafından yutturdu ve balığın

karnında korudu ve o meşhur zikri söyledikten sonra da balığa Yunus (as)'u karaya bırakması emredildi.

E) Musa (as) da bir kutuya konularak saraya gitmesi için Nil'e bırakılmıştı. Firavun, tahtını yerle bir edecek olan çocuğun doğmuş olma ihtimaline karşı o vakit doğan bütün erkek çocuklarını öldürtmesine rağmen Musa (as)'ya dokunamamış hatta onu kendi sarayında büyütmüştü. Burada da görüldüğü gibi Allah muradının gerçekleşmesini isterse durumun aleyhine olan bütün sebepleri durdurur ya da ortadan kaldırır. Peygamberlerin (as) durumu ise bir muradullah olduğu için aynı zamanda bir kazaullah'tır. Üzerlerine yazılan bu kaza muradullah olarak herşeyşi gelip geçmektedir. Bu Allah'ın **Nübüvvet Kanunu'dur**.

TAHA Suresi'nin 38 ve 39. Ayetlerinde şöyle buyurulmaktadır:

إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَى أُمِّكَ مَا يُوحَى ﴿٣٨﴾ أَنِ اقْذِفِيهِ فِي التَّابُوتِ فَاقْذِفِيهِ فِي الْيَمِّ فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِي وَعَدُوٌّ لَهُ وَأَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِنِّي وَلِتُصْنَعَ عَلَى عَيْنِي ﴿٣٩﴾

﴿طه : ٣٩ - ٣٨﴾

"Hani annene vahyolunanı vahyetmiştik."(38) "Onu sandığa koyup suya bırak, su onu sahile bıraksın. Benim de düşmanım onun da düşmanı olan kişi (Firavun) onu alacaktır. Gözümün önünde yetiştirilmen için tarafımdan sana bir sevgi bıraktım."(39)

(TAHA, 20/38-39)

İşaret:

Bu hikayede de kanunu gereği Allah, şeytana ve bütün metotlarına Ya'kub (as) ve ailesinin insanlara vahy-i İlahî'yi tebliğ edebilmeleri için imkan ve izin vermiştir. O zamanın bütün insanları bu suretle kıtlık döneminde hem maddî hem manevî gıdalarına ulaşmışlardır. Evet, bu da nübüvvet

kanununa bir örnektir.

Bu durum çoklarının dedidiği gibi Allah'ın insanlara karşı bir bahse girişmesi, iddiası ya da mücadelesi değil haşa, bu sadece hedefini asla şaşmayan Allah muradı ve kazasıdır. Çünki herhangi bir iddialaşmada her iki tarafın da kazanma ya da kaybetme imkanı vardır ama Allah Subhanehu ve Teâlâ için mahlukatına karşı kaybetmek imkan ve ihtimal dışıdır.

"Seçmek" kelimesinin belagat yönü:

"Ve böylece Rabbin seni seçecek..." Bu Ayetteki "seçim" sözcüğü ictiba ve Arap dilinde bu meyanda iki kelime vardır, birisi **ictiba** diğeri **cibaya**.

İctiba = seçmek
Cibaya = toplamak ya da devşirmek.

Cibaya sözcüğü meyve toplamak, vergi toplamak, para toplamak, leğende su toplamak vs. ama ictibanın manası seçmektir toplayıp devşirdiğinin içinden seçmek. Mesela, **topladığın** portakallardan en iyilerini kendin için **seçmendir**. Buradaki seçmek fiili presens fiildir, yani süreklilik ifade eden bir seçmek; doğumundan ölümüne kadar olan bir seçilme olgusu. Hatta ahirette dahi bu seçimin devamı peygamber seçilen insanlara derece olarak yansıyacaktır.

Bu mübarek suredeki Yusuf (as)'un seçilmesi iki tür seçilmektir. Birisi genel diğeri özel seçilmek durumu.

Allahu Teâlâ Yusuf (as)'u vaktinin bütün gençleri içinden seçmiş ve özel olarak da kardeşleri arasından seçmiştir. Dünya insanları arasından seçilen Yusuf (as) insanların maddî ve manevî gidaları hakkında görevlendirirken kardeşleri arasında da en önce peygamberlik verilendir.

Mubarek "Rabbuke = Terbiyecin" kelimesi hakkında üç haber:

1. **Haber:** Rabbuke kelimesinden Ya'kub (as)'un ilme-l-yakîn sahibi olduğunu anlamaktayız. Ya'kub (as) yakîn (kesin bilgi) ile Yusuf (as)'tan ayrılacaklarını bilmekteydi. Bu nedenle Ya'kub (as) doğal olarak yanında olmayan oğlunu eğitemiyecekti de. Ya'kub (as)'un "Rabbin" kelimesini seçmesi gelişi güzel değil, bilakis bir bilgiye dayanmaktadır. Bu terbiyet işi iki türdür:

a) Direkt terbiyet
b) Dolaylı terbiyet

Direkt terbiyet ailelerin çocuklarını terbiyeleridir. Gerçi Allah alemlerin terbiyecisidir hem ebeveynin hem de onların çocuklarının terbiyecisidir ama çocukları dolayısıyla terbiye eder. Çünki çocukların terbiye ve eğitimini Allah doğrudan doğruya anne ve babaya vermiştir. Bu suretle de Allah anne babanın görev ve haklarını ve çocukların görev ve haklarını meydana getirmiştir. Kur'an ve sünnetle sabit olan anne babaya iyilik konusu onların terbiye ve eğitimci olmalarıyla çok bağlantılıdır. Yoksa tabii ki Allah alemlerin Rabbi yani terbiyecisidir.

Endirekt terbiyet Allahu Teâlâ tarafından hem çocukları ve anne babalarını hem de alemleri şamildir (kuşatıcıdır). Allah Subhanehu ve Teâlâ hem kendsine itaat edenleri hem isyan edeneri Rububiyyet kapısından terbiye etmektedir. Uluhiyyet: İlahlık, Rububiyyet: Terbiyecilik. Direkt terbiyetçi olarak anne ve babanın tayin edilmesi Allahu Teâlâ'nın anne babayı onore etmesi ve şereflendirmesidir. Bu nedenle Allah'ın şereflendirdiği anne baba müessesesine zarar vermek ve saygısız olmak İslam Hukuku'nda şirk olarak belirlenmiştir. Konuyla ilgili bir Ayet meali:

وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا

﴿الإسراء - ٢٤﴾

"Onlara acıyarak alçakgönüllük kanadını indir ve: 'Ey Rabbim! Onlar beni küçükken eğittikleri gibi sen de onlara merhamet et' de."

(İsrâ, 17/24)

Çocukların anne babalarına iyi davranma emri şu Ayetle de vurgulanmaktadır:

وَقَضَى رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا

﴿الإسراء - ٢٣﴾

"Rabbin kendinden başkasına kulluk etmemenizi ve ana-babaya iyilik etmenizi emretti. Biri ya da ikisi senin yanında yaşlılığa ererse onlara 'uf' bile deme, onları azarlama ve onlara güzel söz söyle."

(İSRÂ, 17/23)

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَى وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنِ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ

﴿لقمان - ١٤﴾

"Biz insana anne ve babasını tavsiye ettik. Anası onu zayıflık üstüne zayıflığa düşerek taşımıştır. Sütten kesilmesi de iki yıl içinde olur. Bana ve anne babana şükret. Dönüş yalnız banadır."

(LOKMÂN, 31/14)

Ya'kub (as) da elbette bu Allah şeriatini biliyordu ve buna rağmen "Ve Rabbin seni seçecek" dedi. Normalinde oğlunun terbiyetinin direkt kendisine ait olduğunu bildiği halde Yusuf (as)'u kendisinin terbiye edemeyeceğini onun direkt Rabbi tarafından eğitileceğini ve yetiştirileceğini anladı ve anlattı.

2. **Haber:** Allah için sebep, vesile ve tevessül edinmek.

Kainatın Yaratıcısı Allah Subhanehu ve Teâlâ mahlukatını yarattığında sebep ve vesile kanunuyla yaratmıştır. Sebep ve vesile bizim için aynı anlama gelir. Bu meseleyi mantıklı ve İslamî yani Kur'an ve sünnet ışığında diğer tabirle makul ve menkul yani aklî ve naklî delillerle izah etmeye çalışacağız. Sebep ve vesile birbirine yakın kavramlardır. Zira bazı Müslümanlar vesile ve tevessülü (vesile edinmeyi) kabul etmemektedirler. Bu kısımda vesile edinmenin doğruluğunu anlatacağız.

- Herşeyi ve insanı yaratan kimdir?
- Insanı kim öldürür?

Bu soruların cevabı olarak elbette insanı yaratan, yaşatan ve öldüren Allah Subhanehu ve Teâlâ'dır diyeceksiniz. Biz de "Amenna ve saddakna" (yakîn ile inandık ve delillerle anladık) deriz.

Burada şöylece mantıklı bir soru sorasımız geliyor.

- Niçin anne babalarımız var?
- Allah niçin Adem (as) ve Havva'yı yarattı?
- Anne babalarımız nereden geldi?
- Biz nasıl dünyaya geldik?
- Bütün bunlar aniden mi oluştu?
- Şu an ki haline baktığında bu durumun birden bire mi oldu yoksa belirli vesile ve sebeplerle mi?

Biliyoruz ki olduğumuz bu duruma gelebilmemiz için belirli vesilelere ihtiyaçlarımız olmuştur. Anne ve baba vesilesiyle dünyaya gelmiş bulunmaktayız. Evet, sen, ben ve diğerleri hepimiz anne ve babalarımızın sebep ve vesilesiyle bu dünya hayatına geldik. Belki biri gelerek: Ama Meryem (as) İsa (as)'yı bir erkek vesilesi olmaksızın dünyaya getirdi, diyebilir. Adem (as) ve Havva'nın durumları da aynı. Evet doğru! Ancak o durumlar mucize kısmındandır.

Sıradışı ve doğaüstü harikulade olaylar Allah Kanunu değil Allah mucizesidir. Allah Subhanehu ve Teâlâ'nın insanlarla alakalı yaratma ve yaşatma kanunu sebep ve vesile yöntemiyle işler. Bir erkek bir kadınla

evlenir, birleşir ve bu vesileyle çocukları olur. İnsan nesli bu şekilde geçmişten geleceğe uzanarak gider. Kadın da yumurtalık olmasa, erkekten sperm gelmese, ya da gelse de doğru elementler doğru ortamda, doğru işlemlerle buluşamasa ve dolayısıyla oluşamasa çocuk dünyaya gelmez ve gelemez. Allahu Teâlâ bu sebep ve vesile zincirleriyle bu işleri yürütmektedir.

Şimdi de "insanı kim öldürür" sorusuna elbette Allah dediğinizi duyar gibiyim. Evet doğru Yaratan ve Öldüren ancak ALLAH'TIR. Ama ölüm olayının gerçekleşmesi ne ile olmaktadır? Ecelimiz geldiğinde Allah bize ölüm meleğini gönderir ve ruhumuzu aldırır. Gerçekte öldüren Allah'tır ama onun için vesile yaratmıştır.

Ölümüne sebep ecelin ve ölümüne vesile ise ölüm meleğidir. Bu konuda bir Ayet meali:

"Ecelleri geldiğinde artık ne bir saat geri bırakılırlar ne de öne alınırlar."

(NAHL, 16/61)

Ecelleri geldiğinde (zaman zarfı) olarak hayat sona erdiğinde hemen ölüm meleği gelir ve ruhu bedenden alır. Yani ölümün nedeni eceldir vesilesi ölüm meleği. Demek ki Allah doğum için de ölüm için de doğumla ölüm arası olaylar içinde vesileler yaratmıştır. Bu Yaradanın kainata koyduğu kanunudur. Kainatta her meydana gelen olay Allah'ın izniyle olmaktadır ve vesilelerle olmaktadır, böyle olması Allah'ın muradıdır.

Ölüm meleği (Azrail (as)) insanların canlarını almakla memurdur. İsrafil (as) kıyamet için sura üfleyecek melektir. Allah o İsrafil'i kıyamet ve yeniden diriliş için vesile kılmıştır, zira insanlar yine onun sura üflemesiyle dirileceklerdir. Yine Allah insanların amellerini yazacak yazıcı melekler yaratmış ve görevlendirmiştir. Onlar da kayıt vesileleridirler. Yine amelleri tartmak için mizan dediğimiz tartı vesilesi yaratmıştır.

Sevgili Peygamberimiz (sas) şefaate ve cennete girmeye vesiledir. Cennet dahi mükafat ve haz alma vesilesidir. Cehennem dahi yapılan kötülüklerin

karşılığı olarak şiddetli azaba vesiledir.

Allahu Teâlâ tabiat işleriyle görevli olan meleği yani Mikail (as)'i tabiat olaylarına vesile kılmıştır. Deprem, volkan, Yağmur, sel hakeza.

Yemek içmek doymaya, beslenmeye, güçlenmeye ve sağlığa vesiledir. Her eylem amacının vesilesidir.

Ateş yakmaya vesile. Gündüz ve gece yılları hesaplamamıza ve daha birçok olguya vesiledir. İSRÂ Suresi'nin 12. Ayetinde Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِتَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا

﴿الإسراء - ١٢﴾

"Gece ile gündüzü iki Ayet kıldık. Gecenin Ayetini sildik; Rabbinizden fazl aramanız ve yılların sayısını ve hesabı bilmeniz için gündüz Ayetini aydınlatıcı kıldık. Biz her şeyi genişçe anlattık."

(İSRÂ, 17/12)

Arap lisanında "Li" sözcüğü Türkçe'deki "İçin" sözcüğüne tekabül eder ve Arapça'da buna Sebeb-i-Lâm denir. Yani Li'nin cümledeki görevi sebebi göstermek içindir: Gece ile gündüzün birçok sebeplerinden birisi de hesap yapmak, yılları saymak ve sayı ilmini geliştirmektir. Kainatta meydana gelen herhangi bir sonuç eğer sebep ve vesileye taaluk etmeden tahakkuk ederse o halde o sonuç Adetullah yani Allah'ın yaratılmışlar için koyduğu kanun dışında bir mucize olarak gerçekleşmiş demektir. Mesela İsa (as) baba vesilesi olmadan sadece anneden meydana gelmesi, İbrahim (as)'ı ateşin yakmaması vs. gibi olaylar örnek olarak verilebilir. Mucizeler peygamberlerin peygamberliklerini desteklemek ve isbatlamak içindir.

Hayatta gördüğümüz her neticenin bir sebep ve vesilesi vardır. Mesela Güneş ısı ve ışığın vesilesidir. Gökteki yıldız ışık ve süs vesilesidir. Ağaç, meyve ve tahıla vesile ise hava su güneş vesairedir. Bazı sebep ve vesileleri gözlerimizle bazılarını da teknik cihazlarla görebilir veya tesbit edebiliriz. Kainatın başlangıcından sonuna kadar Allah'tan gayrı herşey istisnasız sebep ve vesile kanununa ya da ikisinden birine tabiidir. Bu durum Allah'ın kazasıdır. ***Kainatta Allah'ın izni olmadan hiçbir şey olmaz.***

Konuyla ilgili Kur'an'dan Ayetler:

وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ ذِي الْقَرْنَيْنِ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٨٣﴾ إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَآتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا ﴿٨٤﴾ فَأَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٨٥﴾

﴿الكهف : ٨٥ - ٨٣﴾

"Sana Zülkarneyn'den de soruyorlar. De ki: 'Ben size ondan bir haber okuyacağım.'"(83) "Muhakkak biz onu yeriçinde iktidar ve kudret sahibi kıldık, ona (muhtaç olduğu) her şey için bir sebep (bir vasıta ve yol-imkan) verdik."(84) "O da, bu sayede doğru sebebe (ve vesilelere) başvurarak bir hedefe yöneldi."(85)

(KEHF, 18/83-85)

1. Tedbir almak insan için vazifedir. Tedbir vesile ile alınır. Müslüman tedbir alır; planını yapar ve neticede Allah'ın takdiri olur. İslam dinine göre tedbir almamak; vesile edinmemek hata ve günahtır.

Konuyla ilgili Enes bin Malik'in (ra) rivayet ettiği bir hadis zikredelim:

"Rasulullah (sas)'ın yanına bir bedevi geliyor. Resulullah (sas) kendisine soruyor: Deveni nereye bıraktın? Bedevi: Allah'a emanet ettim. Resulullah (sas) kendisine şu cevabı veriyor: Evvela deveni sağlam kazığa bağla, daha sonra Allahû Tealâ'ya emanet et."

(Tirmizi, el-Albânî)

2. MÂİDE Suresi'nin 35. Ayetinde Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

﴿المائدة - ٣٥﴾

"Ey iman edenler, Allah'tan korkun, O'na yaklaşmaya vesile arayın, O'nun yolunda cihad edin ki, mutluluğa erebilesiniz."

(MÂİDE, 5/35)

Bu Ayetteki vesile bazılarının dediği gibi sadece ibadet konusundaki vesile edinmek değil helal olan her konuda herşey vesile edilmelidir olarak anlaşılmalıdır. Zira Allahu Teâlâ vesileyi her hangi birşeyle sınırlamamıştır.

3. El-vesile sözcüğünü ezan duasında da işitmekteyiz. Peygamberimiz (sas) her ezan sonrasında ezan duasını okumuştur:

"Allahumme Rabbe hazihi'd-da'veti't-tamme. Vessalati-l kâimeti ati Muhammedeni-l vesilete vel fazilete ved-dereceter-refîatal aliyah. Ve bashu makamen Mahmudenillezi ve adteh. İnneke lâ tuhlifu'l-mîâd.

Rasulullah (sas) şöyle buyurdu: Türkçe meali:

"Kim ezanı işittiği zaman: Ey şu eksiksiz davetin ve kılınacak namazın rabbi Allahım! Muhammed'e vesîleyi ve fazîleti ver. Onu, kendisine vaadettiğin makâm-ı mahmûda ulaştır, diye dua ederse, kıyamet gününde o kimseye şefâatim vâcip olur."

(SAHÎH-İ BUHÂRÎ, EBU DAVUD, TİRMİZİ, NESAİ, İBN MACE)

Efendimiz (sas) Allah'ın izniyle şefaat yetkisi alacak ve o şefaatle ancak

cennete girilebilecektir. Rasulullah (sas)'ın şefaatine eremeyen ebedî cehenneme atılacaktır. Dolayısıyla ebediyetin iki kapısı olan cennet ya da cehenneme girmenin vesilesi Rasulullah (sas) olacaktır. Madem ki bu geçici hayatımızın amelleri bizi ebedî hayatın mekanları olan cennet ve cehennemin kapılarına götürecektir. Orası da Rasulullah'ın (sas) vesilesiyle ebedî cennet ya da cehennemdir o halde dünya hayatı da ahiret hayatı da ebedîyet de Rasulullah (sas) için yaratılmıştır. Rasulullah (sas) hem alemlere rahmettir:

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ

﴿الأنبياء - ١٠٧﴾

"Biz seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik."

(Enbiya, 21/107)

Bir diğer Ayet-i kerimede ise şöyle buyurulmaktadır:

قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ

﴿الزخرف - ٨١﴾

"De ki: 'Eğer Rahmanî'ın oğlu olsaydı ben ilk kulum (o oğul benim olmam gerekirdi)."

(Zuhrûf, 43,81)

Muhammed (sas) Adem (as)'ın yaratılışından önce peygamberdi. İmam Ahmed Müsned'inde Maysaratul-Fecrî (ra)'den şöyle nakletti. ***"Sen ne zamandan beri peygambersin?..diye sordum. Rasulullah: "Adem ruhuyla cesedi arasındayken."..dedi."*** (İmam Ahmed, Musned). Bu konu **"KUR'AN'DAKİ AYDINLATILMIŞ EVLER"** kitabımızda teferruatlı olarak izah edilmiştir.

Her ezandan sonra okuduğumuz ezan duası hakkında Abdullah oğlu Cabir (ra)'den gelen rivayete göre Rasulullah (sas): ***"Her kim ezanı işittiğinde bu duayı ederse şefaatim ona vacip olur."*** buyurmuştur.

4. Vesile sözcüğü İslam ilminin kaynaklarından olan altı hadis kitabında da yer almaktadır. Abdullah bin Amr bin As (ra) bildirmiştir:

"Peygamber Efendimiz (asm) buyurdu ki: "Müezzinin ezanını işittiğiniz vakit siz de onun söylediği gibi söyleyiniz. Sonra bana salât ve selâm okuyunuz. Çünkü her kim bana bir salât okursa, bundan dolayı Allah ona on defa rahmet nazarıyla tevecCüh buyurur. Sonra Allah'tan benim için vesîleyi isteyiniz. Çünkü vesîle Cennette bir derecedir ki, o, Allah'ın kullarından yalnız birinden başkasına lâyık olmaz. Benim o olduğumu umuyorum. Her kim benim için Allah'tan vesîleyi isterse, ona şefaatim ulaşır."

(Buhârî, Muslim, Ebu Davud, Tirmizî, Nesaî, İbn Mâce)

Önceki zikredilen noktaların analizi

Vesilenin aslı:

El-Vesîle (aracı-vasıta) sözcüğünü hadisler ışığında değerlendirdiğimizde Vesile sözcüğü ile Rasulullah (sas)'ın alakasını daha iyi kurabiliriz.

Konuyla ilgili hadisleri şu Ayet-i celileyle bağlantılı değerlendirelim:

"Ey iman edenler, Allah'tan korkun, O'na yaklaşmaya vesile arayın, O'nun yolunda cihad edin ki, mutluluğa erebilesiniz."

(Mâide, 5/35)

A) Arap lügatı Al-Kamus-ul-Muhît (kuşatıcı lügat) EL-VESÎLE sözcüğünü EL-VÂSİLE olarak vermiştir. Manasını ise şöyle açıklamıştır: Yer, derece, kralın yanındaki makam. İmam Nesefî tefsirinde vesile sözcüğünü her hangi birine ya da birşeye yaklaşmak veya ulaşmak için edinlen araçtır. Allah'a ulaşmak için de vesile edinilmelidir.

B) Yukarıda zikrettiğimiz Abdullah bin Amr bin As (ra)'den rivayet

edilen hadis-i şerifte ifade edilen VESİLE sözcüğü cennette Allah kullarından bir kula tahsis edilmiş bir derecedir. Kullardan bir kula verileceği gerçeğinden yola çıkarak, Rasulullah (sas) vesile'nin verileceği kulun kendisi olmasını dilemiştir.

C) VESİLE, FAZİLET, ZARİF VE YÜCE-MAKAM, MAKAM-I MAHMUD (övülen makam) ŞEFAAT MAKAMI evet bütün bu makamlar Allah'tan (C.C.) sadece Rasulullah(sas)'a verilmiştir. Bu hakikate tamamen teslim olmamız gerekir. Ebedi cennete girmeye araç ve vasıta Rasulullah (sas)'ın şefaati olduğu gibi ebedi cehenneme girmeye de araç ve vasıta Rasulullah (sas)'ın kendilerine şefaat etmemesi olacaktır. O'na (sas) tabi olmamakla kendilerine zulmetmiş olacaklardır.

D) Bu nedenle Vesile, Fazilet, Makam-ı Mahmud, Şefaat Makamı Peygamberimizin (sas) derece ve makamlarındandır. Allahu Teâlâ bakın DUHA Suresi'nde ne buyurmaktadır:

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى

﴿الضحى - ٥﴾

"Elbette Rabbin sana verecek de razi olacaksın."

(DUHA, 93/5)

E) MAİDE Suresi'nin 35. Ayetindeki vesile sözcüğünden Muhammed (sas)'in kasdedildiğini düşünüyoruz.

"Ey iman edenler, Allah'tan korkun, O'na yaklaşmaya
VESİLE arayın, O'nun yolunda cihad edin ki,
mutluluğa erebilesiniz."

(MÂİDE, 5/35)

Yukarıdaki Ayet-i kerimede geçen vesile sözcüğünü ezan duası hadisinde geçen vesile kelimesiyle bağlantılı değerlendirdiğimizde olay kendisini izah etmektedir.

Yine yukarıda zikrettiğimiz Abdullah bin Amr bin As (ra)'den rivayet edilen hadis-i şerifte ifade edilen VESİLE sözcüğü cennette Allah kullarından bir kula tahsis edilmiş bir derece olduğuna göre. Kullardan bir kula verileceği gerçeğinden yola çıkarak, Rasulullah (sas) vesile'nin verileceği kulun kendisi olmasını dilemesini ifade eden hadis de vesilenin Rasulullah (sas) olduğuna bir ayrı delildir.

F) Madem Allah'ın Rasulullah (sas)'a vermeyi vaadettiği şefaatle insanlar ebedî cennete gidecekler ve O'nun (sas) şefaatine eremeyenler ölümsüz bir cehennem hayatına girecekler yani ebedî saadet veya azap hayatının anahtarları Rasulullah (sas)'ın elinde ve ebedî hayata vesile kılındı, o halde O (sas) bu taraftaki fanî hayatın vesilesi neden olmasın ve olamasın. Tabii ki olur ve öyledir de.

Madem O (sas) Allah'ın İlk Kulu ve İlk Nur'u, o halde Muhammed (sas)'in hatırına bütün kainatın yaratılması neden mümkün olmasın! Samimi kulluğu ve secdesi ve peygamberliği ile bütün yaratılmışlara İmam olması neden mümkün olmasın???!!

Madem Allah'ı en çok öven Ahmed'dir o halde en çok övülen Muhammed'dir (sas). Mahşer meydanında Hamd sancağını taşıyacak olandır ve bütün alemlere Allah'tan hediye edilmiş Rahmettir. Bu nedenle Rasulullah (sas)'ın hakikatini tanımalı, değerini bilmeli, ve O'na (sas) yaraşan ve yakışanı bu hayatta ve öteki hayatta demeliyiz???!!
Bu anlayıştan o kadar uzaklaşıldı ki ölmeden önce O'nun (sas) dünya hayatı ve ahiret hayatı için ehemmiyetini, kadrini, değerini ve hakkını göremediler. Oysa ki ölmeden önce O'nun (sas) izinden gitmeli ve sevgisinden kana kana içmeliyiz.

Vesile ve vesile edinme konusunun sonuna doğru:

1. İfade ettiğimiz Kur'an Ayetleri ve hadislerle mantık silsilesi kurarak göstermeye çalıştığımız resme göre Rasulullah (sas) kainatta; dünya ve ahirette mutlak vesiledir. Rasulullah Muhammed (sas) dünya hayatında rahmet ve nübüvvet zincirinin kilidi ve mührüdür. Ahirette ise şefaatiyle

rahnmettir. Bu ise Allah'ın Rasulullah (sas) efendimize bir nimetidir. O (sas) mahlukatın dünya ve ahirette Allah Subhanehu ve Teâlâ'ya edindikleri vesiledir. O'nun sevgisi ve O'na (sas) tabii olmak vesile edinmenin alametidir. O'nun (sas) mübarek cübbesi altında temiz ailesi, evliya, salihler, şehitler, Kur'an ehli, alimler ve Allah'ın sırlarını taşıyanlar barınmaktadırlar.

O zümreler Rasulullah (sas)'tan alacakları şefaat yetkisiyle bize şefaat edecek ve bağışlanmamızı Allah'tan dileyecekler. Rasulullah (sas)'ın şefaatiyle Allah tevbelerimizi kabul edecek ve günahlarımızı bağışlayacaktır inşaallah, ta razı olarak ebedi cennetine koyana kadar bu işlemler devam edecek. O'nun (sas) hidyetiyle dünya hayatında doğru yolu bulduk ve O'nun (sas) bizim bağışlanmamızı istemesiyle de Allah'ın rahmetine erebileceğiz. Bizim için bağışlanma dilemesi ise hem hayatında hem vefatından sonra devam etmektedir. NİSA Suresi'nin 64. Ayeti bu hakikati ifade etmektedir:

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا

﴿النساء - ٦٤﴾

„Biz her peygamberi ancak, Allah'ın izniyle kendisine itaat edilmesi için göndermişizdir. Eğer onlar nefislerine zulmettiklerinde sana gelip Allah'tan bağışlanma dileselerdi, Peygamber de onlar için Allah'tan bağışlama (mağfiret) dileseydi şüphesiz Allah'ı, tevbeleri kabul edici ve çok merhamet edici olarak bulurlardı."

(NİSA, 4/64)

"Eğer onlar nefislerine zulmettiklerinde sana gelip Allah'tan bağışlanma dileselerdi," cümlesindeki Rasulullah (sas)'a **gelmek** nasıl olacak? Konuyu birkaç açıdan değerlendirelim:

- Rasulullah (sas)'ı sevmekle
- O'na (sas) tâbi olmakla ve bidat çıkartmamakla

- O'na (sas) salavat-ı şerife getirmekle
- O'nun (sas) Mescid-i Nebevî'sinde mübarek kabr-i şerifini ziyaret etmekle (mâli imkan dahilinde).

Bunlardan biri ya da birkaçı yapıldığı takdirde Rasulullah (sas) bizim için, Ayette ifade edildiği gibi, Allah'tan bağışlanma dileyecektir, hayatında ve vefatından sonra hiç fark etmez O'nun (sas) için, her durumda ve alemde O (sas) vesiledir. Bu Ayetin hükmü kıyamete kadar devam edegidecektir. Ancak Rasulullah (sas)'ı seviyorum diyerek O'nun yolundan gidilmezse, Allah'a ibadet kılınmazsa O'nun ehl-i beyti (ra) sevilip sayılmazsa tabii ki vesileden faydalanılamaz.

"Eğer onlar nefislerine zulmettiklerinde sana gelip Allah'tan bağışlanma dileselerdi," Ayetinde Allahu Teâlâ'nın kullarını affetmek için bahane aradığı görünmektedir. Çünki rasulüne (sas) bu özelliği de kaza olarak yazan merhametlilerin en merhametlisi olan Allah'tır. Bu Ayet-i kerime Rasulullah (sas)'ın Allah tarafından rahmet olarak gönderilmesinin bir tezahüratıdır. Rasulullah'ın (sas) yanına gelerek Allah'tan bağışlanma dilenmesi Rasulullah'ın da bizim için af dilemesi o rahmetin dünya hayatına bakan yönü. Şefaatine kavuşmakla ebedi saadete ermek ise tecelli eden Rahmet-i Rasulullah (sas)'ın ahirete bakan yönü. Alemlere rahmet olarak gönderilen Rasulullah (sas) ümmetine hem dünyada hem ahirette farklı yönlerden rahmettir.

"Eğer onlar kendilerine zulmettiklerinde..." buyurulmaktadır. Ayetin aslî merkezi zulüm sözcüğü üzeredir. "Eğer onlar nefislerine zulmettiklerinde sana gelip Allah'tan bağışlanma dileselerdi," derken Allahu Teâlâ Rasulullah (sas)'ı bizzat Kendisi Subhanu-l Hakk vesile olarak referens vermektedir.

- Eğer kendinize zulüm etmişseniz hiç beklemeden Rasulullah (sas)'a gelirsiniz.
- Allah'tan bağışlanma diler ve Rasulullah (sas)'tan bağışlanmanızı dilemesini istersiniz.
- O halde Allah'ı tevbeleri kabul eden ve çok merhametli bulacaksınız.

Hakikat apaçık ortadayken birileri çıkarak *"vesile şirktir doğrudan Allah'a yönelmek gerekir. Rasulullah (sas) hayatta olsa olurdu ancak o vefat ettikten sonra vesile olamaz"* demektedirler.

Rasulullah (sas)'ı vesile etmeyi ya da O'nunla (sas) Allah'a tevessül etmeyi ret edenlere çok büyük bir hayretle hayret etmekteyim. Alemlere rahmet olarak gönderilen Rasulullah (sas)'ı vesile olarak kabul etmeyenlere sorulacak bir soru kaçınılmaz oluyor: Yukarıda defaatle zikrettiğimiz Ayet (NİSA, 4/64) Kur'an'dan çıkartıldı mı, yoksa hükmü mü kaldırıldı?!

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ

﴿التوبة - ٥٩﴾

"Eğer onlar, Allah'ın ve Peygamber'inin kendilerine verdiği şeylere razı olup: 'Allah bize yeter. Allah kendi fazlından bize verecektir; Peygamberi de. Biz ancak Allah'a rağbet edenleriz' deselerdi (kendileri için daha iyi olurdu)."

(TEVBE, 9/59)

Bu Ayette Allah fazlından verir ve Rasulullah (sas) fazlından verir buyurmaktadır. Gerçi Rasulullah (sas)'ın fazlı Allah'tandır ancak Allah böyle dilemiş ve böyle ifade etmiştir. Burada Allah da öznedir Rasulullah (sas) da öznedir. Bu Ayetlerin ifadelerine dayanarak sözümüzün altını şöylece imzalıyoruz:

Ey Zehra (ra)'ın babası (sas)! Allah'ın sevgisini amaçlamaktan razıyız ve hedefimiz Allah'ın sevgisine kavuşmak için seni vesile etmektir. Bu da tabii ki Allah'ın sana ve bize olan fazlındandır ve senin bize olan fazlındandır. Sen ve ehl-i beytin Allah Subhanehu ve Teâlâ'nın sevgisinde ve dinde bize kıblesiniz.

2. Sual: Allahu Teâlâ ile aramızda daha neleri vesile edebiliriz?
Cevap: Salih amellerimizi de Rabbimize vesile yapabiliriz. Mağarada

mahsur kalan üç kişinin hikayesinde olduğu gibi.

İbn Ömer (ra)'in anlattığına göre vaktiyle üç arkadaş yolcuğa çıkmışlardı. Yolda giderken yağmura tutulunca, dağın bir mağarasına sığındılar. Onlar içerideyken dağdan yuvarlanıp inen bir kaya o mağaranın ağzını kapattı. Bunun üzerine birbirleriyle şöyle konuştular: "Dışarıdaki ayak izlerimiz silindi ve dünya ile bağlantımız kesildi. Tek dayanağımız daha önce işlediğimiz iyi amellerimiz kaldı. Allah için yaptığımız amellerimizle Allah'a dua edelim de, belki bizi bu belâdan kurtarır." Bunun üzerine **içlerinden biri:**

"Ey Rabbim! Benim çok yaşlı annem, babam ve bir de küçücük çocuklarım vardı. Onlara ben bakardım. Otlaktan koyunlarımla döndüğümde, koyunları sağar ve çocuklarımdan önce anne ve babama süt içirir, onları beslerdim. Bir gün geç kaldım, karanlık bastıktan sonra ancak gelebildim. Annem ve babamı uyumuş olarak buldum. Yine her zamanki gibi, koyunlarımı sağdım ve çocuklarım açlıktan bağrıştıkları hâlde ebeveynimden önce onlara süt içirmeyi münasip bulmadım. Anne ve babamı da uyandırmaya kıyamadığım için, sabaha kadar başları ucunda, hazır vaziyette ayakta bekledim. Eğer bu amelim senin indinde kabul olunup rızanı kazanmışsa, göğü görecek kadar olsun önümüzü açıver yâ Rabbi! " dedi. Allahu Teâlâ da kayayı biraz kaldırmak sûretiyle bir miktar açtı ve gökyüzünü gördüler.

İçlerinden ikincisi: "Ey Allah'ım! Amcamın bir kızı vardı. Onu, bir erkek kadını nasıl severse öyle aşırı bir sevgi ile seviyordum. Fakat o başkası ile evlendi ve çocukları oldu. Daha sonra geçim sıkıntısı çekmeye başladı. Çocuklarını geçindiremediği için bana başvurup kendisine yardım etmemi istedi. Ben de kendisini bana teslim etmedikçe ona yardım etmeyeceğimi söyledim. Ardından bir daha, bir daha kapıma gelip yalvardı. Ben yine benimle birlikte olmazsa yardım etmeyeceğimi söyledim. Nihayet o buna mecbur kaldı ve teklifimi kabul ettiğini söyledi. Bunun üzerine onunla birlikte olmak üzere idim ki, bana: "Ey Allah'ın kulu! Bu iş ancak nikâhlı eşler arasında helâl olur. Allah'tan kork ve bu işten vazgeç" dedi. O bu sözleri söyleyince derhal kendimi toparlayıp bu işten vazgeçtim. Ardından onların ihtiyaçlarını fazlasıyla karşılayacak

şekilde yardım edip gönderdim. Allah'ım! Eğer bunu senin rızan için yaptıysam, şu mağaranın ağzını biraz daha aç,"dedi. Adamın bu duası üzerine Allahu Teâlâ da kapıyı biraz daha açtı.

İçlerinden üçüncüsü: "Ey Rabbim, ben iki ölçek buğday gündelikle işçi çalıştırıyordum. Bir gün öğle vakti bir işçi geldi ve akşama kadar diğer işçilerin gün boyunca yaptıkları kadar iş yaptı. Ben de ona tam gün yevmiye vermek istedim. Bu durum karşısında diğer işçiler itiraz ettiler. O işçi de kızıp ücretini almadan çekip gitti. Ben de o adamın hakkı olan iki ölçek buğdayı toprağa ekmeye devam ettim ve çobanları ile birlikte bir inek sürüsü temin edinceye kadar işlettim. Bir gün o adam gelip benden kalan ücretini istedi. Ben kendisine: "Çobanları ile birlikte şu sürü senin, dedim. Ey Allah'ım! Eğer bunu senin rızan için yaptıysam, kalan kısmı da aç," diye dua etti. Dua biter bitmez mağaranın ağzını kapatan kaya tamamen açıldı. Adamlar çıktılar ve yollarına devam ettiler. (BUHARI, MÜSLIM, EBU DÂVUD)

3. Hz. Enes ibni Mâlik (ra)'in rivayet ettiği ve Buhari'nin sahihinde istiska (Yağmur duas) bahsinde zikrettiği bir eser yani gerçek bir hadise vardır. Olayı hiç kimse inkar etmeye güç bulamaz ve bulamamıştır. Konunun sözlerini değiştiremeseler de manasını farklı yorumlamışlardır.

İkinci halife hz. Ömer (ra) zamanında kıtlık yaşanmıştı. Müslümanlar kuraklık yüzünden kıtlık tehlikesiyle karşı karşıya geldikleri zaman, halife Hz. Ömer, Peygamberimizin (sas) amcası Hz. Abbas (ra)'ı vesile kılarak Allah'tan yağmur talebinde bulunur ve şöyle der:

"Allah'ım! bizler daha önce Peygamberimizi vesile edinerek sana niyazda bulunurduk. Sen de bize yağmur verirdin. Şimdi ise Peygamberimizin amcasını vesile kılıyor ve senden taleb ediyoruz, bize yağmur ihsan et. Enes b. Mâlik, Hz. Ömer'in bu duâlarından sonra kendilerine yağmur ihsan edildiğini belirtir. (BUHÂRÎ, İSTISKA/ 3)

Bu olaydan okuyabildiğimiz birkaç noktayı ifade edelim:

1) Salih insanlar ile Allah'a tevessül yapılabilineceğini anlamaktayız.

Bu durum İslam'da caiz hatta beğenilen bir davranıştır. Bunun delili ise bu tevessüle karşılık Allahu Teâlâ'nın yağmuru yağdırmasıdır. Herşey Allah'ın izniyledir.

2) Burada tevessül eden yani Hz. Abbas (ra)'ı Allah'a yağmur yağdırması için vesile eden kişinin Hz. Ömer el-Faruk (Hakkı batıldan ayıran) kişi olması manidardır. Ve kimi Allah'a vesile etmiştir? Rasulullah (sas)'in amcası Hz. Abbas (ra)'ı. Eğer vesile ve tevessül bid'at ve haram olsa böylesi bir haramı Hz. Ömer ve Hz. Abbas (Allah onlardan razı olsun) katiyyen yapmazlardı.

3) Bu olay Ehl-i Beyt'le Allah'a tevessül etmenin caiz olduğunu apaçık göstermektedir. Zira Hz. Abbas (ra) Rasulullah (sas)'ın öz amcasıdır.

4) Rasulullah (sas) ölümünden sonra vesile edilemez diyenlere göre O'nun (sas) vesileliği sadece dünya hayatıyla sınırlı olmaktadır. Vefatıyla birlikte vesilelik özelliği de bitmiş demektir. Bu naklettiğimiz olayı da bambaşka ve kendi bakış açılarına göre yorumlamışlardır. Hz. Ömer (ra) ile Perygamberimizin (sas) amcası Hz. Abbas (ra)'ın olayını da kendi yorumlarına kanıt olarak göstermeye çalışmışlardır. Yani 'Ömer ibn Hattab (ra) Rasulullah (sas) vefat ettiği için hayatta olan amcasıyla tevessül etmiştir' demişlerdir. Biz bu görüşü hem bir iftira, hem yanılgı hem de yanlış birgörüş olarak değerlendirmekteyiz. Bu durum Rasulullah (sas)'ın hakkını vermemenin yanısıra amcası Hz. Abbas (ra)'a ve Hz. Ömer el-Faruk (ra)'a da bir iftiradır. Bizim delilimize gelince: Eğer Hz. Abbas (ra)'ı tercih etmeleri hayatta olan biriyle tevessülün caiz olduğundan ötürü ise niçin Hz. Hamza (ra) ile tevessül etmediler?

Rasulullah (sas): ***"Hamza, şehidlerin efendisidir."*** Demiştir. Madem Hz. Hamza (ra) Cennete şehitlerin efendisi olarak girecek ve Kur'an Ayetinin ifadesine göre Allah katında şehitler ölü değillerdir o halde olaya bu açıdan geniş kapsamlı bakmak gerekmektedir.

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ

﴿آل عمران - ١٦٩﴾

"Allah yolunda öldürülenleri ölüler sanmayın.
Aksine onlar diri olup Rableri katında
rızıklandırılmaktadırlar."

(Âl-i İmrân, 3/169)

Allahu Teâlâ ve Subhanul Hakk şehidleri ölü değil diri olarak kabul etmemizi buyurmaktadır. O halde Ömer ibn Hattab (ra) hz. Hamza (ra)'nın Uhud'daki kabrine gider ve diri kabul edilen şehidler efendisini Allah'ın yağmur yağdırması için tevessül ederdi. "Ya Rabbi! Senin katında diri olan sevgili Peygamberinin (sas) amcası hz. Hamza (ra) ile sana tevessül ediyorum" diyebilirdi ama öyle yapmadı. Niçin?!

Eğer tevessül için diri olan birine gitmek gerekseydi hz. Ömer (ra) şüphesiz hz. Hamza (ra)'ya giderdi. Hz Ömer (ra) şehitlik sıfatıyla diri olan hz. Hamza (ra)'ya gitmeyerek hz. Abbas'ı vesile ederek hata mı yaptı? Yoksa hata yapan, aracı olmayı kabul eden hz. Abbas (ra) mı ya da Rasulullah (sas)'ın sahabesi (ra) miydi? Yoksa hepsi mi hata etti? Haşa, bunu kabul etmemiz mümkün değil, ama bu saçmalıkları ortaya atanların haddi aştıklarında da şüphe yoktur!

Vesile, tevessül ve sebeb konusunu birkaç cümle ile kapatalım. Bu hadisede hz. Ömer (ra)'in hz. Abbas (ra) ile tevessül etmesi olayını ancak diri olan biriyle tevessül edilebilir anlamında yorumlayanlara karşı deriz ki:

Kazdıkları kuyuya düşen yine kendileri oldu. Çünki yağmurun yağışını Allah'a değil de ölüye - diriye bağladılar. Rasulullah (sas) ölü olduğu için diri olan hz. Abbas (ra) ile tevessül edildi dediler. Dolayısıyla diri olanla tevessül edilebilir ama ölüyle olmaz dediler. Aslı unuttular da sonuçla meşgul oldular. Olayın özünden yüz çevirerek şekline takıldılar, ruhundan uzaklaşarak suretine baktılar ve dolaylı şirk içine girdiler. Evet, hakiki tesir edeni yani Allahu Teâlâ'yı unuttular da ölü – diri tartışmasına daldılar. Allahu Teâlâ LOKMÂN Suresi'nin 34. Ayetinde şöyle buyurmaktadır:

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي
نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ

خَبِيرٌ

﴿لقمان - ٣٤﴾

"Kıyamet saatinin ilmi şüphesiz Allah katındadır. Yağmuru O yağdırır. Rahimlerde olanı bilir. Hiç kimse yarın ne kazanacağını bilmez ve hiç kimse hangi yerde öleceğini bilmez. Allah bilendir, haberdar olandır."

(LOKMÂN, 31/34)

Sadakallahu-l Azîm (Şüphesiz Azîm Allah doğruyu söyler).

Bu Kur'an Ayetini idrak ettikten sonra Allah'ın kullarından dilediğine **Gayb İlmi**'nden vereceğini de bilmek lazım. Allah istediği zaman, istediği kadar istediği ilmi istediği kuluna verir. Ancak kesin bilinmesi lazım gelen husus herşeyin Allah'ın izniyle olduğunu bilme hususudur. Allah cümlemizi hidayet etsin.

Velhamdulillah, vessalatu vesselamu ala seyyidina Rasulullah. **Vesile, tevessül ve sebep** mevzuunu böylelikle kapatarak YUSUF Suresi'nin 6. Ayetinin RABBUKE kelimesiyle devam edeceğiz.

3. **Haber:** Yusuf (as)'un İlahî eğitimle (baba) peygamber eğitimi arasındaki eğitimi.

"Ve böylece Rabbin seni seçecek, ve sana öğretecek olayların yorumunu. Daha önce ataların İbrahim ve İshak'a tamamladığı gibi sana ve Yakub ailesine nimetini tamamlayacak. Şüphesiz Rabbin İlim, hikmet sahibidir."

(YUSUF, 12/6)

RABBUKE sözcüğünü 'RABB'İN' yani TERBİYECİN ya da EĞİTİMCİN olarak tercüme edebiliriz. Önceki sayfalarda direkt terbiyetin ebeveyn tarafından endirekt terbiyetin ise Allahu Teâlâ tarafından olduğunu ifade etmiştik. Ancak Yusuf (as)'da Allah'ın

terbiyesinin direkt taalluk ettiğini görmekteyiz.

Bazı peygamberlerin (as) doğrudan ebeveyn tarafından eğitiliyor görünmeleri gerçeğinde Allah tarafından eğilimelerine tezat oluşturmadığı hakkında örneklerle açıklamalarda bulunacağız inşaallah:

1. Harun (as)'un peygamberliği kardeşi Musa (as)'nın duasıyla verilmiştir:

وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي ﴿٢٩﴾ هَارُونَ أَخِي ﴿٣٠﴾ اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي ﴿٣١﴾
وَأَشْرِكْهُ فِي أَمْرِي ﴿٣٢﴾ كَيْ نُسَبِّحَكَ كَثِيرًا ﴿٣٣﴾ وَنَذْكُرَكَ كَثِيرًا ﴿٣٤﴾ إِنَّكَ
كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا ﴿٣٥﴾ قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَى ﴿٣٦﴾

﴿طه : ٣٦ - ٢٩﴾

"Bana ailemden bir de vezir (yardımcı) ver."(29) "Kardeşim Harun'u."(30) "Onun sayesinde arkamı kuvvetlendir."(31) "Ve onu işime ortak kıl."(32) "Böylece seni bol bol tesbih edelim."(33) "Ve çok çok analım seni."(34) "Muhakkak ki, Sen bizi (bütün varlığımızla) görmektesin!"(35) "Allah: Ey Musa! dedi, istediğin sana verildi."(36)

(TÂ-HÂ, 20/29-36)

Allahu Teâlâ Harun (as)'un peygamberliğini Musa (as)'nın duasına bağlamış. Hakk Teâlâ Harun (as)'un peygamber olmasını dilediğinde muradını Musa (as)'nın diline yansıtmıştır. Eğer Musa (as) dua etmeseydi de Harun (as) Allah'ın muradıyla peygamber olacaktı.

2. Aynı durumu Yahya (as) da da görmekteyiz. Zira Allahu Teâlâ Yahya (as)'yı dünyaya getirtecek ve vakti geldiğinde de peygamber kılacaktı, ama Zekeriyya (as)'ın duasına bağladı ve muradını O'nun gönlüne ve oradan da diline yansıttı. MERYEM Suresi'nde bu konu şöyle ifade edilmektedir:

ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا ﴿٢﴾ إِذْ نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا ﴿٣﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا ﴿٤﴾ وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ وَرَائِي وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا ﴿٥﴾ يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا ﴿٦﴾ يَا زَكَرِيَّا إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَى لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا ﴿٧﴾ قَالَ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا ﴿٨﴾ قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا ﴿٩﴾ قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ﴿١٠﴾ فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ أَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ﴿١١﴾ يَا يَحْيَى خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَآتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا ﴿١٢﴾

﴿مريم : ١٢ - ٢﴾

"(Bu,) Rabbinin, Zekeriyya kuluna rahmetinin anılmasıdır."(2) "Hani O, Rabbine gizlice seslenip şöyle niyaz etmişti:"(3) "Ey Rabbim! Doğrusu, artık kemiklerim zayıfladı, saçlarım ağardı. Ey Rabbim! (şimdiye kadar) sana yöneltttiğim duada cevapsız bırakıldığım hiç olmadı."(4) "Doğrusu, benden sonra yerime geçecek yakınlarımın iyi hareket etmeyeceklerinden korkuyorum. Karım da kısırdır. Katından bana bir oğul bağışla"(5) "Ki, bana ve Yakub oğullarına mirasçı olsun. Rabbim! Onun, rızanı kazanmasını da sağla."(6) "(Allah): 'Ey Zekeriya! Sana, Yahya isminde bir oğlanı müjdeliyoruz. Bu adı daha önce kimseye vermemiştik' buyurdu."(7) "(Zekeriya): 'Rabbim! Karım kısır, ben de son derece kocamışken nasıl oğlum olabilir?' dedi."(8) "(Allah): 'Rabbin şöyle buyurdu; Çünkü bu bana kolaydır, nitekim sen yokken daha önce seni yaratmıştım' dedi."(9) "O: Rabbim! dedi, (çocuğum olacağına dair) bana bir işaret ver."(10) "Allah: Sana işaret, sapasağlam

olduğun halde (üç gün) üç gece insanlarla konuşamamandır, buyurdu. "Bunun üzerine Zekeriyya, mâbed'den kavminin karşısına çıkarak onlara: "Sabah akşam tesbihte bulunun" diye işaret verdi."(11) "Ey Yahya! Kitab'a (Tevrat'a) vargücünle sarıl! (dedik)" ve henüz sabi iken ona (ilim ve) hikmet verdik."(12)

(Meryem, 19/2-12)

Allahu Teâlâ İbrahim (as)'e vereceği oğulları da O'nun duasına bağladı ve her iki oğlunu peygamber kıldı.

3. Ya'kub (as) oğlu Yusuf (as)'un peygamber olacağını hem nübüvvet zekasıyla hem de aldığı vahiyle, işittiği ru'yâ'dan kavradı. Hatta sadece Yusuf (as)'un değil tüm Ya'kub ailesinin (as) peygamberlikle şerefleneceğini anladı. Bunun yanı sıra Ya'kub (as) Oğlu Yusuf (as)'un doğrudan doğruya Allahu Teâlâ tarafından eğitileceğini de anladı.

Yusuf (as)'un ru'yâsından sonra babası Ya'kub (as) hali nasıl oldu?

Şimdiye kadar anlatılanlar ışığında konuya bakacak olursak Ya'kub (as) oğlu Yusuf (as)'un peygamber olacağını anladığındaki tavırlarını birkaç nokta da anlatmaya çalışacağız:

1) Ya'kub, oğlunun peygamber kılınacağını öğrenince Rabbini hamd ile tesbih etti. Bunun kanıtı 6. Ayetteki ifade:

"Ve böylece Rabbin seni seçecek, ve sana öğretecek olayların yorumunu. Daha önce ataların İbrahim ve İshak'a tamamladığı gibi sana ve Ya'kub ailesine nimetini tamamlayacak. Şüphesiz Rabbin ilim, hikmet sahibidir."

(Yusuf, 12/6)

2) Ya'kub (as)'un olacak olaylar ve oğlunun başına gelecekler hakkında kalbi rahattı. Zira oğlunun Rabbi tarafından seçilerek eğitileceğini; korunacağını ve nimetlere erdirileceğini anlamıştı. Buna örnek olarak

surede de anlatılan hikayeden alıntılar yaparak birkaç örnek sayabiliriz:

A) Rabbi onu kuyudan kurtardı.

B) Küçük bir çöl köyünden dünya şehri olan Mısır'a götürdü. Sefillikten zenginliğe, çadır ve küçücük kulübecikten saraylara götürdü.

C) Mısır'ın Maliye Bakanı'nın evine yerleştirdi.

D) 21. Ayette ifade edildiği üzere O'na arzda iktidar ve kudret verdi ve ru'yâ ve olayların yorumlarını öğretti.

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ مِصْرَ لِامْرَأَتِهِ أَكْرِمِي مَثْوَاهُ عَسَى أَنْ يَنْفَعَنَا
أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ وَلِنُعَلِّمَهُ مِنْ تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَى أَمْرِهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

﴿يوسف - ٢١﴾

"O'nu satın alan Mısırlı kişi hanımına dedi ki: "Ona iyi bak. Belki bize yararı dokunur veya onu evlat ediniriz." İşte böylece biz Yûsuf'u o yere (Mısır'a) yerleştirdik ve ona (rüyadaki) olayların yorumunu öğretelim diye böyle yaptık. Allah işinde galiptir, fakat insanların çoğu bunu bilmezler."

(YUSUF, 12/21)

E) Yusuf Suresi'nin 55. ve 56. Ayet-i celilelerinde ifade edildiği gibi, Allahu Teâlâ O'nu (as) sadece arza değil arzın hazineleri üzerine de imkanlandırdı ve yerleştirdi vs.

F) Allahu Teâlâ hepsine peygamberlik vererek üzerlerine nimetine tamamlamakla beraber fadl ve keremiyle hem Yusuf (as)'u hem bütün aileyi (as) çölden kurtararak saltanat sarayına yerleştirdi ve onların vesilesiyle de o zamanın halkını maddî ve manevî gıdasızlıktan kurtardı. Bu nedenle bütün aile Rablerine şükür niyetiyle şükür secdesine kapandılar.

G) O mübarek peygamber ailesinin hikayesi hikayelerin en güzeli olarak sadece kendi zamanındaki insanlara değil hem Rasulullah (sas)'a ve ashabına (ra) hem kıyamete kadar gelecek olan bütün insanlara sürur ve teselli olmuştur.

H) Ya'kub (as)'un babalık sıfatı kalbine dikilmişti ve böylelikle harekete geçmesiyle meydana gelen üzüntüsünü de görmezden gelemeyiz. Zira ayrılık bütün aile için ağır bir ibtilaydı. Bütün peygamberlerde (as) benzeri ibtilaları görmekteyiz. Peygamberlere (as) tabi olabilmemiz için bizim cinsimizden olmaları gerekiyordu dolayısiyle bizim gibi üzüleceklerdi de. Ya'kub (as) artık Allah'tan iyi bir sabır bekliyordu.

قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَنْ تَذْهَبُوا بِهِ وَأَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ

﴿يوسف - ١٣﴾

"(Babaları) dedi ki: Onu götürmeniz beni mutlaka üzer. Siz ondan habersizken onu bir kurdun yemesinden korkarım."

(YUSUF, 12/13)

وَجَاءُوا عَلَى قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ

﴿يوسف - ١٨﴾

"Gömleğinin üstünde sahte bir kan ile geldiler. (Yakub) dedi ki: Bilakis nefisleriniz size (kötü) bir işi güzel gösterdi. Artık (bana düşen) hakkıyla sabretmektir. Anlattığınız karşısında (bana) yardım edecek olan, ancak Allah'tır."

(YUSUF, 12/18)

İmtihanı daha da zor kılan durum Bünyamîn (as)'in de Mısır'da

alıkonmasıydı. Gelecek Ayet konuyla alakalı:

وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا أَسَفَى عَلَى يُوسُفَ وَابْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ

﴿يوسف - ٨٤﴾

"Onlardan yüz çevirdi, "Ah Yusuf'um ah!" diye sızlandı ve kederini içine gömmesi yüzünden gözlerine boz geldi."

(YUSUF, 12/84)

I) Yusuf (as)'un İlahî eğitimi İlahî muraddı:
Allah Yusuf'u o zamandaki diğer kullarına peygamber olarak yetiştirmeyi murad etti. Ya'kub (as)'un da 6. Ayette ifade ettiği gibi: "Rabbin seni seçecek." Buradaki seçmek peygamberlik için olan seçimdir. Bu nedenle Allah eğitti, vahyetti ve ru'ya'ların te'vilini öğretti. İşte bu vechile Allah Yusuf (as)'a nimetini tamamladı.

J) Ya'kub (as), oğlu Yusuf (as)'un kalbini sevindirmek için ona müjeyi verdi. Zira gelecek olan ibtilaya motive olmalı ve hazırlanmalıydı.

Buna işaret eden nedir? Ya'kub (as)'un fetaneti, 'Rabbin seni seçecek' sözü ve hatta 6. Ayetin bütünü. Bu Ayetten hatta Yusuf (as)'un o yaşta dahi çok zeki olduğu anlaşılmaktadır. Zira babanın oğula anlattıklarını öğrenince bunu o zekayı görmekteyiz.

Enes ibni Malik (ra)'in rivayetine göre Rasulullah (sas) şöyle buyurmuştur: ***"Kolaylaştırınız, zorlaştırmayınız, müjdeleyiniz, nefret ettirmeyiniz."*** Bu hadis-i şerifle madem insanlara bir davranış ölçüsü veriliyor o halde bu eylemi en başta uygulayacak olanlar peygamberlerdir. Dolayısiyle Ya'kub (as) da oğlu Yusuf'a bu hadis-i şerifin hedefi doğrultusunda davranmıştır.

Ya'kub (as) niçin Ilahuke (İlah'ın) demedi de Rabbuke (Rabbin) dedi?:

Bunun çok yönlü İlahî hikmetleri yanısıra hitabet ve belagat özelliği de

vardır. Bunlardan 7 noktayı ifade edelim:

1. Mecaz ifadeyle Yusuf (as)'un her hal-u karda peygamberlik alacağı vurgulanmaktadır. Insanları İlahına ve Rabbine davet edecek ve dolayısıyla o hal için hazırlık dönemini yaşayacaktır.

2. Doğal zamanlama ve sıra düzeni. (Seçilmek, eğitilmek, öğretilmek, nübüvvet) Rabbuke sözcüğü mecaz olarak belağı bir ifadedir ve parantez içine yazdıklarımız ve daha fazla sözcüğü kapsamaktadır. Bu ise bu lisanın zenginliğindendir.

3. Bütün insanları Allahu Teâlâ eğitmiş ve terbiye etmiştir. Çünkü O Rabbu-l alemîndir. Peygamberler (as) bütün insanlar içinden Allah'ın eğitimden istifade konusunda önceliklidirler.

4. Rabbuke sözcüğünde dolaylı olarak bir işaret görmekteyiz. O işaret ise Allah'ın alemlerin mutlak terbiyecisi olduğudur. Rabb hem Kendisine inananları hem de Kendisine karşı düşmanlık edenlerin ihtiyaçlarını vermiştir. Mesela hem Peygamber (sas) dostu Ebu Bekr (ra)'in hem düşmanı Ebu Cehl'in ihtiyaçlarını vermiştir, hem Musa (as)'nın hem Samiri'nin ihtiyaçlarını karşılamıştır, zira O Rabbu-l alemîn'dir. Eğitmek (terbiye etmek) hem dost hem düşmanı kapsamaktadır, ama seçmek sadece dost için geçerlidir. O halde eğitilmek adl, seçilmek fadldır.

„At Terbiyyetu Adl". Küfür aklın seçimidir. Allahu Teâlâ insanları akıllarının seçimine göre terbiye eder bu da adalettir. Kendi seçtiklerini ise Allah Kendi seçimiyle terbiye eder o da fadldır. Burada El Azîz olan Allahu Teâlâ'nın izzeti tecellî eder.

FATIR Suresi'nde Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

> "Ey insanlar! Sizler Allah'a muhtaç fakirlersiniz.
> Allah ise (hiç himseye muhtaç değildir) O ganîdir,
> hamîddir."
>
> (FATIR, 35/15)

AL-İ İMRAN Suresi'nde ise şöyle buyurmaktadır:

"Kim inkâr ederse (bu hakkı tanınmazsa), şüphesiz Allah bütün âlemlerden müstağnidir. (Kimseye muhtaç değildir, her şey O'na muhtaçtır.)"

(AL-I İMRAN, 3/97)

MULK Suresi'nde ise şöyle buyurmaktadır:

"Hükümranlık (mülk) elinde olan Allah ne yücedir! O her şeye güç yetirendir. O ki, ölümü ve hayatı yaratti, hangİnİzİn amelce daha güzel olduğunuzu imtihan için ve o, bihakkın Aziz'dir (galiptir), Gafur'dur (çok yarlığayandır)."

(MULK, 67/1,2)

Allahu Teâlâ mahlukatından istifade etmez zira O mutlak zengindir. O (CC), mahlukatı Kendisinden faydalansın ister. Bu durum sadece Allah için geçerlidir. Mahlukat birbirine karşılıklı iyilik yaparlar. En safi ve katıksız iyilik mesela anne ve babanın çocuklarına karşı yaptıkları iyiliklerdir, ama o da onların fıtratlarına yerleştirilmiş olan ebeveyn duygularının yansımalarıdır.

5. **Rabbuke** sözcüğünde Yusuf' için bir teselli, sevinç ve ferahlık görmekteyiz. Yusuf'un kalbini yumuşatmaktadır. Allahu Teâlâ'nın bu eğitimi ve terbiyesine karşı kullar eğer vefa göstererek şükür ederlerse ne ala ama bir de bu Allah'ın fadlını kullanıp da sonradan da şükretmeyip nankörlük ederlerse vay hallerine. Mesela, Firavun, Nemrud, Ebu Cehl ve benzerlerinin halleri. Allahu Teâlâ'dan her türlü nimetleri aldılar ama kötü niyetlerinden dolayı bu onlar için bir tuzak (istidrac) olmaktan öteye geçmedi. Çünkü onlar arzda zalim olmayı tercih ettiler.

Ya'kub (as) bir peygamber olarak Rabbuke'nin anlamlarını geniş çapta bildiğini düşünecek olursak hem kendisi için hem Yusuf (as) için neler ifade ettiğini de bildiğini düşünebiliriz.

6. Rabbuke kelimesinde bir alamet ve bir haber daha görmekteyiz.

Buradan itibaren Yusuf (as)'u Allah'ın muradıyla bir mübarek peygamber olarak değerlendirmeliyiz. Doğumundan ölümüne kadar nübüvvet kapsamında görmeliyiz. Hiçbir zaman ve mekanda Yusuf (as) için artık yanlış ve olumsuz bir yorum yapmamalıyız. Rabbin seni seçecek sözünden bu anlaşılmaktadır ve bizim içinde bir anlayış yardımıdır. Burada Bir ikaz da vardır. Mesela: "O da meyletmişti eğer Rabbinin burhanını gösmeseydi" sözündeki 'meyil' o halde şehevî olarak düşünülemez. Böyle bir düşünce haddi aşmak olur. Allahu Teâlâ Buharî'de geçen bir Hadis-i Kudsi'de: ***"Dostuma düşmanlık edene harp ilan ederim."*** buyurmaktdır. Allah'ın velisi böyle olursa, insanların arasından seçilmiş zirve insanlar olan nebileri için durum ne olur varın siz düşünün. Ey insan! Allahu Teâlâ herşeyi senin için yarattı ve seni de sadece O'na Subhanehu ve Teâlâ ibadet etmen için yarattı. O zirve maksat olan ubudiyeti ise insanlar peygamberlerden öğrenmişlerdir.

Bu hikayeden ve Ayetlerden hayatımız için büyük dersler almalı ve çıkartmalıyız. Şeytanın hasedi, hile ve tuzaklarını da bu hikayeden anlamalıyız. 5. Ayet-i celilede ifade edildiği gibi:

"Muhakkak ki; şeytan, insana apaçık düşmandır."

(YUSUF, 12/5)

7. **Yectebîke Rabbuke**, anlamı: Rabbin seni seçecek. Enbiya suresi 23. Ayetinin bu altıncı Ayetle bağlantılı olduğunu ve buraya yansıdığını görmekteyiz:

"O, yaptığından sorulmaz; onlar ise (yaptıklarından) sorulurlar."

(ENBİYA, 21/23)

"İşte böylece Rabbin seni seçecek, ve sana öğretecek (rü'yada görülenlerin)ifadelerinin yorumunu ve daha önce iki atan İbrahim ve İshak'a nimetini tamamladığı gibi sana ve Ya'kub soyuna da nimetini tamamlayacaktır. Çünkü Rabbin çok iyi bilendir, hikmet sahibidir."

(YUSUF, 12/6)

Bu mübarek Ayette Rabbuke yani Rabbin kelimesi iki defa geçmektedir. Yaptıklarından hesap sorulmaz olan Allahu Teâlâ istediği kulunu seçer ve peygamber kılarsa niçin O'nu peygamber yaptı denilebilir mi!? Ve seçtiği peygamberin (as) bütün söz ve hareketleri O'nu seçenin gözetiminde olmaz mı!?

Birinci 'Rabbuke' yaptığından sorumlu olmayan Allah'ın dilediğini seçeceğini ifade eder ve ikinci 'Rabbuke' kelimesi ise kendi ifade hedefinin yanısıra birinciyi teyit eder. Yani "Rabbin çok iyi bilendir ve hikmet sahibidir" buyurmaktadır. İstediğini böylece seçer. Yaptıklarından sual olunmaz ama buna rağmen Rabbiniz yaptıklarını ilim ve hikmetiyle yapar. Zira O'nun ilmi ve hikmeti sınırsızdır. Rabb kelimesinin daha nice derin manaları, ders ve hikmetleri vardır ve bu anlattıklarımızla sınırlı değildir.

Rabbin seni seçecek hitabından sonra hemen Allah Subhanehu ve Teâlâ'nın kelamının ilgili Ayetteki ikinci sözü: "ve yuallimuke" "Ve O sana öğretecek" gelmektedir. Bu söz ile alakalı bir kaç noktayı ifade edeceğiz inşaallah.

Bu Ayet-i celilede Allahu Teâlâ'nın birbirlerine bağlı üç şey yaptığını görmekteyiz. Bu üç olayın varıkları birbirin sebeb ne vesiledir.

1. Seçmek
2. Öğretmek
3. Eğitmek

Buradaki eğitim Rabbanî eğitimdir.
Seçilmiş olan öğretilir, **öğretilen** ise **eğitilir**. Bu mantık sıralamasına göre anlatılmıştır.

Buradaki vav (ve) ise refagat ve'sidir. "ve yuallimuke" "Ve O sana öğretecek" Yani birbirine paralel olarak refagat eden üç kelime veya olay var. Sonra koordinasyon ve'si gelerek "ve yutimmu ni'metehu aleyke" "ve sana nimetini tamamlayacaktır" derken sonucu yani Allah'ın muradını gösterdmektedir. Burada ki 'nimet' nedir? Ayetin ifadesiyle

ataları İbrahim (as) ve İshak (as)'a verdiği nimet cinsinden. Onlara verdiği en üstün nimet nedir? Elbette peygamberlik makamı. Demek ki İlahi eğitim: Seçecek, öğretecek ve eğitecek ve sonunda da peygamberlik nimetiyle nimetlerini taçlandıracaktır.

Allah Subhanehu ve Teâlâ'nın "...ve o sana öğretecek (rüyada görülen) olayların yorumunu" sözünden neler anlıyoruz?

İlim öğretmek de iki türlüdür: Birisi nübüvvet hazırlığı içindir, Allahu Teâlâ Yusuf (as)'a ru'yaların yorumunu öğretmiştir. Buna işaret ise Yusuf (as) 4-5 yaşlarında olmasına rağmen hiçbir kardeşine gidip anlatmayarak ru'yanın bütününü (4. Ayet) hiçbir yerini unutmadan ve doğru sıralamasınıa göre ve ru'ya'nın ehemmiyetini anlayarak sadece babası Ya'kub (as)'a anlatmasıdır. Oysa ki o yaştaki çocuklar öyle enteresan bir ru'ya gördükten sonra heyecana kapılarak ve onlara karşı övünmek için hemen giderek kardeşlerine anlatırlardı. Ama Yusuf (as) babasından başkasına anlatmadı. Bu durum Yusuf (as)'a ve diğer kardeşlerine peygamberlik verileceğini haber verdiği için Ya'kub (as) ve ailesine büyük bir müjde idi. Musa (as)'ın annesine de aynısı olmuştu. Allahu Teâlâ Musa (as)'ın annesine bebek Musa'yı Kasas suresi 7. Ayetinde ifade edildiği gibi sepete koyarak ırmağa bırakmasını ilham etmiştir.

> "Mûsâ'nın annesine, "Onu emzir, başına bir şey gelmesinden korktuğun zaman onu denize (Nil'e) bırak, korkma, üzülme. Çünkü biz onu sana döndüreceğiz ve onu peygamberlerden kılacağız" diye ilham ettik."
>
> (Kasas, 28/7)

Meryem (as)'in Isa (as)'ya hamilelik durumu ve doğumu da bunun gibidir. Bütün bunlar kalpleri sakinleştirip müjdelemek, tesellî ve teserrî olarak verilenlerdendir.

İkincisi ise: Allahu Teâlâ Yusuf (as)'a ru'yaların yorumunu öğretmiştir bu ise peygamberliği ile alakalı vahyden bir parçadır. Zaten peygamberlerin (as) ru'yaları onlara Allah'tan gelen vahiy cinsindendir.

Ebu Hureyre (ra) Rasulullah'ın şöyle dediğini rivayet etmiştir: ***"Zaman yaklaşınca, mü'minin ru'yası, neredeyse yalan söylemeyecek. Esasen mü'minin ru'yası, peygamberliğin kırk altı cüzünden bir cüzdür."*** Bu hadis ittifakla doğrulanmıştır.

Buharî'nin sahîhinde geçen bir rivayette de Ebu Hureyre (ra) Rasulullah (sas)'tan şunları duyduğunu bildirmiştir: ***"Peygamberlikten geriye mubeşşirât (müjde veren)den başkası kalmamıştır. Mubeşşirât nedir diye sorulduğunda ise: "Salih ru'yalardır."*** buyurmuştur.

İşaret:

Allahu Teâlâ bu Ayette: "... ve O sana (ru'yada görülen) olayların yorumdan öğretecek..." derken niçin ru'yaların değil de ifadelerin yorumunu öğretecek demiştir.

Bu sualin cevabını inşaallahu Teâlâ vereceğiz. Allah'ın muradında sorgulamak için değil, Allah'ın kelamında araştıracağız ki O'nun kelamını analiz ederek anlayalım ve peygamberi Ya'kub (as)'un fetanetini görelim.

Bir insan bir uyku ru'yâsı görse onun ruhu ruhlar alemine gitmiş ve çok şeyler görmüştür. Ru'ya sahibi ru'yâsını anlattığında ne olur? Ruhuyla gördüğü görüntüler dil vasıtasıyla ifadeye dökülmüş olur. Ruhî görüş dil anlatışına dönüşür ve anlatılanlar ya doğru ya yanlış ya tam ya eksik anlatılmış olabilir. Uykuda görülen ru'yâ hakikat aleminden bir hakikattir. Ne hayal ne de gerçek dışı algılardır. Ancak ru'yânın bir kısmı yanlış anlatılmış, unutulmuş, değiştirilmiş ya da abartılmış olabilir.

Ya'kub (as) 5. Ayette oğlu Yusuf (as)'a demiştir ki: "Oğulcuğum! Ru'yânın bir kısmını dahi kardeşlerine anlatma, yoksa sana tuzak kurarlar; zira şeytan insanın apaçık düşmanıdır."

Allahu Teâlâ burada bize Yusuf (as)'un ru'yâsını tam olarak babasına anlattığını teyit etmektedir. İfadelerinde ru'yâdan hiçbir şeyin eksik - fazla ve hatalı anlatılmadığını ifade etmektedir. Bu da tabi ki Allahu Teâlâ'nın

Yusuf (as)'u peygamberlik için seçtiğinin vurgusudur. Allahu Teâlâ Yusuf (as)'u peygamberlik için eğitmektedir. Peygamberler (as) dışındaki insanlar çünki gördükleri ru'yâları anlatırken unutabilir, yanılabilir ya da eksik anlatabilirler. Bu nedenle Ya'kub (as) nübbüvvet ilminin inceliğiyle olayı anlamış ve oğlu Yusuf (as)'a: "...ve sana öğretecek (ru'yada görülen olayların) ifadelerinin yorumundan." demiştir. Yukaırda izah ettiğimiz gibi, insanlar hakikat aleminde görülenleri bire bir gerçekliğiyle nakletmeyecek veya nakledemeyecekleri için "ru'yâların yorumunu" demeyerek ifadelere dönmüş "anlatımların yorumu" demiştir. Mesela ileride Yusuf (as)'un zindan arkadaşlarının anlattıkları ru'yâ gibi. Onlar doğruyu da anlatmış olabilirler ama yalan da eklemiş olabilirlerü zira normal insanlardan birer insanlardır. Masumiyet taşıyan peygamber değillerdir. Ama oğlu Yusuf (as)'un bire bir doğruyu anlattığını bildiği için ise "Oğulcuğum! Ru'yânın bir kısmını dahi kardeşlerine anlatma" demiştir. Yani 'ifadenin bir kısmını' değil 'ru'yânın' bir kısmını demiştir. Bu durum peygamberlerin (as) hem masumiyetini hem fetanetini hem de ifade mükemmelliğini gözler önüne sermektedir.

"Ve O sana öğretecek":

1) Buradaki Ve'deki V harfi beraberlik yani refagat V'sidir. Yukarıda da anlattığımız gibi. Seçilmekle birlikte eğitilmek ve öğretilmektir.

2) Koordinasyon V'si. Seçilmek ve öğretilmek birbirlerine koordine edilmiştir yani birbirlerine bağlanmıştır, biri diğeriyle beraberdir.

3) Burada "O sana öğretecek" derken sübjeye dikkat çekilmektedir bir tarife değil.

4) Arapça da "Ve yuallimuke" "Ve O sana öğretecek" ifadesindeki öğretecek fiili hazır zaman fiilidir, bir anlık değil sürekliliği ifade eder. Yani Yusuf (as)'a hayatı boyunca öğretecektir, ta doğumundan ölümüne kadar. Hikayenin devamına baktığımızda bunu görmekteyiz. Mısır'da kralın ve hapishane arkadaşlarının ru'yâlarını yorumladığını tesbit edebiliyoruz. En az üç tanesini Allahu Teâlâ bize Kur'an-ı Kerim'de bildiriyor. Bundan anlıyoruz ki daha nice insanların ru'yâlarını, ru'yâlarının anlatımlarını

tevil etmiştir.

5) "Ve O sana öğretecek (ru'yâda görülen) olayların yorumdan" derken o ilmin bir deniz gibi uçsuz bucaksız olduğu ve Yusuf (as)'a sadece bir damlası verildiği anlaşılmaktadır. Ne kadar bilinirse bilinsin yine de o ilmin sadece küçük bir parçası olduğuna işaret edilmektedir. Zira "(ru'yâların) ifadelerin **'yorumunu'** demiyor **'yorumundan'** diyor, yani o ilimden sadece bir parça bir kısım.

6) "Ve yutimmu ni'metehu aleyke" Ve tamamlayacak O sana ni'metini" kelimesi hakkında:

"Yutim" yani "tamamlayacak" sözcüğü biir fiildir. Koordinasyon V'sine baktığımızda ve ardından hazır zaman ve süreklilik ifade eden "tamamlayacak" fiiline baktığımızda tamamlanacak olan ni'metin nübüvvet yani peygamberlik olduğunu anlamaktayız.

"Tamamlayacak" fiili aslında kelimenin kendisinin de ifade ettiği gibi tamamlanmayı ve sonlanmayı ifade etmesine rağmen devamlılık ifade etmesi çok ilginç ve yüksek hitabet sanatı taşımaktadır. O ni'metin Yusuf'a, Ya'kub ve ailesine (as) tamamlanacak olan ni'metin ancak peygamberlik olabileceği ile izah edilebir, zira peygamberlik ni'meti hem dünyada hem ahirette hem de ebediyete kadar devam ede gidecek bir ni'met tamamlanmasıdır. Bir adama peygamberliğin verilmesi elbette harika ve devasa bir nimettir ve kendisini başka hiçbir nimetin geçemeyeceği çapta büyük bir nimettir.

Evet, görüldüğü gibi "tamamlayacak" kelimesi ne kadar da derin manalı ve mükemmel ve çok zengin bir ifade gücüne sahiptir.

7) Yusuf (as)'un seçilmesi olsun ru'yâ olsun ni'metin tamamlanması olsun hepsi de hikayenin sonunda apaçık birbirini açıklar, tamamlar ve teyit eder mahiyettedir. 100. Ayet-i celile sonucu ifade etmektedir:

> "...Yûsuf dedi ki: "Babacığım! İşte bu, daha önce gördüğüm rüyanın yorumudur. Rabbim onu

GERÇEKLEŞTİRDİ..."
(YUSUF, 12/100)

8) Kur'an-ı Kerim'de ET-TAMAM ve EL KEMAL sözcükleri geçmektedir.

Et-tamam = tamamlamak, El kemal = kemale erdirmek.

Bu iki sözcük birbirinin eşanlamlısı değil bilakis birbirinden ayrı anlamları haiz iki kelimedir.

"Bugün sizin dîninizi kemâle erdirdim. Ve
üzerinizdeki nimetimi tamamladım."
(Maide, 5/3)

Bu sözcüklere örnekler verelim: Mesela 1 litre yağlı süt var 1 litre de yağsız süt. Yağsız süt süt olma yönüyle kemal haldedir ancak tamamlanma yönüyle eksiktir. Görüntü, miktar ve şekil bakımından tamdır ancak içerik ve kalite bakımından noksandır. Birinci şişedeki süt ise hem kemal vaziyettedir hem de tamamlanmıştır. Yani kemal daha çok dış görünüş ve sıfatlarla alakalı iken tamamlanma hali ise içeriğinin de kalite bakımından da bütünlüğe ulaşmışlığıdır.

İkinci örnek: Bir ev düşünün ki dışarıdan bakınca temeli, çatısı, duvarları, kapı ve pencereleri, boyası ve şekli kemal (olgun) vaziyettedir ancak içine girdiğinizde ceryanın ve suların bağlanmadığını görürsünüz. O ev kemale ermiş olmasına rağmen tamamlanmış değildir. Tamamen oturulcak hale gelmesi için tamamlanmış olması gerekmektedir. Kainat evinin kemale ermesi ve tamamlanması ise Muhammed aleyhissalatu ve-s selam'ın Nuru ve İslam Din'inin zuhuruyla gerçekleşmiştir.

"Bugün sizin dîninizi kemâle erdirdim. Ve
üzerinizdeki nimetimi tamamladım."
(Maide, 5/3)

Allahu Teâlâ Adem (as)'den Muhammed (sas)'e kadar dinler göndere

gelmiş ancak yukarıdaki Ayetin vahyi ile birlikte din olgusunun kemale erdirilerek tamamlandığını ifade etmiştir. Yani İslam dini dünya ve ahiret saadetini ve ebedi saadeti içinde barındıran **kemal** ve **tamam**'a sahiptir.

Ebu Hureyre (ra)'nin rivayet ettiği bir hadis-i şerifte Rasulullah (sas) şöyle buyurmuştur:

> "Benimle, benden önce gelip, giden peygamberlerin durumu aynen şuna benzer: Adamın birisi çok güzel bir ev yaptırmıştır. O, bu evi tamamlamış, süsleyip donatmış, ancak duvarında bir köşe taşının yerini eksik bırakmıştır. O şâhâne evi görmeye gelenler, binanın içinde gezip dolaşırken, gözleri bu eksik kalan yere ilişince: 'Bina çok güzel olmuş ama keşke şu köşe taşının yeri de boş bırakılmış olmasaydı!' demekten kendilerini alamazlar. İşte ben, yeri boş bırakılan o köşe taşı gibiyim. Ve ben, gönderilen tüm peygamberlerin sonuncusuyum."
>
> (Sahîh-i Buharî)

Tamam sözcüğü hakkında birkaç misal:

- Mahşer gününde yani mahkeme-i kübra'da terazide kelime-i şehadetten daha ağır gelecek bir kelime yoktur.
- İki namaz arasında büyük günahlar haricindeki günahlar affedilir.
- Zekat insan için bir temizlikti. Sahip oldukları maddi ve manevi değerler için felaketlerden, hastalıklardan ve günahlardan temizleyici ve koruyucu ve bir terakki aracıdır.
- Sadaka da temizleyicidir. Tevbe Suresi 103. Ayetinde Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

> "Onların mallarından sadaka olarak al ve onunla, onları temizle ve tezkiye et ve onlara dua et, muhakkak ki; senin duan onlar için bir sekînedir (sukûnettir). Ve Allah; Sem'î (en iyi işiten)dir, Alîm (en iyi bilen)dir."
>
> (Tevbe, 9/103)

- Ramazandaki oruç bir rahmet, bağışlanma ve cehennemden azaddır.
- Hac yapan ve günahsız olarak geri dönen anasından doğduğu gibi tertemiz döner.
- İyilikler kötülükleri siler ve hatta kötülükler iyiliklere dönüşür de iyilikler olarak yazılır.
- İslam'da iyilikler en az 10 kat hatta 700 katıyla çarpılarak sevap verilir. Sen kamil bir ibadet yaptığında Allahu Teâlâ o ibadetin sevabını hatta sayısız derecede yükseltebilir yani tamamlanmış olarak verilir.

"O, istediğiniz şeylerin hepsinden size verdi.
Eğer Allah'ın nimetlerini saymaya kalkışsanız
sayamazsınız."

(İbrahim, 14/34)

Bütün bu nimetler ve sevaplar Allahu Teâlâ'nın en büyük nimeti olan rızasına kavuşmamız ve cennetine girmemiz içindir.

Yusuf (as)'un kardeşlerinin (as) peygamber olduklarının delilleri:

Kemal ve tamam sözcüklerini anladıktan sonra o Ayet-i kerime'yi daha da net anlayabiliriz.

"İşte böylece Rabbin seni seçecek, ve sana öğretecek
(ru'yada görülenlerin) ifadelerinin yorumunu
ve daha önce iki atan İbrahim ve İshak'a nimetini
tamamladığı gibi sana ve Ya'kub soyuna da nimetini
tamamlayacaktır. Çünkü Rabbin çok iyi bilendir,
hikmet sahibidir."

(Yusuf, 12/6)

Ya'kub (as) peygamberdi ve Yusuf (as) ve kardeşleri ise İlahi program gereği peygamberliğe hazırlanıyorlardı. Bilindiği üzere yaratılmışlar için en yüksek derece, en ali makam, en ince ve nazenin meslek, en tamamlanmış nimet nübüvvet yani peygamberliktir. Bu nedenle oraya varacak yolda önceleri kemal (olgun) derecede kulluk yaparak birtakım meşakkatlere katlanmalıydılar. Zira peygamberlikten öte kul için

bir yer yok. Biz Yusuf (as)'un kardeşlerine de peygamberlik verildiği görüşündeyiz. Onlara da vahyedildi ve onlar (as) o vahiy doğrultusunda insanarı tebliğ ederek irşad ettiler. Onlar sıdk, fetanet, tebliğ, emanet ve ismet yani masumiyet sıfatlarına sahip insanlardı. Bunu isbat edeceğiz inşaallahu Teâlâ.

1) "Daha önce iki atan İbrahim ve İshak'a nimetini tamamladığı gibi sana ve Ya'kub soyuna da nimetini tamamlayacaktır."

Burada Allah tamamlayacağı nimet için Ya'kub (as)'u anmıyor. Zira Ya'kub (as) zaten peygamber kılınmış ve kendisine nimet tamamlanmıştı. Bu nedenle "sana ve Ya'kub (as) ailesine" buyuruluyor. Ya'kub (as) için o ru'yâ bir müjde ve tesellîydi. Burada o nimet nedir acaba sorusunu açık bırakmayarak Rabbimiz kendisi açıklamaktadır: "...daha önce iki atan İbrahîm ve İshak'a nimetini tamamladığı gibi...". Bu sözler ru'yânın yorumu olarak Ya'kub (as)'a aittir ve Allahu Teâlâ o sözleri bize nakletmektedir. Ya'kub, Allah'ın Yusuf (as) ve kardeşleri (as) hakkındaki muradını ifade etmiştir. Diğer taraftan Allahu Teâlâ bu Ayetlerle Ya'kub (as)'un sözlerini teyit mahiyetinde yorumlamaktadır. Bu bağlamda bizim kesin bildiğimiz o ki İbrahim ve İshak (as) ikisi de peygamberdir, o tamamlanacak olan nimetler ise peygamberlik olduğu aşikardır ve dolayısıyla kendisinde şüphe barındırmayan mutlak bir delildir. Demek ki Yusuf (as)'un kardeşlerinin hepsi de peygamberdir.

2) Buradan itibaren Yusuf (as)'un kardeşlerine peygamber olarak inanmalı ve bu gözle bakmalıyız. Yusuf (as)'un kardeşlerinin peygamberliğini kabul etmemek 6. Ayeti kabul etmemek ve peygamber olduğu işakar olan Ya'kub (as)'un ru'yâ yorumunu kabul etmemek ve hatta o hikayeyi kabul etmemek olur. Kur'an'ın baştan sona kadar bir surede anlattığı ve hikayelerin en güzeli olarak övdüğü hikayeyi kabul etmemek ise Kur'an'ın bütününü kabul etmemek anlamına gelir. Allah cümlemizi korusun.

3) "Çünkü Rabbin çok iyi bilendir, hikmet sahibidir." (Yusuf, 12/6)

Allahu Teâlâ herşeyi bir takdirle yani kaza ve kaderle; yerli yerinde yapar.

Herşeyi bilir ve hikmet sahibidir. Allah istediklerini istediği gibi seçer ve buna kimse itiraz edemez.

El kemal ve et tamam arasındaki farkı yukarıda görmüştük. Rasulullah (sas) efendimizden Buhari'nin sahihinde geçen Ebu Musa (ra)'nın şöyle dediğini nakletti: ***"Erkeklerden kemâle eren çoktur, kadınlardan ise firavun'un karısı Âsiye ve İmran kızı Meryem dışında kemâle eren olmamıştır. Âişe'nin diğer kadınlara üstünlüğü ise, tiridin öbür yemeklere üstünlüğü gibidir."***

Başka bir rivayette ise şöyle buyurulmuştur: ***"Kadınlardan kâmil olanlar dört kişidir; Firavun'un karısı Asiye, İmran'ın kızı Meryem, Huveylid kızı Hatice ve Muhammed (saa) kızı Fâtıma'dır."***

Bu hadis-i şeriflerden de anladığımız gibi "kemal" anlayış ve ibadet cihetiyle kadınlarda da olabiliyor ancak "tamam" peygamberlere mahsus bir nimettir zira kadınlardan hiçbir peygamber gönderilmemiştir. Bu nedenlerle diyoruz ki Allah'ın Yusuf ve kardeşlerine (as) tamamlayacağı nimeti peygamberliktir.

4) Yusuf (as) ve kardeşleri (as) peygamber evinde ve ocağında terbiye ve talim gördüklerinden salih ve kamil olarak - önce kemal sonra tamam - bağlamında yetişecek ve nübüvvete hazırlanacaklardı, dolayısıyla dünya ve ahiret saadetine erceklerdi. Ya'kub (as) onları nübüvvet ilmi ve eğitimiyle eğitti ve tamamlanacak nimet olan peygamberliğe hazırladı.

Mutlak kemal ile mahlukat kemalini ayırmamız gerekmektedir.
Buradaki kemalat diğer insanlara nisbetendir yoksa Allah'ın kemaliyle ölçülecek kemal değil. Mutlak kemal Allah'a aitir.

5) Tamamlanacak olan nimetin özel olarak Ya'kub oğulları, torunları ve varislerine (as) bakan yönü: mesela Musa (as) Isa (as) Zekerriyya (as) ve Yahya (as) Yakub (as)'un soyundan gelen peygamberlerdendir. Ama Kur'an'da geçen "Asbat" kelimesi ise oğullar anlamındadır.

قُلْ آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَى وَعِيسَى وَالنَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

﴿آل عمران - ٨٤﴾

"Allah'a ve bize indirilene ve İbrâhîm (a.s)'a, İsmâil (a.s)'a, İshâk (a.s)'a, Yâkub (a.s)'a ve Yâkub oğulları'na indirilenlere, Hz. Mûsâ'ya ve Hz. Îsâ'ya ve nebilere Rab'leri tarafından verilenlere îmân ettik. Onların arasından birini (diğerlerinden) ayırdetmeyiz. Ve biz O'na (Allah'a) teslim olanlarız." de."

(AL-İ İMRAN, 3/84)

Buradaki "Asbat" "Sibt" sözcüğünün çoğuludur ve manası torun: oğulun oğlu ya da oğul anlamına da gelir. Mesela: 'Huseyin Muhammed'in sibtidir' denilince arapça da hem torunu anlaşılır hem oğlu.

AL-İ İMRAN Suresi'nin 84. Ayetinde ifade edilen asbat hem torun hem oğul anlamlarına gelmektedir.

Kur'an'ı Kerim'e baktığımızda gerçekten de Ya'kub oğullarından ta İsa (as)'ya kadar sürekli peygamberler gönderilmiştir. İbrahim (as)'den İshak (as), İshak (as)'dan Ya'kub (as), Ya'kub (as)'dan Yusuf ve diğer oğulları ve onlardan Zekeriyya (as) Yahya (as) ve İsa (as) gelmiştir. İbrahim (as)'in diğer oğlu İsmail (as)'den ise Hatemu-n Nebi Rasulullah Muhammed Sallallahu Teâlâ Aleyhi Ve Sellem gelmiştir.

Ya'kub (as) "...daha önce iki atan İbrahim ve İshak'a nimetini tamamladığı gibi..." derken İbrahim ve İshak (as) derken İsmail (as)'in ismini anmamıştır. Öylelikle Son Elçinin atası olan İsmail (as)'i anmayarak İshak (as)'ın nesline vurgu yapmıştır.

6) Ayette İbrahim (as) ve İshak (as)'ın anılmaları bize 3 cihet göstermektedir:

1. **Cihet:** Burada Ya'kub (as)'un aslı ve nesebi vurgulanmaktadır. Yani İbrahim (as)'in Sara isimli hanımından İshak (as) olmuş ve İshak (as) Ya'kub (as)'un atasıdır. Sara annemiz Ürdün'le Suriye arasında bulunan Şam'daki kenan boyundandır. İbrahim (as) ile Hacer annemizin evliliklerinden doğan oğlu İsmail (as)'dir ve Muhammed (as)'in de dedesidir. Hacer annemiz aslen Mısır'lıdır. Sara da Hacer de Allah onlardan razı olsun İbrahim (as)'in hanımlarıydılar.

İbrahim (as), hanımı Hacer'i ve oğlu İsmail (as)'i Mekke'deki korunmuş ev olan El Beyti-l Haram yani Ka'be yanında bıraktı ve geri gitti. Niçin mi? Allah'ın emriyle!

İsmail (as) Ka'be'nin yanında annesiyle birlikte yaşıyorlardı. Curhum Arap kabilesi su ararlarken kuşların etrafında döndükleri yere kadar gelerek orada suyun olduğunu tahmin ettiler. Kuşların başında uçuştukları su Allah'ın keremiyle ortaya çıkan zemzem suyu idi.

O insanlar gelerek Hacer annemizden su vesilesiyle orada kalmak istediklerini belirterek izin istediler ve izin alınca da orada yerleşti ve yaşadılar. İsmail (as)'ın lisanı babasının lisanı olan İbranice idi, daha sonra Arapların aslı olan Curhum kabilesinden anne – oğul Arapça öğrendiler. İsmail (as) büyüyünce o kabileden bir kızla evlendi. Bundan anlaşılan o ki Muhammed (sas) aslı Arap olan Arap değil Araplaştırılmış Arap'tır.

Arap Â'ribe = Arap olan Arap.
Arap Mustâ'ribe = Araplaştırılmış Arap.

Evet, Muhammed (sas) aslı Arap değil sonradan Araplaştırılmış Arap'tır yani Arap Mustâ'ribe'dir. Asıl Arapların dayandığı şahsın ismi Ya'rub ibni Kahtân'dır ve Yemen'den Kahtân kabilesine mensuptur.

Konuyu biraz daha etraflıca anlatacak olursak:
Neden Araplara „Arap" ismi verildi? „Arap" kelimesi şu anlama geliyor; mantıklı ve yazı dili konuşan. Birtakım ulema diyor ki o „Ya'rub" manasındadır. Kahtân oğlu Ya'rub Yemen'de ilk arapça konuşandı. Konuyla ilgili bu iki görüş vardır.

Kaç çeşit Arap vardır? 3 tür Arap vardır.

1) Bozguna uğramış ya da helak edilmiş ve silinmiş Araplar. Onlardan artık kalmadı. Kur'an'da adı geçen Âd ve Semûd kavimleri bunlardandır. Onlardan geriye ancak tarihi eser olarak bazı evler (yapıtlar) kalmıştır.

2) Arap Â'ribe. Yani aslı Arap olan Arab.

3) Arap Mustâ'ribe yani Araplaştırılmış Araplar. Mısır, Suriye, Irak vs. gibi İslam'a dönüşen ve Arapça'yı benimsenen Ülkeler.

İsmail (as)'in hanımı Arap Â'ribe'dir. Yani aslı Arap olan Arab.

2. **Cihet:** Ya'kub (as)'un İbrahim ve İshak (as)'ı zikrettiği hakde İshak (as)'ın kardeşi olan İsmail (as)'ı anmayışı nübüvvet fetanetini ve peygamber hitabetinin belagatini ne de güzel ifade etmektedir. Peygamberlerin (as) ne kadar güzel konuştuklarını ve ne kadar titizlikle kelime ve cümle seçimlerini gözler önüne sermektedir. Zira ru'yâ Ya'kub ve ailesiyle veya Yusuf ve kardeşleriyle ve nesilleriyle alakalı olduğu için İsmail (as)'in soyunu ve boyunu ayrı tutarak birbirlerine karıştırmıyor.

3. **Cihet:** YUSUF Suresi'nin 6. Ayeti bütün peygamberlerin İbrahim (as)'in oğullarından geldiğinin delilidir. İshak (as)'dan İsa (as)'ya kadar bütün beni İsrail peygamberleri (as) gelmiştir ve İsmail (as)'den de peygamberlerin imamı Muhammed (sas) gelmiştir. Ya'kub (as)'un evlatlarının da peygamber olduklarını bu Ayetin ifadesinden anlamaktayız. Zira onlara da tamamlanmış nimet olan peygamberlik verilmiştir. Bütün bu anlatılanlar Ya'kub oğullarının (as) peygamber olduklarını kanıtlamaktadır.

İlahî tecelli kanununa göre karşılığın cinsi amelin cinsindendir

"Çünkü Rabbin çok iyi bilendir, hikmet sahibidir."

(YUSUF, 12/6)

Evet, Allau Teâlâ mutlak ilim ve hikmet sahibi olduğu için kime ne vereceğini en iyi şekilde bilmektedir. Allah'ın muradı yarattıklarında zuhur eder. Burada konumuzla ilgili olan insanların durumları. O'nun kada ve kaderi mutlaka varlık sahnesine gelir ve yapılan ameller amelin cinsiyle mükafatlandırılır. Bu durumu bu hikayede yer yer görecek ve izah etmeye çalışacağız.

1) Ya'kub (as) oğlu Yusuf (as)'tan ayrılığı dolayısıyla çok üzülmüştü. Daha sonra üstelik bir de en küçük oğlu Bünyamin (as)'in ayrılığı da eklendi. Zira ağabeyi Yusuf (as) Allah'tan aldığı bir plan doğrultusunda Bünyamin (as)'i yanına almıştı. En büyük ağabeyleri de köylerine kardeşleriyle bir dönmemiş ve Mısır'da kalmıştı. Bu ayrılık büyük kavuşmanın öncesindeki son ayrılıktı.

2) Allah'ın ilim ve hikmetinde bu sahnelerde El Latif sıfatının tecellisini mükemmel olarak görmekteyiz. Bu ayrılık güzel bir sabırla onların toplanmasına vesile oldu. O zor ibtila seçilmişlikle uyumlu ve paralel olarak gerçekleşti ve aile mensuplarına arzda temkin (imkan) verildi, yönetim, saadet ve en büyük nimet olan peygamberlik verildi.

3) Babalarına getirdikleri Yusuf (as)'un yalandan kanlı gömleği ibtilanın başlangıcıydı. O gömlek ki ayrılığın kötü haberini baba Ya'kub (as)'a getiren ve Ya'kub (as)'un gözlerine boz indiren ibtila sürecinin başlangı iken ne ilginçtir ki müjde haberini veren vesile de yine Yusuf (as)'un gömleğiydi. Yusuf (as)'un gömleğini getirdiler ve Ya'kub (as) o gömleği yüzüne sürünce Yusuf'un kokusunu aldı ve dolayısıyla hasretin bitmesine az kaldığı anlaşılmıştı.

4) Şam çöllerinde, sert iklim ve şartlarda kısıtlı imkanlarla yaşayan Ya'kub ailesi (as) Mısır'a yani bolluk, rahat, lüks, huzurlu, kaliteli yaşam standartlarına, hatta Mısır yönetimine getirilmek için böyle bir ayrılık ve ibtial gerçekleştirildi.

5) Dünyanın her tarafından insanlar onlara gelerek hem maddi hem manevi gıdalarını o peygamberlerden (as) alarak memleketlerine geri dönüyorlardı.

6) Kenan ilindeki kuyu nasıl ki o sürecin bir unsuruydu. Kardeşleri Yusuf (as)'u o su mekanı olan kuyuya bırakmışlarsa aynı cinsten olarak Yusuf (as) da Kral'ın altın maşrabasını yani su içtiği kadehini onların yüklerine koyarak Bünyam'i 'çaldı' bahanesiyle alıkoydu. Yusuf (as) bu hileyi tabi ki Allah'ın Yusuf (as)'a verdiği vahiyle yaptı yoksa kendiliğinden değil. Hasretin sebebi hangi oyunlarla sahneye konulduysa vuslatın nedeni de aynı cinsten olan yaptırımla gerçekleştirildi. İkisi de su ile alakalı nesnelerle. Kuyu ve Kadeh. Demek ki burada da görüldüğü gibi "karşılığın cinsi amelin cinsindendir."

7) Yusuf (as)'un Mısır'ın pazarında satıldığı birkaç darahim'i yani sayılı birkaç dirhem'de satanlar zühd sahibiydilerü yani o parayla birşeyler alıp yemediler. Yusuf (as) da kardeşlerine buğdayı parayla satmadı. O paradan vazgeçti. Yusuf (as)'un ebeveynine ve kardeşlerine para karşılığında buğday satması düşünülebilir mi? Elbette hayır! Parasız vermesinin bir ikinci nedeni ise bütün ailenin toplanarak gelmesi içindi.

8) El Aziz'in karısı ve Mısır'ın önde gelen kadınları önce nasıl ki şehvete davet ettiler ve Yusuf da: "Rabbim! Bana zindan bunların benden istediklerinden daha iyidir!" (Yusuf, 12/33) demişti. Bunu kadınlar kendi aralarında konuşmuşlardı ancak Yusuf'un suçsuz ve temiz olduğunu El Aziz'in ve tüm Mısır eşrafının yanında dile getirdiler.

9) Yusuf (as)'un haksız yere hapis ikameti O'nun için vahiy merkezi oldu. Zira peygamberlik görevine orada başladı, mahkumları irşad ederek salih insanlar konumuna getirdi.

10) Bu hikayede ru'yâların merkezi rol oynadıklarını görmekteyiz. Yusuf (as)'un gördüğü ve babasına anlattığı ru'yâ ile başlıyor ve sonraları Yusuf (as)'un zindan arkadaşlarının gördükleri ru'yâlar Yusuf (as)'un kral tarafından tanınmasına, zindandan çıkmasına neden oldu. Kral'ın gördüğü ve Yusuf (as)'a yorumlattığı ru'yâ da Yusuf'un şöhret ve saltanata ulaşmasına sebep ve vesile oldular. Ru'yâlar vesilesiyle Yusuf (as) ve ailesi zenginliğe ve rahata ermişlerdi. Alemlerin Rabbi Allahu Teâlâ insanlara o kıtlık yıllarında maddi ve manevi gıdalarını o dönemde onların elleriyle

vermişti. Hikayedeki ilk ru'yâ olan Yusuf (as)'un gördüğü hikayenin girişi olan ru'yâ ise son Ayetlerine doğru yine söz konusu edilerek gündeme geldiği görülmektedir. Demek ki hikaye baştan sona o ru'yânın sahnelenişiydi.

11) Bu hikayede dikkat çeken bir husus da Rahmanî ve şeytani olan iki tarafın paralel unsurun gidişi ve her iki tarafın da kendilerine mahsus metot ve vesilelerle işlerini icra etmeleridir. Şeytanî taraf Yusuf (as)'un kardeşlerini etkileme yoluyla harekete geçirdi. Mısır'ın maliye bakanı olan EL Aziz'in karısını etkiledi. Şehrin eşrafı olan Mısır elitleri olan kadınları etkiledi. Dokuz yıl hapse kapattıran ve orada başına gelenler de o şeytani tarafın icratlarındandı. Rahmanî unsurun etkisi ise hapishanede Allah'ın vahyi Yusuf (as)'a gelmiş ve oradakilerin hidayetine vesile olmuştur. Allah'ın muradı gerçekleşmiş ve sonunda tabi ki Rahmanî taraf kazanmış ve şeytani taraf ise hezimete uğramıştır. Ya'kub (as) 5. Ayette şeytanın apaçık düşman olduğunu bildirmiştir:

"Muhakkak şeytan insan için apaçık bir düşmandır."

(Yusuf, 12/5)

Bu Ayetlerin mesajlarından da anlıyoruz ki şeytan kötülük unsuru olarak düşmanlığını yapacak ancak sonunda Rahmanî taraf kazanacaktır. Nihayet öyle de oldu ve o sıkıntılı dönemlerden sonra Yusuf (as)'un ebeveyni tahta kaldırıldılar ve ailenin bütün çocukları da peygamberler (as) olarak güzel bir hayat yaşadılar.

Yedinci Âyet

لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٌ لِلسَّائِلِينَ

﴿يوسف - ٧﴾

"Andolsun ki; Yusuf ve kardeşlerinde, soranlar için âyetler (dersler) vardır."

(YUSUF, 12/7)

1) Bu Ayet ne önceki ne de sonraki ayetlerle bağlantılıdır. Bilakis hazırlık cümlesidir. Buna "İtiraziyye cümlesi de denir. Zira bu Ayetten sonra hikaye yaşanmaya başlayacaktır. Yusuf (as) ve kardeşlerinin hikayelerinde çok işaret, ders ve Ayetler vardır. Allahu Teâlâ'nın varlık ve birliğine, kudret ve kuvvetine, muradının muhakkak tahakkuk edeceğine deliller vardır. Müslümanlara ve gayr-i Müslimlere ibretler, dersler ve deliller vardır. O zamanki ve şimdiki insanlara. Surenin başında da ifade ettiğimiz gibi o zamanki kafirlerin sorularına cevap olarak da geldi. Onlar, kendi kitaplarından hikayelere alışkın olduklarını Muhammed (sas) ise sadece yap ve yapma tarzında sadece emir ve yasaklardan bahsettiğini söylemişlerdi. Surenin nuzul sebebi de zaten bu idi. Muhammed (sas) Ya'kub ve ailesinin (as) çağında yaşamadığı ve hikayeyi tanımadığı ve okuma ve yazması olmadığı halde hikayeyi ayrıntılı olarak anlattı. Ve onların hikayelere alışık olduklarını Muhammed (sas)'in getirdiği dinde ise bu hikayelerin olmadığı ifadelerine karşın Rabbimiz habibine (sas) hikayelerin en güzelini vahyetmiştir.

Evet, surenin nuzul sebeplerinden birisi de onların bu soruları ve tavırlarıydı. Hem o zamanki kafirlerin, hem ashab-ı kiram'ın ve bu zamandaki insanların ders almaları hedeflenmiştir.

2) "Ayetin "Le" diye başlaması başlangıç ve ifadeyi güçlendirmek içindir. "Kad" sözcüğünün ifadesi ise anlatılacak olanların kesinkes gerçekleşeceği bir kada olduğunu ta ezelden beri o olayların gerçekleşeceğinin Allah tarafından murad edilmesidir. Allah bunların olmasını mahlukatı

yaratmazdan önce istemiştir. Bu hikaye Allah tarafından kada olarak belirlenmiştir ve Allah bir kuluna bir olayı kada olarak yazdıysa o kimseyi hesaba çekmez, aksi halde o durum Allah'ın adaletine uymaz. Zira Allahu Teâlâ mutlak adildir. Bu olaylar ta ezelde takdir edilmiştir, dolayısıyla kullaraın iradelerine bırakılmamıştır.

Bu hikayede Rahmanî metotla şeytanî metodun hamilerinin mücadelesinden meydana gelen sonuçlar çerçevesinde Allah'ın muradı vuku bulmuştur. Hikayedeki karakterler Allah'a kul olmaları hasebiyle hidayetle de dalaletle de kulluklarını ifa etmişlerdir. Allahu Teâlâ ve Subhanehu hidayet isteyene hidayet vermiş ve dalalet isteyene de onu dalalete sürüklenmede destekleyecek bir şeytan göndermiştir.

"Le kad kane" ifadesi geçmiş zamanı ima eder. Yani kendisinde değişiklik olmadan icra olacak hakiketlerdendir, değişik bir ifadeyle mutlaka gerçekleşek olan olaylardandır. Mesela Allahu Teâlâ: "Saat geldi" buyurmaktadır. Yani tekrar dirilmek saati geldi anlamında. Eğer Allah bir konuyu geçmiş zaman sigasıyla ifade etmişse " geldi, oldu gibi ifadeler o işin hiçbir engel tanımadan İlahî iradeyle kesinkes vuku bulacağının ifadesidir.

Yusuf (as) ve kardeşleri (as) hakkında

Bu hikayeye baktığımızda hem mekan olarak hem şahıs olarak önemli tarihî ilginç yer ve insanlarla karşılaşmaktayız. Allahu Teâlâ buna rağmen yine de Yusuf (as) ve kardeşlerinden (as) bahsetmeyi tercih etmiştir.

1) Arapçanın en zengin belagat ve hitabet sanatında bir zirvedir bu surenin hitabet metodu. Her cümle, kelime ve harf yerli yerinde mükemmel kullanılmıştır. İlahî hedef burada Yusuf (as) ve kardeşleridir (as) ve onları öne çıkartmaktadır. Allahu Teâlâ onların başlarına gelenleri anlatırken çok yüksek bir hitabet ve belagat dili kullanmıştır. Hikaye baştan sona Yusuf ve kardeşleriyle (as) alakalıdır. O kadar meşhur şahısları Yusuf ve kardeşleri (as) yanında onlarla alakalarından dolayı zikretmiştir. Hatta genelden özele giderek surenin ismi dahi YUSUF Suresi olmuştur. Bütün surelerin içinden "Yusuf" suresini ve hatta ismini duyduğumuzda hemen

hikaye aklımıza gelir.

2) Allahu Teâlâ - dediğimiz gibi -mükemmel ve yüksek bir hitabet sanatıyla ve hikmetine uygun olarak o hikayeyi Kerim Kitabında bize yorumlamıştır. Nedenini de: 'soranlara bir işaret - ders (Ayet)' olarak bildirmiştir. Altıncı Ayette de ifade ettiği gibi bu surede Yusuf ve kardeşlerinde (as) ta kıyamete kadar sual soranlara Ayetler yani derslerin olduğu vurgulanmaktadır.

3) Bu hikayeye baktığımızda hem mekan olarak hem şahıs olarak ilginç yer ve insanlarla karşılaşmaktayız. Allahu Teâlâ buna rağmen yine de Yusuf (as) ve kardeşlerinden (as) bahsetmeyi tercih etmiştir. Anlatım istikameti genel hikayeden özel şahıslara yönelmiştir. Ehemmiyet sırasını tanıyıp ona göre niyetimizi hazır etmemiz için bütün gerekli bilgiler ta baştan verilmektedir.

4) Evet, Surenin başı bize bu hikayede merkez noktanın neresi olduğunu bildirmekte ve neye nasıl yönelmemiz gerektiğinin ip uçlarını da vermektedir. Yani Yusuf (as) ve kardeşleri (as). Niçin? Genel olarak bütün insanların, özel olarak Müslümanların bu hikayeden ders almaları ve özelin de özeli olarak da Peygamberimizin (sas) ashabının (ra) bu hikayeyle sevinmeleri ve ders almaları için. Yukarıda anlatığımız gibi kafirlerin sahabîleri (ra) "sizde ilginç bir hikaye yok! Sadece yap ve yapma emirleri var" diyerek rahatsız etmeleri karşısında tesellî olarak da verilmiş bir hikayedir.

5) Allahu Teâlâ burada önce Yusuf (as) ile başlayarak sonra kardeşleriyle devam etmesi bir fazilet sıralamasını ifade eder. Demek ki Allah katında Yusuf (as) kardeşlerinden faziletlidir ve hikayenin sonu da bunu teyit edecektir.

6) Allahu Teâlâ Yusuf'u terazinin bir kefesine kardeşlerine ise diğer kefesine koyarak bir paralel denge oluşturmuştur. Bu durum İlahî mîzanın bir salih tecellîsidir. Bu sonuç O'nun Azze ve Celle kader ve kadasının kendi seyirlerinde engellenemeden ilerlediklerinin bir göstergesi, ilmi, hikmeti ve muradının bir sonucudur.

7) Bu 6. Ayetteki "...SORANLAR İÇİN..." hitabı çok yüksek bir belagattir. İnsanların bütününe istisnasız hitabetmektedir. Ta kıyamete kadar sual kimden gelirse gelsin, ne zaman gelirse gelsin, nereden gelirse gelsin, hangi din mensubundan gelirse gelsin cevabını alacaklardır. Kıyamete kadar sorulacak suallere kapsamlı ilmiyle Allahu Teâlâ ta o vakitler bu surede cevaplarını vermiştir. Zira Allah yarattıklarının durumlarını mucize olarak kapsamlı bir biçimde bilmektedir.

8) Burada bir incelik daha var. Yusuf ve kardeşlerine değil Yusuf ve kardeşlerinde...buyurulmaktadır. Bu hitap Arapça'da: li Yusuf... olarak hitap edilmeliydi: fî Yusuf...olarak değil. Ama "FÎ YUSUFE VE İHVETİHİ..." olarak geçmektedir. Demek ki Yusuf ve kardeşlerinde kada ve kader olarak ortaya çıkacak olaylar var, o hitap da onların içinde Allah'ın takdir ettiği kada ve kadere vurgu var. O halde hiçbirisi kendi başına buyruk hareket etme durumunda değildi, bilakis Allah'ın kada ve kaderiyle sevk ve hidayet edilmekteydiler. Bundan dolayı ne Ya'kub ailesinden birisi ne de Mısır'ın maliye bakanı El Aziz'in karısı yaptıklarından dolayı zarara uğratılmadılar ve hesap da verecek değildirler. Tabi ki şeytan ve şeytanî olan taraftarları müstesna, onlar baştan sona kötülük üzere kalmışlardır. Ama El Aziz'in karısına Allah mühlet vermiş o da yaptıklarına pişman olarak tevbe istiğfar etmiş, Erhamu-r Râhimîn olan Allah da onu bağışlamıştır. Allahu Teâlâ El Aziz'in hanımı olsun Yusuf'un kardeşleri olsun hallerini imtihan ve ibtila maksadıyla kaza olarak yazınca sonra da onlara hatalarını düzeltme yollarını kolaylaştırarak mümkün kılmıştır. Allah Yusuf'u kadının evinde yertiştirince ateşi benzinin yanında bırakmıştır. Ama aynı zamanda da zarar görmelerinden korumuştur. Evet, karşılığın (mükafâtın) cinsi amelin cinsinden olmuştur.

"ANDOLSUN Kİ; YUSUF VE KARDEŞLERİNDE, SORANLAR İÇİN ÂYETLER (DERSLER) VARDIR."

(YUSUF, 12/5)

Evet. Sadece li yerine fî harfleriyle bütün olayların mesuliyet adresleri değişmektedir. Li Yusufe...olsaydı Yusuf ve kardeşlerinin kendi istekleri olayların sebebi olacaktı ama "FÎ YUSUFE VE İHVETİHİ..." olunca onlarda

Allah'ın takdir ettiği kada ve kader var oluyor ortaya çıkacak olan. Dolayısıyla onlar hikayenin olduğu gibi olması için sevkedilmiş oldular.

9) Burada Yusuf ve kardeşleri derken Allah Ya'kub (as)'un ismini anmamıştır. Acaba niçin? Bu öyle gelişi güzel olmamıştır. Anladığımıza göre bunun hikmeti şöyledir: henüz peygamber olmamış Yusuf ve kardeşlerinin arasında gelişen olayların sorumlusu şeytan idi. Şeytanî planlar hazırlanıyor yürürlüğe koyuluyordu. Ya'kub (as) bu olayın dışında tutulmuştur. Zira bir peygambere şeytanın etkisi olmaz. Bu nedenle Allah peygamberinin ismini dışarıda tutmuştur. Ya'kub (as) şeytanın bu işlerinden zarar görmemiş midir? Elbette görmüştür ama olayın maduru olarak sonucundan zarar görmüştür. Kendisi şeytanın plan ve icraatlarında fail olmamıştır; senaryonun içerisinde rol almamış ama ayrılıktan dolayı belki de en büyük üzüntü O'na ve hanımına düşmüştür. Sonuç itibariyle bu durum onlara Allah'ın bir takdiri (kada) idi ve yaşandı. Bu durum ne Yusuf (as)'un işiydi ne de kardeşlerinin (as) bu iş şeytanın işiydi ancak şeytan bu işini icra ederken kardeşleri (as) metotunda kullandı. Yusuf'un kardeşleri (as) Yusuf'a zarar vermek için değil bilakis O'nu korumak için yaptılar yaptıklarını. Hatta olaylar sonuç itibariyle Ya'kub ailesini zarara uyratmadı bilakis her türlü sıkıntıdan; açlık, susuzluk ve genel imkansızlıktan kurtarmıştır. Bu surenin 100. Ayetinden şeytanın yaptıklarının Ya'kub ve ailesine ve hatta o zamanda yaşayan bütün insanlara sonuç olarak fayda sağladığını anlamaktayız. Bu olayların asıl sorumlusu Yusuf'un kardeşleri değil de şeytanın olmasına bir delil de "nazağa" sözcüğüdür. Şeytan Yusuf'la kardeşlerinin arasına girmiş ve onları birbirinden ayırmıştır. Yusuf (as) babasına 100. Ayette ne buyuracak:

وَقَالَ يَا أَبَتِ هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ مِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

﴿يوسف - ١٠٠﴾

"(Yusuf) dedi ki: «Ey babacığım! İşte bu, daha önce (gördüğüm) rüyanın yorumudur. Rabbim onu gerçekleştirdi. Doğrusu Rabbim bana (çok şey) lütfetti. Çünkü beni zindandan çıkardı ve şeytan benimle kardeşlerimin arasını bozduktan sonra sizi çölden getirdi. Şüphesiz ki Rabbim dilediğine lütfedicidir. Muhakkak O çok Alîm ve Hakîm'dir."

(YUSUF, 12/100)

Sekizinci Âyet

إِذْ قَالُوا لَيُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَى أَبِينَا مِنَّا وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

﴿يوسف - ٨﴾

"Hani demişlerdi ki: "Muhakkak Yusuf ve kardeşi (Bünyamin) babamıza bizden daha sevgili, biz ise güçlü ve tutkun bir grubuz. Doğrusu, babamız belli ki, çok açık bir yanılgı içindedir."

(YUSUF, 12/8)

"Biz güçlü bir grubuz ve istediğimizi getirebilen ve götürebilen on güçlü adamız (usbah en fazla on kişilik bir grup). Biz anne ve babamıza gerektiği hizmeti verebiliriz ama babamız o küçük iki kardeşimizi daha fazla sevmekle apaçık yanılgıdadır." demişlerdir. Burada şeytan zaman zaman kendilerine oyun oynayarak oyununu sahneye koymuştu. Onlar babalarının hidayet yönünden yanılgı içinde olduklarını demediler, zira babalarının peygamber olduğunu biliyorlardı. Eğer dini yönden babaları için yanılgıda olduğunu düşünseler kafir olurlardı. Onların yanılgıdan kastettikleri çocuklarıyla olan muamelesi hakkında idi. Bu konuda bütün müfessirler hemfikirdir.

Onlar on yetişkin gençken babaları iki küçük çocuğu öncelemesini bir yanılgı olarak değerlendiriyorlardı.

Birkaç tanesinin literatürdeki isimleri şöyle: Yahûza, Rûbîn, Şem'ûn, Lâvî, Zubulûn, Yaşcar. Annelerinin ismi: Layâ, Layân kızı, o Dân kızı, o Neftâlî kızı, o Câd kızı, o Âşar kızı. Onlar iki satın alınmış köle idiler. Onların isimleri Zalfah ve Balha. Layâ'nın vefatından sonra Ya'kub (as) onun kızkardeşi Râhîl'i aldı. Râhîl'den de Yusuf ve Bünyamin (as) doğdular.

8. Ayet'in belagatı hakkında

- 'İz' sözcüğünün izahı: Zaman zarfı (belirteç) ifadesi olarak 'belirli bir zamana yapılan atıf'.

- 'Le Yusuf' ifadesinin izahı: Le'den sonra gelen söz kesinliği ifade etmektedir. Yani "Muhakkak Yusuf ve kardeşi babamıza bizden daha sevgili..." kendisinde şüphe olmayan sevgi.

- Yusuf ve kardeşi derken Yusuf ve Bünyamin'in (as) anne – baba bir kardeşler olduğuna mecaz bakımdan gönderme vardır.

- Kendilerinin güçlü bir 'usbah' yani grup olduklarını ifade etmektedirler. Bir usbah en az on kişiden oluşmaktadır, on kişiden az olan bir gruba usbah denmez. Buradaki vav (ve) harfi durum ifadesidir ve durumlarının güçlü olduklarının ifadesidir.

İşaret:

Burada Yusuf (as)'un kardeşlerinin yalan söylemediklerini, bilakis doğruyu söylediklerini göstereceğiz inşaallah: Yusuf ve Bünyamin (as) küçük olduklarından ilgi ve alakaya, sevgi ve bakıma çok muhtaçtılar. Küçükler kendi ihtiyaçlarını karşılayabilecek yaşa ve erginliğe gelene kadar ebeveynleri tarafından ihtyaçları karşılanmalıdır. Küçük çocuklar kendilerine yardımcı olamadıklarından dolayı Allahu Teâlâ'nın insana yüklediği ebeveynlik görevi işleviyle Ya'kub (as) küçük çocuklarına daha fazla ilgi, alaka, endişe, himaye, eğitim ve sevgi göstermeliydi ve de göstermiştir. Onlarla oyun oynamış, kucağına alarak sevmiş, yedirip içirmiştir. Zira o küçük çocuklar kendi başlarına ihtiyaçlarını karşılama durumunda olmadıklarından harici yardıma muhtaçtılar. Harici yardım ise anne – babadan başka kimlerden gelebilirdi?

Buhârî'nin sahihinde geçen bir hadis-i şerifte İbni Ömer (ra) Rasulullah'ın (sas) şöyle dediğini rivayet etmiştir:

> "Hepiniz çobansınız; hepiniz güttüğünüz sürüden sorumlusunuz. Devlet reisi de bir çobandır ve

sürüsünden sorumludur. Erkek ailesinin çobanıdır ve sürüsünden sorumludur. Kadın kocasının evinin çobanıdır ve sürüsünden sorumludur. Hizmetkâr efendisinin malının çobanıdır; o da sürüsünden sorumludur. Netice itibariyle hepiniz çobandır ve güttüğü sürüden sorumludur."

(Buhârî)

İbni Ömer (ra) dedi ki: Rasulullah (sas)'ın 'adam babasının mülküne çobandır' diyeceğini zannettim.

1) Özellikle anlamamız gereken o ki Yusuf'un kardeşleri asla yalan söylememişlerdir. Bunu her fırsatta açık delillerle kanıtlayacağız İnşaallahu Teâlâ. Bu sekizinci ayette babaları hakkında söylediklerinde yalan yoktur, zira doğruyu söylediler ve haklıydılar ancak kararları hikmetli değildi.

2) Onların haklılığını ifade eden nedenleri sıralayacağız: Zira olayı olduğu gibi; gözleriyle gördükleriyle değerlendirdiler. Babalarının küçük kardeşlerine daha fazla sevgi ve ilgi göstermesini zahir olarak gördüler ama kendilerinin küçükken aynı şekilde sevgi ve ilgiyle muamele gördüklerini unuttular ve babalarının çocukluklarında kendilerine gösterdiği aynı ilgi – alaka ve sevgiyle kıyaslamadan ânı değerlendirdiler. Zira insanın çocukluklarını hatırlamaları belki olasıdır ama etraflarındaki kendilerine olan alakayı takdir edebilmeleri oldukça zordur. Eğer doğru kıyas yapabilmiş olsalardı öyle düşünmeyeceklerdi. Kararları yalan değil, gördüklerini söylediler, ancak değerlendirmeleri bağlantısız ve yüzeyseldi diyebiliriz.

3) Yusuf'un kardeşleri tedebbür de yapmadılar, yani bağlantılı düşünmeden babalarını yargıladılar. Çocukluklarında babalarının kendilerine gösterdiği ilgi ve alakayı düşünselerdi belki hatırlayacaklardı ve hatta ilk çocuklarda anne ve babalar daha heyecanlı ve sevinçli olduklarından ilgi ve alakayı da daha fazla göstermiş olabileceklerini anlayacaklardı.

4) Babaları o vakitler daha da genç ve güçlü olduğu için belki de kendileriyle daha fazla ilgilendiğini idrak edeceklerdi ama teferruatlı

tefekkür etmediklerinden yüzeysel karar verdiler. Eğer olayları hikmetle değerlendirselerdi babalarını yaşlılıklarında destekleyerek kalbini ferahlatıp mutlu edebilirlerdi, ama maalesef onlar olaya yüzeysel baktıkları için küçük kardeşlerini kıskanma yolunu tuttular.

5) Onların konuşmalarından babalarını çok sevdiklerini anlamaktayız. Onların sorunu sadece babalarını küçük kardeşlerinden kıskanmalarıydı. Çok sevdikleri babalarının ilgisini kendilerine çekmek istediler. Kendileriyle konuşsun ve oynasın istiyorlardı. Babalarının peygamber olduğunu yani emin ve masum olduğunu bildikleri halde 'babamız apaçık yanılgı içindedir' dediler. O kıskançlık durumu onları babalarının bu özel sıfatlarını görmeyi engelledi, yoksa kötü niyetli değillerdi.

6) Onlar babalarının kendilerini de sevmesi ve ilgilenmesi ihtiyaçlarını gördüler ve başka yönleri göremediler.

7) Bütün bu ifadelerimizin sonucu olarak şunu diyebiliriz: Allahu Teâlâ muradının gerçekleşmesi; kaza ve kaderin yollarını gitmesi için onlara bu bakışı ve görüşü açmış ve diğer yönleri kapatmıştır. Onlar ise gördükleri ve hissettiklerinden başkasını görememiş ve hissedememişlerdir. Yusuf (as) babadan ve aileden ayrılacaktı. Bu Allahu Teâlâ'nın muradı idi. Zira Habibi Muhammed Sallallahu Teâlâ Aleyhi ve Sellem de yetim olarak dünyaya gelmiş ve altı yaşındayken ise annesi vefat ettiği için öksüz kalmıştı. Musa (as)'da da öyle olmuştu. Kurân-ı Kerîm'den anlaşıldığına göre Musa (as) doğduğunda babası hayatta değildi. Allah'ın verdiği ilham doğrultusunda Musa (as) doğar doğmaz annesi tarafından suya bırakılmıştı, ta ki Allah'ın düşmanı ve kendisinin düşmanı onu sudan alarak yetiştirsin diye. İsmail (as)'da da öyle olmuştu. İbrahim (as) Allah'ın emriyle oğlu İsmail (as)'i hanımı Hacer annemizle birlikte Şam'ın kenan Kabilesinden El Beyti-l Haram'a getirmiş ve geri Şam'a dönmüştü. Ne su, yemek ne ev ne de insan bulunan bir bölgeye onları bırakıp gitmişti. İsa (as)'nın mucizevî doğumu da böyledir. Bu durum peygamberleri konusunda Allah'ın kanunu ve sünnetidir. Bu Allah'ın hikmetidir ve Allah hikmetinden ve yaptıklarından sual olunmaz. Bu durumu her zaman gözümüzün önünde bulundurmalıyız ki Yusuf (as)'un kardeşleri hakkında önyargıya varmadan doğru yargılayalım.

8) Yusuf (as)'un kardeşleri on ergin adam oldukları halde hiçbirisi de olayı bağlantılı düşünemedi. Bu da gösteriyor ki Allah bu konuda muradının gerçekleşmesi için onların aklını örttü ve onların düşünceleri de sadece yönlendirildikleri yere doğru aktı. Bunun en büyük kanıtı hikayenin sonucudur. Gelecek olan kıtlık yıllarında Ya'kub (as) ailesi o kuyu vesilesiyle Mısır'a gitmeyerek çölden ibaret köylerinde kalsalardı malum çok sıkıntı çekeceklerdi. Mısır'a giderek oldukça rahat bir hayat yaşadılar ve onlar için olabileceklerin en iyisi oldu. Bunun gerçekleşmesi için Allahu Teâlâ hikayedeki iyileri yönlendirdi ve şeytan gibi kötülere de hikmeti kapsamında belirli bir yere kadar izin verdi.

Buraya kadar anlatılanların sonucu: Hikayenin başından sonuna kadar Allahu Teâlâ muradının gerçekleşmesi için bütün vesileleri kullanmış, hem Rahmanî tarafı hem şeytanî tarafı kulları olarak muradına hizmet ettirmiştir. Gerçekleşen bütün olaylar Allah'ın muradına ve iznine tabidir. Yusuf (as)'un kardeşleri Rahmanî tarafın temsilcileri olarak hikayede rol alırken şeytanî taraf da kötülüklerin temsilcileri olmuştur. Allah Subhanehu ve Teâlâ şeytana kötülüğünü arttıracak ve günahını çoğaltacak imkan sağlamıştır. Ya'kub (as)'un evine girebilmesi için şeytana bir kapı aralamıştır. **Doğrudan** ve **dolaylı** olarak.

A) Doğrudan etki: Şeytan bir bedevî kılığında Yusuf'un kardeşlerine gelerek Yusuf (as)'u babalarından uzaklaştırmak için uzak memleketlere yollamak tavsiyesinde bulunmuştur. Şeytanın peygamberlere (as) karşı olan tutumu ve tabiatı böyledir. Peygamberimiz (sas) konusunda da şeytan yine aynı tarz eyleme girişmişti. Mekkeli müşrikler Rasulullah (sas)'ı bertaraf etmenin en uygun yöntemini müzakare etmek üzere Dâru'n-Nedve'de toplanmışlardı. Onların yanına şeytan Necidli bir ihtiyar kimliği ile gelmiş ve birlikte konuyu tartışmışlardı. En iyi fikir olarak da Ebu Cehil'in fikrini onaylamıştı. (Hikayenin teferruatını önceden anlatmıştık).

B) Dolaylı etki: Yusuf (as)'un kardeşlerinin kalplerine vesvese salmak yoluyla etkilemiştir. Allahu Teâlâ Nas Suresi'nde ifade ettiği gibi:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾ مَلِكِ النَّاسِ ﴿٢﴾ إِلَهِ النَّاسِ ﴿٣﴾ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿٤﴾ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ﴿٥﴾ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ﴿٦﴾

﴿الناس : ٦ - ١﴾

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın İsmiyle

"De ki: Sığınırım ben İnsanların Rabbine."(1)
"İnsanların hükümdârına."(2) "İnsanların ilâhına."(3)
"O sinsi vesvesecinin şerrinden."(4) "O ki, insanların
göğüslerine vesveseler fısıldar."(5) "Gerek cinlerden,
gerek insanlardan."(6)

(NAS, 114/1-6)

Şeytanın Muhammed (as) konusunda Mekkelilere bir bedevi şeklinde gelmesi gibi kardeşlere de doğrudan bir bedevi gibi gelmesinin nedenleri:

1) Yukarıda da anlattığımız gibi, şeytanın peygamberlerle olan tabiati bu yöndedir.

2) 9. Ayet: "Öldürün Yusuf'u veya onu uzak bir yere atın ki babanızın teveccühü yalnız size kalsın! Ondan sonra da salih kimseler olursunuz!" emri kime aittir? Evet bu emir fiili şeytana aittir. Burada tavsiyecinin kimliği hakkında bir bilgi olmasa da sonraki (10. ayet) cümle kardeşlerden birisine ait olduğu için önceki Ayet başka birisine aittir. O da şeytandan başkası değildir.

"Onlardan biri: öldürmeyin Yusuf'u, eğer mutlaka yapacaksanız onu kuyunun dibine atın da geçen kervanlardan biri onu alsın (götürsün) dedi." İşte bu söz kardeşlerden birisine ait olan sözdür. Zira Allahu Teâlâ bu cümlenin başında "Onlardan yani kardeşlerden biri..." diye başlamaktadır.

Şeytan Yusuf (as)'un güzelliğini burada kendi lehine kullanmıştır. Ve Ya'kub (as)'un Yusuf (as)'a olan sevgisini de kullanarak kardeşlerin sadrına kıskançlığı ekmiştir.

Evet, biz şeytanın bir bedevî kılığında kardeşlerin yanına gelerek "ÖLDÜRÜN" tavsiyesinde bulunmuş ve onların bu teklif karşısında yüzlerinin hoşnutsuzluk ifadesi olarak ekşidiğini görünce hemen kabul edilebilecek daha yumuşak bir teklif ortaya sürmüştür. Yani "VEYA ONU UZAK BİR YERE ATIN" demiştir.

Allah'ın kaza, kader ve muradını gerçekleştirmek için şeytanı kendi yönünde sevkeden Rahmanî metot ve vesile:

Yusuf (as)'un güzelliği ve çocuk oluşu. Allahu Teâlâ Yusuf'u ve anne ve baba bir kardeşi Bünyamin (as)'i çok güzel yaratmış olması hiçbirinin elinde olan bir şey değildir. Doğrudan Allah vergisidir. Ya'kub (as)'un sevgisi de kendi elinde olan bir şey değil, bilakis kalbi Allah'ın muradına tabidir. Bunlar Yaradanın yarattıklarıyla alakalı durumudur.

Allahu Teâlâ'nın Ya'kub (as)'un kalbine çocuklarına karşı ektiği babalık özelliği kendisini ifade etmiştir. O özellik önem sırasını da iyi belirleyeceği için bakıma en çok muhtaç olan küçük çocuklara daha fazla ilgi ve alaka gösterilmesini sonuç vermiştir. Bu durum Allah'ın meselelerinden bir meseledir ve yaratıkların bunda bir dahli yoktur.

3) Kalpler Allah'ın elindedir ve istediği gibi evirir - çevirir. İnsanların kalplerini birbirine doğru veya karşı döndürebilir. Ya'kub (as)'un kalbini de Yusuf ve Bünyamin'e (as) doğru fazla meylettiren de Allah idi. Bundan dolayı kardeşlerde meydana gelen kıskançlık, şeytanın işine gelmiş, durumu fırsat bilerek o noktadan işlerini devreye sokarak ayrılığı körüklemiştir.

4) Allahu Teâlâ ta küçük yaşta çocukluktan itibaren Yusuf (as)'u seçmiş ve gösterdiği rû'yâ ile de bunu en bariz biçimde ifade etmiştir.

5) İki tarafın mukayesesini Allahu Teâlâ kardeşlerin aklına düşürmüştür. Zira:

> "Hani demişlerdi ki: "Muhakkak Yusuf ve kardeşi (Bünyamin) babamıza bizden daha sevgili, biz ise güçlü ve tutkun bir grubuz."
>
> (YUSUF, 12/8)

Kendilerini küçük kardeşleriyle kıyasladıklarında kendilerinin daha güçlü, faydalı ve iş bilen ve bitiren bir grup/toplum olduklarını düşünüyorlardı. Bu düşüncelerinde yalan ve yanlış yoktu, hepsi doğruydu ancak kendi doğrularıydı ancak merkez doğru değildi. Kardeşlerin hikmetle değil de sadece zahiren düşünerek karar vermeleri, Allah'ın hikayenin akışını muradı doğrultusunda yönlendirmesiyle alakalıdır. Allahu Teâlâ bu sahnede şeytanın kardeşlere kıskançlık konusunda vesveselerini bu işe hizmetçi kılmıştır.

6) Mademki sevgi Allah'ın elindedir, o halde Ya'kub (as)'un kalbi de Allahu Teâlâ'nın elinde olduğuna göre Ya'kub (as)'a küçük çocuklarını niçin daha fazla seviyordun diye hesap sorar mı? Aynı zamanda kardeşlerin babalarının kendilerini tıpkı küçük kardeşlerini sevdiği gibi sevmesini beklemelerinden hesap sorulur mu? Bu konuyu bir hadis-i şerif ile tamamlayalım:

> "Hz. Aişe (ra) annemiz demiştir ki: "Rasulullah (sas) dağıtmakta adil dağıtırdı ve derdi ki: Ey Allah'ım! Bu benim sahip olduğumu dağıtmamdır. Beni Senin sahip olup da benim sahip olmadığımdan hesaba çekme."
>
> (EBU DAVUD, SÜNEN)

Bu hadiste geçen 'Senin sahip olup da benim sahip olmadığım' ifadesindan maksat kalptir.

Allah Subhanehu ve Teâlâ'nın konuşmasındaki belagat

Öncelikle şunu belirtelim ki: Allahu Teâlâ bazen birilerinin sözlerini

nakleder. O kimseler ise Allah Subhanehu ve Teâlâ'nın yanında hitabette nakıstır ama Kur'an ayetlerindeki hitabet sanatı her harfinde, kelimesinde ve cümlesinde mevcuttur. Zira sadece bir harften ibaret olan ayetler de mevcuttur ve her Kur'an harfi icazdır. O halde ayetlerdeki belegat kime aittir? Elbette Allahu Teâlâ'ya aittir. Ya Allahu Teâlâ o sözü bir şahsa muradı gereği söyletmiştir ya da sözün manası bir şahsa ait iken sözün kalıbını Allahu Teâlâ kendi kelamına uygun olarak vahyetmiştir. Zira bazıları manayı söze dökerek formüle etmekte aciz kaldığından Allahu Teâlâ o gözetilen manayı belagatiyle ifade etmiştir. Zaten birçok dillerde söylenmiş olan sözleri Allahu Teâlâ bize Kur'an'da Arapça olarak ifade etmiştir.

Ayette geçen **"Le fi" "Muhakkak onda"** 'apaçık yanılgı' sözcüğü kat'iyeti ifade eder, yani şüphesiz veya muhakkak anlamında. Doğrusu, şüphesiz veya muhakkak "onda" yani o sevgide; babaların kardeşlerinin sevgilerinde gark olmuş olmasını anlatmaktadırlar. Babalarının küçük kardeşlere olan ilgi ve sevgisi herkes tarafından apaçık görülmekte idi ve güneş gibi âşikardı. "dalâlin mubîn" yani "apaçık yanılgı"derken bu kastedilmektedir. Onlar babalarından sevgide adalet istiyor ve onlara ilgi, alaka ve sevgisini Yusuf ve Bünyamin'e olduğu gibi bekliyorlardı. Ya'kub (as) ise onları adam olmuş görerek, bir peygamber baba olarak sorumluluk taşımasını öğrenmelerini sağlamak için ve özellikle de yaşadıkları sert bölge şartlarına uyumlu olarak yetişmelerini sağlamak için onlara ciddi davranmıştır. Oğulları ise o durumu onlara sevgisinin azlığı olarak görmüşlerdir.

Babaları 6. ayetin ifadesine göre tamamlanmış nimete kavuşacaklarını ve dolayısıyla bütün oğullarının da peygamber olacağı müjdesini Yusuf (as)'un rû'yâsından anlamıştı. Bu nedenle onlara olan muamelesi peygamberlik terbiyesini de kapsayan nitelikteydi. Zira peygamberler emanet taşırlardı. Yusuf (as) ile onların durumu Harun (as)'un Musa (as) yanındaki durumu gibiydi.

Niçin ağabeyler Yusuf (as) ve kardeşi diye ifade ediyorlardı? Niçin giderken Yusuf (as)'un kardeşini de beraberinde götürmediler?

Bu soruların cevabı: Bundan Yusuf (as)'un halkî ve hulkî yani fıtraten

ve ahlaken; maddeten ve manen çok güzel yaratılmıştı ve çok zeki ve hatip idi. Çocuk yaşta 4 - 6 yaşlarında dahi bu özellikleri görülmekteydi. Rû'yâsını anlatırken eksiksiz anlatması zaten bunun kanıtlarındandır.

1) Bünyamin (as) Yusuf (as)'tan küçüktü ve sürekli anne ve babasının yanındaydı. Annenin de hayatta olduğu ortadadır. İnhiraf edilmiş Tevrat ve İncil o olayların vuku bulduğu sıralarda annelerinin hayatta olmadığını söyleseler de biz bu rivayeti israiliyat olarak değerlendiriyor ve Kur'an'ın ifadesini ve delillerini esas alıyoruz. Bu surenin 100. Ayet-i Kerîmesinde: "Anne ve babasını tahta yükselttik" İlahî hitap bu gerçeği ifade etmektedir. 4. Ayet-i Kerîmede: "Babacığım, gerçekten ben (rüyamda) on bir gezegen, güneşi ve ayı gördüm; bana secde etmektelerken gördüm" demişti." Bu ayette ifade edilen güneş ise anneyi temsil etmektedir. O halde kim ne derse desin anne hayatta idi. Yusuf babasının yanından ayrılmazdı. Zira konuşabiliyor ve gezebiliyordu. Bünyamin (as) ise anneye daha fazla muhtaç olduğu için sürekli annenin yanında idi. Bu nedenle Yusuf ve kardeşi denildi. Ya'kub ve Yusuf (as) sürekli beraberlerdi; aralarındaki sevgi çok ziyade idi ama çok sert bir ibtilayı sonuç verdi. Neredeyse 40 yıl ayrılık hasretiyle yandılar.

2) Bünyamin (as) küçük olduğu ve anneye muhtaç olduğu ve ağır çöl şartlarına dayanamayacağı için ve babalarına onu da götürmeyi teklif etseler Ya'kub (as)'un içine şüphe düşürebilecekleri için Bünyamin (as)'i götürmeyi teklif dahi etmediler.

3) Yusuf (as) ve Bünyamin (as)'in hem anne hem baba bir kardeş olduklarını biliyoruz. O ikisini birden anne babalarından mahrum etmek olmazdı. Anne ve baba o acıya dayanamayarak ya ölür ya da bir amansız hastalığa maruz kalabilirlerdi. Zira peygamberler güzel ve sağlıklı görünmeli ve güzel konuşmalıydılar. İnsanları kendilerinden uzaklaştıracak hastalıklara düçar olmaları peygamberlik sıfatıyla örtüşmemektedir. Ancak iki oğlunu birden yitiren baba Ya'kub (as) o acıya dayanamayarak felç olabilirdi. Allahu Teâlâ hem merhametinden hem nübüvvet kanunu gereği peygamberini korudu. Yusuf (as)'un ağabeyleri de tabii ki babalarının ciddi bir zarar görmelerini istemiyorlardı. Gerçi Ya'kub (as) biliyordu ileride bütün evlatlarının tamamlanmış nimete

yani peygamberliğe kavuşacaklarını ama buna rağmen 84. ayette de ifade edildiği gibi Ya'kub (as)'ın gözlerine boz düştü.

وَابْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ

﴿يوسف - ٨٤﴾

"Artık o üzüntüsünü sakladığı halde hüzünden gözleri ağardı."

(YUSUF, 12/84)

Dokuzuncu Âyet

اقْتُلُوا يُوسُفَ أَوِ اطْرَحُوهُ أَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ أَبِيكُمْ وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ

﴿يوسف - ٩﴾

"Yûsuf'u öldürün veya onu bir yere (memlekete) atın ki babanızın yüzü sadece size yönelsin. Ondan sonra (tevbe edip) salih kimseler olursunuz."

(YUSUF, 12/9)

Bu ayetin genel anlamı: Burada bir talep emri mevcut. O da Yusuf'un öldürülmesi ya da uzak memleketlere atılması yani babadan çok uzak ve bilinmeyen bir memlekete. Böylelikle babalarının yüzü onlara yönelecekti. Babaları zamanla küçük oğlunu unutacak ve onlarla ilgilenecek ve Allah'a bakan yönü ise tevbe edecekler Allahu Teâlâ tevbelerini kabul edecek ve onlar da salih kimseler olarak durumu düzelteceklerdi. Bu ayetin başındaki fiil talep emri fiilidir. Bu fiili analiz ettiğimizde ne fark ederiz? Bu emri talepte bulunan kim? Kardeşlerden birisi mi yoksa onların dışında birisinin mi sözü?

Ağabeylerin küçük kardeşlerini öldürmelerinin planını yapmaları mantıksız ve kabul edilemez. Peygamber evinin mensupları ve hatta peygamber adayları olan bir insan grubunun bu teklifte bulunmaları düşünülemez. Bu çok uzak bir düşüncedir. Kıskançlık insanı bu kadar ileri götürmez. Bu durum olmaz mı? Olur! Ama bir hastalık olarak olur. Doğal olarak normal insanlar böyle düşünmezler. On kardeşin onu da mı psikolojik hastaydı ki bu teklifte bulundular!

Bunun olamayacağına iki neden söyleyeceğiz:

1) O çocukları yetiştirenin bir peygamber olduğunu unutmayalım.

2) Bütün Ya'kupoğullarına nimetin tamamlanacağına göre yani hepsinin

de peygamber olacağına göre bu sözü söylemiş olmaları mümkün değildir.

Belki birisinin aklına şu sual gelebilir: O halde niçin Kabil Habil'i öldürdü? Bu sorunun cevabını şöyle verebiliriz: Bu konu bizim konumuza emsal teşkil etmez. Hem yaş itibariyle hem kardeşlerin sayıları bakımından kıyaslanamaz. 10 ağabeyin 10'u da öyle kötü düşünecek değil ya. Bölge ve ev yönünden de farklılıklar var. İlahi hikmet bakımından Allah'ın Kabil'in Habil'i öldürmesine izin vermesi her konuda da izin verecek anlamına gelmez. Soruya soruyla cevap verecek olursak: 'Adem (as) cennette niçin Allah'ın emrine itaat etmeyerek yasak ağaçtan yedi'deriz. Demek ki bir durum diğerine her zaman emsal teşkil etmez. Ağabeyler fikir birliği yaparak küçük kardeşlerini katletmeyi planlayacak değillerdi. Kardeşin kardeşi menfaatı icabı öldürmesi durumu istisnaî durum olarak elbette olabilir ama o şahıslar imanı zayıf, deli veya psikolojik hastadırlar. Böyle bir olay senin hayatında bir veya iki defa duyabildiğin olaylardandır. Yusuf (as)'un ağabeyleri peygamber evinden gelerek peygamberliklerine çeyrek kala böyle bir yanlışlığa düşebilirler mi? Elbette değil, kabul edilemez. Birisi böyle bir fikir vermiş olsa idi dahi diğerleri hemen onunla tartışarak kabul edilemez bulurlardı.

Sonuç: Buraya kadar anlattıklarımızın sonucu olarak deriz ki: "Yusuf'u öldürün" sözünün ağabeylerden hiçbirisine ait olamadığını yukarıdaki satırlarda ifade ve ispat ettik. Bu sözün sahibi kardeşlerden biri değildi. İki noktada bunu ispat ettik. 9. ve 10. ayetleri izah etmeye devam edeceğiz inşaallah. Bu surenin 7. ayetinden itibaren bakacak olursak zaten: "Andolsun ki; Yusuf ve kardeşlerinde, soranlar için âyetler (dersler) vardır." (Yusuf, 12/5).. buyurulmaktadır. Yani "Allah Subhanehu ve Teâlâ "kardeşleri" buyurmaktadır. Niçin? Konuşmayı onlara bağlamak; hikayenin Yusuf (as) ve kardeşleri hakkında olduğunu teyit etmek için. Herbiri yeri geldiğinde rolünü oynayacaktır.

Sekizinci ayette Allahu Teâlâ onların konuşmalarına dikkat çekmiştir. Yani onların konuşmalarını onlara vurgulayarak. Hani ne demişlerdi? hatırlayalım!:

"Hani demişlerdi ki: "Muhakkak Yusuf ve kardeşi

(Bünyamin) babamıza bizden daha sevgili, biz ise
güçlü ve tutkun bir grubuz. Doğrusu, babamız belli
ki, çok açık bir yanılgı içindedir."

(YUSUF, 12/8)

Bu ifadelerde apaçık Yusuf (as)'un ağabeylerinin konuştuklarına delil var. Zira bu cümlelerde şahıs zamiri galebesi mevcuttur, şöyle ki: biz, bize, babamıza... bizden... biz ise...hani demişlerdi vesaire. Bu ayetin kelimelerinde çoğul şahıs zamiri dikkat çekmektedir. Bunun nedeni ise onların konuşmalarını başka konuşma karakterlerinden ayırt edebilmemiz için. Bu konuşma tarzı 9. ayetin konuşma tarzından farklı.

3) 9. ayetin bir emir fiili ile başladığını görüyoruz. "Yûsuf'u öldürün veya onu bir yere atın..."

Aynı ayetin devamında birisinin onlara doğrudan hitap ettiğine şahit olmaktayız. Konuşma tarzından hitap edenin onların dışında biri olduğunu fark etmekteyiz. Ayetin devamında: "ki babanızın yüzü sadece size yönelsin." Hitabı da kardeşlere dışarıdan yapılan bir hitaptır.

4) 10. ayetin içeriği konuyla ilgili anlattıklarımızı teyit eder mahiyettedir. Allahu Teâlâ'nın bu ayetteki hitabı şöyle: "İçlerinden biri Yûsuf'u öldürmeyin demişti, mutlaka bir şey yapacaksınız bir kuyuya atın bâri de gelip geçenlerden onu bulup alan olsun." Bu konuşmayı nakletmeden önce konuşmanın kaynağını işaret ederek kardeşlerlerden birinin konuşması olduğunu belirtmek için "İçlerinden biri" diye başlamaktadır. Demek ki bir önceki ayette geçen konuşma "Yûsuf'u öldürün" hitabı onlara ait değil tipik şeytan konuşmasıdır.

Önceden de izah ettiğimiz gibi şeytan olan İblis'in peygamberlere (as) ve peygamber evine gelmesi normaldir. Darun-Nedve'de nasıl müşriklerin yanına giderek onlara Rasulullah (sas)'ın öldürülmesi hakkında şeytanî fikirlerini verdiyse; İbrahim (as) ve Hacer (as)'e de gelerek oğullarını kurban konusunda vesvese vermiştir. Bundan dolayı İbrahim (as) onu taşlamıştır. Bundan dolayı Hac menasıkı arasında Mina'da 4 gün şeytan taşlamak vardır. Bu hikayede de Yusûf (as)'un kardeşlerine fikir

vermiştir. Zira onun doğasında bu vardır. Üstelik o kadar peygamberin (as) bir arada olduğu bir ortamda yanlarına girderek elinden geleni ardına bırakmayacağı gün gibi aşikardır. O kıskançlığı onu rahat bırakacak değildir. Bir bilge kılığında karşılarına çıkacaktır.

'Öldürün' emrinin kardeşlere ait olduğu fikrini reddediyoruz. Bütün bu deliller; aklî ve naklî, özellikle de surenin kendi ayetleriyle konuya delaleti 'öldürün' fikrinin kardeşlere değil şeytana ait olduğunun ispatıdır. Peygamberlere (as) suizan yapamayız bilakis hüsnüzan yapmalıyız. Allahu Teâlâ'nın bütün aile fertlerini seçerek peygamber kılacağı insanlar hakkında olumlu düşünmeyeceğiz de ne yapacağız. İstidraca (tuzak) düşmememiz için Allahu Teâlâ olayı bize hakikatine uygun olarak yorumlamaktadır. Bu nedenle Allahu Teâlâ bize 9. ve 10. ayetlerde hangi sözün kime ait olduğunu; Yusuf (as)'un kardeşlerine mi şeytana mı ait olduğunu ifade etmektedir.

5) Anlaşılan o ki: şeytan kardeşlerin yanına gelerek Yusuf (as)'u ödürmelerini tavsiye etmiş ve onların (as) yüz ifadelerindeki memnuniyetsizlik ve şoku görünce de bu eylemin onlardan çok uzak olduğunu anlayarak hemen çok daha yumuşak olan bir tedbiri tavsiye etmiştir. Şeytan, kardeşlerin başka bir şey düşünmelerine fırsat bırakmadan hemen oldu bittiye getirerek ikinci teklifini yaptı. Yusuf (as)'un kardeşleri iki parantez arasında bırakıldılar, ya öldürülmesi veya herhangi uzak bir ülkeye yollayarak babadan uzaklaştırılması tedbiri. Bu şeytanî bir tavsiyeydi. Böylelikle babalarının yüzleri kendilerine kalacaktı. İki seçenekten birisini tercih etmeliydiler. Onlar tabiki Yusuf kardeşlerine en az zararı dokunacak olan tavsiyeyi seçtiler. Sonra babalarına giderek Allah'a tevbe eder ve Allah'ı mutlak affedici bulurlardı. Hikayenin sonuna bakacak olursak gerçekten de öyle oldu.

وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ

﴿يوسف - ١٦﴾

"Akşamleyin ağlayarak babalarına geldiler."

(YUSUF, 12/16)

Bu ayet-i celile de Allahaloji kamera, olayı bize yansıtıyor ve yorumluyor. Burada Allahu Teâlâ 'ağlıyor gibi yaptılar' veya 'ağlama numarası yaptılar' ya da 'ağlama rolü oynadılar' derdi, ama öyle demiyor. 'Ağlayarak geldiler' buyuruyor. Demek ki "Akşamleyin ağlayarak babalarına geldiler." Bu ise gerçek bir pişmanlık ifadesidir. Tevbenin şartlarını yerine getirdiler. Tevbenin kabul şartlarından biri olan hakkı yerine koymak eylemini de sonunda Yusuf (as) ile babalarını (as) kavuşturmakla yerine getirmiş oldular. Ayırdıkları gibi kavuşturdular da.

Burada akla bir soru gelebilir: Şeytan niçin 'Yusuf'u ve **kardeşini** öldürün veya onu uzak bir yere (memlekete) atın demedi de sadece Yusuf'u öldürün veya onu uzak bir yere (memlekete) atın dedi? Oysaki Yusuf ve küçük kardeşi Bünyamin (as) ikisi bir görülmekteydiler. İkisi de babalarına diğer kardeşlerden daha sevgili olduğu sanılıyordu.

İzah:

1) Şeytan tabiki şeytana ve şeytaniyete karşı Yusuf (as)'un nübüvvetinin önemini; alacağı vahyin ve edeceği mücadelenin ehemmiyetini ve peygamber baba Ya'kub (as)'un kalbinin ne kadar hüzünleneceğini gayet biliyordu. Kardeşlerin Yusuf'a karşı kıskançlıklarını da şeytan biliyordu. Zira kardeşler konuşmalarında 'Yusuf ve kardeşi babamıza bizden daha sevgilidir' derken önce Yusuf'un ismini söylemişlerdi.

2) Eğer kardeşler babalarından Yusuf (as) ile birlikte Bünyamin (as)'i de isteselerdi babaları şüphelenerek isteklerini reddedebilirdi.

3) Bünyamin (as) en küçükleri olduğu için çölün çetin şartlarına dayanamazdı. Ama Yusuf (as)'un onlarla çıkıp o çetin şartlara alışması makuldü. Bünyamin'i isteseler de babaları verecek değildi.

"Salihîn" sözcüğü hakkında bir açıklama:

Salih sözcüğünün Türkçe lügat karşılığı: *Yarar, yakışır, elverişli, uygun. Salahiyeti bulunan, yetkili.*

Istılahî karşılığı: *Dinin emir ve yasaklarına uyan, iyi ahlak sahibi, muttaki.*

Büyük alimlerden İmam-ı Nesefî (ra) tefsirinde "salihîn" kelimesini "pişman olan" olarak tefsir etmiştir. Ağabeyler, Yusuf (as)'a yaptıklarından pişman olacak ve Allah'a geri dönerek tevbe edecek ve babalarına gelecekler ve babalarıyla olan durumları ise şöyle ki babalarının yüzü onlara dönecekti. Hem Allahu Teâlâ'ya karşı kendilerini tevbe ederek düzeltecek ve salih hale gelecekler hem de babalarıyla durumları düzelcek yani salih hale gelecekti.

Es-Sabunî (ra) Safvetu-t Tefasîr (seçilmiş tefsir) adlı tefsirinde dedi ki: "Bu kelimenin anlamı: işlerinizin babalarınızın yanında özgür ve salih olması; sizi sevmesi ve yüzünü size çevirmesi yani sadece siz olduğunuz zaman elbette yüzünü size yöneltecektir".. anlamında. Bu durum ise hallerinin salih olduğu anlamına gelecekti.

En büyük müfessirlerden İmam Fahreddin Razi (ra) Et-Tefsîru-l Kebîr isimli eserinde şunları der: Yusuf babamızın yüzünü bizden kendisine çevirtti. Ve babamız Ya'kub (as) onu kaybettiğinde sevgisini ve yüzünü bize yöneltecektir.

Biz bu sonuncu yorumu benimsiyoruz. Doğruluğuna delalet eden ayetin meali: "...Kİ BABANIZIN YÜZÜ SADECE SİZE YÖNELSİN". Eklemek istiyoruz: Evet, babaları onları affettiğinde durumları salih olacaktır. Zamanla yaralar kapanacak, hüzünler azalacak ve unutkanlığa savrulacaktır. Aynı zamanda onlar Allah'a geri dönerek pişman olacaklar ve Allahu Teâlâ da onların tevbesini kabul edecek ve salih kimseler olacaklar ve dolayısıyla Ya'kub (as)'un yüzü onlara yönelecektir.

Bize bu konuda bir sual yöneltilebilir. Ayette geçen "SALİH KİMSELER OLURSUNUZ" (9. Ayet) ifadesiyle alakalı: Ya'kub (as)'un durumu nasıl olur? Sevgili Yusuf'u kendisinden koparılınca nasıl sevinebilir ki? Sevinç babalarının yüzüne nasıl yansır ki o sevinçle dönüp de kendilerine baksın?

Normal şartlarda **ayrılığın sebebi** onları hedeflerine; babalarından

umduklarına götüremezdi. Zira mantıksız ve hikmetsizdi. Yaşlı bir adamı küçük ve sevgili oğlundan ayırarak ne yapılabilirdi ki? Yanlış zaten bunun kendisindeydi. Böyle bir işe girişmek düşünebilenler için hakikatten uzaktı, hiçbir mantığı ve izahı yoktu. Akıl sahibi hiç kimse bu durumu ne anlar ne de kabul edebilir!

Burada "SALİH KİMSELER OLURSUNUZ" sözü için sadece bir çıkışımız mevcuttur. O da şöyle ki: Buradaki hikmet İLAHÎ HİKMETTİR. Yaratılanlardan hiçbir tesir ve müdahale yoktu. Yaratılanlar sadece kaza ve kaderin tahakkuku için birer metot, sebep ve vesileydi. Allahu Teâlâ herkesi kendi yön ve doğrultusunda sevk etti. Şeytanı vesvese ve tavsiyeleriyle salıverdi. Aynı zamanda Allahu Teâlâ Yusuf (as)'un kardeşlerini de sevk etti. Onları unutturdu, yani mantıklı düşünmeyi unuttular. Şeytanın ağır teklifini kabul etmeseler de hafif teklifini kabul ettiler. Sonradan salih kimseler olmak düşüncesiyle Yusuf'u uzaklara atma teklifini kabul edebildiler. Allah'ın muradı doğrultusunda hiçbirisi de makul ve mantıklı düşünemediler. Çünkü Allah onlara makul ve mantıklı düşünmeyi unutturdu, bilakis mantıksız düşünmelerini sağladı. Oysaki sıradan insanlar için dahi bu tedbirler tedbir değil, yollar yol değildir. Ama onlar bu işin sonucunu düşünüp anlayamadılar. Allah'ın dediği oldu. Ya'kub ailesinin (as) işleri işte böyle bir kaza ve kader çerçevesinde vuku buldu. Her sebep ve metot Allah'ın muradına boyun eğerek hizmet eder. Ancak her yaratık da niyetine göre muamele görür.

Bu görüş bizim keyfi bir görüşümüz değil peygamberler (as) hakkında böyle düşünmeye mecbur olduğumuz için böyle görüyor ve böyle düşünüyoruz. Biz haddi zatında fikir beyan etmedik sadece ayet-i kerîmeleri birbirleriyle bağlantılı değerlendirdik (tedebbür).

Peygamberler (as) hakkında kötü düşünmemiz caiz değil en azından hüsnüzan etmeliyiz. Zira onlar yaratılmışlar arasında Allah tarafından seçilmiş, üstün mertebelere yükseltilmiş hürmeti hak eden insanlardır. Onların yüceltilmiş evleri hatırına Ya'kub (as)'un evi hatırına.

Hz. Ömer (ra)'den rivayetle Rasulullah (sas) şöyle buyurmuştur:

"Ümmetimden hata (kasıtsız suç) ve unutulan ve zorla yaptırılan kaldırılmıştır (yani suç sayılmaz)."

(Sunen el Beyhakî)

Rasulullah (sas) Efendimiz şöyle buyurmuştur:

"Kardeşin için yetmiş özür ara, şayet bulamazsan hüsnüzan et."

(Sahîh-i Muslim)

El-Albani (ra) bunu Suyutî'de sahih olarak değerlendirmiştir.

Sonunda deriz ki: Yusuf (as)'un kardeşleri, kendi bakış açılarına göre, babaları hal ve tavırlarıyla Yusuf ve Bünyamin (as)'in sevgisiyle sınırlanmış ve dolayısıyla başka kimseyi göremez olmuş ve bu nedenle de apaçık yanılgı içinde olduğuna düşünüyorlardı. Buradaki yanılgı dini bakımdan değil babalık adaleti bakımındandır. Bu hatayı yani yanılgıyı düzeltecek; babalarının kendilerine de Yusuf'a davrandıkları gibi davranmasını sağlayacak ve bir defaya mahsus bu yaptıkları işi yapacaklardı ve sonra da hemen tevbe ederek Allah'a döneceklerdi. Niyetleri bir yanılgıyı düzeltmekti.

Yusuf'u öldürmeyi asla düşünmediler onu sadece uzaklaştırmayı düşündüler. Böyle davranmanın hatalı ve yanlış olduğunu biliyorlardı ama bu hata ile babalarının yanılgı hatasını düzeltmek istiyorlardı. Babalarının adaleti sağlamasını murad ediyorlardı. Bunu yapıp sonra tevbe edince de Allah'ın tevbelerini kabul edeceğini umuyorlardı.

Evet, onların muradı buydu, şeytanın muradı başkaydı Allah'ın muradı ise bütün muradların üstündedir. O dilediğini yapandır. Ya'kub (as) ise Allah'ın peygamberi olarak bütün olup bitenlere seyirciydi. Allah'ın kaza ve kaderini oturmuş seyrediyordu. Ona artık güzel bir sabır ve sakin bir kalp gerekirdi. Kendisine ara sıra vahiy gelir ve tesellî eder kalbini sevindirirdi. Bu durum o çetin ayrılığın bitip sevgili evladı Yusuf (as)'un Mısır'da bütün aileye tekrar kavuşmasına kadar devam etmiştir. Sonunda ise Allah Ya'kub ailesine (as) nimetini tamamlamıştır.

"Evitrahûhu ardan" O'nun Subhanehu hitabetindeki belagat:

"veya onu bir yere atın" Dil kullanımı olarak şöyle söylenir: O kişi o şeyi attı veya o şeyle attı. **Tarahahu** veya **ittarrarahu** ne demek? Konuşma sanatında: o şeyi çok uzaklaştırmak. Ayetteki anlamı: "Yusuf'u öyle uzak bir yere atın ki babasından uzaklaşmış olsun ve geri gelemesin." Bu iki sözcüğü belagat olarak açıklayacak olursak: "ağaçlar yemişlerini attılar" meyveler olgunlaştı ve ağaçlar onları yere attılar, ağacın kökünden uzaklaşmış olarak.

ENÂM Suresi'nde Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا
مِنْهُ خَضِرًا نُخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُتَرَاكِبًا وَمِنَ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ
وَجَنَّاتٍ مِنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ انْظُرُوا إِلَى ثَمَرِهِ
إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ إِنَّ فِي ذَلِكُمْ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

﴿الأنعام - ٩٩﴾

"O, gökten su indirendir. Her bitkiyi onunla bitirdik, ondan bitirdiğimiz yeşilden, birbirine benzeyen ve benzemeyen yığın yığın taneler, hurmaların tomurcuklarından sarkan salkımlar, üzüm bağları, zeytin ve nar çıkardık. Ürün verdiklerinde ürünlerine, olgunlaşmalarına bir bakın. Bunlarda, inananlar için, şüphesiz, deliller vardır."

(ENÂM, 6/99)

Belagata bakınız: "evitrahûhu ardan" meali: "veya onu bir yere (arza) atın" bir benzetmedir. Ya'kub (as) bu hitabette bir meyveli ağaca benzetilir, Yusuf (as) da henüz olgunlaşmamış bir meyveye. Henüz olgunlaşmadan aslından koparılamazdı ama koparmak isteniyordu olgunlaşmadan. Bazı ağaçlar meyveleri henüz çiçekken veya ham iken kesilince veya koparılınca üzülüyor, hasta oluyor, yumuşuyor ve ölüyor.

O kesilen meyveler olgunlaşmadığı için ağacın işine yaramıyor. Şeytanın doğası bu olduğu için planını bu doğrultuda yaptı. Ya'kub (as)'un meyvesi uzağa atılacaktı ve dolayısıyla Ya'kub (as) üzüntüden hasta olacak ve güçsüz düşerek en azından tebliğ ve diğer görevlerini yapamayacaktı, şeytanın planı buydu. Yusuf (as)'un kardeşleri ise babalarının yüzlerini kendilerine çevirterek ona salih olmak ve sonra da Allah'a salih kullar olmaktı. Bu Allahu Teâlâ'nın Ya'kub ve ailesine bir kaza hükmüydü. Hepsini peygamber kılacaktı. Bu nedenle Allah Yusuf'un kardeşlerinin böyle düşünmelerini sağladı.

Hiçkimsenin emeli hedefine ulaşamaz ancak Allah'ın muradı ve O'nun izin verdiği muradlar hedeflerine ulaşırlar. Sonuç ne olursa olsun herkes niyetinin karşılığını alacaktır.

Allah bütün niyetlerin hedefine ulaşmalarını durdurdu ve kendi muradının gerçekleşmesi için onları metotlar ve vesileler eyledi. Allahu Teâlâ bunu peygamber evi etrafında hepsini peygamber kılmak için bir mucize olarak yaptı ki insanlara tebliğ görevini yapsınlar diye.

4) İnsanlar topraktan yaratıldılar. Toparak insanın aslıdır zira insan toprak (arz) unsurudur. İnsan büyüyüp olgunlaşınca torağın bir meyvesi olarak eğer salih ise hem kendisine hem başkasına faydalıdır ya da tersidir. Buradaki ağaç mecazdır. İnsan hem bu tarafta hem ahirette yaptıklarının sonucuna ulaşır, herkes ameline göre ya ebedî cennet veya ebedî ateşte yaşar.

Toprak (arz) sallandığında ve ağırlıklarını dışarı attığında arz meyvelerini yani insanları dışarı çıkartacaktır yani insanlar topraktan kalkacaklar. Ya amellerinden (meyvelerinden) lezzetlenecek veya o ektikleri şeyler kendilerini yakacak. Acı bitki eken acı yemiş devşirecek ve yiyecek ve tatlı yemiş eken tatlı yemiş devşirecek ve yiyecektir. Ta ki o yemişler mizanda (terazide) ağır gelinceye kadar. Ağır geldiklerinde ise ebedî ana o yemişleri (insanları) kucaklayacak ve cennete götürecek. Onlar orada benzer ama daha lezzetli yemişlerden yiyecekler. Ancak cennette insanın kendisine ikram edilecek yemişler kendi ekip biçtiğinden

daha üstün lezzette olacaklar. Zira onlar insanların elleriyle değil, Allah'ın Subhanehu ve Teâlâ elleriyle ekilip, devşirilip kullarına ikram edilecektir. Hayatlarında acı yemiş ekenler tekrar diriltildiklerinde acı yemiş biçecekler ve amelleri mizanda hafif gelecek ve güçsüz düşerek derinlerdeki anasını kucaklayacaktır. O ana hakkında ne biliyorsun? O güçlü ateştir (cehennemdir).

Allahu Teâlâ'nın "EVİTRAHÛHU ARDAN" Türkçe anlamı: "VEYA ONU BİR YERE (ARZA) ATIN" hitabındaki belagatın çok yüksek olduğunu görmekteyiz. Allahu Teâlâ bu hitabıyla insanın dünyadaki yaşam gelişme evrelerini işaret ediyor. Bir çekirdeğin toprağa düşüşü, sonra gelişerek ağaç olması ve yemiş vermesi gibi. TAHA Suresi 55'te Allahu Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى

﴿طه - ٥٥﴾

"SİZİ ONDAN (TOPRAKTAN) YARATTIK; YİNE SİZİ ORAYA DÖNDÜRECEĞİZ VE BİR KEZ DAHA SİZİ ONDAN ÇIKARACAĞIZ."

(TAHA, 20/55)

İnsanın gelişme safhaları topraktaki bitkilerin gelişme safhaları gibidir.

- Bir çekirdek toprağa düşer, toprak ana onu bağrına basar.
- Bir döl rahme düşer, topraktan yaratılmış ana onu bağrına basar ve içinde geliştirir.

Diplerine sular akar ve çekirdekten ağaç olana kadar çeşitli safhalardan geçer. Nihayet ağaç olur ve yemiş verir ve sonuçta olgunlaşmış yemişlerin toplanmasını bekler. Henüz ham iken toplamak isteyene vermez sıkıca tutar yemişini (illa da koparıp almazlarsa). Ancak olgunlaştıktan sonra halen devşirilmemişlerse bu defa ağaç yemişlerini kendisi atmaya başlar. Yerlere düşen yemişler ya insan veya hayvan ve kuş tarafından tüketilir ya da toparağa geri dönerek o biyolojik dönüşümünü devam ettirir. Bu

dönüşüm dünya hayatı var oldukça devam eder. Bu durum bitkiye kendi cinsini devam ettirmek bakımından hem kendisine yararlı hem de onunla beslenen insan, hayvan ve kuşlara yararlıdır.

İnsan da gelişmesinde bitkiler gibidir. Ancak şu var ki insan Allah tarafından mahlukatın en şereflisi ve efendisi olarak seçilmiştir. O bitkiler de insanın hizmetine verilmiştir, ta ki her şey insana hizmet etsin insan da o rahatlıkla Rabbine kulluk etsin diye. İnsan da dünya hayatında elleriyle ektiklerini ahirette biçecek ve dolayısıyla ya cennette lezzetlenecek veya cehennemde ateşinde azap görecektir, ondan Allah'a sığınırız.

Vallahu Teâlâ mutlak Azîz, Yüce ve Alîm olan Allah'a hamd ederim. Mutlak kemal O'nundur ve günahsızlık da peygamberlerine aittir. Hepsinin üzerine Allah'ın selamı olsun ve Allah Subhanehu ve Teâlâ bu eserleri bizden sırf kendisi ve Kendi kudsi yüzü için kabul etsin. Ve bu eserler O'ndan O'na O'nun yolunda bulunsun. Bu eserlerin bize ve kardeşlerimize faydalı olmasını Kerîm Allah'tan dileriz. Allah'ım, bize ve ana-babalarımıza rahmet eyle ve bizi dosdoğru yolda hidayet eyle.

Bu eseri hiçbir hazırlığım olmadan doğrudan Arapça kitabımızdan Almanca'ya tercüme ediyorum. Medine-i Münevvere'de Rasulullah (sas)'ın yanında bu ses kayıtlarını yapıyorum. İnşaallah kardeşlerimiz muhtelif dillerde yazacak ve yayınlayacaklardır. Tamamladığımız bu birinci ciltte YUSUF suresinin birinci ayetinden 10. ayetine kadar tefsir etmeye çalıştık.

Ey Allah'ım! Eğer bu eserde doğruları söylediysem onlar muhakkak senin fadlındır ve eğer hata ettiysem onlar da benim bilgisizliğimdendir.

Ey Rabbim! Unuttuk veya yanıldıysak ve hata – kusur yaptıysak bizi cezalandırma ve bizden öncekilere yüklediğin gibi bize ağır yük yükleme.

Ey Rabbimiz! Bize gücümüzün yetmeyeceği ağır yük yükleme. Bize acı, bizi bağışla ve merhamet et. Sen bizim koruyanımızsın. Sen bizi kafirler topluluğuna karşı muzaffer eyle.

'Rabbenâ lâ tuâhiznâ in nesînâ ev ahta'nâ, Rabbenâ ve lâ tahmil aleynâ isran kemâ hameltehu alellezîne min kablinâ, Rabbenâ ve lâ tuhammilnâ mâ lâ tâkate lenâ bih, va'fu annâ, vagfir lenâ, verhamnâ, ente Mevlânâ fensurnâ alel kavmil kâfirîn.' Amîn.

Rabbine fakir kul Magdy Dawoud
7 Ramazan 1436 / 2 Haziran 2017

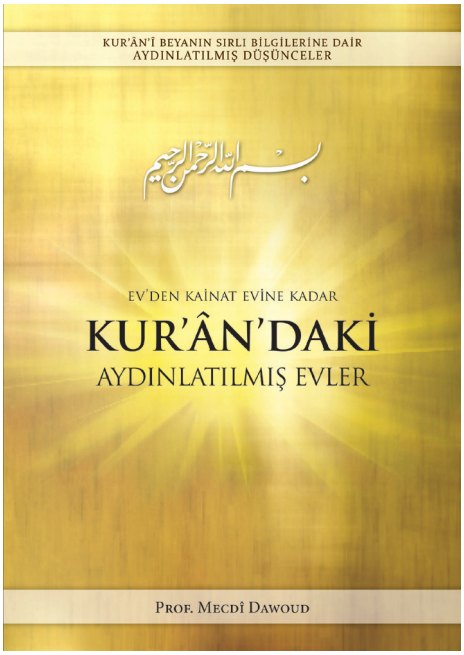
KUR'ÂN'Î BEYANIN SIRLI BİLGİLERİNE DAİR
AYDINLATILMIŞ DÜŞÜNCELER
بسم الله الرحمن الرحيم
EV'DEN KAİNAT EVİNE KADAR
KUR'ÂN'DAKİ
AYDINLATILMIŞ EVLER
PROF. MECDÎ DAWOUD

ISLAM IN MEINEM LEBEN
RELIGIONSLEHRBUCH
Verfasser
Nebi Uysal
Im Auftrag der
Islamischen Glaubensgemeinschaft in Österreich

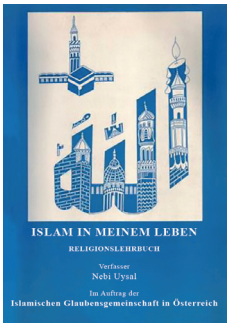
ISLAM IN MEINEM LEBEN
RELIGIONSLEHRBUCH
Verfasser
Nebi Uysal
Im Auftrag der
Islamischen Glaubensgemeinschaft in Österreich

ISLAM
FUNDAMENTALISMUS
UND SONST NICHTS?
MIT
DR. MAGDY DAWOUD

ISLAM IN MEINEM LEBEN
RELIGIONSLEHRBUCH
Verfasser
Nebi Uysal
Im Auftrag der
Islamischen Glaubensgemeinschaft in Österreich

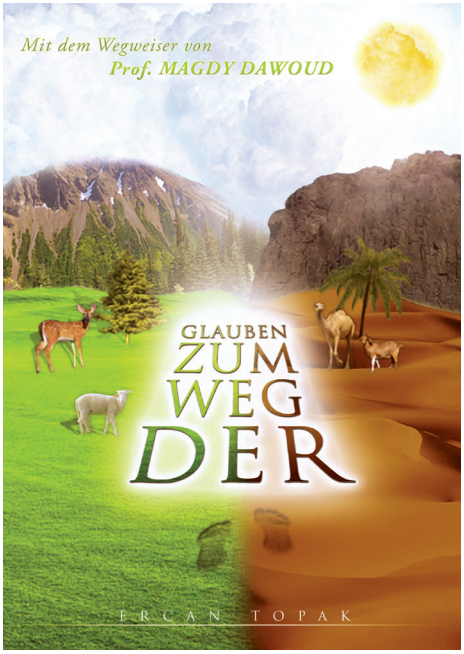
Mit dem Wegweiser von
Prof. MAGDY DAWOUD
GLAUBEN
ZUM
WEG
DER
ERCAN TOPAK

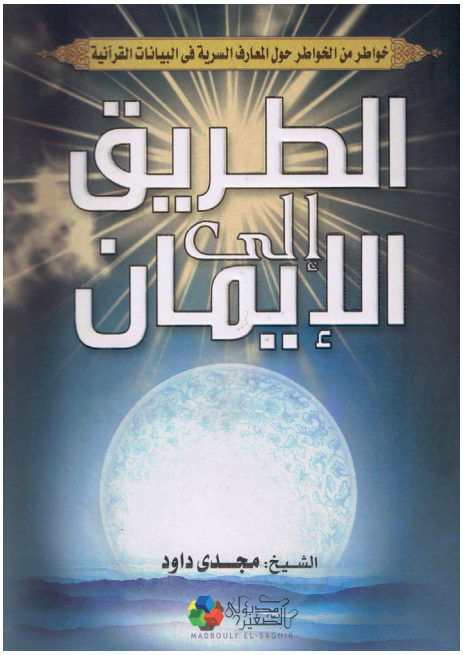
خواطر من الخواطر حول المعارف السرية فى البيانات القرآنية
الطريق إلى الإيمان
الشيخ: مجدى داود
MADBOULY EL-SAGHIR

الجزء الأول
خواطر حول
سورة
يوسف
وقضايا قرآنية
مجدي داود

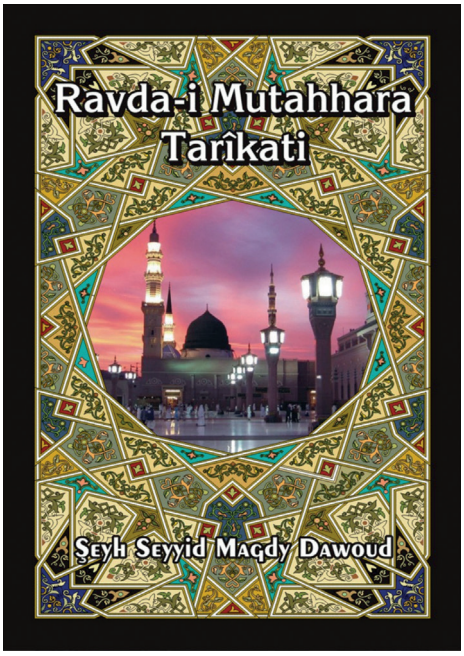
Ravda-i Mutahhara
Tarîkati
Şeyh Seyyid Maǧdy Dawoud

İHLAS
RİSALESİ
İHLAS VE RENKLERİ
HAKKINDA
SAYYID MAGDY DAWOUD

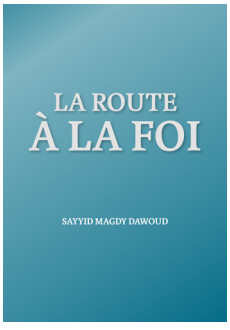
LA ROUTE
À LA FOI
SAYYID MAGDY DAWOUD

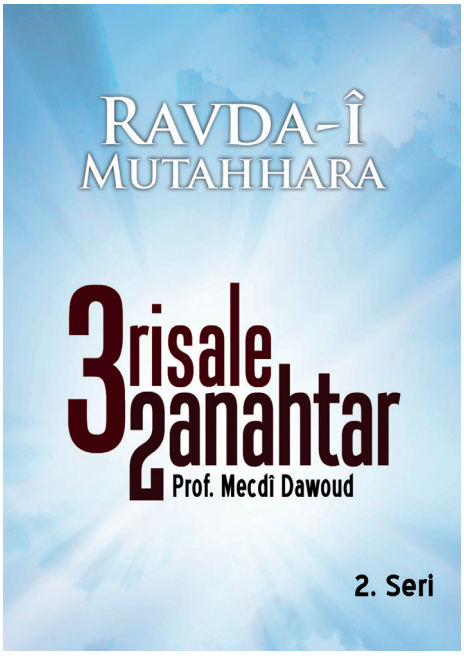
RAVDA-Î
MUTAHHARA
3risale
2anahtar
Prof. Mecdî Dawoud
2. Seri

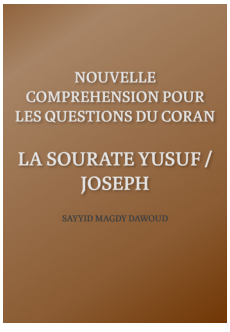
NOUVELLE
COMPREHENSION POUR
LES QUESTIONS DU CORAN
LA SOURATE YUSUF /
JOSEPH
SAYYID MAGDY DAWOUD

DE LA MAISON À LA
MAISON DE
L'UNIVERS,
LES MAISONS
ÉCLAIRÉES DANS LE
CORAN
SAYYID MAGDY DAWOUD

فـي
بيـــوت
أذن الله أن تُرفع
تاليف
الشيخ مجـدى داود

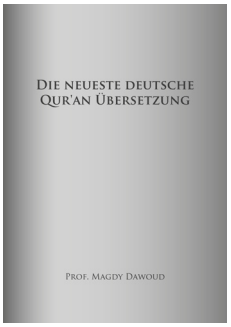
Die neueste deutsche
Qur'an Übersetzung
Prof. Magdy Dawoud

١٠٠
حكمة
الحكم المجداوية
الشيخ مجدى داود
الجزء الأول
TÜRKÇE TERCÜMESİ İLE

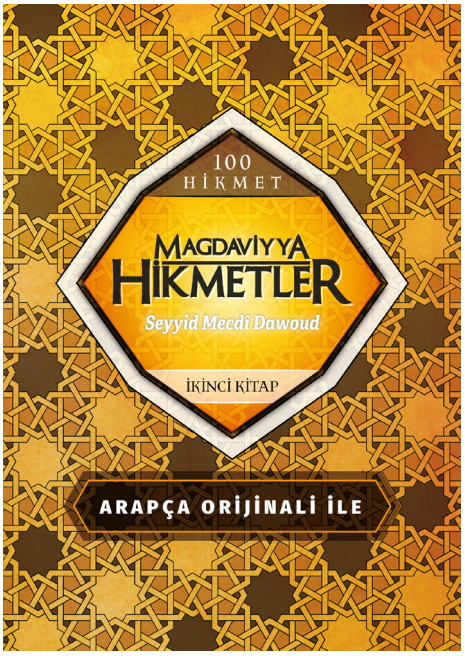
100
HİKMET
MAGDAVİYYA
HİKMETLER
Seyyid Mecdî Dawoud
İKİNCİ KİTAP
ARAPÇA ORİJİNALİ İLE

KUR'ANÎ MESELELERDE
YENI ANLAYIŞLAR
YUSUF SURESI
SAYYID MAGDY DAWOUD

Le Traité de
Pureté / Le
Traité de l'Ihlas
SAYYID MAGDY DAWOUD

DIE ERLEUCHTETE
HÄUSER IM QURAN,
VON ZU HAUSE BIS ZUM HAUS
DES UNIVERSUMS
SAYYID MAGDY DAWOUD

RISĀLAT-UL-IHLĀS
EINE LEHRE ÜBER IHLĀS
(AUFRICHTIGKEIT) UND IHRE
FARBEN
SAYYID MAGDY DAWOUD

UM YŪSUF SURA
UND QURANISCHE
ANGELEGENHEITEN
SAYYID MAGDY DAWOUD

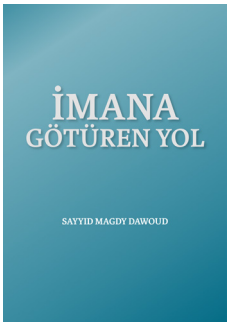
İMANA
GÖTÜREN YOL
SAYYID MAGDY DAWOUD

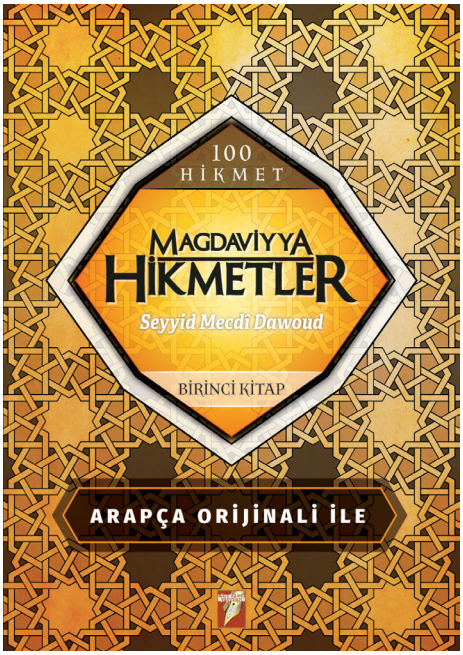

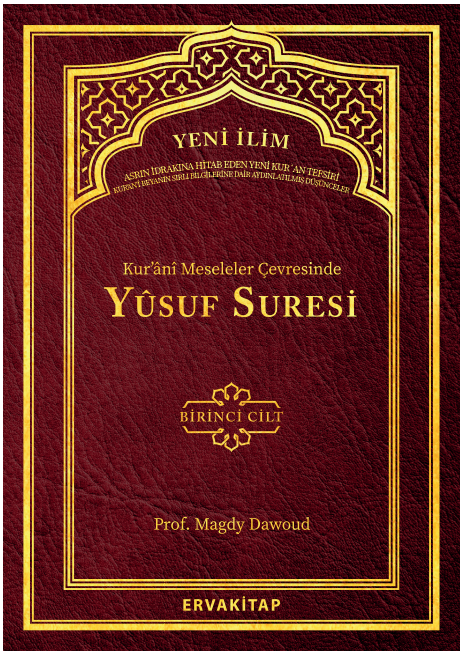

DAHA FAZLA ESER İÇİN
SİTEMİZİ ZİYARET EDİNİZ
WWW.QURAN-TAFSİR.COM
WWW.MAGDYDAWOUD.NET